

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva

2019

Poročilo je pripravil Kmetijski inštitut Slovenije (KIS) v sodelovanju s strokovno službo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) ter nekaterimi zunanjimi sodelavci kot del naloge Spremljanje razvoja kmetijstva v Sloveniji v letu 2020.

Uredila

Tanja TRAVNIKAR

AVTORJI POROČILA

Matej BEDRAČ (struktura kmetijskih gospodarstev, Program razvoja podeželja 2014–2020)

Sara BELE (poraba kmetijskih pridelkov in stopnje samooskrbe, zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi)

Jure BREČKO (obseg živinoreje, ekonomski rezultati po proizvodih)

Ana HITI (obseg rastlinske pridelave)

Maja KOŽAR (ekonomski rezultati kmetijstva, FADN)

Ben MOLJK (obseg živinoreje, ekonomski rezultati po proizvodih)

Tanja TRAVNIKAR (makroekonomsko okolje, cene, proračunske podpore kmetijstvu, ukrepi kmetijske politike)

Barbara ZAGORC (obseg rastlinske pridelave, ekonomski rezultati po proizvodih)

GRADIVO ZA PRIPRAVO POROČILA SO PRISPEVALI

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Saša BELAJ, Tanja POLAK BENKIČ, Metka CERJAK, Joži JERMAN CVELBAR (strokovne naloge v pridelavi kmetijskih rastlin)

Andreja BIZJAK s sodelavci (varna hrana, veterinarstvo in varstvo rastlin)

Jana ERJAVEC (podpore kmetijstvu na lokalni ravni, raziskovalna dejavnost)

Mateja URBANČIČ (ribištvo)

Primož HABJAN, Simon POLJANŠEK, Tomaž REMIC, Marjetka JOŠT, Saša RUS, Alenka KORENJAK, Gašper BEVC, Janez VERTAČNIK, Ksenja PODPEČAN, Matevž ADAMIČ, Urška SRNEC, Andrej DRAŠLER (gozdarstvo in lovstvo)

Vida HOČEVAR (Program razvoja podeželja 2014–2020)

Alenka ROTTER, Silvester KRANJEC, Tomaž PRIMOŽIČ, Igor RITONJA, Darko BRULC, Jernej ŠKOF (gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči)

Martina ŠILC-ŽUŽEK (obvladovanje tveganj v kmetijstvu, kmetijsko izobraževanje)

Jana TAVČAR (strokovne naloge v živinoreji)

Maja ŽIBERT (ekološko kmetovanje)

Sodelavci iz drugih organizacij

Olga OBLAK, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Sektor za kmetijsko svetovanje (kmetijska svetovalna služba)

Aleš KUCHAR, Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko, Katedra za agrarno politiko (živilskopredelovalna industrija)

Simona ŽOVLJE, Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS

Špela ŠČAP, Gozdarski inštitut Slovenije, Oddelek za gozdno tehniko in ekonomiko

Fotografija na naslovnici

Janko VERBIČ

Nežika PETRIČ POPIČ

Lastni arhiv KIS

Publikacija bo izšla v elektronski obliki in bo objavljena na spletni strani Kmetijskega inštituta Slovenije https://www.kis.si/Porocila_o_stanju_v_kmetijstvu_OEK/.

Spremna beseda k Poročilu o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva je strokovna publikacija, ki jo vsako leto pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije v sodelovanju s strokovno službo Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter nekaterimi zunanjimi sodelavci.

Letna poročila o stanju kmetijstva se nepretrgoma izdelujejo že od leta 1993 in so za zadnjih nekaj let prosto dostopna na straneh Kmetijskega inštituta Slovenije:

https://www.kis.si/Porocila_o_stanju_v_kmetijstvu_OEK/

Poročila se je oprijelo ime *Zeleno poročilo* in je dobro sprejeto tako v strokovnih krogih kot tudi med slovenskimi pridelovalci, študenti kmetijstva in drugih študijskih programov o naravnih virih ter zaposlenimi v kmetijstvu, živilstvu in sorodnih sektorjih. Zeleno poročilo je zanimivo tudi za splošne bralce, ki jih zanimajo različne teme, povezane s pridelovanjem hrane v Sloveniji.

V poročilu so zbrani najpomembnejši proizvodni in ekonomski rezultati o slovenskem kmetijstvu, živilstvu, gozdarstvu in ribištvu. Ti rezultati so pripravljani na podlagi podatkov Statističnega urada RS, Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter drugih uradnih virov, ki so na voljo do 31. maja tekočega leta (izjemoma tudi pozneje) za preteklo leto, za katero se poročilo pripravlja.

Zeleno poročilo se osredotoča na podrobno vsebinsko interpretacijo podatkov obravnavanega leta, s poudarkom na primerjavi s predhodnim letom. Za večino kazalnikov so podatki v statističnih prilogah predstavljeni za obdobje zadnjih trinajstih let. V poročilu prikazani podatki so zaokroženi, zato je možno odstopanje od podatkov SURS in drugih podatkov.

Vsebina poročila začenja z razširjenim povzetkom najpomembnejših osnovnih rezultatov in kazalcev slovenskega kmetijstva, živilstva in gozdarstva. V nadaljevanju poročila so predstavljeni makroekonomski kazalci za Slovenijo in položaj kmetijstva v gospodarstvu, struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji, obseg kmetijske proizvodnje, poraba kmetijskih proizvodov in stopnja samooskrbe, cene kmetijskih pridelkov, ekonomski rezultati kmetijstva, proračunske podpore za kmetijstvo, zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi, stanje v živilsko-predelovalni industriji, ukrepi kmetijske politike, ekološko kmetovanje, gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči ter delovanje različnih javnih služb in drugih podpornih storitev za kmetijstvo ter ključni rezultati FADN (Mreža računovodskih podatkov s kmetijskih gospodarstev). V zadnjih dveh poglavjih so strnjeni še ključni kazalniki in rezultati na področju gozdarstva, lovstva in ribištva.

Posebno analitično vrednost poročilu dajejo *statistične priloge*, ki vse pomembnejše podatke o stanju kmetijstva prikazujejo v strjenih preglednicah za obdobje zadnjih trinajstih let, kar omogoča različne primerjalne analize in analize preteklih stanj ali dogajanj.

Sestavni del Zelenega poročila je tudi samostojna publikacija *Pregled po kmetijskih trgih*. Njen namen je, da podrobneje predstavi pomembnejše kmetijske trge v Sloveniji. V pregledu so po kmetijskih trgih predstavljeni najpomembnejši proizvodni in ekonomski kazalci na področju rastlinske pridelave (žito, oljnice, krompir, hmelj, zelenjadnice, krmne rastline, sadje, oljke, grozdje in vino, suhe stročnice ter seme) in živinoreje (meso govedi, meso prašičev, perutninsko meso, ovčje in kozje meso, mleko, jajca, konji in med).

Kazalo vsebine

POVZETEK POMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV	11
1 STANJE V KMETIJSTVU	17
1.1 Makroekonomsko okolje in mesto kmetijstva v gospodarstvu	17
1.2 Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji	18
1.2.1 Število kmetijskih gospodarstev in raba zemljišč	18
1.2.2 Živinoreja	20
1.2.3 Delovna sila na kmetijskih gospodarstvih	22
1.2.4 Tipologija in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev	24
1.2.5 Dopolnilne dejavnosti na kmetijskih gospodarstvih	26
1.3 Obseg kmetijske proizvodnje	27
1.4 Poraba kmetijskih proizvodov in stopnje samooskrbe	32
1.5 Cene v kmetijstvu	35
1.6 Ekonomski rezultati kmetijstva	38
2 PRORAČUNSKÉ PODPÓRE KMETIJSTVU	42
2.1 Podpore kmetijstvu iz državnega proračuna	42
2.1.1 Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem	45
2.1.2 Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko	47
2.1.3 Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	50
2.2 Podpore kmetijstvu na lokalni ravni	52
3 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI	54
3.1 Blagovna menjava agroživilstva po skupinah blaga	55
3.2 Regionalna struktura blagovne menjave agroživilstva	58
4 ŽIVILSKOPREDELOVALNA INDUSTRIJA	60
4.1 Pomen živilskopredelovalne panoge v makroekonomskih agregatih in trendi v obsegu proizvodnje	60
4.2 Cene v živilskopredelovalni industriji	61
4.3 Poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije	63
4.3.1 Poslovanje živilskopredelovalne panoge	63
4.3.2 Industrijska struktura in gospodarska gibanja po živilskopredelovalnih dejavnostih	66
5 KMETIJSKA POLITIKA	72
5.1 Ukrepi skupne kmetijske politike EU	72
5.1.1 Ukrepi v okviru skupne ureditve kmetijskih trgov	72
5.1.2 Neposredna plačila proizvajalcem	73
5.1.3 Program razvoja podeželja 2014–2020	74
5.1.4 Drugi programi, sofinancirani s sredstvi EU	83
5.2 Drugi ukrepi kmetijske politike	83
6 KMETIJSKO KNJIGOVODSTVO PO METODOLOGIJI FADN	85
6.1 Vzorec poročevalskih kmetijskih gospodarstev, vključenih v mrežo FADN	85
6.2 Osnovna proizvodna zmogljivost in ekonomska velikost po tipih kmetovanja	88
6.3 Ključni ekonomski rezultati knjigovodstva po metodologiji FADN	89
7 EKOLOŠKO KMETOVANJE	92
8 GOSPODARJENJE S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI	96
8.1 Obseg kmetijskih zemljišč ter površine z naravnimi in drugimi omejitvami rabe	96
8.1.1 Obseg kmetijskih zemljišč	96

8.1.2	Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, zavarovana območja in vodovarstvena območja	99
8.2	Zemljiške operacije	103
8.3	Varstvo kmetijskih zemljišč pred spreminjanjem namenske rabe	104
8.4	Gospodarjenje z zemljišči v okviru Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije	107
9	JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO.....	110
9.1	Javna služba kmetijskega svetovanja	110
9.1.1	Dejavnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2019	111
9.2	Strokovne naloge v proizvodnji kmetijskih rastlin	116
9.3	Strokovne naloge v živinoreji	127
9.4	Raziskovalna dejavnost	131
9.5	Kmetijsko izobraževanje	136
10	VARNA HRANA, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN	137
10.1	Področje fitofarmaceutskih sredstev	137
10.2	Varna hrana	139
10.3	Krma	144
10.4	Veterinarstvo	145
10.5	Varstvo rastlin	146
11	GOZDARSTVO IN LOVSTVO.....	148
11.1	Gozdarstvo.....	148
11.1.1	Površina gozdov, lesna zaloga in posek lesa	148
11.1.2	Varstvo, obnova in nega gozdov	150
11.1.3	Dela na gozdnih prometnicah.....	151
11.1.4	Gozdni lesni sortimenti in druge gozdne dobrine	152
11.1.5	Proračunski izdatki za naloge na področju gozdarstva in lovstva	156
11.1.6	Znanstvenoraziskovalno delo in izobraževanje.....	157
11.1.7	Gozdarska inšpekcija	158
11.1.8	Mednarodno sodelovanje v gozdarstvu	159
11.2	Lovstvo.....	160
12	RIBIŠTVO	164
12.1	Morsko ribištvo in ribogojstvo	164
12.2	Sladkovodno ribištvo.....	166
12.3	Odkupna vrednost vzrejenih vodnih organizmov.....	167
12.4	Finančni ukrepi v ribištvu	167
	Statistične priloge	171

Kazalo preglednic

Preglednica 1:	Pregled gospodarskih gibanj; 2014–2019.....	17
Preglednica 2:	KMG po rabi kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) v Sloveniji; 2010 in 2016.....	19
Preglednica 3:	Struktura kmetijskih gospodarstev po velikosti KZU; 2010 in 2016	19
Preglednica 4:	Število KMG z živino, število živine in povprečno število živali na KMG; 2010 in 2016.....	20
Preglednica 5:	Struktura kmetijskih gospodarstev po velikosti GVŽ; 2010 in 2016.....	21
Preglednica 6:	Delovna sila v kmetijstvu; 2010 in 2016	23
Preglednica 7:	Starostna struktura družinske delovne sile na družinskih kmetijah; 2010 in 2016	23
Preglednica 8:	Izobrazba gospodarjev (upraviteljev) na družinskih kmetijah; 2010 in 2016	24
Preglednica 9:	Kmetijska gospodarstva in KZU po glavnih tipih kmetovanja; 2010 in 2016	24
Preglednica 10:	Ekonomska velikost po glavnih tipih kmetovanja; 2010 in 2016	25
Preglednica 11:	Ekonomska velikost po velikostnih razredih; 2010 in 2016	25
Preglednica 12:	Kmetijska gospodarstva in KZU, po velikostnih razredih ekonomske velikosti; 2010 in 2016.....	25
Preglednica 13:	GVŽ in PDM, po velikostnih razredih ekonomske velikosti; 2010 in 2016.....	26
Preglednica 14:	Število družinskih kmetij z dopolnilnimi dejavnostmi; 2010 in 2016.....	26
Preglednica 15:	Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg); 2014–2019	32
Preglednica 16:	Indeksi nominalnih cen kmetijskih pridelkov in inputov; 2014–2019.....	38
Preglednica 17:	Osnovni agregati računa proizvodnje in dohodkov; 2015–2019.....	39
Preglednica 18:	Proračunska izplačila za kmetijstvo (000 EUR); 2015–2019	42
Preglednica 19:	Struktura proračunskih izplačil za kmetijstvo, po osnovnih skupinah ukrepov in viru financiranja (000 EUR); 2015–2019	44
Preglednica 20:	Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR); 2015–2019	46
Preglednica 21:	Izplačane odškodnine in druga izredna plačila (000 EUR); 2015–2019.....	46
Preglednica 22:	Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko struktarno politiko (000 EUR); 2015–2019.....	48
Preglednica 23:	Proračunska izplačila za posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev (000 EUR); 2015–2019.....	48
Preglednica 24:	Proračunska izplačila za izboljšanje kmetijske infrastrukture ter za podporo agroživilstvu (000 EUR); 2015–2019	49
Preglednica 25:	Proračunska izplačila za ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu (000 EUR); 2015–2019	49
Preglednica 26:	Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR); 2015–2019	50
Preglednica 27:	Proračunska izplačila za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2015–2019.....	51
Preglednica 28:	Proračunska izplačila za ukrepe, povezane z varnostjo in kakovostjo hrane in krme (000 EUR); 2015–2019	51
Preglednica 29:	Proračunska izplačila za druge splošne storitve (000 EUR); 2015–2019.....	52
Preglednica 30:	Podpore kmetijstvu, izplačane na lokalni ravni (000 EUR); 2015–2019	53

Preglednica 31: Blagovna menjava agroživilskih proizvodov; 2015–2019	54
Preglednica 32: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah blaga; 2018 in 2019	55
Preglednica 33: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah držav (mio EUR); 2014–2019	58
Preglednica 34: Indeksi obsega industrijske proizvodnje (predhodno leto = 100); 2014–2019.....	61
Preglednica 35: Indeksi cen pri proizvajalcih (nominalno, predhodno leto = 100); 2014–2019.....	62
Preglednica 36: Gibanje pomembnejših kazalnikov poslovanja živilskopredelovalne industrije; 2014–2019	63
Preglednica 37: Deleži proizvodnje hrane in pijač (10 + 11) v predelovalni dejavnosti (C); 2014– 2019.....	65
Preglednica 38: Osnovni kazalniki strukture živilskopredelovalne panoge v letu 2019	67
Preglednica 39: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalnih dejavnosti; 2018 in 2019	71
Preglednica 40: Neposredna plačila po uredbah za leti 2018 (izplačano do 31. 5. 2019) in 2019 (izplačano do 31. 5. 2020).....	73
Preglednica 41: Izplačana sredstva PRP 2014–2020 po ukrepih in podukrepih (000 EUR) (do 31. 12. 2019)	75
Preglednica 42: Primerjava izvajanja operacij KOPOP v letih 2016–2019	79
Preglednica 43: Izplačana izravnalna plačila območjem z naravnimi ali drugimi omejitvami po uredbah za leti 2018 in 2019 (subvencijsko leto)	80
Preglednica 44: Izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah za leti 2018 in 2019 (subvencijsko leto)	81
Preglednica 45: Pregled sredstev po aktivnostih tehnične pomoči (000 EUR; do 31. 12. 2019).....	83
Preglednica 46: Izplačana proračunska sredstva za sofinanciranje zavarovalnih premij, zavarovana kmetijska zemljišča in število zavarovanih živali; 2013–2019	84
Preglednica 47: Število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v vzorčnem okviru za nabor ter v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2014–2018.....	85
Preglednica 48: Število kmetijskih gospodarstev po tipih kmetovanja (TF8) in ekonomski velikosti v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2014–2018	86
Preglednica 49: Osnovni proizvodni potencial in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev v vzorcu FADN po tipih kmetovanja (TF8); 2014–2018.....	88
Preglednica 50: Osnovni ekonomski rezultati knjigovodstva FADN (EUR/gospodarstvo); 2014– 2018.....	90
Preglednica 51: Kmetijska gospodarstva in kmetijska zemljišča v uporabi, v kontroli ekološkega kmetovanja; 2015–2019	92
Preglednica 52: Kmetijska zemljišča v uporabi, vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2015–2019	93
Preglednica 53: Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov, po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2015–2019	94
Preglednica 54: Število živali, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja; 2015–2019	94
Preglednica 55: Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah; 2015–2019.....	95
Preglednica 56: Evidenca dejanske rabe kmetijskih zemljišč; 2006 in 2018–2019	97
Preglednica 57: Evidenca GERK; 2006 in 2018–2019	98
Preglednica 58: Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost	99
Preglednica 59: Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih Natura 2000	100
Preglednica 60: Površina KZU in GERK KZU (ha) na zavarovanih območjih	101

Preglednica 61:	Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) na vodovarstvenih območjih (VVO); 2019	102
Preglednica 62:	Odmera nadomestila za vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov, 2013–2019....	104
Preglednica 63:	Spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč in spremembe nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo, po občinah po OPN za leto 2019 ter skupne površine namenske rabe kmetijskih zemljišč po uveljavitvi OPN (v ha)	105
Preglednica 64:	Površine DPN, ki se načrtujejo na kmetijski namenski rabi, sprejetih v letu 2019	106
Preglednica 65:	Zemljišča po dejanski rabi (v ha) v registru osnovnih sredstev Sklada, 2015–2019.....	107
Preglednica 66:	Licitiranje zakupnine v letu 2019	108
Preglednica 67:	Osnovni kazalniki gospodarjenja Sklada s kmetijskimi zemljišči, 2015–2019	109
Preglednica 68:	Prikaz časa (ure), porabljenega za posamezne naloge kmetijske svetovalne službe v letu 2019 v primerjavi s programom	112
Preglednica 69:	Število organizacij v letu 2019, ki opravljajo posamezne naloge v okviru javne službe strokovnih nalog v živinoreji.....	127
Preglednica 70:	Mlečnosti kontroliranih krav (standardna laktacija) po pasmah; 2018 in 2019	128
Preglednica 71:	Število rejcev ter število ovc in koz v kontroli; 2018 in 2019	129
Preglednica 72:	Število kobil, vpisanih v rodovniške knjige, po pasmah; 2011–2019	130
Preglednica 73:	Število matic v rodovniški knjigi kranjske čebele, 2011–2019	131
Preglednica 74:	Raziskave v kmetijstvu, ki jih financira MKGP; 2018 in 2019	132
Preglednica 75:	Število izvedenih ocen, izdanih odločb v postopku odobritve aktivnih snovi in izdaje odločb o registraciji oziroma dovoljenjih za FFS v letu 2019.....	137
Preglednica 76:	Število izdanih odločb, opravljenih tečajev in pregledov v prometu ter uporabi FFS na dan 31. 12. 2019	137
Preglednica 77:	Pregledi označevanja; 2018–2019.....	139
Preglednica 78:	Število odobrenih obratov in klavnic; 2010–2019	141
Preglednica 79:	Število zaklanih živali po vrstah, pregledanih s strani UVHVVR; 2015–2019	141
Preglednica 80:	Proizvodnja živil živalskega izvora v odobrenih obratih (kg); 2016–2019.....	141
Preglednica 81:	Število opravljenih preiskav na boleznih v letu 2019	145
Preglednica 82:	Možni posek, evidentirana količina poseka in delež realizacije; 2016–2019	149
Preglednica 83:	Posek v slovenskih gozdovih po vrstah sečnje (m ³); 2019	149
Preglednica 84:	Sanitarni posek (000 m ³); 2009–2019.....	150
Preglednica 85:	Obseg opravljenih varstvenih del v gozdovih (število dni); 2009–2019	150
Preglednica 86:	Število gozdnih požarov in površina pogorišč; 2009–2019.....	151
Preglednica 87:	Struktura obnove in nege gozdov; 2016–2019	151
Preglednica 88:	Gradnja in rekonstrukcija gozdnih vlak (km); 2009–2019	151
Preglednica 89:	Struktura virov financiranja za vzdrževanje gozdnih cest; 2009–2019	152
Preglednica 90:	Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m ³); 2017–2019	152
Preglednica 91:	Izvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m ³); 2014–2019	154
Preglednica 92:	Uvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m ³); 2014–2019	155
Preglednica 93:	Odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov (EUR/m ³ , brez DDV).....	155

Preglednica 94: Poraba proračunskih sredstev za naloge na področju gozdarstva in lovstva (000 EUR); 2015–2019.....	157
Preglednica 95: Pregled odstrela in ugotovljenih izgub divjadi in velikih zveri; 2009–2019	162
Preglednica 96: Odstrel in ugotovljene izgube na 100 ha površine v letu 2019	162
Preglednica 97: Škoda, ki jo povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič; 2009–2019	162
Preglednica 98: Ocena strukture škod na kmetijskih kulturah, ki jih povzročajo divjad in velike zveri (%); 2009–2019	162
Preglednica 99: Prikaz opravljenih biotehniških del; 2009–2019	163
Preglednica 100: Ulov, iztovor in vzreja morskih rib, glavonožcev, rakov in školjk (t); 2013–2019	164
Preglednica 101: Delovno aktivno prebivalstvo v morskem ribištvu in akvakulturi (marikulturi); 2014–2018	165
Preglednica 102: Vsa plovila v registru ribiških plovil ter aktivna plovila po dolžini in opremi; 2014–2019.....	165
Preglednica 103: Ulov in vzreja sladkovodnih rib (t); 2013–2019	166
Preglednica 104: Število delovno aktivnih oseb v sladkovodnem ribogojstvu; 2013–2018	167
Preglednica 105: Količina ter odkupna vrednost (brez DDV) ulovljenih/iztovorjenih in vzrejenih vodnih organizmov; 2012–2017	167
Preglednica 106: Proračunska sredstva za ribištvo; 2014–2019	168

Kazalo slik

Slika 1: Število kmetijskih gospodarstev in površina po velikostnih razredih KZU; 2000–2016.....	20
Slika 2: Število kmetijskih gospodarstev in GVŽ po velikostnih razredih GVŽ; 2000–2016	21
Slika 3: Indeksi kmetijske proizvodnje (2015 = 100); 2007–2019	27
Slika 4: Sprememba skupne površine in struktura kmetijskih zemljišč v uporabi.....	28
Slika 5: Skupna površina in setvena struktura njiv	29
Slika 6: Površine in rastlinski pridelki v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 (%)	29
Slika 7: Število živali konec leta (000); 2007–2019	30
Slika 8: Živinorejska proizvodnja v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 (%).....	31
Slika 9: Samooskrba z rastlinskimi pridelki (%); 2014–2019	33
Slika 10: Samooskrba z osnovnimi živalskimi proizvodi (%); 2014–2019	34
Slika 11: Indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (realno; 2015 = 100); 2007–2019.....	35
Slika 12: Spremembe cen rastlinskih pridelkov v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 (%).....	36
Slika 13: Spremembe cen v živinoreji v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 (%)	36
Slika 14: Spremembe cen inputov za kmetijstvo v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 (%)	37
Slika 15: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo (realno; stalne cene 2015); 2007–2019	38
Slika 16: Proračunska izplačila za kmetijstvo (mio EUR); 2007–2019	42
Slika 17: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (mio EUR); 2007–2019	45
Slika 18: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (mio EUR); 2007–2019	47
Slika 19: Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo (mio EUR); 2007–2019	50

Slika 20: Izvoz in uvoz ter zunanjetrgovinska bilanca agroživilskih proizvodov (mio EUR); 2007–2019	54
Slika 21: Zunanjetrgovinska bilanca agroživilstva po tarifnih skupinah (mio EUR); 2018 in 2019	57
Slika 22: Struktura izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav; 2014–2019	59
Slika 23: Delež proizvodnje živil in pijač v dodani vrednosti in zaposlenosti (%); 2007–2018	60
Slika 24: Indeks obsega industrijske proizvodnje (2015 = 100); 2007–2019	61
Slika 25: Indeksi cen živil in pijač ter proizvodov predelovalnih dejavnosti pri proizvajalcih (realno; 2015 = 100); 2007–2019	61
Slika 26: Indeksi cen živilskih proizvodov pri proizvajalcih v primerjavi z indeksi cen kmetijskih pridelkov, energentov in plač (2015 = 100); 2007–2019	62
Slika 27: Produktivnost in dodana vrednost na zaposlenega v živilskopredelovalni industriji v primerjavi s predelovalnimi dejavnostmi (indeks C = 100); 2007–2019	65
Slika 28: Neto dobiček/izguba živilskopredelovalne industrije po dejavnostih (mio EUR); 2018 in 2019	68
Slika 29: Odstopanje dejanskega od načrtovanega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8) in razredih ekonomske velikosti (načrtovani vzorec = 0 %); 2014–2018	86
Slika 30: Kmetijska gospodarstva vključena v ekološko kmetovanje, Slovenija; 2019	92
Slika 31: Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD)	99
Slika 32: Območje Natura 2000	100
Slika 33: Narodni, regijski in krajinski parki	101
Slika 34: Vodovarstvena območja	102
Slika 35: Prikaz deležev sprememb iz zgornje preglednice - primerjava sprememb namenske rabe kmetijskih zemljišč in sprememb nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo	105
Slika 36: Shema javnih služb in izvajalcev v skladu z novo zakonodajo	116
Slika 37: Struktura lesne zaloge po drevesnih vrstah v letu 2019	148
Slika 38: Poraba drv (pridobljenih iz gozdnih in negozdnih površin) v gospodinjstvih za proizvodnjo energije (000 t); 2009–2018	153
Slika 39: Izvoz, uvoz in zunanjetrgovinska bilanca okroglega lesa (000 m ³); 2009–2019	154

Kazalo okvirjev

Okvir 1: Struktura kmetijskih gospodarstev	18
Okvir 2: Poraba na prebivalca in stopnja samooskrbe	32
Okvir 3: Cene v kmetijstvu	37
Okvir 4: Ekonomski računi za kmetijstvo	40
Okvir 5: Klasifikacija ukrepov kmetijske politike	43
Okvir 6: Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi	56
Okvir 7: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalne industrije	64
Okvir 8: FADN (Farm Accountancy Data Network)	87

POVZETEK POMEMBNEJŠIH UGOTOVITEV

Razmere za slovensko gospodarstvo so bile tudi v letu 2019 še naprej ugodne, čeprav se je gospodarska rast v primerjavi s predhodnima dvema letoma precej umirila (bruto domači proizvod je večji za 2,4 %). Razmere so se še naprej izboljševale tudi na trgu dela. Zaposlenost se je povečala za 2,4 % in stopnja brezposelnosti znova znižala (registrirana z 8,3 % na 7,7 %, anketna s 5,1 % na 4,5 %). Leta 2019 je bila inflacija razmeroma nizka, na letni ravni je bila 1,9-odstotna in v povprečju leta 1,6-odstotna.

Stanje v kmetijstvu

Podatki zadnjega strukturnega raziskovanja kmetijstva v letu 2016 kažejo, da se nadaljuje trend zmanjševanja števila kmetijskih gospodarstev. Povprečno kmetijsko gospodarstvo obdeluje 6,9 ha kmetijskih zemljišč, kar je 7 % več kot leta 2010. Velikostna struktura gospodarstev se še vedno izboljšuje, saj se je število gospodarstev, ki obdelujejo več kot 20 ha KZU, glede na leto 2010 povečalo skoraj za petino. Ta gospodarstva zdaj obdelujejo že tretjino vseh KZU, kar je skoraj 5 odstotnih točk več kot leta 2010. Živinorejska gospodarstva so leta 2016 v povprečju redila 7,5 glave velike živine na gospodarstvo, kar je nekoliko več kot leta 2010. Tudi velikostna struktura se je v primerjavi s popisom iz leta 2010 precej izboljšala. Število gospodarstev, ki redijo več kot 30 GVŽ, se je med letoma 2010 in 2016 povečalo za 13 %, ta gospodarstva pa redijo 39 % vseh GVŽ (za 5 odstotnih točk več kot v letu 2010).

Podobno velja tudi za socio-ekonomske kazalnike. Produktivnost dela, merjena s polnovrednimi delovnimi močmi na 100 ha KZU, se je v obdobju 2010–2016 povečala za 3 odstotne točke. Starostna struktura gospodarjev ostaja neugodna, saj je povprečna starost gospodarjev 57 let. Skrb vzbujajoče je tudi, da se med tistimi, ki delajo na kmetijah, zmanjšuje delež mlajših od 25 let in povečuje delež starejših od 65 let. Med letoma 2010 in 2016 se je izboljšala izobrazbena struktura gospodarjev. Leta 2016 je imela polovica gospodarjev dokončano eno izmed stopenj kmetijske izobrazbe, medtem ko je bilo leta 2010 takih le dobra tretjina.

Leto 2019 za kmetijsko pridelavo ni bilo tako ugodno kot predhodno leto. Obseg kmetijske proizvodnje se je po začasnih statističnih podatkih zmanjšal za 6 %, pri čemer je bil obseg rastlinske pridelave v primerjavi z letom 2018 manjši za slabih 11 %, obseg živinorejske proizvodnje pa se je ohranil na ravni leta prej. Letina sadja je bila predvsem zaradi pozebe tako v intenzivnih kot ekstenzivnih nasadih mnogo slabša od lanske rekordne letine, količinsko podpovprečna letina grozdja pa je bila odlične kakovosti. Za večino skupin njivskih pridelkov je bila letina 2019 boljša. Med pomembnejšimi poljščinami so bili manjši le hektarski pridelki krompirja, oljnih buč in hmelja. Površina kmetijske zemlje v rabi kmetijskih gospodarstev se je v primerjavi s predhodnim letom le neznatno povečala (+0,5 %), pri čemer se je najbolj povečala površina njiv in vrtov (+1,1 %), površina travnikov in pašnikov ter trajnih nasadov je ostala skoraj na ravni leta prej. Več površin kot v predhodnem letu je bilo namenjeno tudi zelenjadnicam in zeleni krmi z njiv. Opazno večji skupni pridelki kot leta 2018 so bili le pri žitu (dobra letina strnega žita) in zelenjadnicah (mnogo večja površina), medtem ko so pri drugih skupinah kmetijskih rastlin v povprečju ostali blizu ravni leta prej (oljnice, krma s trajnega travinja, suhe stročnice) ali pa so bili manjši. Priderek sadja je bil manjši za skoraj polovico, grozdja pa je bilo za približno petino manj kot leta 2018. Leta 2019 beležimo v živinoreji večji prirast pri treh najpomembnejših usmeritvah, pri govedoreji, prašičereji in perutninarstvu. Manjši kot leta 2018 je bil le prirast pri drobnici, znotraj katere pa se kažejo strukturne spremembe in premik k prireji mleka drobnice. Tega je bilo v letu 2019 pridelanega precej več kot leto prej, medtem ko je bilo prirejenega kravjega mleka nekoliko manj kot leto pred tem. Ponovno večja kot leto prej je bila tudi proizvodnja jajc. Po dobri letini 2018 so bile razmere za

pridelavo medu izrazito neugodne, zaradi česar je bilo v letu 2019 pridelano za skoraj dve tretjini manj medu kot leto prej.

Domača poraba se je v letu 2019 med rastlinskimi pridelki opazno povečala pri koruzi, zelenjavi in sladkorju, med živalskimi proizvodi pa pri jajcih. Največja poraba do zdaj je bila ugotovljena pri zelenjadnicah in jajcih. Poraba mesa na skupni ravni se je malenkostno zmanjšala zaradi manjše porabe prašičjega in perutninskega mesa, poraba govejega mesa pa je ostala na ravni predhodnega leta. Opazno manjše kot v predhodnem letu so bile porabe pri sadju, pšenici, krompirju in medu. Poraba mleka se je malenkost zmanjšala in bila malce pod ravnijo povprečne porabe na prebivalca v zadnjem petletnem obdobju.

Stopnje samooskrbe, ki zaradi sprememb v obsegu pridelave in porabe med leti precej nihajo, so bile leta 2019 višje kot leto prej pri žitu in zelenjavi, znižale pa so se pri sadju, krompirju, mleku in medu. Podobno kot v letu prej je bila domača prireja večja od domače porabe pri mleku (stopnja samooskrbe 127 %), mesu govedu (103 %) in perutninskem mesu (110 %), pri čemer so se stopnje samooskrbe v primerjavi z letom prej znižale pri govejem mesu in mleku. Zaradi večjega padca domače porabe od domače proizvodnje, se je povečala samooskrba z mesom drobnice (93 %), stopnja samooskrbe s prašičjim mesom (40 %) pa se je povišala predvsem zaradi večje domače prireje. Na ravni predhodnega leta je bila samooskrba z jajci (95 %), izjemno slaba letina pa je vplivala na nižjo stopnjo samooskrbe z medom (41 %). Stopnja samooskrbe z žitom je ob večji pridelavi in skoraj nespremenjeni domači porabi dosegla 74 % ter je bila med najvišjimi v zadnjih desetih letih. Pri krompirju je bila ob znova manjši skupni pridelavi stopnja samooskrbe (45 %) najnižja do zdaj. Nekoliko večja kot v letu prej je bila zaradi večje pridelave samooskrba z zelenjavo (44 %), samooskrba s sadjem (30 %) pa je ob izjemno slabi letini in kljub izrazito manjši domači porabi padla pod raven povprečja zadnjih petih let.

V letu 2019 so se cene kmetijskih pridelkov na agregatni ravni malenkostno povišale. Glede na leto 2018 so bile cene v povprečju za 3,7 % (realno za 2,1 %) višje. Zvišale so se tako cene rastlinskih pridelkov kot tudi cene živalskih proizvodov. Cene rastlinskih pridelkov so bile na skupni ravni leta 2019 za 3,1 % (realno za 1,4 %) višje kot leta 2018 in višje od zadnjega desetletnega povprečja. V povprečju so se najbolj zvišale cene krompirja (+47 %), opazno višje so bile tudi cene grozdja (+10 %), hmelja (+9 %) in zelenjadnic (+7 %). V primerjavi s predhodnim letom pa so se cene znižale pri sadju (-11 %) in žitu (-8 %). V živinoreji so bile v povprečju cene višje za 4,1 % (realno za 2,5 %). Najbolj se je povišala cena prašičev (+15 %), občutneje se je povišala tudi cena kravjega mleka (+7 %). Povišanje cen jajc in perutnine je bilo manj izrazito (za slabe 3 %). Znižanje cen je bilo zabeleženo le pri mesu govedu, in sicer malenkostno (-1 %). V letu 2019 so se povišale tudi cene inputov za kmetijstvo, na agregatni ravni za 2,7 % (realno za 1,0 %). Med pomembnejšimi skupinami inputov so se najbolj zvišale cene semen in sadik (+10 %), mineralnih gnojil in sredstev za varstvo rastlin (+6 %). Rast cen drugih inputov je bila zmernejša. Ker je bila rast cen kmetijskih proizvodov višja od rasti cen stroškov je bilo prihodkovno-stroškovno razmerje ugodno in nad povprečjem zadnjih nekaj let.

Ekonomski rezultati kmetijstva na agregatni ravni so bili leta 2019 manj ugodni v primerjavi s predhodnim letom, ki pa je bilo za slovensko kmetijstvo, še zlasti za rastlinsko pridelavo, najugodnejše do zdaj. Neto dodana vrednost kmetijstva se je v primerjavi z letom 2018 realno zmanjšala za okoli 15 %, faktorski dohodek slovenskega kmetijstva pa se je realno zmanjšal za desetino. Ob manjši vrednosti kmetijske proizvodnje (okoli 1,3 milijarde EUR) in malce nižji vmesni potrošnji je faktorski dohodek znašal okoli 550 milijonov EUR oziroma skoraj 7.100 EUR na polnovredno delovno moč. Zmanjšanje dohodkov v slovenskem kmetijstvu v primerjavi z izjemno ugodnim predhodnim letom je predvsem posledica manjšega fizičnega

obsega proizvodnje v rastlinski pridelavi (predvsem v sadjarstvu in vinogradništvu), pri čemer pa so bila cenovno-stroškovna razmerja na agregatni ravni ugodnejša kot leto prej.

Proračunski odhodki za kmetijstvo

Proračunska izplačila, namenjena kmetijstvu, so v letu 2019 znašala 376,7 milijona EUR. Ta sredstva so se izrazito povečala že v letu 2018, nekoliko pa tudi v letu 2019, in sicer za dobro odstotno točko. Delež financiranja ukrepov s strani EU je v letu 2019 znašal 72 %, toliko znaša tudi povprečje EU sofinanciranja ukrepov v zadnjem petletnem obdobju. Prvič po letu 2012 je bilo največ proračunskih sredstev namenjenih ukrepom razvoja podeželja in kmetijski strukturalni politiki (46 %), kar je posledica večjega črpanja sredstev iz PRP 2014–2020. Temu sledijo sredstva za tržne ukrepe in neposredne podpore (43 %), delež, namenjen financiranju splošnih storitev za kmetijstvo, pa je ostal razmeroma majhen (11 %). V okviru tržnih ukrepov in neposrednih podpor kmetijstvu so se izplačila glede na leto 2018 zmanjšala za skoraj 8 %. Razlog za to je velik obseg izplačil za sanacijo naravnih nesreč v letu 2018, teh ukrepov pa v letu 2019 ni bilo, kar pomeni zmanjšanje sredstev na skupni ravni. V letu 2019 je bilo za neposredna plačila izplačanih za pol odstotne točke manj sredstev kot v predhodnem letu. V okviru ukrepov politike razvoja podeželja in strukturalne politike so se izplačila v primerjavi z letom 2018 povečala za 10 %. Izplačila so bila večja pri ukrepih, ki zagotavljajo okoljske in druge družbene koristi ter predstavljajo dobro polovico vseh ukrepov znotraj politike razvoja podeželja in strukturalne politike. Več izplačil je bilo tudi v okviru ukrepov krepitev konkurenčnosti kmetijstva ter ukrepov za podeželsko gospodarstvo in prebivalstvo. Prav tako so se povečala skoraj vsa izplačila za financiranje splošnih storitev za kmetijstvo, ki so bila na skupni ravni za 5 % večja kot v predhodnem letu.

Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi

Krepitev gospodarstva je znova vplivala tudi na skupno blagovno menjavo agroživilskih proizvodov, ki se je po začasnih podatkih v letu 2019 povečala za 5,6 %, pri čemer je bil izvoz večji za 7,1 %, uvoz pa za 4,8 %. Pokritost uvoza z izvozom je zrasla na 59,0 % (leta 2018: 57,7 %), ob tem se je malce povečal primanjkljaj, ki je znašal 1.054 milijonov EUR (leta 2018: 1.037 mio EUR).

Slovenija ostaja vrednostno neto uvoznica pri večini carinskih tarif agroživilskih proizvodov. Vrednostni presežek v blagovni menjavi je bil po začasnih podatkih tudi v letu 2019 dosežen pri izdelkih iz mesa in živih živalih, pri čemer se je bilanca v skupini žive živali poslabšala. Zunanjetrgovinski presežek je bil dosežen tudi v skupinah razna živila ter oljna semena in plodovi. Večji primanjkljaj kot v predhodnem letu je bil pri mesu, vrtninah, sladkorju in krmi, primanjkljaj pri sadju, mleku in mlečnih izdelkih in žitu pa se je zmanjšal. V regionalni strukturi izvoza in uvoza v letu 2019 ni bilo večjih sprememb. Večina blagovne menjave agroživilskih proizvodov je podobno kot v predhodnih letih potekala z državami EU, pri čemer se je z vstopom Hrvaške v EU delež te skupine držav še povečal (leta 2019: 76 % izvoza in 86 % uvoza), zunanjetrgovinski primanjkljaj pa se je v letu 2019 nekoliko povečal, vendar manj kot v letih prej. Pomembne zunanjetrgovinske partnerice so ostale tudi države nekdanje Jugoslavije (brez Hrvaške, 14 % izvoza, 3 % uvoza), s katerimi je bilanca ostala pozitivna tudi v letu 2019, presežek pa nad ravni iz predhodnega leta (130 mio EUR).

Živilskopredelovalna industrija

Podatki o poslovanju slovenske živilskopredelovalne industrije za leto 2019 kažejo, da se nadaljuje stabilno in uspešno obdobje vsaj od leta 2015, ko so se pokazali prvi znaki umirjanja izrazitih nihanj in negativnega poslovnega rezultata. Opazni so zelo ugodni trendi pri kazalnikih uspešnosti poslovanja, saj se je agregatna dodana vrednost realno povišala za 8,2 %, kar se

je odrazilo tudi v pozitivnem poslovnem izidu. Agregatno je živilskopredelovalna dejavnost v poslovnem letu 2019 izkazala 128,7 milijona EUR neto dobička (realno +26,2 %). Izstopa zelo visoka rast neto čistega dobička v oljarstvu, izpostaviti pa je treba tudi izrazito rast neto dobička v dejavnosti pekarstvo in povezani dejavnosti mlinarstva. Največji delež neto dobička sicer tradicionalno dosegajo v dejavnosti proizvodnje drugih prehrambnih izdelkov, za okoli četrtno pa se je povečal neto dobiček tudi v dejavnostih predelava mesa in predelava mleka, ki sta z vidika vertikalne povezave z nacionalnim kmetijstvom izrazito pomembni.

V letu 2019 so podjetja v dejavnosti proizvodnje živil obseg industrijske proizvodnje povečala za 4 % in v dejavnosti proizvodnje pijač skrčila za 4 %. Leto 2019 je bilo za celotno slovensko pridelovalno industrijo z vidika rasti obsega proizvodnje le zmerno ugodno, saj se je industrijska proizvodnja povečala za 3,6 %, kar je najmanj v zadnjih šestih letih. Povprečna rast industrijske proizvodnje v tem obdobju je bila v predelovalnih dejavnostih skoraj 6-odstotna, proizvodnji živil skoraj 3-odstotna, fizični obseg proizvodnje pijač pa je v povprečju v letih med 2014 in 2019 stagniral. Obseg proizvodnje živil je torej razmeroma stabilen in se rahlo povečuje, v proizvodnji pijač pa je poleg značilnega medletnega vpliva prodaje v poletni sezoni mogoče opaziti tudi proizvodno reorganizacijo v vodilnem pivovarskem podjetju.

V letu 2019 so proizvajalčeve cene živil nominalno ostale nespremenjene, medtem ko so se proizvajalčeve cene brezalkoholnih in alkoholnih pijač realno komaj opazno zvišale (+0,1 %). Skupni učinek sprememb fizičnega obsega proizvodnje in gibanja cen je 3,9-odstotna realna rast prihodkov v živilskopredelovalni industriji v letu 2019 (nominalno +5,6 %). Strukturno pomembno je skoraj 7-odstotno realno povečanje prihodkov v mesnopredelovalni industriji, pri čemer je rast večine vodilnih podjetij v dejavnosti stabilna. Prihodki so se pomembno povečali tudi v vinarskih podjetjih ter v dejavnosti proizvodnje olj in maščob, medtem ko so se prihodki v dejavnosti predelave mleka v letu 2019 večali pod povprečjem živilskopredelovalne panoge. Za to dejavnost ugotavljamo izrazito rast prodaje na tujih trgih (večinoma prodaja izdelkov z dodano vrednostjo), stagnira pa prodaja na domačem trgu. Podobna razmerja med gibanji prodaje na domačem in tujih trgih ugotavljamo tudi za mesnopredelovalno industrijo, le da se je ta dejavnost nekoliko bolj večala na domačem trgu. Spremembe so se odrazile v nadpovprečni vrednosti kazalnika izvozne usmerjenosti za obe stebni dejavnosti. V letu 2019 je mlečnopredelovalna industrija že 42 % prihodkov od prodaje dosegla v izvozu, mesnopredelovalna industrija pa 23 %. Za celotno slovensko živilskopredelovalno industrijo postajajo izvozni trgi pomemben vir prihodkov, saj je v letu 2019 delež izvoza v skupnih prihodkih presegel 30 %. Gre za izrazito velike in pomembne strukturne spremembe; v primerjavi z letom 2015 so se prihodki od prodaje na tujem od leta 2015 realno povečali za tretjino, izvozna usmerjenost pa za 20 %.

Velika večina slovenskih podjetij v živilskopredelovalni industriji je zaključila negotovo obdobje lastniške in poslovne transformacije. Krepi se obseg poslovanja, izboljšal se je poslovni izid, izstopa tudi izvozni preboj. Ključni cilj podjetij po poslovni konsolidaciji je usmeriti se v nadaljnjo tehnološko in organizacijsko modernizacijo, pri čemer med dejavnosti slednje spada tudi posodobitev vertikalnih odnosov z dobavitelji osnovnih kmetijskih surovin.

Ukrepi kmetijske politike

V letu 2019 se je nadaljevalo izvajanje shem neposrednih plačil: osnovno plačilo, zelena komponenta, dodatek za mlade kmete, plačilo za območja z naravnimi omejitvami (za kmetijske površine na gorskem območju z nagibom od najmanj 35 % do 50 % in z nagibom najmanj 50 %) in vzporedna shema za male kmete. Ob tem so imela kmetijska gospodarstva možnost uveljavljati tudi proizvodno vezana plačila za strna žita, zelenjadnice, rejo govedi in

produkcijo mleka v gorskih območjih. Višina nacionalne ovojnice se je zaradi pravila zunanje konvergence zmanjšala na 134,3 milijona EUR (leta 2018: 135,1 mio EUR).

Nadaljevalo se je tudi izvajanje ukrepov, opredeljenih v PRP 2014–2020. V celotnem programskem obdobju se izvaja 14 ukrepov, za katere je na voljo 1.107 milijonov EUR. Do konca leta 2019 je bilo za dvanajst ukrepov in tehnično pomoč odobrenih skoraj 794 milijonov EUR oziroma 72 % razpoložljivih sredstev programa, pri čemer je bilo skoraj 610 milijonov EUR (55 %) tudi že izplačanih. Več kot dve tretjini (68 %) je namenjenih ukrepom, ki se izvajajo v okviru kampanje zbirnih vlog in se nanašajo na vsakoletna izplačila nadomestil za okoljske ukrepe, dobrobit živali in težje pridelovalne razmere. Med ukrepi, ki se izvajajo na podlagi javnih razpisov je bilo v letu 2019 objavljenih devet javnih razpisov, medtem ko pri ukrepu osnovne storitve in obnova vasi na podeželju še ni bil objavljen noben javni razpis.

Poleg rednih ukrepov so se leta 2019 izvajali tudi nekateri začasni izredni ukrepi pomoči posameznim sektorjem. V letu 2019 je bil največji obseg sredstev izplačan čebelarjem (0,4 mio EUR), in sicer za sanacijo posledic škode zaradi neugodnih vremenskih razmer v letu 2019 in prerasnožitve rdečerjave puhaste smrekove ušice.

Gozdarstvo in lovstvo

Površina gozdov po podatkih MKGP za leto 2019 znaša 1.195.808 ha oziroma 58,96 % površine Slovenije. V slovenskih gozdovih je bilo v letu 2019 posekanih 5,3 milijona m³ lesa, od tega 3,3 milijona m³ iglavcev in 2,0 milijona m³ listavcev. V primerjavi z letom 2018 se je posek zmanjšal za 0,8 milijona m³ (–13 %) in je obsegal 76 % možnega poseka po gozdnogospodarskih načrtih. Po vrstah sečnje je bilo največ negovalnega poseka (42 %), sledita sanitarni posek (40 %) in posek oslabelega drevja (13 %).

V letu 2019 so bila v gozdovih vseh lastništev skupno opravljena negovalna dela na površini 4.298 ha, kar je opazno več kot v predhodnem letu (leta 2018: 3.782 ha). Glede na letni program vlaganj v gozdove je to 42 % negovalnih del, glede na načrtovano nego v gozdnogospodarskih načrtih pa 32 %.

V letu 2019 je bilo zgrajenih 9,4 km gozdnih cest, kar je 1,1 km manj kot v letu 2018. Skupna dolžina gozdnih cest tako znaša 12.717 km; za njeno vzdrževanje je bilo v letu 2019 iz vseh razpoložljivih virov porabljenih 5,62 milijona EUR, kar je za 7 % manj kot v letu prej. Najpomembnejši vir za vzdrževanje gozdnih cest so pristojbine lastnikov gozdov, temu pa sledijo proračunska sredstva države, občin in SiDG. V letu 2019 je bilo zgrajenih oziroma pripravljenih (brez rekonstrukcij) tudi skupaj 376 km gozdnih vlak (9 % manj kot leta 2018), od tega 282 km v zasebnih gozdovih in 94 km v državnih gozdovih.

Manjši obseg sanitarnega poseka zaradi naravnih motenj v gozdovih je v letu 2019 vplival na zmanjšanje obsega proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov (–8 %). Ta je bil sicer še vedno na visoki ravni kot posledica nadaljevanja sanacij škod zaradi podlubnikov in vetroloma ter je v letu 2019 znašal 4,7 milijona m³. Pri tem je bila proizvodnja sortimentov listavcev z 1,9 milijona m³ za 15 % večja kot v letu 2018, občutno (za 19 %) pa se je zmanjšala proizvodnja sortimentov iglavcev, ki je znašala 2,8 milijona m³ in je bila najmanjša po letu 2014. V Sloveniji največ okroglega lesa predelajo podjetja v industriji žaganega lesa (nad 1 mio m³ v letu 2019), sledijo industrije lesnih kompozitov, mehanske celuloze in kemikalij, ki so skupno predelale več kot pol milijona m³. Velik porabnik okroglega lesa so gospodinjstva, ki letno porabijo nad 1 milijon m³ lesa za kurjavo, vendar del tega izvira tudi iz negozdnih virov. Poraba drv v gospodinjstvih za proizvodnjo energije se zmanjšuje, tudi zaradi milejših zim.

Celoten izvoz okroglega lesa se je v letu 2019 zmanjšal že tretje leto zapored in je znašal 1,9 milijona m³, kar je 28 % manj kot v predhodnem letu. Pri tem se je izvoz okroglega industrijskega lesa iglavcev glede na leto prej zmanjšal za 39 %, izvoz okroglega industrijskega lesa listavcev pa povečal za 52 %. Izvoz hlodovine iglavcev za žago in furnir se je skoraj prepolovil in znašal 0,8 milijona m³. Zmanjšal se je tudi izvoz lesa za kurjavo (za 45 %) in dosegel najmanjše količine v obdobju let 2007–2019. Glavni smeri izvoza gozdnih lesnih sortimentov sta Avstrija in Italija. V Avstrijo se večinoma izvažata hlodovina iglavcev, v Italijo pa okrogli industrijski les listavcev in les slabše kakovosti listavcev.

Podatki o odstrelu in izgubah v letu 2019 kažejo, da se je zmanjšal odvzem srnjadi (–3 %), ki pa ostaja še vedno visok. Nekoliko se je povečal odvzem jelenjadi (+3 %), rekordno visok pa je v primerjavi s predhodnim letom odvzem pri divjem prašiču (+58 %). Opaziti je tudi večji odvzem pri medvedu in volku. Posegi v populacije divjadi, obseg izvedenih biotehniških del in škoda v okolju, ki jo povzročata divjad, kažejo, da se težave na splošno umirjajo. Škoda, ki jo povzročata rastlinojeda divjad in prašič, precej niha in se je v letu 2019 povečala.

V letu 2019 je bilo za financiranje in sofinanciranje nalog javne gozdarske službe, ki jo izvajata Zavod za gozdove Slovenije in Gozdarski inštitut Slovenije, izplačanih 22,7 milijona EUR javnih sredstev oziroma za 5,6 % več kot v predhodnem letu. Skupaj s financiranjem in sofinanciranjem nalog, ki jih določa Zakon o gozdovih, pa je bilo v letu 2019 izplačanih 26,2 milijona EUR, kar je za 5,4 % več kot v letu prej.

1 STANJE V KMETIJSTVU

1.1 Makroekonomska okolje in mesto kmetijstva v gospodarstvu

Gospodarska rast se je v letu 2019 precej umirila. Bruto domači proizvod se je povečal za 2,4 %, kar je opazno manj kot v predhodnih dveh letih (2017: 4,8 %; 2018: 4,1 %). Kljub temu je bila rast slovenskega gospodarstva v letu 2019 visoka in nad povprečjem EU (UMAR, 2019; UMAR, 2020). H gospodarski rasti je še naprej prispevalo stabilno povečevanje zasebne potrošnje (realno večja za 2,7 %; leta 2018: 2,8 %), kar je predvsem rezultat razmeroma visoke stopnje zaposlenosti ter rasti plač in socialnih transferjev. Predvsem zaradi upočasnitve gospodarske rasti v trgovinskih partnericah se je upočasnila rast izvoza (realno večji za 4,4 %; leta 2018: 6,1 %). Tudi pri investicijah v opremo in stroje ter pri gradbenih investicijah je bila zabeležena upočasnitev rasti. Realna rast bruto investicij v osnovna sredstva je znašala 3,2 % (leta 2018: 9,1 %).

Preglednica 1: Pregled gospodarskih gibanj; 2014–2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Prebivalstvo (000; 1. 7.)	2.062	2.063	2.064	2.066	2.070	2.089
Realne stopnje rasti BDP (%)	2,8	2,2	3,1	4,8	4,1	2,4
BDP (mio EUR)	37.634	38.853	40.367	42.987	45.755	48.007
Dodana vrednost po dejavnostih (mio EUR)	32.532	33.592	34.953	37.350	39.839	41.882
Struktura dodane vrednosti: – kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A) (%)	2,3	2,4	2,3	2,1	2,4	2,3
– industrija (B, C, D, E) (%)	26,9	27,0	27,1	27,3	26,9	26,7
– gradbeništvo (F) (%)	5,7	5,4	5,2	5,4	5,7	5,8
– storitve (G do U) (%)	65,1	65,2	65,4	65,2	64,9	65,2
Zaposlenost (000)	932	944	961	989	1.021	1.045
Struktura zaposlenosti: – kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo (A) (%)	8,1	8,0	7,7	7,4	7,2	6,9
– industrija (B, C, D, E) (%)	22,6	22,7	22,8	22,9	23,1	23,2
– gradbeništvo (F) (%)	6,7	6,6	6,5	6,4	6,6	7,0
– storitve (G do U) (%)	62,6	62,7	63,0	63,3	63,1	62,9
BDP na prebivalca (EUR)	18.253	18.830	19.551	20.809	22.083	22.983
BDP na prebivalca po kupni moči (SKM; EUR)	22.800	23.800	24.200	25.500	26.900	27.800
BDP na prebivalca po kupni moči (SKM EU–28 = 100; %)	82	82	83	85	87	87
Izdatki za hrano, pijačo in tobak v končni porabi gospodinjstev (%)	20,4	20,4	20,0	19,5	18,8	:
Brezposelnost po anketi (%)	9,7	9,0	8,0	6,6	5,1	4,5
Registrirana brezposelnost (%)	13,1	12,3	11,2	9,5	8,3	7,7
Inflacija v povprečju leta (%)	0,2	–0,5	–0,1	1,4	1,7	1,6
Izvoz blaga (mio EUR)	22.936	23.940	24.971	28.265	30.858	33.519
Uvoz blaga (mio EUR)	22.580	23.305	24.112	27.606	30.706	34.044
Saldo menjave proizvodov s tujino (mio EUR)	355	635	859	659	152	–525
Saldo tekočega računa plačilne bilance (% BDP) *	5,1	3,8	4,8	6,3	6,1	6,6
Javnofinančni saldo (% BDP)	–3,4	–3,2	–1,6	–0,7	1,2	0,6

: ni podatka

* Podatki plačilne bilance so bili julija 2019 revidirani za obdobje 2009–2018, zaradi česar se je spremenila celotna serija tega podatka in izračuni, ki ta podatek vsebujejo.

Vir: SURS, UMAR, Eurostat (SKM), Banka Slovenije (saldo tekočega računa plačilne bilance), MF (javnofinančni saldo), ZRSZ (registrirana brezposelnost), preračuni KIS

Ob ugodnih makroekonomskih razmerah so se razmere na trgu dela izboljševale tudi v letu 2019. Po podatkih nacionalnih računov se je rast zaposlenosti nekoliko umirila (+2,4 %), a dosegla najvišjo raven do zdaj, pri čemer je bilo tudi število zaposlenih oseb najvišje do zdaj. Obe stopnji brezposelnosti sta se v povprečju leta znižali; registrirana na 7,7 % (leta 2018: 8,3 %), anketna pa na 4,5 % (leta 2018: 5,1 %) in sta tako najnižji po letu 2008. Tudi plače so bile v letu 2019 znova nekoliko višje, predvsem zaradi višje rasti plač v javnem sektorju (UMAR, 2020). V primerjavi s predhodnim letom se je povprečna bruto plača na zaposlenega

nominalno zvišala za 4,3 %, realno pa za 2,7 % (zasebni sektor realno: +2,2 %, javni sektor realno: +3,7 %).

Leta 2019 je bila inflacija razmeroma nizka, in sicer na letni ravni 1,9-odstotna (leta 2018: +1,4 %), v povprečju leta pa 1,6-odstotna (leta 2018: +1,7 %); k njej so za skoraj dve tretjini prispevale cene storitev, nekaj pa tudi višje cene hrane in energije.

Po podatkih nacionalnih računov je kmetijstvo skupaj z lovstvom, gozdarstvom in ribištvom leta 2019 k skupni ustvarjeni dodani vrednosti prispevalo 2,3 % (leta 2018: 2,4 %), k skupni zaposlenosti pa 6,9 % (leta 2018: 7,2 %). Delež zaposlenih v kmetijstvu ima trend upadanja in se tako iz leta v leto zmanjšuje.

1.2 Struktura kmetijskih gospodarstev v Sloveniji

1.2.1 Število kmetijskih gospodarstev in raba zemljišč

Po podatkih zadnjega strukturnega raziskovanja kmetijstva v letu 2016 se v Sloveniji s kmetijsko dejavnostjo ukvarja 69.902 KMG, kar je za 4.744 KMG manj kot leta 2010, ko je bil izveden zadnji popolni popis KMG.

Okvir 1: Struktura kmetijskih gospodarstev

Popis kmetijskih gospodarstev je statistično raziskovanje, s katerim se zbirajo osnovni podatki o stanju in razvojnih trendih na področju kmetijstva in ki ga izvaja Statistični urad Republike Slovenije (SURS). Vsakih deset let se opravi popis vseh gospodarstev, v vmesnih, zakonsko določenih rokih, pa se izvajajo vzorčna raziskovanja.

V raziskovanje strukture kmetijskih gospodarstev so vključena vsa tista kmetijska gospodarstva, ki imajo:

- najmanj 1 ha kmetijskih zemljišč, ali
- najmanj 10 arov kmetijskih zemljišč in 90 arov gozda, ali
- najmanj 30 arov vinogradov in/ali sadovnjakov, ali
- redijo 2 ali več glav velike živine (GVŽ), ali
- imajo od 15 do 30 arov vinogradov in redijo od 1 do 2 GVŽ, ali
- imajo več kot 50 panjev čebel, ali
- pridelujejo vrtnine, zelišča, gojene gobe, cvetje in okrasne rastline za prodajo.

V vzorčno raziskovanje strukture kmetijskih gospodarstev je vključenih 15–20 % kmetijskih gospodarstev. Vzorec je pripravljen tako, da so v vzorčno raziskovanje vključena vsa velika kmetijska gospodarstva (kmetijska podjetja in družinske kmetije) in naključno izbrana manjša. Podatki se zbirajo s telefonskim anketiranjem, po pošti in z uporabo različnih administrativnih zbirk podatkov.

Poleg podatkov, zbranih na terenu, so bili neposredno uporabljeni tudi podatki iz upravnih virov oziroma različnih registrov (register kmetijskih gospodarstev, centralni register goveda, centralni register čebelnjakov, register pridelovalcev grozdja in vina) in evidenc pri MKGP (evidenca ekoloških pridelovalcev in predelovalcev, evidenca dopolnilnih dejavnosti) ter vlog za neposredna plačila v kmetijstvu (podatki o posejanih površinah).

Leta 2016 so KMG v Sloveniji uporabljala nekaj manj kot 480 tisoč ha kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU), kar je za odstotek več kot leta 2010. V strukturi KZU še vedno prevladujejo trajni travniki in pašniki, ki zajemajo več kot polovico vseh površin (57 %), sledijo njive in vrtovi (37 %) in trajni nasadi (6 %). V celotnem obravnavanem obdobju 2010–2016 se ti strukturni deleži niso bistveno spremenili.

Ker se je število KMG zmanjšalo, površina KZU pa se je malenkost povečala, se je povprečna velikost KMG povečala iz 6,4 ha v letu 2010 na 6,9 ha v letu 2016.

Po podatkih iz leta 2016 je 66.675 KMG obdelovalo skoraj 177 tisoč ha njiv. To je za dobrih 5 % več KMG in za 4 % več površin njiv kot leta 2010. V povprečju so ta gospodarstva obdelovala 2,6 ha njiv, kar je skoraj enako kot leta 2010.

Preglednica 2: KMG po rabi kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) v Sloveniji; 2010 in 2016

	Število KMG		Indeks	Površina rabe (ha)		Indeks	Povprečno št. ha/KMG		Indeks
	2010	2016		2016/10	2010		2016	2016/10	
	KMG s KZU	74.455	69.902	93,9	474.432	479.589	101,1	6,4	6,9
KMG z njivami in vrtovi	63.272	66.675	105,4	170.144	176.518	103,7	2,7	2,6	98,5
KMG s sadovnjaki in oljčniki	22.161	20.717	93,5	10.082	11.297	112,1	0,5	0,5	119,9
KMG z vinogradi	26.328	23.041	87,5	16.351	15.241	93,2	0,6	0,7	106,5
KMG s trajnim travinjem*	61.949	60.401	97,5	277.492	276.244	99,6	4,5	4,6	102,1

* Skupni pašniki niso vključeni.

Vir: SURS

V letu 2016 je bilo v Sloveniji dobrih 60 tisoč KMG s trajnimi travniki in pašniki (86 % vseh KMG), ki so skupaj obdelovala dobrih 276 tisoč ha travinja. V primerjavi s popisom v letu 2010 se je število KMG s travniki in pašniki zmanjšalo za dobra 2 %, medtem ko je njihova površina ostala skoraj nespremenjena. Ta gospodarstva so v letu 2016 v povprečju obdelovala 4,6 ha trajnega travinja, kar je za dobra 2 % več kot v letu 2010.

V letu 2016 se je s sadjarstvom in oljkarstvom ukvarjalo skoraj 21 tisoč KMG, ki so obdelovala dobrih 11 tisoč ha trajnih nasadov. Intenzivne sadovnjake je obdelovalo nekaj manj kot 2,6 tisoč KMG, ekstenzivne sadovnjake pa skoraj 18 tisoč KMG. V primerjavi z letom 2010 se je število KMG z intenzivnimi sadovnjaki povečalo za 41 %, število KMG z ekstenzivnimi sadovnjaki pa se je zmanjšalo za 10 %. V letu 2016 je bilo z intenzivnimi sadovnjaki zasajenih 3,9 tisoč ha površin, kar je dober odstotek manj kot leta 2010. Ekstenzivni sadovnjaki so obsegali nekaj več kot 6,4 tisoč hektarjev površin, kar je 21 % več kot leta 2010. S pridelavo oljk se je v letu 2016 ukvarjalo skoraj 1,9 tisoč KMG, ki so obdelovala nekaj več kot tisoč hektarjev površin. V primerjavi z letom 2010 se je število KMG z oljkami povečalo za 9 %, površine pa so se povečale za 16 %.

Z vinogradništvom se je v letu 2016 v Sloveniji ukvarjalo 23 tisoč KMG, ki so skupaj obdelovala nekaj več kot 15 tisoč ha vinogradov. V primerjavi z letom 2010 se je število KMG z vinogradi zmanjšalo za 12 %, medtem ko so se površine vinogradov zmanjšale za 7 %. Čeprav se je povprečna površina vinogradov na KMG v primerjavi z letom 2010 povečala za skoraj 7 %, znaša povprečna velikost vinograda zgolj 0,66 ha na KMG.

Na proces koncentracije kmetijskih zemljišč kažejo tudi spremembe velikostne strukture KMG. Delež gospodarstev, ki imajo v uporabi nad 20 ha kmetijskih zemljišč, se še zmeraj povečuje. V primerjavi z letom 2010 se je povečal za 1,2 odstotne točke, kmetijska zemlja, ki jo ta KMG uporabljajo, pa obsega več kot tretjino skupne površine KZU v Sloveniji. To je skoraj 5 odstotnih točk več kot leta 2010.

Preglednica 3: Struktura kmetijskih gospodarstev po velikosti KZU; 2010 in 2016

	Kmetijska gospodarstva					Kmetijska zemlja v uporabi (KZU)*				
	Število		Indeks	Struktura (%)		Površina (ha)		Indeks	Struktura (%)	
	2010	2016		2016/10	2010	2016	2010		2016	2016/10
< 20 ha	71.358	66.015	92,5	95,6	94,4	337.495	318.897	94,5	71,1	66,5
>= 20 ha	3.288	3.888	118,2	4,4	5,6	136.939	160.692	117,3	28,9	33,5
Skupaj	74.646	69.903	93,6	100	100	474.434	479.589	101,1	100	100

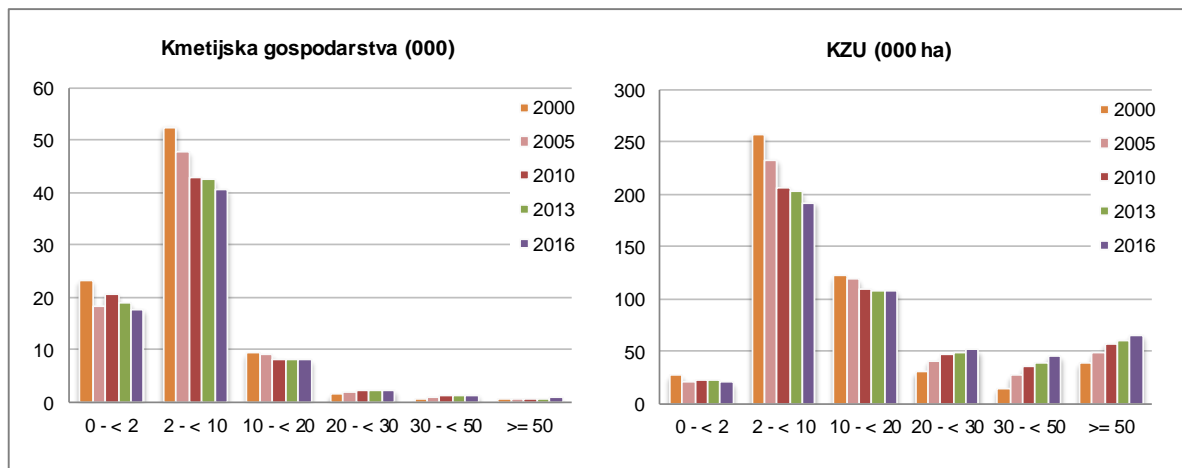
* Brez skupnih travnikov in pašnikov.

Vir: SURS

Število KMG in kmetijska zemlja v uporabi v velikostnih razredih do 20 ha KZU sta se v primerjavi z letom 2010 zmanjšala za 4 odstotne točke. KMG v teh velikostnih razredih

obdelujejo dve tretjini vse KZU, kar je skoraj 3 odstotne točke manj kot leta 2010. V velikostnih razredih nad 20 ha KZU je bilo leta 2016 skoraj štiri tisoč KMG, kar je 18 % več kot leta 2010. Ta KMG so obdelovala 161 tisoč ha KZU, kar je 17 % več kot leta 2010. Delež KZU, ki ga ta gospodarstva obdelujejo, pa se je med letoma 2010 in 2016 povečal za skoraj 5 odstotnih točk.

Slika 1: Število kmetijskih gospodarstev in površina po velikostnih razredih KZU; 2000–2016

Vir: SURS

Procesi koncentracije števila kmetijskih gospodarstev in KZU kontinuirano potekajo že od leta 2000, ko je bil izveden prvi evropsko primerljiv popis kmetijskih gospodarstev. Med letoma 2000 in 2016 se je močno zmanjšalo število gospodarstev in KZU v velikostnih razredih do 10 ha KZU, pozneje pa je bil padec nekoliko manj izrazit. Število KMG in površina kmetijske zemlje v uporabi sta se v obdobju 2000–2016 najbolj zmanjšala v velikostnih razredih do 10 ha KZU (za okoli četrtino), kljub temu je v teh velikostnih razredih še vedno velika večina KMG (83 %), ki obdeluje kar 44 % KZU.

1.2.2 Živinoreja

V Sloveniji se je v letu 2016 z živinorejo ukvarjalo 55.782 KMG, kar je za 2.866 KMG manj kot leta 2010. Ta KMG so skupaj redila 418.684 glav velike živine (GVŽ), kar je primerljivo z letom 2010. Živinorejska KMG v povprečju redijo 7,5 GVŽ, kar je za 4 % več kot leta 2010 (7,2 GVŽ).

Preglednica 4: Število KMG z živino, število živine in povprečno število živali na KMG; 2010 in 2016

	Število KMG		Indeks 2016/10	Število živine		Indeks 2016/10	Št. glav/KMG		Indeks 2016/10
	2010	2016		2010	2016		2010	2016	
Gospodarstva z govedom	36.119	32.805	90,8	472.333	486.014	102,9	13,1	14,8	113,3
Krave molznice	10.953	9.572	87,4	107.957	111.115	102,9	9,9	11,6	117,8
Druge krave	18.928	16.131	85,2	66.738	60.679	90,9	3,5	3,8	106,7
Gospodarstva s prašiči	26.441	22.649	85,7	382.031	273.359	71,6	14,4	12,1	83,5
Gospodarstva s perutnino	36.240	37.840	104,4	4.900.990	6.222.661	127,0	135,2	164,4	121,6
Gospodarstva s konji	5.948	5.766	96,9	22.673	19.453	85,8	3,8	3,4	88,5
Gospodarstva z ovčami	6.181	6.150	99,5	137.737	134.929	98,0	22,3	21,9	98,5
Gospodarstva s kozami	4.214	4.598	109,1	34.864	38.564	110,6	8,3	8,4	101,4
Gospodarstva s kuncmi	8.051	8.672	107,7	85.088	109.753	129,0	10,6	12,7	119,8
Gospodarstva z jelenjadjo	352	406 ^M	115,3	7.341	8.790	119,7	20,9	21,7	103,8
Gospodarstva z živino (GVŽ)	58.648	55.782	95,1	421.553	418.684	99,3	7,2	7,5	104,4

M – manj natančna ocena, previdna uporaba.

Vir: SURS

Proces koncentracije v živinoreji je opazen pri vseh vrstah živine razen pri kuncih in jelenjadi, izrazitejši in najbolj enakomeren pa je v govedoreji. KMG z govedom so leta 2016 v povprečju redila 14,8 glave, kar je 1,7 glave več kot leta 2010. Za toliko se je povečalo tudi povprečno število krav molznic na gospodarstvo, nekoliko (+7 %) pa je večje tudi povprečno število drugih krav (3,8 glave na gospodarstvo). Nasprotno pa se je pri prašičih med letoma 2010 in 2016 zmanjšalo povprečno število živali na gospodarstvo (-17 %).

Preglednica 5: Struktura kmetijskih gospodarstev po velikosti GVŽ; 2010 in 2016

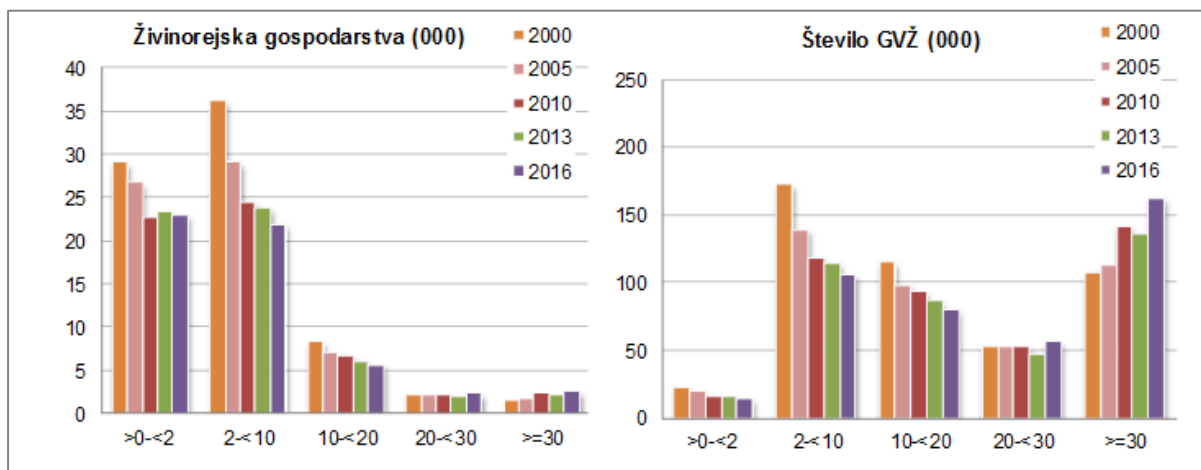
	Kmetijska gospodarstva					Število glav velike živine (GVŽ)				
	Število		Indeks 2016/10	Struktura (%)		Število		Indeks 2016/10	Struktura (%)	
	2010	2016		2010	2016	2010	2016		2010	2016
< 30 GVŽ	56.285	53.121	94,4	96,0	95,2	280.417	256.283	91,4	66,5	61,2
>= 30 GVŽ	2.363	2.661	112,6	4,0	4,8	141.135	162.402	115,1	33,5	38,8
Skupaj	58.648	55.782	95,1	100,0	100,0	421.552	418.685	99,3	100,0	100,0

Vir: SURS

Velikostna struktura na živinorejskih gospodarstvih se je leta 2016 v primerjavi s popisom iz leta 2010 precej izboljšala. Delež KMG, ki redijo več kot 30 GVŽ, se je v obravnavanem obdobju povečal s 4,0 na 4,8 odstotne točke; ta gospodarstva pa redijo 39 % vseh GVŽ, kar je 5 odstotnih točk več kot v letu 2010.

Od leta 2000 procesi koncentracije števila živine potekajo nekoliko hitreje kot procesi koncentracije KZU. Povprečno število živali na KMG se je v obdobju 2000–2016 (razen leta 2013) povečevalo dokaj enakomerno. To je predvsem posledica opuščanja proizvodnje v večini proizvodnih usmeritev, zlasti v prašičereji. Čeprav se je velikostna struktura v večjih velikostnih razredih v primerjavi z letom 2000 precej izboljšala, procesi koncentracije in specializacije na večjih KMG še vedno potekajo prepočasi. Še vedno je v velikostnih razredih do 10 GVŽ kar 80 % vseh živinorejskih gospodarstev, ki redijo skoraj tretjino vseh GVŽ.

Slika 2: Število kmetijskih gospodarstev in GVŽ po velikostnih razredih GVŽ; 2000–2016

Vir: SURS

Govedoreja (prireja govejega mesa skupaj s prirejo mleka) ostaja najpomembnejša proizvodna usmeritev slovenskega kmetijstva. V letu 2016 se je v Sloveniji z govedorejo ukvarjalo skoraj 33 tisoč KMG, kar predstavlja slabo polovico vseh KMG (47 %). Število govedorejskih kmetij se je v primerjavi z letom 2010 zmanjšalo za 9 %, medtem ko se je povprečna velikost črede povečala, in sicer s 13,1 glave na 14,8 glave na KMG.

Kot kažejo zadnji razpoložljivi podatki raziskovanja strukture kmetijskih gospodarstev, je nekaj manj kot 10 tisoč KMG imelo krave molznice. Med letoma 2010 in 2016 se je njihovo število zmanjšalo za 13 %. Velikost črede vseh krav molznic se je v tem obdobju povečala za dobre 3 %, tako da so KMG skupaj redila nekaj več kot 111 tisoč krav molznic. V povprečju so ta KMG v letu 2016 redila 11,6 molznice, kar je skoraj 18 % več kot leta 2010, kar kaže na to, da se nadaljujejo procesi koncentracije in specializacije reje.

Strukturne spremembe se nadaljujejo tudi v prašičereji. V letu 2016 se je s prašičerejo ukvarjalo nekaj manj kot 23 tisoč KMG, kar je skoraj 4 tisoč KMG manj kot leta 2010. Ta gospodarstva so v letu 2016 skupaj redila nekaj več kot 273 tisoč prašičev, kar je 28 % manj kot leta 2010. Ta KMG so v povprečju redila 12,1 prašiča na KMG, kar je nekoliko manj kot leta 2010, ko so redila 14,4 prašiča na KMG.

Število KMG z drobnico se v letu 2016 ni bistveno spremenilo. Kmetij z rejo ovc je v primerjavi z letom 2010 manj za slab odstotek, medtem ko je kmetij z rejo koz za 9 % več. Na KMG z ovcami so leta 2016 redili skoraj 135 tisoč ovc, kar je 2 % manj kot leta 2010. V tem obdobju se je čreda na KMG s kozami povečala za slabih 11 %, tako da te kmetije zdaj redijo nekaj manj kot 40 tisoč koz. Pri ovcah se je povprečno število živali na KMG zmanjšalo z 22,3 na 21,9 živali, pri kozah pa povečalo z 8,3 na 8,4 živali na KMG.

V letu 2016 je piščance redilo 5,5 tisoč KMG, kar je skoraj enkrat več (+89 %) kot leta 2010. Ta KMG so skupaj redila skoraj 4 milijone kljunov, kar je za 41 % več kot leta 2010. Velika večina rejcev (93 %) redi do 100 kljunov, kar predstavlja manj kot 3 % celotne jate. Pri tržno usmerjenih rejah se je v obdobju od zadnjega popolnega popisa povečala koncentracija prireje. Število tistih, ki redijo med 5 in 10 tisoč piščancev se je v letu 2016 zmanjšalo za 29 %, medtem ko je bilo rejcev, ki redijo nad 10 tisoč piščancev, za 12 % več kot leta 2010.

V letu 2016 je nekaj manj kot 37 tisoč KMG redilo 1,6 milijona kokoši nesnic. Med letoma 2010 in 2016 se je število KMG z nesnicami povečalo za dobrih 5 %, medtem ko se je velikost jate povečala za 7 %. Še vedno prevladuje samooskrbni način reje, saj je tudi v letu 2016 velika večina rejcev (99 %) redila do 100 kljunov. Ti rejci so redili dobro četrtno (27 %) celotne jate. Pri tržno usmerjenih rejah se je med zadnjima popisoma povečala koncentracija prireje. Število tistih, ki redijo med 3 in 5 tisoč kokoši nesnic, se je v letu 2016 zmanjšalo za 43 %, medtem ko je bilo rejcev, ki redijo nad 5 tisoč kokoši nesnic, za 9 % več kot leta 2010.

1.2.3 Delovna sila na kmetijskih gospodarstvih

Na KMG v Sloveniji je v letu 2016 delalo 199.071 oseb, kar je 6 % manj kot leta 2010. Večina jih je delala na družinskih kmetijah (97 %), preostali pa v kmetijskih podjetjih in zadrugah. Med letoma 2010 in 2016 se to razmerje ni pomembno spremenilo.

Vložek dela skupaj s sezonskim in priložnostnim delom ter strojnimi storitvami, izražen v polnovrednih delovnih močeh (PDM), je leta 2016 znašal 79.967 PDM. To je za 4 % več kot ob popisu leta 2010.

Povprečno KMG zaposluje 1,14 PDM, kar je 11 % več kot leta 2010. Za slabe 3 % pa se je povečal tudi vložek dela na enoto površine KZU, ki znaša okoli 17 PDM na 100 ha KZU.

Starostna struktura ljudi, ki delajo na družinskih kmetijah, je v letu 2016 še vedno neugodna in se je v primerjavi z letom 2010 še poslabšala. Povprečna starost gospodarjev (upraviteljev) znaša 57 let, kar je enako kot v letu 2010. V obravnavanem obdobju se je povprečna starost drugih družinskih članov povišala s 43 na 46 let, skrb vzbujajoče pa je, da se v strukturi delovne sile na KMG zmanjšuje delež mlajših od 25 let in povečuje delež starejših od 65 let.

Preglednica 6: Delovna sila v kmetijstvu; 2010 in 2016

	Število		Indeks 2016/10	Struktura (%)	
	2010	2016		2010	2016
ŠTEVILO OSEB					
Zaposleni v podjetjih in zadrugah	5.594	5.358	95,8	2,6	2,7
Plačana delovna sila na kmetijah	352	544 ^M	153,7	0,2	0,3
Družinska delovna sila	205.245	193.169	94,1	97,2	97,0
– gospodar (upravitelj)	74.425	69.671	93,6	35,2	35,0
– drugi družinski člani	130.820	123.498	94,4	61,9	62,0
Skupaj delovna sila v kmetijstvu	211.193	199.071	94,3	100	100
ŠTEVILO PDM					
Zaposleni v podjetjih in zadrugah	2.610	2.078	79,6	3,4	2,6
Plačana delovna sila na kmetijah	225	359	159,6	0,3	0,4
Nestalna delovna sila na kmetijah	4.686	3.255	69,5	6,1	4,1
Nestalna delovna sila v kmetijskih podjetjih in zadrugah	573	494	86,2	0,7	0,6
Družinska delovna sila	68.682	73.587	107,1	89,2	92,0
– gospodar (upravitelj)	34.645	36.609	105,7	45,0	45,8
– drugi družinski člani	34.037	36.978	108,6	44,2	46,2
Strojne storitve na družinskih kmetijah	227	177	78,0	0,3	0,2
Strojne storitve v kmetijskih podjetjih in zadrugah	10	17	170,0	0,0	0,0
Skupaj zaposlenost v kmetijstvu	77.012	79.967	103,8	100	100
PDM/število oseb, ki delajo v kmetijstvu	0,36	0,40	110,2	–	–
PDM/100 ha KZU	16,2	16,7	102,7	–	–
PDM/gospodarstvo	1,03	1,14	110,6	–	–

M – manj natančna ocena, previdna uporaba.

Vir: SURS

Preglednica 7: Starostna struktura družinske delovne sile na družinskih kmetijah; 2010 in 2016

	Število		Indeks 2016/10	Struktura (%)	
	2010	2016		2010	2016
Družinska delovna sila skupaj (število oseb)	205.245	193.170	94,1	100,0	100,0
< 25 let	25.456	16.494	64,8	12,4	8,5
25–34 let	28.008	24.201	86,4	13,6	12,5
35–44 let	34.387	31.137	90,5	16,8	16,1
45–54 let	39.963	39.997	100,1	19,5	20,7
55–64 let	36.157	40.087	110,9	17,6	20,8
>= 65 let	41.274	41.254	100,0	20,1	21,4
Povprečna starost gospodarjev-upraviteljev (leta)	57	57	100,0	0,0	0,0
Povprečna starost drugih družinskih članov (leta)	43	46	107,0	0,0	0,0
Gospodar, upravitelj (število oseb)	74.425	69.671	93,6	36,3	36,1
Drugi družinski člani (število oseb)	130.820	123.498	94,4	63,7	63,9

Vir: SURS

Počasi, a vztrajno, se izboljšuje izobrazbena struktura gospodarjev (upraviteljev) na družinskih kmetijah. Tistih, ki so brez izobrazbe oziroma imajo samo osnovnošolsko izobrazbo, je bilo v letu 2016 dobra četrtina (28 %), kar je 21 odstotnih točk manj kot leta 2010. Vzporedno s tem se je povečal delež gospodarjev s poklicno ali srednjo izobrazbo (+10 odstotnih točk) in tudi tistih z višjo ali visoko izobrazbo (+5 odstotnih točk).

Podobne spremembe so se v navedenem obdobju dogajale tudi pri kmetijski izobrazbi gospodarjev. Med letoma 2010 in 2016 se je delež gospodarjev, ki imajo samo praktične izkušnje v kmetijstvu, zmanjšal za kar 14 odstotnih točk. To pomeni, da ima skoraj polovica gospodarjev dokončano vsaj eno izmed oblik kmetijske izobrazbe. V tem obdobju se je

podvojilo število gospodarjev z doseženo višjo ali visoko stopnjo izobrazbe, povečuje pa se tudi delež gospodarjev z drugimi oblikami formalne kmetijske izobrazbe.

Preglednica 8: Izobrazba gospodarjev (upraviteljev) na družinskih kmetijah; 2010 in 2016

	Število		Indeks 2016/10	Struktura (%)	
	2010	2016		2010	2016
Splošna izobrazba					
Brez izobrazbe ali nepopolna osnovna izobrazba	8.992	1.832 ^M	20,4	12,5	2,6
Osnovna izobrazba	27.704	17.567	63,4	38,4	25,2
Nižja ali srednja izobrazba	37.627	42.256	112,3	52,1	60,7
Višja ali visoka izobrazba	4.598	8.016	174,3	6,4	11,5
Kmetijska izobrazba					
Samo praktične izkušnje	47.970	34.969	72,9	66,5	50,2
Tečajji iz kmetijstva	19.896	24.720	124,2	27,6	35,5
Poklicna ali srednja izobrazba	5.540	7.907	142,7	7,7	11,3
Višja ali visoka izobrazba	1.019	2.074	203,5	1,4	3,0
Gospodarji skupaj	74.425	69.671	96,5	100,0	100,0

M – manj natančna ocena, previdna uporaba.

Vir: SURS

1.2.4 Tipologija in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev

V Sloveniji je bilo v letu 2016 v samo eno vrsto rastlinske oziroma živinorejske pridelave usmerjenih 69 % KMG, kar je nekoliko manj kot leta 2010, ko je bilo takih KMG 71 %. V okviru specializirane rastlinske pridelave prevladujejo gospodarstva, usmerjena v poljedelstvo (19 %), in gospodarstva, usmerjena v gojenje trajnih nasadov, kamor se uvršča dobra desetina (13 %) vseh KMG. Med specializiranimi živinorejskimi gospodarstvi prevladujejo gospodarstva s pašno živino, saj jo redi kar 36 % vseh KMG. Slaba tretjina KMG (31 %) se ukvarja z mešano pridelavo, bodisi mešano rastlinsko pridelavo bodisi mešano živinorejo ali pa kombinacijo obojega.

Preglednica 9: Kmetijska gospodarstva in KZU po glavnih tipih kmetovanja; 2010 in 2016

	Število KMG		Indeks 2016/10	KZU		Indeks 2016/10
	2010	2016		2010	2016	
Poljedelstvo	12.778	13.413	17,1	63.191	80.114	126,8
Vrtnarstvo	523	432 ^M	0,7	2.173	1.678 ^M	77,2
Trajni nasadi	8.688	9.189	11,6	22.275	28.153	126,4
Pašna živinoreja	29.885	24.983	40,0	263.965	242.447	91,8
Praščereja in perutninarstvo	914	410	1,2	12.479	5.248	42,1
Mešana rastlinska pridelava	5.513	5.720	7,4	17.811	23.544	132,2
Mešana živinoreja	4.929	3.793	6,6	26.505	21.048	79,4
Mešano rastlinska prid. živinoreja	11.416	11.962	15,3	66.033	77.356	117,1
Skupaj	74.646	69.902	93,6	474.432	479.589	101,1

M – manj natančna ocena, previdna uporaba.

Vir: SURS

Specializirana KMG so v letu 2016 upravljala tri četrtine (75 %) kmetijske zemlje v uporabi, kar je skoraj 2 odstotni točki manj kot leta 2010. V okviru celotne specializirane rastlinske pridelave je nekaj več kot petina vse KZU (22 %), od tega v okviru poljedelske pridelave nekaj manj kot 17 %. Več kot polovico kmetijske zemlje v uporabi (51 %) uporabljajo KMG, usmerjena v rejo travojede živine.

Preglednica 10: Ekonomska velikost po glavnih tipih kmetovanja; 2010 in 2016

	Standardni prihodek (000 EUR)		Indeks 2016/10	Delež (%)	
	2010	2016		2010	2016
Poljedelstvo	62.666	106.024	169,2	6,9	9,1
Vrtnarstvo	27.253	27.631	101,4	3,0	2,4
Trajni nasadi	76.194	160.069	210,1	8,3	13,8
Pašna živinoreja	457.907	503.913	110,0	50,1	43,5
Praščereja in perutninarstvo	92.419	93.768	101,5	10,1	8,1
Mešana rastlinska pridelava	31.544	60.449	191,6	3,5	5,2
Mešana živinoreja	47.735	42.767	89,6	5,2	3,7
Mešano rastlinska pridelava - živinoreja	117.477	164.152	139,7	12,9	14,2
Skupaj	913.194	1.158.773	126,9	100,0	100,0

Vir: SURS

KMG so v letu 2016 dosegla skupni standardni prihodek v višini 1,16 milijarde EUR, kar je dobro četrtno več kot v letu 2010, ko so dosegla 913 milijonov EUR. Več kot tri četrtnine (78 %) vsega prihodka so prispevala specializirana KMG in ta delež se v primerjavi z letom 2010 ni bistveno spremenil. Največji delež prihodka ustvarijo KMG, usmerjena v pašno živinorejo (43 %), mešano rastlinsko pridelavo in živinorejo (14 %) ter gojenje trajnih nasadov (14 %).

Preglednica 11: Ekonomska velikost po velikostnih razredih; 2010 in 2016

	Standardni prihodek (000 EUR)		Indeks 2016/10	Delež (%)	
	2010	2016		2010	2016
Do 8.000 EUR	288.289	300.607	104,3	31,6	25,9
Od 8.000 do 25.000 EUR	252.365	295.551	117,1	27,6	25,5
25.000 EUR in več	372.540	562.615	151,0	40,8	48,6
Skupaj	913.194	1.158.773	126,9	100,0	100,0

Vir: SURS

KMG v velikostnih razredih do 8.000 EUR so v letu 2016 ustvarila nekaj več kot 300 milijonov EUR standardnega prihodka. To predstavlja dobro četrtno (26 %) celotnega standardnega prihodka, njihov delež pa se je v primerjavi z letom 2010 zmanjšal za skoraj 5 odstotnih točk. Nasprotno so KMG v velikostnih razredih nad 25.000 EUR v letu 2016 ustvarila skoraj 563 milijonov standardnega prihodka, kar je za polovico več kot v letu 2010. Ta gospodarstva ustvarijo že skoraj polovico vsega prihodka, njihov delež pa se je v primerjavi z letom 2010 povečal za skoraj 8 odstotnih točk.

Preglednica 12: Kmetijska gospodarstva in KZU, po velikostnih razredih ekonomske velikosti; 2010 in 2016

	KMG		Indeks 2016/10	Delež (%)		KZU (ha)		Indeks 2016/10	Delež (%)	
	2010	2016		2010	2016	2010	2016		2010	2016
Do 8.000 EUR	62.109	54.439	87,7	83,2	77,9	237.352	203.088	85,6	50,0	42,3
Od 8.000 do 25.000 EUR	9.459	11.011	116,4	12,7	15,8	122.156	130.121	106,5	25,7	27,1
25.000 EUR in več	3.078	4.453	144,7	4,1	6,4	114.923	146.380	127,4	24,2	30,5
Skupaj	74.646	69.903	93,6	100,0	100,0	474.431	479.589	101,1	100,0	100,0

Vir: SURS, preračuni KIS

V letu 2016 je bilo v velikostnih razredih do 8.000 EUR nekaj več kot 54 tisoč KMG. V primerjavi z letom 2010 jih je bilo 12 % manj. Ta gospodarstva so obdelovala 42 % vse KZU, kar je skoraj 8 odstotnih točk manj kot leta 2010. V velikostnih razredih nad 25.000 EUR je bilo leta 2016 4.453 KMG, kar je 44 % več kot leta 2010. Ta gospodarstva so skupaj obdelovala 146 tisoč ha KZU, kar je za dobro četrtno več kot leta 2010. Največja KMG obdelujejo že več kot 30 % vse KZU, njihov delež pa se je v primerjavi z letom 2010 povečal za 6 odstotnih točk.

Preglednica 13: GVŽ in PDM, po velikostnih razredih ekonomske velikosti; 2010 in 2016

	GVŽ		Indeks 2016/10	Delež (%)		PDM		Indeks 2016/10	Delež (%)	
	2010	2016		2010	2016	2010	2016		2010	2016
Do 8.000 EUR	148.031	117.805	79,6	35,1	28,1	50.943	49.197	96,6	66,1	61,5
Od 8.000 do 25.000 EUR	127.980	122.647	95,8	30,4	29,3	15.971	17.797	111,4	20,7	22,3
25.000 EUR in več	145.541	178.233	122,5	34,5	42,6	10.100	12.974	128,5	13,1	16,2
Skupaj	421.552	418.685	99,3	100	100	77.014	79.968	103,8	100	100

Vir: SURS, preračuni KIS

Procesi koncentracije kmetijske pridelave se kažejo tudi pri številu GVŽ in delovni sili na KMG. V letu 2016 so KMG v velikostnih razredih do 8.000 EUR redila skoraj 118 tisoč GVŽ. V primerjavi z letom 2010 se je število GVŽ v teh razredih zmanjšalo za petino. V teh razredih še vedno redijo dobro četrtino (28 %) vseh GVŽ, čeprav se je njihov delež v primerjavi z letom 2010 zmanjšal za 7 %. V velikostnih razredih nad 25.000 EUR so leta 2016 redili več kot 178 tisoč GVŽ, kar je skoraj četrtina več (23 %) kot leta 2010. Ta KMG so leta redila že 43 % vseh GVŽ, njihov delež pa se je v primerjavi z letom 2010 povečal za 8 odstotnih točk.

V letu 2016 je na KMG v velikostnih razredih do 8.000 EUR delalo nekaj več kot 49 tisoč PDM, kar predstavlja več kot 60 % vseh PDM v kmetijstvu. V primerjavi z letom 2010 se je delež v teh velikostnih razredih zmanjšal za skoraj 5 odstotnih točk. Za dobro četrtino (+29 %) se je v letu 2016 povečalo število PDM v velikostnih razredih nad 25.000 EUR. Na teh KMG je zaposlenih 16 % vseh PDM v kmetijstvu, njihov delež pa se je glede na leto 2010 povečal za dobre 3 odstotne točke.

1.2.5 Dopolnilne dejavnosti na kmetijskih gospodarstvih

Z dopolnilnimi dejavnostmi se je v letu 2016 ukvarjalo 12.486 KMG (18 % vseh KMG), kar je eno odstotno točko več kot leta 2010. Po podatkih vzorčnega raziskovanja iz leta 2016 se je več kot tri četrtine (79 %) vseh KMG, ki opravljajo dopolnilno dejavnost na kmetiji, ukvarjalo z gozdarstvom. Med drugimi dejavnostmi izstopajo še različne oblike predelave hrane (12 %), turizem (5 %) in komunalne storitve (5 %). V primerjavi z letom 2010 se je več kot podvojilo število KMG (+114 %), ki se ukvarjajo s proizvodnjo in trženjem energije iz obnovljivih virov energije, najbolj pa se je zmanjšalo število gospodarstev, ki se v okviru dopolnilnih dejavnosti ukvarjajo z drugimi dejavnostmi, povezanimi s pridelavo hrane (-62 %).

Preglednica 14: Število družinskih kmetij z dopolnilnimi dejavnostmi; 2010 in 2016

	Število KMG		Indeks 2016/10	Struktura (%)	
	2010	2016		2010	2016
Gospodarstva z vsaj eno dopolnilno dejavnostjo	12.517	12.486	99,8		
Predelava mesa	155	257 ^M	165,8	1,2	2,1
Predelava mleka	242	264 ^M	109,1	1,9	2,1
Predelava sadja in zelenjave	502	403 ^M	80,3	4,0	3,2
Druge dejavnosti, povezane s predelavo hrane	1.637	623 ^M	38,1	13,1	5,0
Predelava lesa	513	415 ^M	80,9	4,1	3,3
Opravljanje storitev s kmetijsko mehanizacijo za druge	310	243 ^M	78,4	2,5	1,9
Turizem na kmetijskem gospodarstvu	642	665 ^M	103,6	5,1	5,3
Domača obrt	167	153 ^M	91,6	1,3	1,2
Ribogojstvo	28	20 ^M	71,4	0,2	0,2
Gozdarske storitve	173	153 ^M	88,4	1,4	1,2
Gozdarstvo	9.078	9.809	108,1	72,5	78,6
Komunalne storitve	328	626 ^M	190,9	2,6	5,0
Proizvodnja in trženje energije iz obnovljivih virov energije	78	167 ^M	214,1	0,6	1,3
Drugo	407	303 ^M	74,4	3,3	2,4

M – manj natančna ocena, previdna uporaba.

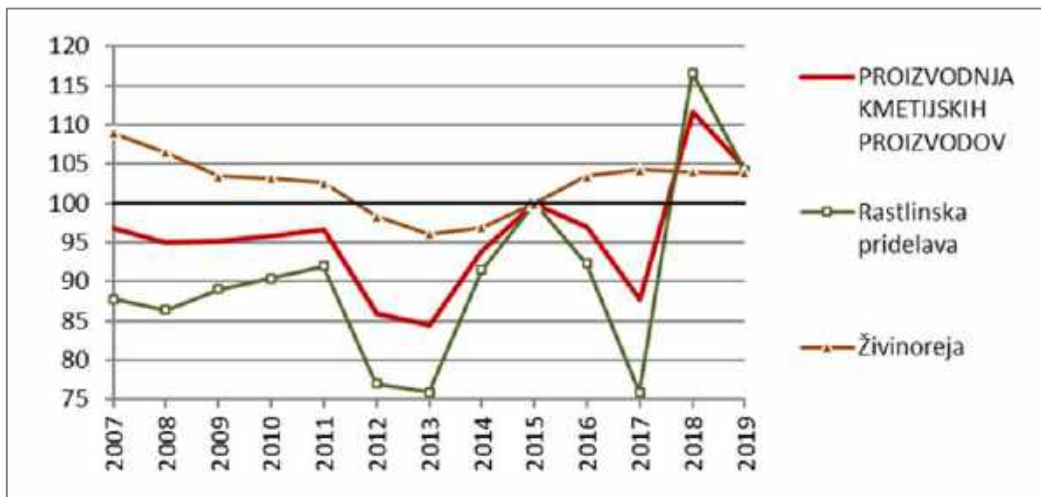
Vir: SURS

1.3 Obseg kmetijske proizvodnje

Spremenljive vremenske razmere in njihov negativen vpliv na kmetijsko pridelavo so stalnica slovenskega kmetijstva. V letu 2019 je bilo podobno kot v letu prej nekoliko manj ekstremnih vremenskih pojavov kot v preteklih letih. Jesen 2018 je bila v začetku deževna, vendar so se vremenske razmere hitro izboljšale ter omogočile setev ozimnih žit in drugih prezimnih posevkov v optimalnih setvenih rokih. Sledilo je zimsko obdobje, v katerem so bile temperature zraka nadpovprečne, z vmesnimi hladnimi obdobji, padla je podpovprečna količina padavin. Sušne razmere, ki so v februarju in marcu onemogočile dognojevanje ozimnih žit, so se kazale tudi na začetku vegetacijskega obdobja. Maj je bil izrazito hladen in moker, kar je oteževalo kmetijsko pridelavo in upočasnilo fenološki razvoj rastlin, razmere pa so bile ugodne za razmah rastlinskih bolezni in škodljivcev. Pojavila se je tudi slana, ki je prizadela sadno drevje in vinsko trto. V poletnih mesecih in septembra so bile temperature nadpovprečne, z vročinskimi valovi, vmesnimi ohlavitvami in podpovprečnimi količinami padavin. Ponekod po Sloveniji so se pojavila neurja s točo, ki so povzročila škodo na kmetijskih pridelkih. Vodna bilanca je bila na začetku rastne dobe negativna, vendar se je zaradi obilnih padavin v maju izboljšala. Dobra založenost z vodo tekom vegetacijskega obdobja je bila v osrednji Sloveniji, na Dolenjskem in na Štajerskem, primanjkljaj pa je bil opazen na severovzhodu in jugozahodu države (ARSO, 2018; 2019).

Začasni podatki ekonomskih računov kmetijstva za leto 2019 (SURs, druga ocena) kažejo, da je bila v primerjavi s predhodnim letom rastlinska pridelava manjša za okoli desetino (–11 %), obseg živinorejske proizvodnje pa je ostal na ravni leta prej. Skupni obseg proizvodnje kmetijskih proizvodov je bil v primerjavi z letom 2018 manjši za okoli 6 %, še vedno pa je za skoraj 7 % nad povprečjem zadnjih pet let.

Slika 3: Indeksi kmetijske proizvodnje (2015 = 100); 2007–2019

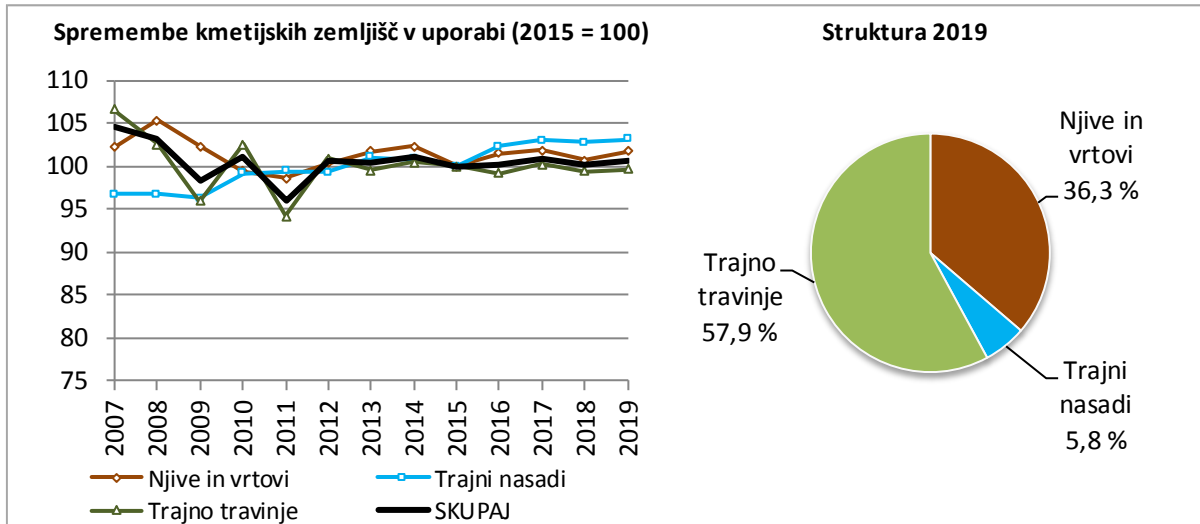
Vir: SURS

Zaradi občutnega zmanjšanja obsega pridelave v letu 2019 v primerjavi z letom prej (predvsem sadja, grozdja in krompirja) se je prispevek rastlinske pridelave k bruto vrednosti kmetijske proizvodnje zmanjšal za skoraj 3 odstotne točke in je obsegal 55 %.

Površina kmetijskih zemljišč v uporabi kmetijskih gospodarstev, ki se je ob precejšnjih medletnih nihanjih dolgoročno zmanjševala, se je po letu 2012 ustalila pri približno 480 tisoč hektarjih.

V letu 2019 je bilo po podatkih letne statistike rastlinske pridelave v uporabi približno 479,8 tisoč hektarjev kmetijskih zemljišč, kar je za 0,5 % več kot v letu prej (477,3 tisoč ha). Površina njiv in vrtov se je povečala za 1,1 % (174,2 tisoč ha), površina travnikov in pašnikov za 0,2 % (277,8 tisoč ha) ter površina trajnih nasadov za 0,3 % (27,9 tisoč ha). Med trajnimi nasadi se je zmanjšala površina vinogradov (−0,5 %), povečala pa površina sadovnjakov (+0,9 %) in oljčnikov (+5,5 %).

Slika 4: Sprememba skupne površine in struktura kmetijskih zemljišč v uporabi

Vir: SURS

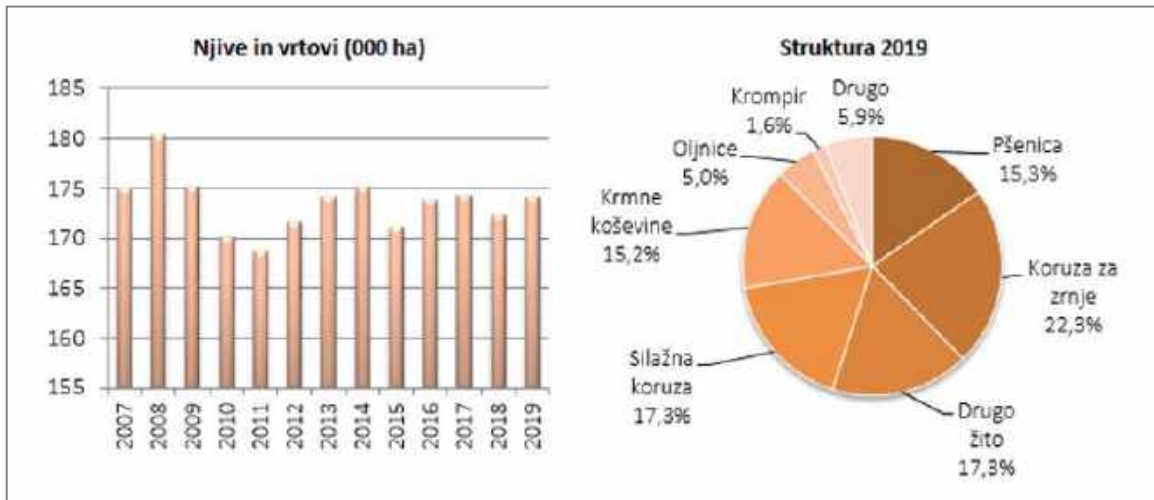
Podobno kot v preteklih letih je bila tudi v letu 2019 več kot polovica njiv namenjena pridelavi žita (55 %), pri čemer prevladujejo kornjača za zrnje, pšenica in ječmen, tretjina (33 %) pa pridelavi zelene krme, pri čemer prevladujejo silažna kornjača in krmne koševine (trava, detelja, lucerna, travne, travno-deteljne in deteljno-travne mešanice). Spremembe setvene strukture so med leti razmeroma majhne. V letu 2019 so se med pomembnejšimi skupinami pridelkov v primerjavi s predhodnim letom deleži v setveni strukturi najbolj spremenili pri pšenici (manjši za 0,8 odstotne točke) in kornjači za zrnje (večji za 0,9 odstotne točke).

Več površin kot v predhodnem letu je bilo leta 2019 namenjenih pridelavi zelenjadnic (+22 %), zmanjšale so se površine oljnic (−8 %), suhih stročnic (−4 %), hmelja (−3 %) in zelene krme z njiv (−2 %), blizu ravni predhodnega leta pa so ostale površine z žitom, krompirjem in krmnimi korenovkami. V letu 2019 je statistika prvič po letu 2006 na njivah ponovno zabeležila tudi sladkorno peso, ki so jo pridelovali na 184 ha (v letu 2006: 6.684 ha).

Leta 2019 je bilo žito posejano na slabih 99 tisoč hektarjih njiv (leta 2018 dobrih 98 tisoč ha), večje so bile površine s kornjačo za zrnje (+5 %), ki ji je bilo namenjeno največ površin po letu 2013, površine s tritikalo (+2 %) in ječmenom (+1 %). Zmanjšale pa so se površine s pšenico in piro (−4 %), ržjo (−9 %) in ovsom (−3 %). Površina z oljnicami se je zmanjšala že tretje leto zapored in je najmanjša od leta 2008. Pridelavi oljnic je bilo tako namenjeno slabih 9 tisoč hektarjev njiv, kar je 8 % manj v primerjavi s prejšnjim letom. Zmanjšale so se površine soje (−18 %), oljnih buč (−10 %) in oljne ogrščice (−4 %). Večje so bile površine sončnic (+16 %) in drugih oljnic (+16 %).

Površine za pridelavo zelene krme so leta 2019 obsegale dobrih 63 tisoč hektarjev (leta 2018: približno 65 tisoč ha), pri čemer je bila blizu ravni leta prej površina silažne kornjače (+1 %), manj je bilo detelje in lucerne (−12 %), drugih enoletnih posevkov (−11 %) ter trave in travno-deteljne mešanice (−3 %).

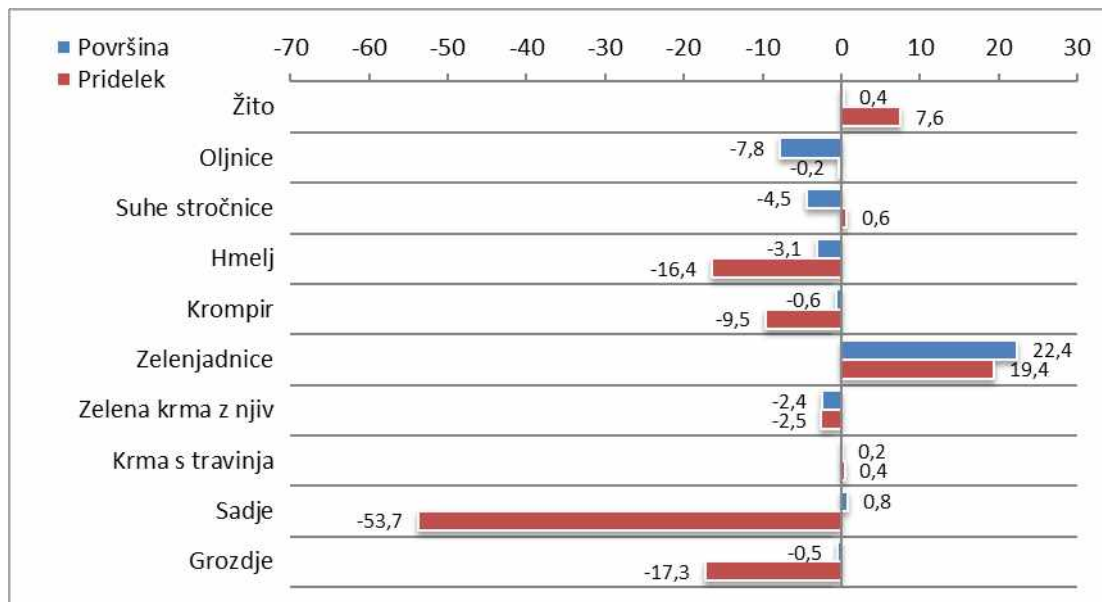
Slika 5: Skupna površina in setvena struktura njiv

Vir: SURS

Količinsko je bila letina 2019 za večino njivskih posevkov boljša kot v letu prej. Hektarski pridelki so bili v primerjavi z daljšim obdobjem nadpovprečni, izjeme so pri oljnih bučah, krompirju in krmnih korenovkah. V primerjavi z letom 2018 je bil hektarski pridelek še posebej dober pri pšenici (+19 %), oljni ogrščici (+29 %), ovsu (+22 %), ječmenu (+16 %) in tritikali (+11 %). Precej slabša letina je bila zabeležena pri oljnih bučah (-20 %), hmelju (-14 %), sončnicah (-13 %), krmnih korenovkah (-35 %) in krompirju (-9 %), nekoliko slabša pa tudi pri koruzi za zrnje in zelenjadnicah (-2 %). Na ravni leta prej pa je bil povprečni hektarski pridelek zelene krme z njiv.

Slika 6: Površine in rastlinski pridelki v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 (%)

Vir: SURS

Skupni pridelki so bili v letu 2019 večji le pri žitu (+8 %), zelenjadnicah (+19 %) in suhih stročnicah (+1 %), pri vseh drugih skupinah njivskih posevkov pa so bili pridelki manjši. Skupni pridelek žita (približno 642 tisoč ton) je bil v letu 2019 predvsem zaradi večjih hektarskih pridelkov za 8 % večji kot leta 2018. Pridelek pšenice in pira se je povečal za 15 % (na 140 tisoč ton), pridelek koruze (360 tisoč ton) pa je bil večji za 3 %. Skupni pridelek oljnic je ostal

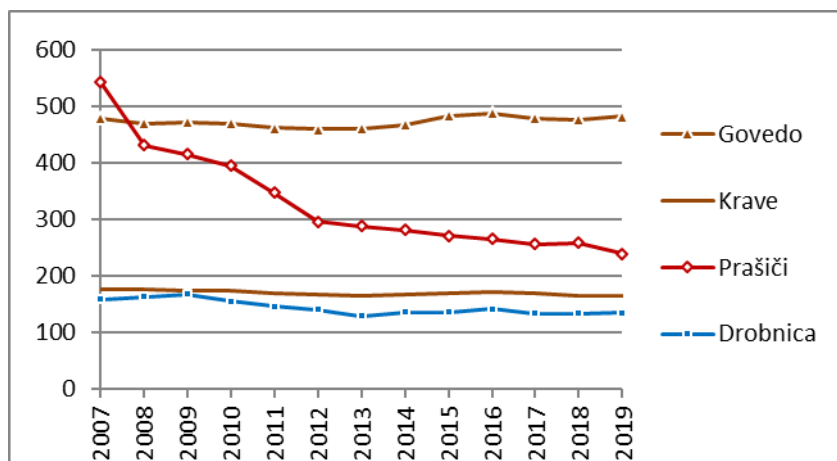
na ravni leta prej (slabih 17 tisoč ton), od tega je bilo zaradi dobre letine več oljne ogrščice (+23 %), zaradi zmanjšanja površine v kombinaciji s slabo letino je bil manjši pridelek soje (–20 %) in oljnih buč (–28 %). Manjši kot v letu 2018 je tudi pridelek krompirja (–10 %), hmelja (–16 %) in zelene krme z njiv (–3 %). Manjši kot leta prej je bil tudi pridelek krmnih korenovk (–35 %), kamor se od letos ne prišteva več pridelek sladkorne pese (11,3 tisoč ton v letu 2019). Pridelek krme s trajnega travinja je ostal na ravni leta prej (1.620 tisoč ton). Pri večini skupin poljščin in krmi s trajnega travinja so bili v letu 2019 skupni pridelki od 3 % do 24 % nad povprečjem obdobja 2014–2018, razen pri krompirju, krmnih korenovkah in oljnicah.

V letu 2019 so se največje negativne spremembe v rastlinski pridelavi zgodile v sadjarstvu. Skupni pridelek sadja je bil 89 tisoč ton, kar je za 54 % manj od lanske, rekordne pridelave in za skoraj tretjino pod povprečjem obdobja 2014–2018. V intenzivnih nasadih je bilo pridelanega 35 % manj sadja v primerjavi s prejšnjim letom, v ekstenzivnih nasadih pa skoraj za 80 % manj. Skoraj vse sadne vrste, z izjemo marelic in jagod, so v intenzivnih in tudi ekstenzivnih nasadih obrodile slabše kot v letu prej.

Leto 2019 je bilo neugodno tudi za vinogradništvo. Letina grozdja je bila sicer količinsko slabša od lanske letine, vendar je bila kakovost grozdja odlična. Skupni pridelek grozdja je bil 105 tisoč ton, kar je za 17 % manj v primerjavi z rekordno letino leta prej in na ravni povprečja obdobja 2014–2018.

V živinoreji so spremembe v obsegu proizvodnje praviloma manjše kot v rastlinski pridelavi, čeprav so tudi pri tem med leti opazna nihanja. Dolgoročno šibak trend zmanjševanja proizvodnje na agregatni ravni se je, kot kažejo podatki, ustavil, saj se je ustavil negativni trend obsega prašičereje, ki je bil poglobilni razlog zmanjševanja obsega živinoreje. Z letom 2016 tako beležimo pozitiven trend obsega živinoreje. K temu so prispevale vse tri pomembnejše živinorejske usmeritve, medtem ko je obseg prireje drobnice v zadnjih letih konstanten. V letu 2019 se je živinorejska proizvodnja povečala. V primerjavi s predhodnim letom je bila na agregatni ravni večja za slaba 2 %.

Slika 7: Število živali konec leta (000); 2007–2019

Vir: SURS

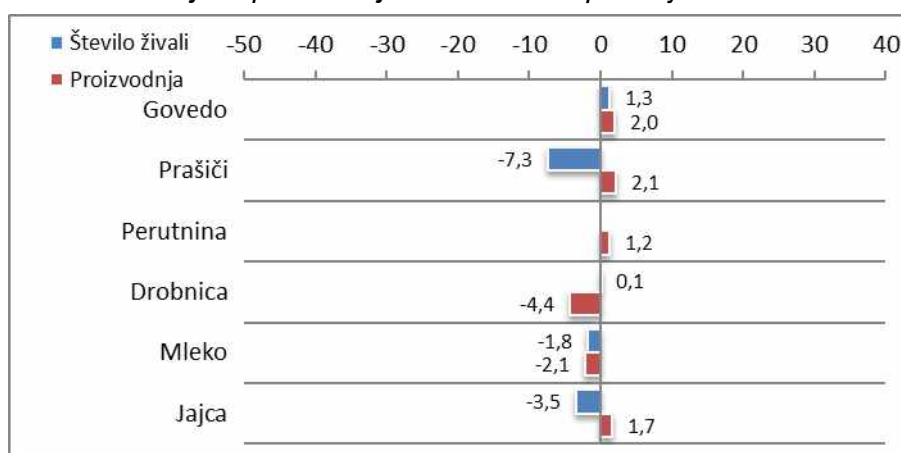
Število govedi se je leta 2019, po dveh zaporednih letih zmanjševanja števila, povečalo. Tako je bilo konec leta na kmetijskih gospodarstvih okoli 483 tisoč glav govedi (+1 %), od tega 166 tisoč krav, kar je podobno številu krav v letu 2018. Pri prašičih so se sicer običajna ciklična nihanja po letu 2006 spremenila v trend zmanjševanja staleža. Ta se je po letu 2012 upočasnil in z letom 2017 ustavil. Po povečanju v letu 2018 se je število živali ob koncu leta 2019 ponovno opazno zmanjšalo, in sicer z 259 tisoč na 240 tisoč prašičev, kar je za 7 % manj.

Stalež drobnice, za katerega je značilno zmanjševanje v zadnjem desetletju, je ostal na podobni ravni kot leta 2018. Ob koncu leta 2019 so v Sloveniji redili skoraj 135 tisoč glav drobnice.

Začasni statistični podatki o živinoreji kažejo, da se je leta 2019 obseg proizvodnje pri večini živinorejskih proizvodnj povečal, razen pri priraji mleka, priraji mesa drobnice in pridelave medu.

Prirast govedi, ki se je po začnih podatkih povečal za 2 %, je za 4 % presegel povprečje zadnjega petletnega obdobja (79 tisoč ton). Ob ponovno manjšem številu krav molznic (101 tisoč; -2 %) se je nekoliko zmanjšala tudi skupna količina namolzenega mleka: za 2 % na 616 tisoč ton. Pri tem se je delež odkupljenega mleka v letu 2019 še povečal, na rekordnih 91 % vsega namolzenega mleka. V mlekarno je bilo oddanih okoli 564 tisoč ton kravjega mleka oziroma za dober odstotek manj kot leta 2018. Delež oddanega mleka tujim mlekarnam (neposreden izvoz surovega mleka) se je v letu 2019 znova zmanjšal in je po statističnih podatkih znašal 28 %.

Slika 8: Živinorejska proizvodnja v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 (%)

Vir: SURS

Prašičerejska proizvodnja, ki se od leta 2016 počasi povečuje, se je v letu 2019 ponovno povečala (za okoli 2 %), čeprav je bilo ob koncu leta v reji 7 % manj prašičev kot leto prej. Prirast prašičjega mesa je tako znašal 38,1 tisoč ton. Tudi domača priraja prašičjega mesa je bila večja kot leto prej, kar je predvsem posledica večjega zakola v domačih klavnicah (+6 %).

Tudi pri perutnini se je prirast v letu 2019 v primerjavi s predhodnim letom povečal (za dober odstotek) in je znašal okoli 98 tisoč ton, kar je največ do zdaj. Prirast drobnice se je v primerjavi z letom prej leta 2019 zmanjšal (-4 %), čeprav je število drobnice ostalo na podobni ravni kot leta 2018.

Po začnih statističnih podatkih je bila proizvodnja jajc v letu 2019 največja do zdaj (420 mio jajc) in se je v primerjavi z letom prej povečala za slaba 2 %, čeprav se je po statističnih podatkih število nesnic (ob koncu leta) zmanjšalo za dobre 3 %. Od celotnega števila znesenih jajc je bilo v letu 2019 87 % jajc namenjenih prehrani, zneslo pa jih je, malo manj kot leto prej, 1,51 milijona kokoši ali 84 % vseh nesnic. Po izrazito neugodnem letu 2017 za pridelavo medu (natočenih 800 t) in mnogo boljših razmerah za medenje v letu 2018 (natočenih skoraj 1.750 t medu), je bila letina 2019 s 650 tonami natočenega medu druga najslabša v zadnjih 15 letih.

1.4 Poraba kmetijskih proizvodov in stopnje samooskrbe

Poraba kmetijskih proizvodov za prehrano med leti nekoliko niha. Po začasnih podatkih se je v letu 2019 med pomembnejšimi rastlinskimi pridelki občutneje povečala poraba koruze, zelenjave in sladkorja. V primerjavi s predhodnim letom se je najbolj opazno zmanjšala poraba sadja, pšenice in krompirja.

Okvir 2: Poraba na prebivalca in stopnja samooskrbe

Poraba za prehrano na prebivalca kaže količine kmetijskih proizvodov, ki so na razpolago prebivalstvu v državi v referenčnem obdobju. Vključuje tudi izgube in spremembe zalog na ravni trgovine na drobno in končnih porabnikov. Izračunana je z deljenjem porabe za prehrano s številom prebivalcev.

Poraba za prehrano na prebivalca = poraba za prehrano / število prebivalcev

Stopnja samooskrbe je kazalec, ki kaže, v kolikšni meri domača proizvodnja pokriva domačo porabo (potrošnja za krmo, hrano in potrošnja v industriji).

*Stopnja samooskrbe = proizvodnja * 100 / domača poraba*

Stopnja samooskrbe, nižja od 100, pomeni primanjkljaj, stopnja samooskrbe nad 100 pa presežek v ponudbi oziroma domači proizvodnji.

Preglednica 15: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg); 2014–2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Žito (v ekvivalentu moke)	88,6	89,9	90,0	89,9	91,7	87,2	95,1
– pšenica	75,4	76,3	76,1	74,9	76,8	73,0	95,1
– rž	2,9	2,1	2,3	2,3	2,5	N	
– koruza	6,4	7,3	8,0	8,0	7,9	9,1	115,4
Riž	5,6	4,9	5,0	4,7	4,5	4,4	99,3
Krompir	62,4	68,3	68,5	68,0	66,5	63,7	95,8
Zelenjava	103,9	109,9	113,4	114,0	111,4	123,2	110,6
Sadje	131,1	134,2	122,7	121,6	152,5	128,9	84,5
Sladkor	36,9	35,2	33,6	36,2	34,3	37,9	110,5
Meso (v ekvivalentu klavne mase)	85,0	88,3	94,2	93,1	92,6	90,8	98,1
– meso govedí	18,1	19,0	20,0	20,8	19,8	20,0	100,9
– meso prašičev	36,8	37,0	40,7	37,6	37,9	36,7	97,0
– perutninsko meso	27,0	28,9	30,0	31,1	31,2	30,8	98,7
Mleko, skupaj (v ekvivalentu surovega mleka)	219,9	218,7	213,2	209,9	215,5	213,8	99,2
Jajca	9,8	11,1	10,7	11,5	10,9	11,7	107,4
Med	1,1	1,4	1,1	0,9	1,1	0,8	71,5

* Začasni podatki.

N: Za objavo premalo zanesljiva ocena.

Vir: SURS, KIS

Poraba pšenice za prehrano na prebivalca je bila v letu 2019 73 kg (v ekvivalentu moke). Od porabe v letu 2018 je bila manjša za skoraj štiri kilograme, od povprečne porabe v zadnjem petletnem obdobju (76 kg) pa za skoraj tri kilograme. Poraba koruze pa se je v primerjavi s predhodnim letom povečala kar za 15 % (s 7,9 na 9,1 kg) in bila s tem za dobro petino večja od povprečne porabe zadnjega petletnega obdobja (7,5 kg).

Poraba riža se je tudi v letu 2019 malenkostno zmanjšala (s 4,5 kg na 4,4 kg na prebivalca) in bila manjša od povprečne porabe zadnjega petletnega obdobja (4,9 kg). Zmanjšala se je tudi poraba krompirja, in sicer za 4 % (na 63,7 kg). S tem je bila za slabih 5 % pod povprečjem zadnjih petih let (66,7 kg).

Poraba zelenjave se je v letu 2019 opazno povečala in je bila največja do zdaj. Na splošno je pri zelenjavi zaznati trend, da se poraba na prebivalca skozi leta povečuje. S 123 kg zelenjave

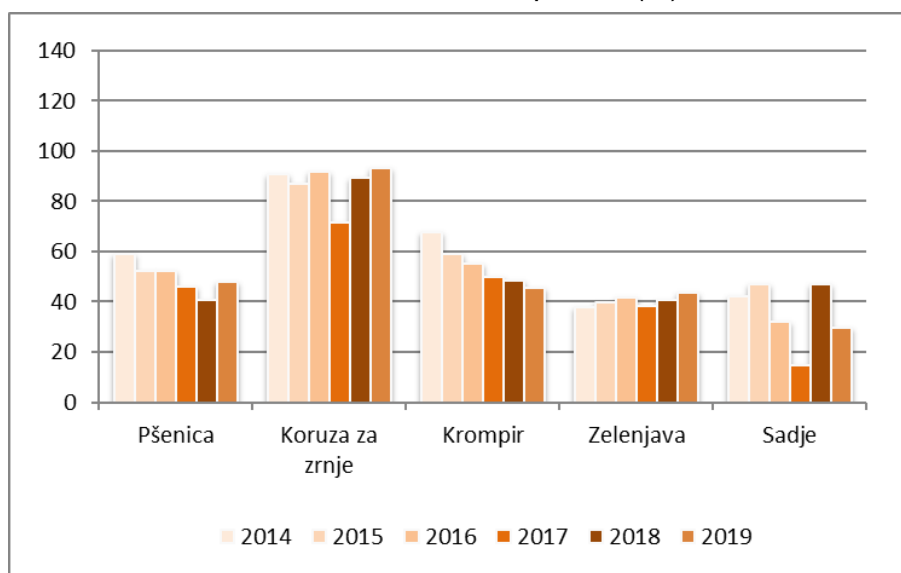
na prebivalca je bila poraba v letu 2019 za 11 % večja kot v predhodnem letu in za prav toliko od zadnjega petletnega povprečja. V primerjavi z letom 2018 je bila opazno večja, za 11 %, tudi poraba sladkorja, ki je znašala 38 kg in je bila za skoraj 3 kilograme nad zadnjim petletnim povprečjem. Na drugi strani je bila opazno manjša poraba sadja. Po največji doseženi porabi v letu 2018 se je ta zmanjšala s 152 na 129 kg na prebivalca in bila manjša od povprečja zadnjih petih let za skoraj 3 %.

V obe smeri so se v letu 2019 v primerjavi z letom prej gibale tudi porabe pomembnejših živalskih proizvodov. Poraba mesa, mleka in medu se je zmanjšala, poraba jajc pa povečala. Poraba mesa skupaj (91 kg na prebivalca) se je zmanjšala za skoraj 2 kilograma, in sicer zaradi zmanjšane porabe mesa prašičev in nekoliko tudi perutninskega mesa. Poraba prašičjega mesa je bila s 37 kg za 3 % manjša kot v letu prej in ravno tako za 3 % pod povprečno porabo zadnjega petletnega obdobja. Poraba perutninskega mesa se je zmanjšala za malo več kot odstotek, vendar je še vedno ostala na 31 kg kot v predhodnih dveh letih in nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja (30 kg). Na ravni predhodnega leta ostaja poraba govejega mesa, ki je znašala 20 kg. Ta je za 3 % preseгла povprečno porabo zadnjih petih let. Poraba mesa drobnice je bila v letu 2019 manjša za 8 %, vendar je še vedno znašala 0,9 kg na prebivalca.

Poraba mleka se je malenkostno zmanjšala in je bila z 214 kg za slab odstotek manjša kot v letu 2018 in hkrati za odstotek manjša od zadnjega petletnega povprečja (215 kg). Tudi sicer je pri mleku mogoče opaziti trend, da se poraba na prebivalca zmanjšuje. Nekoliko se je zmanjšala tudi poraba medu (z 1,1 na 0,8 kg). Večja kot v predhodnem letu (+ 7 %) pa je bila poraba jajc, ki je znašala 11,7 kg in je bila za 8 % večja od porabe zadnjega petletnega obdobja.

Stopnja samooskrbe je pri rastlinskih pridelkih močno odvisna od obsega pridelave, ki med leti niha predvsem zaradi letin. Višji stopnji samooskrbe sta bili v letu 2019 glede na leto prej doseženi pri žitu in zelenjavi, stopnji samooskrbe pa sta bili nižji pri krompirju in sadju.

Slika 9: Samooskrba z rastlinskimi pridelki (%); 2014–2019

Vir: SURS, KIS

Stopnja samooskrbe z žitom (74 %) je bila v letu 2019 ob večji pridelavi in skoraj nespremenjeni domači porabi¹ za 5 odstotnih točk višja od stopnje samooskrbe predhodne

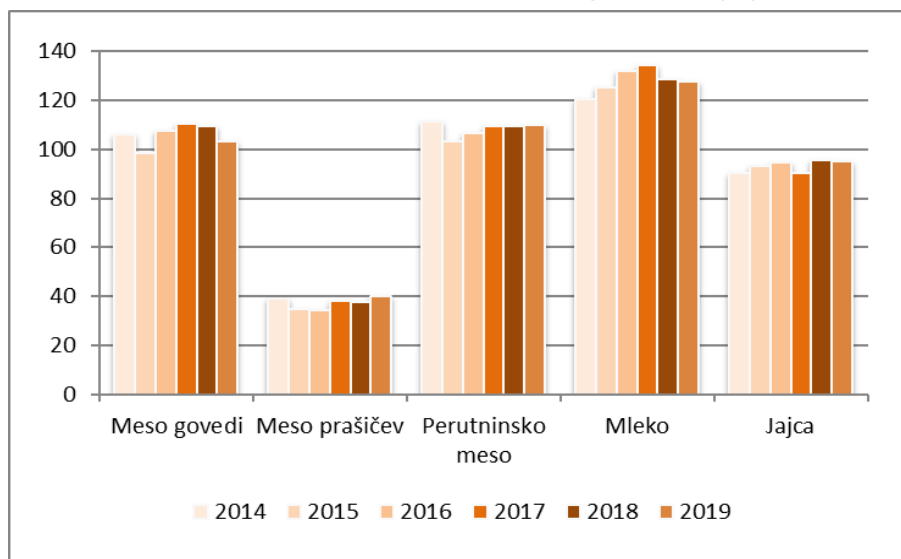
¹ Domača poraba vključuje potrošnjo za krmo, hrano in potrošnjo v industriji (okvir 2).

letine in med najvišjimi v zadnjem desetletnem obdobju. K temu so prispevale višje stopnje samooskrbe s pšenico, ječmenom, ovsom in koruzo. Stopnja samooskrbe s pšenico, ki je v letu 2019 znašala slabih 48 %, je bila za skoraj 7 odstotnih točk nad samooskrbo v letu 2018 in za dobri 2 odstotni točki pod povprečno stopnjo zadnjih petih let (50 %). Višja stopnja samooskrbe je predvsem posledica večjega hektarskega pridelka in malce manjše domače porabe, medtem ko so se površine, namenjene pridelavi pšenice zmanjšale. Stopnja samooskrbe pri koruzi je bila 93-odstotna in za 4 odstotne točke višja kot leto prej, predvsem zaradi povečanja pridelovalnih površin in manjše domače porabe. Dosežena stopnja samooskrbe je bila najvišja do zdaj in za 7 odstotnih točk višja od povprečja obdobja zadnjih petih let (86 %). Pri ječmenu se je stopnja samooskrbe v letu 2019 prav tako povišala, in sicer za 4 odstotne točke. Dosegla je 72 % in ostala na ravni zadnjega petletnega obdobja. Zaradi večjega hektarskega pridelka in kljub večji domači porabi se je nekoliko zvišala tudi samooskrba z ovsom, na 56 % (leta 2018: 54 %), samooskrba s tritikalo pa je že drugo leto zapored preseгла 100 %.

Zaradi manjše pridelave in ob nekoliko manjši domači porabi, se je ponovno znižala stopnja samooskrbe s krompirjem (z 48 % v letu 2018 na 45 %). Ta je bila najnižja do zdaj in za 11 odstotnih točk nižja od zadnjega petletnega povprečja (56 %). Nasprotno se je stopnja samooskrbe z zelenjavo glede na leto 2018 povišala za skoraj 3 odstotne točke, na 44 %. S tem je bila za 4 odstotne točke višja tudi od zadnjega petletnega povprečja (40 %). Na večjo samooskrbo z zelenjavo je vplivala opazno večja domača pridelava (za dobro polovico večja površina zelenjadnic za tržno pridelavo) kljub povečani domači porabi. Pri sadju, katerega letina je bila ena slabših, se je stopnja samooskrbe izrazito znižala. Ta je bila 30-odstotna in druga najnižja do zdaj (nižja je bila le še v letu 2017). Od zadnjega petletnega povprečja (37 %) je bila samooskrba s sadjem nižja za 7 odstotnih točk.

V primerjavi s stopnjami samooskrbe z rastlinskimi pridelki so dosežene stopnje samooskrbe pri živalskih proizvodih višje in nekoliko stabilnejše. V letu 2019 sta bili stopnji samooskrbe pri mesu skupaj in jajcih na ravni predhodnega leta. Malenkostno se je znižala stopnja samooskrbe pri mleku, opazneje pa pri medu.

Slika 10: Samooskrba z osnovnimi živalskimi proizvodi (%); 2014–2019

Vir: SURS, KIS

Ob zmanjšanju domače porabe in malenkost manjši domači prireji, je stopnja samooskrbe z mesom skupaj v letu 2019 ostala na ravni predhodnega leta (81 %) in bila za dobri 2 odstotni

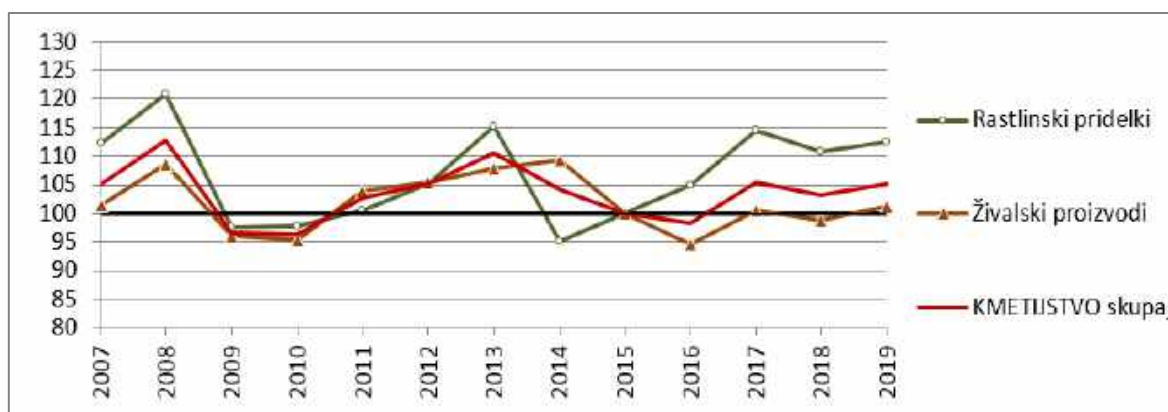
točki višja od povprečja zadnjih petih let. Pri posameznih vrstah mesa se dosežene stopnje samooskrbe precej razlikujejo. Opazneje se je spremenila le stopnja samooskrbe z govejim mesom, ki se je znižala za dobrih 6 odstotnih točk na 103 % in bila za 3 odstotne točke manjša od povprečja zadnjih petih let. Zaradi povečane domače prireje in zmanjšane domače porabe se je malenkostno povišala stopnja samooskrbe s prašičjim mesom, in sicer za 2 odstotni točki (na 40 %), kar je po letu 2013 najvišja dosežena stopnja samooskrbe. Stopnja samooskrbe s perutninskim mesom je na podobni ravni že tretje leto zapored (110 %) in je bila za 2 odstotni točki nad ravnijo zadnjega petletnega povprečja. Povišala se je tudi stopnja samooskrbe z mesom drobnice (na 93 %). Zaradi večjega zmanjšanja domače porabe od domače prireje je bila za eno odstotno točko višja kot v predhodnem letu in za 6 odstotnih točk višja od povprečja zadnjih petih let.

Pri ostalih živalskih proizvodih (mleko, jajca, med) se je stopnja samooskrbe v letu 2019 znižala. Zaradi večjega padca domače proizvodnje od domače porabe se je samooskrba pri mleku zmanjšala za eno odstotno točko. S 127 % je bila na ravni povprečja zadnjih petih let. Pri jajcih se je domača poraba povečala bolj kot proizvodnja, zato se je samooskrba znižala za eno odstotno točko (na 95 %) in bila še vedno višja od povprečja obdobja zadnjih petih let (93 %). Letina medu je bila v letu 2019 izjemno slaba – za skoraj petino slabša od tudi zelo skromne letine 2017, kar je kljub občutno manjši domači porabi povzročilo velik padec stopnje samooskrbe. Ta se je znižala na 41 % (leta 2018: 79 %) in bila za 14 odstotnih točk nižja od zadnjega petletnega povprečja (55 %).

1.5 Cene v kmetijstvu

Cene kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih po statističnih podatkih na splošno precej nihajo, pri čemer v zadnjih treh letih ne beležimo izrazitih nihanj. V letu 2019 so se cene kmetijskih pridelkov nekoliko zvišale. Na letni ravni so bile cene v primerjavi z letom 2018 višje za 3,7 %, ob upoštevanju inflacije (+1,6 %) pa so se cene realno zvišale za 2,1 %. Višje so bile cene rastlinskih pridelkov in tudi cene živalskih proizvodov.

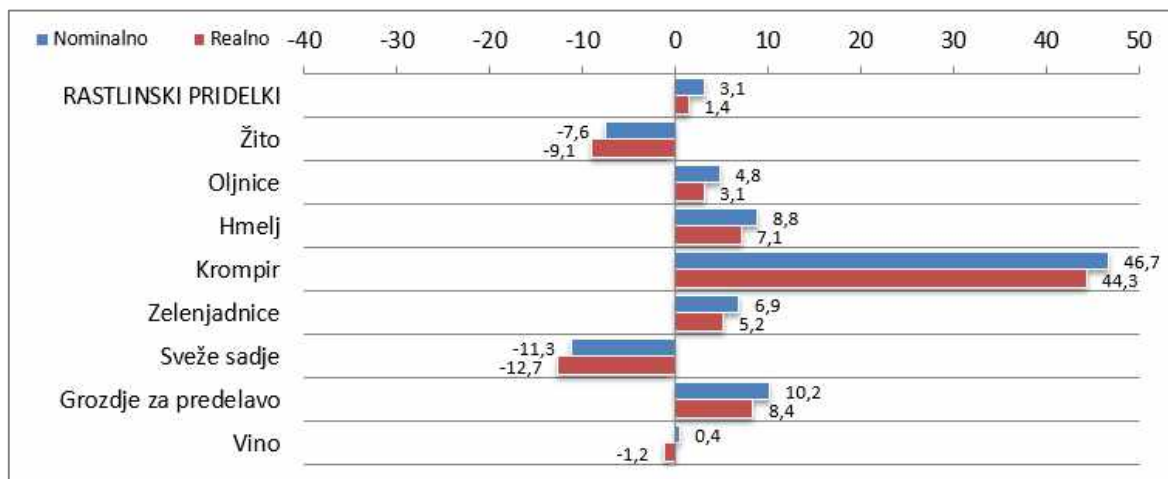
Slika 11: Indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (realno; 2015 = 100); 2007–2019

Vir: SURS, preračuni KIS

Cene rastlinskih pridelkov so bile na skupni ravni v letu 2019 nominalno višje kot leto prej za 3,1 % (realno za 1,4 %). V primerjavi z zadnjim desetletnim povprečjem so cene rastlinskih pridelkov na skupni ravni nadpovprečne, višje cene so bile zabeležene le v letih 2013 in 2017.

Slika 12: Spremembe cen rastlinskih pridelkov v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 (%)

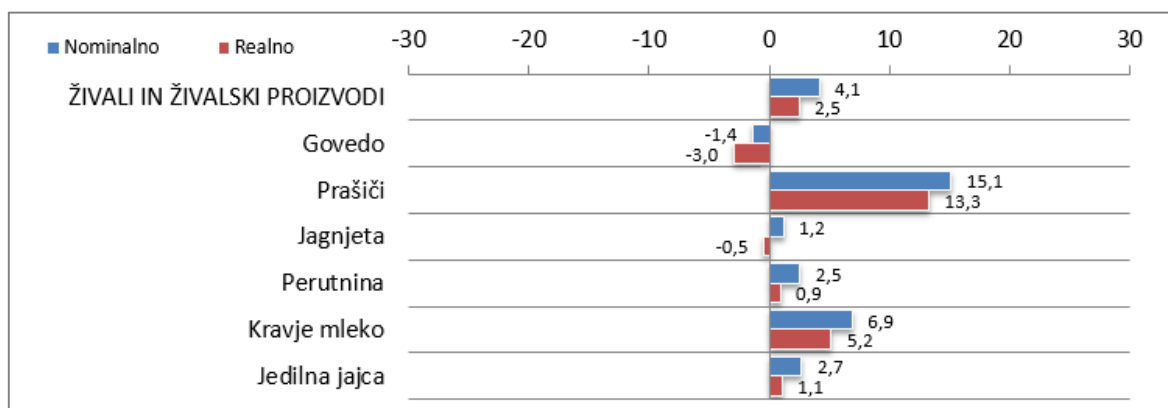

Vir: SURS, preračuni KIS

Najbolj so se zvišale odkupne cene krompirja (+47 %), ki so izrazito nadpovprečne tudi v primerjavi z zadnjim desetletnim obdobjem (primerljive cene krompirja so bile le v letu 2013). V primerjavi z letom 2018 so bile cene opazno višje tudi pri grozdju (+10 %), hmelju (+9 %) in zelenjadnicah (+7 %). Cene grozdja, hmelja in zelenjadnic so bile najvišje v zadnjem desetletnem obdobju. Nekoliko višje (za +5 %) so bile tudi cene oljnic, ki pa so v primerjavi z desetletnim obdobjem nekoliko podpovprečne. Na drugi strani so se v primerjavi s predhodnim letom znižale cene pri sadju in žitu. Najbolj so se znižale cene svežega sadja (-11 %), kar je predvsem posledica visokih odkupnih cen v predhodnem letu. V primerjavi s cenami zadnjega desetletnega obdobja so cene sadja povprečne. Pri ceni žita, ki se je na skupni ravni znižala za 8 %, se je znižala predvsem cena koruze za zrnje (-18 %), cena pšenica pa se je nekoliko povišala (+4 %).

Cene živali in živalskih proizvodov so bile v letu 2019 nominalno višje kot leto prej za 4,1 %. Ob upoštevanju inflacije so bile cene v tem letu višje za 2,5 % in kot take na ravni leta 2017 ter povprečne tudi z daljšim časovnim obdobjem. Cene živali in živalskih proizvodov so na splošno stabilne že tretje leto zapovrstjo.

Slika 13: Spremembe cen v živinoreji v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 (%)

Vir: SURS, preračuni KIS

V letu 2019 se je najbolj povišala cena prašičev (+15 %) in je tako najvišja v obdobju zadnjih deset let. Občutneje se je povišala tudi cena kravjega mleka (+7 %), ki je med višjimi v zadnjih nekaj letih (višja kot v letu 2019 je bila le v letih 2013 in 2014). Pri ostalih živalskih proizvodih

so se cene le malenkostno povišale, pri jajcih in perutnini za skoraj 3 % in pri jagnjetih za 1 %. Rahlo znižanje cen je zabeleženo samo pri mesu govedi, kjer je cena nižja za dobro odstotno točko.

Ob rasti cen kmetijskih proizvodov v letu 2019 so se povišale tudi cene inputov za kmetijstvo, vendar bolj zmerno. Cene proizvodov in storitev za tekočo porabo v kmetijstvu (inputi 1) so bile v povprečju nominalno za 2,4 % višje kot leta 2018 (realno +0,8 %). Cene vseh inputov, skupaj z inputi za investicije (inputi 2), pa so se zvišale za 2,7 % (realno za 1,0 %). Najbolj občutno so se zvišale cene semena in sadik (+10 %) ter mineralnih gnojil in sredstev za varstvo rastlin (oboje za +6 %). Rast cen drugih inputov je bila zmernejša, cene energije in maziv pa so se v primerjavi z letom prej malenkostno znižale (-1 %).

Okvir 3: Cene v kmetijstvu

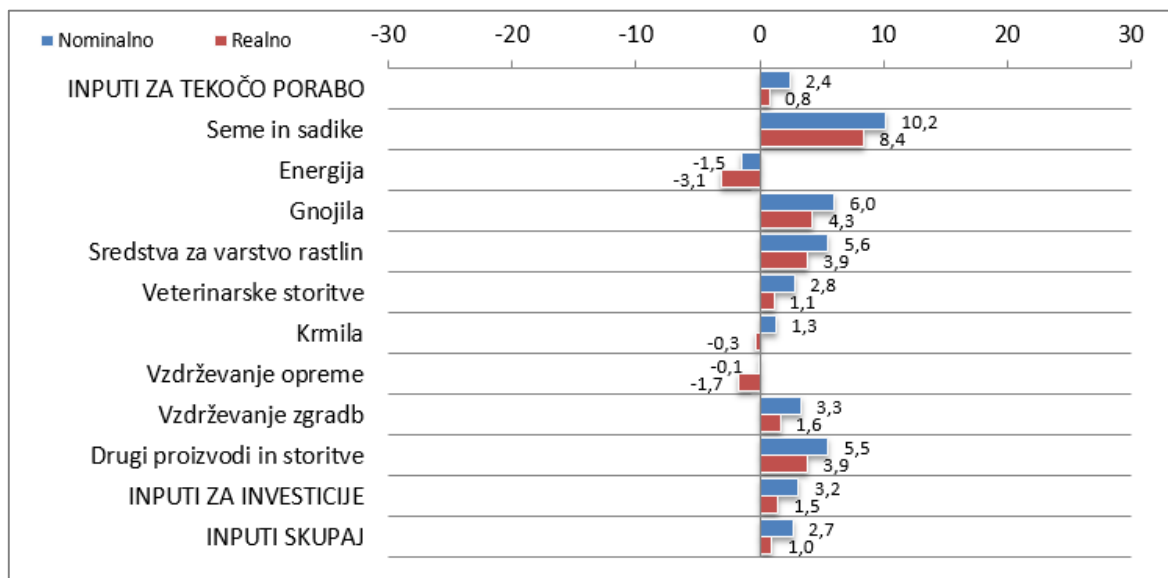
Leta 2018 je Statistični urad RS spremenil bazo za izračun indeksov cen z leta 2010 na leto 2015 ter na podlagi uteži novega baznega leta indekse cen kmetijskih pridelkov in cen inputov preračunal za obdobje od leta 2010 naprej. Zaradi sprememb uteži so se nekoliko spremenili tudi skupni indeksi cen, vendar glavne ugotovitve glede gibanja cen ostajajo podobne kot po prejšnji seriji podatkov.

Letni indeksi se računajo na podlagi mesečnih indeksov cen in baznih mesečnih uteži, ki se za rastlinske pridelke po mesecih razlikujejo (upoštevana je sezonska pridelava in prodaja). Ker se dejanske mesečne uteži med leti nekoliko spreminjajo, pri čemer so mesečne uteži za izračun letnih indeksov stalne, to pomeni, da lahko pri cenah kmetijskih pridelkov indeksi, izračunani na podlagi mesečnih indeksov, pomembno odstopajo od indeksov, izračunanih iz absolutnih povprečnih letnih cen posameznih kmetijskih pridelkov.

Izvedeni kazalnik za analizo cen v kmetijstvu je cenovno-stroškovno razmerje (*terms of trade*), ki je izračunano kot razmerje med indeksom cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih in indeksom cen inputov. Če je indeks večji od 100, pomeni ugodnejše cenovno razmerje kot v baznem letu (večje povišanje oziroma manjše znižanje cen kmetijskih pridelkov od cen inputov), indeks pod 100 pa kaže poslabšanje tega razmerja.

$$\text{Cenovno-stroškovno razmerje} = \text{indeks cen kmetijskih pridelkov} / \text{indeks cen inputov} * 100$$

Slika 14: Spremembe cen inputov za kmetijstvo v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 (%)

Vir: SURS, preračuni KIS

Ker je bila rast cen kmetijskih proizvodov v letu 2019 višja od rasti cen stroškov v kmetijstvu, je bilo prihodkovno-stroškovno razmerje ugodno, boljše tudi od predhodnega leta in nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

Preglednica 16: Indeksi nominalnih cen kmetijskih pridelkov in inputov; 2014–2019

	Predhodno leto = 100						2015 = 100					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kmetijski pridelki pri pridelovalcih	94,4	95,5	98,2	108,9	99,4	103,7	104,7	100,0	98,2	106,9	106,3	110,3
Inputi za kmetijstvo (1 + 2)	96,3	97,4	98,4	100,8	103,8	102,7	102,7	100,0	98,4	99,2	102,9	105,6
Razmerje kmetijski pridelki/inputi	98,1	98,1	99,8	108,0	95,8	101,1	102,0	100,0	99,8	107,8	103,3	104,4

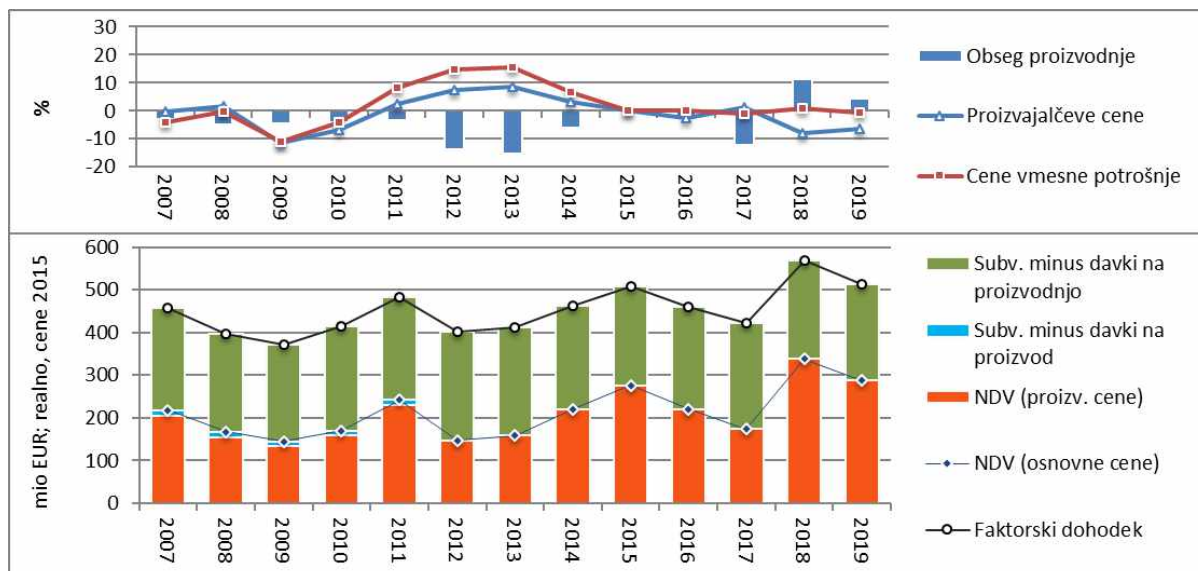
Vir: SURS, preračuni KIS

1.6 Ekonomski rezultati kmetijstva

Ekonomske razmere za slovensko kmetijstvo so v zadnjih nekaj letih zaznamovale velike spremembe v obsegu rastlinske pridelave (predvsem v sadjarstvu in vinogradništvu), prav tako pa tudi nihanja v cenovno-stroškovnih razmerjih na agregatni ravni. Začasni podatki ekonomskih računov za kmetijstvo (SURS, druga ocena) kažejo, da so se dohodki v slovenskem kmetijstvu leta 2019 po najugodnejšem letu do zdaj realno zmanjšali za desetino, še vedno pa so bili višji od povprečja zadnjih nekaj let oziroma po priključitvi Slovenije k EU.

Glavni razlog za skromnejše ekonomske rezultate v letu 2019 je primerjava s predhodnim letom, ki je bilo za kmetijsko pridelavo najugodnejše do zdaj (rekordni pridelki v rastlinski pridelavi, predvsem pri sadju in grozdu). Fizični obseg kmetijske proizvodnje je bil manjši za približno 6 %, pri čemer je bil obseg rastlinske pridelave manjši za približno 11 %, pri živinoreji pa je ostal na ravni predhodnega leta. V primerjavi s predhodnim letom so bila opazno ugodnejša cenovno-stroškovna razmerja na agregatni ravni, vendar pa pod povprečjem preteklih nekaj let. Po začasnih podatkih ekonomskih računov so se v primerjavi s predhodnim letom cene kmetijskih pridelkov v letu 2019 na skupni ravni realno malce povišale (+1,5 %), cene vmesne potrošnje pa znižale (realno –1,4 %). Po podatkih SURS je upoštevan implicitni deflator bruto domačega proizvoda za leto 2019 večji za 2,4 % glede na predhodno leto.

Slika 15: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo (realno; stalne cene 2015); 2007–2019

Vir: SURS (2019: začasni podatki), preračuni KIS

V primerjavi s predhodnim letom se je neto dodana vrednost kmetijstva v letu 2019 opazno zmanjšala (realno za –15 %), podobno pa tudi faktorski dohodek kmetijstva, ki se je po začasnih statističnih podatkih realno zmanjšal za desetino (549 mio EUR).

Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah je leta 2019 znašala okoli 1,3 milijarde EUR, kar je realno okoli 5 % manj kot v letu prej. Skoraj tri petine vrednosti je zajemala vmesna potrošnja (758 mio EUR), ki se je v primerjavi s predhodnim letom nekoliko zmanjšala (realno –1 %). Ob manjši vrednosti proizvodnje se je zmanjšala tudi bruto dodana vrednost, in sicer realno skoraj za desetino v primerjavi z letom prej, na 578 milijonov EUR. Na malce nižjo vrednost vmesne potrošnje so vplivali predvsem nižji stroški krme (realno –4%) in energije (realno –1,5 %). Drugi stroški so v primerjavi s predhodnim letom ostali realno enaki (npr. veterinarske storitve) ali višji (predvsem stroški za seme, gnojila, zaščitna sredstva).

Ob realno malce manjši porabi stalnega kapitala, nekoliko nižjih drugih subvencijah na proizvodnjo (druga ocena SURS za leto 2019) in ohranitvi davkov na proizvodnjo na ravni predhodnega leta je faktorski dohodek dosegel 549 milijonov EUR, kar je realno za desetino manj v primerjavi s predhodnim letom, še vedno pa nad povprečjem preteklega petletnega povprečja 2014–2018 (realno +6 %). Zaposlenost v kmetijstvu se je v letu 2019 znova malenkostno zmanjšala (zmanjšanje števila PDM za pol odstotka). Faktorski dohodek na PDM se je realno zmanjšal za 9 % in je znašal okoli 7.100 EUR/PDM, kar predstavlja 37 % povprečja EU–28 (leta 2018: 42 %). Gre za poslabšanje razmerja med povprečnimi dohodki v slovenskem kmetijstvu in povprečjem za EU–28 v primerjavi z letom prej, kar ponovno potrjuje zaostajanje slovenskih dohodkov za evropskim povprečjem.

Preglednica 17: Osnovni agregati računa proizvodnje in dohodkov; 2015–2019

	Mio EUR (tekoče cene)					2019	Realno (2015 = 100)					2019
	2015	2016	2017	2018	2019*		2015	2016	2017	2018	2019*	
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah	1.279,5	1.219,3	1.163,2	1.371,2	1.336,4	97,5	100,0	94,5	88,8	102,4	97,5	95,2
Vmesna potrošnja**	745,7	737,3	722,8	750,2	758,2	101,1	100,0	98,1	94,6	96,1	94,9	98,7
BDV po osnovnih cenah	533,8	482,0	440,4	621,0	578,2	93,1	100,0	89,6	80,6	111,1	101,1	90,9
Poraba stalnega kapitala	258,1	259,7	262,1	267,3	270,6	101,2	100,0	99,8	99,2	98,9	97,8	98,9
NDV po osnovnih cenah	275,7	222,3	178,3	353,7	307,6	87,0	100,0	80,0	63,1	122,6	104,1	84,9
Druge subvencije na proizvodnjo	238,5	246,9	259,9	247,4	247,4	100,0	100,0	102,7	106,4	99,1	96,8	97,7
Drugi davki na proizvodnjo**	5,8	4,3	5,4	5,5	5,7	102,8	100,0	73,5	90,9	90,6	90,9	100,4
Faktorski dohodek	508,4	465,0	432,9	595,6	549,4	92,2	100,0	90,7	83,1	111,9	100,8	90,1
Število zaposlenih (000 PDM)	81,4	80,0	78,7	78,0	77,6	99,5	100,0	98,3	96,8	95,9	95,4	99,5
FD/PDM (EUR)	6.248	5.815	5.497	7.634	7.080	92,7	100,0	92,3	85,9	116,7	105,7	90,6
FD/PDM EU–28 (EUR)	16.075	16.321	18.528	18.048	18.922	104,8	100,0	102,0	114,3	110,1	113,2	102,8

* Začasni podatki.

** Vrednosti postavk »Drugi davki na proizvodnjo« in »Posredno merjene storitve finančnega posredništva« (podpostavka vmesne potrošnje) sta bili spremenjeni v skladu s spremembami podatkov nacionalnih računov (SURS, 1. 10. 2019).

Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

Ob upoštevanju dejstva, da je bilo predhodno leto izjemno ugodno, so bili v letu 2019 dohodkovni kazalniki na agregatni ravni manj ugodni zaradi manjšega fizičnega obsega rastlinske pridelave (2019: –11 %, 2018: +54 %), ob nekoliko višjih cenah na agregatni ravni (realno +1,5 %).

Po izjemno obilnih letinah v predhodnem letu so se v letu 2019 najizraziteje pridelki zmanjšali v sadjarstvu in vinogradništvu (sadje: –54 %, grozdje: –15 %), v sadjarstvu tudi v primerjavi s povprečjem preteklih nekaj let. Vrednost pridelave sadja in grozdja se je kljub povečanju cen v primerjavi z letom prej pomembno zmanjšala, spremembe pa so bile ponovno intenzivnejše pri pridelavi sadja kot pri grozdju (sadje: –52 %, grozdje: –8 %). Zaradi občutno manjše letine grozdja se je zmanjšala tudi vrednost vina. Pri pridelavi žit so bili kljub večjim pridelkom ekonomski rezultati slabši, predvsem zaradi občutnega zmanjšanja cen pri koruzi. Tudi pri pridelavi industrijskih rastlin se je vrednost pridelave kljub višjim cenam zmanjšala (zaradi za petino manjšega pridelka). V primerjavi z letom prej so se ekonomski rezultati izboljšali skoraj

za tretjino pri pridelavi krompirja (več kot 40 % povišanje cen ob za desetino manjšem pridelku) in za skoraj petino pri svežih vrtninah (večji pridelek, višje cene).

Okvir 4: Ekonomski računi za kmetijstvo

Ekonomski računi za kmetijstvo (ERK) so satelitski račun nacionalnih računov, ki upošteva posebnosti kmetijstva. Za članice EU je izdelava ERK po enotni metodologiji obvezni del rednih statističnih raziskovanj. ERK vključujejo proizvodne enote po načelu aktivnosti ter praviloma zajemajo samo kmetijsko proizvodnjo na kmetijskih gospodarstvih in strojne storitve za kmetijstvo (brez drugih dejavnosti, razen neločljivih, in brez kmetijske proizvodnje zunaj kmetijskih gospodarstev).

ERK sestavljajo niz medsebojno povezanih računov in preglednic. Račun proizvodnje beleži transakcije, povezane s proizvodnim procesom, izdelan je po načelu bruto proizvodnje. Zajema tudi del proizvodnje, ki hkrati predstavlja vmesno potrošnjo znotraj kmetijstva (npr. voluminozna krma). Vsebuje podatke o proizvodnji (o količini, cenah in vrednosti), vmesni potrošnji po vrstah, potrošnji fiksnega kapitala in izračun osnovnih kategorij dohodka.

Račun proizvodnje je izdelan po t. i. osnovnih cenah. Osnovne cene so proizvajalčeve cene oziroma nabavne cene vložkov, povečane za subvencije na proizvode in zmanjšane za morebitne davke na proizvode. Med subvencije na proizvode se uvrščajo proizvodno specifične subvencije, ki so praviloma v funkciji cenovne politike (npr. splošni dodatki k cenam, nekatera plačila na površino ali glavo živali, regresi ipd.).

Osnovne kategorije dohodka so bruto dodana vrednost kot razlika med vrednostjo proizvodnje in vmesno potrošnjo ter neto dodana vrednost kot razlika med bruto dodano vrednostjo in potrošnjo fiksnega kapitala. Če od neto dodane vrednosti, ki je prva sestavina računa dohodka, odštejemo davke na proizvodnjo in prištejemo subvencije na proizvodnjo, dobimo faktorski dohodek. Med subvencije na proizvodnjo se uvrščajo proizvodno nespecifična plačila (npr. izravnalna plačila za težje pridelovalne razmere, okoljska plačila, državne pomoči ob naravnih nesrečah ipd., po reformi neposrednih plačil pa tudi regionalna enotna plačila na površino), ki neposredno povečujejo dohodek iz kmetijstva. Faktorski dohodek je dohodek, ki kmetijskim gospodarstvom ostane za nadomeščanje vseh proizvodnih dejavnikov (zemlja, kapital, delo).

Osnovne sestavine računa proizvodnje in računa faktorskega dohodka v okviru ERK

Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah			
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah		Subvencije na proizvod minus davki na proizvod	
Vmesna potrošnja	Bruto dodana vrednost		
	Poraba stalnega kapitala	Neto dodana vrednost	Subvencije na proizvodnjo minus davki na proizvodnjo
Faktorski dohodek			

Zadnja postavka delitve dohodka v okviru ERK je podjetniški dohodek. Dobimo ga, če k faktorskemu dohodku prištejemo prejete obresti in odštejemo sredstva za zaposlene (plače), najemnine za zemljo in plačane obresti. Račun kapitala v ERK ni popoln in vsebuje samo podatke o bruto in neto investicijah ter transferjih kapitala. Med transferje kapitala se uvrščajo proračunska plačila, ki se nanašajo na osnovna sredstva v kmetijstvu (npr. podpore za investicije), in drugi transferji kapitala, namenjeni neposredno kmetijskim gospodarstvom (npr. podpore za sanacijo gospodarstev).

Vsi izračuni v okviru ERK so izdelani po tekočih cenah. Za izračun realnih sprememb (po stalnih cenah) se uporablja implicitni deflator bruto domačega proizvoda. Seznam proizvodov na strani kmetijske proizvodnje in vmesne potrošnje je precej podroben, spremembe vseh vrednostnih kazalnikov pa so dezagregirane v indekse obsega in indekse cen. ERK zato dajejo podatke za analizo sprememb v strukturi in obsegu ter cenah po vseh sestavinah računov.

Indeksi cen v okviru ekonomskih računov za kmetijstvo večinoma niso neposredno primerljivi z indeksi cen, izračunanimi v okviru statističnega raziskovanja cen v kmetijstvu, čeprav sta seznama skupin proizvodov podobna. Razlog je v različnih metodoloških izhodiščih obeh statističnih raziskovanj.

Do leta 2003 so vse subvencije (na proizvode in na proizvodnjo) v ekonomske račune za kmetijstvo vključene v višini dejansko izplačanih proračunskih sredstev za te namene v posameznem koledarskem letu, leta 2004 pa se je ta metodologija spremenila. Od leta 2004 SURS pri oceni višine subvencij praviloma upošteva odobrena plačila v posameznem subvencijskem letu, ne glede na to, kdaj so bila dejansko izplačana. Praviloma je velik del dohodkovnih subvencij za tekoče leto izplačan v naslednjem koledarskem letu, zato so lahko razlike med odobrenimi in izplačanimi zneski v nekem letu velike.

Po začasnih statističnih podatkih za leto 2019 je bila vrednost živinoreje ob skoraj enakem prirastu realno malce višja kot v letu prej (+1 %), predvsem zaradi malce višjih cen (realno +1 %). Za okoli 2 % se je zmanjšal obseg živalskih proizvodov, priraja živali pa povečala. Vrednost priraja živali se je povečala malce bolj kot vrednost živalskih proizvodov (živali: realno +2 %, živalski proizvodi: realno +1 %), in sicer zaradi povečanega prirasta ob ohranitvi realne cenovne ravni predhodnega leta.

Ekonomski rezultati so se občutno izboljšali v prašičereji (občutno višje cene, večja priraja), v drugih vrstah priraj pa so se nekoliko poslabšali; pri priraji goveda in drobnice predvsem zaradi nižjih cen (intenzivnejše spremembe pri govedu, kjer je tudi višji prirast), pri perutnini pa so bile spremembe vrednosti priraje manj intenzivne (rahlo zmanjšanje ravni priraje in cen). Ekonomski rezultati priraje mleka so se kljub manjši priraji izboljšali zaradi višjih cen, prav tako pa so se izboljšali rezultati priraje jajc, in sicer predvsem zaradi nekoliko večjega obsega priraje.

Ocene na podlagi modelnih kalkulacij KIS za leto 2019 kažejo, da so se pri večini ključnih rastlinskih kmetijskih proizvodov prihodkovno-stroškovna razmerja izboljšala v primerjavi z letom prej, prav tako se je izboljšal njihov ekonomski položaj. Ekonomski položaj se je opazno izboljšal pri pridelavi krompirja, jabolk (pri obeh občutno višje cene, višji stroški in manjši pridelek), oljne ogrščice (višje cene in rahlo višji stroški) in pšenice. Nekoliko vprašljivo pa je zaradi negotovih posledic epidemije koronavirusa na trgu z vinom izboljšanje ekonomskega položaja pri pridelavi grozdja (manjša letina, pričakovane višje cene grozdja). Ekonomski položaj se je po modelnih ocenah za leto 2019 zelo poslabšal pri pridelavi koroze, in sicer zaradi izrazitega padca odkupnih cen ob nekoliko višjih stroških, kar se izkazuje tudi v poslabšanju prihodkovno-stroškovnega razmerja, ki je bilo znatno pod povprečjem zadnjih petih let.

V primerjavi s predhodnim letom modelne ocene v okviru živinoreje za leto 2019 potrjujejo izrazito izboljšanje ekonomskega položaja pri priraji prašičjega mesa (občutno višje cene ob nekoliko višjih stroških) in nekoliko manj intenzivno izboljšanje ekonomskega položaja pri priraji mleka (višje cene in višji stroški), za obe vrsti priraje je ocenjeno izboljšanje prihodkovno-stroškovnih razmerij. Za prirajo govejega mesa in mesa drobnice sta ocenjena poslabšanje prihodkovno-stroškovnih razmerij (povečanje stroškov, nekoliko nižje cene) in posledično slabši ekonomski položaj kot v predhodnem letu. Po modelnih ocenah za leto 2019 je bil ekonomski položaj podoben kot v predhodnem letu pri priraji jajc, kar kaže tudi ohranitev oziroma rahlo izboljšanje prihodkovno-stroškovnega razmerja.

2 PRORAČUNSKÉ PODPORE KMETIJSTVU

2.1 Podpore kmetijstvu iz državnega proračuna

Večino podpor na državni ravni, namenjenih kmetijstvu in razvoju podeželja, pri nas zagotavlja proračun Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP). V letu 2019 je realizacija proračuna MKGP skupaj z organi v sestavi znašala 481,1 milijona EUR. Od tega je bilo za ukrepe kmetijske politike porabljenih 356,1 milijona EUR oziroma 74 % celotnega proračuna. Preostala sredstva so bila namenjena gozdarstvu in ribištvu (skupaj 15 %) ter administrativnim in drugim stroškom ministrstva in organov v sestavi (11 %).

Sredstva proračuna MKGP so navadno dopolnjena s sredstvi iz drugih proračunskih virov. Podobno kot v predhodnih letih je tudi v letu 2019 Ministrstvo za finance (MF) zagotovilo vračilo trošarine za pogonsko gorivo, porabljeno v kmetijstvu in gozdarstvu. Skupaj s temi sredstvi so proračunska izplačila za kmetijstvo v letu 2019 znašala 376,7 milijona EUR.

Preglednica 18: Proračunska izplačila za kmetijstvo (000 EUR); 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
PRORAČUN MKGP IN ORGANOV V SESTAVI	398.099	380.645	385.391	434.537	481.111	110,7
Operativni in upravni stroški	49.209	55.901	48.697	49.271	52.896	107,4
Proračunski transferji gozdarstvu (MKGP)	23.009	29.426	35.679	44.339	68.924	155,4
Proračunski transferji ribištvu (MKGP)	3.545	2.977	1.151	2.360	3.194	135,3
PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU (MKGP)*	322.337	292.342	299.864	338.568	356.097	105,2
PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU IZ DRUGIH VIROV	20.205	20.352	24.130	33.780	20.580	60,9
Državna pomoč ob naravnih nesrečah (proračunska rezerva)	0	0	3.500	12.712*	0	-
Vračilo trošarine za gorivo (MF)	20.205	20.352	20.630	21.067	20.580	97,7
Skupaj proračunska izplačila za kmetijstvo*	342.542	312.694	323.994	372.347	376.677	101,2

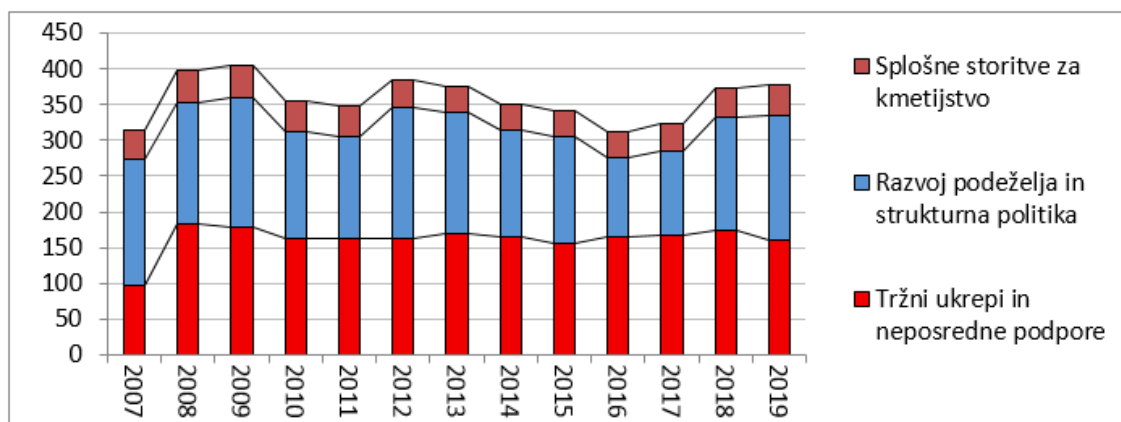
* Brez izplačil škode po divjadi, ki je vključena med transferje gozdarstvu.

* Znesek ne vključuje znižanj iz naslova kompenzacij.

Vir: MKGP, MF, preračuni KIS

Proračunska izplačila za kmetijstvo so se opazno povečala že drugo leto zapored, izrazito v letu 2018 (za 15 % glede na predhodno leto), za dobro odstotno točko pa tudi v letu 2019. Poleg nihanj zaradi različne dinamike izplačil (zamiki izplačil glede na prevzete obveznosti) je bil glavni razlog za povečanje proračunskih izplačil večje črpanje sredstev iz PRP 2014–2020.

Slika 16: Proračunska izplačila za kmetijstvo (mio EUR); 2007–2019

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Okvir 5: Klasifikacija ukrepov kmetijske politike

Proračunska izplačila za kmetijstvo zajemajo samo ukrepe kmetijske politike, ki predstavljajo neposredno ali posredno podporo kmetijstvu. Večino teh izplačil pokriva proračun Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, v posameznih letih pa se določena sredstva zagotavljajo tudi v okviru proračuna drugih ministrstev. Pri izračunu proračunskih izplačil za kmetijstvo je proračun MKGP očiščen za vse postavke, ki se nanašajo neposredno na programe drugih gospodarskih dejavnosti (npr. gozdarstvo, ribištvo) ali na financiranje upravne infrastrukture (npr. plače zaposlenih, materialni stroški, splošni projekti), dodana pa so izplačila iz drugih proračunskih virov, namenjenih kmetijstvu (npr. vračilo trošarin za gorivo).

Za potrebe analize proračunskih podpor kmetijstvu so vsi ukrepi kmetijske politike v posameznem letu razporejeni po vrstah politike in skupinah ukrepov po enotnih načelih oziroma shemi APMC (*Agricultural Policy Measures Classification*), kar omogoča neposredno primerjavo podatkov v časovni seriji in s tem spremljanje sprememb v kmetijski politiki. Shema APMC deli ukrepe kmetijske politike v tri osnovne stebre:

1. Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem zajemajo ukrepe, s katerimi kmetijska politika posredno (ukrepi za podporo trgu) ali neposredno (vse oblike neposrednih podpor kmetijskim gospodarstvom) podpira dohodek kmetijskih proizvajalcev.
2. Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika zajemata ukrepe, s katerimi kmetijska politika podpira trajnostni razvoj kmetijstva in podeželja. To skupino sestavljajo ukrepi, ki so namenjeni povečanju učinkovitosti in konkurenčnosti pridelave, predelave in trženja kmetijskih proizvodov in živil (ekonomski cilji), ukrepi za zagotavljanje ekosistemskih storitev (okoljski cilji) ter ukrepi v podporo nekmetijskim dejavnostim na podeželju in podeželskemu prebivalstvu (družbeni cilji).
3. Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva praviloma zajemajo ukrepe, s katerimi kmetijska politika podpira delovanje javnih služb in druge infrastrukture ter izvedbo različnih projektov, pomembnih za razvoj kmetijstva, ne morejo pa biti prepuščeni samo tržni pobudi (npr. javne službe za kmetijstvo).

Klasifikacija proračunskih podpor kmetijstvu po skupinah ukrepov (APMC)

Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva
<p>Ukrepi za podporo trgu</p> <ul style="list-style-type: none"> – izvozne podpore – tržni ukrepi – operativni stroški intervencijskih ukrepov <p>Neposredne podpore kmetijskim proizvajalcem</p> <p>Neposredna plačila in ukrepi za zniževanje stroškov</p> <ul style="list-style-type: none"> – neposredna plačila proizvajalcem – ukrepi za zniževanje stroškov <p>Odškodnine in druga izredna plačila</p> <ul style="list-style-type: none"> – kompenzacijska plačila za zmanjšanje proizvodnje – izredna pomoč na posameznih trgih – druge odškodnine in nadomestila 	<p>Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva</p> <ul style="list-style-type: none"> – posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev – izboljšanje kmetijske infrastrukture – organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva <p>Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi</p> <ul style="list-style-type: none"> – plačila kmetovalcem na območjih z naravnimi in drugimi omejitvami – plačila kmetovalcem za kmetijsko-okoljske storitve in dobrobit živali <p>Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu</p> <ul style="list-style-type: none"> – razvoj gozdarstva in gozdno-lesne verige – razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju – podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi – krepitev lokalnih razvojnih pobud (Leader) 	<p>Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve</p> <ul style="list-style-type: none"> – raziskave in razvoj – svetovalna služba – kmetijsko šolstvo in infrastruktura – strokovne naloge <p>Nadzor nad varnostjo in kakovostjo</p> <ul style="list-style-type: none"> – ukrepi na področju veterinarstva – fitosanitarne naloge in ukrepi ter varstvo sort – ukrepi na področju kakovosti hrane in krme <p>Druge splošne storitve</p> <ul style="list-style-type: none"> – podpore nevladnim organizacijam – tehnična pomoč – drugo

Shema APMC se opira na kombinacijo koncepta razporeditve ukrepov kmetijske politike po stebrih, ki se uporablja v EU, ter razporeditve proračunskih transferjev kmetijstvu glede na tip upravičenca in način plačila, ki se uporablja za spremljanje kmetijske politike v okviru OECD (metodologija OECD/PSE). Ker se oba izhodiščna koncepta (EU in OECD) z leti nekoliko spreminjata, se temu smiselno prilagaja tudi APMC. V tem okviru so bili leta 2016 vsi ukrepi iz Programa razvoja podeželja, ki se nanašajo na gozdarstvo in gozdno-lesno verigo, prerazporejeni med ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu kot posebna skupina podpor nekmetijskim dejavnostim na podeželju (prej skupina v okviru ukrepov za krepitev konkurenčnosti). Poleg tega je bila ponekod nekoliko spremenjena hierarhija skupin ukrepov (nekatero združene, nekatere podrobneje deljene, nekatere ukinjene), za večjo jasnost in razumljivost pa so spremenjeni tudi nekateri nazivi skupin ukrepov. Te spremembe niso vplivale na višino podpor po stebrih kmetijske politike, spremenila pa se je struktura podpor v okviru drugega stebra kmetijske politike.

Vsakoletno razporeditev proračunskih izplačil po skupinah ukrepov pripravlja Kmetijski inštitut Slovenije v sodelovanju z MKGP. Izračun temelji na podatkih o realizaciji proračuna za posamezno leto po proračunskih porabnikih in proračunskih postavkah, ki jih zagotavlja Ministrstvo za finance, in na podrobni interni zbirki podatkov o realizaciji proračuna po namenih, ki jih zagotavlja MKGP (ARSKTRP). Posamezni ukrepi so razporejeni po vrstah in skupinah ukrepov glede na njihove osnovne značilnosti. Če celotna proračunska postavka vsebinsko (po namenu) ustreza neki skupini ukrepov, je v to skupino razvrščena v celoti, drugače pa samo tisti njen del, ki ustreza tej skupini. Pri takem pristopu posamezne skupine ukrepov niso vedno neposredno primerljive s proračunskimi postavkami, skupna masa izplačanih sredstev pa se v celoti ujema z realizacijo proračuna.

Realizacija proračuna zajema dejanska izplačila v določenem koledarskem letu. Ker pogosto prihaja do zamika med prevzetimi obveznostmi in izplačili, se realizacija lahko nanaša tudi na ukrepe (obveznosti) iz predhodnega leta (ali let). To pomeni, da v posameznem letu zaradi poravnavanja že prevzetih obvez lahko nastanejo proračunski izdatki tudi za ukrepe, ki v tekočem letu niso bili uporabljeni, ali pa novi ukrepi še nimajo pripadajočih proračunskih izdatkov.

Tako so se najbolj povečala sredstva za ukrepe razvoja podeželja in strukturne politike (za 10 %). Nekoliko (za 5 %) so se povečala tudi izplačila za splošne storitve v podporo kmetijstva, medtem ko so se sredstva za tržne ukrepe in neposredne podpore zmanjšala za skoraj 8 %.

Preglednica 19: Struktura proračunskih izplačil za kmetijstvo, po osnovnih skupinah ukrepov in viru financiranja (000 EUR); 2015–2019

Skupaj (SLO + EU)	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	342.542	312.694	323.994	372.347	376.677	101,2
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	155.430	163.889	166.870	175.023	161.559	92,3
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	149.479	112.131	117.066	156.812	172.449	110,0
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	37.633	36.674	40.058	40.512	42.669	105,3
Struktura po skupinah ukrepov						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	45 %	52 %	52 %	47 %	43 %	
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	44 %	36 %	36 %	42 %	46 %	
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	11 %	12 %	12 %	11 %	11 %	
Slovenija						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	92.077	84.264	93.342	114.492	106.833	93,3
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	22.510	23.511	28.403	39.112	26.266	67,2
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	36.113	27.930	29.640	39.921	43.498	109,0
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	33.455	32.823	35.299	35.459	37.069	104,5
EU						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	250.465	228.430	230.651	257.856	269.845	104,6
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	132.920	140.377	138.467	135.911	135.294	99,5
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	113.366	84.202	87.425	116.891	128.951	110,3
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	4.179	3.851	4.759	5.053	5.600	110,8
Delež EU						
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	73 %	73 %	71 %	69 %	72 %	
Tržni ukrepi in neposredne podpore proizvajalcem	86 %	86 %	83 %	78 %	84 %	
Razvoj podeželja in kmetijska strukturna politika	76 %	75 %	75 %	75 %	75 %	
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	11 %	11 %	12 %	12 %	13 %	

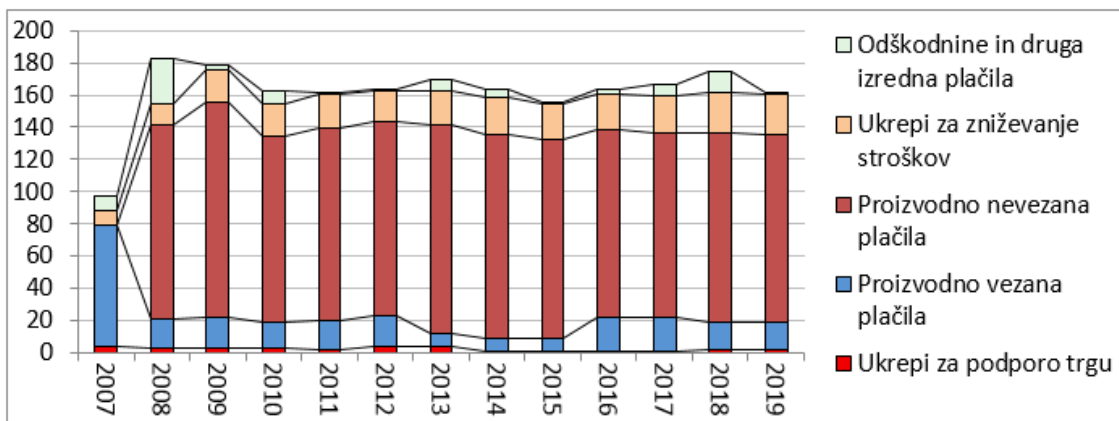
Vir: MKGP, ARSKTRP, MF, preračuni KIS

Ob vstopu Slovenije v EU je skupni evropski proračun prevzel tudi financiranje in sofinanciranje ukrepov, ki so del skupne kmetijske politike. Tako v letu 2019 kot v zadnjem petletnem obdobju znaša v poprečju delež sredstev EU 72 %. Pri tržnih ukrepih in neposrednih podporah je proračun EU leta 2019 prispeval 84 % sredstev, pri ukrepih politike razvoja podeželja in kmetijske strukturne politike pa 75 %. Precej manjši delež sredstev EU je pri splošnih storitvah za kmetijstvo (13 %), ki največkrat niso predmet skupne kmetijske politike in se zato financirajo pretežno iz nacionalnega proračuna.

2.1.1 Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem

Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem so razmeroma stabilna že od leta 2010, na ravni okoli 163 milijonov EUR², z izjemo nekolikošnega povišanja sredstev v letu 2018, kjer se je v večjem obsegu financiralo nacionalne ukrepe za sanacijo posledic naravnih nesreč. V letu 2019 se ti ukrepi niso izvajali v takem obsegu in to je botrovalo temu, da so se sredstva v primerjavi z letom 2018 zmanjšala za skoraj 8 %; v primerjavi z daljšim časovnim obdobjem so tako podpore na ravni predhodnih let.

Slika 17: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (mio EUR); 2007–2019

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Leta 2019 je bilo za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem skupaj izplačanih 161,6 milijona EUR, od tega je bilo približno 83 % sredstev porabljenih za neposredna plačila, 16 % za ukrepe za zniževanje stroškov v kmetijstvu, preostala sredstva pa so bila izplačana ukrepom za podporo trgu ter za odškodnine in druga izredna plačila (skupaj 1 %).

Za ukrepe za podporo trgu je bilo porabljenih 1,3 milijona EUR, pri čemer so bila sredstva v celoti namenjena podpori porabe v obliki z letom 2018 združene sheme šolskega sadja, zelenjave in mleka. Do vključno leta 2017 sta se shemi šolskega mleka ter shema šolskega sadja in zelenjave izvajali ločeno. Za ta namen sredstva zagotavlja skupni proračun EU in proračun MKGP.

Za vse oblike neposrednih plačil je bilo v letu 2019 izplačanih 134,3 milijona EUR ali pol odstotne točke manj kot v predhodnem letu. Izplačila so se skoraj v celoti nanašala na obveznosti po uredbah za leto 2018. V obliki proizvodno nevezanih plačil, kamor spadajo sheme osnovnega plačila, zelene komponente, mladih kmetov in plačila za območja z naravnimi omejitvami ter so v celoti financirana iz proračuna EU, je bilo izplačanih 117,0 milijona EUR (87 % vseh neposrednih plačil). Za proizvodno vezana plačila, med katera po ukinitvi podpore za beljakovinske rastline v letu 2017 spadajo plačila za strna žita, mleko v gorskih območjih, rejo govedi in zelenjadnice, je bilo leta 2019 izplačanih 17,3 milijona EUR (13 % vseh neposrednih plačil).

² Zmanjšanje izplačil v letu 2007 in nato izjemno povečanje v letu 2008 sta bila posledica prenosa neposrednih plačil za tekoče leto (2007) po novi shemi v celoti v breme proračuna za naslednje leto (2008), poleg tega so bila v okviru reforme trga sladkorja v letu 2008 izvršena tudi (enkratna) izplačila nadomestil pridelovalcem sladkorne pese zaradi opustitve pridelave.

Preglednica 20: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR); 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Ukrepi za podporo trgu	944	1.032	1.105	1.311	1.326	101,1
Podpore porabi kmetijskih proizvodov	944	1.032	1.105	1.311	1.326	101,1
šolsko mleko (EU + SLO)	3	4	4	-	-	-
šolsko sadje in zelenjava (EU + SLO)	940	1.028	1.101	-	-	-
šolska shema za sadnje, zelenjavo in mleko (EU + SLO)				1.311	1.326	101,1
Ukrepi neposrednih podpor proizvajalcem	154.486	162.857	165.766	173.712	160.234	92,2
Neposredna plačila proizvajalcem (EU)	131.720*	137.353	135.811	134.961	134.338	99,5
Ukrepi za zniževanje stroškov kmetovanja (SLO)	22.123	21.760	22.875	25.511	25.322	99,3
vračilo trošarine za gorivo	20.205	20.352	20.630	21.067	20.580	97,7
podpore za zavarovanje	1.918	1.408	2.245	4.444	4.742	106,7
Odškodnine in druga izredna plačila (EU + SLO)	644	3.744	7.080	13.239	573	4,3
Tržni ukrepi in neposredne podpore kmetijstvu, SKUPAJ	155.430	163.889	166.870	175.023	161.559	92,3

* V letu 2015 je del neposrednih plačil dopolnjen s sredstvi nacionalnega proračuna, od leta 2016 pa so to plačila EU.

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za ukrepe zniževanja stroškov kmetovanja je bilo porabljenih 25,3 milijona EUR, kar je slab odstotek manj kot v letu 2018. Pri tem so se nekoliko zmanjšala le vračila trošarin za gorivo, porabljeno v kmetijstvu, povečala pa izplačila za zavarovanje (za +7 %), kar je večinoma posledica višjih stopenj sofinanciranja kmetijskega zavarovanja pri posevkih, nasadih, plodovih in živalih.

Za odškodnine in druga izredna plačila je bilo v letu 2019 izplačanih 0,6 milijona EUR, kar je opazno manj kot v predhodnem letu, kjer je bil velik obseg sredstev namenjen za sanacijo naravnih nesreč (suša in pozeba v letu 2017). V letu 2019 je bilo največ sredstev izplačanih za izredno pomoč čebelarjem, ki jim je nastala škoda zaradi neugodnih vremenskih razmer v letu 2019. Vsa ta sredstva so bila izplačana iz državnega proračuna.

Preglednica 21: Izplačane odškodnine in druga izredna plačila (000 EUR); 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Izredni ukrepi na trgu sadja in zelenjave (ruski embargo) (EU)	475	860	610	0	0
Izredna pomoč mlečni proizvodnji (na kg) (EU + SLO)	0	2.190	2.367	0	0
Izredna pomoč prašičereji (težke ekonomske razmere) (EU + SLO)	0	548	0	0	0
Izredna pomoč čebelarstvu (SLO)	4	0	521	1	441
Izredna pomoč za izpad krme v živinorejski proizvodnji (SLO)	0	0	16	0	0
Sanacija posledic naravnih nesreč (SLO)	124	4	9	211	55
Sanacija posledic naravnih nesreč (rezerve) (SLO)	0	0	3.500	12.712*	0
Odškodnina za področje varne hrane (SLO)**	41	131	50	77	77
Izredna nadomestila zaradi živalskih bolezni (SLO)	0	11	7	0	0
Enkratno nadomestilo škode zaradi izjemnih okoliščin (arbitraža) (SLO)	0	0	0	238	0
Odškodnine in druga izredna plačila (EU + SLO)	644	3.744	7.080	13.239	573

* Znesek ne vključuje znižanj iz naslova kompenzacij.

** Vključuje odškodnine v povezavi z zdravstvenim varstvom rastlin in živali ter drugimi ukrepi s področja varne hrane.

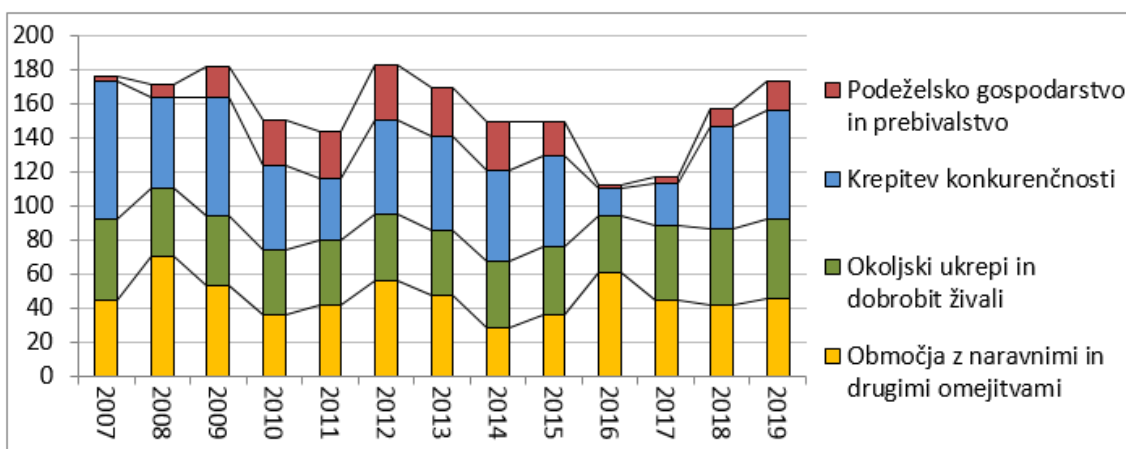
Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

2.1.2 Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko struktarno politiko

Po vstopu Slovenije v EU, ko je sofinanciranje v velikem deležu prevzel Evropski kmetijski sklad, je obseg sredstev v okviru politike razvoja podeželja razmeroma velik že od leta 2007. V programskem obdobju 2014–2020 je višina izplačil odvisna predvsem od izvajanja ukrepov politike razvoja podeželja in dinamike izplačil, pri čemer proračunska sredstva za posamezne skupine ukrepov med leti precej nihajo.

Za ukrepe politike razvoja podeželja in kmetijske struktarne politike je bilo v letu 2019 iz proračuna skupaj izplačanih 172,4 milijona EUR. Precej majhna izplačila za nekatere ukrepe v začetku programskega obdobja 2014–2020 (v letih 2014 in 2015 so bile še prevzete obveznosti iz PRP 2007–2013) so se v letu 2018 močno povečala, za dodatnih 10 % pa so se povečala še v letu 2019 in so tako najvišja v tem programskem obdobju.

Slika 18: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko struktarno politiko (mio EUR); 2007–2019

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Od vseh sredstev za ukrepe razvoja podeželja in kmetijsko struktarno politiko jih je bilo največ, 92,3 milijona EUR ali dobra polovica (54 %), porabljenih za ukrepe, ki zagotavljajo okoljske in druge družbene koristi (izravnalna plačila kmetijskim gospodarstvom, povezana z naravnimi omejitvami, okoljem, ekološkim kmetovanjem in dobrobitjo živali). Izplačila za ukrepe za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi so se glede na leto 2018 povečala za dobrih 6 %. Pri tem so se za dobrih 10 % povečala izplačila za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (45,4 mio EUR), kar pa je predvsem posledica dinamike izplačevanja. S temi izplačili so bile poravnane preostale obveznosti iz leta 2018 (okoli 14 % prevzetih obveznosti za uredbeno leto 2018) in okoli 87 % prevzetih obveznosti za tekoče uredbeno leto 2019. V primerjavi z letom prej so nekoliko višja tudi sredstva za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila (za 2 %; 30,6 mio EUR), plačila za ekološko kmetovanje (za 6 %; 9,6 mio EUR) ter plačila za ukrep dobrobiti živali (za 3 %; 6,8 mio EUR). S kmetijsko-okoljskimi-podnebnimi plačili in plačili za ekološko kmetovanje so bile izplačane odobrene vloge za uredbeno leto 2018, ki so bile v celoti prenesene v izplačilo iz proračuna za leto 2019 (načelo n + 1), ter poračunane nekatere obveznosti iz preteklih let. Izplačila za ukrep dobrobiti živali so se nanašala na obveznosti uredbenega leta 2019, obsegala pa izplačila za govedorejo, prašičerejo in rejo drobnice.

Preglednica 22: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR); 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi	75.683	93.659	87.692	86.690	92.280	106,4
Izravnalna plačila kmetovalcem na OMD	35.642	60.550	44.392	41.063	45.364	110,5
Plačila za kmetijsko-okoljske-podnebnne storitve (KOPOP)	28.655	24.300	28.857	30.033	30.589	101,9
Plačila za ekološko kmetovanje	10.007	7.587	8.734	9.059	9.578	105,7
Plačila za zagotavljanje dobrobiti živali v kmetijstvu	1.380	1.222	5.710	6.536	6.750	103,3
Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva*	53.496	16.200	25.022	59.588	63.391	106,4
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	30.385	12.080	18.770	49.359	49.355	100,0
Izboljšanje kmetijske infrastrukture	8.711	1.714	2.413	2.265	2.169	95,8
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	14.400	2.406	3.839	7.964	11.867	149,0
Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu*	20.299	2.273	4.351	10.533	16.778	159,3
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige	1.570	1.128	3.788	7.682	11.066	144,1
Vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju	9.116	31	153	0	11	-
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi	6.570	0	120	180	4	2,2
Krepitev lokalnih razvojnih pobud (LEADER)	3.043	1.113	290	2.672	5.698	213,3
Razvoj podeželja in strukturna politika	149.479	112.131	117.066	156.812	172.449	110

* Podpore gozdarstvu, vključno z gozdarskimi vsebinami v okviru ukrepa dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom, so od leta 2016 prerazporejene iz skupine ukrepov za krepitev konkurenčnosti v skupino ukrepov v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu.

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Izplačila za ukrepe, ki so namenjeni krepitevi konkurenčnosti kmetijstva in agroživilstva, so bila v letu 2019 za dobrih 6 % višja kot leto prej. Za te ukrepe je bilo porabljenih 63,4 milijona EUR ali 37 % vseh sredstev za razvoj podeželja in strukturno politiko.

Preglednica 23: Proračunska izplačila za posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev (000 EUR); 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Podpore naložbam na kmetijskih gospodarstvih	29.720	5.225	9.474	27.773	35.595	128,2
Naložbe v posodobitev kmetijske proizvodnje – PRP (EU + SLO)	25.166	555	4.975	23.265	30.974	133,1
Naložbe v prestrukturiranje vinogradov (EU)	4.554	4.670	4.499	4.508	4.620	102,5
Druge strukturne podpore kmetijskim gospodarstvom	665	6.855	9.296	21.586	13.760	63,7
Pomoč za zagon kmetijske dejavnosti, mladi kmetje – PRP (EU + SLO)	-170	6.241	8.538	6.755	9.446	139,8
Sodelovanje v shemah kakovosti proizvodov – PRP (EU + SLO)	137	0	166	317	631	199,0
Uporaba storitev svetovanja – PRP (EU + SLO)	247	154	240	185	3.182	1.724,2
Druge podpore kmetijskim gospodarstvom	450	461	353	14.330	501	3,5
<i>FADN – nadomestila kmetom (SLO)</i>	65	86	72	80	64	80,2
<i>Pomoč ob nepredvidenih dogodkih (SLO)</i>	102	91	62	105	89	85,1
<i>Program podpor čebelarstvu – pomoč čebelarjem (EU + SLO)</i>	284	284	220	328	317	96,7
<i>Male kmetije (EU + SLO)</i>	0	0	0	13.818	32	0,2
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	30.385	12.080	18.770	49.359	49.355	100,0

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Na skupni ravni ukrepov, namenjenih posodobitvi in prestrukturiranju kmetijskih gospodarstev, se sredstva niso opazno spremenila in so na enaki ravni kot v predhodnem letu, so pa precejšnje spremembe znotraj ukrepov te skupine. Opazno so se povečala sredstva za naložbe na kmetijskih gospodarstvih (+7,7 mio EUR), za izvajanje svetovanj (3,0 mio EUR) in pomoč mladim kmetom za zagon kmetijske dejavnosti (+2,7 mio EUR). Po drugi strani so se opazno zmanjšala sredstva za male kmetije (-13,8 mio EUR), kjer pa je mogoče pričakovati ponovno precejšnje povečanje izplačil v letu 2020 (razpis objavljen konec leta 2019).

Preglednica 24: Proračunska izplačila za izboljšanje kmetijske infrastrukture in za podporo agroživilstvu (000 EUR); 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Izboljšanje kmetijske infrastrukture	8.711	1.714	2.413	2.265	2.169	95,8
Naložbe v zemljiške operacije	6.747	288	1.315	1.309	1.377	105,2
Zemljiške operacije (SLO)	275	288	1.315	1.309	1.377	105,2
Infrastruktura, povezana z razvojem kmetijstva – PRP (EU + SLO)	6.471	0	0	0	0	-
Zgodnje upokojevanje kmetov – PRP (EU + SLO)	1.640	1.082	757	594	416	70,1
Program podpor čebelarstvu – splošne storitve (EU + SLO)	325	345	341	362	376	103,7
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	14.400	2.406	3.839	7.964	11.867	149,0
Skupine in organizacije proizvajalcev (EU + SLO)	2.404	18	0	69	75	109,5
Ustanavljanje skupin proizvajalcev – PRP	11	0	0	0	75	-
Informativne in promocijske aktivnosti skupin proizvajalcev – PRP	2.393	18	0	69	0	-
Naložbe v skladiščenje, predelavo in trženje km. proizvod. in živil (EU + SLO)	9.508	372	1.423	4.504	8.649	192,0
Trženje in promocija kmetijskih proizvodov in živil	2.488	2.016	2.416	3.392	3.143	92,7
Spodbujanje tržnega združevanja primarnih proizvajalcev (SLO)	308	133	0	0	0	-
Informiranje in promocija kmetijskih in živilskih proizvodov (SLO)	529	666	602	760	727	95,6
Tradicionalni slovenski zajtrk (SLO)	100	111	113	114	122	106,5
Programi informiranja in promocije (EU + SLO)	766	389	663	1.088	1.069	98,2
Tržne dejavnosti vinogradniško-vinarskega sektorja (SLO)	306	349	314	400	400	100,0
Promocija vina na tretjih trgih (EU)	480	368	543	537	425	79,0
Promocija živilskopredelovalne industrije na tretjih trgih (SLO)	0	0	2	0	9	-
Obvezni prispevek za promocijo (SLO)	0	0	179	492	392	79,7

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za izboljšanje kmetijske infrastrukture je bilo v letu 2019 porabljenih 2,2 milijona EUR, pri čemer so sredstva za ta namen nizka že nekaj let zapored. Največ sredstev je bilo namenjenih naložbam v zemljiške operacije (1,4 mio EUR), za kar so sredstva visoka že tretje leto zapored.

Izplačila v skupini ukrepov, namenjenih organiziranosti, predelavi, trženju in promociji agroživilstva, so se v letu 2019 pomembno povečala in so znašala 11,9 milijona EUR. To je predvsem posledica skoraj dvakratnega povečanega obsega izplačil za naložbe v skladiščenje, predelavo in trženje kmetijskih proizvodov in živil. Drugi ukrepi znotraj te skupine so po obsegu financiranja manjši in so ostali na podobni ravni predhodnega leta.

Preglednica 25: Proračunska izplačila za ukrepe v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu (000 EUR); 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige	1.570	1.128	3.788	7.682	11.066	144,1
Odprava škode v gozdovih – PRP (EU + SLO)	0	0	755	1.143	1.664	145,6
Gozdna infrastruktura – PRP (EU + SLO)	79	1	707	1.038	5.435	523,4
Povečanje gospodarske vrednosti gozdov – PRP (EU + SLO)	290	43	2.326	5.500	3.966	72,1
Dodajanje vrednosti gozdarskim proizvodom – PRP (EU + SLO)	1.202	1.084	0	0	0	-
Vzpostavitev in razvoj nekmetskih dejavnosti na podeželju	9.116	31	153	0	11	-
Diverzifikacija v nekmetske dejavnosti – PRP (EU + SLO)	5.475	0	0	0	11	-
Ustanavljanje in razvoj mikropodjetij – PRP (EU + SLO)	3.641	31	153	0	0	-
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi	6.570	0	120	180	4	2,2
Obnova vasi – PRP (EU + SLO)	5.696	0	120	180	4	2,2
Ohranjanje dediščine podeželja – PRP (EU + SLO)	873	0	0	0	0	-
Krepitev lokalnih razvojnih pobud (LEADER) (EU + SLO)	3.043	1.113	290	2.672	5.698	213,3
Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu	20.299	2.273	4.351	10.533	16.778	159,3

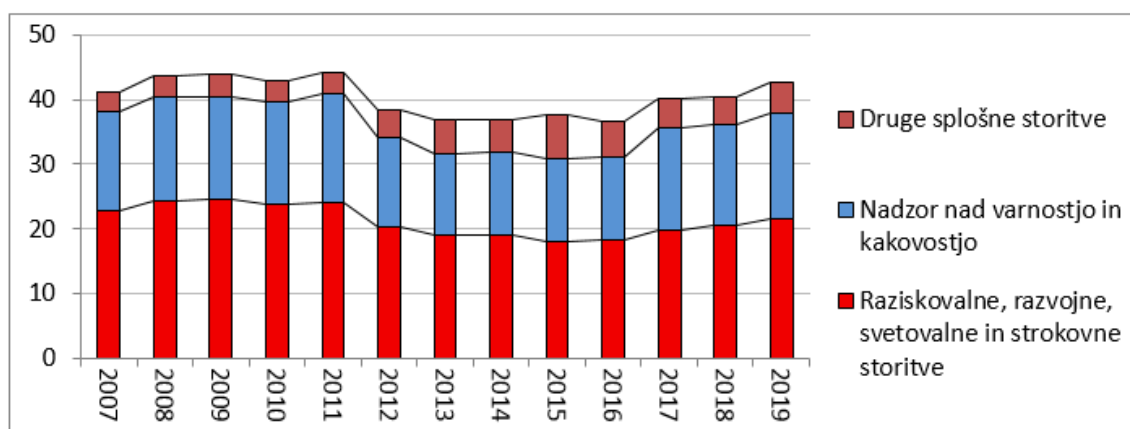
Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Izplačila v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu so se v letu 2019 ponovno pomembno povečala in obsegala 16,8 milijona EUR. Ta izplačila v letu 2019 zajemajo okoli 10 % vseh sredstev za razvoj podeželja in strukturno politiko. Večina teh sredstev je bila namenjena razvoju gozdarstva (11,1 mio EUR) in krepitvi lokalnih razvojnih pobud LEADER (5,7 mio EUR). Opaziti je mogoče, da je znotraj te skupine ukrepov vse manj spodbud za razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju ter za razvoj podeželske infrastrukture, osnovnih storitev in obnove vasi.

2.1.3 Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva

Za financiranje in sofinanciranje splošnih storitev za kmetijstvo je bilo v letu 2019 porabljenih 42,7 milijona EUR, kar je dobrih 5 % več kot leta 2018. V letu 2019 so se finančno okrepile skoraj vse splošne storitve v podporo kmetijstvu in se povečale že tretje leto zapored.

Slika 19: Proračunska sredstva za splošne storitve za kmetijstvo (mio EUR); 2007–2019

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Dobra polovica ali 51 % teh sredstev je bilo namenjenih raziskovalnim, razvojnim, svetovalnim in strokovnim storitvam. Ukrepi, povezani z varnostjo in kakovostjo hrane in krme, so zajemali 38 % vseh izplačil v tej skupini ukrepov, preostalih 11 % pa je bilo namenjenih financiranju in sofinanciranju drugih splošnih nalog in storitev.

Preglednica 26: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR); 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	18.088	18.339	19.880	20.583	21.597	104,9
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme	12.633	12.713	15.781	15.466	16.179	104,6
Druge splošne storitve	6.913	5.623	4.398	4.463	4.892	109,6
Splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva	37.633	36.674	40.058	40.512	42.669	105,3

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve je bilo v letu 2019 izplačanih 21,6 milijona EUR ali 5 % več kot v letu prej. Ta sredstva so najvišja v zadnjih petih letih, še vedno pa nižja od sredstev iz obdobja pred letom 2012. V tej skupini ukrepov je bilo 45 % sredstev porabljenih za financiranje delovanja javnih svetovalnih služb v kmetijstvu, pri tem so se sredstva za ta namen v primerjavi z letom prej povečala za skoraj 6 %. Prav tako je bilo 45 % sredstev skupine splošnih storitev porabljenih za strokovne naloge v kmetijstvu, ki so se v primerjavi z letom 2019 prav tako povečala za 6 %. Povečala so se tudi izplačila za kmetijsko

izobraževanje in usposabljanje (+15 %), zmanjšala pa sredstva, namenjena raziskavam in razvoju (-5 %).

Preglednica 27: Proračunska izplačila za raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve za kmetijstvo (000 EUR); 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Raziskave in razvoj	1.285	1.436	1.730	1.656	1.578	95,3
Kmetijsko znanstveno-raziskovalno delo (SLO)	770	770	790	804	827	102,9
Pomembni nacionalni projekti (SLO)	217	218	228	284	333	117,3
FADN – obdelava podatkov (EU + SLO)	167	79	224	158	152	95,9
ERA – NET EUPHRESCO (EU)	1	5	5	0	0	-
ERA – NET Kmetijstvo (EU + SLO)	101	119	188	152	136	89,7
LIFE NATURA (EU+SLO)	0	0	0	0	8	-
Drugi projekti in operativna podpora (SLO)	29	245	296	259	123	47,6
Svetovalna služba (SLO)	7.732	7.940	8.487	9.194	9.696	105,5
Kmetijska svetovalna služba	6.534	6.725	7.270	7.912	8.358	105,6
Sektor za kmetijsko svetovanje pri KGZS	621	638	641	691	732	106,0
Svetovalna služba za čebelarstvo	577	577	577	591	606	102,5
Kmetijsko šolstvo in infrastruktura	738	300	637	560	641	114,6
Sofinanciranje kmetijskega izobraževanja (praktični pouk) (SLO)	168	168	168	168	168	100,0
Državno in svetovno tekmovanje v oranju (SLO)	33	33	16	50	33	65,7
Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu – PRP (EU + SLO)	391	99	453	341	431	126,3
Demonstracijske aktivnosti – PRP (EU + SLO)	146	0	0	0	9	-
Strokovne naloge v kmetijstvu (SLO)	8.333	8.663	9.025	9.174	9.682	105,5
Strokovne naloge v rastlinski proizvodnji	655	702	769	842	868	103,2
Strokovne naloge v hmeljarstvu	290	299	297	251	326	129,8
Strokovne naloge v oljkarstvu	149	152	201	213	218	102,4
Poskusni centri za sadjarstvo in vinogradništvo	486	499	547	666	693	104,2
Žlahtnjenje	250	254	293	266	277	104,0
Naloge genske banke*	168	172	167	161	297	185,1
Fitofarmacevtska sredstva	100	231	254	23	0	-
Strokovne naloge v živinoreji	6.235	6.353	6.497	6.752	7.002	103,7
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	18.088	18.339	19.880	20.583	21.597	104,9

* Naloge genske banke so od leta 2019 prerazporejene iz skupine ukrepov za raziskave in razvoj v skupino ukrepov strokovnih nalog v kmetijstvu.

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Preglednica 28: Proračunska izplačila za ukrepe, povezane z varnostjo in kakovostjo hrane in krme (000 EUR); 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Ukrepi na področju veterinarstva	10.311	10.066	13.156	12.345	12.826	103,9
Predpisano in preventivno varstvo živali in ukrepi (SLO)	5.354	4.874	8.070	4.961	5.289	106,6
Ukrepi v veterini (EU + SLO)	2.198	2.192	2.051	4.304	4.591	106,7
Identifikacija in registracija živali (SLO)	631	636	641	651	669	102,7
Odstranjevanje klavničnih odpadkov (SLO)	2.128	2.364	2.394	2.428	2.277	93,8
Fitosanitarni ukrepi ter varstvo in registracija sort	1.858	2.184	2.441	2.970	3.228	108,7
Zdravstveno varstvo rastlin (SLO)	1.128	1.190	1.242	1.460	1.612	110,4
Ukrepi za varstvo rastlin (EU + SLO)	28	251	365	632	657	103,8
Fitofarmacevtska sredstva (SLO)	384	401	445	472	535	113,3
Varstvo in registracija sort rastlin (SLO)	318	342	388	406	425	104,6
Ukrepi na področju kakovosti hrane in krme (SLO)	464	463	184	151	125	82,8
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme	12.633	12.713	15.781	15.466	16.179	104,6

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Za naloge na veterinarskem in fitosanitarnem področju ter druge naloge, povezane z varnostjo in kakovostjo hrane in krme, je bilo leta 2019 skupaj izplačanih 16,2 milijona EUR, kar je skoraj 5 % več kot v predhodnem letu. Od tega je bilo največ, 79 % teh sredstev, izplačanih na področju veterinarstva, kjer so se sredstva v primerjavi z letom 2018 povečala za 4 %. Povečala so se tudi izplačila na fitosanitarnem področju (+9 %), zmanjšala pa izplačila na področju kakovosti hrane in krme (–17 %).

Za druge splošne storitve je bilo v letu 2019 skupaj izplačanih 4,9 milijona EUR, kar je za skoraj 10 % več kot leta 2018. Od tega je bila večina sredstev namenjena tehnični pomoči v okviru PRP 2014–2020 (4,5 mio EUR). Preostala sredstva so bila po večini namenjena za podporo nevladnim organizacijam.

Preglednica 29: Proračunska izplačila za druge splošne storitve (000 EUR); 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Podpora nevladnim organizacijam (SLO)	305	326	341	354	322	91,1
Stanovsko in interesno povezovanje	264	279	287	301	292	97,0
Varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano	42	47	54	53	18	33,5
Izvajanje nadzora varstva konkurence v prehranski verigi	0	0	0	0	13	-
Tehnična pomoč – PRP (EU + SLO)	3.490	3.413	4.000	4.021	4.481	111,4
Drugo (SLO)	3.117	1.884	57	88	89	100,4
Obramba pred točo	57	57	57	88	89	100,4
Kobilarna Lipica	3.060	1.827	0	0	0	-
Druge splošne storitve	6.913	5.623	4.398	4.463	4.892	109,6

Vir: MKGPO, ARSKTRP, preračuni KIS

2.2 Podpore kmetijstvu na lokalni ravni

Kmetijska dejavnost je deležna podpor za razvoj kmetijstva in podeželja tudi od lokalnih skupnosti (občine) in iz regionalnih javnih skladov (Javni sklad malega gospodarstva Goriške in Javni sklad RS za regionalni razvoj in razvoj podeželja). Dajalci pomoči sredstva kmetijstvu pretežno dodeljujejo po priglašeni shemah državnih pomoči po Uredbi Komisije (EU) št. 702/2014 (skupinske izjeme na področju kmetijstva), v manjšem obsegu pa tudi na podlagi priglašeni shem *de minimis* pomoči po Uredbi Komisije (EU) št. 1408/2013.

Konec leta 2019 je imelo shemo državne pomoči po skupinski izjemi v kmetijstvu in gozdarstvu priglašeni 172 občin, en javni sklad na nacionalni ravni ter en javni sklad in en zasebni zavod na regionalni ravni. Skupaj je bilo tako priglašeni 175 shem državnih pomoči po skupinskih izjemah na področju kmetijstva in gozdarstva. Na podlagi razpisov je bila pomoč za ukrepe po skupinskih izjemah iz lokalnih javnih virov v letu 2019 dodeljena po 158 shemah. Na lokalni ravni je bilo konec leta 2019 priglašeni tudi 47 shem *de minimis* pomoči primarni kmetijski proizvodnji, od tega je bila pomoč v letu 2019 dodeljena po 22 shemah.

Za podpore kmetijstvu je bilo iz sredstev na lokalni ravni v letu 2019 namenjenih skupaj 6,4 milijona EUR, od tega 4,1 milijona EUR za podpore po shemah državnih pomoči, kar je za skoraj 6 % več kot v predhodnem letu, in 2,3 milijona EUR za pomoči po shemah *de minimis*, ki so se glede na predhodno leto izrazito povečale, za tri-krat.

Struktura državnih pomoči (skupinske izjeme v kmetijstvu) se po namenih v primerjavi z zadnjimi leti ni pomembneje spremenila. Največ sredstev (89,5 %) je bilo namenjenih sofinanciranju naložb na kmetijskih gospodarstvih, predvsem v obliki pomoči za nakup kmetijske mehanizacije. Pomembnejši delež zavzemata še pomoč za plačilo zavarovalnih premij za zavarovanje kmetijske proizvodnje (4,5 %) in tehnična podpora kmetijskemu sektorju

(3,6 %), v okviru katere je bilo največ sredstev namenjenih dejavnostim prenosa znanja in informiranja v kmetijskem sektorju.

Podobno kot v predhodnih letih je bilo tudi v letu 2019 največ sredstev (99,5 %) dodeljenih z instrumentom dotacij. Preostale državne pomoči so bile dodeljene v obliki ugodnih posojil iz javnih virov in subvencionirane obrestne mere.

Preglednica 30: Podpore kmetijstvu, izplačane na lokalni ravni (000 EUR); 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Zavarovalne premije	80,8	130,8	152,9	157,1	185,2	117,9
Naložbe v kmetijska gospodarstva	2.347,2	3.242,9	3363,4	3.507,7	3.696,1	105,4
Naložbe v zvezi s predelavo in trženjem kmetijskih proizvodov	22,5	39,7	36,3	39,6	36,8	93,0
Aronacija kmetijskih zemljišč	3,2	5,1	6,7	6,4	5,9	92,3
Proizvodnja in trženje kakovostnih kmetijskih proizvodov	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	–
Ohranjanje in varstvo tradicionalne krajine in stavb	53,7	75,8	48,3	59,6	59,7	100,2
Tehnična podpora kmetijskemu sektorju	153,4	153,8	135,0	135,6	146,7	108,2
– izobraževanje in usposabljanje kmetovalcev	120,4	137,5	119,7	126,6	121,2	95,7
– organizacija forumov, tekmovanj, razstav in sejmov	11,1	11,3	15,3	9,0	25,5	283,6
– drugo (katalogi, spletišča, nadomeščanje kmetov ...)	21,9	5,0	0,0	0,0	0	–
Tehnična podpora gozdarstvu (prenos znanja in informiranje)	8,4	4,4	4,4	7,3	0	–
Ohranjanje in razvoj kmetijstva in podeželja (<i>de minimis</i> – občine)	170,1	222,1	1.781,7	734,4	2.253,6	306,9
Skupaj	2.839,6	3.870,2	5.524,3	4.640,4	6.384,0	137,4

Vir: MKGP

Ukrepi, ki se financirajo na lokalni ravni, so podobni ukrepom, ki se financirajo iz državnega proračuna. Dajalci državnih pomoči po skupinskih izjemah oziroma smernicah so zato zavezani pravilu kumulacije pomoči, kar pomeni, da morajo pred dodelitvijo pomoči medsebojno ugotoviti, da upravičenec ni za isti namen prejel pomoči iz drugega naslova oziroma da intenzivnost pomoči ne presega dovoljene stopnje pomoči oziroma zgornje meje, dovoljene s predpisi EU.

De minimis pomoči na lokalni ravni so namenjene izvajanju ukrepov za ohranjanje oziroma povečevanje rodovitnosti tal in olajšavam pri plačilu komunalnega prispevka, manjše občine pa celotna sredstva za kmetijstvo dodeljujejo prek shem *de minimis* (pomoči za naložbe na kmetijskih gospodarstvih, sofinanciranje zavarovalnih premij, tehnična podpora kmetijskemu sektorju ipd.).

Za dodeljene pomoči po pravilu *de minimis* je vzpostavljena centralna evidenca v okviru ministrstva. Dajalci pomoči pred dodelitvijo pomoči ministrstvu pošljejo poizvedbo o že dodeljenih *de minimis* pomočeh v zadnjih treh letih, da se prepreči čezmerno izplačilo pomoči na upravičenca, to je na področju kmetijstva po novih predpisih za obdobje 2014–2020 omejeno na 20.000 EUR kadarkoli v treh proračunskih letih oziroma na 25.000 EUR, če je vzpostavljena centralna evidenca *de minimis* pomoči. Hkrati skupna *de minimis* pomoč na nacionalni ravni ne sme presegati 1,25 % oziroma 1,5 % vrednosti letne proizvodnje. Dajalci pomoči so zavezani preveriti tudi *de minimis* pomoči, dodeljene po pravilih *de minimis* pomoči za gospodarstvo pri Ministrstvu za finance, da tudi skupna kumulacija vseh *de minimis* pomoči ne preseže omejitve 200.000 EUR kadarkoli v treh proračunskih letih.

3 ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI

Začasni podatki o zunanji trgovini kažejo, da se je celotna blagovna menjava v Sloveniji v letu 2019 povečala (+10 %, na 67,6 mrd EUR) in dosegla največjo vrednost do zdaj. Ob tem se je blagovna menjava z agroživilskimi proizvodi povečala za 5,6 % in je presegla 4 milijarde EUR. Na večjo blagovno menjavo sta vplivala večji izvoz in uvoz, pri čemer se je izvoz povečal za 7 %, uvoz pa je bil večji za 5 %. Kljub hitrejši rasti izvoza od uvoza se je bilanca (–1.054 mio EUR) v primerjavi z letom 2018 poslabšala, primanjkljaj pa ni presegel največjega iz leta 2017. V letu 2019 se je ponovno izboljšala pokritost uvoza z izvozom, saj je ta pokril 59,0 % uvoza (leta 2018: 57,7 %). Celotna blagovna menjava se je povečala nekoliko bolj kot blagovna menjava agroživilstva, zato je delež agroživilstva nekoliko manjši kot v predhodnem letu. Delež zunanje trgovine z agroživilskimi proizvodi je v letu 2019 zajemal 6,0 % skupne blagovne menjave (0,3 odstotne točke manj kot v letu prej). Delež agroživilskih proizvodov v skupnem uvozu blaga se je zmanjšal na 7,5 %, medtem ko se je delež v skupnem izvozu zmanjšal na 4,5 %.

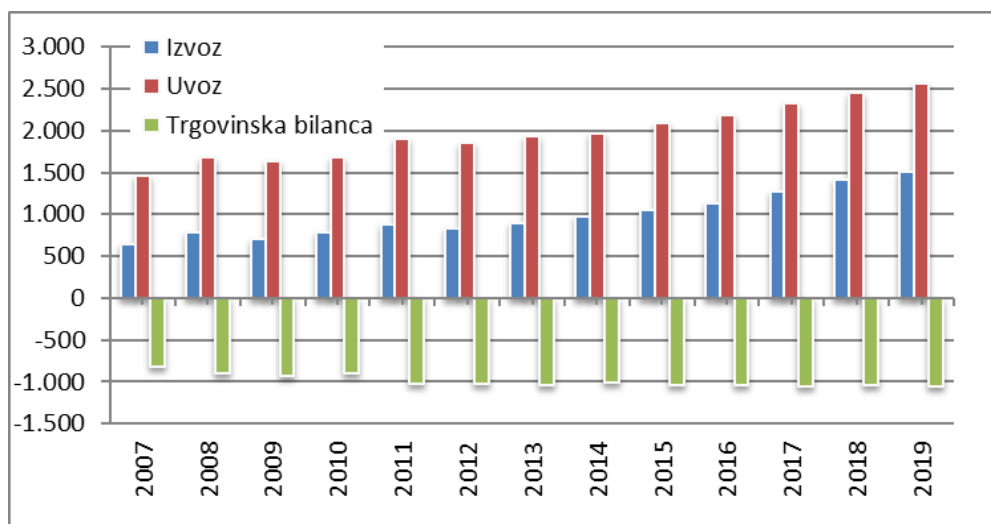
Preglednica 31: Blagovna menjava agroživilskih proizvodov; 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Blagovna menjava agroživilstva (mio EUR)	3.157,5	3.319,0	3.602,1	3.868,0	4.085,3	105,6
– izvoz (mio EUR)	1.060,1	1.137,6	1.270,5	1.415,5	1.515,6	107,1
– uvoz (mio EUR)	2.097,4	2.181,3	2.331,6	2.452,5	2.569,8	104,8
– bilanca (mio EUR)	–1.037,3	–1.043,7	–1.061,1	–1.037,1	–1.054,2	101,7
Pokritost uvoza z izvozom (%)	50,5	52,2	54,5	57,7	59,0	
Delež agroživilskih proizvodov v skupni blagovni menjavi (%)	6,7	6,8	6,4	6,3	6,0	
Delež agroživilskih proizvodov v skupnem izvozu blaga (%)	4,4	4,6	4,5	4,6	4,5	
Delež agroživilskih proizvodov v skupnem uvozu blaga (%)	9,0	9,0	8,4	8,0	7,5	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Slika 20: Izvoz in uvoz ter zunanjetrgovinska bilanca agroživilskih proizvodov (mio EUR); 2007–2019

Vir: SURS, preračuni KIS

3.1 Blagovna menjava agroživilstva po skupinah blaga

V letu 2019 se je izvoz v vseh pomembnejših skupinah agroživilskih proizvodov vrednostno povečal, najbolj izvoz sadja (+21 %), ki je presegel tudi do zdaj najvišjo vrednost izvoza iz leta 2017. Izvoz se je zmanjšal le v skupini žive živali, skupini ostanki in odpadki živil, krma, za malenkost pa tudi v skupini mlečni izdelki, jajca, med.

Preglednica 32: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah blaga; 2018 in 2019

CT	Ime	Izvoz					Uvoz				
		Mio EUR		%			Mio EUR		%		
		2018	2019*	2018	2018	2019*	2018	2019*	2018	2018	2019*
01	Žive živali	60,1	51,5	85,7	4,2	3,4	31,1	33,0	106,2	1,3	1,3
02	Meso in drugi klavnični proizvodi	109,1	116,1	106,4	7,7	7,7	235,9	249,8	105,9	9,6	9,7
03	Ribe, raki	10,3	13,9	135,6	0,7	0,9	68,4	74,2	108,5	2,8	2,9
04	Mlečni izdelki, jajca, med	175,8	175,4	99,7	12,4	11,6	181,5	178,4	98,3	7,4	6,9
05	Proizvodi živalskega porekla	2,6	3,1	119,0	0,2	0,2	7,9	8,5	107,3	0,3	0,3
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	13,0	13,3	102,7	0,9	0,9	49,3	50,8	103,0	2,0	2,0
07	Užitne vrtnine	32,2	45,2	140,7	2,3	3,0	126,4	152,4	120,5	5,2	5,9
08	Užitno sadje	70,5	85,3	121,0	5,0	5,6	211,6	217,0	102,5	8,6	8,4
09	Kava, čaj, začimbe	40,4	37,4	92,5	2,9	2,5	82,9	78,8	95,0	3,4	3,1
10	Žita	52,1	59,5	114,2	3,7	3,9	84,7	83,4	98,5	3,5	3,2
11	Proizvodi mlinске industrije	12,3	12,0	96,9	0,9	0,8	36,4	37,0	101,5	1,5	1,4
12	Oljna semena in plodovi	51,1	49,0	95,9	3,6	3,2	39,5	39,7	100,4	1,6	1,5
13	Šelak, gume, ekstrakti	15,2	17,1	112,1	1,1	1,1	15,3	17,4	114,0	0,6	0,7
14	Rastlinski material za pletarstvo	0,0	0,0	641,4	0,0	0,0	0,9	1,1	124,1	0,0	0,0
15	Masti in olja	22,9	44,9	196,6	1,6	3,0	73,8	85,3	115,5	3,0	3,3
16	Izdelki iz mesa	108,6	114,3	105,2	7,7	7,5	85,6	90,4	105,5	3,5	3,5
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	27,3	31,6	115,9	1,9	2,1	68,0	74,8	110,0	2,8	2,9
18	Kakav in kakavovi izdelki	20,6	31,4	152,1	1,5	2,1	103,2	110,4	107,0	4,2	4,3
19	Izdelki iz žit, moke, škroba, mleka	77,3	82,4	106,7	5,5	5,4	170,9	184,6	108,0	7,0	7,2
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	14,3	15,6	109,5	1,0	1,0	98,8	105,7	107,0	4,0	4,1
21	Razna živila	220,3	240,9	109,4	15,6	15,9	193,1	202,3	104,8	7,9	7,9
22	Pijače, alkoholi in kis	124,1	139,1	112,1	8,8	9,2	161,1	173,4	107,6	6,6	6,7
23	Ostanki in odpadki živil, krma	154,1	134,3	87,2	10,9	8,9	251,1	233,9	93,1	10,2	9,1
24	Tobak	1,5	2,2	152,3	0,1	0,1	75,1	87,6	116,6	3,1	3,4
	Skupaj	1.415,5	1.515,6	107,1	100,0	100,0	2.452,5	2.569,8	104,8	100,0	100,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Med ostalimi pomembnejšimi skupinami je bil v letu 2019 večji tudi izvoz žit (+14 %), pijač, alkohola in kisa (+12 %), raznih živil (+9 %), izdelkov iz žit, moke, škroba ali mleka (+7 %), mesa (+6 %) in izdelkov iz mesa (+5 %). V vseh omenjenih skupinah so bili doseženi izvozi vrednostno največji do zdaj. Tudi v večini manj pomembnih skupin je bil izvoz v letu 2019 vrednostno večji kot v predhodnem letu. Povečanje izvoza je bilo opazno predvsem pri masteh in olju (+97 %), pa tudi pri kakavu in kakavovih izdelkih (+52 %) ter vrtninah (+41 %).

Izvoz mleka in mlečnih izdelkov, ki zajema velik del izvoza agroživilstva, se že tretje leto zapored ni občutneje spremenil in je ostal na ravni izvoza iz let 2017 in 2018 (zmanjšanje za 0,3 % glede na predhodno leto). Od pomembnejših skupin agroživilskih proizvodov je bil glede na predhodno leto vrednostno manjši izvoz dosežen pri živih živalih (–14 %) ter v skupini ostanki in odpadki živil, krma (–13 %).

Struktura izvoza je v letu 2019 ostala podobna strukturi v letu 2018. Največji delež je s 16 % ponovno zajela skupina razna živila (isti delež kot v letu 2018), sledil pa ji je izvoz mleka in mlečnih izdelkov, katerega delež se je zmanjšal že drugo zaporedno leto (–0,8 % glede na

predhodno leto). Meso in izdelki iz mesa so skupaj obsegali 15 %, skupina pijače, alkoholi in kis pa 9 % celotnega izvoza agroživilstva. Delež skupine ostanki in odpadki živil, krma v izvozu agroživilstva se je zmanjšal za 2 odstotni točki (z 11 % v letu 2018 na 9 % v letu 2019), za eno odstotno točko pa se je povečal delež masti in olj (na 3 %). Pri drugih skupinah so bile spremembe deležev manjše od odstotne točke.

Okvir 6: Zunanja trgovina z agroživilskimi proizvodi

Podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi temeljijo na klasifikaciji proizvodov po kombinirani nomenklaturi (KN) carinske tarife. Pojem »kombinirana nomenklatura« carinske tarife pomeni poimenovanje posameznih oddelkov, poglavij in podpoglavij, tarifnih števil in opomb, temeljna pravila razvrščanja blaga po kombinirani nomenklaturi in številčne oznake nomenklature. KN temelji na mednarodnem usklajenem sistemu imen in šifriranja blaga. Blago uvršča v oddelke (21 oddelkov, označenih z rimskimi številkami), poglavja (2-mestna raven) in podpoglavja (4-mestna raven) na podlagi 8-mestnih tarifnih števil, ki so v celoti usklajene z EU (kombinirana nomenklatura EU ne predvideva nacionalne členitve tarifnih postavk na devetem mestu, zato tudi v statističnih podatkih o zunanji trgovini od leta 2004 SURS prikazuje podatke na 8-mestni ravni tarifne postavke). Hkrati zadovoljuje zahteve carinske tarife, zunanjetrgovskih statističnih podatkov ter trgovinske, kmetijske in drugih politik, ki se nanašajo na izvoz ali uvoz blaga. Skrbnik KN je Evropska komisija, v Sloveniji pa Ministrstvo za gospodarstvo. Osvežuje se enkrat letno.

Od 1. maja 2004 SURS podatke o blagovni menjavi Slovenije s tujino pridobiva iz dveh virov: Intrastata in Extrastata. Intrastat je statistična baza blagovne menjave med državami članicami EU (mesečno statistično raziskovanje). Podatki se zbirajo neposredno od podjetij, ki trgujejo s podjetji iz držav članic, poročajo pa jih na statističnem obrazcu. Poročevalske enote za Intrastat v danem poročevalskem obdobju so tako podjetja, ki so v predhodnem letu vsaj pri enem toku blaga (skupni izvoz ali uvoz) presegle t. i. vključitveni prag. V danem poročevalskem obdobju se v zajetje vključujejo tudi gospodarski subjekti, ki so prag presegle med letom. Poročevalske enote poročajo samo za tisti tok blaga (odpreme oziroma prejeme blaga), pri katerem so prag presegle. Podatki za države EU za obdobje od maja 2004 vključujejo tudi ocene za vrednost menjave podjetij pod vključitvenim pragom.

Extrastat je statistična baza blagovne menjave držav članic EU z državami nečlanicami. Vir podatkov so carinske deklaracije oziroma enotna carinska listina (ECL), ki spremlja blago pri prehodu državne meje. Extrastat je vsebinsko odvisen tudi od domače carinske zakonodaje, ki je bila 1. maja 2004 dokončno usklajena z evropsko (TARIC). V Extrastatu so zajete vse transakcije blaga, ki se glede na metodologijo vključujejo v zajetje, ne glede na višino statistične vrednosti in neto mase (statistični prag ni določen).

Vrednost uvoženega/izvoženega blaga SURS prikazuje kot statistično vrednost. To je carinska vrednost oziroma transakcijska vrednost blaga, ki se ji deloma ali v celoti prištejejo ali odštejejo stroški prevoza, natovarjanja, raztovarjanja, zavarovanja idr., glede na v pogodbi navedene dobavne določbe. Pri izvozu je vrednost prikazana po pariteti tipa FOB (vključena transakcijska vrednost blaga in vrednost storitev za dostavo blaga do meje države izvoznice), pri uvozu pa po pariteti tipa CIF (poleg transakcijske vrednosti je vključena še vrednost storitev za dostavo blaga do meje države uvoznice). Količino uvoženega/izvoženega blaga SURS prikazuje v neto masi, če jo je mogoče glede na vrsto proizvoda določiti, in v posebni merski enoti pri tistih proizvodih, za katere je ta predpisana v KN. Povprečna vrednost blaga je skupna vrednost vsega blaga, razvrščenega v isto osemestno šifro KN carinske tarife, izračunana na količinsko mersko enoto.

Kot kmetijski in živilski proizvodi so šteti vsi proizvodi iz poglavij od 01 do 24 kombinirane nomenklature carinske tarife. Seznam carinskih tarif oziroma proizvodov, ki se uvrščajo med agroživilske, ni v celoti usklajen z EU. Po opredelitvi EU se med agroživilske proizvode v okviru statističnih podatkov o zunanji trgovini uvrščajo proizvodi iz poglavij od 01 do 24 carinske tarife, brez rib in ribjih proizvodov (brez carinske tarife 03, 051191, 1604, 1605, 19022010 in 23012000). Poleg tega se v skladu s sporazumom med EU in Svetovno trgovinsko organizacijo med agroživilske proizvode uvrščajo tudi posamezni proizvodi iz drugih poglavij (carinske tarife 290543, 290544, 290545 3301, 3501–3505, 380910, 382311, 382312, 382313, 382319, 382370, 382460, 4101–4103, 4301, 5001–5003, 5101–5103, 5201–5203, 5301, 5302). Zaradi zagotavljanja primerljivosti podatkov v časovni seriji vsi podatki o zunanji trgovini z agroživilskimi proizvodi vključujejo poglavja od 01 do 24 kombinirane nomenklature.

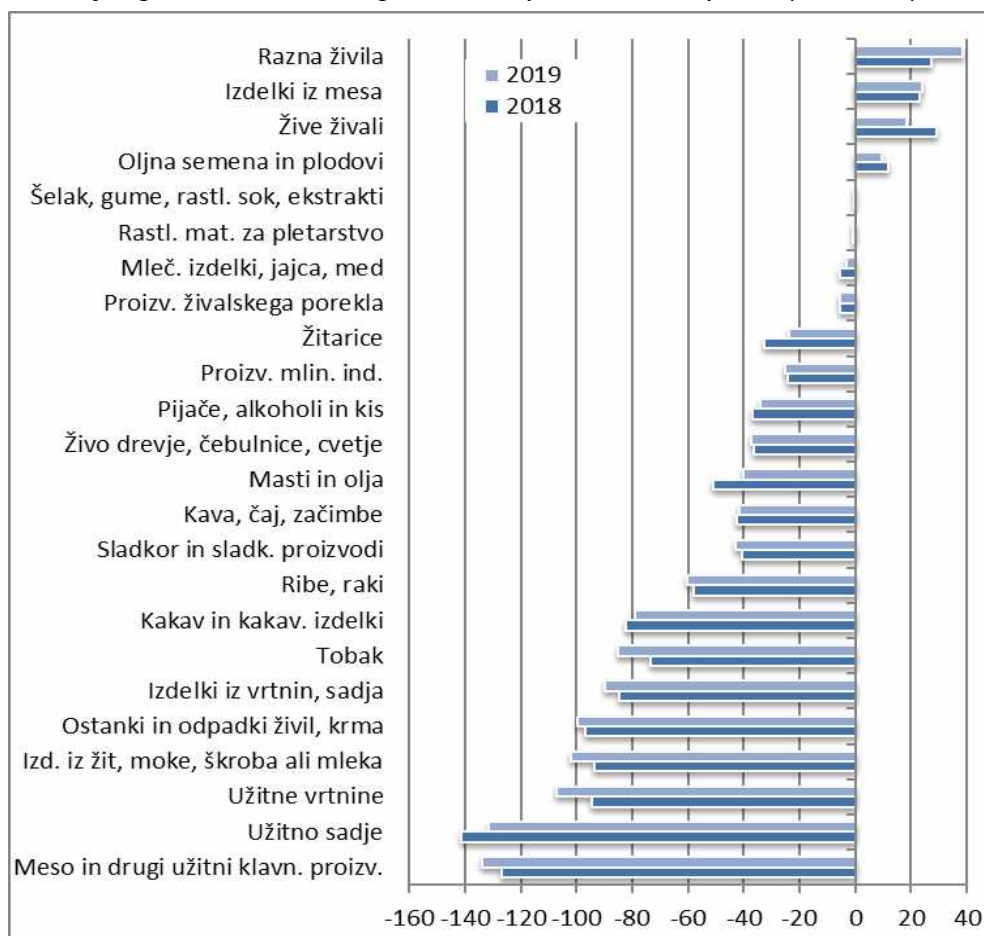
Regionalna struktura blagovne menjave agroživilskih proizvodov je prikazana po državah članicah EU–28: stare države članice EU (EU–15), nove države članice EU (EU–10, EU–2 in EU–HR), države na ozemlju nekdanje Jugoslavije (Bosna in Hercegovina, Srbija, Črna gora, Makedonija) in ostale države (vse druge države, razen naštetih).

Tako kot pri izvozu se je v letu 2019 vrednostni uvoz agroživilskih proizvodov glede na preteklo leto povečal v vseh pomembnejših skupinah, razen pri skupini ostanki in odpadki živil, krma

ter pri mleku in mlečnih izdelkih. Uvoz krme se je zmanjšal za 7 odstotnih točk, medtem ko se je uvoz mleka in mlečnih izdelkov zmanjšal za skoraj 2 odstotni točki. Uvoz se je najbolj povečal pri vrtninah (+21 %). Sledile so jim skupine pijače, alkoholi in kis ter izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka (oboje +8 %), meso (+6 %), razna živila (+5 %) in sadje (+3 %). V vseh omenjenih skupinah, razen pri sadju, je bil uvoz vrednostno največji do zdaj.

Struktura uvoza se v primerjavi s predhodnim letom ni pomembneje spremenila. Delež skupine ostanki in odpadki živil, krma v uvozu agroživilstva se je zmanjšal za eno odstotno točko, spremembe deležev vseh drugih skupinah pa so bile manjše od odstotne točke. Največje deleže v uvozu so zavzele skupine meso (10 %), ostanki in odpadki živil, krma (9 %) ter sadje in razna živila (oboje 8 %).

Slika 21: Zunanjetrgovinska bilanca agroživilstva po tarifnih skupinah (mio EUR); 2018 in 2019

Vir: SURS, preračuni KIS

Pozitivna zunanjetrgovinska bilanca v letu 2019 je bila po začasnih podatkih enako kot v predhodnem letu dosežena pri skupinah razna živila, izdelki iz mesa, žive živali ter oljna semena in plodovi. Glede na leto 2018 se je zunanjetrgovinski presežek v skupini žive živali močno zmanjšal, in sicer za dobrih 36 %, zmanjšal pa se je tudi presežek pri skupini oljna semena in plodovi, ki med leti precej niha. Presežek v skupini razna živila se je precej povečal že tretje leto zapored (za 42 % glede na leto 2018), prav tako se je povečal presežek v skupini izdelki iz mesa (+4 %), ki se povečuje že od leta 2012.

Pri drugih skupinah agroživilskih proizvodov je bil uvoz v letu 2019 vrednostno večji od izvoza. Največji primanjkljaj je bil ponovno dosežen pri mesu, sadju, vrtninah, izdelkih iz žit, moke, škroba ali mleka ter v skupini ostanki in odpadki živil, krma. V vseh omenjenih skupinah, z

izjemo sadja, se je primanjkljaj glede na predhodno leto povečal, najizraziteje pri vrtninah (za 14 %) in izdelkih iz žit, moke, škroba ali mleka (za 9 %).

V zadnjem desetletju so opazna precejšnja nihanja v bilanci skupine mleka in mlečnih izdelkov (v to skupino spadajo tudi jajca in med). Začasni podatki za leto 2019 znova kažejo primanjkljaj v bilanci, ki se je v primerjavi s predhodnim letom skoraj prepolovil. Razlog je v manjšem uvozu masla in namazov ter predvsem v manjšem uvozu surovega mleka in smetane, katerih uvoz in izvoz zajemata največji delež bilance. Uvoz surovega mleka in smetane se je zmanjšal vrednostno (–20 %) in tudi količinsko (–18 %). Skupni izvoz mleka in mlečnih izdelkov je ostal na ravni leta 2018, pri čemer se je povečal izvoz mleka v prahu (+41 %), fermentiranih izdelkov in sirotke (+11 %) in masla (+3 %), zmanjšal pa izvoz sira in skute (–8 %) ter surovega mleka in smetane (–1 %).

3.2 Regionalna struktura blagovne menjave agroživilstva

Z vključitvijo Slovenije v Evropsko unijo blagovna menjava agroživilstva v glavnem poteka z državami EU. Od leta 2007, ko sta se k EU priključili Romunija in Bolgarija, je blagovna menjava z EU obsegala nekaj manj kot tri četrtine vse blagovne menjave, leta 2013, ko se je k EU priključila še Hrvaška, pa se je delež blagovne menjave agroživilskih proizvodov povečal na dobre štiri petine (delež držav nekdanje Jugoslavije se je skoraj prepolovil). Hrvaška je za Slovenijo zelo pomembna zunanjetrgovinska partnerica. V letu 2019 je Slovenija že tretje leto zapored vrednostno največ izvozila na Hrvaško, pri uvozu pa je bila Hrvaška za Italijo druga najpomembnejša država (enako kot v letu 2018).

Preglednica 33: Izvoz in uvoz agroživilstva po skupinah držav (mio EUR); 2014–2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
IZVOZ	967,6	1.060,1	1.137,6	1.270,5	1.415,5	1.515,6	107,1
EU–28	722,4	805,7	880,1	952,9	1.076,0	1.151,3	107,0
EU–15	428,7	465,0	504,4	549,7	615,1	646,2	105,0
EU–10	104,2	122,8	115,3	107,9	125,3	135,0	107,7
EU–2	17,6	21,2	20,7	30,5	37,5	37,6	100,3
EU–Hrvaška	171,9	196,7	239,6	264,7	298,0	332,5	111,6
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	162,6	166,3	168,6	179,0	194,8	217,0	111,4
Druge države	82,6	88,1	88,9	138,7	144,6	147,3	101,8
UVOZ	1.969,9	2.097,4	2.181,3	2.331,6	2.452,5	2.569,8	104,8
EU–28	1.719,3	1.786,7	1.854,7	1.993,7	2.093,1	2.198,6	105,0
EU–15	1.228,3	1.234,7	1.254,4	1.314,9	1.354,8	1.428,2	105,4
EU–10	297,6	300,4	314,7	348,8	385,4	406,4	105,4
EU–2	26,5	24,2	20,5	24,4	22,1	26,1	117,9
EU–Hrvaška	166,8	227,4	265,1	305,6	330,8	338,0	102,2
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	55,9	57,0	60,9	65,1	71,9	87,1	121,0
Druge države	194,7	253,6	265,7	272,7	287,5	284,1	98,8
BILANCA	–1.002,3	–1.037,3	–1.043,7	–1.061,1	–1.037,1	–1.054,2	101,7
EU–28	–996,9	–981,0	–974,6	–1.040,8	–1.017,1	–1.047,3	103,0
EU–15	–799,6	–769,7	–750,0	–765,2	–739,7	–782,1	105,7
EU–10	–193,4	–177,5	–199,3	–240,9	–260,1	–271,4	104,4
EU–2	–8,9	–3,0	0,3	6,2	15,4	11,5	75,1
EU–Hrvaška	5,0	–30,7	–25,5	–40,9	–32,7	–5,4	16,5
Nekdanja Jug. (brez Hrvaške)	106,6	109,3	107,7	113,8	122,9	129,9	105,7
Druge države	–112,1	–165,5	–176,8	–134,0	–142,9	–136,8	95,7

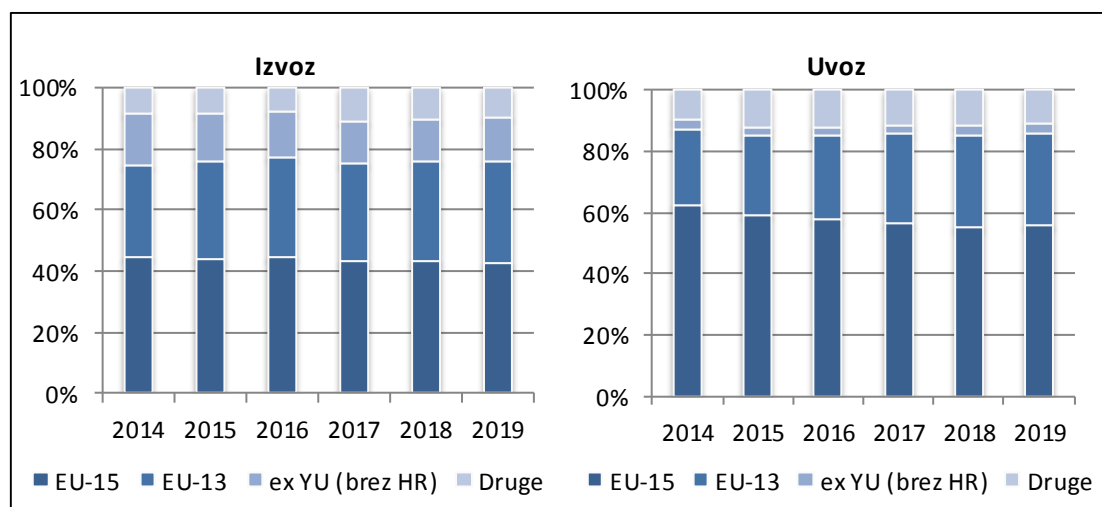
* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

V letu 2019 se je blagovna menjava z EU–28 povečala za 6 % predvsem zaradi večje blagovne menjave z državami EU–15 in Hrvaško, pri čemer se je izvoz povečal za 7 %, uvoz pa je bil večji za 5 %. Povečala se je tudi blagovna menjava z državami na ozemlju nekdanje Jugoslavije (za 14 %), pri čemer je bil izvoz večji za 11 %, uvoz pa za 21 %. Za 2 % večji izvoz in 1 % manjši uvoz sta v letu 2019 vplivala na malenkostno zmanjšanje blagovne menjave z drugimi državami, ki se je sicer povečevala od leta 2014.

Regionalna struktura izvoza se v letu 2019 ni bistveno spremenila glede na pretekla leta. Delež izvoza na Hrvaško se je rahlo povečal (z 21 % v letu 2018 na 22 %). Deleži izvoza v države EU–28, v države nekdanje Jugoslavije in v druge države se glede na predhodno leto niso spremenili.

Slika 22: Struktura izvoza in uvoza agroživilstva po skupinah držav; 2014–2019

Vir: SURS, preračuni KIS

Malenkost večje so bile spremembe v strukturi uvoza, pri čemer se je do leta 2015 zaradi zmanjševanja deleža uvoza iz drugih držav povečeval delež uvoza iz držav EU–28. V letu 2019 je delež uvoza iz EU-28 ostal zelo blizu ravni leta prej (povečal se je za manj kot pol odstotne točke). Delež uvoza iz drugih držav se je zmanjšal z 12 % na 11 %, iz držav na območju nekdanje Jugoslavije pa je bilo enako kot v predhodnem letu uvoženih za 3 % agroživilskih proizvodov.

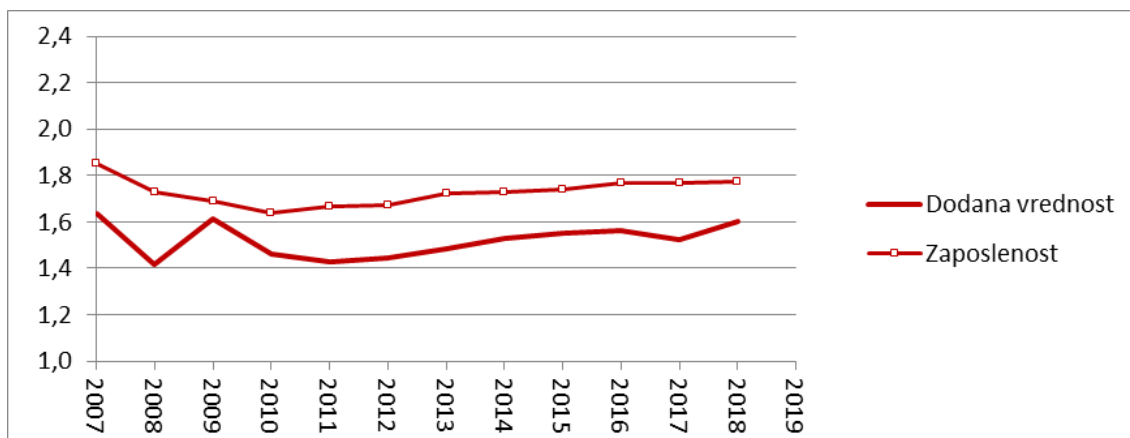
Tudi v letu 2019 temeljne značilnosti zunanjetrgovinske bilance po skupinah držav ostajajo nespremenjene. Primanjkljaj z državami EU–28 se je glede na predhodno leto povečal kljub hitrejši rasti izvoza v primerjavi z uvozom in je dosegel 1.047 milijonov EUR. Saldo blagovne menjave z državami na ozemlju nekdanje Jugoslavije je bil tudi v letu 2019 pozitiven (130 mio EUR) in se je še nekoliko povečal glede na predhodno leto. Zaradi povečanja izvoza in zmanjšanja uvoza se je za 4 % zmanjšal primanjkljaj v trgovini z drugimi državami (s 143 milijonov EUR v letu 2018 na 137 milijonov EUR).

4 ŽIVILSKOPREDELOVALNA INDUSTRIJA

4.1 Pomen živilskopredelovalne panoge v makroekonomskih agregatih in trendi v obsegu proizvodnje

Podjetja v slovenski živilskopredelovalni industriji, ki združuje podjetja, registrirana v oddelkih³ proizvodnja živil (C10) in proizvodnja pijač (C11), k skupni dodani vrednosti nacionalnega gospodarstva v zadnjih letih prispeva okoli 1,6 %, k skupni zaposlenosti pa okoli 1,8 %.

Slika 23: Delež proizvodnje živil in pijač v dodani vrednosti in zaposlenosti (%); 2007–2018

Vir: SURS, lastni preračuni

Po obdobju izrazitega krčenja obeh temeljnih makroekonomskih agregatov po pristopu Slovenije k EU se delež dejavnosti proizvodnje živil in pijač v nacionalni dodani vrednosti stalno komaj opazno povečuje in je v letu 2018 za skoraj dve desetinki odstotne točke večji kot v letu 2012. Podobne trende ugotavljamo tudi pri deležu zaposlenosti, kar lahko kaže ustavitev negativnih trendov v slovenski živilskopredelovalni industriji. Treba pa je izpostaviti, da sta ti dejavnosti imeli pred pristopom k EU precej večje deleže v ključnih makroekonomskih agregatih. Intenzivne spremembe ekonomskega okolja, predvsem hitra liberalizacija zunanje trgovine in ukinitvev sistema izvoznih nadomestil, so poslabšale poslovanje živilskopredelovalnih podjetij. Ob pristopu k EU so zaradi širše regijske konsolidacije lastniki zaprli dve podjetji, ki sta bili pomembni z vidika dodane vrednosti, v proizvodnji sladkorja in predelavi tobaka. K stagnaciji živilskopredelovalne industrije so prispevali še neuspešni procesi lastniške konsolidacije, ki so bodisi močno obremenili poslovanje podjetij, za nekatera, tudi vodilna podjetja pa je bil posledično razglašen stečaj.

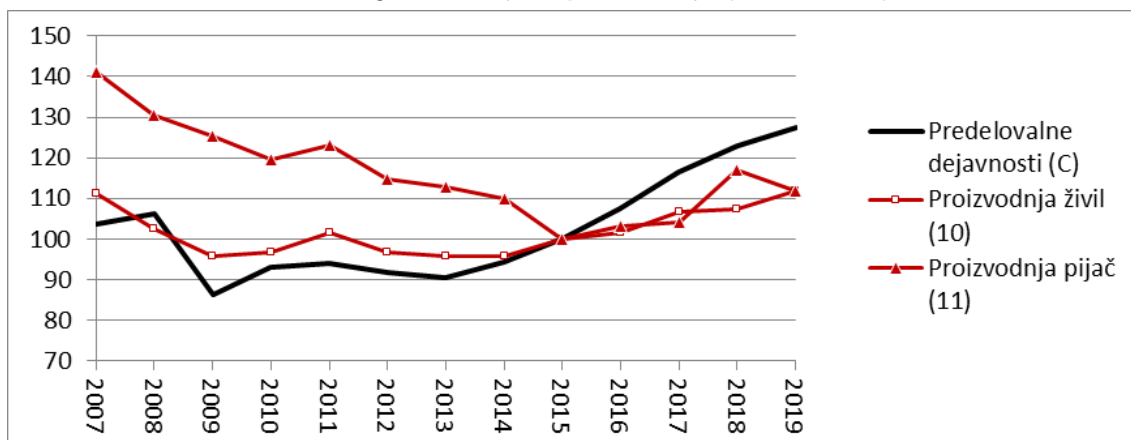
Obseg industrijske proizvodnje se je v letu 2019 znova povečal, rast pa je bila manj intenzivna kot v predhodnih nekaj letih. V primerjavi z letom 2018 je obseg predelovalnih dejavnosti (C) večji za slabe 4 %, kar je opazno manj kot v predhodnih letih (leta 2017: +8 %; leta 2018: +6 %).

Obseg dejavnosti proizvodnja živil (C10) se je v letu 2019 povečal za 4 %, kar je obseg industrijske proizvodnje vrnilo na raven, ki je ta dejavnost ni dosegala že od leta 2007. V letu 2019 je bil obseg proizvodnje te dejavnosti za skoraj 12 % večji kot v baznem letu 2015. Enako skupno rast obsega industrijske proizvodnje od leta 2015 ugotavljamo tudi v dejavnosti proizvodnja pijač (C11), ki se je v letu 2019 zmanjšala za 4 % v primerjavi s predhodnim letom.

³ Oddelek je druga raven v NACE Rev2, ki je statistična klasifikacija gospodarskih dejavnosti v Evropski skupnosti.

Obseg te dejavnosti se je v preteklem desetletju strmo zmanjševal do dna v letu 2015, v letu 2018 pa je bila njegova rast rekordna v primerjavi z letom prej (za +12 %).

Slika 24: Indeks obsega industrijske proizvodnje (2015 = 100); 2007–2019

Vir: SURS (podatki za leto 2019 so začasni), lastni preračuni

Preglednica 34: Indeksi obsega industrijske proizvodnje (predhodno leto = 100); 2014–2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
Predelovalne dejavnosti (C)	104,3	106,0	107,7	108,2	105,7	103,6
Proizvodnja živil (C10)	100,3	104,2	101,6	105,0	100,6	104,2
Proizvodnja pijač (C11)	97,3	91,1	103,2	100,9	112,3	95,7

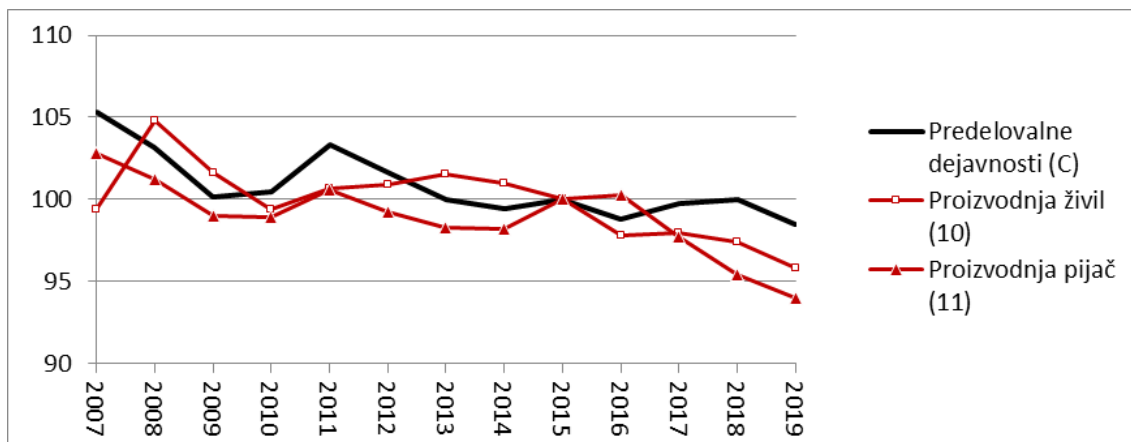
* Začasni podatki.

Vir: SURS, lastni preračuni

4.2 Cene v živilskopredelovalni industriji

Proizvajalčeve cene v dejavnosti proizvodnje živil (C10) so se v letu 2019 realno ponovno znižale v primerjavi z letom prej in so bile realno na najnižji ravni v analiziranem obdobju. Proizvajalčeve cene v dejavnosti proizvodnje pijač (C11) so se v letu 2019 znižale še izraziteje, kar pomeni nadaljevanje trenda zniževanja cen iz predhodnih let. Tudi v tej dejavnosti so bile cene realno najnižje v analiziranem obdobju.

Slika 25: Indeksi cen živil in pijač ter proizvodov predelovalnih dejavnosti pri proizvajalcih (realno; 2015 = 100); 2007–2019

Vir: SURS, lastni preračuni

Tudi v agregatu predelovalnih dejavnosti (C) v letu 2019 ugotavljamo opazno znižanje cen pri proizvajalcih, ki je nevtraliziralo rast cen v zadnjih letih, tako da je raven realnih cen v letu 2019 pod ravniyo iz leta 2016. Cene so tudi najnižje v opazovanem trinajstletnem obdobju.

V primerjavi z letom 2018 so se v letu 2019 cene pri proizvajalcih v povprečju za predelovalne dejavnosti (C) nominalno malenkostno zvišale (realno $-1,5\%$), skupne cene živil in pijač (C10 + C11) so tem letu nominalno absolutno stagnirale (realno $-1,6\%$). Cene pri proizvajalcih živil (C10) so prav tako nominalno absolutno stagnirale (realno $-1,6\%$), cene pri proizvajalcih pijač (C11) pa so se nominalno malenkostno zvišale (realno $-1,5\%$).

Preglednica 35: Indeksi cen pri proizvajalcih (nominalno, predhodno leto = 100); 2014–2019

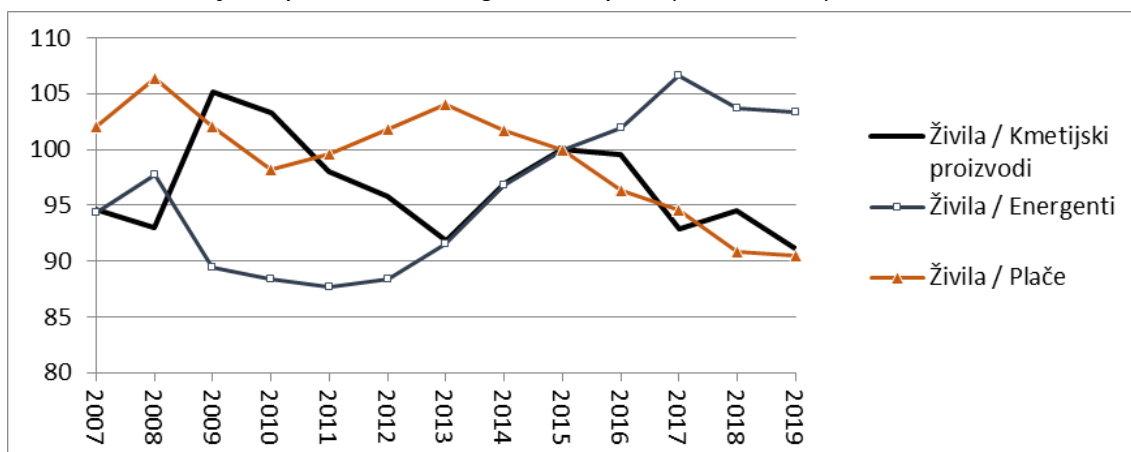
	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Predelovalne dejavnosti (C)	99,7	100,0	98,7	102,4	102,0	100,1
Proizvodnja živil in pijač (10 + 11)	99,7	99,0	98,2	101,2	100,8	100,0
Proizvodnja živil (C10)	99,6	98,5	97,8	101,6	101,1	100,0
Proizvodnja pijač (C11)	100,1	101,3	100,2	98,9	99,4	100,1

Vir: SURS, lastni preračuni

Primerjava indeksov (nominalnih) cen živil pri proizvajalcih z gibanjem cen ključnih kategorij proizvodnih inputov kaže, da se je cenovno-stroškovno razmerje za proizvodnjo živil v primerjavi s cenami kmetijskih proizvodov nekoliko poslabšalo in je še vedno pod ravniyo iz primerjalnega leta 2015. Kmetijski proizvodi, ki predstavljajo pomembne proizvodne stroške v večini živilskih podjetij, so se v povprečju podražili, medtem ko so cene živilskih proizvodov pri proizvajalcih v zadnjem letu (nominalno) ostale na ravni preteklega leta. S tem je cenovno-stroškovno razmerje med živilskimi proizvodi in kmetijskimi surovinami padlo na najnižjo raven v analiziranem obdobju.

V letu 2019 se je cenovno-stroškovno razmerje med cenami živil in cenami energentov v primerjavi z letom prej le malce poslabšalo. Cene energentov so se v letu 2019 v povprečju zvišale bolj kot cene živil, vendar so bile v primerjavi z letom 2015 še vedno precej nižje.

Slika 26: Indeksi cen živilskih proizvodov pri proizvajalcih v primerjavi z indeksi cen kmetijskih pridelkov, energentov in plač (2015 = 100); 2007–2019

Vir: SURS, lastni preračuni

Manj ugodno kot v letu prej je bilo leta 2019 tudi razmerje indeksov cen živil in stroškov dela v živilskopredelovalni industriji, kjer je bila po statističnih podatkih zabeležena 0,4-odstotna rast plač, kar je več od letne rasti proizvajalčevih cen živil. Razmerje med indeksom cen živil in plač se je poslabšalo že šesto leto zapored, kar občutijo predvsem v delovno intenzivnih panogah. Na poslovni izid živilskopredelovalnih podjetij je tako v letu 2019 najbolj vplivalo poslabšanje

cenovno-stroškovnih razmerij med živili in kmetijskimi surovinami, kar je zlasti opazno v dejavnostih, kjer kmetijske surovine slovenskega porekla zajemajo pomemben del stroškov v podjetjih.

4.3 Poslovni rezultati živilskopredelovalne industrije

4.3.1 Poslovanje živilskopredelovalne panoge

Slovenska živilskopredelovalna industrija je v letu 2019 v 745 podjetjih zaposlovala 14.628 delavcev. Trend povečevanja števila zaposlenih se je nadaljeval tudi v letu 2019, število podjetij pa se je v tem letu zmanjšalo, kar je prvič v analiziranem šestletnem obdobju. Stopnja rasti pri številu zaposlenih se je v primerjavi s predhodnim letom ponovno nekoliko zvišala, saj je panoga zaposlovala za 3,6 % več delavcev kot leto prej, kar je predvsem posledica rasti obsega industrijske proizvodnje v letu 2019 v proizvodnji živil. Nekoliko se je zmanjšalo število delavcev, zaposlenih prek agencij, v korist redne zaposlitve. Število podjetij se je v letu 2019 zmanjšalo za dober odstotek, kar zelo verjetno lahko pripišemo običajnim nihanjem v gospodarstvu.

Povprečno število zaposlenih na podjetje je bilo v letu 2019 nekoliko večje kot v letu prej in nad ravniyo zadnjih nekaj let. Z rastjo števila zaposlenih in zmanjšanjem števila podjetij se je prekinil trend, po katerem je rast števila zaposlenih v večini let zaostajala za rastjo števila na novo ustanovljenih podjetij. Tako so v letu 2019 živilskopredelovalna podjetja v povprečju zaposlovala 19,6 delavca (leta 2018: 18,7), kar je pod povprečjem predelovalnih dejavnosti (23,1 delavca na podjetje).

Živilskopredelovalna podjetja so v letu 2019 upravljala z okoli 2,3 milijarde EUR bilančnih sredstev, kar je realno za 2,6 % več kot v predhodnem letu. Leto 2017 je bilo prvo po šestih letih, ko se je vrednost sredstev realno nekoliko povišala, medtem ko so se sredstva v letu 2018 ponovno realno zmanjšala. Nihanja v obseg sredstev so posledica revalorizacije sredstev in tudi odpisa vrednosti kapitalskih naložb oziroma njihove odprodaje. Pričakovati pa je mogoče, da se bodo tovrstna nihanja in neugodni trendi v poslovanju podjetij sčasoma umirili.

Preglednica 36: Gibanje pomembnejših kazalnikov poslovanja živilskopredelovalne industrije; 2014–2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks (realno) 2019/18
Število podjetij	689	704	719	733	755	745	98,7
Število zaposlenih	12.498	12.658	13.336	13.683	14.125	14.628	103,6
Sredstva (mio EUR)	2.250	2.193	2.064	2.204	2.204	2.297	102,6
Prihodki od prodaje (mio EUR)	2.009	2.062	2.053	2.156	2.192	2.315	103,9
Prihodki od izvoza (mio EUR)	466	501	532	599	627	686,1	107,7
Izvozna usmerjenost (%)	23,2	24,3	25,9	27,8	28,6	29,6	103,7
Produktivnost (000 EUR)	160,8	162,9	154,0	157,6	155,2	158,2	100,3
Dodana vrednost (mio EUR)	444	465	484	499	549	604	108,2
Dodana vrednost na zaposlenega (000 EUR)	35,5	36,7	36,3	36,5	38,9	41,3	104,4
Čisti dobiček (mio EUR)	70,6	85,5	87,9	94,5	111,2	136,7	121,0
Čista izguba (mio EUR)	36,2	15,2	11,6	13,5	10,8	8,0	72,9
Neto čisti dobiček/izguba (mio EUR)	34,4	70,3	76,3	81,0	100,4	128,7	126,2
Dobiček/izguba na zaposlenega (000 EUR)	2,8	5,6	5,7	5,9	7,1	8,8	122,0
Donosnost sredstev (ROA) (%)	1,53	3,21	3,70	3,67	4,55	5,56	120,3
Donosnost prodaje (ROS) (%)	1,71	3,41	3,72	3,76	4,58	5,60	120,4

Vir: AJPES, lastni preračuni

Prihodki živilskopredelovalne panoge (C10 + C11) so v letu 2019 znašali 2,3 milijarde EUR, kar je realno za okoli 4 % več kot v predhodnem letu; v letu 2018 so prihodki realno stagnirali.

Prihodki v dejavnosti proizvodnja živil (C10) so v letu 2019 realno precej zrasli (+4,3 %), prihodki v dejavnosti proizvodnje pijač (C11) pa so večji za slab odstotek. V obeh dejavnostih so v letu 2019 cene realno padle, obseg pa se je v dejavnosti proizvodnje živil močno povečal, kar se je odrazilo v rasti prihodkov.

Enako kot v predhodnih letih, tudi v letu 2019 k rasti prihodkov živilskopredelovalne industrije pomembno prispeva izvozna aktivnost. Vrednost izvoza se je realno povečala za 7,7 % in dosegla rekordnih 686 milijonov EUR. Izvozna aktivnost se z občasnimi nihanji v intenzivnosti rasti povečuje zadnjih sedem let. Delež izvoznih prihodkov v celotnih prihodkih od prodaje, ki ga merimo s kazalnikom izvozne usmerjenosti, je dosegel rekordnih 29,6 %, kar je za eno odstotno točko več kot v predhodnem letu.

Produktivnost, merjena s prihodki od prodaje na zaposlenega, je bila v letu 2019 realno komaj opazno višja kot v predhodnem letu (+0,3 %). V povprečju je zaposleni v živilskopredelovalni dejavnosti v letu 2019 ustvaril 158 tisoč EUR prihodkov. Produktivnost v živilskopredelovalni industriji precej niha. Tako je v letu 2018 padla za okoli 3 % v primerjavi s predhodnim letom.

Še nekoliko ugodnejšo spremembo ugotavljamo pri kazalniku dodane vrednosti na zaposlenega, ki je v letu 2019 znašala 41 tisoč EUR, kar je realno za dobre 4 % več v primerjavi s predhodnim letom. Celotna živilskopredelovalna panoga je v letu 2019 ustvarila realno za 8 % več skupne dodane vrednosti kot v predhodnem letu, ker pa je bila rast zaposlenih nekoliko višja kot v letu prej, je to nekoliko zmanjšalo rast relativnega kazalnika.

Okvir 7: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalne industrije

Kazalniki, ki temeljijo na podatkih iz računovodskih bilanc, so pogosto vključeni v analizo konkurenčnosti in uspešnosti poslovanja industrijskih panog. Pri analizi uspešnosti poslovanja slovenske živilskopredelovalne industrije so uporabljeni podatki, ki jih pripravlja Agencija za javnopravne evidence in storitve (AJ PES). Metodologija za izračun kazalnikov računovodske analize je bila povzeta po slovenskih računovodskih standardih ter nemških in francoskih standardih računovodske analize.

Prihodki na tujih trgih = čisti prihodki od prodaje na trgu EU (AOP 115) + čisti prihodki od prodaje na trgu izven EU (AOP 118)

Izvozna usmerjenost = prihodki na tujih trgih/čisti prihodki od prodaje (AOP 110)

Dodana vrednost = kosmati donos od poslovanja (AOP 126) – stroški blaga, materiala in storitev (AOP 128) – drugi poslovni odhodki (AOP 148)

Neto čisti dobiček oziroma izguba = čisti dobiček poslovnega leta (AOP 200) – čista izguba poslovnega leta (AOP 201)

Produktivnost = čisti prihodki od prodaje (AOP 110)/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Dodana vrednost na zaposlenega = dodana vrednost/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Neto čisti dobiček oziroma izguba na zaposlenega = neto čisti dobiček oziroma izguba/povprečno število zaposlenih (AOP 188)

Donosnost sredstev (ROA) = neto čisti dobiček oziroma izguba/sredstva (AOP 001)

Donosnost prodaje (ROS) = neto čisti dobiček oziroma izguba/čisti prihodki od prodaje (AOP 110)

Opazni rasti dodane vrednosti v letu 2019 je sledilo izboljšanje ključnih kazalnikov dobičkovnosti. Panoga je poslovno leto končala z okoli 129 milijoni EUR neto čistega dobička (realno +26 %), kar je nadaljevanje povečevanja poslovnega rezultata že šesto leto zapored. Nerevidirani izkazani dobiček je znašal okoli 137 milijonov EUR (realno +21 %), izkazana izguba pa okoli 8 milijonov EUR (realno –27 %).

Neto čisti dobiček na zaposlenega je znašal 8.799 EUR (leta 2018: 7.108 EUR), kar je realno za 22 % več kot v letu prej. Poleg kazalnika neto dobička se je izboljšal tudi kazalnik donosnosti

prodaje (ROS), ki je prvič v analiziranem obdobju presegel 5 %. Izkazani neto čisti dobiček je v letu 2019 znašal 5,6 % prihodkov od prodaje (leta 2018: 4,6 %). Tudi donosnost sredstev (ROA) je bila v letu 2019 za dobro petino višja kot v predhodnem letu, in sicer je znašala 5,6 % (leta 2018: 4,6 %). Rast obeh kazalnikov dobičkovnosti je povezana z občutno rastjo izkazanega neto dobička v letu 2019.

Primerjava gibanja ključnih kazalnikov poslovanja v živilskopredelovalni industriji (C10 + C11) in agregatu predelovalne dejavnosti (C) kaže, da se je relativni prispevek živilskopredelovalnih podjetij v letu 2019 po nekaterih ključnih kazalnikih povečal.

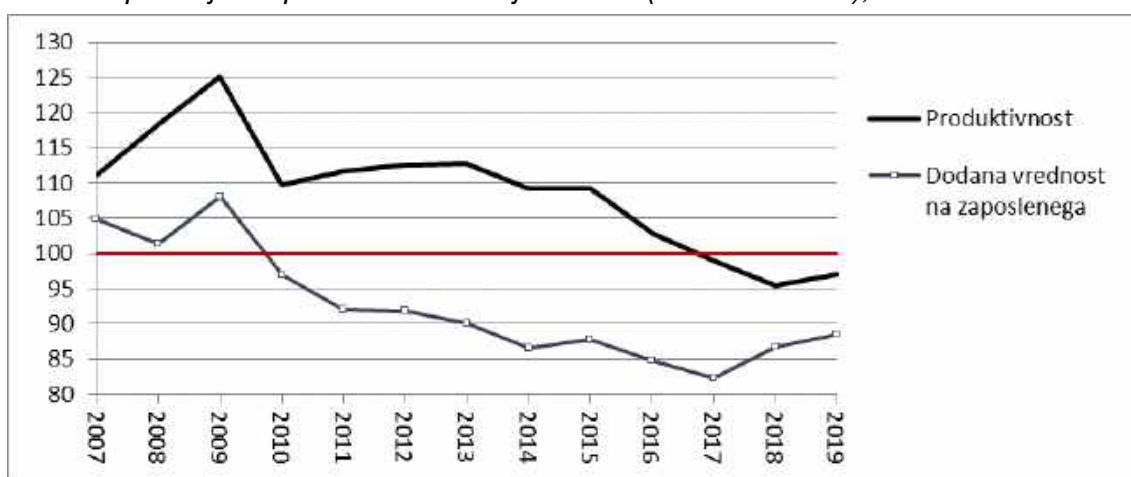
Preglednica 37: Deleži proizvodnje hrane in pijač (10 + 11) v predelovalni dejavnosti (C); 2014–2019

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Število podjetij	9,0	8,9	9,0	9,0	9,2	9,0
Število zaposlenih	7,8	7,7	7,9	7,7	7,6	7,7
Sredstva	10,2	9,9	8,9	8,9	8,5	8,4
Prihodki od prodaje	8,5	8,4	8,1	7,6	7,3	7,4
Dodana vrednost	6,8	6,8	6,7	6,3	6,6	6,8
Dobiček	6,0	6,4	6,0	5,8	6,5	7,8
Izguba	11,9	6,9	7,9	7,8	3,7	3,6
Prihodki od izvoza	2,9	3,0	3,0	3,0	2,9	3,1

Vir: AJPES, lastni preračuni

Pomembno je izpostaviti rast deleža v dodani vrednosti, ki se je v letu 2019 povečal za dve desetinki odstotne točke v primerjavi s predhodnim letom, na 6,8 %. Za desetinko odstotne točke se je povečal delež živilskopredelovalne industrije v prihodkih od prodaje predelovalnih dejavnosti in v letu 2019 dosegel 7,4 %. Ob občutni rasti izvoznih prihodkov se je povečal tudi delež živilskopredelovalne industrije v prihodkih predelovalnih dejavnosti od izvoza in s 3,1-odstotnim deležem dosegel najvišjo vrednost v analiziranem obdobju. Pomembneje se je povečal tudi delež v dobičku in zmanjšal delež v izgubi, kar kaže, da je dejavnost v letu 2019 poslovala nad večletnim povprečjem.

Slika 27: Produktivnost in dodana vrednost na zaposlenega v živilskopredelovalni industriji v primerjavi s predelovalnimi dejavnostmi (indeks C = 100); 2007–2019

Vir: AJPES, lastni preračuni

V letu 2019 se je relativna produktivnost v živilstvu (C10 + C11) v primerjavi s povprečjem produktivnosti v predelovalni industriji (C) opazno izboljšala. Relativna produktivnost živilskopredelovalne industrije v primerjavi s povprečjem predelovalne dejavnosti razmeroma

strmo pada že od leta 2015 in je v letu 2017 prvič v zadnjih dveh desetletjih padla pod povprečje predelovalnih dejavnosti. Živilskopredelovalna industrija je tako po odboju v letu 2018 v letu 2019 v povprečju dosegla 97 % povprečja celotne predelovalne dejavnosti. Desetletno povprečje relativne produktivnosti živilskopredelovalne industrije je še vedno za slabih 10 odstotnih točk nad produktivnostjo v predelovalnih dejavnostih (C), kar kaže, da se je rezultat predvsem v zadnjih letih izrazilo poslabšal.

Podobno nazadovanje na daljše obdobje ugotavljamo tudi pri relativni dodani vrednosti na zaposlenega, vendar se je tudi v letu 2019 nadaljevala rast tega kazalnika iz leta prej. V letu 2018 sta bila dosežena odboj in obrat smeri upadanja relativne dodane vrednosti na zaposlenega. Živilskopredelovalna industrija je po tem kazalniku že deset let zapored izrazito pod povprečjem predelovalnih dejavnosti, in sicer v letu 2019 za okoli 13 %.

4.3.2 Industrijska struktura in gospodarska gibanja po živilskopredelovalnih dejavnostih

Slovenska živilskopredelovalna industrija v zadnjih letih izkazuje razmeroma stabilno sektorsko strukturo. Najpomembnejše dejavnosti po prihodkih, dodani vrednosti in številu zaposlenih že dlje časa ostajajo nespremenjene.

Pekarstvo je najpomembnejši delodajalec v živilskopredelovalni industriji, ki je leta 2019 zaposloval 31 % vseh delavcev v panogi. To je za slabo odstotno točko manj kot v predhodnem letu, kar kaže zmanjševanje intenzivnosti odpuščanja zaposlenih. Pekarska podjetja izvajajo procese poslovnega prestrukturiranja za krepitev konkurenčnosti; tudi z vidnejšimi tehnološkimi investicijami, kar posledično zmanjšuje potrebe po delovni sili in izboljšuje produktivnost. V primerjavi z letom prej se je delež pekarstva v prihodkih nekoliko zmanjšal (za 5 desetink odstotne točke), tako da je pekarstvo z okoli 16-odstotnim deležem ostalo druga najpomembnejša dejavnost živilskopredelovalne industrije po prihodkih.

Ponovno je v letu 2019 mesnopredelovalna industrija prispevala največji delež prihodkov (31 %), kar je slabo odstotno točko več kot v letu 2018. Ta dejavnost je bila tudi drugi največji zaposlovalec (30 % zaposlenih) in tretja dejavnost po številu registriranih podjetij (13,4 %). Treba je izpostaviti, da so se deleži mesnopredelovalne dejavnosti v letu 2019 v primerjavi z letom prej okreplili, kar kaže obrat trenda nekoliko bolj zaostrenih razmer v letu 2018.

Mlečnopredelovalna industrija je bila tudi v letu 2019 tretja najpomembnejša dejavnost po prihodkih. Ustvarila je 16,1 % celotnih prihodkov, vrednost kazalnika pa je skoraj na ravni predhodnega leta. Za mlečnopredelovalno industrijo je značilna visoka produktivnost dela, zato je posledično delež v zaposlenih razmeroma majhen (11 %), prav tako pa je majhen delež v skupnem številu podjetij (4 %).

Po deležu prihodkov od prodaje na tujih trgih se, enako kot v zadnjih nekaj letih, najvišje uvršča proizvodnja drugih prehranskih izdelkov. Ker pa izvozna aktivnost te dejavnosti že nekaj časa upada, je po ponovnem zmanjšanju v letu 2019 delež znašal 24 %. To je manj, kot je bil delež mesnopredelovalne industrije, ki je v skupnih izvoznih prihodkih prispevala 25 %. Izvozna aktivnost v mesnopredelovalni industriji krepijo številna vodilna podjetja, izstopajo pa podjetja registrirana v dejavnosti predelave belega mesa. Predelava mleka, ki je v letu 2019 tretja najpomembnejša izvozna dejavnost, je delež v agregatnem izvozu komaj opazno povečala in je prispevala skoraj 23-odstotni delež.

Preglednica 38: Osnovni kazalniki strukture živilskopredelovalne panoge v letu 2019

	Število podjetij	Število zaposlenih	Prihodki od prodaje	Prihodki na tujih trgih	Dodana vrednost	Čisti dobiček	Čista izguba
Proizvodnja živil in pijač (mio EUR) (10 + 11)	745	14.628	2.315	686	604	111	11
Struktura (%; 10 + 11 = 100 %)							
10 Proizvodnja živil	86,2	91,1	89,2	91,6	83,0	75,0	80,9
10.1 Proizv. mesa in mesnih izdelkov	13,4	30,4	31,2	24,6	24,5	15,2	18,5
10.2 Pred. in konzerviranje rib, rakov	0,7	0,6	0,2	0,0	0,4	0,0	27,6
10.3 Pred. in konzerviranje sadja in zelenjave	4,8	4,6	4,7	6,3	6,0	11,2	2,9
10.4 Proizv. rastlinskih in živalskih olj in maščob	0,9	0,8	1,5	2,0	0,7	0,3	0,2
10.5 Predelava mleka	4,3	10,8	16,1	22,9	12,2	10,0	3,4
10.6 Mlinarstvo, proizvod. škroba in škrobnih izd.	1,5	0,4	0,6	0,6	0,5	0,5	0,2
10.7 Proizvodnja pekarskih izdelkov in testenin	43,8	31,3	16,4	8,9	22,1	10,0	18,5
10.8 Proizvodnja drugih prehranskih izdelkov	15,2	9,3	13,1	24,4	13,2	23,0	9,7
10.9 Proizvodnja krmil in hrane za hišne živali	1,6	2,9	5,4	2,0	3,4	4,9	0,1
11 Proizvodnja pijač*	13,8	8,9	10,8	8,4	17,0	25,0	19,1
11.2 Proizvodnja vina iz grozdja	4,0	1,2	0,9	0,3	1,4	1,0	0,7
11.5 Proizvodnja piva	4,8	4,5	7,0	6,0	11,6	18,7	2,9
11.7 Proizvodnja brezalkoholnih pijač in vod	3,0	3,1	2,9	2,2	4,0	5,3	15,4

* V vsoto so vključene tudi druge dejavnosti proizvodnje pijač.

Vir: AJPES, lastni preračuni

Po prispevku k dodani vrednosti živilskopredelovalne panoge so bile leta 2019 le manjše spremembe med vodilnimi dejavnostmi, izstopa ponovna opaznejša rast v mesnopredelovalni dejavnosti. Ta dejavnost je prispevala okoli 25 %, kar je za približno odstotno točko več kot v letu 2018. S tem je mesnopredelovalna industrija še utrdila vodilni položaj po deležu, ki ga je v preteklosti imela pekarska dejavnost; ta je v letu 2019 prispevala 22 % dodane vrednosti (leta 2018: 23 %). Tretja najpomembnejša dejavnost po prispevku k dodani vrednosti je ponovno proizvodnja drugih živilskih izdelkov, ki je komaj opazno povečala delež (13 %), vendar je njen rezultat občutno pod večletnim povprečjem. Z okoli 12-odstotnim deležem sledita dejavnosti predelava mleka in pivovarstvo; njun delež se tudi v letu 2019 ni pomembneje spremenil.

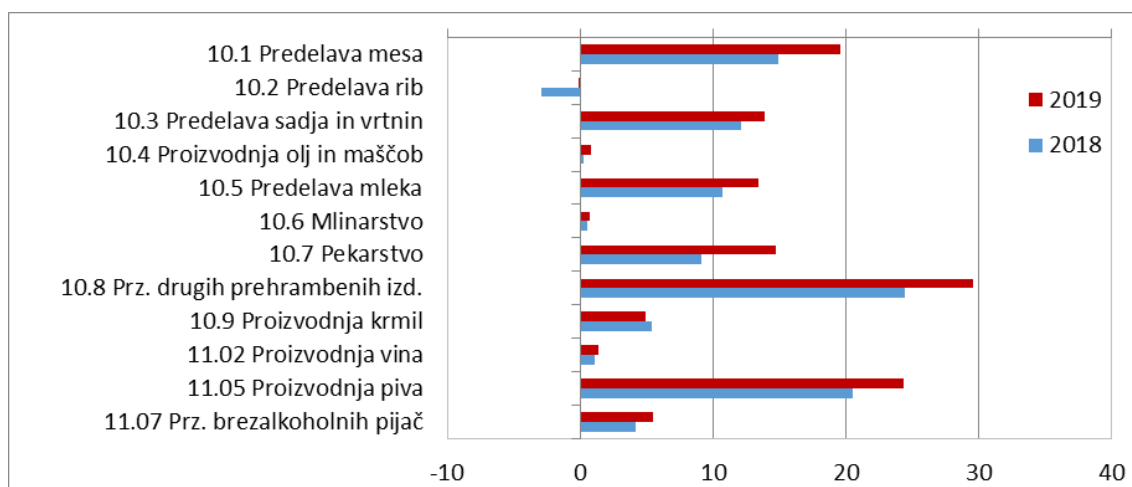
Po deležu v izkazanem čistem dobičku je v letu 2019 ponovno najpomembnejša dejavnost proizvodnja drugih živilskih izdelkov, ki je ustvarila 23 % celotne vrednosti, sledita pivovarstvo (19 %) in predelava mesa (15 %). Dejavnost pekarstva je v letu 2019 prispevala 10 %, kar je enako kot v predhodnem letu, enak delež pa je v letu 2019 prispevalo tudi mlekarstvo. V strukturi izkazane čiste izgube je bila ta tudi v letu 2019 koncentrirana v dejavnostih predelave in konzerviranja rib, pekarstva in proizvodnje brezalkoholnih pijač, ki so ustvarile skupaj več kot tri petine skupne čiste izgube.

Nerevidirani podatki za poslovno leto 2019 kažejo, da je z minimalno neto izgubo zaključila le ena dejavnost živilskopredelovalne industrije, in sicer predelava rib (C10.2; neto izguba 0,1 mio EUR). Preostale dejavnosti živilskopredelovalne industrije so v letu 2019 izkazale neto dobiček, pri čemer je pozitiven izid v večini dejavnosti ponovno zrasel. Izjema je le dejavnost proizvodnje krmil, v kateri je dobiček realno upadel za okoli desetino.

Izkazani neto dobiček so v letu 2019 močno povečali v dejavnosti proizvodnje rastlinskih in živalskih maščob (0,8 mio EUR; realno +266 %), ki sicer spada med manj dobičkonosne sektorje živilskopredelovalne industrije. Prav tako se je dobiček močno povečal v pekarstvu (15 mio EUR; realno +58 %), mlinarstvu (0,7 mio EUR; realno +43 %) in predelavi mesa (20 mio EUR; realno +29 %).

Največji delež v neto dobičku že več let prispeva dejavnost proizvodnje drugih prehrabnih izdelkov (30 mio EUR; leta 2019: 23-odstotni delež). Neto dobiček v tej dejavnosti je v zadnjem letu realno zrasel za 19 %. V primerjavi z letom prej se je neto dobiček v letu 2019 močno povečal tudi v pivovarstvu (realno +17 %), ki je z 19 % druga najpomembnejša dejavnost v skupnem dobičku. V dejavnosti predelave mleka se je dobiček realno povečal za 23 %, k celotnemu dobičku v živilskopredelovalni industriji pa je prispeval okoli desetino. Med dejavnike za izboljšanje dobičkonosnosti v slovenski živilskopredelovalni industriji je mogoče pripisati zaključenim procesom lastniškega in poslovnega prestrukturiranja, ki je desetletje močno obremenjevalo poslovanje nekaterih vodilnih podjetij. Prav tako so intenzivni konkurenčni pritiski iz sektorske strukture izrinili neučinkovita podjetja, tako da ta zdaj ne poslabšujejo agregatnih poslovnih rezultatov.

Slika 28: Neto dobiček/izguba živilskopredelovalne industrije po dejavnostih (mio EUR); 2018 in 2019

Vir: AJPES, lastni preračuni

V povprečju so živilskopredelovalna podjetja s 30-odstotno izvozno usmerjenostjo, ki jo merimo z deležem prihodkov od izvoza v celotnih prihodkih od prodaje, še vedno izrazito pod povprečjem slovenskih predelovalnih podjetij. Predelovalne dejavnosti (C) so leta 2019 z izvozom ustvarile 72 % vseh prihodkov od izvoza. V primerjavi z letom prej se je v letu 2019 ta kazalnik v živilskopredelovalni industriji izboljšal za eno odstotno točko, kar je že drugo zaporedno leto, v agregatu predelovalnih dejavnosti pa se je delež na letni ravni povečal za tri desetinke odstotne točke. Živilskopredelovalna industrija močno izstopa po rasti izvozne aktivnosti v zadnjih petih letih, ko se je delež prihodkov na tujih trgih v celotnih prihodkih od prodaje povečal za dobrih 5 odstotnih točk (predelovalne dejavnosti za 2 odstotni točki). Gre za pomembne strukturne spremembe, ki kažejo na zaostrene pogoje na slovenskem trgu z živili, zato so se podjetja strateško preusmerila na tuje trge.

Podobno kot v predhodnih nekaj letih je tudi v letu 2019 največji delež prihodkov od izvoza v celotnih prihodkih od prodaje ustvarila dejavnost proizvodnje drugih prehrabnih izdelkov (55 %), pri čemer se je vrednost tega kazalnika v primerjavi z letom prej znižala za okoli eno odstotno točko. Po izvozni usmerjenosti sledita predelava mleka, ki je v letu 2019 na tujih trgih ustvarila okoli 42 % prihodkov (+2 odstotni točki), ter predelava sadja in vrtnin s 40-odstotnim deležem izvoza v prihodkih (+4 odstotne točke). Ponovno je bila ugotovljena izrazita rast izvozne usmerjenosti v oljarstvu, ki je na tujih trgih ustvarila 40 % prihodkov, kar je 14 odstotnih točk več kot v letu 2018. V primerjavi z letom prej se je izvozna usmerjenost nekoliko povečala tudi v dejavnosti predelave mesa in dosegla dobrih 23 % (+1 odstotna točka).

V letu 2019 so najvišjo produktivnost, merjeno s prihodki od prodaje na zaposlenega, v živilski panogi dosegli v dejavnosti oljarstvo (306 tisoč EUR; realno +15 %), sledi dejavnost proizvodnje krmil za živali (296 tisoč EUR), kjer je po izrazito visoki rasti tega kazalnika v predhodnem letu v letu 2019 ta nekoliko padla (realno -2 %). Tudi v pivovarstvu se je produktivnost nekoliko znižala (realno -2 %) in dosegla 247 tisoč EUR na zaposlenega. Kljub znižanju produktivnosti v pivovarstvu in proizvodnji krmil, se te dejavnosti že nekaj let uvrščajo na vrh po kazalniku produktivnosti. To je mogoče pripisati predvsem tehnološkim značilnostim proizvodnih procesov (avtomatizirana proizvodnja in nizka delovna intenzivnost), pa tudi stalnim izboljšavam, ki jo omogoča razmeroma dobra dobičkovnost vodilnih podjetij.

Podjetja v dejavnosti predelava mesa so v letu 2019 za dobra 2 % realno povečala produktivnost (162 tisoč EUR), kar je ponovno nekaj nad povprečjem celotne živilskopredelovalne industrije. Produktivnost v mesnopredelovalni dejavnosti v zadnjih letih precej niha; v primerjavi z letom 2015 je realno nižja za 10 %. Te spremembe odražajo dinamično dogajanje na trgu in spremembe nakupnih navad v smeri pripravljenih kosov mesa (konfekcioniranje), dodatni stroški dela pa se praviloma ne odrazijo v proizvodjalčevih cenah.

Tudi v dejavnosti predelava mleka se produktivnost na dolgi rok znižuje (v primerjavi z letom 2015: realno -9 %), se je pa v letu 2019 vrednost kazalnika realno minimalno povečala. Zaposleni v tej dejavnosti je v povprečju ustvaril približno 236 tisoč EUR prihodkov (realno +0,3 % v primerjavi z letom prej). To je prva rast produktivnosti po treh zaporednih letih zniževanja vrednosti tega kazalnika v mlečnopredelovalni industriji. Najnižjo produktivnost v živilskopredelovalni panogi je dosegla predelava rib (51 tisoč EUR, realno +4 %), sledita pekarstvo (83 tisoč EUR na zaposlenega; realno -1 %) in proizvodnja vina (114 tisoč EUR; realno +8 %). Povprečna produktivnost živilske industrije (C10 + C11) je znašala 158 tisoč EUR (realno +0,3 %).

Po dodani vrednosti na zaposlenega je bilo tudi leta 2019 na prvem mestu pivovarstvo s 106 tisoč EUR, pri čemer je vrednost kazalnika realno za okoli 2 % večja kot leto prej. V tej dejavnosti že nekaj let ugotavljamo pojemanje intenzivnosti rasti dodane vrednosti na zaposlenega, je pa po tem kazalniku pivovarstvo še vedno daleč nad povprečjem. Zaposleni je v agregatu živilskopredelovalne industrije v letu 2019 ustvaril 41 tisoč EUR dodane vrednosti, kar je realno za 5 % več kot v letu prej. Enako stopnjo rasti tega kazalnika ugotavljamo že drugo leto zapored, če pa vrednost primerjamo z letom 2015, je dodana vrednost na zaposlenega realno večja za 7 %. V proizvodnji drugih prehranskih izdelkov so ustvarili 58 tisoč EUR dodane vrednosti na zaposlenega (realno +0,4 %), kar ponovno kaže omilitev nekajletnega trenda zniževanja tega kazalnika. Visoko dodano vrednost na zaposlenega dosegajo tudi v dejavnosti predelava sadja in vrtnin (54 tisoč EUR), je pa v letu 2019 vrednost realno nižja za dober odstotek. V predelavi mleka v letu 2019 ponovno ugotavljamo opazno rast dodane vrednosti (realno +6 %), kar pomeni, da je zaposleni ustvaril okoli 47 tisoč EUR dodane vrednosti. Treba pa je izpostaviti negativen dolgoročni trend tega kazalnika, saj je v primerjavi z letom 2015 realno nižji za 8 %. Med dejavnosti z najnižjo dodano vrednostjo na zaposlenega se praviloma zaradi strukturnih značilnosti uvrščata dejavnosti predelava mesa in pekarstvo. V mesnopredelovalni industriji sicer že drugo leto ugotavljamo opaznejšo rast kazalnika (realno +7 %), tako da je v povprečju zaposleni ustvaril 33 tisoč EUR dodane vrednosti. Prav tako se je za slabih 5 % realno v letu 2019 povišala dodana vrednost na zaposlenega v pekarstvu, tako da je kazalnik dosegel 29 tisoč EUR.

Poslovni izid v živilskopredelovalni industriji je tudi v letu 2019 realno precej boljši kot v letu prej. Celotna dejavnost je izkazala okoli 129 milijonov EUR neto dobička, kar na zaposlenega pomeni 8.799 EUR. To je realno za okoli petino več v primerjavi s predhodnim letom; podobno stopnjo rasti dobička na zaposlenega je živilskopredelovalna industrija dosegla tudi v letu

2018. V pivovarstvu so v letu 2019 izkazali 37 tisoč EUR dobička na zaposlenega (realno +14 %), kar je nadaljevanje rasti vrednosti tega kazalnika, a je v primerjavi s predhodnim letom rast prepolovljena. Sledila sta z okoli 22 tisoč EUR (realno +9 %) proizvodnja drugih živilskih izdelkov ter dejavnost predelave sadja in vrtnin (okoli 20 tisoč EUR; realno +6 %). Predvsem slednja beleži izrazito rast tega kazalnika, saj je vrednost v primerjavi z letom 2015 realno večja za 54 %. Primerljiv dobiček na zaposlenega je bil ugotovljen za dejavnosti mlinarstva in proizvodnje krmil (12 tisoč EUR), vendar je vrednost tega kazalnika za mlinarstvo realno zrasla za 36 %, medtem ko je za proizvodnjo krmil upadla za 15 %.

Preostale tri nosilne dejavnosti slovenske živilskopredelovalne industrije v letu 2019 dosegajo občutno boljše stopnje dobičkovnosti kot v predhodnem letu. Tako je mlečnopredelovalna dejavnost neto čisti dobiček na zaposlenega realno izboljšala za okoli 19 %, vendar je vrednost tega kazalnika še vedno le okoli 8 tisoč EUR. Še precej nižjo vrednost pa dosegajo podjetja v mesnopredelovalni industriji, kjer je ob realni letni rasti kazalnika (za okoli četrtno) vrednost dobička na zaposlenega dosegla le 4,4 tisoč EUR. Najmanjši dobiček na zaposlenega med nosilnimi dejavnosti izkazuje pekarstvo. Kazalnik kljub več kot 56-odstotni realni rasti le nekoliko presega 3 tisoč EUR na zaposlenega. V letu 2019 je živilskopredelovalna industrija v primerjavi s povprečjem predelovalnih dejavnosti (C) po desetletju izkazala višji neto čisti dobiček na zaposlenega (+9 %), kar kaže stabilizacijo razmer v živilskopredelovalni industriji in posledično izboljšanje ekonomskega rezultata.

Na ponovno izboljšanje ekonomskih razmer v živilskopredelovalni industriji kažejo tudi kazalniki dobičkovnosti. V letu 2019 sta znova daleč nadpovprečno vrednost temeljnih kazalnikov dobičkovnosti dosegali dejavnosti pivovarstva ter predelave sadja in vrtnin. V pivovarstvu je dobiček dosegal 15 % prihodkov (ROS) in 9 % sredstev (ROA), pri čemer je ROS na letni ravni višji za okoli 15 % in ROA za slabo tretjino. Podjetja v dejavnosti predelava sadja in vrtnin so v letu 2019 dosegla 13-odstotno donosnost prodaje (leta 2018: +12 %), kazalnik ROA pa je ostal enak kot v predhodnem letu (10 %). Rast obeh kazalnikov v primerjavi z letom prej je skladna s spremembami dodane vrednosti in gibanja prihodkov. Proizvodnja drugih prehranskih izdelkov je leto 2019 končala z 9,8-odstotno donosnostjo prodaje in 9,7-odstotno donosnostjo sredstev, kar je precejšnje povečanje v primerjavi s predhodnim letom. Po dobičkovnosti sledi proizvodnja brezalkoholnih pijač (ROS: 8,2 %, ROA: 5,3 %), za katero pa po letu poslabšanja v letu 2019 ugotavljamo občutno, okoli tretjinsko, rast vrednosti obeh kazalnikov. V pekarstvu, kjer se je v zadnjih letih dobičkovnost nekoliko poslabševala, v letu 2019 ugotavljamo izrazito rast vrednosti obeh kazalnikov dobičkovnosti. Neto čisti dobiček je tako dosegal 3,9 % prihodkov od prodaje (leta 2018: 2,5 %) in 4,1 % sredstev (leta 2018: 2,5 %). Tudi v dejavnosti predelava mleka v letu 2019 ugotavljamo ponovno občutno zvišanje vrednosti kazalnika donosnosti prodaje in sredstev. Kazalnik ROS se je zvišal na 3,6 % (leta 2018: 3,0 %), kazalnik ROA pa na 5,2 % (leta 2018: 4,6 %). V letu 2019 je dejavnost pekarstva po kazalnikih dobičkovnosti prvič v analiziranem obdobju prehitela dejavnost predelave mleka.

Zaradi dokaj pozitivnih sprememb kazalnikov dobičkovnosti v posameznih dejavnostih v letu 2019 je živilskopredelovalna industrija agregatno občutno izboljšala rezultate. Donosnost prodaje je bila višja za petino (ROS: 5,6 %), donosnost sredstev celotne živilskopredelovalne industrije (ROA) pa se je povečala za slabo četrtno, na 5,6 %. To je že drugo zaporedno leto z občutno panožno rastjo kazalnikov donosnosti v živilski industriji. Rast je bila tako intenzivna, da je živilska industrija prvič po več kot desetletju po donosnosti prihodkov od prodaje za več kot desetino prehitela povprečje predelovalnih dejavnosti (C; ROS: 4,9 %). Tudi pri donosnosti sredstev ugotavljamo izenačenje vrednosti, ki jih dosegajo podjetja živilskopredelovalne industrije s povprečjem predelovalnih dejavnosti (C; ROA: 5,6 %).

Preglednica 39: Kazalniki uspešnosti poslovanja živilskopredelovalnih dejavnosti; 2018 in 2019

DEJAVNOST	Izvozna usmerjenost (%)		Produktivnost (000 EUR)		Dodana vrednost na zaposlenega (000 EUR)		Dobiček/izguba na zaposlenega (000 EUR)		Donosnost prodaje (ROS) (%)		Donosnost sredstev (ROA) (%)	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
C PREDELOVALNE DEJAVNOSTI	71,5	71,8	162,5	163,1	44,8	46,7	7,7	8,0	4,7	4,9	5,5	5,6
Proizvodnja živil in pijač (10 + 11)	28,6	29,6	155,2	158,2	38,9	41,3	7,1	8,8	4,6	5,6	4,6	5,6
10 Proizvodnja živil	29,3	30,4	151,4	154,9	35,3	37,6	5,8	7,3	3,8	4,7	4,2	5,2
10.1 Proizvodnja mesa in mesnih izdelkov	22,4	23,4	156,1	162,4	30,5	33,2	3,5	4,4	2,2	2,7	2,9	3,5
10.2 Predelava in konzerviranje rib, rakov	0,3	1,1	48,4	50,9	19,7	26,3	-31,1	-1,2	-64,2	-2,4	-2,9	-0,1
10.3 Predelava in konzerviranje sadja in zelenjave	35,8	39,5	157,9	161,3	53,8	54,0	19,0	20,5	12,0	12,7	9,8	9,8
10.4 Proizvodnja rastlinskih in živalskih olj in maščob	25,9	40,0	262,7	306,1	37,3	39,5	2,7	7,2	1,0	2,4	1,6	4,0
10.5 Predelava mleka	40,4	42,1	231,7	236,2	43,4	46,8	7,0	8,5	3,0	3,6	4,6	5,2
10.6 Mlinarstvo, proizvodnja škroba in škrobnih izdelkov	29,6	27,4	258,2	237,9	42,5	46,1	8,6	12,0	3,3	5,0	4,8	6,8
10.7 Proizvodnja pekarskih izdelkov in testenin	14,9	16,1	82,0	82,8	27,5	29,2	2,0	3,2	2,5	3,9	2,5	4,1
10.8 Proizvodnja drugih prehranskih izdelkov	56,1	55,3	230,4	221,4	57,1	58,3	19,7	21,7	8,5	9,8	8,1	9,7
10.9 Proizvodnja krmil in hrane za hišne živali	11,0	10,7	297,3	295,7	50,1	48,7	13,3	11,5	4,5	3,9	5,1	4,0
11 Proizvodnja pijač	23,4	23,1	193,7	192,2	74,6	78,5	20,3	24,0	10,5	12,5	5,9	7,4
11.2 Proizvodnja vina iz grozdja	9,4	9,4	104,1	113,8	41,0	45,5	6,2	7,6	5,9	6,7	2,4	2,8
11.5 Proizvodnja piva	25,6	25,2	248,1	246,7	102,7	105,9	32,0	37,0	12,9	15,0	7,0	9,1
11.7 Proizvodnja brezalkoholnih pijač in vod	22,1	22,2	153,9	147,4	48,6	53,2	9,5	12,1	6,2	8,2	4,2	5,3

Vir: AJPES, lastni preračuni

5 KMETIJSKA POLITIKA

5.1 Ukrepi skupne kmetijske politike EU

5.1.1 Ukrepi v okviru skupne ureditve kmetijskih trgov

V zadnjih nekaj letih so ukrepi skupne kmetijske politike (SKP), ki so namenjeni urejanju kmetijskih trgov in se deloma ali v celoti financirajo s sredstvi iz skupnega proračuna EU, po vsebini podobni. Na razmeroma stabilni ravni je tudi obseg njihovega financiranja. Sem spadajo predvsem sredstva, namenjena prestrukturiranju vinogradov, in sredstva za povečanje porabe kmetijskih proizvodov (t. i. šolska shema sadja in zelenjave ter mleka). Podpirajo se tudi promocijske aktivnosti kmetijskih proizvodov in živil ter ukrepi v čebelarstvu.

Tako kot v preteklih letih so bili tudi v letu 2019 po obsegu sredstev najpomembnejši ukrepi na trgu vina, ki zajemajo podpore prestrukturiranju vinogradniških površin (za 211 ha vinogradov v letu 2019; leta 2018: 228 ha) in promocijo vina na tretjih trgih za povečanje prepoznavnosti slovenskih vin. Oba ukrepa sta v 100-odstotnem deležu financirana s sredstvi EU.

V letu 2019 Slovenija nadaljuje izvajanje združene šolske sheme za sadje in zelenjavo ter mleka in mlečnih izdelkov. Šolska shema je 75-odstotno financirana s sredstvi EU ter se izvaja v obliki plačila za povrnitev stroškov nabave sadja in zelenjave ter mleka in mlečnih izdelkov za otroke v izobraževalnih ustanovah. Razdeljevanje sadja in zelenjave je v šolskem letu 2018/19 potekalo v 434 osnovnih šolah s 170.745 učenci; od tega je 218 šol razdeljevalo tudi mleko in mlečne proizvode. Razdeljenih je bilo 535,6 tone svežega sadja in zelenjave (leta 2018: 481,8 t), 6,9 tone predelanega sadja in zelenjave (leta 2018: 7,6 t), 192,4 tone mleka (leta 2018: 164,5 t) in 41,9 tone mlečnih izdelkov (leta 2018: 39,4 t).

Med redne ukrepe podpore trgov spada tudi sofinanciranje akcij informiranja in promocije na notranjem trgu EU in tretjih trgih s ciljem povečati ugled kmetijskih proizvodov s poreklom v EU. Za podporo tovrstnim programom, izbranim na podlagi javnih razpisov, EU prispeva 62 % sredstev. V letu 2019 se je izvajalo osem programov: (I.) promocija mlečnih izdelkov v tretjih državah (GIZ⁴ mlekarstva Slovenije), (II.) kraške mesnine na slovenskem trgu, (III.) promocija mesnih izdelkov iz svinjskega mesa na srbskem trgu (GIZ mesne industrije), (IV.) kranjska klobasa na slovenskem trgu (GIZ kranjska klobasa), (V.) Program - slovenski med z zaščiteno geografsko označbo (SMGO), kraški med in kočevski med (Čebelarstva zveza Slovenije), (VI.) prekmurska gibanica in šunka (Društvo za promocijo in zaščito prekmurskih dobrot), (VII.) ptujski luk in (VIII.) Štajersko prekmursko bučno olje (Skupina vrtovi panonski).

Program ukrepov v čebelarstvu je s strani EU sofinanciran 50-odstotno. Program za obdobje 2017–2019 zajema sedem sklopov, in sicer tehnično pomoč čebelarjem in organizacijam čebelarjev (sofinanciranje čebelarске opreme, pomoč začetnikom, usposabljanje in izobraževanje o čebelarjenju), zatiranje škodljivcev in bolezni čebel (zlasti varoze), racionalizacijo sezonske selitve panjev (sofinanciranje nakupa novih sredstev za prevoz čebel na pašo), podporo laboratorijem za analizo čebeljih pridelkov, podporo pri obnovi čebeljega fonda v EU (spodbujanje osnovne odbire in menjave čebeljih matic, subvencioniranje vzreje čebeljih matic, financiranje spremljanja kakovosti vzrejenih matic kranjske čebele, testiranje in odbira čebeljih družin), financiranje sodelovanja z organi za izvajanje programov aplikativnih raziskav in spremljanja trga.

⁴ GIZ: gospodarsko interesno združenje.

S sredstvi EU se običajno poleg rednih ukrepov izvajajo tudičasni izredni ukrepi pomoči nekaterim sektorjem, namenjeni ublažitvi poslabšanja ekonomskega položaja pridelovalcev zaradi motenj na trgu – leta 2019 se ti ukrepi niso izvajali.

5.1.2 Neposredna plačila proizvajalcem

Vsebine posameznih shem plačil se v primerjavi z letom 2018 niso pomembneje spremenile. Pri neposrednih plačilih ostaja osrednja shema osnovno plačilo v obliki plačilnih pravic. V letu 2019 se je nadaljevalo izvajanje zelene komponente, ki je obvezna za vse nosilce kmetijskih gospodarstev (KMG), ki so upravičeni do osnovnega plačila. Poleg tega so bili nosilcem KMG na voljo tudi plačilo za mlade kmete, plačilo za območja z naravnimi omejitvami, proizvodno vezane podpore in shema za male kmete za tiste nosilce KMG, ki so se vanjo vključili v letu 2015. Proizvodno vezane podpore so bile namenjene strnemu žitu, mleku v gorskih območjih, reji govedu in zelenjadnicam.

Nespremenjeni so ostali splošni pogoji za prejemanje neposrednih plačil, uvedeni z reformo (upravičenci so nosilci KMG, ki izvajajo kmetijsko dejavnost, dosegajo vstopni prag in izpolnjujejo pogoje aktivnega kmeta). Nekaterenovosti so uvedene pri izvajanju podpor za zelenjadnice, pri izvajanju zelene komponente in pri shemi za mlade kmete. Pri podporah za zelenjadnice se zahteva, da morajo biti na površini, za katero se uveljavlja podpora, zelenjadnice prisotne najmanj 60 dni (ali nepretrgoma ali v dveh delih). Spremembe so tudi pri upravičenih zelenjadnicah, kjer sladka koruza ni več upravičena, na novo pa je upravičena redkev (razen oljna redkev). Manjše spremembe so pri izvajanju zelene komponente (razširjen seznam rastlin pri prahi za medonosne rastline in spremenjeni nekateri datumi za obvezno prisotnost medonosnih rastlin). Pri shemi mladih kmetov je največja novost ta, da morajo mladi kmeti (tudi tisti, ki so v shemo že vključeni) izpolniti in podpisati *Izjavo o odgovornosti in upravljanju kmetije*. Te izjave ni treba predložiti tistim nosilcem kmetij, ki so upravičeni do sredstev iz podukrepa pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete in tistim nosilcem, ki vodijo na svoje ime knjigovodstvo za davčne namene. Dodatna pogoja sta tudi, da mladi kmet ostaja nosilec kmetije do najmanj 30. maja leta, ki sledi letu, za katero je bila vložena vloga za izplačilo, ter pogoj, da v primeru, če je prejšnji nosilec kmetije že prejemal plačilo za mlade kmete, potem novi nosilec kmetije ni več upravičen do tega plačila.

Preglednica 40: Neposredna plačila po uredbah za leti 2018 (izplačano do 31. 5. 2019) in 2019 (izplačano do 31. 5. 2020)

	Število KMG		Število enot		Izplačano (000 EUR)		Povprečno (EUR/enoto)	
	2018	2019	2018	2019	2018	2019	2018	2019
Proizvodno vezana plačila (ha; glava)					17.385	17.257		
Podpora za beljakovinske rastline	23	19	15	13	5	4	304,6	299,5
Podpora za strna žita	19.865	18.890	55.287	54.112	6.724	6.674	121,6	123,3
Podpora za zelenjadnice	908	1.043	1.729	2.781	1.960	1.944	1.133,6	698,9
Podpora za rejo govedu (biki in voli)	15.978	15.617	77.775	78.123	4.010	3.985	51,6	51,0
Podpora za mleko v gorskih območjih	2.696	2.549	36.815	36.414	4.687	4.650	127,3	127,7
Proizvodno nevezana plačila (ha)					117.072	116.249		
Shema osnovnega plačila	55.932	55.382	442.876	441.090	72.165	71.408	162,9	161,9
Plačilo za zeleno komponento	55.944	55.393	443.011	441.031	40.123	40.108	90,6	90,9
Dodatno plačilo za mlade kmete	4.275	4.073	43.402	43.342	2.676	2.639	61,7	60,9
Plačilo za območja z naravnimi omejitvami	15.319	15.700	35.880	35.663	2.107	2.093	58,7	58,7
SKUPAJ neposredna plačila	56.026*	55.487*			134.457	133.505		

* Skupno število KMG, brez podvajanja.

Vir: ARSKTRP

Novost je tudi pri izplačevanju sredstev za sheme neposrednih plačil, kjer se sredstva izplačujejo v dveh delih. V prvem delu se izplača 80 % odobrenega zneska, v drugem delu pa preostanek. S tem se želi zagotoviti, da bi upravičenci čim hitreje prejeli glavnilno sredstev, omogočiti maksimalno črpanje razpoložljivih sredstev ter preprečiti morebitne obnove in zahteve po vračilih preveč plačanih sredstev. Tako je ARSKTRP v januarju 2020 izdala začasne odločbe za izplačilo neposrednih plačil za leto 2019, končne odločbe pa izdala v marcu 2020 (za preostalih 20 % odobrenih sredstev).

V letu 2019 se je višina nacionalne ovojnice zaradi pravila zunanje konvergence zmanjšala na 134,278 milijona EUR (leta 2018: 135,141 mio EUR), pri čemer se je malenkostno povečal delež za osnovno plačilo (s 54,97 % na 56,02 %).

Do 31. maja 2020 je bilo 55.487 kmetijskim gospodarstvom za uredbeno leto 2019 izplačanih 133,5 milijona EUR neposrednih plačil, od tega 116,2 milijona EUR za sheme proizvodno nevezanih plačil (87,1 %) in 17,3 milijona EUR za sheme proizvodno vezanih plačil (12,9 %).

Struktura in vrsta posameznih shem neposrednih plačil sta enaki predhodnemu uredbenemu letu, zato so tudi izplačila uredbenega leta 2019 podobna izplačilom uredbenega leta 2018 (manjša za 0,7 %). Za eno odstotno točko je bilo manjše število kmetijskih gospodarstev, ki so ta plačila prejela.

5.1.3 Program razvoja podeželja 2014–2020

V okviru politike razvoja podeželja se je leta 2019 nadaljevalo izvajanje ukrepov, ki so opredeljeni v Programu razvoja podeželja 2014–2020 (PRP 2014–2020). Ključne usmeritve politike razvoja podeželja v tem programskem obdobju so:

- prenos znanja in inovacij,
- pospešitev procesov strukturnega prilagajanja v kmetijstvu,
- spodbujanje razvoja kratkih oskrbnih verig, izboljšanje trženja in dvig kakovosti lokalno pridelanih proizvodov,
- ohranjanje naravnih virov in prilagajanje podnebnim spremembam,
- trajnostno izkoriščanje gozdov, izboljšanje trženja in povečanje konkurenčnosti v gozdarstvu,
- razvoj endogenih potencialov podeželja in zelenih delovnih mest.

V celotnem programskem obdobju je za ukrepe razvoja podeželja na voljo dobrih 1,1 milijarde EUR, pri čemer je 838 milijonov EUR zagotovljenih iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP), preostanek pa iz državnega proračuna.

V aktualnem PRP 2014–2020 se izvaja 14 ukrepov, med katerimi nekateri vključujejo enega ali več podukrepov. Za te ukrepe je namenjenih 96,1 % razpoložljivih sredstev, preostanek pa je namenjen tehnični pomoči in plačilu obveznosti predhodnega programskega obdobja za ukrep zgodnje upokojevanje. Stopnja sofinanciranja EKSRP za ukrepe prenos znanja in dejavnosti informiranja, pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete, ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev, sodelovanje in LEADER znaša 80 %, za preostale ukrepe pa je stopnja sofinanciranja 75-odstotna.

Evropska komisija je v letu 2019 potrdila šesto in sedmo spremembo programa. Šesta sprememba prinaša novo razmejitev območij z naravnimi omejitvami, ki niso gorska, na podlagi biofizikalnih meril. Zaradi nove razmejitve so se območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD) povečala za pol odstotka ter zdaj obsegajo 86,9 % površine države

in več kot tri četrtine (76,2 %) vseh kmetijskih zemljišč. Pri izvedbi ukrepa Plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami so se v letu 2019 že upoštevale nove razmejitve.

Preglednica 41: Izplačana sredstva PRP 2014–2020 po ukrepih in podukrepih (000 EUR) (do 31. 12. 2019)

Šifra	Ukrep	Razpoložljiva sredstva	Odobrena sredstva	Izplačana sredstva
1.	Prenos znanja in dejavnosti informiranja	7.500,0	2.322,1	1.480,4
1.1	Poklicno usposabljanje in pridobivanja spretnosti	5.140,0	2.308,5	1.471,4
1.2	Podpora za demonstracijske aktivnosti	2.360,0	13,6	9,1
2.1	Pomoč pri uporabi svetovalnih storitev	6.268,0	5.600,4	4.007,2
3.1	Podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti	4.400,0	2.546,1	1.199,4
4.	Naložbe v osnovna sredstva	215.876,4	155.772,4	95.270,8
4.1	Naložbe v kmetijska gospodarstva	121.044,6	93.385,2	64.892,5
4.2	Naložbe v predelavo, trženje in razvoj kmetijskih proizvodov	61.761,3	35.333,2	17.397,1
4.3	Naložbe v kmetijsko-gozdarsko infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva	33.070,6	27.054,0	12.981,1
6.	Razvoj kmetij in podjetij	125.983,3	63.412,7	45.024,9
6.1	Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete	63.650,0	43.432,1	30.979,8
6.3	Pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij	40.000,0	19.785,0	13.849,5
6.4	Naložbe v vzpostavitev nekmetijskih dejavnosti	22.333,3	195,6	195,6
7.3	Podpora za širokopasovno infrastrukturo ter zagotavljanje dostopa do širokopasovnega interneta	10.000,0	303,8	303,8
8.	Naložbe v razvoj in izboljšanje gozdov	53.581,1	27.945,4	16.654,5
8.4	Odprava škode v gozdovih – naravne nesreče	14.554,4	3.601,0	3.601,0
8.6	Naložbe v gozd. tehn. ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov	39.026,7	24.344,4	13.053,5
9.	Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev	2.228,0	495,6	75,0
10.	Kmetijsko-okoljska-podnebna plačila	207.127,4	175.864,4	142.498,9
10.1	Plačilo kmetijsko-okoljskih-podnebnih obveznosti (ukrep KOPOP)	206.487,4	175.705,8	142.498,9
10.2	Podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genskih virov v kmetijstvu	640,0	158,6	0,0
11.	Ekološko kmetovanje	66.131,0	55.309,6	44.963,2
11.1	Plačila za preusmeritev v ekološko kmetovanje	16.978,0	8.895,1	7.853,0
11.2	Plačila za ekološko kmetovanje	48.322,0	46.414,5	37.110,1
13.	Plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami	252.614,9	210.222,4	206.870,3
13.1	Izplačilo nadomestil v gorskih območjih	207.428,0	161.429,3	158.865,3
13.2	Nadomestila za druga območja z naravnimi omejitvami	10.637,3	14.770,7	14.379,0
13.3	Nadomestila za druga območja s posebnimi omejitvami	47.868,0	34.022,5	33.626,1
14.	Dobrobit živali	36.333,3	28.847,0	21.520,8
16.	Sodelovanje	20.062,5	11.861,5	0,0
16.2	Pilotni projekti ter razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij	8.767,3	6.721,9	0,0
16.4	Horizontalno in vertikalno sodelovanje v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig	3.771,8	679,8	0,0
16.5	Blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter skupni pristop k okoljskim projektom in praksam	5.617,5	2.810,6	0,0
16.9	Diverzifikacija kmetijskih dejavnosti v dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom in socialnim vključevanjem ter izobraževanjem o okolju in hrani	1.905,9	1.649,1	0,0
19.	LEADER	56.365,6	32.908,5	9.773,4
19.1	Pripravljalna podpora	401,7	401,7	401,7
19.2	Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja	37.608,1	11.880,7	5.136,7
19.3	Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	7.000,0	3.884,9	606,2
19.4	Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	11.355,8	11.093,7	3.628,7
	Tehnična pomoč	39.099,7	17.450,0	17.450,0
	Zgodnje upokojevanje v obdobju PRP 2007–2013	3.574,8	2.848,3	2.848,3
	Skupaj	1.107.146,0	793.710,2	609.941,0

Vir: MKGP

Sedma sprememba PRP 2014–2020, potrjena konec septembra 2019, prinaša nekatere poenostavitve in prerezporeditve finančnih sredstev med ukrepi. V okviru podukrepa Naložbe na kmetijskih gospodarstvih je dana možnost sofinanciranja operacij za prilagoditev na podnebne spremembe zaradi naravnih nesreč ali katastrofičnih dogodkov. Pri tem podukrepu se na novo uvaja tudi možnost kombiniranja nepovratnih sredstev s povratnimi, ki bodo v obliki

garancij na voljo v okviru finančnih instrumentov. Pri ukrepu sodelovanje se zmanjšujejo administrativna bremena in čas obravnave vlog. Zaradi velikega zanimanja se lokalnim akcijskim skupinam zagotovijo dodatna sredstva za izvajanje dejavnosti sodelovanja, prav tako bo objavljen še dodatni javni razpis pri podukrepu pomoč za zagon dejavnosti za razvoj majhnih kmetij.

Do konca leta 2019 je bilo za 14 ukrepov in tehnično pomoč odobrenih skoraj 794 milijonov EUR oziroma 72 % razpoložljivih sredstev programa, pri čemer je bilo nekaj manj kot 610 milijonov EUR (55 %) tudi že izplačanih.

V okviru ukrepa **prenos znanja in dejavnosti informiranja** sta se izvajala dva podukrepa. Prvi podukrep je podpora za dejavnosti poklicnega usposabljanja in pridobivanja spretnosti. Glavni namen tega podukrepa je usposabljanje ob vstopu ali v času izvajanja ukrepov ekološko kmetovanje, KOPOP in dobrobit živali ter usposabljanje na področju trženja, upravljanja, varnega dela v gozdu, pridobivanja digitalnih spretnosti itd. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 5,1 milijona EUR. Do konca leta 2019 je bilo objavljenih 35 javnih naročil (osem v letu 2019), od katerih so bile za 30 od njih že podpisane pogodbe z izvajalci v skupni vrednosti 2,3 milijona EUR. Za 25 že izvedenih javnih naročil je bilo izplačanih nekaj manj kot 1,5 milijona EUR. Drugi podukrep v okviru tega ukrepa je podpora za demonstracijske aktivnosti in ukrepe informiranja, ki je namenjen praktičnemu usposabljanju s prikazi uporabe mehanizacije, postopkov, tehnologij strojev in praks. Do konca leta 2019 sta bili objavljeni dve javni naročili, od katerih je bilo eno tudi že zaključeno. Za ogled demonstracijskega projekta Prikaz namakalnega sistema, ki se ga je udeležilo 136 oseb, je bilo izplačanih 9 tisoč EUR.

Cilj podukrepa podpora za **pomoč pri uporabi svetovalnih storitev** je izboljšati specifična znanja in obveščenost tistih, ki se želijo vključiti v ukrepe ekološko kmetovanje, KOPOP in dobrobit živali. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 6,3 milijona EUR. Do konca leta 2019 je bilo v okviru tega ukrepa objavljenih 17 javnih naročil, pri čemer so bile za 16 javnih naročil že podpisane pogodbe v skupni vrednosti 5,6 milijona EUR. Do konca leta 2019 se je zaključilo 12 javnih naročil, za katere je bilo izplačanih nekaj več kot 4 milijone EUR za skupinska svetovanja, ki se jih je udeležilo 19.774 udeležencev.

Pri ukrepu **sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila** se izvaja podukrep podpora za novo sodelovanje v shemah kakovosti. Cilj podukrepa je povečati dodano vrednost in količino proizvodov iz shem kakovosti, vzpostavljenih v skladu z nacionalno zakonodajo. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 4,4 milijona EUR. Do zdaj so bili objavljeni štirje javni razpisi, na katerih je bilo odobrenih 127 vlog v skupni vrednosti 2,5 milijona EUR. Skupaj s prevzetimi obveznostmi iz prejšnjega programskega obdobja je bilo do konca leta 2019 za ta ukrep izplačanih 1,2 milijona EUR.

Ukrep **naložbe v osnovna sredstva** je namenjen razvoju kmetijstva, predelave ali trženja kmetijskih in živilskih proizvodov ter kmetijske in gozdarske infrastrukture. V tem programskem obdobju je za ta ukrep namenjenih 215,9 milijona EUR. Ukrep se deli na tri podukrepe:

- podpora za naložbe v kmetijska gospodarstva,
- podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov in
- podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva.

Cilj podukrepa naložbe v KMG je povečati produktivnost in okoljsko učinkovitost KMG. Do konca leta 2019 je bilo objavljenih 10 javnih razpisov (eden v letu 2019) v skupni višini 122 milijonov EUR. Na razpise je prispelo 2.038 vlog. Skupaj s prenesenimi obveznostmi iz

prejšnjega programskega obdobja je bilo izdanih 1.416 odločb v skupni višini 93,4 milijona EUR, pri čemer je bilo za 1.138 vlog izplačanih 64,9 milijona EUR.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v predelavo/trženje in/ali razvoj kmetijskih proizvodov je izboljšati konkurenčnost in okoljsko učinkovitost živilskopredelovalnih obratov ter povečati dodano vrednost kmetijskim proizvodom. Do konca leta 2019 je bilo objavljenih pet javnih razpisov, na katerih je bilo za 222 vlog odobrenih 32,5 milijona EUR. Do konca leta 2019 je bilo za 121 naložb izplačanih 14,5 milijona EUR. Skupaj s prevzetimi obveznostmi preteklega programskega obdobja je bilo v okviru tega podukrepa izplačanih 17,4 milijona EUR, kar predstavlja 28 % vseh razpoložljivih sredstev za ta podukrep.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v infrastrukturo, povezano z razvojem, posodabljanjem ali prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva, je urediti in izboljšati kmetijsko in gozdarsko infrastrukturo. V okviru tega podukrepa se izvajajo agromelioracije na komasacijskih območjih, izgradnja novih in posodobitev obstoječih namakalnih sistemov ter ureditev gozdne infrastrukture. V celotnem programskem obdobju je za ta podukrep namenjenih 33,1 milijona EUR. Do zdaj je bilo v okviru tega podukrepa objavljenih devet javnih razpisov, od tega sta bila dva objavljena v letu 2019. Na treh razpisih za gradnjo namakalnih sistemov, namenjenih več uporabnikom, je bilo odobrenih sedem vlog v skupni vrednosti 2,1 milijona EUR, izplačanih pa 428 tisoč EUR. Na dveh razpisih za izvedbo agromelioracij na komasacijskih območjih je bilo za 34 vlog odobrenih 11,7 milijona EUR. Do konca leta 2019 je bilo za 32 vlog izplačanih nekaj manj kot 5 milijonov EUR. Objavljeni so bili tudi trije razpisi za ureditev gozdne infrastrukture, na katerih je bilo za 335 vlog odobrenih 2,6 milijona EUR, za 253 vlog pa je bilo tudi že izplačanih 1,5 milijona EUR. Glede na odobrene vloge se v okviru PRP podpira izgradnja ali obnovo 358,6 km gozdnih vlak in 28,4 km gozdnih cest. Tudi pri tem so potekala izplačila prenesenih obveznosti prejšnjega programskega obdobja in dela obveznosti, ki izhajajo iz pozitivno rešenih pritožb, za kar je bilo izplačanih nekaj več kot 6 milijonov EUR.

Glavna namena ukrepa **razvoj kmetij in podjetij** sta vzpostavitev in razvoj kmetij ter razvoj nekmetijskih dejavnosti na podeželju. Ukrep je razdeljen na tri podukrepe:

- pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete,
- pomoč za zagon dejavnosti, namenjene razvoju majhnih kmetij in
- podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti.

Cilj podukrepa pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete je izboljšati starostno strukturo nosilcev KMG. Upravičenci so mladi kmetje, ki so na dan oddaje vloge stari od 18 do 40 let, so ustrezno usposobljeni in prvič vzpostavljajo KMG. V celotnem programskem obdobju je za ta ukrep namenjenih 63,7 milijona EUR. Do zdaj je bilo za ta podukrep objavljenih pet javnih razpisov (eden leta 2019), na katerih je bilo odobrenih 1.151 vlog v skupni vrednosti 43,4 milijona EUR. Do konca leta 2019 je bilo za 1.108 vlog izplačanih 30,9 milijona EUR.

Cilj podukrepa pomoč za zagon dejavnosti, namenjen razvoju majhnih kmetij, je izboljšati konkurenčnost majhnih kmetij, ohraniti in izboljšati njihov potencial za pridelavo, predelavo oziroma trženje kmetijskih proizvodov, povečati njihovo produktivnost ter ekonomsko in okoljsko učinkovitost. Do zdaj sta bila objavljena dva javna razpisa. Na prvem javnem razpisu je bilo odobrenih 3.957 vlog, za katere je bilo izplačanih 13,8 milijona EUR, medtem ko za drugi javni razpis, ki je bil objavljen novembra 2019 še ni bilo izdanih odločb.

Cilj podukrepa podpora za naložbe v vzpostavitev in razvoj nekmetijskih dejavnosti je spodbuditi nekmetijske dejavnosti za večjo rabo endogenih potencialov, ki bodo ustvarili pogoje za vzpostavitev zelenih delovnih mest oziroma bodo dodatni vir dohodka na podeželju.

V okviru tega podukrepa se po uveljavitvi 7. spremembe PRP poleg finančnih instrumentov uvajajo tudi javne podpore v obliki nepovratnih sredstev, vendar do konca leta 2019 še ni bilo objavljenega javnega razpisa. Do zdaj so se izvajala le izplačila sprejetih obveznosti iz prejšnjega programskega obdobja in dela obveznosti, ki izhajajo iz pozitivno rešenih pritožb. Izplačani sta bili dve vlogi v skupni višini 196 tisoč EUR.

V okviru ukrepa **osnovne storitve in obnova vasi na podeželju** se v tem programskem obdobju izvaja podukrep podpora za širokopasovno infrastrukturo, za katerega je na voljo 10 milijonov EUR. Osnovni cilj tega ukrepa je podeželskemu prebivalstvu in gospodarstvu omogočiti možnost dostopa do širokopasovnega omrežja elektronskih komunikacij.

Do konca leta 2019 za ta podukrep še ni bilo objavljenega javnega razpisa. Iz prevzetih obveznosti iz prejšnjega programskega obdobja je bilo za šest vlog izplačanih 304 tisoč EUR.

V okviru ukrepa **naložbe v razvoj gozdnih območij in izboljšanje sposobnosti gozdov** za preživetje se izvajata dva podukrepa:

- podpora za odpravo škode v gozdovih zaradi gozdnih požarov ter naravnih nesreč in katastrofičnih dogodkov ter
- podpora za naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdnih proizvodov.

Cilji prvega podukrepa so odpraviti škodo in obnoviti gozd, poškodovan v naravni nesreči, ter urediti gozdne vlake, potrebne za sanacijo gozdov. V celotnem programskem obdobju je za ta namen predvidenih 14,5 milijona EUR. Do konca leta 2019 so bili za ta podukrep objavljeni štiri javni razpisi in eno javno naročilo za nakup sadik gozdnega drevja. Na razpisih za odpravo škode in obnovo gozda je bilo odobrenih 510 vlog v skupni vrednosti 1,8 milijona EUR, ki so bile tudi že izplačane. S tem denarjem so obnovili 2.464 ha gozda. Do konca leta 2019 je bilo odobrenih in izplačanih tudi sedem vlog za nakup gozdnega drevja v višini 1,3 milijona EUR, s čimer so na novo zasadili 894 ha gozda. Objavljena sta bila tudi dva razpisa za ureditev gozdnih vlak. Na prvem razpisu je bilo odobrenih in izplačanih 126 vlog v skupni vrednosti 458 tisoč EUR. Zgrajenih je bilo skoraj 108 km gozdnih vlak.

V okviru drugega podukrepa je mogoče kandidirati za naložbe v nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa ter naložbe v predindustrijsko predelavo lesa. Za ta ukrep je v programskem obdobju 2014–2020 namenjenih 39,0 milijona EUR. Do zdaj sta bila objavljena dva javna razpisa za nakup nove mehanizacije in opreme za sečnjo in spravilo lesa ter trije razpisi za naložbe v predindustrijsko predelavo lesa. Za nakup mehanizacije in opreme je bilo odobrenih 343 vlog, za katere je bilo dodeljenih 9,9 milijona EUR. Do konca leta 2019 je bilo za 277 vlog že izplačanih 7,7 milijona EUR. Na razpisih za naložbe v predindustrijsko predelavo lesa je bilo odobrenih 274 vlog v skupni višini 13,1 milijona EUR. Do konca leta 2019 je bilo že zaključenih 86 naložb, za katere je bilo izplačano nekaj več kot 4,0 milijone EUR. V okviru tega podukrepa je bilo za sedem vlog izplačanih tudi 1,3 milijona EUR zaostalih obveznosti iz prejšnjega programskega obdobja.

Cilj ukrepa **ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev** je povečati povezanost in tržno usmerjenost v kmetijskem in gozdarskem sektorju prek organizirane prodaje in skupnega nastopa na trgu. Za ta ukrep sta v celotnem programskem obdobju na voljo 2,2 milijona EUR. Do konca leta 2019 sta bila objavljena in zaključena dva javna razpisa v višini 3,2 milijona EUR. Na prvem razpisu so bile odobrene tri vloge v skupni višini 495 tisoč EUR, pri čemer je bilo za dve vlogi že izplačanih 75 tisoč EUR. Na drugi javni razpis je prispelo 10 vlog, vendar odločbe še niso bile izdane.

Ukrep kmetijsko-okoljska-podnebna plačila je namenjen spodbujanju nadstandardnih zahtev sonaravnih kmetijskih praks, ki so poleg ohranjanja biotske raznovrstnosti in krajine, usmerjenosti v ustrezno gospodarjenje z vodami in upravljanje tal, bolj usmerjena v blažitev in prilagajanje kmetovanja podnebnim spremembam. Razdeljen je na dva podukrepa:

- plačila kmetijsko-okoljskih-podnebnih obveznosti (KOPOP),
- podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genetskih virov v kmetijstvu.

Podukrep KOPOP se v tem programskem obdobju izvaja na podlagi 19 vnaprej določenih operacij, v katere se KMG vključi prostovoljno. Operacije vključujejo obvezne in izbirne zahteve ali pa so posamezne operacije samostojne zahteve. Upravičenci lahko izbirajo med vsemi operacijami, pri čemer morajo v okviru posamezne operacije izbrati vse obvezne zahteve, lahko pa izberejo tudi eno ali več izbirnih zahtev.

V celotnem programskem obdobju je za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila namenjenih 206,5 milijona EUR. Do konca leta 2019 je bilo v okviru podukrepa KOPOP izplačanih 142,5 milijona EUR. Samo v letu 2019 je bilo izplačanih 30,6 milijona EUR, pri čemer gre za izplačila obveznosti v okviru kampanje zbirnih vlog 2018 in vračil ter pritožb za obveznosti iz preteklih let. Podprtih je bilo 6.783 kmetijskih gospodarstev, ki so vložila 27.847 zahtevkov za 345.932 ha površin (bruto).

V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2019 je 6.914 kmetijskih gospodarstev vložilo 27.203 zahtevkov za 360.961 ha površin. Ocenjuje se, da bo v okviru kampanje zbirnih vlog 2018 za ukrep KOPOP izplačanih okoli 32,6 milijona EUR.

Preglednica 42: Primerjava izvajanja operacij KOPOP v letih 2016–2019

Operacija KOPOP	2016 (izplačano)		2017 (izplačano)		2018 (izplačano)		2019 (vloge)	
	Število KMG	Neto površina (ha)	Število KMG	Neto površina (ha)	Število KMG	Neto površina (ha)	Število KMG	Neto površina (ha)
Poljedelstvo in zelenjadarstvo	2.894	62.731	2.885	63.593	2.869	64.118	2.857	64.891
Hmeljarstvo	37	590	38	642	37	686	35	651
Vodni viri	1.965	36.526	1.970	37.057	1.965	37.399	1.972	37.877
Sadjarstvo	461	1.973	459	1.995	461	2016	460	2.026
Vinogradništvo	1.056	5.775	1.050	5817	1.042	5985	1.079	6.711
Posebni travniški habitati	648	3.641	658	3.816	766	4.615	844	5.238
Traviščni habitati metuljev	255	582	250	550	252	561	269	643
Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov	213	1.636	266	1.661	273	1.696	280	1.759
Steljniki	8	15	8	15	8	13	8	15
Ohranjanje habitatov strmih travnikov	283	371	283	390	283	389	270	403
Grbinasti travniki	5	6	5	9	5	9	5	9
Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri	77	1.915	77	1.974	81	2.063	81	2.157
Planinska paša	122	5.709	124	5.847	123	5766	132	5.882
Visokodebelni travniški sadovnjaki	688	719	702	741	704	743	714	772
Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje (v številu GVŽ)	760	5.933	753	6.099	750	6.094	758	7.034
Ohranjanje rastlinskih genetskih virov, ki jim grozi genetska erozija	1.354	13.780	1.416	14.752	1.449	15.262	1.484	16.120
Trajno travinje I	225	1.518	224	1.547	222	1.555	221	1.563
Trajno travinje II	836	5.929	829	5.953	819	5867	812	6.047
Ohranjanje mejic (v km)	0	0	98	120	104	130	120	148
Pridelava semen materiala avtohtonih in tradicionalnih sort kmet. rastlin	0	0	2	7	2	7	2	7

Vir: MKGP

V primerjavi s subvencijskim letom 2018 se število KMG, ki so vložila zahtevke v okviru ukrepa KOPOP, ni pomembno spremenilo, vključene površine pa so se povečale za 4 %. Med operacijami je skoraj polovica KMG (41 %) izvajala operacijo poljedelstvo in zelenjadarstvo,

sledita pa operaciji vodni viri (29 %) in ohranjanje rastlinskih genetskih virov, ki jim grozi genetska erozija (21 %). Glede na prejete vloge se je pri vseh operacijah, z izjemo hmeljarstva, povečala vključenost površin. Najbolj so se povečale površine pri operacijah steljniki in traviščni habitati metuljev, kjer so se prijavljene površine povečale za 15 %.

Za podukrep podpora za ohranjanje, trajnostno rabo in razvoj genetskih virov v kmetijstvu je v celotnem programskem obdobju na voljo 640 tisoč EUR. Konec leta 2018 je bilo objavljeno prvo javno naročilo: Pregled, inventarizacija in monitoring rastlinskih genskih virov, ki so pomembni za prehrano in kmetijstvo in se ohranjajo na kmetijskih gospodarstvih. Do konca leta 2019 je bilo za ta podukrep odobrenih 158 tisoč EUR, izplačil pa še ni bilo.

Ukrep **ekološko kmetovanje** se izvaja prek dveh podukrepov, ki vključujeta plačila za preusmeritev v prakse in metode ekološkega kmetovanja ter plačila za izvajanje teh praks in metod. V programskem obdobju 2014–2020 je temu ukrepu namenjenih 66,1 milijona EUR. V dosedanjem obdobju izvajanja ukrepa je bilo izplačanih 45,0 milijona EUR, pri čemer je bilo samo leta 2019 3.500 KMG izplačanih 9,6 milijona EUR. V okviru kampanje zbirnih vlog 2018 je 3.232 ekoloških KMG, ki so obdelovala 40.901 ha KZU, dobilo izplačanih 7,8 milijona EUR, za preusmeritev v ekološko kmetovanje pa je 1.145 KMG, ki so obdelovala 4.760 ha KZU, dobilo izplačanih skoraj 1,8 milijona EUR.

V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2019 je 3.593 vlagateljev vložilo zahteve za 47.754 ha površin. V primerjavi s subvencijsko kampanjo 2018 se je število KMG povečalo za slabe 3 %, obseg vključenih površin pa za malo manj kot 5 %.

Cilji ukrepa **plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami (OMD)** so ohraniti obdelanost kmetijskih zemljišč, ohraniti poseljenost podeželskih območij in zagotavljati javne dobrine na območjih s težjimi pridelovalnimi razmerami. Za ta ukrep je v programskem obdobju 2014–2020 namenjenih 252,6 milijona EUR.

Podobno kot v predhodnem letu so tudi v letu 2019 potekala plačila za OMD za leto 2018 ter del izplačil za subvencijsko kampanjo 2019, do konca maja 2020 pa je bilo skupaj izplačanih nekaj več kot 42 milijonov EUR. Plačila je prejelo 46.596 kmetijskih gospodarstev za 335.674 ha kmetijskih zemljišč. Število KMG, površine in skupna izplačana sredstva so bili podobni kot v subvencijskem letu 2018. V subvencijskem letu 2019 je zaradi nove razmejitve območij z naravnimi omejitvami prišlo do prerazporeditve sredstev in površin med območji, ki niso gorska. Območja z naravnimi omejitvami so se v primerjavi s subvencijskim letom 2018 zmanjšala za 38.810 ha, nasprotno pa so se za 41.052 ha povečala druga območja s posebnimi omejitvami.

Preglednica 43: Izplačana izravnalna plačila območjem z naravnimi ali drugimi omejitvami po uredbah za leti 2018 in 2019 (subvencijsko leto)

	Uredba za leto 2018 (izplačano do 31.5.2019)			Uredba za leto 2019 (izplačano do 31.5.2020)		
	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR
Gorska območja	34.172	241.094	32.374,70	33.999	242.599	32.480,00
Območja z naravnimi omejitvami	9.843	74.579	7.249,70	7.883	35.769	4.805,50
Druga območja s posebnimi omejitvami	2.581	16.001	2.499,00	4.714	57.053	5.165,70
Skupaj OMD	46.596	331.674	42.123,40	46.596	335.421	42.451,20

Vir: ARSKTRP

Plačila za ukrep **dobrobit živali** spodbujajo rejce k izvajanju nadstandardnih oblik reje živali. Ukrep se je začel izvajati leta 2014 v prašičereji. V letu 2016 se je ukrep razširil na področje govedoreje, z letom 2017 pa še na rejo drobnice. V celotnem programskem obdobju je za ta ukrep namenjenih 36,3 milijona EUR.

Preglednica 44: Izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah za leti 2018 in 2019 (subvencijsko leto)

	Uredba za leto 2018 (izplačano do 31.5. 2019)		Uredba za leto 2019 (izplačano do 31.5. 2020)	
	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR
Prašiči	254	2.105,8	251	2.058,4
Govedo	7.497	4.537,7	7.621	4.724,2
Drobnica	567	105,4	565	107,4
Skupaj	8.318	6.748,9	8.437	6.889,6

Vir: ARSKTRP, MKGP

V okviru kampanje zbirnih vlog za leto 2019 je zahtevke za dobrobit prašičev oddalo 253 gospodarstev, ki so vložila 864 zahtev. V primerjavi s subvencijskim letom 2018 se število KMG in število vloženih zahtevkov nista pomembno spremenili. Do konca maja 2020 je 251 kmetijskih gospodarstev dobilo izplačanih 2,1 milijona EUR.

V subvencijskem letu 2019 je 7.708 govedorejskih gospodarstev oddalo vlogo za 95.743 GVŽ, v okviru kampanje zbirnih vlog 2018 pa je 7.580 KMG vložilo zahtevke za 86.118 GVŽ. V primerjavi s subvencijskim letom 2018 se je število KMG povečalo za skoraj 2 %, število GVŽ, vključenih v ukrep, pa se je povečalo za 10 %. Do konca maja 2020 je 7.621 KMG dobilo izplačanih 4,7 milijona EUR.

Od leta 2017 lahko v okviru tega ukrepa sodelujejo tudi rejci drobnice. V okviru kampanje zbirnih vlog 2018 se je v operacijo drobnica vključilo 576 KMG, ki so uveljavljala 3.925 GVŽ, v okviru kampanje zbirnih vlog 2019 pa je 584 KMG vložilo zahtevke za 4.059 GVŽ. Do konca maja 2020 je 565 kmetijskih gospodarstev prejelo 107 tisoč EUR.

Cilj ukrepa **sodelovanje** je pospešiti prenos znanja in inovacij iz raziskovalne sfere v kmetijsko prakso. V okviru tega ukrepa se podpirajo raznovrstne oblike sodelovanja, s katerimi bo omogočeno lažje premagovanje gospodarskih, okoljskih in drugih omejitev, povezanih z razdrobljenostjo in nepovezanostjo. Za ta ukrep je v okviru PRP 2014–2020 na voljo 20,1 milijona EUR. Do konca leta 2019 je bilo skupaj odobrenih 11,9 milijona EUR, izplačila pa še niso bila izvedena. Ukrep je razdeljen na štiri podukrepe:

- podpore za pilotne projekte ter za razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij,
- podpore za horizontalno in vertikalno sodelovanje med udeleženci v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov ter za promocijske dejavnosti na lokalni ravni, povezane z razvojem kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov (kratke dobavne verige in lokalni trgi),
- podpore za skupno ukrepanje za blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter za skupne pristope k okoljskim projektom in stalnim okoljskim praksam (okolje in podnebne spremembe) ter,
- podpore za diverzifikacijo kmetijskih dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom, socialnim vključevanjem, kmetijstvom ter izobraževanjem o okolju in hrani (socialna diverzifikacija).

Za pilotne projekte ter za razvoj novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij je v celotnem programskem obdobju namenjenih 8,8 milijona EUR. Podpora je namenjena razvoju novih oziroma izboljšanih proizvodov, praks, procesov in tehnologij, prenosu znanj v prakso in razširjanju rezultatov projekta. Do konca leta 2019 sta bila objavljena dva javna razpisa, na katerih je bilo za 34 vlog odobrenih 6,7 milijona EUR, izplačil pa še ni bilo.

Podpora za horizontalno in vertikalno sodelovanje med udeleženci v dobavni verigi je namenjena izvedbi projektov sodelovanja, kmetijskih gospodarstev in posrednikov s ciljem vzpostaviti lokalni trg in s tem povezane promocijske dejavnosti. Za to je namenjenih 3,8 milijona EUR. Do zdaj je bilo na dveh javnih razpisih za 13 vlog odobrenih 680 tisoč EUR, izplačila pa še niso bila izvedena.

Tretji podukrep prispeva k blažitvi podnebnih sprememb ali prilagajanju nanje ter uvaja skupne pristope k okoljskim projektom in stalnim okoljskim praksam. Podpora je namenjena zmanjšanju negativnih vplivov kmetijstva in gozdarstva na okolje, izvajanju skupnih pristopov za varstvo biotske raznovrstnosti, izvajanju okoljsko učinkovite kmetijske politike na vodovarstvenih in drugih varovanih območjih ter zmanjšanju, blažitvi ali prilagajanju na podnebne spremembe. V celotnem programskem obdobju je za ta namen načrtovanih 5,6 milijona EUR. Do zdaj sta bila objavljena dva javna razpisa, na katerih je bilo odobrenih 14 vlog v skupni vrednosti 2,8 milijona EUR. Do konca leta 2019 še ni bilo izplačil v okviru tega podukrepa.

Cilj podukrepa za diverzifikacijo kmetijskih dejavnosti v dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom, socialnim vključevanjem, kmetijstvom ter izobraževanjem o okolju in hrani je preučiti možnosti za razvoj dejavnosti na kmetiji, ki se nanašajo na področja izobraževanja ter zdravstvenega, socialnega in invalidskega varstva. Za ta podukrep je v celotnem programskem obdobju namenjenih 1,9 milijona EUR. Do zdaj sta bila pri tem podukrepu objavljena dva javna razpisa. Odobrenih je bilo 1,6 milijona EUR, izplačil pa še ni bilo.

Ukrep **LEADER** je postal del širšega pristopa lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost (CLLD), pri čemer poleg Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja sodelujeta tudi Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo ter Evropski sklad za regionalni razvoj. V okviru PRP je za celotno programsko obdobje na voljo dobrih 56,4 milijonov EUR. V Sloveniji v programskem obdobju 2014–2020 deluje 37 lokalnih akcijskih skupin. Za te so potrjene strategije lokalnega razvoja, ki se bodo izvajale na celotni površini države.

Do konca leta 2019 je bilo za vse podukrepe odobrenih skoraj 33 milijonov EUR, izplačanih pa 9,8 milijona EUR, pri čemer je bilo 402 tisoč EUR izplačanih za pripravo strategij lokalnega razvoja. V celotnem programskem obdobju je bilo odobrenih 376 operacij v okviru strategij lokalnega razvoja, za katere je bilo izplačanih 5,1 milijona EUR. Za prevzete obveznosti iz preteklega programskega obdobja je bilo za 22 operacij izplačanih 726 tisoč EUR. Pri podukrepu priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja LAS so bili do zdaj izvedeni štirje javni razpisi, na katerih je bilo za 74 operacij odobrenih 3,9 milijona EUR, od katerih je bilo 606 tisoč tudi že izplačanih. Za tekoče stroške in stroške animacije lokalnih akcijskih skupin je bilo do konca leta 2019 izplačanih 3,6 milijona EUR.

Namen **tehnične pomoči** je zagotoviti učinkovito izvajanje programa. V okviru tehnične pomoči se izvajajo različne študije in vrednotenja, zagotavljajo se sredstva za upravljanje PRP in podpirajo dejavnosti Mreže za podeželje. Za vse te dejavnosti je v celotnem programskem obdobju namenjenih 39,1 milijona EUR. V celotnem obdobju izvajanja programa je bilo izplačanih skoraj 17,5 milijona EUR, od tega je bilo samo v letu 2019 izplačanih nekaj manj kot 4,5 milijona EUR.

Preglednica 45: Pregled sredstev po aktivnostih tehnične pomoči (000 EUR; do 31. 12. 2019)

Aktivnost	Razpoložljivo	Izplačano skupaj	2019	izplačano/ razpoložljivo (%)
Študije in vrednotenja	5.864,9	1.713,1	540,2	29,2
Upravljanje PRP 2014–2020	27.369,8	14.878,3	3.761,7	54,4
Mreža za podeželje	5.864,9	858,6	179,7	14,6
Skupaj	39.009,6	17.450,0	4.481,5	44,6

Vir: MKGP

5.1.4 Drugi programi, sofinancirani s sredstvi EU

Poleg ukrepov prvega in drugega stebra skupne kmetijske politike EU delno ali v celoti sofinancira tudi nekatere ukrepe na področju veterinarstva, varstva rastlin in nekatere druge projekte, pomembne za raziskave in razvoj (npr. FADN, ERA-NET in LIFE NATURA.SI), ki pa so po obsegu sredstev precej skromnejši.

Evropska komisija ukrepe v veterini sofinancira do 50 %, v nekaterih primerih pa v določenem najvišjem znesku. Izvajajo se na podlagi odobrenega programa za izkoreninjenje, spremljanje in preprečevanje posamezne živalske bolezni.

Na področju zdravstvenega varstva rastlin EU s 75-odstotnim deležem sofinancira ukrepe za preprečevanje vnosa in širjenja ter zatiranje rastlinskih karantenskih škodljivih organizmov.

S sredstvi EU je redno podprto tudi delovanje mreže za zbiranje računovodskih podatkov o dohodkih in poslovanju kmetijskih gospodarstev (FADN – Farm Accountancy Data Network), in sicer v delu, ki se nanaša na vnos, obdelavo in arhiviranje računovodskih podatkov s poročevalskih kmetij. Nadomestila poročevalskim kmetijam za vodenje računovodstva po metodologiji FADN in drugi operativni stroški se financirajo z državnimi sredstvi.

5.2 Drugi ukrepi kmetijske politike

Število ukrepov, ki se v celoti financirajo samo iz državnega proračuna se zmanjšuje. Ukrepi, ki dopolnjujejo ukrepe skupne kmetijske politike, se deloma izvajajo v obliki državnih pomoči, ki jih je treba priglasiti Evropski komisiji, deloma pa v obliki pomoči po pravilu *de minimis*, ki je zaradi omejene višine na upravičenca dovoljena brez posebnih dodatnih omejitev. Po trenutno veljavnih predpisih EU višina pomoči *de minimis* ne sme presegati 25.000 EUR na upravičenca v katerem koli obdobju treh proračunskih let, hkrati pa skupna pomoč *de minimis* na državni ravni ne sme presegati 1 % vrednosti letne proizvodnje. To velja tudi za splošne ukrepe, ki ne ogrožajo enotnega trga oziroma ne izkrivljajo konkurence.

V okviru državnih pomoči MKGP redno **sofinancira zavarovalne premije** za zavarovanje posevkov, nasadov in plodov pred nevarnostjo toče, požara, udara strele, pozebe, poplave in viharja ter zavarovanje živali pred nevarnostjo pogina, zakola ali usmrtnice zaradi bolezni. Namen ukrepa je zmanjšati tveganje v kmetijski proizvodnji. Do sofinanciranja zavarovalnih premij za zavarovanje primarne kmetijske proizvodnje so upravičena KMG, ki se ukvarjajo s proizvodnjo kmetijskih in ribiških proizvodov. V letu 2019 je višina sofinanciranja za živali znašala 30 % obračunane zavarovalne premije. Za posevke, nasade in plodove je višina sofinanciranja znašala 50 % obračunane zavarovalne premije. Za sofinanciranje zavarovalnih premij lahko kmetijsko gospodarstvo uveljavlja tudi druge državne pomoči (npr. sofinanciranje iz občinskih sredstev), ki pa skupaj ne smejo presegati 65 % upravičenih stroškov zavarovalne premije. V imenu upravičencev sofinancirani del premije uveljavljajo zavarovalnice.

Preglednica 46: Izplačana proračunska sredstva za sofinanciranje zavarovalnih premij, zavarovana kmetijska zemljišča in število zavarovanih živali; 2013–2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Izplačana sredstva (000 EUR)	4.670	4.097	1.918	1.408	2.245	4.444	4.742
Zavarovane površine, skupaj (ha)	42.681	38.343	41.486	36.762	45.448	50.958	52.871
Sadje (intenzivni nasadi)	1.255	1.107	976	1.328	1.120	1.363	1.339
Hmelj	775	996	1.051	1.249	1.347	1.398	1.403
Vinogradi	1.675	1.658	1.406	3.031	3.407	3.367	3.422
Žito	29.459	25.792	31.482	24.032	31.706	36.536	38.112
Druge rastline	9.517	8.790	6.571	7.122	7.868	8.293	8.596
Število zavarovanih živali, skupaj*	56.584	84.834	90.470	75.431	75.074	71.558	57.342
Govedo	33.641	33.904	34.140	22.261	30.814	30.197	31.746
Prašiči	19.561	45.365	52.762	50.444	41.723	38.949	23.261
Konji, osli	1.574	3.898	2.051	1.093	1.012	881	919
Drobnica (ovce, koze)	1.808	1.667	1.517	1.633	1.525	1.531	1.416

* Brez perutnine in rib.

Vir: MKGP

Podobno kot v preteklih letih so se tudi v letu 2019 izvajali ukrepi pomoči ob nepredvidljivih dogodkih. Mednje spadajo pomoč KMG, prizadetim zaradi požara, strele, smrti, invalidnosti, nesposobnosti za delo ipd. ter občasni izredni ukrepi pomoči. V letu 2019 je bila izplačana izredna oblika pomoči, in sicer za sanacijo posledic škode v čebelarstvu zaradi neugodnih vremenskih razmer v letu 2019 in prerazmnožitve rdečerjave puhaste smrekove ušice.

Na podlagi Odloka o finančni pomoči za nadomestilo škode v čebelarstvu v letu 2019 (Uradni list RS, št. 61/19) je MKGP v letu 2019 izvedlo ukrep Pomoč za nadomestilo škode v čebelarstvu v letu 2019. V okviru tega ukrepa se je finančna pomoč namenila za izpad dohodka zaradi zmanjšanja oziroma izpada čebeljih pridelkov, kar je bila posledica zmanjšanja medenja medovitih rastlin in kristalizacije medu v satju zaradi prerazmnožitve rdečerjave puhaste smrekove ušice. Ukrep se je izvajal v skladu s pravili *de minimis*. Finančna pomoč se je namenila 2.935 čebelarjem v višini 441.418 EUR (od tega 44 ekološkim čebelarjem v višini 26.780 EUR). To je pripomoglo k nadaljevanju čebelarjenja in zagotavljanju ponudbe kakovostnih čebeljih pridelkov.

Med redne državne ukrepe spada **podpora promocijskim in tržnim dejavnostim**, pri čemer se sredstva namenjajo vinogradniško-vinarskemu sektorju kot dopolnilo k ukrepom skupne kmetijske politike na trgu vina (sodelovanje na sejmih, tržne raziskave, svetovalne dejavnosti, izobraževanje vinarjev) ter za izvajanje različnih drugih projektov informiranja in promocije kmetijskih in živilskih proizvodov doma in v tujini ter za spodbujanje tržnega združevanja primarnih proizvajalcev določenih proizvodov (ekološki proizvodi, hmelj, pitani prašiči, sveže sadje in zelenjava).

Sredstva državnega proračuna se redno namenjajo tudi za **zemljiške operacije** oziroma za upravljanje in investicijsko vzdrževanje državnih namakalnih sistemov in osuševalnih sistemov, pri čemer je redno vzdrževanje teh sistemov v celoti financirano iz prispevkov uporabnikov prek odmere nadomestila za kritje stroškov delovanja in vzdrževanja.

Redno se izvajajo tudi številne **splošne storitve za kmetijstvo**, med katere spadajo predvsem dejavnosti javnih služb in zavodov, strokovne in svetovalne naloge, izobraževanje in raziskovanje, nadzor kakovosti, spremljanje stanja in preventivni ukrepi na področju zdravstvenega varstva rastlin in živali ipd. Obseg dela in vsebine se določajo pretežno na podlagi sprejetih letnih programov dela, financirajo pa se skoraj v celoti z domačimi sredstvi.

6 KMETIJSKO KNJIGOVODSTVO PO METODOLOGIJI FADN

6.1 Vzorec poročevalskih kmetijskih gospodarstev, vključenih v mrežo FADN

Mreža računovodskih podatkov s kmetijskih gospodarstev (Farm Accountancy Data Network ali FADN) je usklajen sistem poenostavljenega kmetijskega knjigovodstva, ki temelji na spoštovanju enakih računovodskih načel v vseh državah članicah EU. Izvaja se na vzorcu (tržnih) kmetijskih gospodarstev. Sistem je namenjen predvsem spremljanju absolutnih in relativnih sprememb dohodkov na ravni kmetijskega gospodarstva za potrebe agrarnoekonomskih analiz in za podporo agrarnopolitičnim odločitvam. V Sloveniji segajo začetki knjigovodstva po metodologiji FADN v leto 1994, od leta 2004 pa je knjigovodstvo FADN usklajeno s predpisi na ravni EU.

Za obračunska leta 2015–2017 je prišlo do preračuna tipologije kmetijskih gospodarstev na podlagi najnovejših dosegljivih statističnih podatkov. Za pripravo vzorčnega okvira za nabor so bili uporabljeni podatki raziskave strukture kmetijskih gospodarstev iz leta 2016, za izračun ekonomske velikosti kmetijskih gospodarstev pa SO2013 (povprečje koeficientov standardnega prihodka (ti. SOC) za leta 2011–2015). Posledice tega preračuna so sprememba velikosti dejanskega vzorca FADN (zmanjšanje, kajti nekatere kmetije ne presežejo ekonomskega praga za vključitev v vzorec), spremembe v tipologiji nekaterih kmetijskih gospodarstev (v tipu kmetovanja ali razredu ekonomske velikosti) ter posledično spremembe vrednosti standardnih rezultatov za obračunska leta 2015–2017. Pri podatkih za obračunsko leto 2014 je prišlo na nekaterih mestih do manjših popravkov vhodnih podatkov, zato so nekatere vrednosti standardnih rezultatov za to obračunsko leto prav tako spremenjene v primerjavi s prikazi v lanskoletnem poročilu.

V obračunskem letu 2018 se je število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v dejanskem vzorcu FADN za Slovenijo v primerjavi s predhodnim letom malce povečalo (+1 %), v primerjavi z letom 2014 pa malce zmanjšalo (–1 %). Po velikosti je bil dejanski vzorec FADN za obračunsko leto 2018 nekoliko manjši od načrtovanega vzorca (–2 %).

Preglednica 47: Število poročevalskih kmetijskih gospodarstev v vzorčnem okviru za nabor ter v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Vzorčni okvir za nabor	41.303	41.303	40.675	40.500	40.352
Načrtovani vzorec	908	908	908	908	908
Dejanski vzorec*	904	883	913	884	891

* Obračunska leta 2015–2017: Zaradi preračuna na najnovejšo tipologijo (FSS2016/SO2013) je v dejanski vzorec zajetih manj kmetijskih gospodarstev, kot je prikazano v lanskoletnem poročilu.

Vir: MKGP (načrti vzorčenja za obračunska leta 2014–2018), FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2014–2018; obračunsko leto 2018: začasni podatki), preračuni KIS

Pokritost načrtovanega z dejanskim vzorcem tudi za leto 2018 ni bila optimalna, se je pa v primerjavi z letom prej izboljšala pri polovici analiziranih skupin kmetijskih gospodarstev, in sicer pri polovici proizvodnih tipov in pri dveh razredih po ekonomski velikosti, pri štirih skupinah pa je stanje glede pokritosti ostalo enako kot v predhodnem letu. Poslabšanje pokritosti praviloma pomeni relativno večje odstopanje števila kmetijskih gospodarstev v posamezni skupini v dejanskem vzorcu od števila gospodarstev v isti skupini v načrtovanem vzorcu kot v letu prej, v nekaterih primerih pa tudi zmanjšanje števila kmetij v že tako številčno podhranjenih skupinah.

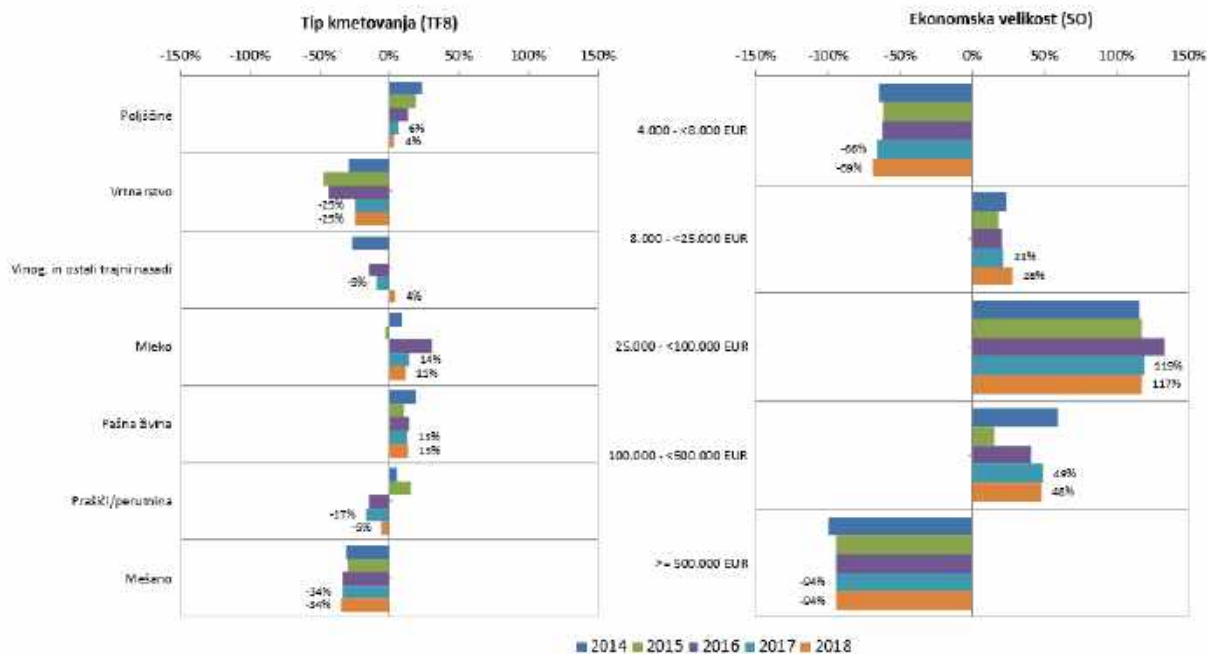
Preglednica 48: Število kmetijskih gospodarstev po tipih kmetovanja (TF8) in ekonomski velikosti v načrtovanem in dejanskem vzorcu FADN; 2014–2018

Tip kmetovanja (TF8)	Načrtovani vzorec					Dejanski vzorec				
	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
Pojščine	100	100	108	109	107	124	119	123	116	111
Vrtnarstvo	17	17	16	16	16	12	9	9	12	12
Vinogradništvo in ostali trajni nasadi	88	88	94	92	92	65	87	80	84	96
Prireja mleka	151	151	147	148	148	164	147	192	169	165
Pašna živina (brez prireje mleka)	303	303	298	301	301	360	337	342	340	341
Zrnajeda živina (prašiči/perutnina)	20	20	20	18	19	21	23	17	15	18
Mešano	229	229	225	224	225	158	161	150	148	148
Skupaj	908	908	908	908	908	904	883	913	884	891
Razred ekonomske velikosti (SO)	Načrtovani vzorec					Dejanski vzorec				
	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
4.000–< 8.000 EUR	383	383	369	370	369	137	146	139	126	114
8.000–< 25.000 EUR	329	329	319	320	320	405	389	386	388	408
25.000–< 100.000 EUR	139	139	139	139	139	300	302	324	304	302
100.000–< 500.000 EUR	39	39	44	43	44	62	45	62	64	65
>= 500.000 EUR	18	18	37	36	36	0	1	2	2	2
Skupaj	908	908	908	908	908	904	883	913	884	891

* Obračunska leta 2015–2017: Zaradi preračuna na najnovejšo tipologijo (FSS2016/SO2013) je v dejanski vzorec zajetih manj kmetijskih gospodarstev, posamezna kmetijska gospodarstva pa so lahko uvrščena v drug tip kmetovanja oziroma razred ekonomske velikosti.

Vir: MKGP (načrti vzorčenja za obračunska leta 2014–2018), FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2014–2018; obračunsko leto 2018: začasni podatki), preračuni KIS

Slika 29: Odstopanje dejanskega od načrtovanega vzorca FADN po tipih kmetovanja (TF8) in razredih ekonomske velikosti (načrtovani vzorec = 0 %); 2014–2018

* Obračunska leta 2015–2017: Posodobitev tipologije (FSS2016/SO2013).

Vir: MKGP (načrti vzorčenja za obračunska leta 2014–2018), FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2014–2018; obračunsko leto 2018: začasni podatki), preračuni KIS

Okvir 8: FADN (Farm Accountancy Data Network)

V okviru FADN se zbirajo računovodski podatki za vzorec kmetijskih gospodarstev po enotni predpisani metodologiji v vseh državah članicah EU. V vzorec so lahko vključena le gospodarstva, ki presežejo določen prag ekonomske velikosti. Razred ekonomske velikosti, ki je prag zajetja kmetijskih gospodarstev v vzorčni okvir za izbor poročevalskih kmetij, določi posamezna država. Gospodarstva v vzorcu morajo biti izbrana na način, ki zagotavlja reprezentativnost po regijah, ekonomski velikosti in tipu kmetovanja, podlaga za vzorčenje pa so statistični podatki strukturnih raziskovanj kmetijstva.

Ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev se od vključno obračunskega leta 2010 opredeljuje na podlagi standardnega prihodka (Standard Output ali SO). SO je standardna vrednost bruto kmetijske proizvodnje po cenah na kmetiji (v EUR), in sicer brez DDV, davkov na proizvode in subvencij, izračunava pa se kot petletno povprečje. V Sloveniji je od leta 2010 prag ekonomske velikosti kmetijskega gospodarstva za vključitev v vzorec FADN enak 4.000 EUR SO.

Poročevalska enota je kmetijsko gospodarstvo, ki ustreza postavljenim merilom in se odloči za vodenje računovodstva. Obračunsko obdobje računovodstva je koledarsko leto. Na začetku koledarskega leta kmetije skupaj s kmetijskimi svetovalci izpolnijo popisne liste o zmogljivostih na kmetijskem gospodarstvu, v mesečnih poročilih pa poročajo o poslovnih dogodkih, ki jih računovodski pisarni KGZ Kranj in KGZ Ptuj ali kmetijska gospodarstva po možnosti sproti vnašajo v računalniški program. Vnos, obdelavo in arhiviranje knjigovodskih podatkov financira EU, nadomestila poročevalskim kmetijskim gospodarstvom za vodenje računovodstva pa se financirajo z državnimi sredstvi.

Metodologija FADN predpisuje izračunavanje okoli 180 standardnih rezultatov, ki so izračunani kot utežena povprečja, pri čemer vsakemu poročevalskemu kmetijskemu gospodarstvu pripada ustrezna utež glede na število gospodarstev v neki skupini (stratumu). Vsota uteži vseh kmetijskih gospodarstev v vzorcu je skupno število gospodarstev v naboru poročevalskih kmetijskih gospodarstev.

Temeljni pojmi

Tip kmetovanja je opredeljen na podlagi deleža, ki ga posamezna kmetijska dejavnost prispeva k skupni vrednosti ekonomskega merila (SO) na kmetijskem gospodarstvu. V prikazih standardnih rezultatov so poročevalska kmetijska gospodarstva razporejena v osem tipov kmetovanja (TF8).

Vložek dela zajema plačano in neplačano delo, izraženo v ekvivalentu polnovredne delovne moči (PDM), ki pomeni letno delovno obveznost enega polno zaposlenega delavca (1.800 ur/leto). Vložek neplačanega dela se nanaša na delo družinskih članov (PDMd).

Vrednost proizvodnje zajema skupno vrednost rastlinske proizvodnje in živinoreje ter drugih prihodkov (brez subvencij), na primer iz dopolnilnih dejavnosti na kmetiji (razen predelave mleka), turizma in gozdarstva. Vrednost proizvodnje vključuje vrednost prodaje, vrednost doma pridelane krme in semen, vrednost porabe v gospodinjstvu in vrednost daril v naravi ter spremembe vrednosti živine in zalog rastlinskih pridelkov.

Vmesna poraba vključuje vse skupne splošne in posebne stroške, povezane z opravljanjem kmetijske dejavnosti v obračunskem letu, vključno s stroški doma pridelanih in porabljenih pridelkov za reprodukcijo na kmetijskem gospodarstvu, ne vključuje pa finančnih obveznosti (plačane obresti, najemnine), stroškov dela in amortizacije.

Bilanca tekočih subvencij in davkov zajema subvencije in davke, ki izhajajo iz tekoče proizvodnje v obračunskem letu (seštevek v obračunskem letu odobrenih kmetijskih subvencij in bilance DDV na tekoče poslovanje, zmanjšan za kmetijske davke).

Bruto dodana vrednost kmetije je vrednost proizvodnje, zmanjšana za vmesno porabo ter povečana (zmanjšana) za bilanco tekočih subvencij in davkov.

Amortizacija je letno nadomestilo za uporabo stalnega kapitala (zgradbe, stroji in oprema ipd.).

Neto dodana vrednost kmetije (NDV) se izračuna kot bruto dodana vrednost, zmanjšana za amortizacijo. Je nadomestilo za stalne proizvodne dejavnike ne glede na izvor (delo, zemlja, kapital: domači in najeti).

Stroški z zunanjimi dejavniki so nadomestila za vložke (delo, zemlja in kapital), ki niso v lasti imetnika kmetijskega gospodarstva; zajemajo stroške plač, najemnin in plačanih obresti.

Bilanca subvencij in davkov na investicije zajema subvencije in davke, ki ne izhajajo iz tekoče proizvodne dejavnosti v obračunskem letu. Izračuna se kot seštevek subvencij za investicije, ki je zmanjšan za DDV, plačan za investicije.

Dohodek kmečke družine je neto dodana vrednost kmetije, zmanjšana za stroške z zunanjimi dejavniki ter povečana (zmanjšana) za bilanco subvencij in davkov na investicije. Ta kazalnik pomeni povračilo za stalne proizvodne dejavnike v lasti kmetijskega gospodarstva (delo, zemlja, kapital) in nadomestilo za podjetniška tveganja (izguba/dobiček) v obračunskem letu.

Pokritost je ponovno bolj problematična po ekonomskih razredih kot po proizvodnih tipih. Glede izboljšanja pokritosti načrtovanega vzorca z dejanskim vzorcem po proizvodnih tipih ostaja priporočilo za povečanje števila kmetijskih gospodarstev predvsem v tipu mešano in vrtnarstvo, nadalje pa zmanjševati predvsem v tipih pašna živina in prireja mleka. Po razredih ekonomske velikosti prav tako ostaja priporočilo, ki je veljalo za predhodno leto; priporočljivo bi bilo nadalje zmanjševati število kmetijskih gospodarstev v srednjih razredih (predvsem v razredu od 25.000 do < 100.000 EUR SO in v razredu od 8.000 do < 25.000 EUR SO), občutno pa povečati število gospodarstev v skrajnih razredih, v najnižjem (od 4.000 do < 8.000 EUR SO) in najvišjem (500.000 EUR SO ali več).

V letu 2018 se je primerjavi z letom prej število kmetijskih gospodarstev v absolutnem smislu zmanjšalo v eni tretjini analiziranih skupin dejanskega vzorca (proizvodni tipi, razredi ekonomske velikosti), in sicer najbolj pri poljedelskem proizvodnem tipu in v najnižjem razredu po ekonomski velikosti (od 4.000 do < 8.000 EUR SO). Število gospodarstev se je v absolutnem smislu najbolj povečalo pri (združenem) tipu vinogradništvo in ostali trajni nasadi ter pri drugem najnižjem razredu po ekonomski velikosti (od 8.000 do < 25.000 EUR SO).

6.2 Osnovna proizvodna zmogljivost in ekonomska velikost po tipih kmetovanja

V letu 2018 so po začasnih podatkih FADN kmetijska gospodarstva v povprečju uporabljala 10,5 ha kmetijskih zemljišč (KZU), kar je v primerjavi s predhodnim letom nekoliko večji obseg (+3 %) in za več kot polovico nad državnim povprečjem po podatkih vzorčnega raziskovanja o strukturi kmetijskih gospodarstev v letu 2016 (6,9 ha KZU/kmetijsko gospodarstvo).

Preglednica 49: Osnovni proizvodni potencial in ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev v vzorcu FADN po tipih kmetovanja (TF8); 2014–2018

Tip kmetovanja (TF8)	KZU (ha/kmetijsko gospodarstvo)					Število GVŽ (GVŽ/kmetijsko gospodarstvo)				
	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
Poljščine	8,9	9,8	9,3	8,9	9,1	1,5	2,0	2,0	1,8	1,7
Vrtnarstvo	7,8	15,8	17,1	14,7	15,6	1,0	2,0	1,0	0,4	0,9
Vinogradništvo	4,1	5,7	4,3	4,9	5,3	0,2	0,5	1,1	0,5	0,3
Ostali trajni nasadi	4,7	4,2	4,2	4,3	4,4	0,5	0,4	0,4	0,6	0,6
Prireja mleka	15,9	16,8	17,8	17,8	18,4	24,6	27,7	29,2	29,7	29,9
Pašna živina (brez prireje mleka)	10,4	11,5	11,0	10,9	11,2	9,7	10,6	11,0	10,6	10,9
Znojeda živina (prašiči/perutnina)	15,5	22,6	24,5	21,7	18,2	76,1	102,0	110,7	102,1	125,2
Mešano	8,0	8,7	8,4	8,6	9,2	8,9	9,6	9,4	8,9	9,4
Skupaj	9,8	10,2	10,0	10,1	10,5	9,9	10,1	10,4	10,3	10,8
Tip kmetovanja (TF8)	Vložek dela (PDM/kmetijsko gospodarstvo)					Ekonomska velikost (v 000 EUR SO/kmetij. gospodarstvo)				
	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
Poljščine	1,0	1,0	1,0	0,8	1,0	13,8	16,2	16,7	16,3	15,8
Vrtnarstvo	3,5	11,4	5,7	3,4	3,1	55,7	170,5	173,6	152,3	142,9
Vinogradništvo	1,5	1,6	1,6	1,9	1,7	10,6	33,9	22,8	31,1	32,3
Ostali trajni nasadi	1,3	1,1	1,2	1,0	1,0	23,2	18,0	18,8	19,3	18,6
Prireja mleka	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7	48,6	53,8	56,4	57,0	57,6
Pašna živina (brez prireje mleka)	1,2	1,3	1,2	1,1	1,1	13,5	13,5	13,4	13,2	13,8
Znojeda živina (prašiči/perutnina)	1,5	1,8	1,5	1,4	1,7	91,2	145,0	117,6	112,7	155,7
Mešano	1,4	1,3	1,2	1,2	1,1	16,0	17,4	15,8	16,1	16,9
Skupaj	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	20,3	22,9	22,6	22,9	23,6

* Obračunska leta 2015–2017: Posodobitev tipologije (FSS2016/SO2013).

Vir: FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2014–2018; obračunsko leto 2018: začasni podatki), preračuni KIS

V primerjavi s predhodnim letom se je obseg KZU na kmetijsko gospodarstvo leta 2018 povečal pri vseh proizvodnih tipih, z izjemo kmetijskih gospodarstev s prirejo zrnajede živine (prašiči/perutnina), pri katerem je prišlo do občutnega zmanjšanja (-16 %). Obseg KZU se je najbolj povečal pri proizvodnem tipu vinogradništvo (+7 %). V letu 2018 so bila po obsegu KZU največja kmetijska gospodarstva s prirejo mleka, malce manjša pa tista z rejo zrnajede živine, ki so sicer v povprečju največja v celotnem analiziranem obdobju. Najmanjša po obsegu KZU pa ostajajo pri tipih ostali trajni nasadi in vinogradništvo.

Povprečno število GVŽ na kmetijsko gospodarstvo se je v letu 2018 povečalo v primerjavi z letom prej (+4 %), in sicer so kmetijska gospodarstva po podatkih FADN v tem letu redila v povprečju 10,8 GVŽ, kar je ponovno pričakovano občutno nad državnim povprečjem po podatkih vzorčnega raziskovanja o strukturi kmetijskih gospodarstev v letu 2016 (7,5 GVŽ/kmetijsko gospodarstvo; upoštevana so kmetijska gospodarstva z živino). V primerjavi s predhodnim letom se je povprečno število GVŽ v letu 2018 najboljše povečalo pri tipu vrtnarstvo (+120 %), vendar pa ta kmetijska gospodarstva v povprečju redijo zelo malo živali (0,9 GVŽ/kmetijsko gospodarstvo). Povprečno število GVŽ na kmetijsko gospodarstvo se je v letu 2018 izrazito povečalo tudi pri tipih prašiči/perutnina (za okoli petino) in mešano (+6 %), izrazito pa se je zmanjšalo pri tipih vinogradništvo (za okoli tretjino, vendar v povprečju zelo majhne absolutne vrednosti) ter pri poljedelskih kmetijskih gospodarstvih (-4 %). Tudi v letu 2018, enako kot v celotnem analiziranem obdobju, so bila po povprečnem številu GVŽ na kmetijsko gospodarstvo največja gospodarstva v proizvodnih tipih zrnajeda živina (prašiči/perutnina) in prireja mleka, najmanjša pa v tipih vinogradništvo in ostali trajni nasadi.

Po začasnih podatkih FADN za leto 2018 je povprečna poraba dela (plačanega in neplačanega) na kmetijskih gospodarstvih ostala enaka kot v letu prej in je znašala 1,2 PDM na kmetijsko gospodarstvo. To je še vedno nad slovenskim povprečjem po vzorčnem raziskovanju o strukturi kmetijskih gospodarstev v letu 2016 (1,1 PDM/kmetijsko gospodarstvo). V primerjavi z letom prej se je povprečna poraba dela zmanjšala pri polovici proizvodnih tipih, najizraziteje pri tipih vrtnarstvo (-9 %) in mešano (-8 %), povečala pa pri poljedelskem tipu (za okoli petino) in na kmetijskih gospodarstvih s prirejo zrnajede živine (+15 %). Tudi v letu 2018, enako kot v predhodnem letu, je bila najmanjša povprečna poraba dela po podatkih FADN na poljedelskih kmetijskih gospodarstvih in gospodarstvih z ostalimi trajnimi nasadi (oba tipa 1 PDM/kmetijsko gospodarstvo). Največja povprečna poraba dela pa je bila za leto 2018, enako kot v celotnem analiziranem obdobju, izračunana pri proizvodnem tipu vrtnarstvo (3,1 PDM/kmetijsko gospodarstvo).

V letu 2018 so kmetijska gospodarstva po podatkih FADN v povprečju dosegala ekonomsko velikost okoli 23,6 tisoč EUR standardnega prihodka na kmetijsko gospodarstvo, kar je povečanje glede na leto prej in ponovno občutno nad slovenskim povprečjem po vzorčnem raziskovanju o strukturi kmetijskih gospodarstev iz leta 2016 (16,6 tisoč EUR standardnega prihodka/kmetijsko gospodarstvo). Po ekonomski velikosti so bila v letu 2018 v povprečju največja kmetijska gospodarstva v proizvodnih tipih zrnajeda živina (prašiči/perutnina), vrtnarstvo (v povprečju največja v celotnem analiziranem obdobju) in prireja mleka, najmanjša pa pri tipih pašna živina (v povprečju ekonomsko najmanjša v celotnem analiziranem obdobju) in poljščine.

6.3 Ključni ekonomski rezultati knjigovodstva po metodologiji FADN

Začasni rezultati FADN knjigovodstva za obračunsko leto 2018 kažejo na ohranitev ekonomskega stanja kmetijskih gospodarstev glede na leto prej, pri čemer se je vrednost proizvodnje sicer opazno povečala v primerjavi s predhodnim letom (za okoli desetino), skupni prihodek pa se je povečal le nekoliko (+3 %), ker je vrednost neto tekočih subvencij v primerjavi

z letom prej precej padla (za okoli četrtno). K zmanjšanju neto tekočih subvencij v letu je prispevalo močno znižanje v vrednosti ostalih plačil za razvoj podeželja (–96 %), razlog pa je sprememba v klasifikaciji podpor za mlade prevzemnike, ki se z letom 2018 upoštevajo v okviru investicijskih in ne več tekočih subvencij. V primerjavi s predhodnim letom se je amortizacija le nekoliko povečala (+2 %), vmesna poraba pa še malo intenzivneje (+5 %).

V primerjavi z letom prej se je neto dodana vrednost kmetije v letu 2018 komaj opazno povečala (+1 %) in dosegala slabih 7.700 EUR. Ob enaki porabi delovne sile je neto dodana vrednost, preračunana na PDM, leta 2018 dosegala okoli 6.300 EUR, kar je malce več kot v predhodnem letu (+1 %) in dosega dobro četrtno povprečja EU–28 za leto 2018 (okoli 23.300 EUR/PDM po začasnih podatkih javno dostopne baze podatkov FADN⁵).

Za leto 2018 je utežena mediana neto dodane vrednosti kmetije za Slovenijo znašala 2.501 EUR/kmetijsko gospodarstvo, utežena mediana neto dodane vrednosti kmetije, preračunane na PDM, pa malce manj (2.476 EUR/PDM). Obe mediani sta se v primerjavi s predhodnim letom nekoliko zmanjšali (za okoli 2 %), obe pa dosegata približno četrtno povprečja za EU–28. Mediana je srednja vrednost; polovica kmetijskih gospodarstev v populaciji, ki jo predstavlja dejanski vzorec za leto 2018, ima torej višjo, polovica pa nižjo vrednost.

Preglednica 50: Osnovni ekonomski rezultati knjigovodstva FADN (EUR/gospodarstvo); 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018	Indeks 2018/17
Skupaj vrednost proizvodnje	22.280	25.433	24.990	25.929	28.865	111,3
Bilanca tekočih subvencij in davkov	5.905	5.610	7.145	7.640	5.865	76,8
Skupni prihodek	28.185	31.043	32.135	33.569	34.729	103,5
Skupaj vmesna poraba	15.623	17.774	17.447	17.647	18.601	105,4
Bruto dodana vrednost kmetije	12.562	13.269	14.688	15.922	16.128	101,3
Amortizacija	7.792	8.335	8.077	8.307	8.464	101,9
Neto dodana vrednost kmetije	4.770	4.933	6.611	7.615	7.665	100,7
Neto dodana vrednost km. na PDM (EUR/PDM)	3.585	3.692	5.136	6.295	6.336	100,7

* Obračunska leta 2015–2017: Posodobitev tipologije (FSS2016/SO2013)

Vir: FADN RICA (individualni standardni rezultati za obračunska leta 2014–2018; obračunsko leto 2018: začasni podatki), preračuni KIS

Orientacijska primerjava neto dodane vrednosti na PDM po podatkih FADN in factorskega dohodka na PDM po rezultatih ekonomskih računov za kmetijstvo (ERK) tudi za leto 2018, enako kot za celotno preteklo analizirano obdobje (z izjemo leta 2017) pokaže, da je neto dodana vrednost kmetije na PDM občutno nižja kot factorski dohodek na PDM, kar ni pričakovano, saj knjigovodstvo FADN ne zajema najmanjših kmetijskih gospodarstev po ekonomski velikosti (pod ekonomskim pragom). Za leto 2018 je v skladu s pričakovanji prišlo do enake smeri za oba kazalnika (povečanje), ne pa tudi v intenzivnosti medletnih sprememb. V primerjavi s predhodnim letom, je bila namreč rast zelo izrazita pri factorskem dohodku na PDM (porast za okoli dve petini), pri neto dodani vrednosti pa komaj opazna (+1 %). Factorski dohodek na PDM je v letu 2018 dosegel okoli 7.600 EUR na PDM, kar je največ do zdaj.

Izrazito odstopanje v intenzivnosti medletnega porasta za oba kazalnika nakazuje, da za leto 2018 rezultati FADN na agregatni ravni ne odražajo v ustrezni meri medletnih sprememb dohodkovnega stanja v ekonomsko najugodnejšem letu za slovensko kmetijstvo do zdaj (povišanje vrednosti kmetijske proizvodnje za slabo petino, predvsem zaradi izjemnih letin v sadjarstvu in vinogradništvu; posledično izrazito povečanje factorskega dohodka). Pozitivno pa je, da so ekonomski rezultati FADN na ravni posameznih rastlinskih proizvodnih tipov bolj

⁵ FADN Public Database: https://ec.europa.eu/agriculture/rica/database/database_en.cfm

usklajeni z ERK. V primerjavi s predhodnim letom je opazno precejšnje povišanje vrednosti proizvodnje in tudi neto dodane vrednosti na PDM pri tipih ostali trajni nasadi in vinogradništvo, vendar je tako kot na agregatni ravni, manj intenzivno kot po rezultatih ERK za panogi sadjarstva in vinogradništva (poenostavljena, orientacijska primerjava).

Tudi na podlagi analize standardnih rezultatov FADN za leto 2018 ostajajo priporočila za nujnost preveritve in posodobitve implementacije načrtovanega vzorca, rekrutiranja kmetijskih gospodarstev v vzorec FADN in obravnave osamelcev; še zlasti v številčno najbolj podhranjenih skupinah vzorca. Posebna pozornost bi morala biti namenjena ekonomsko najmanjšim kmetijskim gospodarstvom (ta lahko npr. ob preračunu tipologije na najnovejše podatke izpadejo iz vzorca FADN) in obveznikom v vzorcu. Pretežni del vzorca FADN je treba stabilizirati, tako da bo na njem mogoče izvajati bolj poglobljene analize po posameznih proizvodnih tipih in razredih ekonomske velikosti ter da se bodo vsakoletne ekonomske razmere v slovenskem kmetijstvu v ustrežnejši meri začele odražati na vseh ravneh standardnih rezultatov FADN za Slovenijo.

7 EKOLOŠKO KMETOVANJE

V Sloveniji je bilo leta 2019 v ekološko kontrolo vključenih 49.638 ha KZU na 3.828 KMG, od teh jih je 3.494 že končalo preusmeritveno obdobje in pridobilo ekološki certifikat. V kontrolo je bilo vključenih tudi 463 predelovalnih obratov (16 obratov javne prehrane).

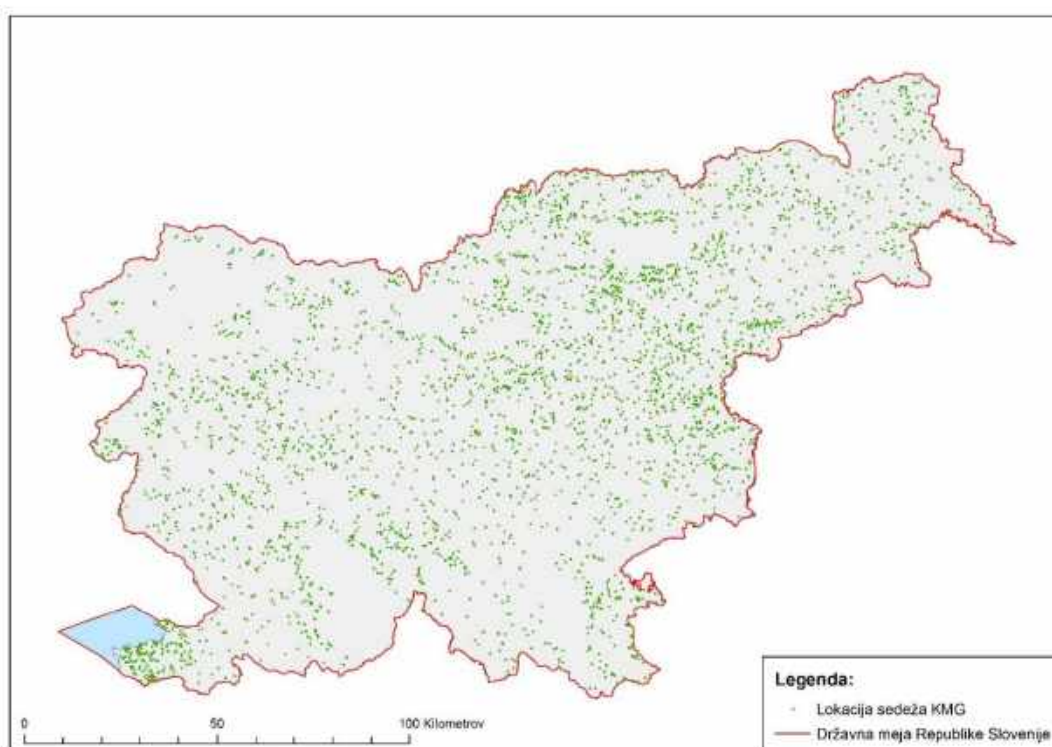
Preglednica 51: Kmetijska gospodarstva in kmetijska zemljišča v uporabi, v kontroli ekološkega kmetovanja; 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
KMG v ekološki kontroli, skupaj	3.417	3.518	3.635	3.741	3.828	102,3
ekološka KMG s certifikatom	2.699	2.933	3.190	3.320	3.494	105,2
ekološka KMG v preusmeritvi	718	585	445	421	334	79,3
Delež od vseh KMG (%)	4,7	5,0	5,2	5,4	5,4	
Kmetijska zemljišča v ekološki kontroli, skupaj (ha)	42.188	43.579	46.222	47.848	49.638	103,7
kmetijska zemljišča, ekološke kmetije s certifikatom	32.488	36.353	40.349	41.669	44.455	106,7
kmetijska zemljišča, ekološke kmetije v preusmeritvi	9.700	7.226	5.874	6.179	5.183	83,9
Delež od vse KZU (%)	8,8	9,1	9,6	10,0	10,3	

Vir: SURS (MKGP)

Število KMG z ekološkim kmetovanjem se povečuje, v letu 2019 je bilo za 2,3 % večje kot leta 2018. Skupno število KMG v kontroli zajema 5,4 % vseh KMG v Sloveniji. Kmetijska zemljišča v uporabi z ekološko pridelavo v kontroli so se leta 2019 glede na leto prej povečala za 3,7 % in so obsegala dobrih 10 % vseh KZU.

Slika 30: Kmetijska gospodarstva vključena v ekološko kmetovanje, Slovenija; 2019

Vir: MKGP

Preglednica 52: Kmetijska zemljišča v uporabi, vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Kmetijska zemljišča, v ekološki kontroli (ha)	42.188,5	43.578,8	46.222,4	47.848,3	49.638,3	103,7
Njive in vrtovi, od tega:	5.359,1	5.700,5	5.942,3	6.270,0	6.520,4	104,0
zelenjadnice in jagode	281,0	267,0	227,1	245,2	307,5	125,4
Trajni travniki in pašniki	34.653,3	35.494,2	37.606,7	38.700,5	40.027,5	103,4
Trajni nasadi, od tega:	2.176,1	2.384,1	2.673,4	2.877,8	3.090,2	107,4
sadovnjaki	1.466,1	1.608,0	1.869,7	1.962,1	2.106,1	107,3
vinogradi	495,2	536,1	561,1	657,0	705,8	107,4
oljčniki	214,1	240,1	242,6	258,7	278,3	107,6
drevesnice, trsnice in matičnjaki	0,8	0,0	0,0	0,0	0,3	
Kmetijska zemljišča, z ekološkim certifikatom (ha)	32.488,3	36.352,6	40.348,7	41.668,9	44.455,4	106,7
Njive in vrtovi, od tega:	3.893,7	4.374,6	5.076,4	5.415,9	5.617,6	103,7
zelenjadnice in jagode	224,5	229,4	195,5	217,6	250,4	115,1
Trajni travniki in pašniki	27.183,1	30.284,1	33.405,1	34.052,4	36.385,0	106,8
Trajni nasadi, od tega:	1.411,5	1.693,9	1.867,2	2.200,5	2.452,9	111,5
sadovnjaki	989,1	1.166,4	1.337,5	1.520,7	1.672,2	110,0
vinogradi	272,2	342,4	337,9	462,2	548,3	118,6
oljčniki	149,9	185,1	191,9	217,6	232,4	106,8
drevesnice, trsnice in matičnjaki	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	

Vir: SURS (MKGP)

V kontroli ekološke pridelave močno prevladuje trajno travinje, ki je v strukturi kmetijskih zemljišč v uporabi leta 2019 obsegalo 81 %. Pridelava na njivah (brez zelenjadnic in jagod) je obsegala 13 %, sadovnjaki 4 % in vinogradi dober 1 %. Oljčniki in vrtnine so zavzemali skupaj nekaj več kot 1 % skupne površine zemljišč z ekološkim kmetovanjem.

V površinah, vključenih v kontrolo, je s 40.028 ha največ trajnih travnikov in pašnikov, kar je za dobre 3 % več kot v letu 2018. Sledijo njive in vrtovi, ki zajemajo 6.520 ha oziroma 4 % več kot v letu prej. Glede na leto prej so se najbolj povečale površine trajnih nasadov. Za približno 7 % več je bilo vinogradov, sadovnjakov in tudi oljčnikov. Površine zelenjadnic (skupaj z melonami in jagodami) so se glede na predhodno leto povečale za 25 %, na 308 ha.

Kmetijska zemljišča v preusmeritvi v ekološko kmetovanje so se leta 2019 zmanjšala za 16 %, k čemur je najbolj prispevalo manj trajnih travnikov (–22 %) in trajnih nasadov (–40 ha), predvsem vinogradov in sadovnjakov. Spodbudni sta večja skupna površina njiv in vrtov (+6 %) ter pridelava zelenjadnic in jagod (+30 ha).

Med ekološkimi rastlinskimi pridelki količinsko prevladujeta seno s trajnih travnikov in zelena krma z njiv. Znotraj ekološko pridelanih žit prevladujejo pšenica in pira (približno tretjina vsega žita) ter koruza za zrnje. V zadnjih letih se povečuje tudi pridelava zelenjadnic in jagod, ki je v letih 2015–2019 obsegala med 1,5 in 1,8 tisoč ton.

Preglednica 53: Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov, po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Žita za zrnje, od tega:	3.386,4	4.725,2	4.848,9	5.492,4	5.628,9	102,5
pšenica in pira	1.205,1	1.460,5	1.676,2	1.602,3	1.769,6	110,4
ječmen	460,7	865,6	744,2	815,1	858,5	105,3
oves	446,8	358,4	514,6	653,9	846,0	129,4
koruza za zrnje	544,2	1.264,4	867,7	1.048,2	1.109,2	105,8
Stročnice za suho zrnje	73,6	105,6	201,3	114,6	105,5	92,1
Korenovke in gomoljnice, od tega:	1.611,3	1.622,2	1.767,9	1.823,6	1.626,3	89,2
krompir	1.392,6	1.471,1	1.566,5	1.547,2	1.385,3	89,5
Industrijske rastline, od tega:	216,5	88,3	426,7	334,6	306,0	91,5
oljnice	182,1	76,4	382,2	266,6	257,7	96,7
Zelena krma z njiv, od tega:	9.356,7	12.124,0	14.297,7	19.408,4	18.550,6	95,6
silažna koruza	954,7	1.155,8	2.307,5	2.811,1	2.406,4	85,6
začasno travinje na njivah	2.275,8	4.059,3	4.355,5	4.823,1	5.832,6	120,9
Zelenjadnice, melone in jagode, od tega:	1.600,9	1.770,5	1.515,9	1.834,2	1.795,4	97,9
zelenjadnice in melone	1.573,1	1.746,3	1.478,0	1.780,0	1.739,9	97,7
jagode	27,8	24,2	37,9	54,2	55,4	102,4
Sadje, brez jagod	2.744,5	1.937,2	895,4	5.020,8	1.520,9	30,3
Oljke	340,1	417,9	423,1	552,4	421,4	76,3
Grozdje	1.208,0	1.017,4	1.312,3	1.505,0	2.203,3	146,4
Trajno travinje (seno)	48.571,7	50.936,5	50.483,5	59.332,5	101.950,4	171,8

Vir: SURS (MKGP)

Stalež živali na kmetijah, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja se je v letu 2019 večinoma povečal. V zadnjih letih se vsakoletno povečuje število govedi, panjev (čebel) in divjadi, medtem ko število drugih vrst rejnih živali med leti nekoliko niha. Po številu živali prevladuje perutnina, sledita ji drobnica in govedo.

Preglednica 54: Število živali, vključenih v kontrolo ekološkega kmetovanja; 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Govedo	30.592	33.397	35.095	35.751	37.126	103,8
Prašiči	3.345	3.648	3.793	3.203	3.252	101,5
Drobnica, od tega:	41.654	42.698	44.030	41.927	42.310	100,9
ovce	35.193	35.841	36.981	35.071	35.225	100,4
koze	6.461	6.857	7.049	6.856	7.085	103,3
Perutnina	71.618	101.340	104.940	93.145	96.641	103,8
Kopitarji	3.878	4.093	4.089	4.054	4.095	101,0
Kunci	1.598	1.849	1.640	1.317	1.131	85,9
Ostalo (divjad)	1.973	1.984	2.092	2.271	2.465	108,5
Čebele (število panjev)	1.400	1.814	2.182	2.863	3.245	113,3

Vir: SURS (MKGP)

V ekološki ponudbi so najbolj razširjeni mlečni in mesni izdelki, sadni sokovi, mlevski izdelki, kis, jajca, jabolka, olja itd. V letu 2019 je bilo v ekološki kontroli pridelanih slabih 12 milijonov konzumnih ekoloških jajc, kar je za 8 % več kot v letu 2018.

Preglednica 55: Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah; 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Meso skupaj, od tega (t):	151,6	323,9	326,7	410,2	330,2	80,5
goveje meso	128,1	260,2	275,1	350,1	278,4	79,5
prašičje meso	9,9	5,5	21,0	25,0	23,9	95,5
ovčje meso	3,3	1,9	3,3	2,0	0,3	15,7
kozje meso	0,5	0,4	0,3	0,1	0,4	333,3
perutninsko meso	2,0	38,2	25,5	32,8	27,1	82,5
Mleko, od tega (t):	6.036,2	7.127,8	6.050,9	7.186,7	7.739,6	107,7
kravje mleko	5.832,0	6.864,4	5.714,1	6.867,6	7.347,7	107,0
ovčje mleko	85,6	124,4	178,1	180,7	188,1	104,1
kozje mleko	118,6	139,0	158,8	138,5	203,8	147,2
Med (t)	21,8	21,2	31,3	44,2	42,0	95,0
Konzumna jajca (1.000 kos)	6.314	6.936	8.657	10.869	11.705	107,7

Vir: SURS (MKGP)

Število KMG z ekološkim kmetovanjem v Sloveniji se počasi povečuje, vendar dinamika rasti ekološke pridelave kljub različnim finančnim podporam (npr. za skupine proizvajalcev, za promocijo in trženje ter izravnalna plačila na hektar) ni zadovoljiva. Tudi struktura ekološke pridelave ne ustreza povpraševanju, saj je to največje pri svežih vrtninah, sadju in nemasnih predelanih živilih (mlevski in mlečni izdelki), v pridelavi pa prevladuje živinoreja oziroma travinje. Zato se še vedno kaže nujna potreba po ukrepih za povečanje količin ekoloških pridelkov in po organiziranem nastopanju na trgu, potrebni pa so tudi drugi ukrepi za celovit razvoj sektorja ekološkega kmetijstva in ekoloških živil.

Največje težave so na področju organiziranosti in povezovanja pridelovalcev, premajhen obseg pridelave in predelave, zlasti sadja in zelenjave, ter na področju izobraževanja in svetovanja. Možnosti za nadaljnji razvoj so še precejšnje. Rezerve so na področju trženja, še zlasti sadja in zelenjave. Povpraševanje po slovenskih ekoloških proizvodih se povečuje tudi v vzgojno-izobraževalnih zavodih. Tudi Zakon o javnih naročilih omogoča, da naročniki pri naročanju živil v javnih ustanovah (vrtci, šole) lahko dajo prednost ekološkim in lokalno pridelanim živilom.

8 GOSPODARJENJE S KMETIJSKIMI ZEMLJIŠČI

8.1 Obseg kmetijskih zemljišč ter površine z naravnimi in drugimi omejitvami rabe

8.1.1 Obseg kmetijskih zemljišč

Evidenca dejanske rabe kmetijskih zemljišč

MKGP vodi evidenco dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč. Podatki o vrstah dejanske rabe se merijo digitalno, v merilu 1 : 1000, na podlagi ortofoto posnetkov ločljivosti 0,5 x 0,5 m. Sekundarni viri za določitev podatkov v evidenci dejanske rabe so arhivski ortofoto posnetki, satelitski posnetki, LIDAR in drugi razpoložljivi prostorski podatki. Podatki v evidenci dejanske rabe se posodablajo tudi na podlagi vlog strank, podatkov o kontrolah površin ARSKTRP in terenskih kontrol neskladij GERK z evidenco dejanske rabe na MKGP.

Evidenca dejanske rabe 2019 obsega obnovljene podatke o vrstah dejanske rabe za območje Slovenije na podlagi ortofoto posnetkov iz leta 2019 (22,5 %), 2018 (44,3 %) in 2017 (33,2 %). Metodologija zajema podatkov v evidenci dejanske rabe se je po letu 2005 nekoliko spremenila zaradi uvedbe grafičnih enot rabe kmetijskih gospodarstev (v nadaljevanju: GERK). V letu 2010 se je metodologija dodatno spremenila zaradi natančnejšega razmejevanja med kmetijskimi in nekmetijskimi površinami za namen kontrole vpisanih GERK. Nadalje so se med letoma 2010 in 2015 usklajevali podatki o vrstah dejanske rabe »drevesa in grmičevje« in »gozd« s podatki Zavoda za gozdove RS.

Po evidenci dejanske rabe kmetijskih zemljišč je v Sloveniji največ travniških površin. Trajni in barjanski travniki ter kmetijska zemljišča, porasla z gozdnim drevjem v letu 2019 zavzemajo 54,0 % vseh kmetijskih zemljišč v Sloveniji in se glede na leto 2018 niso spremenila. Sprememb ni mogoče zaznati niti pri njivah in trajnih nasadih, in sicer je njiv 26,6 %, ekstenzivnih sadovnjakov 4,2 %, oljčnikov 0,36 %, vinogradov 2,7 %, hmeljišč 0,82 % in 0,65 % intenzivnih sadovnjakov.

Struktura rabe kmetijskih zemljišč v letu 2019 se v primerjavi s strukturo leta 2006 ni bistveno spremenila. Skupna površina kmetijskih zemljišč v Sloveniji je v letu 2019 v primerjavi z letom 2006 nekoliko večja (za 13.756 ha), vendar pa se je površina kmetijskih zemljišč v uporabi v enakem obdobju zmanjšala za 19.113 ha. Pri obeh podatkih je treba upoštevati spreminjanje metodologije zajema podatkov v evidenci dejanske rabe. V letu 2019 je skupna površina kmetijskih zemljišč za 1.001 ha manjša kot leta 2018, površina kmetijskih zemljišč v uporabi pa je bila v primerjavi z letom 2018 manjša za 1.862 ha. Še vedno je torej mogoče zaznati trend upadanja kmetijskih zemljišč v uporabi tudi zaradi zaraščanja in neobdelanosti kmetijskih zemljišč. V letu 2019 kmetijska zemljišča v zaraščanju ter »drevesa in grmičevje« skupaj predstavljajo manj kot desetino (8,9 %) vseh kmetijskih zemljišč v Sloveniji. Vrsta dejanske rabe »drevesa in grmičevje«, ki predstavlja ekološko pestre habitate (mejice, skupine dreves in grmičevja, obvodna zarast), obsega v letu 2019 5,2 % vseh kmetijskih površin v Sloveniji. Delež kmetijskih zemljišč v zaraščanju je v primerjavi z letom 2018 za 0,1% manjši (3,7 %). Poleg znanih vzrokov za opuščanje obdelanosti kmetijskih zemljišč (nezainteresiranost, neugodna starostna struktura kmetovalcev, otežena kmetijska pridelava zaradi strmin ali naravnih omejitev) domnevamo, da je vzrok tudi v nekoliko generaliziranemu zajemu na širših območjih opuščanja kmetovanja. Od leta 2006 do leta 2019 se je zaradi sprememb v metodologiji močno povečala površina neobdelanih kmetijskih zemljišč. Trend širjenja se nadaljuje tudi v primerjavi z letom 2018. Površine neobdelanih kmetijskih zemljišč so posledica krčitve gozda v kmetijske namene, agromelioracij ipd., pri čemer v času posnetka kmetijska

raba še ni vzpostavljena, travinje v času posnetka še ni obdelano (pokošeno oziroma popaseno) ter površine, katerih obdelava se dejansko opušča.

Med pomembnejšimi vrstami kmetijske rabe se je glede na leto 2006 v letu 2019 v skupini rabi kmetijskih zemljišč najbolj povečal delež rastlinjakov in oljčnikov. Delež ostalih trajnih nasadov in ekstenzivnih (travniških) sadovnjakov se je glede na podatke povečal, vendar predpostavljamo, da je to povečanje posledica spremembe metodologije. Trend povečevanja površin rastlinjakov se še vedno nadaljuje, in sicer je bilo v letu 2018 167 ha površin rastlinjakov, v letu 2019 pa 183 ha. Poleg povečanega interesa pridelave zelenjadnic skozi vse leto predpostavljamo, da so eden od vzrokov tudi izredno spremenljive vremenske razmere pri pridelavi zelenjave. Površina oljčnikov v Sloveniji od leta 2006 se še vedno rahlo povečuje, glede na leto 2018 pa so se nekoliko povečale tudi površine intenzivnih sadovnjakov in hmeljišč. Površina hmeljišč v Sloveniji se od leta 2015 povečuje, vendar še vedno ne dosega obsega iz leta 2006. V letu 2019 se v Sloveniji nadaljuje upad površine vinogradov. Glede na leto 2018 se je površina vinogradov po podatkih iz evidence dejanske rabe zmanjšala za 383 ha. Podobno je v letu 2019 v primerjavi z letom 2018 prišlo tudi do zmanjšanja njivskih površin (za 572 ha).

Preglednica 56: Evidenca dejanske rabe kmetijskih zemljišč; 2006 in 2018–2019

Šifra	Raba	Površina (ha)			Indeks 2019/06	Indeks 2019/18	Struktura (%)		
		2006	2018	2019			2006	2018	2019
1100	Njiva	181.336	179.502	178.930	98,7	99,7	27,5	26,7	26,6
1160	Hmeljišče	2.077	1.858	1.872	90,1	100,8	0,3	0,3	0,3
1180	Trajne rastline na njivskih površinah	309	359	348	112,6	96,9	0,0	0,1	0,1
1190	Rastlinjak	105	167	183	174,3	109,6	0,0	0,0	0,0
1211	Vinograd	22.278	18.309	17.926	80,5	97,9	3,4	2,7	2,7
1212	Matičnjak	37	46	45	121,62	97,8	0,0	0,0	0,0
1221	Intenzivni sadovnjak	4.793	4.320	4.342	90,6	100,5	0,7	0,6	0,7
1222	Ekstenzivni oziroma travniški sadovnjak	20.688	28.430	28.074	135,7	98,7	3,1	4,2	4,2
1230	Oljčnik	1.618	2.368	2.390	147,7	100,9	0,2	0,4	0,4
1240	Ostali trajni nasadi	329	464	454	138,0	97,8	0,0	0,1	0,1
1300	Trajni travnik	369.662	347.659	346.985	93,9	99,8	56,1	51,6	51,6
1321	Barjanski travnik	6.458	5.586	5.573	86,3	99,8	1,0	0,8	0,8
1800	Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	7.317	10.688	10.772	147,2	100,8	1,1	1,6	1,6
	Kmetijska zemljišča v uporabi skupaj	617.007	599.756	597.894	96,9	99,7	93,7	89,1	88,9
1410	Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	21.594	25.612	24.759	114,7	96,7	3,3	3,8	3,7
1420	Plantaža gozdnega drevja	317	271	263	83,0	97,0	0,0	0,0	0,0
1500	Drevesa in grmičevje	18.648	35.543	35.068	188,1	98,7	2,8	5,3	5,2
1600	Neobdelano kmetijsko zemljišče	1.107	12.248	14.445	1304,9	117,9	0,2	1,8	2,15
	Kmetijska zemljišča skupaj	658.673	673.430	672.429	102,1	99,9	100	100	100

Vir: MKGP

Identifikacijski sistem kmetijskih zemljišč - bloki in grafične enote rabe kmetijskih gospodarstev (GERK)

Podatki evidence dejanske rabe, ki jo vodi MKGP, so tudi kontrolni sloj za vpis GERK-ov in blokov. V letu 2015 je bil za izvajanje skupne kmetijske politike prvič uporabljen blok za referenčno parcelo identifikacijskega sistema za zemljišča. Kmetijska gospodarstva še naprej prijavljajo površine kot GERK-e, ki so od leta 2006 predstavljali referenčne parcele za potrebe dodeljevanja podpor v kmetijstvu. Po prijavi se soležni GERK-i istega KMG združijo v blok. Prednosti bloka so, da s tem postanejo upravičene tudi manjše površine različnih vrst rabe in različni ozki pasovi travinja, ki potekajo ob njivah. GERK-i so še naprej zelo pomembni zaradi natančne določitve vrste rabe zemljišča, kar je pomembno za pravilno izvedbo skupne kmetijske politike. GERK-i so vrisani na ortofoto po mejah dejanske rabe / uporabe zemljišča.

Izločene morajo biti vse površine z neupravičeno vrsto rabe (npr. zelenice okoli hiš, zaraščene površine, pozidana zemljišča).

V letu 2019 je bilo v register kmetijskih gospodarstev prijavljenih 487.203 ha GERK, od tega 487.064 ha kmetijskih zemljišč v uporabi. V primerjavi z letom 2006 so se skupne prijavljene površine kmetijskih zemljišč v uporabi povečale za 5.898 ha, oziroma za 1,2 %, v primerjavi z letom 2018 pa za 138 ha oziroma za 0,03 %.

Ob primerjavi podatkov iz evidence dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč ter registra kmetijskih gospodarstev opazimo dva različna trenda. Evidenca dejanske rabe kaže trend zmanjševanja površin kmetijskih zemljišč v uporabi, medtem ko je glede na podatke v registru kmetijskih gospodarstev mogoče zaznati povečevanje prijavljenih površin kmetijskih zemljišč v uporabi.

Preglednica 57: Evidenca GERK; 2006 in 2018–2019

Šifra	Raba	Površina (ha)			Indeks 2019/06	Indeks 2019/18	Struktura (%)		
		2006	2018	2019			2006	2018	2019
1100	Njiva	172.507	169.597	168.836	97,9	99,6	35,4	34,8	34,7
1131	Začasno travinje		2.437	3.441		141,2	–	0,5	0,7
1150	Njiva za rejo polžev		15	14		93,3	–	0,0	0,0
1160	Hmeljišče	1.902	1.659	1.579	83,0	95,2	0,4	0,3	0,3
1161	Hmeljišče v premeni		168	258		153,6	–	0,0	0,1
1170	Jagode na njivi		114	112		98,2	–	0,0	0,0
1180	Trajne rastline na njivskih površinah	270	412	403	149,3	97,8	0,1	0,1	0,1
1181	Trajne rastline na njivskih površinah, na katerih pridelava ni v tleh		7	8		114,3	–	0,0	0,0
1190	Rastlinjak	60	109	116	193,3	106,4	0,0	0,0	0,0
1191	Rastlinjak, v katerem pridelava ni v tleh		28	30		107,1	–	0,0	0,0
1192	Rastlinjak s sadnimi rastlinami		10	10		100,0	–	0,0	0,0
1211	Vinograd	15.432	15.551	15.323	99,3	98,5	3,2	3,2	3,2
1212	Matičnjak		48	45		93,8	–	0,0	0,0
1221	Intenzivni sadovnjak	4.132	4.148	4.219	102,1	101,7	0,8	0,9	0,9
1222	Ekstenzivni oz. travniški sadovnjak	5.738	8.268	8.422	146,8	101,9	1,2	1,7	1,7
1230	Oljčnik	554	1.329	1.392	251,3	104,7	0,1	0,3	0,3
1240	Ostali trajni nasadi	415	453	444	107,0	98,0	0,1	0,1	0,1
1300	Trajni travnik	275.779	266.234	265.479	96,3	99,7	56,6	54,7	54,5
1320	Travinje z razpršenimi neupravičenimi značilnostmi		16.030	16.584		103,5	–	3,3	3,4
1321	Barjanski travnik	4.091			0,0		0,8		
1610	Kmetijsko zemljišče v pripravi		309	352		113,9	–	0,1	0,1
1800	Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	286			0,0		0,1		
	Kmetijska zemljišča v uporabi	481.166	486.926	487.064	101,2	100,0	98,8	99,97	99,97
1410	Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	3.093			0,0		0,6		
1411	Površine za ukrep odprava zaraščanja		54	52		96,3	–	0,01	0,01
1420	Plantaža gozdnega drevja	336	98	87	25,9	88,8	0,1	0,02	0,02
1500	Drevesa in grmičevje	2.187			0,0		0,4		
1600	Neobdelano kmetijsko zemljišče	423			0,0		0,1		
	Kmetijska zemljišča skupaj	487.205	487.078	487.203	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Vir: MKGP

8.1.2 Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, zavarovana območja in vodovarstvena območja

Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost

V Sloveniji je bila v začetku leta 2019 zaključena določitev območij z naravnimi omejitvami v skladu s 32. členom Uredbe EU št. 1305/2013. Spremenjena OMD so bila nato potrjena s 6. spremembo Programa razvoja podeželja 2014–2020 (PRP). Glede na kriterije, ki se uporabljajo za določitev teh območij, se delijo v tri skupine, in sicer gorska območja (GO), območja z naravnimi omejitvami zunaj gorskega območja (NO) in območja s posebnimi omejitvami (PO). Zaradi postopka določitve območij z naravnimi omejitvami so se minimalno povečala gorska območja, znatneje pa zmanjšala območja s posebnimi omejitvami, saj je del območij zdaj vključen na območja z naravnimi omejitvami.

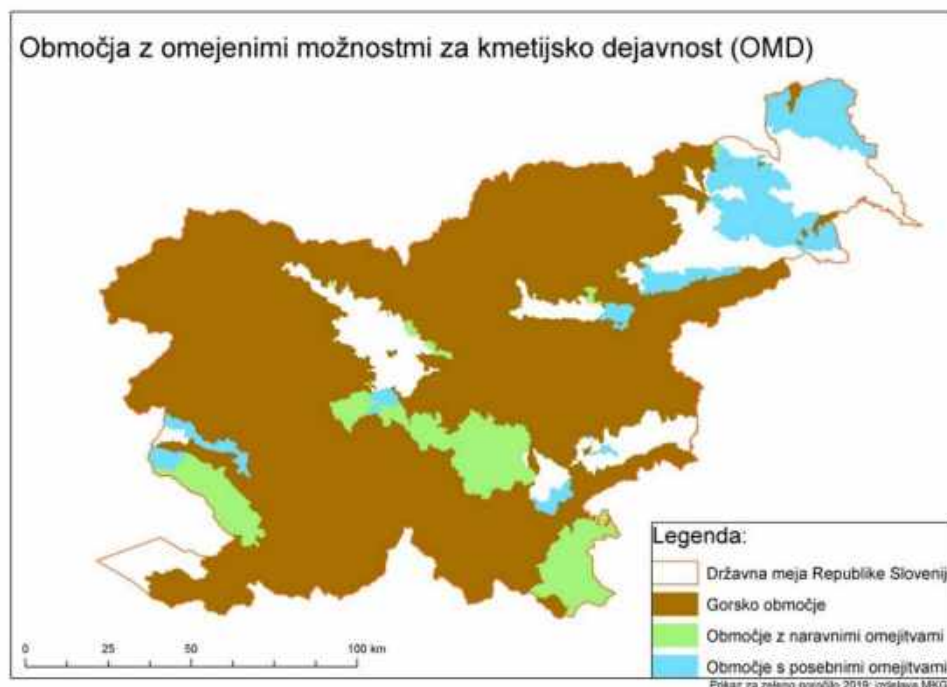
V letu 2019 je skupna površina KZU v OMD znašala 455.322 ha. Ob tem površine, ki jih kmetovalci prijavijo kot GERK v OMD, znašajo 363.318 ha in pokrijejo 79,8 % površin KZU v OMD. Zemljišča, ki niso evidentirana kot GERK KZU v OMD, niso deležna podpore za OMD.

Preglednica 58: Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost

	Skupaj (SLO)	Gorska	Naravne omejitve	Posebne omejitve	SKUPAJ OMD
Skupna površina		1.470.949	146.410	143.941	1.761.300
KZU - dejanska raba	597.894	333.202	49.320	72.800	455.322
GERK KZU	486.891	263.743	38.699	60.876	363.318

Vir: MKGP

Slika 31: Območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD)

Vir: MKGP

Natura 2000

Natura 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij, ki so jih določile države članice Evropske unije. Njen glavni cilj je ohraniti biotsko raznovrstnost za prihodnje rodove. Evropska unija je omrežje Natura 2000 uvedla kot enega od pomembnih delov izvajanja habitatne

direktive in direktive o pticah⁶. Direktivi podpirata trajnostni razvoj, ki lahko zadovoljuje potrebe sedanjih rodov, hkrati pa ne škoduje potrebam prihodnjih. V omrežje Natura 2000 je v Sloveniji vključenih dobrih 37 % celotnega ozemlja.

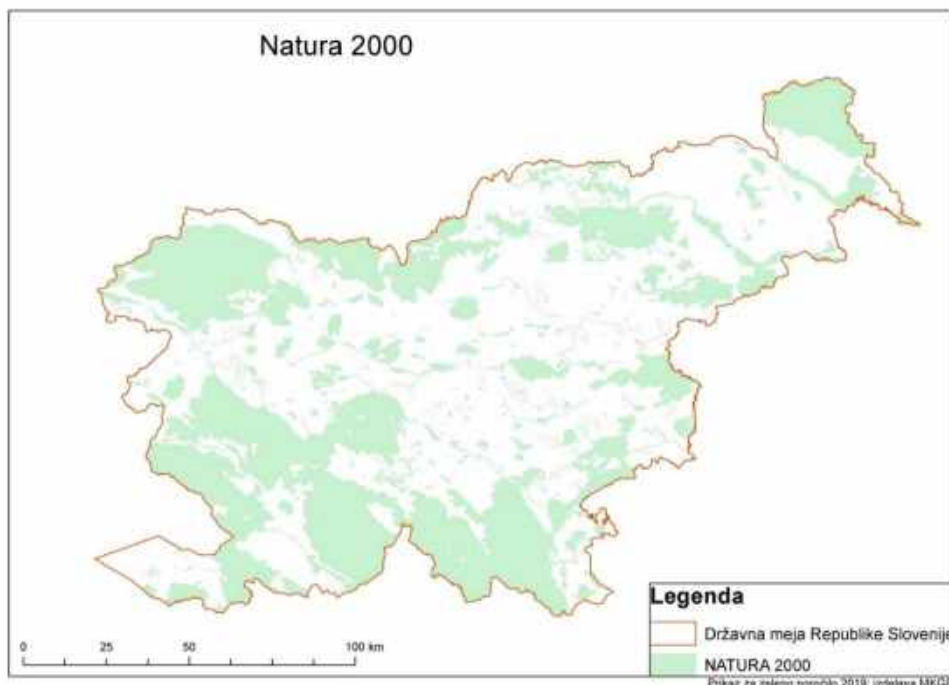
V letu 2019 je skupna površina KZU v območjih Natura 2000 znašala 148.604 ha, v registru kmetijskih gospodarstev pa je bilo vpisanih 114.290 ha GERK KZU na teh območjih. Površine, ki jih kmetovalci prijavijo kot GERK na območjih Natura 2000, pokrijejo 76,9 % skupne površine KZU v teh območjih.

Preglednica 59: Površina KZU in GERK KZU (ha) na območjih Natura 2000

	Skupaj (SLO)	Natura 2000
Skupna površina		768.125
KZU – dejanska raba	597.894	148.604
GERK KZU	486.891	114.290

Vir: MKGP

Slika 32: Območje Natura 2000

Vir: MKGP

Narodni, regijski in krajinski parki

Slovenija ima kot ena od držav z najvišjo stopnjo biodiverzitete v Evropski uniji trenutno z različnimi varstvenimi kategorijami zavarovanih 13,33 % svojega ozemlja. Zavarovana območja v Sloveniji zajemajo: en narodni park, tri regijske parke, 46 krajinskih parkov, en strogi naravni rezervat, 56 naravnih rezervatov in 1.164 naravnih spomenikov.

Skupna površina KZU v zavarovanih območjih je v letu 2019 znašala 67.938 ha, kot GERK KZU na teh območjih pa je v registru kmetijskih gospodarstev vpisanih 54.931 ha. Površine, ki so jih kmetovalci prijavili kot GERK v zavarovanih območjih, tako pokrijejo 80,9 % skupne površine KZU v teh območjih.

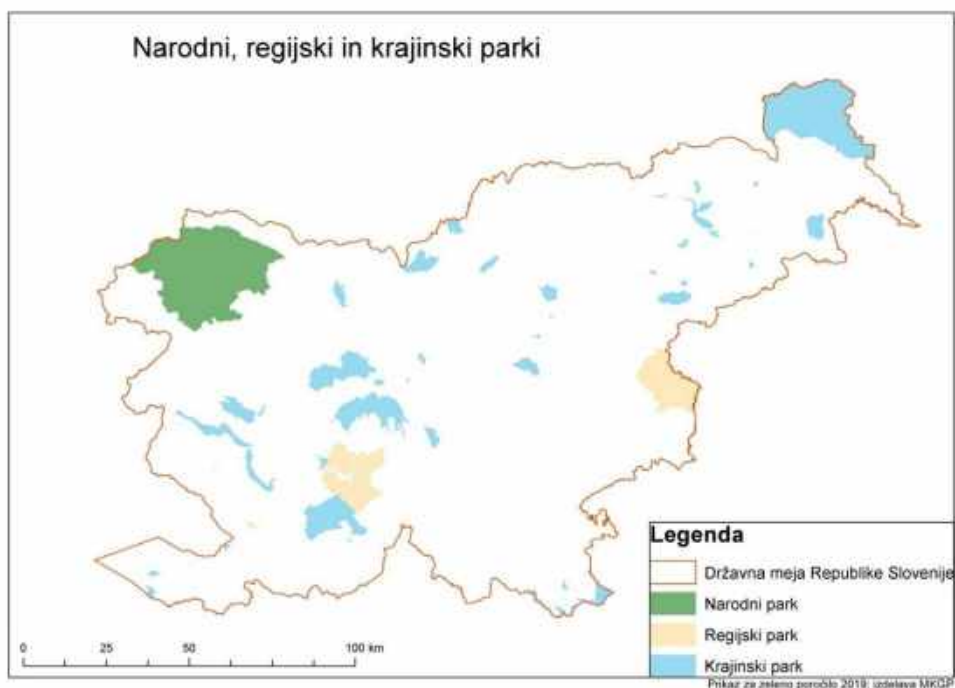
⁶ Direktiva o habitatih (Direktiva Sveta 92/43/EGS z dne 21. maja 1992 o ohranjanju naravnih habitatov ter prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst); direktiva o pticah (Direktiva Sveta 79/409/EGS z dne 2. aprila 1979 o ohranjanju prosto živečih ptic).

Preglednica 60: Površina KZU in GERK KZU (ha) na zavarovanih območjih

	Skupaj (SLO)	Parki			
		Narodni	Regijski	Krajinski	SKUPAJ parki
Skupna površina		83.982	42.991	127.386	254.359
KZU - dejanska raba	597.894	7.206	14.491	46.241	67.938
GERK KZU	486.891	4.097	11.902	38.932	54.931

Vir: MKGP

Slika 33: Narodni, regijski in krajinski parki

Vir: MKGP

Vodovarstvena območja

Vodovarstvena območja (VVO) so ena najpomembnejših oblik zavarovanja vodnih teles, pomembnih za odzem pitne vode. Tak način zavarovanja je poznal Zakon o vodah iz leta 1981, na podlagi katerega so občine določile vodovarstvena območja. Nov zakon o vodah, ki v slovenski pravni red prevzema zahteve direktive EU o ukrepih na področju vodne politike, prenaša pristojnost določanja vodovarstvenih območij na državo. VVO ureja 13 uredb: vodno telo vodonosnikov Ruš, Vrbanskega platoja, Limbuške dobrave in Dravskega polja, vodno telo vodonosnikov Dravsko-ptujskega polja, vodno telo vodonosnika Apaškega polja, vodno telo vodonosnika Selniška dobrava, vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja, vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane, vodno telo vodonosnikov Rižane, vodna telesa vodonosnikov za območja občin Šmartno ob Paki, Polzela in Braslovče, vodno telo vodonosnikov na območju občine Jezersko, vodno telo vodonosnikov na območju občine Jesenice, vodna telesa vodonosnikov na območju Slovenj Gradca, vodno telo vodonosnikov za območje Celja in Žalca ter vodonosnikov za območje občin Črnomelj, Metlika in Semič.

Z uredbami so določena VVO in vodovarstveni režimi. Znotraj VVO so določene različne stopnje varovanja, ki so odvisne od naravnih značilnosti in stopnje ogroženosti vodonosnikov oziroma površinskih voda. Uredbe predvidevajo tri stopnje varovanja oziroma razvrstitve vodovarstvenih območij: VVO I (najožja območja), na katerih velja najstrožji režim varovanja (prepovedana ali omejena raba mineralnih gnojil, gnojnice in gnojevke ter fitofarmaceutskih sredstev), VVO II (ožja območja) in VVO III (širša območja).

Poleg VVO, določenih z vladnimi uredbami, je še vedno veliko vodovarstvenih območij določenih z občinskimi odloki, ki so jih občinske skupščine sprejele do leta 2002 v skladu s takrat veljavnim Zakonom o vodah in se v skladu s prehodnimi določbami sedanjega zakona še uporabljajo.

V evidenci VVO, ki jo vodi Direkcija Republike Slovenije za vode, se vodovarstvena območja, določena z vladnimi uredbami, vodijo pod nazivom »državni nivo«, vodovarstvena območja, določena z občinskimi odloki pa pod nazivom »občinski nivo«.

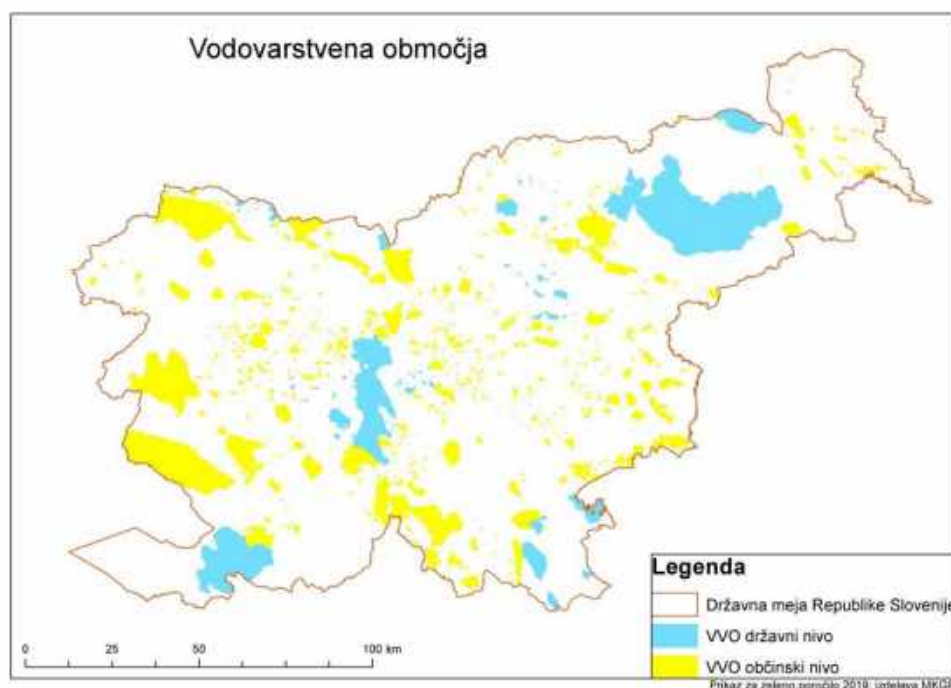
Površina vodovarstvenih območij v Sloveniji je v letu 2019 znašala 349.637 ha, kar predstavlja 17,2 % površine države. Kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) na teh območjih je bilo 92.870 ha, kmetovalci pa so na teh območjih prijavili 72.797 ha GERK KZU. Na VVO I območjih je bilo 2.651 ha KZU oziroma 2.197 ha GERK KZU.

Preglednica 61: Skupna površina, površina KZU in GERK KZU (ha) na vodovarstvenih območjih (VVO); 2019

	Skupaj (SLO)	VVO skupaj		VVO – državni nivo		VVO – občinski nivo	
		VVO	Od tega VVO I	VVO	Od tega VVO I	VVO	Od tega VVO I
Skupna površina		349.637	8.696	142.623	4.865	207.014	3.831
KZU - dejanska raba	597.894	92.870	2.651	53.603	1.938	38.554	713
GERK KZU	486.891	72.797	2.197	43.886	1.601	28.911	596

Vir: MKGP

Slika 34: Vodovarstvena območja

Vir: MKGP

8.2 Zemljiške operacije

Razdrobljenost zemljišč je ena največjih razvojnih težav slovenskega kmetijstva. Da bi bila kmetijska gospodarstva v zaostrenih gospodarskih razmerah konkurenčna, bi bili potrebni koncentracija posesti, izboljšanje kakovosti zemljišč in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev. Slovenija se vse pogosteje spopriema tudi s posledicami podnebnih sprememb, predvsem z daljšimi sušnimi obdobji, ki zaradi premalo namakalnih površin povzročajo velik izpad pridelkov in s tem dohodkov v kmetijstvu. Zaradi neprimerne upravljanja zemljišč v kmetijstvu in gozdarstvu, onesnaževanja, širjenja mestnih območij in podnebnih sprememb so, podobno kot v številnih delih Evrope, opazni procesi degradacije tal, vendar pa je dejansko škodo zaradi kompleksnosti problematike, manjkajočih podatkov o ogroženih območjih in ocen posredne škode težko oceniti. Namen izvajanja zemljiških operacij, kot so komasacije, agromelioracije in hidromelioracije, je izboljšanje posestne in zemljiške strukture ter izboljšanje pogojev za obdelavo kmetijskih zemljišč.

Komasacije

Ključni problemi pri izvajanju komasacij so še vedno dolgotrajni komasacijski postopki, predvsem reševanje pritožb na odločbo o novi razdelitvi zemljišč komasacijskega sklada. Predlog za uvedbo komasacijskega postopka se lahko vložijo, če se s komasacijo strinjajo lastniki kmetijskih zemljišč, ki imajo v lasti več kot 67 % kmetijskih zemljišč na predvidenem komasacijskem območju.

Agromelioracije

Za izboljšanje fizikalnih, kemijskih in bioloških lastnosti tal ter izboljšanje dostopa na kmetijska zemljišča so bila izvedena naslednja agromelioracijska dela: izdelava in razgradnja teras, ureditev manjših odvodnjavanj, ureditev novih poljskih poti in nasipavanje zemljišč z rodovitno zemljo. V letu 2019 je MKGP izdalo 33 odločb o uvedbi zahtevnih agromelioracij na kmetijskih zemljiščih v skupni površini 37,13 ha.

V letu 2019 sta bili izdani tudi dve odločbi o uvedbi agromelioracij na komasacijskih območjih. Skupna površina uvedenih agromelioracij na komasacijskih območjih znaša 838 ha.

Za ukrep odpravljanje zaraščanja na kmetijskih zemljiščih po Uredbi o izvajanju ukrepa odpravljanje zaraščanja na kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 3/17 in 18/18) je prispelo 61 vlog za 44,97 ha in bilo podanih 25 zahtevkov za izplačilo podpore na 19,17 ha.

Hidromelioracije

Hidromelioracije, med katere spadajo namakalni in osuševalni sistemi, so ukrep, ki omogoča usposobitev kmetijskih zemljišč v ekstenzivni rabi na območjih neugodnega vodnega režima z regulacijo vlage v tleh. Ti ukrepi so usmerjeni v gradnjo novih javnih namakalnih sistemov ter gospodarjenje z obstoječimi osuševalnimi in javnimi namakalnimi sistemi. K tem vsebinam spadajo tudi storitve upravljanja osuševalnih in javnih namakalnih sistemov, storitve izdelave in vzdrževanja evidence osuševalnih in namakalnih sistemov ter druge storitve, povezane s temi vsebinami.

V letu 2019 so se izvajale naloge v okviru programov upravljanja in vzdrževanja osuševalnih in javnih namakalnih sistemov po posameznem sistemu za leto 2019 na podlagi pogodb med upravljavcem sistemov in izvajalci. Na 222 osuševalnih in javnih namakalnih sistemih je vzdrževanje izvajal Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, od tega na 196 osuševalnih sistemih in 26 namakalnih. Na 56 osuševalnih sistemih so vzdrževanje izvajali lastniki, na petih javnih lokalnih namakalnih sistemih pa so upravljanje in vzdrževanje izvajale lokalne skupnosti.

Skupno se upravljanje in vzdrževanje izvajata na 283 osuševalnih in javnih namakalnih sistemih.

V letu 2019 je MKGP izdalo dve odločbi o uvedbi zasebnega namakalnega sistema z več uporabniki v skupni površini 7 ha in 35 odločb o uvedbi zasebnega namakalnega sistema z enim uporabnikom v skupni površini 146 ha kmetijskih zemljišč.

Sredstva za **vzdrževanje melioracijskih sistemov** se zbirajo v skladu z Zakonom o kmetijskih zemljiščih. Upravljevec hidromelioracijskih sistemov, to je Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS, poskrbi za izvedbo vzdrževanja v skladu s potrjenimi letnimi programi, usklajenimi z razpoložljivimi zbranimi sredstvi za ta namen. V letu 2019 se je na podlagi sprejete odredbe izvedla vsakoletna odmera nadomestila za vzdrževanje osuševalnih in javnih namakalnih sistemov. V odmero je bilo vključenih 212 osuševalnih in javnih namakalnih sistemov oziroma 15.140 zavezancev kot fizične osebe in 252 zavezancev kot pravne osebe. Za ostalih 71 osuševalnih sistemov je bilo na voljo dovolj sredstev iz preteklih let, vzdrževanje izvajajo lastniki zemljišč sami ali se vzdrževanje ne izvaja (156 hidromelioracijskih sistemov). Zakonski postopek zbiranja sredstev za vzdrževanje in redno delovanje hidromelioracijskih sistemov se je prvič izvedel leta 2003.

Preglednica 62: Odmera nadomestila za vzdrževanje hidromelioracijskih sistemov, 2013–2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Število hidromelioracijskih sistemov v odmeri	213	108	216	224	227	217	212
Zbrana sredstva (000 EUR)	653	283	691	628	649	698	597

Vir: MKGP

V letu 2019 so se vzdrževalna dela izvajala glede na zbrana sredstva iz odmere za leto 2018 in ostanka sredstev iz preteklih let. Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS je vzdrževal 222 osuševalnih in javnih namakalnih sistemih na skupno 37.278 ha kmetijskih zemljišč. Na petih javnih lokalnih namakalnih sistemih so se vzdrževalna dela izvajala na skupno 1.273 ha kmetijskih zemljišč. V največjem obsegu se je izvajala košnja trave na brežinah jarkov, v manjšem obsegu pa posek zarasti na brežinah, poglobljanje jarkov in popravila poti.

Akumulacija Vogršček je največja akumulacija in namakalni razvod v državi. Velikost akumulacije, ki znaša okrog 8 milijonov m³ vodnega zajetja, je pomembna strateška in varnostna (glede stabilnosti pregrade) naloga, zato država in lastniki melioriranih zemljišč redno zagotavljajo sredstva za vzdrževanje tega javnega namakalnega sistema in akumulacije.

8.3 Varstvo kmetijskih zemljišč pred spreminjanjem namenske rabe

Ustrezen življenjski prostor, ohranjeni naravni viri (tla, voda, zrak, biotska pestrost) in varna hrana spadajo med temeljne človekove in družbene potrebe ter jih razumemo kot javne dobrine povezane s kmetijsko pridelavo.

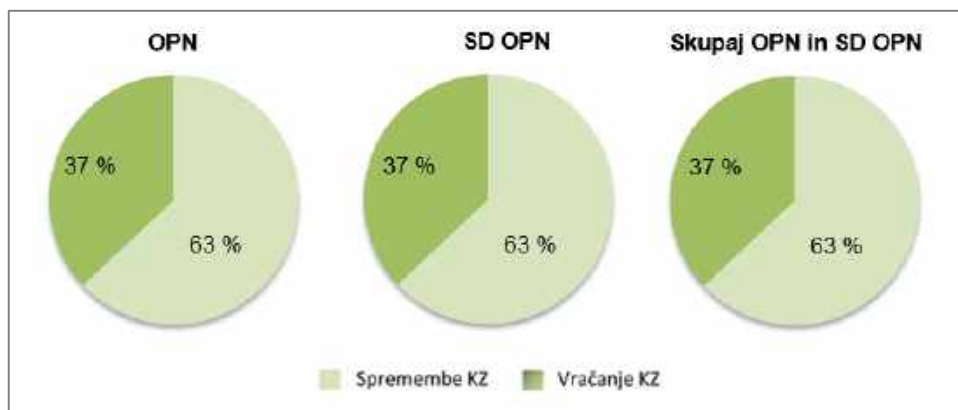
Kmetijska zemljišča so naravna dobrina, pomembna za pridelavo hrane, varovanje okolja, ohranjanje kulturne krajine in poseljenosti podeželja ter opravljanje ekoloških funkcij. Med pomembnimi nalogami kmetijstva je zagotavljanje primerne stopnje samooskrbe in prehranske varnosti. Ker se obseg kmetijskih zemljišč zaradi intenzivnega razvoja naselij in infrastrukture ter zaraščanja teh zemljišč vztrajno zmanjšuje, je ena ključnih nalog zagotoviti njihovo obdelanost in ustrezno varstvo pred njihovo trajno spremembo.

Preglednica 63: Spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč in spremembe nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo, po občinah po OPN za leto 2019 ter skupne površine namenske rabe kmetijskih zemljišč po uveljavitvi OPN (v ha)

Občina	Sprejeti Občinski prostorski načrti		
	Spremembe KZ	Vračanje v KZ	Površine KZ po uveljavitvi OPN
Nazarje	11	5	896
Ljubno	21,5	56,2	1.564
Hajdina	79,6	18,2	1.452
Rogaška Slatina	193,5	97,4	3419
OPN	305,6	176,8	7.331
Občina	Sprejete spremembe in dopolnitve Občinskih prostorskih načrtov		
	Spremembe KZ	Vračanje v KZ	Površine KZ po uveljavitvi OPN
Postojna	2,5	4,3	6.751
Cerklje na Gorenjskem	0,1	0	3.180
Jezerško	3,6	1,5	530
Vodice	6,5	0,8	1.255
Grosuplje	25,3	8,1	4.979
Žirovnica	6,1	4,5	1.067
Rogašovci	21	10,6	2.504
Vrhnika	31,2	36,4	3.923
Šentjur	20,9	0	10.623
Ribnica	0,1	0	3.865
Kidričevo	6,5	8,5	4.523
Preddvor	20,5	3,9	948
Sveti Andraž v Slovenskih goricah	5,6	0,6	1234
Krško	0,4	0,5	13.204
Apače	2,7	15,3	3.516
Ilirska Bistrica	2,2	0,8	10.355
Ribnica	1,2	1,2	3.865
Loška dolina	0,1	0	2.345
Trbovlje	2,3	1,1	1.211
Markovci	3,3	4,6	1.756
Zreče	0,3	0	1.948
Sevnica	1	0	9.729
Tržič	6,6	3,5	2.706
Vuzenica	11,2	0	1.134
SD OPN	181,1	106,2	97.151
Skupaj OPN in SD OPN	486,7	282,9	104.482

Vir: MOP, Prostorski informacijski sistem, Zbirka prostorskih aktov

Slika 35: Prikaz deležev sprememb iz zgornje preglednice - primerjava sprememb namenske rabe kmetijskih zemljišč in sprememb nekmetijskih namenskih rab v kmetijsko namensko rabo

Vir: MOP, Prostorski informacijski sistem, Zbirka prostorskih aktov

Po podatkih MKGP je bilo v letu 2019 uveljavljenih 28 občinskih prostorskih načrtov (OPN in SD OPN), ki so se nanašali na spremembo namenske rabe kmetijskih zemljišč. Pri 14. občinah se je v letu 2019 spreminjal oziroma dopolnjeval le besedilni del OPN (spremembe prostorskih izvedbenih pogojev oziroma meril in pogojev za urejanje prostora) ali pa je šlo za minimalne grafične popravke izvedbenega dela oziroma se je spreminjala podrobna namenska raba v okviru stavbnih zemljišč. Izračun sprememb namenske rabe zemljišč za posamezno občino je bil narejen z geografskim informacijskim sistemom ArcGIS, in sicer na podlagi vektorskih podatkov namenske rabe prostora, ki je veljala pred uveljavitvijo OPN (obstoječa namenska raba), in namenske rabe prostora uveljavljenega OPN.

Podatek o spremembi kmetijskih zemljišč (spremembe KZ) se nanaša na spremembe namenske rabe kmetijskih zemljišč (najboljša in druga kmetijska zemljišča) v območja stavbnih zemljišč (stanovanja, centralne dejavnosti, proizvodne dejavnosti, posebna območja, zelene površine, prometne površine, komunikacijske infrastrukture, energetske infrastrukture, okoljske infrastrukture, območja obrambe v naselju, površine razpršene poselitve in razpršena gradnja) ter območja drugih zemljišč (mineralne surovine, varstvo pred naravnimi in drugimi nesrečami, območja obrambe zunaj naselij in ostala območja).

Z uveljavitvijo 28 OPN v letu 2019 se je spremenila namenska raba na 486,7 ha kmetijskih zemljišč, v kmetijsko namensko rabo pa je bilo spremenjenih 282,9 ha zemljišč. Podatek o vračanju v kmetijska zemljišča (vračanje v KZ) se nanaša na spremembo nekmetijskih namenskih rab (stavbna in druga zemljišča) v kmetijsko namensko rabo.

Po podatkih Ministrstva za okolje in prostor sta bila v letu 2019 sprejeta dva državna prostorska načrta (DPN). Pri enem ni sprememb namenske rabe kmetijskih zemljišč, pri drugem pa sprememba namenske rabe kmetijskih zemljišč obsega 19,7 ha. Podatek o površini DPN se nanaša na celotno ureditveno območje DPN in poleg kmetijske vključuje tudi druge rabe prostora. Ministrstvo ugotavlja, da je glede na veljavno namensko rabo občinskih prostorskih aktov, znotraj območij DPN, sprejetih v letu 2019, znašala skupna površina namenske rabe za kmetijska zemljišča (K1 in K2) 19,7 ha. Delež namenske rabe kmetijskih zemljišč (K1 in K2) znotraj območij DPN, sprejetih v letu 2019, znaša 44,1 %. Navedene površine kmetijske namenske rabe na območju DPN pa ne moremo enačiti z izgubljenimi kmetijskimi zemljišči, saj bo v primeru realizacije DPN (DPN za prenosni plinovod) trajna izguba kmetijskih zemljišč minimalna⁷, predvideva se, da manjša od 5 % od navedene.

Preglednica 64: Površine DPN, ki se načrtujejo na kmetijski namenski rabi, sprejetih v letu 2019

DPN, sprejeti v letu 2019	Skupna površina območja DPN (v ha)	Skupna površina namenske rabe KZ na območju DPN (v ha)	Delež namenske rabe KZ na območju DPN (%)
Državni prostorski načrt za 110 kV kablovod v MO Koper	1,99	/	/
Državni prostorski načrt za prenosni plinovod R51C Kozarje - Vevče	42,74	19,72	46,1
Skupaj	44,73	19,72	44,1

Vir: MOP, Prostorski informacijski sistem, Zbirka prostorskih aktov

⁷ Natančna ocena spremembe rabe kmetijskih zemljišč v nekmetijsko namensko rabo bo mogoča šele, ko bodo občine na območju DPN v svoje OPN, na podlagi usmeritev iz DPN, določile podrobnejšo namensko rabo prostora za območje sprejetega DPN.

8.4 Gospodarjenje z zemljišči v okviru Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije

Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS (v nadaljevanju: Sklad) je bil ustanovljen z namenom, da gospodari s kmetijskimi zemljišči, kmetijami in gozdovi v lasti Republike Slovenije. To dejavnost je Sklad v celoti opravljal do 30. junija 2016. Od 1. julija 2016 pa Sklad gospodari le s kmetijskimi zemljišči in kmetijami v lasti RS. Z gozdovi v lasti RS gospodari družba Slovenski državni gozdovi (SiDG).

Na podlagi Zakona o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS (ZGGLRS) Sklad še naprej opravlja določene naloge, ki se nanašajo na gozdove v lasti RS, predvsem v zvezi s postopki denacionalizacije, vračanjem zemljišč po zakonu, ki ureja izvrševanje kazenskih sankcij, vračanjem zemljišč po zakonu, ki ureja agrarne skupnosti, prenosi zemljišč in plačevanjem odškodnine za nemožnost uporabe zemljišč, vrnjenih v postopkih denacionalizacije.

Konec leta 2019 je Sklad gospodaril z 59.916 ha kmetijskih zemljišč po dejanski rabi MKGP (leta 2018: 59.423 ha) oziroma z 8,9-odstotnim deležem vseh kmetijskih zemljišč v RS.

Preglednica 65: Zemljišča po dejanski rabi (v ha) v registru osnovnih sredstev Sklada, 2015–2019

Vrsta rabe	Šifra	31. 12. 2015	31. 12. 2016	31. 12. 2017	31. 12. 2018	31.12.2019
Njiva	1100	24.752	24.808	25.177	25.346	25.450
Hmeljišče	1160	976	968	988	978	976
Trajne rastline na njivskih površinah	1180	95	76	77	71	62
Rastlinjak	1190	10	9	9	15	21
Vinograd	1211	3.575	3.652	3.641	3.751	3.785
Matičnjak	1212	5	5	5	5	5
Intenzivni sadovnjak	1221	1.076	989	957	959	985
Ekstenzivni oziroma travniški sadovnjak	1222	601	628	663	665	675
Oljčnik	1230	795	833	896	915	935
Ostali trajni nasadi	1240	1	1	1	1	1
Trajni travnik	1300	18.025	17.823	17.520	17.470	17.504
Barjanski travnik	1321	625	619	605	574	576
Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	1410	3.264	2.638	2.615	2.733	2.598
Plantaža gozdnega drevja	1420	76	73	71	63	57
Drevesa in grmičevje	1500	3.512	3.671	3.635	3.508	3.556
Neobdelano kmetijsko zemljišče	1600	757	991	1.118	1.196	1.471
Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozd. drevjem	1800	1.023	1.075	1.007	975	986
Kmetijska zemljišča iz komasacije		–	821	401	197	273
Kmetijska zemljišča skupaj		59.168	59.682	59.386	59.423	59.916
Gozd	2000	233.733	–*	–*	–*	–*
Druga zemljišča		11.889	14.764	13.143		
Skupaj		304.790	74.446	72.529		

* Sklad je do 30. junija 2016 gospodaril z 233.106 ha gozdov v lasti RS, po tem datumu je gozdove v lasti RS v upravljanje prevzela družba Slovenski državni gozdovi.

Vir: Sklad

Gospodarjenje s kmetijskimi zemljišči v lasti RS in upravljanju Sklada

Sklad je imel leta 2019 sklenjenih 16.847 pogodb, in sicer za 53.990 ha kmetijskih zemljišč (vključene so zakupne pogodbe, najemne pogodbe in brezplačne zakupne pogodbe). Od tega so imele pravne osebe sklenjenih 535 zakupnih pogodb za skupno površino 21.467 ha kmetijskih zemljišč; v povprečju 40 ha na osebo. Skupaj so pravne osebe plačale zakupnino za zemljišča v znesku 3.188.037 EUR; v povprečju 149 EUR na hektar. V zakupu so imele 41 % vseh zemljišč in plačale 43 % vse zakupnine, ki jo je za zemljišča prejel Sklad.

Fizične osebe so imele sklenjenih 16.144 zakupnih pogodb za skupno površino 30.475 ha kmetijskih zemljišč; v povprečju 1,9 ha na osebo. Skupaj so fizične osebe plačale 4.301.716 EUR zakupnine; v povprečju 141 EUR na hektar. V zakupu so imele 59 % vseh zemljišč, plačale pa so 57 % vse zakupnine, ki jo je za zemljišča prejel Sklad. Fizične in pravne osebe plačujejo zakupnino na podlagi istega cenika. Za 5 % višja povprečna zakupnina na enoto površine pri pravnih osebah je posledica boljše proizvodne sposobnosti zemljišč, ki jih imajo v zakupu.

S 152 najemnimi pogodbami oddaja Sklad v najem še 1.392 ha zemljišč (za 171 ha se plačuje najemnina, 1.221 ha pa je v brezplačnem najemu Ministrstva za obrambo). Pri najemu s plačano najemnino znaša povprečna letna najemnina 502 EUR na hektar. Šole in drugi državni organi imajo s skupno 16 zakupnimi pogodbami v brezplačnem zakupu 655 ha zemljišč. Ministrstvo za obrambo ima v brezplačnem najemu še 1.221 ha kmetijskih zemljišč, skupaj je tako v brezplačnem pogodbenem razmerju 1.876 ha zemljišč.

Leta 2019 je Sklad opravil 83 (leta 2018: 99) postopkov izbire najboljšega ponudnika z licitacijo, in sicer za 439 parcelnih delov (leta 2018: 558). Tako je bilo od vseh parcelnih delov, objavljenih na ponudbah za zakup (10.833), predmet licitacije 4,1 % parcelnih delov (leta 2018: 4,4 %). Izbrani ponudniki so v povprečju ponudili 1,9-krat (leta 2018: 3,2-krat) višjo zakupnino.

Preglednica 66: Licitiranje zakupnine v letu 2019

	Število licitacij	Število parcel	Razpisana zakupnina (EUR)	Izlicitirana zakupnina (EUR)	Indeks
Jugovzhodna Slovenija	5	14	503	685	136
Osrednja Slovenija	8	100	617	972	158
Jugozahodna Slovenija	21	162	6.728	9.181	136
Severovzhodna Slovenija	49	163	6.819	16.952	249
Skupaj	83	439	14.666	27.789	189

Vir: Sklad

Od veljavnih 16.847 zakupnih, brezplačnih zakupnih in najemnih pogodb za skupno 53.990 ha zemljišč je bilo v letu 2019 obnovljenih oziroma na novo sklenjenih 2.323 zakupnih pogodb (leta 2018: 2.626) oziroma 14 % glede na število vseh veljavnih zakupnih pogodb. Po površini so obnovljene zakupne pogodbe obsegale 30 % od vseh površin zemljišč v zakupu. Obnovljeni oziroma na novo sklenjeni sta bili še dve brezplačni zakupni pogodbi in 16 najemnih pogodb.

S 636 (leta 2018: 699) ponudbami za zakup kmetijskih zemljišč je bilo z javnimi objavami ponujenih 1.231 ha (leta 2018: 1.399 ha) kmetijskih zemljišč oziroma 10.833 (leta 2018: 12.575) parcelnih delov. Nekatera zemljišča so bila neuspešno ponujena že večkrat. Prvih objavljenih zemljišč je bilo za 646 ha (leta 2018: 657 ha).

Sklad je v letu 2019 odkupil 639,9 ha zemljišč v skupni vrednosti 10.480.855 EUR oziroma v povprečju 1,64 EUR/m² (od tega 2,7 ha pozidanih zemljišč, 0,4 ha vodnih zemljišč, 68,5 ha gozdov in 568,3 ha kmetijskih zemljišč). Od tega je bilo 66 % zemljišč odkupljenih v desetkilometrskem obmejnem pasu. Na varovanih območjih (zavarovana območja, območja Natura 2000 in območja, ki izpolnjujejo pogoje za območje Nature 2000) je Sklad kupil 222 ha zemljišč, na VVO 88,2 ha in na hidromelioracijskih območjih 87,6 ha.

V postopkih denacionalizacije je bilo v letu 2019 vrnjenih 9 ha kmetijskih zemljišč (v letu 2018: 55 ha). Sklad je aktiven udeleženelec tudi pri izvajanju komasacij, pri čemer je leta 2019 v postopke komasacije vložil 106,9 ha zemljišč in iz komasacij pridobil 105,3 ha zemljišč. Komasacije se izvajajo zaradi racionalnejše rabe in smotnejše obdelave kmetijskih zemljišč, vendar pa Sklad neposredno ne vpliva na obseg komasacij, saj je le stranka v postopku.

Poleg tega Sklad izvaja tudi javno službo upravljanja in vzdrževanja hidromelioracijskih sistemov na območju celotne RS. V letu 2019 je imel v upravljanju 261 hidromelioracijskih sistemov (9 namakalnih sistemov in 252 osuševalnih sistemov). Za vzdrževanje 196 osuševalnih sistemov je skrbel Sklad, za vzdrževanje 56 hidromelioracijskih sistemov pa zakupniki. Sklad v letnem programu vzdrževanja predvidi naloge, ki jih izvedejo lastniki oziroma zakupniki zemljišč, nato pa opravi kontrolo izvedbe predvidenih vzdrževalnih del.

Nadzor nad obdelavo zakupljenih zemljišč poteka v skladu z zakupno pogodbo, po Zakonu o kmetijskih zemljiščih pa jih mora zakupnik obdelovati na predpisan način in kot dober gospodar. V merilih za presojo, ali zakupnik ravna kot dober gospodar, je poudarjeno, da se morajo zemljišča redno obdelovati in vzdrževati, da se mora zagotavljati ohranjanje oziroma izboljševanje rodovitnosti tal ter da se ne smeta povzročati erozija in zbitost, kratka degradacija tal.

Preglednica 67: Osnovni kazalniki gospodarjenja Sklada s kmetijskimi zemljišči, 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019
Zakup					
Površina v zakupu (najem, brezplačni zakup), skupno (ha)	54.303	54.119	53.317	53.405	53.990
zakupne pogodbe pravnih oseb	22.513	22.437	21.822	21.390	21.467
zakupne pogodbe fizičnih oseb	29.063	29.442	29.502	29.964	30.475
zajemne pogodbe	1.358	1.361	1.367	1.396	1.392
brezplačne zakupne pogodbe	1.369	879	626	655	655
Število zakupnih pogodb (najem, brezplačni zakup), skupno	16.681	16.677	16.636	16.830	16.847
zakupne pogodbe pravnih oseb	485	497	507	510	535
zakupne pogodbe fizičnih oseb	16.061	16.035	15.978	16.158	16.144
najemne pogodbe	119	130	136	146	152
brezplačne zakupne pogodbe	16	15	15	16	16
Prihodki od zakupnin in najemnin (EUR)	7.655.324	7.917.523	7.216.034	7.544.566	7.782.165
Povprečna zakupnina (EUR/ha)	140	146	136	139	144
Ponudbe za zakup (ha)	1.950	1.613	1.696	1.399	1.231
– od teh prvič objavljen razpis za zakup (ha)	975	662	951	657	646
Število obnovljenih oziroma novih zakupnih pogodb	1.913	2.740	2.491	2.626	2.323
Prvič oddano v zakup (ha)	857	1.696	904	1.072	730
Nakupi in prodaje					
Nakup kmetijskih zemljišč (ha)	104	113	119*	131	640
– od tega nakupi na varovanih območjih (ha)	27	48	48*	55	222
Prodaja kmetijskih zemljišč (ha)	9,0	7,5	45,0	9,7	19,1
Prodaja stavbnih zemljišč (pozidanih po dejanski rabi)	2,0	0,6	0,6	0,9	13,4
V denacionalizaciji vrnjena kmetijska zemljišča (ha)	370	471	336	55	9

* Nakupi brez upoštevanja nakupa od Nadškofije Maribor.

Vir: Sklad

V skladu s Pravilnikom o podrobnejši opredelitvi obsega krajevne in stvarne pristojnosti območnih izpostav in upraviteljstev Sklada mora vsaka območna izpostava letno pregledati obdelanost po površini 5 % vseh v zakup oddanih zemljišč svojega območja. Izbiro zakupnikov, katerih zemljišča bodo predmet kontrole, opravi računalnik. Dodatno kontrolo lahko odredi direktor Sklada. V letu 2019 je bilo za kontrolo izbranih 10.308 parcel, ki jih Sklad oddaja v zakup 1.146 zakupnikom, v skupni površini 2.301 ha. Pregledanih je bilo 9.809 parcel oziroma 95 % izbranih parcel in v ta namen z zakupniki podpisanih 1.072 zapisnikov. Ugotovljenih je bilo 34 nedovoljenih posegov pri 28 zakupnikih in neprimerno obdelanih 399 parcel pri 117 zakupnikih, pri čemer so bili zakupniki opozorjeni in pozvani, naj zemljišča obdelajo. Kontrolo izvedenosti ukrepov Sklad opravi v naslednjem letu. Nepregledanih je ostalo 499 parcel, ki se prenesejo in vključijo na seznam za kontrolo v letu 2020.

9 JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO

9.1 Javna služba kmetijskega svetovanja

Delo kmetijske svetovalne službe je v letu 2019 temeljilo na programu dela za leto 2019. Vsebinsko se delo vsako leto nadgrajuje, glavni okvir dela pa je zakonodaja, ki opredeljuje javno službo kmetijskega svetovanja (Zakon o KGZS in Zakon o kmetijstvu).

Kmetijski svetovalci delujejo v oddelkih za kmetijsko svetovanje pri kmetijsko-gozdarskih zavodih, ki jih vodijo vodje oddelkov. Kmetijski svetovalci specialisti strokovno delujejo po panogah ali strokovnih področjih na celotnem območju oddelka (v regiji), izjemoma pa tudi na večjih območjih. Terenski svetovalci za kmečko družino in dopolnilne dejavnosti na kmetijah delujejo na izpostavah za kmetijsko svetovanje, praviloma na območju upravne enote, in sicer kot sestavni deli oddelkov za kmetijsko svetovanje. Na vsaki izpostavi je glede na merila (število kmetij, velikost enote, razvitost itd.) določeno število terenskih svetovalcev. Delo izpostave koordinira vodja izpostave.

Delo kmetijske svetovalne službe vodi, usmerja in nadzoruje sektor za kmetijstvo in gozdarstvo v okviru zborničnega urada KGZS. Glavnina programa dela Sektorja za kmetijstvo in gozdarstvo so svetovanja v zvezi s tehnološkim, gospodarskim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti, vodenje javne službe kmetijskega svetovanja (JSKS) ter sodelovanje pri pripravi predpisov s področja kmetijstva in z njim povezanih področij.

JSKS je v letu 2019 veliko pozornosti namenila spodbujanju pridelave zelenjadnic, namakanju kot ukrepu prilagajanja na podnebne spremembe, optimiranju prehrane pri govedu, prašičih in drobnici ter spodbujanju dopolnilnih dejavnosti na kmetijah. S tem je uresničevala temeljne cilje dela JSKS, ki so hkrati skladni s cilji kmetijske politike v Sloveniji.

Spodbujanje pridelave zelenjadnic: samooskrba z zelenjadnicami v Sloveniji je bila v letu 2018 39-odstotna, zato je bilo spodbujanje pridelave zelenjadnic tudi v letu 2019 ena od prednostnih nalog javne službe kmetijskega svetovanja. Ključne dejavnosti so bile usmerjene v svetovanje, informiranje in usposabljanje kmetov o vseh fazah pridelave posameznih vrst zelenjadnic, tako na prostem kot v zavarovanih prostorih: od izbire njive, priprave tal, kolobarja, setve/sajenja, ustrezne oskrbe posevka do spravila in skladiščenja. Pri tem je bil poudarek na varovanju proizvodnih virov in ohranjanju narave. Vse večji pomen ima tudi svetovanje o ustreznih ukrepih pri prilagajanju na podnebne spremembe in ekstremne vremenske razmere, kot so suša, poplave, toča, pozeba, veter in ekstremna vročina.

Namakanje kot ukrep prilagajanja na podnebne spremembe: strokovna skupina za namakanje je vodila delo na področju prednostne vsebine namakanje kot ukrep prilagajanja na podnebne spremembe. V letu 2019 so bili sklicani trije sestanki strokovne skupine za namakanje. Na prvem sestanku v začetku leta je bil pripravljen operativni načrt nalog JSKS za izvajanje prednostne vsebine namakanje. Drugi sestanek je bil namenjen določitvi števila ur za izvedbo prednostne vsebine, ki sicer poteka v okviru naloge Agrarne operacije. Na tretjem sestanku, ki je potekal s predstavnikom MKGP, pa se je opozorilo na številne nepotrebne zahteve, pomanjkljivosti in podvajanja zahtev pri javnih razpisih iz namakanja. Izdelan je bil akcijski načrt izvajanja nalog iz programa dela javne službe kmetijskega svetovanja v letu 2019 za področje agrarnih operacij – namakanje 2019–2023, Operativni načrt nalog JSKS iz namakanja za leto 2019, posodobljena je bila zgibanka z osnovnimi informacijami o namakanju kmetijskih rastlin in izdelan je bil prvi del tehnoloških navodil za namakanje za kmetovalce. Ker sta za kakovostno izvajanje svetovalnega dela nujna izobraževanje in usposabljanje, je bilo za kmetijske svetovalce organizirano tudi usposabljanje s tega področja.

Optimiranje prehrane pri govedu, prašičih in drobnici: potekalo je dejavno sodelovanje pri pripravi operativnega načrta za namen optimiranja prehrane goveda in drobnice v letu 2019. Spodbujali sta se pridelava kakovostne voluminozne krme v povezavi z izdelavo krmnih obrokov za posamezne rejne živali in koordinacija izvedbe strokovnega usposabljanja na temo optimiranja prehrane krav molznic v mesecu maju 2019. Vseskozi so potekale tudi aktivnosti z bavarskim inštitutom za rejo živali LfL za namen pridobitve računalniškega orodja ZIFO 2, ki bo služil kot orodje za optimiranje krmnih obrokov za posamezne rejne živali. Sodelovalo se je tudi pri pripravi specifikacije IK meso drobnice. Ves čas pa so bile aktivnosti dela namenjene tudi reševanju aktualnih zakonodajnih predpisov s področja kmetijstva.

Spodbujanje dopolnilnih dejavnosti na kmetijah: delovne aktivnosti pri prednostni nalogi za spodbujanje in razvoj dopolnilnih dejavnosti na kmetiji so bile v okviru vodenja in koordiniranja dela izvedene s pregledom tistih področij, ki morda najbolj potrebujejo nova specialistična znanja. V okviru promocijskih prireditev, ki temeljijo na predhodno izvedenih ocenjevanjih posameznih izdelkov s strani strokovno usposobljenih komisij, je bila izvedena 30. Državna razstava Dobrote slovenskih kmetij na Ptuju. Izvedena sta bila okrogla miza z naslovom »Kmetija: dom, delo, družina« s poudarkom na možnostih ustvarjanja delovnih mest za mlade prav v dopolnilnih dejavnostih na kmetiji ter posvet na temo »Kmetija kot trg za delo mladih in starejših«, v okviru katerega so bile izpostavljene številne vrste dopolnilnih dejavnosti na kmetiji. Na področju normativne ureditve je potekalo dejavno sodelovanje pri nastajanju nove gradbene zakonodaje, pogovori so potekali z resornim ministrstvom tudi o možnostih izboljšanja posameznih predpisov z vidika poenostavitve. V okviru Sveta za ženske na podeželju si JSKS prizadeva za večjo prepoznavnost žensk, mladine in tudi celotnega kmetijskega prostora v širšem družbenem konceptu. Strokovna in napotitvena pomoč se je redno nudila tudi posameznikom, in sicer v prvi polovici tega leta predvsem pri pripravi razpisne dokumentacije za kandidiranje na razpis iz ukrepa sodelovanje (16.9) in na razpis iz podukrepa podpora za naložbe v predelavo, trženje oziroma razvoj kmetijskih proizvodov za leto 2019 (4.2). Mnogim posameznikom se je svetovalo oziroma nudilo pomoč z nekoliko povečanim poudarkom zaradi uvedbe novega načina kategorizacije nastanitvenih obratov na turističnih kmetijah.

9.1.1 Dejavnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2019

Program dela JSKS, ki je bil v celoti izveden, je zajemal naslednje naloge:

1. tehnološko, gospodarsko in okoljevarstveno svetovanje,
2. pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva,
3. izvajanje in uveljavljanje ukrepov kmetijske politike,
4. svetovanje pri organizaciji in delovanju rejskih organizacij, organizacij pridelovalcev ter drugih oblik združevanja kmetijskih pridelovalcev,
5. delovanje na področju kmetijstva in s kmetijstvom povezanih predpisov,
6. splošne organizacijske naloge, koordinacija dela, vodenje in usposabljanje svetovalcev ter sodelovanje z drugimi ustanovami in službami,
7. naloge, opredeljene s cenikom ministrstva.

Preglednica 68: Prikaz časa (ure), porabljenega za posamezne naloge kmetijske svetovalne službe v letu 2019, v primerjavi s programom

Naloga*	Program	Realizacija	Indeks
Tehnološko, gospodarsko in okoljevarstveno svetovanje	171.864	206.925	120,4
Pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva	141.939	141.267	99,5
Izvajanje ukrepov kmetijske politike	52.755	53.005	100,5
Svetovanje pri organizaciji in delovanju rejskih organizacij	23.258	26.126	112,3
Delovanje na področju kmetijstva in s kmetijstvom povezanih predpisov	16.770	8.917	53,2
Splošne organizacijske naloge, koordinacija dela, vodenje in usposabljanje svetovalcev	61.350	76.254	124,3
Naloge, opredeljene s cenikom ministrstva	76.192	64.636	84,4
Skupaj	544.128	577.131	106,1

* Podrobnejše informacije so na voljo v prilogah.

Vir: KGZS

Naloga 1: Tehnološko, gospodarsko in okoljevarstveno svetovanje

Ukrepi te naloge so bili namenjeni predvsem kmetijskim gospodarstvom, ki potrebujejo visoko raven tehnoloških in podjetniških znanj ter znanj, ki se nanašajo na okoljske vsebine, povezane s kmetijstvom in predelavo hrane, saj je za njih kmetijstvo glavni ali najpomembnejši vir dohodka. Izvajala sta se svetovanje in izobraževanje v zvezi z izboljšanjem tehnologije pridelave, prireje, predelave in skladiščenja kmetijskih proizvodov (tudi ekoloških), vključno s svetovanjem o krmnih obrokih, izračunavanju krmnih obrokov, kolobarju, gnojenju ter o pravilni uporabi FFS, ki izhaja iz načel dobre prakse varstva rastlin in je skladno zlasti s splošnimi načeli integriranega varstva rastlin pred škodljivimi organizmi. Naloga je obsegala tudi svetovanje o prilagoditvah in novih tehnologijah v zvezi z blažitvijo podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje, biotsko raznovrstnostjo, upravljanjem voda ter svetovanje o ustreznem namakanju, ohranjanju narave in varstvu okolja. Večji poudarki v okviru te naloge so bili namenjeni spodbujanju pridelave vrtnin (zelenjadnice, zelišča in okrasne rastline), ekološkemu kmetovanju, živinoreji (govedoreja, prašičereja, reja drobnice, perutninarstvo, tehnologija reje in prehrana živali, konjereja, ribogojstvo), sadjarstvu, vinogradništvu in vinarstvu, poljedelstvu, pridelovanju krme, hmeljjarstvu, semenarstvu in ohranjanju rastlinskih genskih virov, podnebnim spremembam, varnosti in zdravju pri delu, varovanju vodnih virov, ohranjanju biotske pestrosti v kmetijski krajini in svetovanju v zvezi z varstvom rastlin.

Izvajale so se tudi dejavnosti na področju urejanja kmetijskih zemljišč, in sicer zemljiške operacije in predvsem varstvo kmetijskih zemljišč. Z javno službo zdravstvenega varstva je potekalo sodelovanje na področju integriranega varstva rastlin, in sicer v zvezi z obvladovanjem tveganj in uvedbo ustreznih preprečevalnih ukrepov za obvladovanje naravnih in drugih nesreč ter živalskih in rastlinskih bolezni.

Naloga 2: Pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva

V okviru pomoči pri izdelavi razvojnih načrtov sta bila izvedena svetovanje in izobraževanje v zvezi z ekonomskim in podjetniškim svetovanjem ter poslovnim povezovanjem, namenjena spodbujanju in pomoči pri uvajanju dopolnilnih in dodatnih dejavnosti na kmetijah. Nosilec in članom kmetij je bilo svetovano v postopkih pridobivanja dovoljenj za izvajanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, pojasnjeno, kaj posamezna oblika izvajanja dejavnosti prinaša na davčnem, socialnem in delovnem področju ter kakšne so posledice morebitnega prenehanja opravljanja določene dejavnosti. Svetovalo se je glede dolgoročne vzdržnosti opravljanja posla tako s stroškovnega kot tudi družbeno sociološkega vidika.

Poseben poudarek je bil na naslednjih dejavnostih:

- prepoznavanje pozicije, vloge in pomena dopolnilnih dejavnosti na kmetiji
- informiranje javnosti o možnostih ustvarjanja lastnih poslovnih priložnosti v okviru dopolnilnih dejavnosti
- sodelovanje pri nastajanju nove gradbene zakonodaje
- prizadevanje za večjo prepoznavnost žensk, mladine in celotnega kmetijskega prostora v družbenem konceptu
- pomoč pri pripravi razpisne dokumentacije
- svetovanje na področju davščin
- koordiniranje izgradnje elektronskega kataloga kalkulacij Farm manager
- organizacije internih predstavitev za kmetijske svetovalce na področju javnih razpisov PRP
- priprava kmetij na razpise
- svetovanje v povezavi s FADN
- ustanavljanje in vodenje poslovanja v socialnih podjetjih
- sodelovanje pri delu zelenjavne in žitne verige, shemah kakovosti
- pripravljane predlogov in vsebine na področju investicij in posodabljanj kmetijskih gospodarstev

Naloga 3: Izvajanje ukrepov kmetijske politike

Delo na področju izvajanja ukrepov kmetijske politike je bilo namenjeno uspešnemu in učinkovitemu izvajanju ukrepov kmetijske politike, predvsem na področjih neposrednih plačil, območij z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, kmetijsko okoljsko podnebne programa, dobrobiti živali, ekološkega kmetovanja in navzkrižne skladnosti.

Na področju uveljavljanja ukrepov SKP pri zahtevkih za površine in živali so bile vlagateljem nudene informacije in pomoč pri vlaganju zahtevkov, dopolnjevanju že vloženih zahtevkov, odstopu od zahtevkov, uveljavljanju in dokazovanju višje sile, pojasnjevanju predpisanih zahtev in pogojev posameznih ukrepov, obrazložitvah izdanih odločb, ki so jih prejeli vlagatelji in pomoč pri pripravi pritožb na izdane odločbe. Nudeno je bilo svetovanje in pojasnjevanje glede Registra kmetijskih gospodarstev (ustrezno urejanje zadev glede kmetijskih gospodarstev, nosilcev in članov kmetijskih gospodarstev in pravilne prijave njihovih površin, trajnih nasadov itd.). Pripravljani so bili tudi številni članki, za tiskane medije in tudi radijske postaje.

Naloga 4: Svetovanje pri organizaciji in delovanju rejskih organizacij ter drugih oblik združevanja kmetijskih pridelovalcev

Cilj te naloge je bil strokovno sodelovanje v upravnih postopkih pri registraciji društev in nudenje pomoči pri pripravi ustreznih aktov ter pri pridobivanju statusa delovanja v javnem interesu, nudena pa je bila tudi pomoč pri kandidiranjih na javnih razpisih. Izvedene so bile strokovne pospeševalne prireditve s stanovskimi organizacijami mladih in kmečkih žensk. V letu 2019 se je pristopilo tudi k sooblikovanju Dnevov medgeneracijskega sožitja, ki potekajo pod okriljem Združenja upokojujencev Slovenije.

Strokovni sodelavci so v letu 2019 sodelovali tudi v naslednjih dejavnostih: priprava dopisov, pobude za registracije FFS, pripombe na zakonodajo, priprava gradiv in podatkov, udeležbe

na dogodkih in sestankih itd. Sodelovalo se je tudi z rejškimi društvi Zveza društev rejcev drobnice Slovenije in Združenjem rejcev divjadi v oborah ter tudi z združenjem rejcev prašičev.

Naloga 5: Delovanje na področju kmetijstva in s kmetijstvom povezanih predpisov

V sklop te naloge spada strokovno sodelovanje z ministrstvi in drugimi javnimi institucijami pri pripravi predpisov. Obravnavalo se je veliko število različnih predlogov sprememb zakonodaje na področju izvajanja ukrepov Skupne kmetijske politike, Strategije za izvajanje resolucije o strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva, davčne politike, aktivnega staranja, strategije trajnostne rasti slovenskega turizma, okolja in naravovarstva. Institucijam se je glede na obravnavano zakonodajo posredovalo tako predloge in pripombe s strani strokovnih služb JSKS, ter tudi predloge in pripombe voljenih in strokovnih organov KGZS. Za nekatere aktivnosti, npr. vzpostavitev instituta t.i. aktivnega kmeta, se je aktivirala delovna skupina nevladnih organizacij na področju kmetijstva. V letu 2019 je bil velik poudarek na razvoju slovenskega podeželja v smeri trajnostne rasti zelenega turizma in kulinarične destinacije.

Pri tem se je dejavno sodelovalo v medresorskih delovnih skupinah in tudi na različnih javnih nastopih z namenom širitve zavesti in prepoznavnosti kmetijstva in dopolnilnih dejavnosti na kmetijah kot tiste panoge, ki je ključnega pomena za poimenovanje Slovenije kot butične zelene destinacije. Javnost je bila informirana o novostih na posameznih področjih prek medijev s članki in radijskimi prispevki ter v obliki predavanj in delavnic. Redno se je sodelovalo z različnimi odbori, v delovnih telesih, na različnih delavnicah ter se dejavno vključevalo v pripravo pripomb in predlogov zakonodaje.

Naloga 6: Splošne organizacijske naloge, koordinacija dela, vodenje in usposabljanje svetovalcev

Vodeno in koordinirano je bilo izvajanje naslednjih nalog iz programa dela JSKS:

- svetovanje v zvezi s tehnološkim, gospodarskim in okoljevarstvenim področjem opravljanja kmetijske dejavnosti na področju ekološkega kmetovanja,
- pomoč pri pripravi razvojnih načrtov kmetij, posodabljanja, preusmeritve, sanacije,
- spodbujanje dopolnilnih dejavnosti, kmečke družine in storitev na podeželju
- ekonomsko, davčno svetovanje, FADN,
- izvajanje Programa razvoja podeželja 2014 - 2020,
- informiranje vlagateljev pri izvajanju ukrepov kmetijske politike,
- priprave na skupno kmetijsko politiko po letu 2020,
- neposredna plačila – zelena komponenta,
- navzkrižna skladnost,
- ekološko kmetovanje,
- vzpostavljanje lokalnih partnerstev, organizacij proizvajalcev, drugih oblik proizvodnega združevanja in novih oblik združevanja kmetijskih pridelovalcev,
- delovanje društev, ki delujejo na področju kmetijstva, sodelovanje z nevladnimi organizacijami in agrarnimi skupnostmi ter izvedba državnih tekmovanj,
- izobraževanja in pridobitve poklicnih kvalifikacij,
- svetovanje na področju kmetijskih in s kmetijstvom povezanih predpisov.

Pripravljali so se mesečni, polletni in letni pregledi svetovalnega dela in izvedbe nalog po posameznih področjih dela JSKS. Realizacija programa se je redno spremljala.

Naloga 7: Naloge, opredeljene s cenikom ministrstva

V ta sklop je spadalo izvajanje nalog na področju gnojenja, z upoštevanjem okoljskih zahtev, vključno z izdelavo gnojilnih načrtov, bilanc gnojil, jemanje vzorcev na terenu in izvajanje talnih in rastlinskih testov ter izdelava načrtov kolobarja, elektronsko izpolnjevanje in elektronska vložitev zbirne vloge ter priprava analiz in mnenj za uporabnike na podlagi predpisov.

Drugi viri financiranja

Sodelovanje v projektih 2019 : PLAID (KGZS član usmerjevalnega odbora), ALPFOODWAY (KGZS opazovalec), LIFE NATURAVIVA (KGZS partner), NEWBIE (KGZS opazovalec), LIFE NATURA IP (KGZS partner), SESAM (KGZS partner), FAIRSHARE (KGZS v okviru SEASN) CRP okolje (KGZS partner), EIP Seneno meso in mleko (KGZS vodilni partner), RUR-16-2019 – i2Connect (KGZS v okviru SEASN), EIP EKOPAKT (KGZS partner), EIP BONITA (KGZS partner).

Oddane projektne prijave oziroma potrditve za sodelovanje v letu 2019: Erasmus+ SKILLSHARE (KGZS partner), FOX project (DIL Deutsches Institut für Lebensmitteltechnik e.V.) (KGZS partner), RUR-16-2019 – COOPVALOR (KGZS partner), potrditev sodelovanja v projektu »Strategic Management/Business Innovation project« (KGZS partner)

Uspešna prijava na javna naročila MKGP v letu 2019: Individualno svetovanje KOPOP 2019 in 2020, Preusmeritev v ekološko kmetovanje 2019 in 2020, Priprava programov DŽ prašičereja 2020, Redno usposabljanje KOPOP 2019 in 2020, Usposabljanje DŽ govedo 2019, Usposabljanje za zagon dejavnosti za mlade kmete 2019

Uspešna izvedba javnih naročil MKGP v letu 2019: Individualno svetovanje EK 2017 in 2018, Individualno svetovanje KOPOP 2018, Preusmeritev v ekološko kmetovanje 2017 in 2018, Usposabljanje EK 2018, Usposabljanje KOPOP 2018, Usposabljanje DŽ prašiči 2018, Usposabljanje DŽ drobnica 2018, Priprava programov DŽ prašičereja 2018, Priprava posodobitev programov DŽ prašičereja 2018, Priprava programov DŽ prašičereja 2019, Izdelava in dopolnitev programov aktivnosti za leti 2018 in 2019, Usposabljanje za zagon dejavnosti za mlade kmete 2019

Uspešno izvajanje javnih naročil MKGP v letu 2019 (še ni zaključeno): Individualno svetovanje EK 2019 in 2020, Individualno svetovanje KOPOP 2019 in 2020, Preusmeritev v ekološko kmetovanje 2019 in 2020, Priprava programov DŽ prašičereja 2020, Redno usposabljanje KOPOP 2019 in 2020, Usposabljanje DŽ govedo 2019.

9.2 Strokovne naloge v proizvodnji kmetijskih rastlin

Na podlagi spremembe Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 27/17) in v letu 2017 objavljenih predpisov⁸ o delovanju javnih služb se strokovne naloge v proizvodnji kmetijskih rastlin in naloge rastlinske genske banke izvajajo v okviru **Javne službe v poljedelstvu, Javne službe v vrtnarstvu, Javne službe v sadjarstvu, Javne službe v vinogradništvu, Javne službe v oljkarstvu** in **Javne službe nalog rastlinske genske banke**. V skladu z novo zakonodajo so bili z letom 2018 imenovani tudi izvajalci posameznih javnih služb na področju izvajanja strokovnih nalog. Strokovne naloge s področja hmeljarstva se izvajajo v okviru **Javne službe v hmeljarstvu**, urejene s posebno zakonodajo.

Slika 36: Shema javnih služb in izvajalcev v skladu z novo zakonodajo

Vir: MKGP

Proizvodnja kmetijskih rastlin postaja zahtevnejša, zato je dolgoročna stabilna pridelava pomemben strokovni izziv, ki ob dobrem poznavanju vrst in sort zahteva tudi poznavanje ustreznih tehnologij za optimizacijo pridelave. Ukrepi za obvladovanje tveganj v kmetijstvu morajo biti usmerjeni tudi k prilagajanju kmetijske proizvodnje podnebnim spremembam ter preprečevanju in blaženju posledic neugodnih vremenskih razmer.

Z novim pristopom v prenosu znanja v kmetijstvu, da se dosežejo določeni sinergijski učinki pri reševanju težav in potrebnem razvoju, je v okviru obravnavanih javnih služb vzpostavljen sistem strokovno-tehnične koordinacije, ki bo zagotavljal poenotenje delovanja javnih služb po področjih ter ustrezen prenos znanja med raziskovalnimi, izobraževalnimi in svetovalnimi ustanovami.

Ena glavnih nalog strokovnega vodje posamezne javne službe je sodelovanje z Javno službo kmetijskega svetovanja in Javno službo zdravstvenega varstva rastlin, znanstveno-raziskovalnimi ustanovami, univerzami, podjetji, pridelovalci, skupinami in organizacijami pridelovalcev oziroma njihovimi združenji, drugo strokovno javnostjo in nevladnimi organizacijami ter vključevanje njihovih potreb v programe dela javne službe.

⁸ Uredba o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/2017), Pravilnik o pogojih glede prostorov, opremljenosti in kadrov za opravljanje javne službe strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin (Uradni list RS, št. 60/2017), Uredba o javni službi nalog rastlinske genske banke (Uradni list RS, št. 60/2017) in Pravilnik o merilih, postopkih in metodah za ohranjanje in trajnostno rabo rastlinskih genskih virov za prehrano in kmetijstvo ter o pogojih za opravljanje javne službe nalog rastlinske genske banke (Uradni list RS, št. 62/2017).

Javna služba v sadjarstvu

Za uresničevanje strateških usmeritev v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju sadjarstva so kot glavne strokovne naloge opredeljene introdukcija sort, tehnologije pridelave, zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala in selekcija sadnih rastlin. Imenovani izvajalci Javne službe v sadjarstvu v obdobju 2018–2024 so Kmetijsko gozdarski zavod Maribor (Sadjarski center Maribor), Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica (Sadjarski center Bilje), Kmetijski inštitut Slovenije in podizvajalec Biotehniška fakulteta.

Namen naloge **introdukcija sadnih rastlin** (pečkarjev, koščičarjev, kakija, lupinarjev, jagodičja) je preizkušati novejšje tržno zanimive sorte in podlage, ki so križane ali selekcionirane v tujini in za katere obstaja povpraševanje na trgu. Cilj testiranj v tujini vzgojenih sort ali klonov je ugotoviti njihov proizvodni potencial po količini in kakovosti, njihovo občutljivost na rastlinske patogene ter prilagojenost na naše podnebne razmere.

V okviru nalog introdukcije pečkarjev so potekali preizkušanje podlag in sort jablan in hrušk, ugotavljanje skladiščnih sposobnosti, spremljanje dozorevanja sort jablan in preizkušanje odpornejših sort jablan. V preizkušanje je vključen tudi nasad, v katerem so zbrane najzanimivejše, proti škrlupu odporne sorte jablan, ki se uporabljajo za proučevanje proizvodnih potencialov teh sort in oblikovanje priporočil za gojenje v ekoloških sadovnjakih. Introdukcija sort koščičarjev je potekala pri breskvi, nektarini, slivi, češnji, marelici in kakiju. Introdukcija lupinarjev poteka na orehu, leski in kostanju, pri jagodičju pri jagodah, malinah in ameriški borovnici. Opravljena so bila fenološka opazovanja in vrednotenje plodov z analizami. Poseben poudarek je bil tudi na spremljanju občutljivosti sort na škodljive organizme, odpornosti na ekstremnejše razmere pridelave in prilagodljivosti na dane okoliščine pridelave. V zimskem času je bilo delo razširjeno tudi na spremljanje fizioloških motenj in bolezni, ki bi se lahko pojavile med skladiščenjem, in ali je s tem razširjena možnost uveljavitve določene sorte.

Pridobljeni rezultati se uporabljajo za oceno primernosti uspevanja novih sort v naših pedo-klimatskih razmerah, kar se s pridom uporabi pri priporočenem izboru sort za Sadni izbor Slovenije, ki je posodobljen na vsake štiri leta, zadnji izdan leta 2018. Skupno je bilo v sortne poskuse v letu 2019 vključenih 199 sort in 32 podlag sadnih vrst na različnih lokacijah v Sloveniji. Nadaljevalo se je spremljanje dozorevanja sort jablan, pri katerih se določa obiralno okno, saj je določitev pravega časa obiranja določene sorte ena izmed pomembnejših tehnoloških odločitev.

V **tehnoloških poskusih sadnih rastlin** (pečkarjev, koščičarjev, kakija, lupinarjev, jagodičja) se izvajajo aplikativni poskusi z neposredno uporabno vrednostjo za pridelovalce. Strokovno delo je usmerjeno v iskanje in preizkušanje primernih tehnologij pridelave, tudi v spremenjenih podnebnih razmerah, v poskusnih nasadih z večjim številom dreves pri odbranih sortah in podlagah iz introdukcije (specifične zahteve glede gostote sajenja, gojitvene oblike, časa in načina rezi in drugih agrotehničnih ukrepov) ter v uvajanje novih, okolju in potrošnikom prijaznejših tehnologij pridelovanja sadja.

V okviru nalog **tehnologij pridelave** so bili v letu 2019 izvedeni različni tehnološki poskusi, med njimi kontrolirano namakanje, aplikativni poskus strojne rezi, različne tehnike rezi, dinamika spremljanja pojava škodljivcev, preizkušanje različnih škropljivih programov in aplikacij, zmanjšanje vnosa sintetično kemičnih pripravkov in njihova zamenjava s primerno delujočimi naravnimi učinkovinami in mehanskimi metodami, preprečevanje izmenične rodnosti z giberelinsko kislino, tehnično preizkušanje stroja za mehanično redčenje cvetov jablan, foliarno gnojenje jablan, strojna obdelava pasov in mehanično zatiranje plevelov pod drevesi kot alternativa uporabi herbicidov, primerjava poletne in spomladanske rezi češenj, obvladovanje plodove vinske mušice (*Drosophila suzukii*) z metodami z nizkim tveganjem,

preizkušanje dveh intenzivnih gojitvenih oblik za češnjo, povečanje količine in kakovosti plodov breskve, poskus priprave trdoužitnega kakija v komori s CO₂, dognojevanje in foliarna prehrana oreha, vpliv lastnosti tal in gnojenja na odmiranje malin, vpliv rezi na ročno in strojno stresanje pridelka ameriške borovnice in poskus zorenja različnih sort kakija s plinom CO₂ v plinotesni komori. Rezultati tehnoloških poskusov lahko pripomorejo k racionalizaciji in optimizaciji tehnologije pridelave.

Z zagotavljanjem izhodiščnega razmnoževalnega materiala pečkarjev, koščičarjev, kakija in lupinarjev sta drevesničarjem omogočena pridelava uradno pregledanega in potrjenega razmnoževalnega materiala in sadik ter nadzorovan promet z njimi v skladu s predpisi o trženju razmnoževalnega materiala in sadik sadnih rastlin. Seleksijsko delo temelji na gensko zelo različnih lokalnih populacijah in sortah lupinarjev. Glavna namena naloge sta vzgoja domačih sort oziroma klonov ter vpis v sortno listo. V naših podnebnih razmerah je odbran material izhodišče za pridelavo kakovostnega sadilnega materiala in kakovostnega pridelka.

V letu 2019 je v okviru nalog zagotavljanja izhodiščnega razmnoževalnega materiala pridelava cepičev potekala v skladu s programom. V matičnem nasadu Sadjarskega centra Maribor oskrbujejo 1.235 matičnih dreves jablan na površini 1,95 ha ter odporne in stare sorte na površini 0,34 ha. Pridelanih je bilo 150.000 certificiranih cepičev in 50.000 standardnih (CA.) cepičev jablan. Vsi ukrepi za vzdrževanje nasadov so bili izvedeni pravočasno in kakovostno. V matičnem nasadu Bilje se oskrbuje 281 matičnih dreves kategorije CAC (za pridelavo cepičev češenj in višenj) ter 71 matičnih dreves v mrežniku I za pridelavo brezvirusnih (certificiranih) cepičev breskev, nektarin, marelic in sliv. V matičnih nasadih koščičarjev so bili opravljeni zdravstveni pregledi dreves ter odvzeti vzorci za analize na virus šarke (PPV) in fitoplazmo koščičarjev (ESFY). Skupaj je bilo v zimskem in poletnem času pridelanih 71.930 očes.

V okviru naloge **selekcija sadnih rastlin** je delo potekalo pri orehu in kostanju. Pridobivanje novih domačih sort, klonov in tipov je bilo večinoma vezano na odbiro ustreznih genotipov iz avtohtone populacije. Odbrani, perspektivni genotipi so nato vključeni v ustrezna preizkušanja, ki vključujejo podrobnejše opazovanje in primerjavo s standardnimi, že uveljavljenimi sortami. V letu 2019 je bilo vključenih 354 avtohtonih sejancev oreha, preizkušenih pet preselektioniranih genotipov oreha, 91 sejancev kostanja in osem odbranih genotipov kostanja. Rezultati seleksijskega dela so tudi ena od podlag za spremembe in dopolnitve sadnega izbora.

Javna služba v vinogradništvu

Za uresničevanje strateških usmeritev v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju vinogradništva so kot glavne strokovne naloge opredeljene selekcija in introdukcija sort vinske trte, tehnologije pridelave in zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala. Imenovani izvajalci Javne službe v vinogradništvu v obdobju 2018–2024 so Kmetijsko gozdarski zavod Maribor (Seleksijsko trsničarsko središče Ivanjkovci), Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica (Seleksijsko trsničarsko središče Vrhopolje) in Kmetijski inštitut Slovenije.

Selekcija vinske trte je odbira trt z želenimi lastnostmi za nadaljnje razmnoževanje. Osnovna je pozitivna množična selekcija, ki temelji na vizualnih opazovanjih v vinogradu in rezultat je razmnoževalni material kategorije standard. Pozitivna množična selekcija vinske trte je osnova za klonsko selekcijo, ki se kot končni rezultat pokaže s potrjenimi kloni. Devetintrideset potrjenih slovenskih klonov 16 sort vinske trte nam zagotavlja neodvisnost ali samooskrbo s cepljenkami vinske trte. Seleksijsko delo je ključno za prihodnje generacije vinogradnikov in vinarjev ter trsničarjev. Z nadaljevanjem obstoječega dela, pridobivanjem klonov sort prilagojenih našim razmeram, in klonov naših starih domačih sort, bomo lahko tudi v

prihodnosti neodvisni od razmer na evropskem trgu. Selekcija se izvaja v vseh treh vinorodnih deželah Slovenije (Podravje, Posavje, Primorska).

V okviru naloge **selekcija vinske trte** sta se v letu 2019 nadaljevala nov ciklus klonske selekcije s slovenskimi potrjenimi kloni in gospodarsko pomembnimi vinskimi sortami. Seleksijski cilj je odbrati take nove slovenske klone, ki bodo kar najbolj prilagojeni spremenjenim podnebnim razmeram (odpornost proti sušnemu stresu), ter sorte, ki bodo dajale zmerne pridelke in bodo odpornejše proti grozdni gnilobi. Klonska selekcija vinske trte se izvaja na podlagi seleksijskih knjig in rezultatov pozitivne množične selekcije v standardnih matičnih vinogradih. Rezultati seleksijskega dela so tudi ena od podlag za dopolnitve izbora vinskih sort (trsní izbor), katerih gojenje je priporočeno oziroma dovoljeno v posameznih rajonizacijskih enotah. Pri novem ciklusu klonske selekcije je dana prednost odbranim elitam sort Refošk, Malvazija, Zeleni sauvignon, Merlot, Muškát ottonel, Rumeni muškát, Sivi pinot, Šipon, Laški in Renski rizling, Kraljevina, Modra frankinja, Rumeni plavec. Izvajala se je tudi pozitivna množična selekcija lokalnih sort Cipro, Šipon, Dišeči traminec in Chardonnay. Pri pridelovanju grozdja sta za uspešen razvoj vinogradništva in vinarstva ključna tudi sledenje trendom v vinogradništvu in vinarstvu in s tem uporaba takih sort, klonov in podlag trte, ki so prilagojene na naše rastne razmere, so ob primerni zaščiti dovolj odporne proti boleznim in škodljivcem, hkrati pa zagotavljajo pridelavo tržno zanimivih pridelkov in produktov. Trendom trenutno sledimo z nalogama introdukcije sort in tehnoloških poskusov.

V okviru naloge **introdukcija in tehnologija pridelave** se pri vinski trti preizkušajo vrednosti sort za pridelavo. Preizkušanje se izvaja pri na novo introduciranih sortah vinske trte in podlagah (rod *Vitis* L.) in pri na novo selekcioniranih klonih sort vinske trte. Naloga obsega preizkušanje novih sort za nadomeščanje ali dopolnitev izbora vinskih sort, preizkušanje novih doma vzgojenih in tujih klonov že rajoniziranih vinskih sort, da se dosežejo boljša kakovost in izenačena rodnost, večja vsebnost nekaterih snovi v vinu (npr. polifenoli) ali večja odpornost proti boleznim in škodljivcem trte ter preizkušanje podlag, ki so odpornejše proti boleznim in škodljivcem (npr. trsna uš, nematode, bakterijske bolezni, fitoplazme), odpornejše proti stresnim rastnim razmeram (npr. suši) ali ki fiziološko bolj ustrezajo našim sortam vinske trte. Namen je izboljšanje trsnega izbora glede na tehnološke značilnosti sort.

V letu 2019 se je nadaljevala introdukcija tujih in doma selekcioniranih sort vinske trte v vseh treh vinorodnih deželah Slovenije (Podravje, Posavje, Primorska). Izvedeni sta bili introdukcija sorte Merlot v vinorodnih deželah Podravje in Posavje ter introdukcija 11 vinskih in namiznih sort medvrstnih križancev v vinorodni deželi Primorska. Izvedeni so bili tehnološki poskusi, in sicer na podlagah vinske trte, na klonu sorte Malvazija (SI-37) v vinorodni deželi Primorska na spremembo gojitvene oblike in na klonih sorte Laški rizling (SI-11, SI-12, SI-13) v vinorodni deželi Podravje na spremembo obremenitve.

Naloga **zagotavljanja izhodiščnega razmnoževalnega materiala vinske trte** omogoča pridelavo baznih trsnih cepljenk za oskrbo trsničarjev in vinogradnikov, ki se odločijo za sajenje matičnih vinogradov. Ostali vinogradniki imajo posredne učinke, saj lahko kupijo kakovostne trsne cepljenke iz doma selekcioniranega materiala in pridelujejo grozdje domačih sort. Seleksijsko trsničarski središči sta edini pooblaščenih trsnici za pridelavo sadilnega materiala kategorije »baza«. Za nemoteno pridelavo cepičev in trsnih cepljenk je treba urediti vsakoletno prijavo pri Kmetijskem inštitutu (Služba za uradno potrjevanje) za uradno potrditev baznih cepičev in trsnih cepljenk ter se redno usposablјati iz zdravstvenega varstva rastlin.

V letu 2019 je bilo v Seleksijsko trsničarskem središču Ivanjkovci cepljenih 7.250 trsnih cepljenk, pridelali so 109.000 očes cepičev baza in 106.900 baznih ključev podlag. V Seleksijsko trsničarskem središču Vrhpolje je bilo pridelano 2.000 trsnih cepljenk, 150.000 cepičev potrjenih slovenskih klonov, od katerih so jih petino porabili za lastno pridelavo trsnih

cepljenk. V baznem vinogradu vzdržujejo 3.341 trsov slovenskih klonov, ki pomenijo za vinogradništvo izhodiščni material visoke genetske in zdravstvene vrednosti. Vzdržujejo tudi kolekcijo starih sort vinske trte (primorskih sort, interspecifičnih sort, namiznih sort). Na izbranih trtah so bili nabrani vzorci listov in narejeni testi ELISA (testiranje na viruse).

Javna služba v poljedelstvu

Namen Javne službe v poljedelstvu je udejanjanje strateških usmeritev razvoja na tem področju, in sicer prek bolj ciljanih in nekaterih novih strokovnih nalog ter s koordiniranim in učinkovitejšim prenosom rezultatov nalog do Javne službe kmetijskega svetovanja, pridelovalcev in druge zainteresirane javnosti. V okviru Javne službe se izvajajo strokovne naloge žlahtnjenje poljščin, introdukcija poljščin in ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo, tehnologije pridelave poljščin ter strokovno-tehnična koordinacija v poljedelstvu. Dne 1. januarja 2018 je bil za izvajalca javnih služb v poljedelstvu imenovan dosedanji izvajalec Kmetijski inštitut Slovenije, z dosedanjimi podizvajalci.

Slovenija je v preteklosti tradicionalno veljala za deželo z dobro razvitim semenarstvom, ki pa se je v zadnjih desetletjih pri marsikateri vrsti kmetijskih rastlin močno skrčilo. Eden glavnih pogojev za razvoj slovenskega semenarstva je razvoj lastnih sort kmetijskih rastlin. Tudi mednarodne organizacije (FAO idr.) pozivajo k okrepitvi javnih programov žlahtnjenja. V priporočilih o preskrbi s hrano spodbujajo k nacionalni finančni podpori javnim programom žlahtnjenja rastlin, preskrbi s semenom za lastno proizvodnjo hrane rastlinskega izvora in biotski raznovrstnosti pri kmetijski pridelavi. V ta okvir spada tudi uporaba lokalnih rastlinskih genskih virov pri žlahtnjenju novih sort kmetijskih rastlin. V Sloveniji imamo v ta namen na voljo obsežno zbirko rastlinskih genskih virov z največjo variabilnostjo pri zelenjadnicah (stročnice, križnice, solata) in krmnih rastlinah (drobno in debelozrnate metuljnice, trave).

Dolgoročna cilja **žlahtnjenja poljščin** sta priprava in izvedba programov žlahtnjenja pri izbranih vrstah poljščin (krompir, ajda, črna detelja, travniška bilnica), kar pomeni v predvidenem časovnem obdobju vzgojiti in v sortno listo vpisati sorte rastlin z ustreznimi zaželenimi in izboljšanimi lastnostmi. V letu 2019 je bil cilj dosežen, saj je bila v sortno listo Republike Slovenije vpisana nova sorta krompirja KIS Razor. Križanec KIS 05-194/94-1 je bil v letu 2019 prvo leto v preskušanju RIN, KIS 09-184/233-1 je v letu 2019 končal prvo leto preskušanja VPU in RIN, medtem ko je križanec KIS 07-136/164-11 v letu 2019 končal drugo leto preskušanja VPU, vendar se ta podaljša v leto 2020.

Iz programa žlahtnjenja ajde je bila ena populacija ajde uvrščena v poskuse za registracijo nove sorte. Program **introdukcije poljščin** poteka pri koruzi, žitu, krmnih rastlinah in pesi, oljnicah in predivnicah ter krompirju. Rezultati preizkušanj so objavljeni na spletni strani KIS.

V letu 2019 so se iz nabora nalog iz Uredbe o javnih službah strokovnih nalog v proizvodnji kmetijskih rastlin⁹ izvajali naslednji **tehnološki poskusi**:

- primerjava načinov gnojenja in dognojevanja koruze z dušikom na razvoj in pridelke hibridov koruze v dveh pedo-klimatskih pogojih,
- preučevanje vpliva uporabe zeolita pri pridelavi krompirja in koruze na rast, razvoj, pridelek in komponente pridelka,
- preučevanje vpliva kombinacij združene setve različnih hibridov koruze na razvoj, pridelke in parametre pridelkov pri pridelavi koruze za zrnje in silažo,

⁹ Uradni list RS, št. 60/17

- preučevanje rokov žetve sort pšenice v povezavi s kakovostjo in pojavi glivičnih boleznih in sekundarnih metabolitov,
- preučevanje dolgoročnih vplivov pridelovalnih sistemov na mineralizacijo in vsebnost organske snovi v tleh v različnih pedo-klimatskih pogojih,
- preizkušanje uporabe podsevkov metuljnic pri pridelavi strnih žit.

Rezultati preizkušanja tehnologij so objavljeni na spletnih straneh KIS.

V okviru **strokovno-tehnične koordinacije** je bila posebna pozornost namenjena okrepitvi sodelovanja z Javno službo kmetijskega svetovanja in semenarstva. Organiziranih je bilo več dogodkov: dnevi žit in koruze, dan krompirja ter neformalni posveti o ekološkem semenarstvu, koordinator pa je sodeloval tudi na drugih kongresih in posvetih s področja poljedelstva.

Javna služba v vrtnarstvu

Za uresničevanje strateških usmeritev v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju vrtnarstva so glavne strokovne naloge selekcija zelišč, žlahtnjenje zelenjadnic, introdukcija zelenjadnic in ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo, introdukcija in ekološka rajonizacija zelišč ter ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo. Imenovani izvajalec Javne službe v vrtnarstvu v obdobju 2018–2024 je KIS s podizvajalci.

V okviru naloge **žlahtnjenje zelenjadnic** se izvaja žlahtnjenje zrnatih stročnic (fižola) in zelja. To je podlaga za razvoj in pospeševanje semenske pridelave v Sloveniji in zagotavljanje stabilne oskrbe s semeni oziroma sortami rastlin za zagotavljanje prehranske varnosti. Žlahtniteljski cilji zrnatih stročnic (KIS) so vzgoja novih sort odlične kakovosti, z velikim pridelkom in izboljšano odpornostjo proti boleznim. V letu 2019 je bilo delo usmerjeno v samo selekcijsko delo, delo v genetskem laboratoriju, izvajanje ciljnih ročnih križanj, evalvacije v rastni sezoni, zbiranje podatkov ter pobiranje žlahtniteljskega materiala in končno obdelavo vseh pridobljenih rezultatov. Namnožena je bila zadostna količina izvornega semena nizkega fižola kandidatnih sort KIS Amand in KIS Silverij, ki sta v fazi preskušanja na CPVO.

Žlahtniteljski cilji pri zelju (BF) so optimiziranje žlahtniteljskega postopka za kontinuirano pridobivanje tržno zanimivih hibridnih sort, ki bodo v tipu varaždinskega zelja ali sort s primernimi morfološkimi lastnostmi in ustrezno prehransko vrednostjo.

Pri žlahtnjenju zelja je bilo pridobljenih 215 novih linij, induciranih s kulturo mikrospor, pridobljeno seme 149 novih križancev, v poljskem poskusu odbranih pet hibridov, pridobljena semena potrjenih hibridov in hibridov v potrjevanju. Dosedanji rezultat strokovne naloge žlahtnjenja, uvedene v letu 2014, je bil vpis nove sorte zelja Presnik F1 v sortno listo v letu 2016, v letu 2019 je bila v sortno listo vpisana hibridna sorta Rožnik.

Introdukcija zelenjadnic in ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo temeljita na odločitvi, da je zaradi ugotavljanja prilagojenosti na naše rastne razmere potrebno preverjanje sort za pridelavo in uporabo v naših pridelovalnih razmerah. Namen in cilj naloge introdukcije, ki jo izvajata vrtnarska centra v okviru BF in KIS ter vrtnarske postaje v okviru srednjih kmetijskih šol, je pridobiti podatke o sortah, preizkušenih na več lokacijah, pri različnih načinih pridelovanja in za različne namene uporabe. Vpis sort zelenjadnic v sortno listo je obvezen, vendar brez obveznega preverjanja njihovih agronomskih lastnosti oziroma vrednosti za pridelovanje in uporabo. Ugotavljanje agro-ekološke prilagojenosti in tehnološke vrednosti sort z drugih geografskih območij, ki bi bile lahko pridelovalno in tržno zanimive tudi v naših pridelovalnih razmerah, je podlaga za pripravo opisne sortne liste, namenjene dobaviteljem semenskega materiala, strokovnjakom kmetijske svetovalne službe, predvsem pa pridelovalcem zelenjadnic. V okviru naloge introdukcija sort zelenjadnic sta bila v letu 2019

izvedena preizkušanje vrednosti za pridelavo in uporabo novih in lokalnih sort različnih vrst zelenjadnic (zelje za predelavo, cvetača, nizek fižol za zrnje, melona, bučka in šalotka) na različnih lokacijah oziroma v različnih terminih ter uvajanje ene opuščene vrste zelenjadnic (bob). Pri fižolu za zrnje so bile vključene tudi lokalne sorte. Vrtnarske postaje in centra vsako leto prirejajo dneve odprtih vrat, na katerih kmetijskim svetovalcem in pridelovalcem iz različnih območij Slovenije omogočijo ogled svojih poskusnih polj in predstavijo svoje delo. Sortni poskusi se v različnih pridelovalnih območjih proučijo v različnih terminih pridelave, da se določijo najprimernejši roki setve in se izberejo najprimernejše sorte za posamezne termine pridelave. Vključena je bila tudi pridelava v zaščitenem prostoru, saj taka pridelava omogoča večji nadzor nad pogoji pridelave in s tem zunajsezonsko pridelavo.

V letu 2019 so bili izvedeni **tehnološki poskusi**, med njimi preizkušanje tehnologij gnojenja pri lokalni sorti čebule in pri solati, preizkušanje tehnologij v ogrevanem zaščitenem prostoru pri bučki, preizkušanje tehnologij z uporabo lastnega semenskega materiala pri česnu, preizkušanje tehnologij z biorazgradljivimi materiali – folije za prekrivanje tal in vodila pri paradižniku in visokem fižolu, preizkušanje tehnologij hidroponske pridelave – plavajoči sistem za listne križnice in radičevke, preizkušanje tehnologij cepljenja plodovk - paprika na podlagi z odpornostjo proti ogorčicam, kolobarni poskus v zaščitenem prostoru, zaščita solate po toči. Pripravljena so bila tehnološka navodila za pridelavo lokalnih sort čebule.

S strokovno nalogo **selekcije zelišč** se vzpostavlja sistem selekcije izbranih zelišč oziroma vzgoje slovenskih sort zelišč iz samoniklih rastlinskih vrst in tistih, shranjenih v rastlinski genski banki. V letu 2019 je potekalo ovrednotenje genskega materiala kolmeža, ki vstopa v sistem selekcije, zasnovan je bil selekcijski nasad kolmeža ter izvedena inventarizacija rastlinskih vrst slovenskega izvora in razvoj vrstno specifičnih deskriptorjev za selekcijo.

Nameni naloge introdukcija in ekološka rajonizacija zelišč ter ugotavljanje njihove vrednosti za predelavo so opredelitev in opis vrednosti za pridelavo in uporabo oziroma predelavo tržno zanimivih zelišč v različnih agroekoloških območjih Slovenije, določiti izbor ekotipov semena in sadik za slovenske pridelovalce zelišč, hkrati pa zagotoviti kakovostno domačo surovinsko bazo tudi za pridelovalce zelišč. Naloga vključuje proučevanje različnih tehnologij pridelave posameznih zelišč, določanje količine pridelane droge in kakovosti pridelka. V letu 2019 sta bila izvedena preizkušanje vrednosti za pridelavo in uporabo tujih in domačih sort zelišč oziroma populacij/akcesij, tj. introdukcijo rožmarina na eni lokaciji, ter na treh lokacijah preizkušanje vrednosti za pridelavo in uporabo v različnih agroekoloških razmerah (rajonizacijo) za laški smilj, trajni lan in slez.

Javna služba v oljkarstvu

Za uresničevanje strateških usmeritev v proizvodnji kmetijskih rastlin na področju oljkarstva so opredeljene glavne strokovne naloge: selekcija sort, introdukcija sort, zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala, tehnologije pridelave in ugotavljanje vrednosti oljk za predelavo. Imenovani izvajalec Javne službe v oljkarstvu v obdobju 2018–2024 je Inštitut za oljkarstvo Znanstveno-raziskovalnega središča Koper, s podizvajalcema Poskusni center za oljkarstvo Kmetijsko gozdarskega zavoda Nova Gorica in Univerza na Primorskem Fakulteta za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije Koper.

Namen naloge **selekcija sort oljke** v letu 2019 je bil vzpostavitev baze podatkov o posamezni domači ali udomačeni sorti/akcesiji, ki bo služila kot osnova za nadaljnje sistematično delo na področju selekcije. Vzpostavljati se je začela baza podatkov, v kateri so se zbrali podatki (genetika, morfologija, kemija) sort Črnica in Buga. Izvedla se je genotipizacija genskih virov, pri čemer so se na novo poimenoval akcesije in dopolnil delni seznam sort, opazovanih v

obdobju 1998–2017. Drugo leto zapored je potekalo zbiranje podatkov genetskih, morfoloških in kemijskih analiz sort Buga, Črnica in Drobница.

Tudi pri nalogi **introdukcija sort oljke** sta se delno pripravila baza že zbranih podatkov za sorti Arbequina in Leccione ter opis teh dveh sort v gradivu za uporabnike. Na sortah Leccione, Leccio Del Corno, Arbequina, Itrana, Grignan, Leccino, Maurino in Lastovka je v okviru morfološkega in agronomskega vrednotenja potekalo spremljanje fenofaz, s poudarkom na cvetenju in dozorevanju.

Cilj naloge **zagotavljanje izhodiščnega razmnoževalnega materiala oljke** je zagotoviti matična drevesa registriranih domačih in udomačenih sort ter ugotoviti primeren način pridelave sadilnega materiala, s katerim bo omogočena ponovna vzpostavitev proizvodnje sadik in s tem pridelovalcem oljk omogočena nabava sadik, primernih za naše okolje. Ker so bili rezultati ukoreninjenja v letu 2018 zelo slabi, so v letu 2019 poskušali izboljšati sistem ukoreninjenja. Poskusi ukoreninjenja so potekali v aprilu, juliju in septembru, rezultati pa so bili boljši. Nadaljevale so se dejavnosti za pridobitev zemljišč za vzpostavitev lastnega matičnega nasada: kandidirali so na ponudbe zemljišč od SKZG, vendar niso bili izbrani.

Naloga **tehnologije pridelave oljke** se posebej osredotoča na ugotavljanje ustrezne pridelave sorte Istrska belica, kjer se primerjajo rodnost, občutljivost na nizke temperature in obnovo po pozebi, če je sadika Istrske belice iz potaknjencev ali pa cepljena na sejanec ali na sorto Črnica (primerjava na terenu v različnih nasadih Istrske belice). Pri sorti Istrska belica se je z analizo listov ugotavljala prehranjenost sorte z makro in mikro elementi v nasadih Bivje, Šmarje, Beneša in Strunjan. Pokazalo se je pomanjkanje bora, občasno tudi dušika. Spremljala se je napadenost plodov Istrske belice z oljčnim moljem na 9 – 14 lokacijah, delež poškodovanosti plodov je bil različen (v treh nasadih od 12 % do 14 %). V enem nasadu Istrske belice so zastavili tehnološki poskus za preverjanje učinkovitosti insekticidov Lepinox Plus in Delegate 250 WG. Lepinox Plus se je izkazal za bolj učinkovitega pri deležu poškodovanih socvetij, pri poškodovanosti plodov pa je bil le malenkost boljši. Izdelano in nadgrajeno je bilo elektronsko gradivo »Tehnološka priporočila za pridelavo sorte Istrska belica«. Ustreznost tehnologije pridelave se je že drugo leto posebej ugotavljala tudi na ostalih sortah, in sicer na Arbequina, Itrana, Leccio Del Corno, Leccione, Maurino in Štorta v kolekcijskih nasadih in tudi na terenu. Pri vseh teh sortah, vključno s sortama Istrska belica in Leccino je potekalo spremljanje fenofaz. Na 12 sortah se je spremljala oploditev in samooploditev, najboljšo oploditev je imela Leccio del corno, šest slovenskih sort je imelo slabo do srednjo oploditev. V proizvodnih nasadih se je na plodovih oljk preverjala dobit olja, teža, obarvanost in trdota plodov ter okuženost z oljčno muho in oljčnim moljem. Ovrednoteni in primerjani z letom 2018 so bili meteorološki podatki v letu 2019: količina padavin je bila precej večja, a časovno neugodno razporejena, zelo suho je bilo od januarja do aprila, mesec maj je bil zelo deževen in hladen, poletje pa je bilo sušno – vse to je vplivalo na zelo slab pridelek oljk. Na teh izbranih sortah je bila narejena kemijska karakterizacija olja.

V nalogi **ugotavljanje vrednosti oljk za predelavo** se je v letu 2019 izvajala redna naloga spremljanje dozorevanja, naloge spremljanje letnika in ugotavljanje vpliva shranjevanja, filtracije in novih tehnologij na kakovost olja. Spremljanje dozorevanja poteka na terenu, vključuje pa tudi spremljanje oljevitosti. Izvaja se na šestih lokacijah v Slovenski Istri in na eni lokaciji v Vipavski dolini, na sortah Istrska belica, Leccino' in 'Maurino'. Naloga vključuje vzorčenje, ugotavljanje mase in trdote plodov, indeks zrelosti, oljevitost v laboratorijski oljarni in pri posameznih vzorcih tudi v laboratoriju po metodi Soxhlet. Tako kot v letu 2018, je bilo tudi v letu 2019 dozorevanje hitro, poleg tega je bilo v večini nasadov množično prisotna oljčna muha, zato je bilo pridelovalcem svetovano zgodnejše obiranje, dobit olja pa je bil v povprečju manjši od povprečnega leta. Poleg oljevitosti se je z določevanjem vsebnosti biofenolov in

maščobno kislinske sestave spremljala tudi kakovost olja na sortah Istrska belica in Leccino. V letu 2019 je bil pri sorti Istrska belica na obeh lokacijah opažen trend naraščanja olenske kisline v maščobnokislinski sestavi. Ugotovljena je bila višja vsebnost skupnih biofenolov, biofenolov olevropeinskega in ligostrozidnega izvora ter lignanov. Z rezultati te naloge je bilo redno seznanjenih več kot tisoč pridelovalcev.

Naloga spremljanje letnika 2019 je obsegala določevanje maščobnokislinske sestave – oleinska in linolna kislina (90 vzorcev), kislosti (130 vzorcev), analize za ugotavljanje skladnosti s parametri kakovosti (30 vzorcev), karakterizacijo sortnih olj z določevanjem vsebnosti skupnih biofenolov, biofenolov olevropeinskega izvora in ligostrozidnega izvora ter lignanov. Narejena je bila primerjava kakovosti oljčnega olja med leti 2017, 2018 in 2019, pri čemer so bili slabši rezultati ugotovljeni v letu 2018.

V okviru podnaloge ugotavljanje vpliva shranjevanja in filtracije ter novih tehnologij na kakovost olja so v letu 2019 zastavili sedem poskusov spremljanja vpliva novih tehnologij postopkov na kakovost oljčnega olja: spremljanje kakovosti olja letnika 2017 po 30 mesecih skladiščenja, spremljanje vsebnosti oleaceina po šestih mesecih skladiščenja, v zelo grenkem olju spremljanje vpliva temperature pri predelavi oljk na pridobit in kakovost olja, spremljanje vpliva časa mesenja in ultrazvoka pri predelavi oljk na pridobit in kakovost olja, spremljanje vpliva filtracije olja na kakovost olja, spremljanje vpliva načina mletja oljk na kakovost olja, ugotavljanje vpliva mešanja olj letnika 2018 in 2019 v treh časovnih obdobjih na kakovost. Večina teh nalog se bo zaključila v letu 2020. V okviru javne službe v oljkarstvu so bili izvedeni številni dogodki prenosa znanja (med njimi novi letni strokovni oljkarski posvet Hlajevi dnevi) ter tudi razstave, javne objave in drugi načini informiranja.

Javna služba nalog rastlinske genske banke

Za izvajalca te javne službe sta bila 1. januarjem 2018 za sedem let imenovana Kmetijski inštitut Slovenije in Biotehniška fakulteta Univerze v Ljubljani.

Ta javna služba Kmetijskega inštituta Slovenije (JSRGB KIS) se izvaja za zbirke rastlinskih genskih virov (RGV) krmnih rastlin, krompirja, vrtnin, hmelja, jagodičja in vinske trte, hkrati pa Kmetijski inštitut Slovenije opravlja tudi naloge strokovno-tehnične koordinacije. Pri izvajanju nalog JSRGB KIS za zbirke RGV krmnih rastlin kot podizvajalec sodeluje Biotehniška fakulteta, za zbirke RGV jagodičja in vinske trte je podizvajalec Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede Univerze v Mariboru, vse naloge za zbirko hmelja pa izvaja podizvajalec Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije. Javna služba nalog rastlinske genske banke Biotehniške fakultete (JSRGB BF) se izvaja za zbirke žit, sadnih rastlin ter zdravilnih in aromatičnih rastlin. Kot podizvajalci sodelujejo Kmetijski inštitut Slovenije za zbirko žit, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede za zbirko sadnih rastlin in Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije za zbirko zdravilnih in aromatičnih rastlin. V zbirkah obeh izvajalcev se skupno hrani 5.437 RGV v obliki semen, v kolekcijskih nasadih in v *in vitro* razmerah.

Delo obeh izvajalcev javne službe poteka v skladu s sprejetim letnim programom dela in finančnim načrtom, v okviru katerega je bila posebna pozornost namenjena usklajevanju in poenotenju dela obeh izvajalcev in podizvajalcev javne službe. Naloge so opredeljene v sedemletnem programu dela in med drugim obsegajo zbiranje, evidentiranje in ohranjanje RGV, razmnoževanje ter njihovo opisovanje in vrednotenje. Izvajajo se po mednarodno priznanih postopkih in metodah, ki so v skladu s standardi Organizacije združenih narodov za prehrano in kmetijstvo na področju RGV in z metodami Evropskega kooperativnega programa za RGV. Narava dela se med zbirkami razlikuje in je prilagojena specifikam posamezne rastlinske vrste.

Naloge strokovno-tehnične koordinacije vključujejo celovito in enovito strokovno vodenje in tehnično koordinacijo javne službe, pripravo letnih programov dela in spremljanje njihovih ciljev in kazalnikov, spremljanje in analiziranje stanja na področju dela javne službe, sodelovanje z MKGP in drugimi ministrstvi, sodelovanje z drugimi javnimi službami ter mednarodno sodelovanje na področju ohranjanja in trajnostne rabe RGV.

Javna služba v hmeljarstvu

Javno službo v hmeljarstvu izvaja Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije (v nadaljevanju IHPS) na podlagi zakonodaje, ki ureja delo javnih služb in ureditev trga s hmeljem. Obsega strokovne naloge s področja žlahtnjenja hmelja, tehnologije pridelave in predelave hmelja, ter ocenjevanja letnika hmelja in introdukcije hmelja.

V okviru **žlahtnjenja hmelja** se je oskrbelo 4,3 ha hmeljišč, posajenih s križanci. V rastlinjaku se je izvedlo umetno okuževanje s spori hmeljeve peronospore in hmeljeve pepelovke na populaciji okrog 10.000 sejančkov. Več kot 3.000 jih je prestalo obe selekciji in bodo spomladi prihodnjega leta, po opravljeni molekularni določitvi spola, posajeni na njivo. V januarju so bila pripravljena različna piva s hmeljem novih sort. Pivo je bilo analizirano in senzorično ocenjeno tudi na Seminarju o hmeljarstvu v Laškem, skupaj s hmeljarji. V letu 2019 se je opravilo 40 testov odpornosti proti verticilijiški uvelosti hmelja, pri čemer so bili vsi genotipi okuženi s patotipom PV1 glive *V. albo-atrum*, ki povzroča letalno obliko verticilijiške uvelosti v Sloveniji (PV1). Sedem genotipov je izkazalo odpornost, 13 pa jih je izrazilo srednjo odpornost. Sredi julija so se zaključila križanja s poznimi sortami in križanci. Vključilo se je 48 maternih rastlin in opravilo se je 103 kombinacij križanj. Za zagotovitev sadilnega materiala različnih križancev hmelja (potrebni za nadaljnjo selekcijo na verticilijiško uvelost hmelja, poskus P30) se je 137 genotipov testiralo na prisotnost talnih gliv (*Fusarium* in *Verticillium*) pred prenosom v rastlinjak, pri istih rastlinah se je določila prisotnost viroidov (HSVd in CBCVd). Po obiranju se je 27 križancem določila okužba s *Pseudoperonospora humuli*, *Podosphaera macularis*, *Alternaria alternata*, *Phoma exigua* in *Cladosporium* sp. na storžkih hmelja. Jeseni se je za nadaljnje delo označilo 745 različnih križancev, več deset izmed njih je bilo opisno ovrednotenih, medtem ko so ostali imeli manj izrazito aromo. Opravile so se vse predvidene kemijske analize za določitev grenčic in eteričnega olja. Sorte v preizkušanju 109/27, 163/75, 31/26, 54/79, 90/263 so se vključile v preizkus določanja skladiščne obstojnosti. V okviru naloge se je v skladu z zakonodajo sofinanciralo sortno preizkušanje omenjenih križancev, ki je potekalo na treh lokacijah.

Strokovna naloga **Tehnologije pridelave in predelave hmelja** se je izvajala na podlagi Uredbe, ki ureja trg s hmeljem (Uradni list RS, št. 20/09, 60/10, 88/11 in 50/15) in Pravilnika o izvajanju javne službe v hmeljarstvu (Uradni list RS, št. 45/10 in 81/15). Pridelovalci hmelja izvajanje dela spremljajo prek Odbora in tehnoloških sestankov vse leto. Glavni poudarek naloge je na prognozah boleznih in škodljivcev hmelja, namakanju, gnojenju ter na tehnološki zrelosti. Spremljajo, beležijo in obdelujejo se meteorološki podatki za namen spremljanja rasti in razvoja hmelja ter izdajanja navedenih napovedi. Prav tako se z omenjenimi podatki obvešča KGZS Celje – svetovalko specialistko za hmeljarstvo. IHPS sodeluje v okviru Commodity Expert Group (CEG) Minor Uses – Hops, ter izvaja podporo svetovanju v hmeljarstvu. V strokovno nalogo je vključeno tudi usmerjanje uporabe FFS v hmeljarstvu, v skladu s smernicami integriranega varstva rastlin. IHPS je pripravil Seznam dovoljenih fitofarmaceutskih sredstev za varstvo hmelja v Sloveniji v letu 2019, oddal vlogo za izredno dovoljenje za defoliant v hmeljarstvu, se aktivno udeležil dveh sestankov skupine CEG Minor Uses Hops, in tudi delavnice Hop Summit v Bruslju. V februarju je IHPS izvedel tokrat že 56. Seminar o hmeljarstvu, med rastno sezono izdal 11 št. Hmeljarskih informacij in se aktivno s predavanji udeležil vseh tehnoloških sestankov hmeljarjev (7), ki jih je organiziral skupaj s

KGZS Celje, izpostava Žalec. Izdeluje se sistemska analiza konkurenčnosti in globalnih tržnih razmer v hmeljarstvu ter modelna analiza variabilnih stroškov pridelave hmelja v Sloveniji. Glede na potrebe in zanimanje hmeljarjev ter stroke se je v letu 2019 izvedlo šest tehnoloških poskusov, in sicer: nadaljevalo se je s preizkušanjem vodil iz naravnih materialov za uporabo v hmeljarstvu, ter tudi s poskusi uporabe apnenega dušika za dognojevanje hmelja in vplivi na povzročitelje Verticilijske uvelosti hmelja, s spremljanjem skladiščne obstojnosti hmelja, poskus dognojevanja hmelja s foliarnimi gnojili pa se je v tem letu zaključil. IHPS je izvedel tudi dva poskusa preizkušanja novih aktivnih snovi v hmeljarstvu in sicer z insekticidnim delovanjem za zatiranje hmeljevega bolhača na hmelju in preizkušanje novih defoliantov na hmelju.

Namen strokovne naloge **ocene letnika hmelja** je določitev kakovosti reprezentativnih vzorcev pridelka hmelja po posameznih sortah. Z nalogo so bili določeni letni reprezentativni vzorci pridelka hmelja po posameznih sortah hmelja. Na vseh pobranih vzorcih pridelka hmelja po terenu so se izvedle načrtovane analize na določene kakovostne parametre. Tako se je v času obiranja hmelja po terenu pobralo, analiziralo in statistično obdelalo skupno 120 vzorcev pridelka zračno suhega hmelja sort Aurora, Savinjski golding, Bobek, Celeia, Styrian gold, Styrian Cardinal in Styrian Wolf. V vseh vzorcih je bila določena vsebnost vlage in alfa-kislin (KVH – TE). Vrednosti alfa-kislin so bile pri vseh sortah povprečne ob upoštevanju podatkov zadnjih desetih let, pri nekaterih sortah (Aurora Styrian Wolf in Styrian gold) pa nekoliko nad povprečjem. Določeni sta bili tudi količina in sestava eteričnih olj po posameznih sortah. V okviru naloge so se na spletnih straneh IHPS mesečno objavljala poročila o certificiranem pridelku slovenskega hmelja letnikov 2018 in 2019. Zainteresirana javnost se je o dobljenih rezultatih sprti seznanjala.

Strokovna naloga **Introdukcija novih in tujih sort hmelja** je osredotočena na določitev optimalne tehnologije pridelave novih in tujih sort hmelja v naših pridelovalnih razmerah, ki najbolj ugodno vpliva na njihovo rast in razvoj ter se odraža v kakovostnem, visokem in stabilnem pridelku. Cilj je ponuditi slovenskim hmeljarjem potrebne informacije o novih slovenskih sortah in morebitnih tujih sortah za pridelovanje v naših razmerah. Cilji v letu 2019 so bili: določiti ustrezno gostoto sajenja in napeljave poganjkov pri sorti Styrian Eureka, ugotavljati morebitni pojav fiziopatij pri novih sortah in iskati njihov vzrok, določiti način gnojenja za eno novo sorto hmelja (odvzem hranil s sorto Styrian gold), pridobiti informacije o številu storžkov na rastlino in masi storžkov za sorte Styrian Kolibri, Styrian Dragon in Styrian Fox, določiti termin rezi za Styrian Cardinal in določiti ustrezne rastne razmere v naših pridelovalnih območjih za zanimive tuje sorte. Najbolj smiselna varianta v polnorodnem nasadu hmelja sorte Styrian Eureka v letu 2019 je bila kombinacija gostote nasada 2.770 rastlin/ha in napeljanih po pet poganjkov. Torej je bilo navijanje večjega števila poganjkov pri tej gostoti v razmerah poskusa smiselno, čeprav se ne povzpnejo do vrha žičnice. Pri gostoti nasada 3.200 rastlin/ha ni bilo pomembno, koliko poganjkov je bilo napeljanih, pridelek je bil primerljiv ne glede na število napeljanih poganjkov. Glede na rezultate triletnega poskusa je odvzem kot podlaga za odmerjanje hranil za sorto Styrian gold 120 kg/ha N, 40 kg/ha P₂O₅, 70 kg/ha K₂O (v zelo rodovitnih bujnih hmeljiščih do 80 kg/ha K₂O), 8 kg/ha S in 50 kg/ha MgO. Pridobljene so bile informacije o številu storžkov na rastlino in masi storžkov za nove sorte Styrian Kolibri, Styrian Dragon in Styrian Fox. V letu 2019 se je nakazalo, da je bil najbolj ustrezen čas rezi sorte Styrian Cardinal glede velikosti pridelka 26. marec, sledil je 4. april. 15. april je bil za rez najmanj primeren, saj je bil dosežen pridelek v tem primeru dokazljivo najmanjši. Izvajali so predviden prenos rezultatov v prakso in aktivno sodelovali s kolegi iz tujine in iz domačih institucij ter si izmenjevali mnenja.

9.3 Strokovne naloge v živinoreji

Javna služba strokovnih nalog v živinoreji se izvaja v skladu s potrjenimi rejskimi programi za posamezne vrste in pasme domačih živali. Posamezne naloge iz potrjenega rejskega programa izvajajo organizacije v živinoreji, ki so za to pridobile odločbo o priznanju ali odobritvi Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Preglednica 69: Število organizacij v letu 2019, ki opravljajo posamezne naloge v okviru javne službe strokovnih nalog v živinoreji

Vrsta živali *	Priznane rejske organizacije	Druge priznane organizacije	Odobrene organizacije	Skupaj
Govedo	5	12	8	25
Drobnica	1	10	2	13
Prašiči	2	9	2	13
Konji	10	2	2	14
Čebele	1	1	35	37
Skupaj	19	34	49	102

* V letu 2019 ni bilo nobene organizacije, ki bi izvajale naloge v okviru kuncereje in perutinarstva.

Vir: MKGP

V okviru potrjenih rejskih programov se izvajajo naslednje strokovne naloge: vodenje rodovniških knjig za čistopasemske plemenske živali in registrov za hibridne plemenske živali, vodenje izvornih rodovniških knjig za slovenske avtohtone pasme živali, registracija in preverjanje porekla, naloge na področju razmnoževanja in plodnosti plemenskih živali, meritve in obdelava proizvodnih lastnosti živali, vodenje in vzdrževanje informacijskih sistemov, preizkušanje, ocenjevanje in odbiranje plemenskih živali, opravljanje bioloških in genskih testov, napovedovanje genetskih vrednosti, obdelave zbranih podatkov in objave rezultatov, izdajanje zootehniških dokumentov, kontrola prireje mleka in mesa, spremljanje proizvodnosti domačih živali, interpretacija rezultatov, opravljanje meritev pri preizkusu v pogojih reje, spremljanje velikosti populacije in strukture plemenske črede, vzdrževanje genetskih rezerv domačih živali, izdaja publikacij, označevanje plemenskih živali, izvajanje uradnih preizkušanj plemenskih živali oziroma njihovih potomcev, obdelava podatkov merjenj in testiranj, opravljanje laboratorijskih analiz mesa, mleka, disekcij klavnih trupov, vodenje katastra čebelje paše, napoved medenja v čebelarstvu, zbiranje rezultatov na tekmovanjih s kopitarji za potrebe selekcijskega dela ter razvojno-raziskovalne naloge s področja izvajanja rejskih programov.

Z izvajanjem strokovnih nalog v živinoreji se zagotavljajo genetski napredek pri domačih živalih, ohranitev biotske raznovrstnosti, zadostno število plemenskega materiala, povečevanje števila plemenskih živali, vpisanih v rodovniške knjige in registre ter doseganje boljše kakovosti živinorejskih proizvodov oziroma višje kakovosti hrane za potrošnika.

Govedoreja

V Sloveniji so na področju govedoreje potrjeni rejski programi za naslednje pasme goveda: lisasta pasma, rjava pasma, črno-bela pasma, pasma limuzin, pasma šarole in cikasto govedo. Proizvodni rezultati živali se ugotavljajo s kontrolo proizvodnje mleka in mesa.

V kontroli mlečnosti prevladujejo krave črno-bele, lisaste in rjave pasme. Pri cikasti pasmi je bilo le 34 laktacijskih zaključkov. V kontrolo prireje mleka je bilo v letu 2019 vključenih 3.231 čred s skupaj 79.134 molznicami, kar je 81 % vseh krav molznic. Kontrolirana kmetijska gospodarstva so v povprečju redila 24,5 krave molznice. Povprečna mlečnost v standardni laktaciji se je leta 2019 v primerjavi z letom 2018 zmanjšala za 9 kg in znašala 7.043 kg mleka

(leta 2018: 7.052 kg). To mleko je vsebovalo 4,00 % maščobe in 3,33 % beljakovin, pri čemer velja, da so spremembe pri vsebnosti maščob in beljakovin zelo majhne.

Preglednica 70: Mlečnosti kontroliranih krav (standardna laktacija) po pasmah; 2018 in 2019

Pasma	2018						2019					
	Število zaključkov	Mleko (kg)	Maščobe		Beljakovine		Število zaključkov	Mleko (kg)	Maščobe		Beljakovine	
			(kg)	(%)	(kg)	(%)			(kg)	(%)	(kg)	(%)
LS	21.691	5.902	240,1	4,07	198,9	3,37	21.608	5.890	239,9	4,07	199,7	3,39
LSX	7.357	6.445	264,5	4,10	216,1	3,35	6.797	6.411	262,9	4,10	215,8	3,37
ČB	33.934	8.256	324,4	3,93	270,0	3,27	33.503	8.261	324,8	3,93	271,3	3,28
RJ	8.422	6.099	250,9	4,11	207,4	3,40	8.069	6.049	247,6	4,09	206,8	3,42
CK	31	3.399	122,7	3,61	111,1	3,27	34	3.232	116,9	3,62	105,6	3,27
Druge	7.313	6.598	263,7	4,00	218,5	3,31	7.386	6.578	262,4	3,99	218,7	3,32
Skupaj	78.748	7.052	282,0	4,00	233,8	3,32	77.397	7.043	281,6	4,00	234,6	3,33

Vir: KIS

Leta 2019 je bilo v kontrolo prireje mesa vključenih 943 živali, od tega 755 telet. V letu 2019 je bil povprečni prirast od starosti 90 do 210 dni pri pasmi limuzin 788 g/dan in pri pasmi šarole 1.089 g/dan. V primerjavi z letom 2018 se je dnevni prirast zmanjšal pri obeh pasmah. Zbrani podatki kontrole prireje mesa se uporabljajo pri odbiri plemenskih živali v mesnih čredah, pri načrtovanju tehnologije reje krav dojilj in gospodarskem križanju.

Poleg priprave podatkov za nacionalne obračune plemenskih vrednosti, raziskave, poročila in razstave živali ima selekcija eno najpomembnejših vlog pri odbiri bikovskih mater, saj so njihovi potomci kandidati za bodoče plemenske bike. V letu 2019 je bilo registriranih 869 bikovskih mater, največ za lisasto (344) in najmanj za cikasto pasmo (70). S predpisi in potrjenimi rejskimi programi je natančno določeno, katera plemenska žival je čistopasemska in s tem primerna za vpis v rodovniško knjigo. Pogoje za vpis v rodovniško knjigo izpolnjuje 75.775 krav, kar je 97 % vseh krav, vključenih v kontrolo prireje mleka. V letu 2019 je le 73 % čistopasemskih krav, vpisanih v rodovniško knjigo in vključenih v kontrolo prireje mleka, izpolnjevalo pogoje za vpis v glavni del rodovniške knjige (čistopasemske plemenske živali). V letu 2019 je bilo v register plemenskih bikov vpisanih 386 plemenskih bikov.

Na testnih postajah poteka test lastne proizvodnje potomcev načrtnega parjenja bikovskih mater in elitnih bikov ter testiranje potomcev mladih bikov, vključenih v osemenjevanje. Potomci moškega spola po posameznem biku so izbrani na terenu in uhlevljeni v testno postajo, kjer se pitajo pod enakimi pogoji, s čimer se močno zmanjša vpliv okolja in so zato genetske razlike med njimi natančneje ocenjene. Po zaključenem testu se vsi podatki o telesnih masah ob posameznem tehtanju in podatki, zbrani v klavnici, vpišejo v podatkovno bazo. Na podlagi pridobljenih podatkov se izračunavajo različni parametri klavne kakovosti, končni cilj pa je napoved plemenskih vrednosti posameznih bikov.

Z razrezom klavnih polovic se pridobijo najbolj objektivni podatki o njihovi sestavi, kar je najboljši kazalnik klavne kakovosti. Pri bikih mesnih pasem je preizkušnja sorodnikov izjemno pomembna, saj se najboljše živali uporabljajo za gospodarsko križanje.

Prašičereja

Potrjeni so rejski programi za naslednje pasme prašičev: slovenska landrace (linija 11), slovenski veliki beli prašič (linija 22), duroc (33), pietrain (44), slovenska landrace (linija 55), krškopoljski prašič (88), hibrid 12, hibrid 21, hibrid 53 in hibrid 54.

Rodovniška knjiga je seznam čistopasemskih plemenskih živali z osnovnimi podatki o identifikaciji, poreklu in izvoru. V rodovniško knjigo so vpisane plemenske živali, ki izpolnjujejo

z rejskim programom določene pogoje in so sprejete za pleme. Rodovniška knjiga se vodi za vse pasme čistopasemskih plemenskih živali ter je glede na njihove značilnosti razdeljena na glavni del z razredi in dodatne dele rodovniških knjig. V letu 2019 je bilo skupno podeljenih 785 rodovniških številčk čistopasemskim plemenskim živalim in 1.780 registrskih številčk hibridnim plemenskim živalim. Kakovost plemenskih prašičev se preverja na podlagi podatkov o plemenski vrednosti, proizvodnih podatkov in podatkov o poreklu.

Pri številu živorojenih in odstavljenih pujskov na gnezdo pri vseh pasmah skupaj je opazen trend povečevanja. V letu 2019 je bilo v povprečju 15,08 živorojenega in 12,24 odstavljenega pujska na gnezdo. Hkrati se zmanjšuje število porabljenih krmnih dni na živorojenega pujska, v letu 2019 je bilo na živorojenega pujska porabljenih 12,5 krmnega dneva. Neugoden trend je opazen pri številu gnezd na svinjo letno, ki se zmanjšuje v povprečju za 0,013 gnezda na leto. Pri krškopoljskem prašiču je opazen trend zmanjševanja števila živorojenih pujskov na gnezdo. Število krmnih dni na živorojenega pujska se povečuje, v povprečju za 0,18 dneva na leto. V letu 2019 je bilo v gnezdu povprečno 9,02 živorojenega in 7,75 odstavljenega pujska, na živorojenega pujska pa je bilo porabljenih 23,8 krmnega dneva.

Preizkus mladice v proizvodnih razmerah se izvaja na farmah in vzrejnih središčih. Preizkus zajema identifikacijo, oceno zunanosti, tehtanje živali in meritev debeline hrbtna slanina z ultrazvokom. Podatki se vnašajo v informacijski sistem in uporabljajo za odbiro mladice.

V okvir molekularno genetskih metod spadajo testi na sindrom maligne hipertermije, preverjanje porekla, določanje mikrosatelitov itd. Rejcem se predložijo analize za njihove živali, rezultat za posamezno žival pa je vpisan v zootehniškem spričevalu.

Reja drobnice

Na področju reje drobnice potrjeni rejski programi vključujejo naslednje pasme ovc: jezersko-solčavska ovca, oplemenjena jezersko-solčavska ovca, belokranjska pramenka, istrska pramenka, bovška ovca in oplemenjena bovška ovca ter naslednje pasme koz: drežniška koza, burska, slovenska srnasta in slovenska sanska.

Osnova selekcije pri reji drobnice je aktivna populacija ovc in koz, vključenih v kontrolo porekla in proizvodnje. Opravljajo se biološki testi ter ocenjevanje in razvrščanje živali v kakovostne razrede glede na lastnosti zunanosti in lastnosti proizvodnosti sorodnikov. V letu 2019 je bilo v tropu povprečno 66,4 ovce (leta 2018: 71,0) in 35,5 koze (leta 2018: 33,5).

Preglednica 71: Število rejcev ter število ovc in koz v kontroli; 2018 in 2019

	2018				2019			
	Število rejcev		Število živali		Število rejcev		Število živali	
	za mleko	za meso	za mleko	za meso	za mleko	za meso	za mleko	za meso
Ovce	36	197	5.029	11.511	35	195	4.990	10.281
Koze	40	84	2.389	1.709	39	76	2.399	1.685

Vir: BF

V letu 2019 je bilo v mlečno kontrolo vključenih 4.990 ovc v 35 tropih. Povprečna dolžina laktacije je znašala 209 dni, skupna količina mleka v laktaciji pa je bila v povprečju 208 kg in se je v primerjavi z letom 2018 zmanjšala za 10 kg. Mleko ovc je v povprečju vsebovalo 6,1 % maščobe, 5,3 % beljakovin in 4,6 % laktoze. Povprečna vsebnost suhe snovi je bila 16,0 %.

V mlečno kontrolo je bilo v letu 2019 vključenih 2.399 koz v 39 tropih. Povprečna laktacija je trajala 236 dni, skupna količina mleka v laktaciji pa je znašala 472 kg in se je v primerjavi z letom 2018 povečala za 12 kg. V povprečju je kozje mleko vsebovalo 3,2 % maščobe, 3,1 % beljakovin in 4,4 % laktoze. Kontrola porekla in proizvodnje v tropih, ki redijo mesne pasme

ovc in koz, se opravlja po A-metodi. V to kontrolo je bilo vključenih 10.281 ovc mesnih pasem v 195 tropih in 1.685 koz mesnih pasem v 76 tropih. Ovce so imele v povprečju 1,27 rojenega in 1,24 živorojenega jagnjeta na gnezdo, koze pa 1,56 rojenega in 1,51 živorojenega kozliča na gnezdo.

Testiranje ovnov je potekalo na testnih postajah v Logatcu in na Jezerskem. V času testiranja so ovni trikrat stehtani (interval 30 ± 5 dni). Krmljeni so s senom po volji in kilogramom krmil na dan. Postopka testiranja in meritev sta enaka tudi na testni postaji Jezersko, kjer so ovni v času testa na paši, brez dodajanja krmil. Na testno postajo Logatec je bilo v letu 2019 vključenih 250 ovnov. Največji delež ovnov (37,2 %) je bilo izločenih, kategorija 3B. V najboljšo kategorijo (1A) je bil odbran 1,2 % ovnov, kategorija 1B je zajemala 8,0 % ovnov, kategorija 2A 18,0 % in kategorija 2B 23,6 % ovnov. V kategorijo 3A je bilo razvrščenih 12,0 % ovnov. Na tesni postaji Jezersko je test opravilo 30 moških jagnjet jezersko-solčavske pasme.

Konjereja

V Sloveniji se v sklopu javne službe strokovnih nalog v živinoreji vodijo rodovniške knjige za pasme lipicanski konj, slovenski hladnokrvni konj, posavski konj, haflinški konj, ljutomerski kasač, kasaški konj, slovenski toplokrvni konj, angleški polnokrvni konj, arabski polnokrvni konj, arabski konj, islandski konj in šetlandski poni.

Za vse živali naštetih pasem, vpisane v rodovniške knjige, se vodi in izdaja zootehniška dokumentacija. V letu 2019 je bilo opravljenih 1.416 identifikacijskih pregledov žrebet vseh pasem.

Preglednica 72: Število kobil, vpisanih v rodovniške knjige, po pasmah; 2011–2019

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Slovenske hladnokrvne kobile	158	168	110	101	99	106	109	122	134
Posavske kobile	71	70	70	52	50	24	51	46	111
Haflinške kobile	19	25	22	26	18	23	16	19	18
Kasaške kobile	6	15	7	12	17	17	24	20	20
Slovenske toplokrvne kobile	20	3	12	18	11	15	10	6	11
Ljutomerski kasač	7	8	4	3	4	13	8	8	8
Angleške polnokrvne kobile	1	11	8	4	3	4	3	0	4
Arabske polnokrvne in arabske kobile	2	4	2	5	13	8	8	21	7
Islandske kobile	5	11	5	2	3	1	3	2	12
Lipicanske kobile	7	9	10	6	10	13	6	10	7
Šetlandske kobile	4	4	1	3	5	5	4	3	4
Skupno sprejete v rodovnik	300	328	251	232	233	229	242	257	336

Vir: VF

Letni pregled rodovniških kobil in naraščaja ter žrebit za sprejem v rodovnik je potekal na vnaprej določenih preglednih mestih za vse pasme konj ter naknadno določenih preglednih mestih za živali slovenske toplokrvne, kasaške in arabske pasme. V rodovniške knjige je bilo vpisanih 336 kobil. Strokovna komisija za odbiro, ocenjevanje in priznavanje plemenjakov je za plemenilno sezono 2019 odbrala 298 plemenjakov. V letu 2019 je bilo odbranih 10 žrebcev slovenske hladnokrvne pasme, pet žrebcev posavske pasme in dva haflinška žrebca.

Čebelarstvo

V Sloveniji čebelarimo s kranjsko čebelo, ki je avtohtona pasma. V vzrejališčih čebeljih matic je bilo za potrebe odbire matičarjev zbranih in pregledanih 264 vzorcev čebel. V vzorcu iz vsake družine, ki je potencialni matičar, je bilo okoli 30 čebel delavk. V letu 2019 je bilo opravljeno progno testiranje na 700 maticah, ki so izhajale iz 29 vzrejališč. Povprečna ocena

mirnosti v letu 2019 je bila le 2,91. Matice s povprečno oceno mirnosti pod tri se ne priporočajo za nadaljnjo vzrejo. Opazen je negativen trend rojivosti. Povprečna ocena donosa medu v letu 2019 je bila 15,8 kg (leta 2018: 22,5 kg). Opazen je trend zmanjševanja letnega donosa medu. Donosnost medu je v veliki meri odvisna od vremenskih pogojev, ki so bili v letu 2019 za čebelarstvo neugodni. Pri 431 testnih družinah se je ocenjevala tudi obarvanost čebel. Poprečna ocena obarvanosti je bila 3,51 od možnih štirih točk, kar je manj kot prejšnja leta. Družin brez rumenih čebel je bilo 59 %. V izvorno rodovniško knjigo je bilo vpisanih le 84 matic (leta 2018: 160).

Preglednica 73: Število matic v rodovniški knjigi kranjske čebele, 2011–2019

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Število matic	28.931	31.284	31.752	33.189	38.733	36.401	42.584	45.831	45.710
od teh rodovniških	472	291	303	228	366	522	378	160	84
Prodaja matic	17.216	17.150	20.963	20.668	25.044	21.688	25.612	24.179	26.061
doma	7.586	9.472	7.879	9.877	11.764	12.943	15.440	18.376	17.244
v EU	4.129	4.662	2.910	2.644	1.925	1.770	1.802	3.276	2.405
zunaj EU	28.931	31.284	31.752	33.189	38.733	36.401	42.584	45.831	45.710

Vir: KIS

Delo opazovalno-napovedovalne službe medenja je v letu 2019 obsegalo zbiranje vzorcev za umetno fenološko pospeševanje, terenske preglede zarodnih oblik proizvajalcev mane, kontrolo razvoja proizvajalcev mane in stanja medečih virov, lovljenje ličink kaparja na plošče ter ugotavljanje paritvenega in zalegalnega uspeha proizvajalcev mane.

9.4 Raziskovalna dejavnost

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) je tako kot v preteklih letih tudi v letu 2019 na področju raziskovalne dejavnosti v kmetijstvu sodelovalo kot sofinancer v aplikativnih, razvojnih in ciljnih raziskovalnih programih ministrstva, pristojnega za znanost, in sicer pri raziskovalnih projektih, katerih predlog in izvedba izkazujeta strateško pomembnost in uporabnost projekta za razvoj resornih področij MKGP.

Aplikativne raziskovalne projekte, ki predstavljajo izvirno raziskovanje, s katerim naj bi pridobili nova znanja in so usmerjeni v določene praktične cilje ali namene, pomembne za področje kmetijstva, MKGP podpira v višini do 25 % upravičenih stroškov. Podpora projektom s strani MKGP predstavlja podporo zainteresiranega uporabnika raziskave. Po javnem razpisu za zbiranje predlogov za financiranje projektov temeljnega in aplikativnega raziskovanja na področju matematičnih, tehničnih, biotehničnih, medicinskih, družboslovnih in humanističnih ved (Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS) iz let 2015, 2017 in 2018, je MKGP kot interesent v letu 2019 sofinanciral šest aplikativnih projektov. Skupna prevzeta obveznost za podporo izvajanja aplikativnih projektov je v letu 2019 predstavljala 16,1 % izplačil za raziskovalno dejavnost na področju kmetijstva. Aplikativni raziskovalni projekti so koristno dopolnilo in korektor drugim programskim strukturam raziskovanja, predvsem ciljnim raziskovalnim programom, zlasti z vidika načina pridobivanja idej in rešitev.

V okviru raziskovalne dejavnosti ima MKGP najpomembnejšo vlogo pri projektih ciljnega raziskovalnega programa, pri katerih nastopa kot naročnik in jih sofinancira v obsegu od 50 do 70 % upravičenih stroškov. Ciljni raziskovalni programi (CRP) so bili oblikovani kot posebna programska struktura Nacionalnega raziskovalnega programa kot podpora sektorskemu razvojnemu načrtovanju. V letu 2011 je bil oblikovan nov sektorski CRP »Zagotovimo si hrano za jutri«, ki temelji na strateških ciljih, opredeljenih v sektorskih dokumentih (Resolucija o

strateških usmeritvah razvoja slovenskega kmetijstva in živilstva, Resolucija o nacionalnem gozdnem programu, Strategija prilagajanja slovenskega kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam), ki so skladni s strateškimi usmeritvami raziskovalne in inovacijske strategije Slovenije.

Usmeritve za pripravo javnih razpisov CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri« so določene s prednostnimi vsebinami v okviru štirih težišč, in sicer:

- I. Prehranska varnost Slovenije,
cilj: zagotavljanje prehranske varnosti s stabilno pridelavo varne, kakovostne in potrošniku dostopne hrane;
- II. Konkurenčnost proizvodnje hrane in obnovljivih naravnih virov,
cilj: povečevanje konkurenčne sposobnosti kmetijstva, gozdarstva, ribištva in živilstva;
- III. Trajnostno gospodarjenje z naravnimi viri,
cilj: trajnostna raba proizvodnih potencialov in zagotavljanje s kmetijstvom, gozdarstvom in ribištvom povezanih javnih dobrin;
- IV. Razvoj podeželja,
cilj: zagotavljanje skladnega in socialno vzdržnega razvoja podeželja.

V letu 2019 se je nadaljevalo financiranje 14 projektov, ki so bili v financiranje uvrščeni v okviru tretjega javnega razpisa CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri« iz leta 2016 in 17 projektov s področja kmetijstva, izbranih na podlagi četrtega razpisa v okviru CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri« v letu 2018.

V okviru razpisa Ciljnega raziskovalnega programa »CRP 2019« smo v letu 2019 skupaj z ministrstvom, pristojnim za okolje in prostor in ARRS pristopili k sofinanciranju enega projekta, in sicer: Zasnova monitoringa divjih oprasovalcev v Sloveniji, odobrenega v okviru Težišča 4: Ohranjeno zdravo naravno okolje.

Glavni cilji izbranega raziskovalnega projekta so: (i) zasnovati metodologijo monitoringa divjih oprasovalcev in oblikovati model monitoringa divjih oprasovalcev, (ii) testno izvesti monitoring divjih oprasovalcev na izbranih območjih, (iii) na podlagi rezultatov oceniti strukturo združb divjih oprasovalcev in (iv) oblikovati priporočila/usmeritve za vzpostavitev trajnega monitoringa divjih oprasovalcev v Sloveniji. Finančna obveznosti MKGP za celotno obdobje izvajanja projekta je 37.494,85 (25 % upravičenih stroškov projekta), pri čemer v letu 2019 MKGP ni imel finančnih obveznosti.

Izdatki za podporo projektom CRP so zajemali 73 % sredstev za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu v letu 2019. Za sofinanciranje projektov CRP je bilo v letu 2019 prevzetih za 6,5 % manj obveznosti kot v letu 2018.

Preglednica 74: Raziskave v kmetijstvu, ki jih financira MKGP; 2018 in 2019

	Število projektov		Prevzete obveznosti v letu 2019 (EUR)	Izplačano (EUR)		Indeks 2019/18
	2018	2019		2018	2019	
Aplikativni in razvojni programi	4	6	146.001	80.954	146.001	180,4
CRP »Zagotovimo.si hrano za jutri«	39	32	663.509	709.556	663.509	93,5
ERA-NET (CORE Organic Plus*, CORE Organic Cofund, ERA NET SusAn, ERA NET Arimnet)	10	6	100.000	163.346	100.000	61,2
Raziskovalno delo skupaj	53	44	909.510	953.856	909.510	95,4

Vir: MKGP

Sredstva MKGP za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu so se v letu 2019 nekoliko znižala v primerjavi s predhodnim letom (-4,6 %). Znižanje proračunskih sredstev je delno posledica nacionalnih in sredstev EU za sofinanciranje projektov ERA NET in projektov CRP. Sredstva za raziskovalno dejavnost v kmetijstvu so še vedno med najbolj okrnjenimi postavkami proračuna.

Ne glede na skromna sredstva za raziskovalno dejavnost rezultati raziskovalnih projektov pomembno pripomorejo k prilagajanju kmetijske politike, oblikovanju strategij, razvoju novih tehnologij v kmetijstvu v povezavi z varstvom okolja in ohranjanjem kulturne krajine, pridelavi zdrave hrane ter varovanju in zaščiti potrošnika, razvoju podeželja in večnamenskosti kmetijstva, vzpostavitvam monitoringov v kmetijstvu in informacijskih sistemov.

Dosedanje izkušnje kažejo, da je ob pomoči CRP mogoče v veliko večjem obsegu podpreti izvajanje nacionalnih strategij po posameznih področjih dela MKGP, rezultati raziskav pa se tudi uspešno prenašajo v kmetijsko prakso ter prispevajo k tehnološkemu razvoju in povečevanju inovacij v praksi. Za prenos rezultatov do uporabnikov in v kmetijsko prakso raziskovalne skupine organizirajo javne predstavitve tako za financerje kot svetovalce in kmete. Raziskovalci dosežke raziskav uspešno objavljajo.

Na področju evropskega znanstvenega sodelovanja je MKGP kot partner vključen v tri kmetijske projekte ERA NET: ERA NET CORE Organic Cofund in ERA NET SusAn (oba se sofinancirata iz Okvirnega programa za raziskave »Obzorje 2020«) ter ERA NET ARIMNet 2 iz 7. okvirnega programa EU. V okviru projektov ERA NET se Slovenija vključuje v nadnacionalne razpise po mehanizmu »virtual common pot«. To pomeni, da kot partner – financer, zagotavlja vnaprej določena nacionalna finančna sredstva samo za tiste raziskovalne skupine svoje države, ki so vključene v nadnacionalne konzorcije izbranih projektov.

Iniciativa »ERA NET CORE Organic«, ki je akronim za koordinacijo evropskega nadnacionalnega raziskovanja na področju ekološkega kmetijstva in prehranskih sistemov, ustanovljene s ciljem izboljšati sodelovanje med nacionalnimi raziskovalnimi dejavnostmi na področju ekološkega kmetijstva, vključuje 23 partnerjev, financerjev raziskav. V decembru 2016 je bil s strani Evropske komisije potrjen projekt ERA NET CORE Organic Cofund, ki je nadaljevanje predhodnega projekta CORE Organic Plus. Na podlagi nadnacionalnega razpisa v letu 2017 se je v financiranje uvrstilo 12 projektov. Raziskovalci iz Slovenije so vključeni v projekt *BIOVINE – Izkoriščanje biodiverzitete v vinogradniških sistemih z namenom zmanjšanja škod in uporabe pesticidov ter povečanje ekosistemskih uslug*. Izbrani projekti so se začeli izvajati v letu 2018 in so se uspešno nadaljevali tudi v letu 2019.

Druga evropska iniciativa ERA NET ARIMNet2 se je začela izvajati v letu 2014. Slovenija ima v projekt vključena dva partnerja, MKGP in MIZŠ. V okviru aktivnosti projekta ERA NET ARIMNet2 je bil v letu 2017 izveden nadnacionalni javni razpis, izključno na podlagi nacionalnih finančnih sredstev, v katerem je sodelovalo 10 držav partneric, med njimi tudi Slovenija (MKGP). Razpisani sta bili dve temi, kjer so lahko kandidirali mladi raziskovalci:

1. spodbujanje trajnostnega kmetijstva za socialno-ekonomski razvoj;
2. uveljavljanje lokalnih proizvodov z izboljšanjem prehranske vrednosti verig.

Na podlagi izvedenih postopkov izbora nadnacionalnih projektov se je v financiranje uvrstilo 15 projektov. Slovenija je v skladu z nacionalnimi prednostnimi nalogami sodelovala v projektu MedVitis – Ohranjanje raznolikosti vinske trte (*Vitis sp.*) v spreminjajočem okolju mediteranskega prostora (Protecting the diversity of Mediterranean Vitis in changing environment), katerega izvajanje se je začelo v letu 2018 in uspešno nadaljevalo tudi v letu 2019.

Tretja evropska iniciativa, v katero se je vključil MKGP kot partner konzorcija držav članic EU, je ERA NET projekt SusAn – Evropski raziskovalni prostor o trajnostnih živinorejskih proizvodnih sistemih (European Research Area on Sustainable Animal Production Systems). Projekt se je začel izvajati 1. marca 2016, ko je bila podpisana konzorcijska pogodba št. 696231, s trajanjem 60 mesecev. ERA NET SusAn povezuje 37 partnerjev iz 21 držav članic EU in dve pridruženi državi. Slovenija sodeluje v vseh sedmih delovnih sklopih (DS) projekta:

DS1: menedžment in koordinacija konzorcija, DS2: priprava in izvedba razpisa, DS3: evaluacija in izbira projektov, DS4: spremljanje izvedbe, DS5: komunikacija in izmenjava znanja, DS6: skupne aktivnosti, DS7: raziskovalna in inovacijska agenda (mapping, diseminacija). V okviru aktivnosti DS2 je bil januarja 2016 objavljen dvostopenjski nadnacionalni javni razpis. Na podlagi izbora se je v financiranje uvrstilo 14 projektov. Na izbranih projektih sodelujeta 102 raziskovalni skupini iz 20 evropskih držav. Obveznost financiranja izbranih projektov s strani financerjev in sredstev EU je 15.905.000 EUR.

Slovenija v skladu z nacionalnimi prednostnimi nalogami na področju trajnostne živinoreje sodeluje v štirih izbranih projektih:

1. SuSi – Trajnostni vidik v proizvodnji svinjskega mesa z imunokastracijo (Sustainability in pork production with immunocastration), trajanje: 36 mesecev;
2. EcoLamb – Holističen pristop pri proizvodnji mesa z zmanjšanjem ekološkega odtisa (Holistic production to reduce the ecological footprint of meat), trajanje: 30 mesecev;
3. BPractices – Novi vidiki in prakse za izboljšanje zdravja medonosnih čebel v obdobju *Aethina tumida* v Evropi (New indicators and on-farm practices to improve honeybee health in the *Aethina tumida* era in Europe), trajanje: 36 mesecev;
4. FreeWalk – Razvoj ekonomsko zanimivih sistemov proste reje živali, ki bodo izboljšali dobro počutje in zdravje živali, kakovost gnoja in jih bo družba hkrati cenila (Develop economic sound free walk farming systems elevating animal welfare, health and manure quality, while being appreciated by society), trajanje: 36 mesecev.

Financiranje projektov ERA NET SusAn se je začelo v letu 2017. Za izvajanje teh projektov je zagotovljenih 294.000 EUR, od tega 160.000 EUR s strani MKGP in 134.000 EUR s strani EU. V letu 2019 je bilo v okviru šestih projektov ERA NET izplačanih 100.000 EUR, kar zajema 11 % sredstev za raziskave v kmetijstvu.

V letu 2019 se je MKGP kot partner aktivno vključil tudi v evropsko iniciativo EJP SOIL - Pot k pametnemu, trajnostnemu gospodarjenju s kmetijskimi tlemi (Towards climate-smart sustainable management of agricultural soils). Glavni cilj EJP SOIL je ustvariti ugodno okolje za povečanje prispevka kmetijskih tal h ključnim družbenim izzivom:

1. prilagajanje in ublažitev podnebnih sprememb,
2. trajnostna kmetijska proizvodnja,
3. zagotavljanje ekosistemskih storitev ter
4. preprečevanje in obnova propadanja zemljišč in tal.

EJP SOIL bo zgradil trajnostno evropsko integrirano raziskovalno skupnost na področju kmetijskih tal ter razvil in uporabil načrt o podnebnem trajnostnem upravljanju kmetijskih tal. Časovni načrt projekta EJP SOIL temelji na razvoju znanja o trajnostnem upravljanju/gospodarjenju s tlemi. Glavni napredek bo temeljil na pregledu obstoječega stanja na področju tehnologij in tudi na sistemih kontrole kakovosti tal, informacijskih sistemih, sistemih za ekspertno podporo ter sistemih upravljanja in odločanja. Ključni vsebinski poudarek projekta je tudi izvedba internih in eksternih nadnacionalnih razpisov v povezavi s kmetijskimi tlemi.

Partnerstvo EJP SOIL si bo v sodelovanju z zainteresiranimi stranmi, državami članicami in Generalnim direktoratom za kmetijstvo EK, dolgoročno prizadevalo za spodbujanje kmetov kot upravnikov/gospodarjev zemljiških in talnih virov ter podpiranje razvoja in uvajanje politike, zlasti skupne kmetijske politike in podnebne politike na tem področju. Ciljne dejavnosti Programa EJP SOIL bodo usmerjene v reševanje družbenih, znanstvenih in političnih izzivov.

V Sloveniji je na podlagi izbora vloga programskega vodje (Programme Manager) dodeljena prof. dr. Heleni Grčman, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta. Preko Univerze v Ljubljani sta v program EJP SOIL vključena kot povezane tretje osebe («linked third parties») tudi Kmetijski inštitut Slovenije in Univerza v Mariboru, Fakulteta za biosistemske vede. Lastnik (Programme Owner) slovenskega programa je MKGP, ki bo v obdobju 2020–2025 prek programa EJP SOIL zagotovil sredstva za sofinanciranje aktivnosti v višini 300.000 EUR.

V podporo delovanju medvladne pobude BIOEAST, ki združuje 11 držav (med drugim tudi Slovenije), je 21 partnerjev iz držav BIOEAST (ministrstva in izobraževalno-raziskovalne ustanove, med njimi tudi MKGP in UL BF) oktobra 2019 začelo izvajati projekt BIOEASTsUP, financiran iz programa Obzorje 2020. Vrednost triletnega projekta znaša 3 milijone evrov. Glavni namen pobude BIOEAST je, da poveže vključene države, ki se soočajo s podobnimi izzivi pri razvoju biogospodarstva, ter pospešuje raziskave in inovacije.

Partnerji v okviru projekta BIOEASTsUP so si zastavili naslednje cilje:

1. povečati prepoznavnost biogospodarstva znotraj peterne vijačnice v državah, vključenih v pobudo BIOEAST;
2. sprožiti strateško razmišljanje na vladni ravni in ob strokovni podpori razviti nacionalne strategije krožnega biogospodarstva v državah, vključenih v pobudo BIOEAST;
3. poudariti in spodbuditi pristop, ki temelji na vključevanju več deležnikov in akterjev ter soustvarjanju inovacij v razvoju novih vrednostnih verig za pospeševanje biogospodarstva;
4. s pristopom, ki ga poganjajo deležniki od spodaj navzgor, razviti strateško raziskovalno-inovacijsko agendo (SRIA) na področju biogospodarstva za države, vključene v pobudo BIOEAST;
5. vzpostaviti in vzdrževati makroregionalni okvir v podporo pobudi BIOEAST ter razvoju in trajnosti strateških raziskovalno-inovacijskih agend z ustanovitvijo skupnega svetovalnega sveta in tematskih delovnih skupin;
6. podpirati oblikovanje javnih politik na podlagi dokazov z odgovarjanjem na potrebo po zbiranju in združevanju statističnih in administrativnih kvantitativnih in kvalitativnih podatkov, pomembnih za biogospodarstvo.

Glavna naloga MKGP v okviru projekta BIOEASTsUP je vzpostavitev in podpora tematskim delovnim skupinam, sestavljenim iz predstavnikov vlad in raziskovalnih ustanov iz držav, vključenih v pobudo BIOEAST. Te skupine bodo pripravile strateške raziskovalno-inovacijske agende na posameznih tematskih področjih za pospešitev razvoja trajnostnega krožnega biogospodarstva v državah, vključenih v pobudo BIOEAST.

Podroben pregled raziskovalnih projektov, sofinanciranih s strani MKGP, je podan v prilogi.

9.5 Kmetijsko izobraževanje

MKGP v sodelovanju s področnimi organizacijami in socialnimi partnerji nastopa kot enakopravni partner pri vseh vprašanjih, povezanih z izobraževanjem s področja kmetijstva, gozdarstva, živilstva, ribištva in veterine.

Visoko in kakovostno usposobljene strokovne službe in izobraženi kmetovalci so zagotovilo za uspeh, zato za doseg ciljev MKGP sodeluje pri oblikovanju poklicnega in strokovnega izobraževanja. Kot socialni partner s svojim predstavnikom sodeluje v Področnem odboru za poklicne standarde za kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo, prehrano in veterino pri Centru za poklicno izobraževanje.

MKGP izvaja ukrepe, ki izobraževalnim ustanovam, ki izvajajo programe rednega in izrednega formalnega izobraževanja, pomagajo pri izvedbi načrtovanih praktičnih izobraževanj. Leta 2019 je izvedlo ukrep sofinanciranja praktičnega pouka, kjer je bilo razpisanih 168.010 EUR. Sredstva so se namenila za pridobivanje znanja za varnejše delo pri kmetijski pridelavi in predelavi ter seznanjanje udeležencev v izobraževalnem procesu z razvojem tehnologij.

Za razpisana sredstva je uspešno kandidiralo 13 izobraževalnih ustanov s področja agroživilstva, gozdarstva, veterinarstva in živilstva. Na vse izobraževalne ustanove je bilo vpisanih 3.812 dijakov ter 2.269 študentov kmetijskih, gozdarskih, hortikulturnih, naravovarstvenih, veterinarskih in živilskih izobraževalnih smeri. Na omenjenih področjih je bilo tako skupaj vpisanih 6.081 dijakov in študentov.

10 VARNA HRANA, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

Uprava za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) opravlja upravne in strokovne naloge ter naloge uradnega nadzora na področju varnosti, kakovosti, na področju označevanja kmetijskih pridelkov in živil ter krme, vključno z gensko spremenjenimi živali oziroma krmo. Opravlja tudi naloge na področju varstva prebivalstva pred zoonozami, zaščite živali, varstva rastlin in semenskega materiala kmetijskih rastlin, ocenjevanja aktivnih snovi ter ocenjevanja in registracije FFS (nadzor prometa in uporabe ter testiranje naprav za nanašanje FFS), izvajanja analiz tveganja in inšpekcijskega nadzora na področju varstva novih sort kmetijskih rastlin.

10.1 Področje fitofarmaceutskih sredstev

Sektor za FFS sodeluje v programu ocenjevanja novih aktivnih snovi in v programu revizije odobrenih aktivnih snovi, ki se uporabljajo v FFS za raven EU, vključno z njihovimi ostanki v živilih, in sicer kot država poročevalka ali soporočevalka. Ocenjevanje aktivnih snovi je postopek, ki traja do treh let, v njem sodelujejo vse države članice EU, EFSA in EK. Po odobritvi aktivnih snovi je navadno treba ocenjevati skladnost dokumentacije drugih vlagateljev in identičnost aktivnih snovi drugih proizvajalcev.

Preglednica 75: Število izvedenih ocen, izdanih odločb v postopku odobritve aktivnih snovi in izdaje odločb o registraciji oziroma dovoljenjih za FFS v letu 2019

Vrsta administrativnega ukrepa na področju odobritve dajanja FFS v promet	Število
Ocenjevanje aktivnih snovi za EU; število aktivnih snovi v različnih postopkih	4
Poročilo EU o oceni za consko registracijo FFS	3
Odločbe o registraciji novih FFS v RS	45
Odločbe o podaljšanju registracije za FFS v RS	232
Dovoljenja za vzporedno trgovanje oziroma uporabo	1
Dovoljenja za nujne primere	12
Dovoljenja za raziskave in razvoj	49
Odločbe o spremembi registracije	161
Število registriranih FFS v RS na dan 31. 12. 2019	566

Vir: UVHVVR

Sektor za FFS ureja promet in uporabo FFS na območju Slovenije vključno z distribucijo, maloprodajo, usposobljenostjo svetovalcev, prodajalcev in uporabnikov FFS, ki so dovoljena za poklicno rabo, napravami za nanašanje FFS, zbiranjem podatkov o prodaji FFS itd.

Preglednica 76: Število izdanih odločb, opravljenih tečajev in pregledov v prometu ter uporabi FFS na dan 31. 12. 2019

Vrsta administrativnega ukrepa na področju prometa in uporabe FFS	Število
Število izdanih odločb o dovoljenju za opravljanje prometa s FFS	18
Število izdanih odločb o prenehanju dovoljenja za opravljanje prometa s FFS	8
Tekoče število vpisanih distributerjev za promet s FFS iz registra pri Upravi	350
Število udeležencev osnovnih usposabljanj za ravnanje s FFS in izdane izkaznice o opravljenem usposabljanju	1.589
Število udeležencev obnovitvenih usposabljanj za ravnanje s FFS in podaljšanje veljavnosti izkaznic	17.645
Število organiziranih dogodkov pregledov naprav za nanašanje FFS	152
Število pregledanih naprav za nanašanje FFS, izdanih potrdil in znakov	7.263

Vir: UVHVVR

Pri izvajanju uradnega nadzora **distributerjev**, ki opravljajo promet s FFS pregled zajema preverjanje vpisa v register distributerjev, vodenje podatkov o prometu s FFS, usposobljenost in prisotnost svetovalcev in prodajalcev, prodaja FFS v specializiranih prodajalnah uporabniku FFS za poklicno uporabo, ki predloži veljavno dokazilo o izpolnjevanju pogojev ter opremljenost prostorov in opreme za promet s FFS na debelo in drobno.

Fitosanitarni inšpektorji so v letu 2019 opravili skupno 242 pregledov glede izpolnjevanja pogojev prometa s FFS na debelo in drobno. Pri preverjanju prometa s FFS je bilo v upravnem postopku ugotovljenih 61 neskladij. Inšpektorji so za ureditev neskladnosti izrekli 20 opozoril po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru in izdali 11 upravno-inšpekcijskih odločb. Izrekli so skupaj 20 sankcij za ugotovljene kršitve pri prometu s FFS, od tega največ zaradi ugotovljenih kršitev dajanja neustrezno označenih, pakiranih in razvrščenih FFS v promet.

V okviru nadzora distributerjev je bilo v skladu s planom dela Inšpekcije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin v letu 2019 načrtovano **vzorčenje FFS**, in sicer herbicidov in akaricidov, z namenom preverjanja skladnosti FFS glede fizikalno-kemične sestave. Analiziranih je bilo 13 FFS, ugotovljenih nepravilnosti ni bilo.

Izvedeno je bilo **vzorčenje semena, tretiranega s FFS**, z namenom preverjanja morebitne prisotnosti aktivnih snovi klotianidin, imidakloprid in tiametoksam, za katere velja v skladu z Odredbo o prepovedi prometa in uporabe določenih FFS na ozemlju RS (Uradni list RS, št. 31/11 in 83/12 – ZfS-1) prepoved prometa in uporabe. Analiziranih je bilo 23 vzorcev semena, in sicer 11 vzorcev semena koruze, štiri vzorci semena oljne ogrščice in osem vzorcev semena ozimnih žit (dva vzorca ječmena in šest vzorcev pšenice). Neonikotinoidi so bili ugotovljeni v treh vzorcih semena in sicer v enem vzorcu semena koruze, vendar pa ugotovljena nedovoljena aktivna snov ni presegla meje kvantifikacije (Limit Of Quantification - LOQ). Vsi vzorci ozimnih žit so bili skladni.

Uradni nadzor **uporabnikov FFS** zajema pregled evidence rabe FFS, potrdila o usposabljanju uporabnika, potrdila in etikete o testiranju naprav za nanašanje FFS, skladiščne prostore za FFS in ravnanja z odpadnimi FFS, označbe na embalaži semenskega materiala ter vzorčenje zelenih delov rastlin v skladu z obsegom, določenim z letnim planom dela UVHVVR. Pri uporabnikih je bilo v letu 2019 opravljenih skupno 845 uradnih nadzorov, v okviru katerih je bilo ugotovljenih 162 neskladij. Izdanih je bilo 44 upravnih inšpekcijskih odločb in 55 opozoril po ZIN oziroma je bilo neskladje odpravljeno že pri pregledu. Ugotovljena neskladja se pretežno nanašajo na pomanjkljivo vodenje evidenc, uporabnik FFS nima izkaznice za uporabo FFS za poklicno rabo ali z uporabo FFS v nasprotju z odločbo o registraciji FFS. Skupaj je bilo izrečenih 72 sankcij za prekrške pri nadzoru uporabnikov FFS.

V letu 2019 je bilo odvzetih 73 vzorcev za zeleno vzorčenje. Ugotovljenih je bilo pet neskladij oziroma 7 % vseh odvzetih vzorcev (trije vzorci so bili odvzeti pri ekološki pridelavi). V okviru zelenega vzorčenja je bilo odvzetih 27 vzorcev zelenjadnic, 33 vzorcev sadnih rastlin in 13 vzorcev poljščin. Neskladni so bili štiri vzorci sadnih rastlin in en vzorec zelenjadnic.

Fitosanitarni inšpektorji so prejeli pet obvestil strokovnjakov NVI glede **suma zastrupitve čebel s FFS**. Fitosanitarni inšpektorji oziroma strokovnjaki NVI so odvzeli pet vzorcev mrtvic čebel. Pri tem so bila ugotovljena tri neskladja, vendar ta niso bila posledica zanosa oziroma nepravilne uporabe FFS. V dveh primerih je bilo v okviru uradnega nadzora ugotovljena namerna zastrupitev čebel, v enem primeru pa so bili ugotovljeni ostanki aktivnih snovi, ki se uporabljajo v zdravilih za zatiranje varoje.

Opravljenih je bilo 18 **pregledov izvajalcev usposabljanja za ravnanje s FFS**, ugotovljene so bile tri nepravilnosti, o čemer so inšpektorji izdali opozorilo po ZIN. Neskladja se nanašajo

na neizpolnjevanje pogojev glede prostorov in tehnične opremljenosti, odsotnosti slušateljev med izvajanjem usposabljanj in nepopolna zdravstvena potrdila oziroma opravičila.

Nadzor pri preglednikih naprav za nanašanje FFS zajema pregled dokumentacije in nadzor izvajanja testiranj na terenu (usposobljenost nadzornega organa, ustrezna opremljenost in vodenje evidenc). Inšpekcijski nadzor je bil v letu 2019 opravljen desetkrat, ugotovljene so bile tri nepravilnosti, za kar so inšpektorji izrekli opozorila po Zakonu o prekrških. Neskladja so bila ugotovljena glede nepravilne izvedbe meritev in pomanjkljivosti pri uporabljeni merilni opremi.

10.2 Varna hrana

V okviru **uradnega nadzora nosilcev dejavnosti na področju predelave živil rastlinskega izvora ter distribucije živil** je inšpekcija UVHVVR v letu 2019 opravila 851 pregledov iz področja proizvodnje živil, 182 pregledov na področju skladiščenja, devet na področju pakiranja in 1.027 na področju trgovine na drobno.

Na področju gostinske dejavnosti je bilo opravljenih 1.188 pregledov, 531 na področju institucionalnih obratov javne prehrane in 71 na področju prehrane na delu. Delež skladnosti pri registraciji živilskega obrata je bil pri proizvodnji in distribuciji živil 90-odstoten in v obratih javne prehrane 89-odstoten. V distribuciji se je delež poslabšal za 2 % glede na predhodno leto. Največji delež neskladnosti je bil ugotovljen pri preverjanju izpolnjevanja splošnih in posebnih zahtev – prostori, v katerih so bile pomanjkljivosti ugotovljene pri od 20 % do 25 % pregledanih obratov distribucije. Slabši je delež splošnih in posebnih zahtev pri obratih javne prehrane s skoraj 30 % ugotovljenimi neskladnimi obrati. Relativno slabo stanje (med 80 in 90 % skladnih) se je pokazalo tudi na področju merilnih naprav, opreme, ravnanju z živili in osebne higiene. Nekoliko boljši rezultat je bil ugotovljen pri pregledu dokumentacije v obratih distribucije, in sicer pri smernicah HACCP (68 %) in lastnem sistemu HACCP (74 %) ter v obratih javne prehrane pri pregledu smernic HACCP (67 %) in lastnih sistemov HACCP (72 %). Monitoring KKT je skladen v od 73 % do 81 % obratov. Ugotovljene neskladnosti kažejo potrebo po stalnem spremljanju nosilcev dejavnosti z rednimi pregledi in z vzorčenji. Pomanjkljivo zagotavljanje sledljivosti je bilo ugotovljeno pri 12 % obratov javne prehrane ter 9 % obratov proizvodnje in distribucije, kar v primerjavi s prejšnjim letom pomeni poslabšanje za 1 do 3 odstotne točke. Izboljšanje je bilo ugotovljeno pri izvajanju umika in odpoklica v proizvodnji in distribuciji (skladnih 88 %). Se je pa število skladnih glede umika in odpoklica poslabšalo za 4 odstotne točke v obratih javne prehrane (skladnih 92 %).

Preglednica 77: Pregledi označevanja; 2018–2019

Skupina	Področje nadzora	Število preverjanj		Delež skladnih (%)	
		2018	2019	2018	2019
Označevanje (splošno)	Jasno/čitljivo splošno označevanje	1027	916	87	87
	Rok uporabe	897	825	88	87
	Navodila za uporabo	332	299	95	96
	Alergeni	740	717	84	86
	Alergeni v gostinstvu	1.373	1.468	74	78
	Ostali elementi splošnega označevanja	720	972	79	78
	Hranilna vrednost	206	201	88	87
	Obsevana živila	9	6	100	100
	Aditivi	95	80	82	88
	Zamrznjena živila	100	86	94	91
	Drugo	126	130	71	75

Vir: UVHVVR

Pri inšpekcijskih pregledih, usmerjenih v **preverjanje kakovosti in označevanja živil, vključno s shemami kakovosti** v vseh stopnjah živilske verige, se preverja tudi označevanje živil. Največ se je preverjalo označevanje alergenov v gostinstvu, splošno označevanje živil (jasnost, čitljivost) in rok uporabe. Delež skladnosti se je glede na predhodno leto izboljšal pri aditivih in alergenih, slabše stanje je ugotovljeno pri navedbi hranilne vrednosti in drugih elementih označevanja ter pri zamrznjenih živilih.

V zvezi s **shemami kakovosti** (označba porekla, ekološka pridelava, integrirana pridelava, zajamčena tradicionalna posebnost, višja kakovost, izbrana kakovost in geografska označba) je bilo izvedenih 161 inšpekcijskih nadzorov (98 v obratih distribucije in 63 v obratih javne prehrane). Ugotovljena je bila 89-odstotna skladnost, kar je približno na ravni preteklega leta.

Preverilo se je tudi označevanje 111 živil iz shem kakovosti. Največ neskladnosti je bilo ugotovljenih pri ekoloških oznakah (10 %) in na področju geografskih oznak (9 %). V prometu je bilo preverjanje skladnosti izvedeno tudi z vzorčenjem. Z analizo je bilo preverjeno 470 proizvodov iz shem kakovosti. 313 je bilo proizvodov iz ekološke pridelave, 124 iz sheme integrirane pridelave, 29 iz sheme izbrane kakovosti in štiri iz geografskih oznak. Pri živilih v shemah kakovosti neskladnosti glede uporabe pesticidov ni bilo ugotovljenih. Glede kontaminantov sta bila ugotovljena dva neskladna vzorca ekološkega korenja (Cd, kadmij) in en vzorec ekološkega konopljinca olje (PAH, benzo(a)piren). V integrirani pridelavi je bil ugotovljen en neskladen vzorec korenja.

Uradni nadzor nad prisotnostjo **gensko spremenjenih živil rastlinskega porekla** poteka v sklopu monitoringa prisotnosti gensko spremenjenih organizmov (GSO) v živilih. V okviru monitoringa je bilo planiranih, odvzetih in analiziranih 55 vzorcev živil, 28 vzorcev beljakovinskih živil, namenjenih športnikom, in 30 vzorcev ekoloških živil. Vsi vzorci živil rastlinskega izvora so bili skladni z zakonodajo. V osmih vzorcih živil je bila zaznana prisotnost v EU odobrene GS soje pod 0,1 % (krekerji, sojin kruh, sojine testenine in beljakovinske ploščice). V dveh vzorcih (sojin tofu) je bila prisotna še druga vrsta odobrene GS soje; skupna prisotnost je bila pri obeh vzorcih pod 0,9 %. Pri enem vzorcu (beljakovinska ploščica) je bila ugotovljena prisotnost štirih odobrenih GS soj, prav tako skupno pod 0,9 %, pri dveh vzorcih (beljakovinske ploščice) pa prisotnost šestih odobrenih GS soj, prav tako pod 0,9 %. Vsi vzorci beljakovinskih živil, namenjenih športnikom so bili skladni z zakonodajo. Pri štirih vzorcih (čokoladni brownie, energijske ploščice in sojin napitek) je bila potrjena prisotnost GS soje pod 0,1 %. Pri enem vzorcu (energijska ploščica) je bila ugotovljena prisotnost dveh GS soj, obeh pod 0,1 %, pri treh vzorcih (beljakovinske ploščice) pa je bila potrjena prisotnost več kot treh GS soj, pod 0,9 %. Vsi vzorci ekoloških živil so bili v skladu z zakonodajo. Pri enem vzorcu (sojin tofu) je bila potrjena prisotnost ene GS soje (pod 0,1 %), pri enem vzorcu (sojin tofu) pa prisotnost dveh GS soj (skupno pod 0,9 %).

UVHVVR je bila v zvezi z morebitnim **goljufivim zavajanjem potrošnikov** imenovana za sistem administrativne pomoči – sistem AAC in sistem goljufij s hrano (food fraud – FF). Kot organ za zvezo je UVHVVR v letu 2019 v okviru sistema AAC FF sodeloval v dveh primerih (piščančje meso s povečano vsebnostjo vode in neustreznosti pri organoleptičnih lastnostih ekstra deviškega oljčnega olja).

Inšpekcija UVHVVR je leta 2019 zaključila sodelovanje v nadzoru nad ekološko pridelano kavo v okviru OPSON VIII. Odvzetih je bilo 22 vzorcev in opravljeni so bili trije pregledi v pražarnah. V eni od pražarn so bile ugotovljene manjše nepravilnosti pri sledljivosti. V sklopu operacije OPSON VIII so se nadaljevale aktivnosti tudi glede drugih ekoloških proizvodov (sončnice, soja, koruza in repna ogrščica). Inšpekcija UVHVVR je sodelovala tudi v nadzoru avtentičnosti kave in začimb, ki je bil del operacije OPSON VI.

V letu 2019 je bil po priporočilu EU Komisije izveden uradni nadzor nad spletno prodajo psov in mačk, kjer je sodelovalo sedem območnih uradov Inšpekcije UVHVVR. V okviru nadzora so pregledali več kot 250 internetnih oglasov za prodajo psov, na kraju samem pa je bilo izvedenih več kot 30 pregledov. Nepravilnosti so bile ugotovljene v 19 primerih.

Preglednica 78: Število odobrenih obratov in klavnic; 2010–2019

Število odobrenih obratov	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vsi odobreni obrati	372	395	405	429	457	480	504	540	561	594
Klavnice za rdeče meso	46	47	53	59	66	73	77	77	78	81
Klavnice za belo meso	8	7	7	7	7	9	9	10	9	10

Vir: UVHVVR

Na področju **živil živalskega izvora** se smejo nekatere dejavnosti izvajati le v odobrenih obratih. Tovrstna dejavnost načeloma pomeni večje tveganje, zato so oblikovani posebej predpisani pogoji delovanja, sistemi notranjih kontrol in posebne zahteve glede izvajanja nadzora. Od leta 2008 se stalno povečuje število odobrenih obratov. V skladu z zakonodajo uradni veterinarji UVHVVR izvajajo v klavnicah stalen nadzor za zagotavljanje *ante* in *post mortem* pregleda živali, ki vstopajo v prehransko verigo, ter pregled notranjih kontrol v skladu s frekvenco nadzora.

Preglednica 79: Število zaklanih živali po vrstah, pregledanih s strani UVHVVR; 2015–2019

Zaklane živali	2015	2016	2017	2018	2019
Govedo	96.714	98.878	100.928	99.083	101.246
Teleta	14.754	15.466	17.307	16.514	15.249
Prašiči	214.248	237.474	219.716	223.061	232.580
Plemenske svinje	11.178	2.649	6.659	1.915	2.203
Prašički z manj kot 15 kg	16.831	18.297	18.841	20.621	24.623
Kopitarji	1.966	1.435	1.688	1.069	1.172
Ovce	369	317	223	207	234
Jagnjeta	9.343	9.885	11.306	12.069	12.296
Koze	145	93	92	110	267
Kozlički z manj kot 15 kg žive m.	573	1.177	773	1.126	1.102
Velika gojena divjad	36	48	41	30	149

Vir: UVHVVR

Preglednica 80: Proizvodnja živil živalskega izvora v odobrenih obratih (kg); 2016–2019

Proizvodnja živil živalskega izvora	2016	2017	2018	2019
Mesni izdelki	63.074.216	62.208.352	62.529.192	65.287.169
Mleto meso	3.687.520	2.567.508	2.707.926	3.148.935
Mesni pripravki	12.524.698	11.384.658	12.834.540	13.389.331
Celotna sprejeta količina mleka	515.059.048	521.860.967	525.298.204	501.441.923
Ribiški proizvodi	4.976.152	5.633.820	5.091.185	5.307.290
Uplenjena divjad	3.002.488	3.788.681	2.944.491	2.890.180
Preembaliranje črev (m)	12.773.335	12.859.505	13.717.369	13.851.697
Odpremni center za školjke	80.686	212.666	316.873	465.770
Razsek mesa	93.189.800	117.263.300	88.839.500	102.632.450

Vir: UVHVVR

V odobrenih obratih za klanje živali je UVHVVR zagotovila navzočnost vsaj enega uradnega veterinarja v času izvajanja klanja živali in obdelave trupov živali. Večina klavnic izvaja klanje vsak delovni dan, nekatere pa le določene dni v tednu ali delujejo sezonsko. Vsaka žival ali

skupina živali (perutnina, kunci), ki vstopi v prehransko verigo, je pregledana pred klanjem in po njem zaradi ugotavljanja zdravstvene ustreznosti za prehrano ljudi.

V okviru **uradnega nadzora onesnaževal** je bilo leta 2019 odvzetih 686 vzorcev živil. Od tega je bilo 572 vzorcev (83,4 %) rastlinskega izvora in 114 vzorcev (16,6 %) živalskega izvora. Po poreklu/izvoru je bilo 400 vzorcev (58,3 %) iz Slovenije, 133 vzorcev (19,4 %) iz drugih držav EU, 151 vzorcev (22,0 %) iz tretjih držav in dva vzorca neznanega izvora (0,3 %).

Varnost vzorcev je bila ocenjena pri 601 vzorcih živil, od tega je bilo 570 vzorcev (94,8 %) ocenjenih kot varnih in 31 vzorcev (5,2 %) ocenjenih kot ne varnih po 14. členu Uredbe 178/2002. V primeru analize akrilamida (73 vzorcev) je bila ocenjena skladnost vzorcev živil z referenčnimi vrednostmi iz Uredbe Komisije, v primeru etilkarbamata v žganih pijačah iz koščičastega sadja (10 vzorcev) je bila ocenjena skladnost vzorcev živil z okvirnimi vrednostmi iz Priporočila Komisije. V primeru preseganja okvirnih oziroma referenčnih vrednosti v vzorcu živil morajo proizvajalci proučiti in prilagoditi proizvodne postopke, ki zagotavljajo raven akrilamida in etilkarbamata pod okvirnimi mejami iz Uredbe oziroma Priporočila Komisije. Analiza kovin (svinec, kadmij, nikelj, arzen, živo srebro) in joda v posušeni morski algah (10 vzorcev) je bila opravljena v skladu s Priporočilom Komisije. Podrobni rezultati preiskav v odvzetih vzorcih živil: 549 vzorcev živil (80,0 %) je bilo glede analiziranih onesnaževal skladnih z Uredbo (ES) št. 1881/2006 in posledično ocenjenih kot varnih po 14. členu Uredbe (ES) št. 178/2002. V 16 vzorcih (2,3 % vseh preiskanih vzorcev) so ugotovljene vsebnosti onesnaževal, tudi ob upoštevanju merilne negotovosti, presegale mejne vrednosti. Glede na navedeno vzorci niso bili v skladu z določili Uredbe (ES) št. 1881/2006 in so bili posledično ocenjeni kot ne varni po 14. členu Uredbe (ES) št. 178/2002.

V 32 vzorcih (4,7 % vseh preiskanih vzorcev) so bile ugotovljene vsebnosti onesnaževal, za katere Uredba (ES) št. 1881/2006 ne predpisuje mejnih vrednosti oziroma mejne vrednosti za zadevne skupine živil niso postavljene ali faktorji predelave niso bili znani. Glede na navedeno ocena skladnosti za teh 32 vzorcev po določilih omenjene Uredbe (ES) št. 1881/2006 ni bila mogoča, zato je bila izdelana ocena tveganja za zdravje, med katerimi je bilo 15 vzorcev ocenjenih kot ne varnih po določilih 14. člena Uredbe 178/2002. Od skupno 73 vzorcev živil (10,6 %) je bilo glede analize prisotnosti akrilamida skladnih z referenčnimi vrednostmi iz Uredbe Komisije št. 2017/2158/EU 70 vzorcev, trije vzorci so presegali referenčno vrednost iz Uredbe. Deset vzorcev živil (1,5 %) je bilo glede analize prisotnosti etilkarbamata skladnih z okvirno vrednostjo iz Priporočila Komisije št. 2016/22/EU.

Analiza kovin in joda v 10 vzorcih posušeni morski alg je bila opravljena v skladu s Priporočilom Komisije 2018/464/EU. Za vseh 10 vzorcev (1,5 %) je bilo glede vsebnosti joda izdelana ocena tveganja. Na podlagi izdelane ocene tveganja, ki temelji na rezultatih opravljenih preiskav, je bilo v osmih vzorcih (80,0 %), ob upoštevanju, da navodila za uporabo oziroma pripravo izdelka ne vsebujejo nikakršnih omejitev glede maksimalnega priporočenega dnevnega vnosa, ocenjeno, da tveganja za izpostavljenost skupino potrošnikov (veliki jedci tovrstnih živil) ni mogoče popolnoma izključiti in so bili ocenjeni kot ne varni.

V dveh vzorcih (20,0 %) je bilo, glede na izmerjeno vsebnost joda na podlagi izračuna akutne izpostavljenosti ocenjeno, da sta vzorca varna oziroma predstavljata sprejemljivo tveganje za zdravje potrošnikov v primeru doslednega upoštevanja navodil za uporabo oziroma pripravo, zapisanih na embalaži izdelka.

Leta 2019 je bilo na **vsebnost ostankov pesticidov** v živilih analiziranih 855 vzorcev živil, od tega 388 vzorcev zelenjave (sveže ali zamrznjene), 209 vzorcev sadja (svežega ali zamrznjenega), 79 vzorcev žit in izdelkov iz žit, 142 vzorcev predelanih živil in živil, ki se ne uvrščajo v eno izmed zgoraj navedenih skupin živil (čaj, sok, suho sadje, semena oljnic, bučno

olja, konzervirana zelenjava, začimbe, vino in drugo) ter 37 vzorcev živil živalskega izvora. Od skupno 855 vzorcev živil je bilo 776 vzorcev (90,8 %) odvzetih v okviru letnega programa vzorčenja, osem vzorcev (0,9 %) v okviru dodatnega nadzora in 71 vzorcev (8,3 %) v okviru uradnega nadzora ob uvozu. Po izvoru je bilo 339 vzorcev (39,7 %) iz Slovenije, 326 vzorcev (38,1 %) iz drugih držav EU, 189 vzorcev (22,1 %) iz tretjih držav in en vzorec (0,1 %) neznanega izvora. Rezultati preiskav so pokazali, da je bilo 824 vzorcev (96,4 %) živil, glede vsebnosti analiziranih pesticidov, v skladu z določili Uredbe (ES) št. 396/2005 in posledično so bili ocenjeni kot varni po 14. členu Uredbe (ES) št. 178/2002. V 24 vzorcih (2,8 %) so ugotovljene vsebnosti pesticidov tudi ob upoštevanju merilne negotovosti presegle mejne vrednosti, vzorci niso bili v skladu z določili Uredbe (ES) št. 396/2005. Ocena tveganja po 14. členu Uredbe (ES) št. 178/2002 je pokazala, da en vzorec ni bil varen za zdravje ljudi. V sedmih vzorcih (0,8 %) vina, suhega sadja in moke, Uredba (ES) št. 396/2005 ne predpisuje mejnih vrednosti, zato ocena skladnosti po določilih omenjene uredbe ni bila mogoča. Za teh sedem vzorcev je bila izdelana ocena tveganja po določilih 14. člena Uredbe (ES) št. 178/2002, vsi vzorci so bili ocenjeni kot varni.

V okviru **monitoringa rezidua (ostanki zdravil za uporabo v veterinarski medicini, nedovoljene in prepovedane snovi v živilih živalskega izvora)** je bilo v letu 2019 odvzetih 1.842 vzorcev, od katerih je bilo devet vzorcev neskladnih z zakonodajo (0,5 % vseh odvzetih vzorcev). Vzorčenje se je izvedlo v klavnicah in na gospodarstvih, vsi vzorci pa so bili slovenskega porekla. V okviru monitoringa rezidua je bilo na MVP s strani UVHVVR odvzetih 16 vzorcev živil živalskega izvora, ki so se uvažala v EU. V letu 2019 ni bilo neskladnih vzorcev.

Leta 2019 je bilo na področju **preverjanja biološke varnosti** vzorčenih 40 različnih vrst živil. Vzorčenje se je izvajalo znotraj države in na MKT Koper. Vzorčila so se živila živalskega in živila neživalskega izvora. Vzorci so se analizirali na več parametrov hkrati. Vključeni so bili parametri za katere so določeni kriteriji v Uredbi (ES) št. 2073/2005, Uredbi (ES) št. 853/2004 in parametri, za katere niso določeni kriteriji v zakonodaji Unije, vendar njihova prisotnost v živilu lahko pomeni tveganje za zdravje ljudi. Vzorčenje in analize so se izvedle s strani Univerze v Ljubljani, Veterinarske fakultete, Nacionalnega Veterinarskega Inštituta in Nacionalnega laboratorija za okolje, zdravje in hrano. Po poreklu so bili vzorci slovenskega porekla, porekla drugih držav članic EU in držav, ki niso članice EU. Vzorčenje se je izvajalo pri živilih danih v promet. Od skupaj vzorčenih 1005 vzorcev živil jih je bilo 94,3 % ocenjenih kot varnih za prehrano ljudi, pogojno ne varnih je bilo 1,2 %, ter 4,5 % ocenjenih kot ne varnih za prehrano ljudi.

Uradni nadzor nad vnosom živil neživalskega izvora iz tretjih držav se izvaja kot splošni nadzor in kot poostreni oziroma nujni nadzor. Po podatkih FURS je bilo v letu 2019 v Sloveniji sproščeno v prost promet 31.653 različnih pošiljk živil neživalskega izvora, ki so bile obravnavane v 23.165 carinskih deklaracijah. Količinsko je bilo sproščeno v prost promet 703.288 ton živil neživalskega izvora. V primerjavi z letom poprej je bilo število pošiljk v letu 2019 večje za 2.968 pošiljk, količinsko pa je bilo v letu 2019 sproščenih v prost promet v Sloveniji 81.607 ton živil neživalskega izvora več, kot leto prej.

V letu 2019 je Inšpekcija UVHVVR v okviru uvoznih postopkov nadzora varnosti živil neživalskega izvora skupno obravnavala 1.847 primerov (leta 2018: 1.552 obravnava). V okviru teh primerov je bilo obravnavanih 2.469 pošiljk različnih vrst blaga (leta 2018: 2.072 pošiljk).

V okviru splošnega nadzora, kot posledica obravnave primerov, ki so bile odstopljene s strani FURS, je bilo obravnavanih 258 vrst blaga oziroma pošiljk (leta 2018: 237 pošiljk). Največ pošiljk je bilo obravnavanih v Luki Koper in Obrežju, kjer je bilo skupno sproščenih v prost promet več kot 70 % vseh pošiljk živil neživalskega izvora.

Če ne štejemo vzorcev samoniklih gob, katerih je bilo 127 odvzetih na Obrežju, je bilo največ vzorcev odvzetih v Luki Koper (40 od 41 vzorcev po Uredbi 669/2009, 44 vzorcev po ostalih evropskih Uredbah, 55 vzorcev v okviru letnega programa vzorčenj in štirje vzorci posebnega nadzora nad začimbami). Sledi Obrežje s skupno 155 vzorci (127 vzorcev samoniklih gob in 26 vzorcev v okviru letnega programa ter dva vzorca posebnega nadzora začimb), Ljubljana s 14 vzorci (en vzorec po Uredbi 669/2009, dva vzorca po Uredbi 884/2014 in 11 vzorcev po letnem programu vzorčenj), Celje z 11 vzorci (štirje vzorci po nujnem nadzoru, štirje vzorci po letnem programu in trije vzorci po posebnem nadzoru začimb), na Gruškovju sta bila odvzeta dva vzorca po letnem programu vzorčenj, v Mariboru in na Letališču Brnik pa je bil odvzet po en vzorec, in sicer po letnem programu. Vzorci so bili po večini ocenjeni kot varni in skladni, pošiljke pa sproščene v prost promet. V okviru poostrelega nadzora in nujnih primerov so bili neskladni en vzorec čaja iz Kitajske, dva vzorca suhih fig iz Turčije in en vzorec sezamovega semena iz Indije, dodatno pa je bilo zavrženih še šest pošiljk paprike iz Egipta, en vzorec mlete paprike iz Indije in en vzorec riževih rezancev iz Kitajske. V okviru letnega programa vzorčenja so bili trije vzorci začimb iz Palestine ocenjeni kot nevarni (*B. sereus*), pet pošiljk riža iz Vietnama je bilo neskladnih zaradi prisotnosti nedovoljenih pesticidov (triciklazol in heksakonazol), po ena pošiljka sončničnega semena in ena pošiljka merkantilne koruze iz Srbije sta bili ocenjeni kot nevarni zaradi prisotnosti aflatoksinov nad dovoljeno mejo, en vzorec paprike iz Albanije je bil ocenjen kot nevaren (metomil), en vzorec paradižnika iz Albanije neskladen (klorfenapir) in en vzorec piškotov iz BiH neskladen (akrilamid). V okviru vzorčenj EKO živil je bila ugotovljena neskladnost pri vzorcu zamrznjenih jagod iz Turčije.

10.3 Krma

Uradni nadzor na področju krme je potekal v skladu s planom dela UVHVVR ter smernicami in navodili za izvajanje uradnega nadzora na področju krme. Uradni nadzor v obratih nosilcev dejavnosti poslovanja s krmo (NDPK) se je izvajal v skladu s programom in planom dela UVHVVR, v katerem so določene naloge in frekvenca pregledov na področju uradnega nadzora krme. Skupno število vseh uradnih nadzorov je bilo 372, ukrepi so bili odrejeni 115 nosilcem dejavnosti poslovanja s krmo. V sklopu teh pregledov je bilo opravljenih 40 izrednih pregledov, kar predstavlja 10,7 % vseh pregledov. Izredni pregledi so bili povezani predvsem z neskladji glede označevanja.

Na podlagi izvedenih (sistematičnih) nadzorov v obratih NDPK, kjer so bile ugotovljene neskladnosti, se ugotavlja, da imajo NDPK največ težav z vzdrževanjem stalnih pisnih postopkov na podlagi načel HACCP (pomanjkljivo izdelani HACCP oziroma HACCP ni prilagojen dejavnosti NDPK oziroma ni posodobljen, delno vodenje evidenc oziroma neustrezna dokumentacija, program lastnih kontrol ne vključuje vseh tveganj, slabo vzdrževanje prostorov in čistoče,...). Ugotovljeno je bilo tudi, da določeni NDPK niso ustrezno registrirani ali poslujejo brez registracije.

Pri pregledih kmetijskih gospodarstev se najpogosteje ugotavljajo neustrezne priglasitve dejavnosti oziroma vpisi v register primarnih pridelovalcev krme. Pri nadzoru higienskih standardov na kmetijskih gospodarstvih so bili ugotovljeni neustrezno higiensko stanje in prisotnost škodljivcev v skladiščih za krmo, neskladnosti na področju vodenja evidenc na splošno, neredno vodenje evidenc o rabi FFS in biocidov, neskladnosti v povezavi z zagotavljanjem sledljivosti krme in hrambo dokumentacije ter navzkrižna kontaminacija krme.

10.4 Veterinarstvo

UVHVVR vsako leto pripravi program sistematičnega spremljanja zdravstvenega stanja in cepljenj živali (letna odredba). Ta predstavlja najmanjši obseg zdravstvenega varstva živali in je zagotovljen s strani države. Letno odredbo odobri minister, pristojen za veterinarstvo. Določene naloge iz odredbe (odvzem vzorcev in cepljenja) je UVHVVR prenesla na veterinarske organizacije s koncesijo in druge izvajalce del po odredbi. Diagnostične preiskave izvajajo imenovani oziroma nacionalni referenčni laboratoriji. Predpisani programi se izvajajo na celotnem območju RS, ki ima z odločbo Evropske komisije priznane statuse države proste naslednjih bolezni: tuberkuloza govedí, enzootska goveja leukoza, bruceloza govedí in bruceloza drobnice (*B. melitensis*). Za bolezen Aujeszkega RS na podlagi odločbe Evropske komisije uveljavlja dodatne garancije, glede BSE je priznan status države z zanemarljivim tveganjem. RS se je v letu 2016 v skladu z določili zoosanitarnega kodeksa Svetovne organizacije za zdravje živali (OIE) proglasila za državo, prosto stekline (proglasitev velja od 1. maja 2016).

V skladu z Uredbo (EU) št. 652/2014 so bili s strani Evropske komisije za leto 2019 odobreni in sofinancirani naslednji programi za spremljanje, nadzor ali izkoreninjenje bolezni: steklina, aviarna influenza, bolezen modrikastega jezika, salmonele, razne oblike TSE/BSE in praskavca. Celotno območje RS je opredeljeno kot območje z omejitvami zaradi bolezni modrikastega jezika (serotip BTV4). Na tem območju se izvaja program cepljenja govedí in drobnice. V letu 2019 je bilo proti bolezni modrikastega jezika cepljenih 437.701 govedí in 105.486 drobnice.

Preglednica 81: Število opravljenih preiskav na bolezni v letu 2019

Bolezen	Število preiskanih vzorcev	Število pozitivnih
Aviarna influenza	– perutnina	3.305
	– divje ptice	231
Bolezen modrikastega jezika	– govedo	545
	– drobnica	0
Bolezen Aujeszkega	– domači prašiči	4.460
Steklina		1.332
Tuberkuloza		94.228
Enzootska goveja leukoza		5.538
Bruceloza	– govedo	7.226 (skupni mlečni vzorci)
	– drobnica	3.034
BSE	– govedo	6.347
TSE	– ovce	2.715
	– koze	531

Vir: UVHVVR

Na področju **transmisivnih spongiformnih encefalopatij** je bilo v letu 2019 na BSE preiskanih 6.347 govedí, od tega jih je bilo 30 iz rednega zakola (zdrave zaklane živali). V letu 2019 se je testiralo samo redno zaklano govedo, rojeno v Romuniji in Bolgarij. Na BSE je bilo testiranih tudi 6.317 govedí starejših od 48 mesecev, iz različnih rizičnih skupin živali (poginule živali, v sili zaklane živali (nujni zakol) in živali s kliničnimi znaki pri ante mortem pregledu pred zakolom (bolne živali) ter sumljive živali (klinični sumi na BSE in živali, ki so kazale nespecifične klinične znake motenj centralnega živčevja).

V letu 2016 se je obseg testiranja na TSE pri drobnici povečal, saj je bil namen zagotoviti izpolnjevanje pogojev za pridobitev statusa države z zanemarljivim tveganjem za klasični praskavec. V letu 2019 je bilo na TSE skupaj pregledanih 2.715 ovc in 531 koz.

Vzorci zaklanih govedi ovc in koz so odvzeli uradni veterinarji v odobrenih klavnicah za zakol govedi in drobnice, ostale vzorce pa so odvzeli strokovni delavci NVI v odobrenih obratih kategorije 1, ki izvajajo vmesne dejavnosti (obratih za zbiranje in obdukcijo živalskih trupel). Vse preiskave je opravil Nacionalni veterinarski inštitut (NVI). Vsi rezultati preiskav na TSE v letu 2019 so bili negativni.

Leta 2019 se je **spremljanje odpornosti proti protimikrobnim zdravilom** izvajalo z namenom spremljanja in poročanja o odpornosti zoonoz (na ravni Slovenije in EU) in povzročiteljev zoonoz proti protimikrobnim zdravilom. V letu 2019 je bilo z namenom pridobiti izolate bakterij za testiranje odpornosti odvzetih 150 vzorcev fecesa pri prašičih pitancih ter 302 vzorca govejega in svinjskega mesa. Vsak vzorec je bil testiran na prisotnost več različnih bakterij, pridobljeni izolati bakterij pa so bili nadalje testirani na odpornosti proti protimikrobnim zdravilom. Dodatno so se v spremljanje odpornosti vključili še izolati, pridobljeni v okviru monitoringa in nadzora salmonel pri perutnini. V testiranje odpornosti proti protimikrobnim zdravilom je bilo vključenih izbranih 551 izolatov različnih vrst bakterij.

Pri **spremljanju skladnosti na področju monitoringa in nadzora salmonel** pri perutnini je bilo v letu 2019 vključenih 129 odraslih matičnih jat, 251 odraslih jat nesnic, 2.496 jat brojlerjev in 116 jat pitovnih puranov. V matičnih jatah je bila salmonela ugotovljena v dveh jatah (serovar Infantis), kar je največ od začetka izvajanja programa nadzora salmonel. Pri pitovnih puranih je bila salmonela ugotovljena v eni jati (serovar Coeln). V jatah odraslih nesnic je bila Salmonella spp. ugotovljena pri 4,4 % odraslih jat nesnic, kar je primerljivo z letom 2018. Odstotek odraslih jat nesnic, kjer sta bila ugotovljena ciljna serovara salmonel (S.Enteritidis/S.Typhimurium) je znašal 0,79 %, kar je nekoliko več kot leta 2018. V jatah brojlerjev je bil od ciljnih serovarov salmonel ugotovljen serovar Typhimurium v štirih jatah (0,16 %), odstotek jat pozitivnih na Salmonella spp. pa je znašal 12,5 %, kar je nekoliko manj kot leta 2018. V jatah brojlerjev sta bila najpogosteje ugotovljena serovar Infantis in Salmonella skupina O7, ki je bil ugotovljen pri skoraj 90 % pozitivnih jat.

10.5 Varstvo rastlin

Na področju **zdravja rastlin** je bilo leta 2019 izvedenih 44 programov preiskav škodljivih organizmov (ŠO). Na podlagi njihovih rezultatov je bila potrjena odsotnost ali prisotnost oziroma je bil določen status ŠO v Sloveniji. Skupno je bilo opravljenih 14.347 fitosanitarnih pregledov (leta 2018: 14.505), in sicer 4.070 pri nadzoru pošiljk iz uvoza, 7.112 pri izvozu in 3.165 v notranjosti države.

Opravljenih je bilo 776 fitosanitarnih pregledov pri registriranih uvoznikih, distributerjih, trgovcih in pridelovalcih na mestih pridelave. Pri pridelovalcih na podlagi letne prijave pridelave fitosanitarni inšpektorji opravijo predpisane zdravstvene preglede in izdajo potrdilo o zdravstveni ustreznosti, ki potrjuje, da rastline za saditev ali rastlinski proizvodi niso okuženi s karantenskimi oziroma drugimi nadzorovanimi ŠO. Opravljenih je bilo tudi 336 pregledov na področju premeščanja rastlin, rastlinskih proizvodov in nadzorovanih predmetov (pregledi v distribuciji in maloprodaji, vključno s pregledi skladišč lesenega pakirnega materiala).

Pri pridelavi zunaj registriranih mest je bilo leta 2019 opravljenih 2.051 pregledov v okviru nadzora predpisanih ukrepov zaradi ugotavljanja navzočnosti in preprečevanja širjenja ŠO s seznamov CD/2000/29 in izvedbenih sklepov Evropske komisije, pri preverjanju izvedbe odrejenih ukrepov inšpektorja in nadzora ukrepov za preprečevanje širjenja in zatiranja ambrozije. Pri tem so bila najpogosteje pregledana vsebinska področja glede ŠO pregledi zdravstvenega stanja vinogradov v žariščih okužb z zlato trsno rumenico (465 pregledov) in nadzor izvedbe predpisanega zatiranja ameriškega škržatka v žariščih okužb z zlato trsno

rumenico (135 pregledov) ter v varnostnih območjih (381 pregledov). Zaradi suma navzočnosti ambrozije je bilo opravljenih 184 pregledov. Inšpekcijski nadzor glede omejitev premika čebeljih družin z okuženih območij, žarišč okužbe in 3-kilometrskega pasu od roba žarišč okužbe s hruševim ožigom, so inšpektorji preverili 94-krat. Na območju intenzivne pridelave hmelja so inšpektorji preverjali izvedbo ukrepov, odrejenih z inšpekcijskimi odločbami, zaradi potrjene okužbe z viroidnimi zakrnelostmi hmelja (183 pregledov).

Pri ugotavljanju skladnosti v zvezi s ŠO je bilo v letu 2019 skupaj ugotovljenih 576 neskladij. Zaradi okužbe s ŠO je bilo ugotovljenih 511 neskladij, zaradi neizvajanja predpisanih ali odrejenih ukrepov za preprečevanje širjenja škodljivih organizmov pa 64 neskladij. Največje število neskladij so fitosanitarni inšpektorji ugotovili pri pregledih zunaj registriranih mest pridelave, pri pridelavi na kmetijskih površinah.

Zaradi okužb s ŠO so fitosanitarni inšpektorji v upravnem postopku izdali 381 upravnih inšpekcijskih odločb. Največ ukrepov uničenja okuženih rastlin je bilo odrejenih zaradi okužbe z zlato trsno rumenico oziroma v žariščih okužbe zlate trsne rumenice zaradi navzočnosti trt z bolezenskimi znamenji trsnih rumenic (280 odrejenih ukrepov uničenja) ter ukrepov za preprečevanje vnosa in širjenja viroidnih zakrnelosti hmelja (skupaj 70 odločb). Poleg uničenja so inšpektorji pri slednjih okužbah odredili tudi ustrezne higienske ukrepe, tretiranje, prepoved premeščanja drugih gostiteljskih rastlin in začasno prepoved gojenja na mestu pridelave. Inšpektorji so v štirih primerih izrekli sankcije za prekršek, ker zavezanec ni izpolnil v roku obveznosti glede uničenja okuženih rastlin.

Zaradi navzočnosti tujerodne rastline pelinolistne ambrozije so inšpektorji ob ugotovitvi njene navzočnosti izrekli ukrepe (151 opozoril po ZIN). Z upravno odločbo so bili ukrepi odrejeni sedemkrat. V sedmih primerih je bil uveden prekrškovni postopek, od tega je bila petkrat izdana odločba in dvakrat izdan plačilni nalog.

V okviru **uradnega nadzora registriranih sort** je bilo leta 2019 vloženi 97 novih prijav za vpis v sortno listo, od tega 14 za obnovo, tri prijave pa so bile zaključene brez vpisa sorte v sortno listo. V sortno listo je bilo vpisanih 51 sort. Izdanih je bilo tudi 68 odločb o vpisu v SEME-register in 37 odločb o izbrisu iz registra. Šest sort je bilo izbranih iz sortne liste, ker jim je z 31. decembrom 2019 preteklo obdobje za katerega so bile vpisane.

Uradni nadzor pri dobaviteljih in na trgu opravljajo fitosanitarni inšpektorji skladno s Planom dela inšpekcije. V okviru nadzora dobaviteljev se preverja izpolnjevanje pogojev za vpis v SEME-register, skladnost dejanskega stanja pri opravljanju dejavnosti dobavitelja s podatki iz SEME-registra, izpolnjevanje predpisanih obveznosti dobavitelja ter pogoji, ki jih morajo izpolnjevati dobavitelji, ki izdajajo etikete in potrdila dobavitelja. Inšpekcijski nadzor na trgu izvajajo ne glede na poreklo rastlin, rastlinskih proizvodov in nadzorovanih predmetov naključno, kadarkoli in povsod tam, kjer se ti premeščajo, pridelujejo, predelujejo, skladiščijo ali prodajajo.

Pri nadzoru registriranih dobaviteljev je bilo leta 2019 ugotovljenih 24 neskladij. Ugotovljena neskladja se nanašajo predvsem na neizpolnjevanje obveznosti dobaviteljev, neizpolnjevanje zahtev za trženje semenskega materiala kmetijskih rastlin in neizpolnjevanje zahtev glede sort. Izrečenih je bilo 13 opozoril po ZIN, izdani sta bili dve odločbi o prepovedi trženja semenskega materiala in izrečene štiri sankcije za prekrške.

V letu 2019 so fitosanitarni inšpektorji opravili 591 uradnih nadzorov na trgu in ugotovili 57 neskladij. Izrekli so 11 opozoril po ZIN ter izdali 54 odločb o prepovedi trženja semenskega materiala, ki ne izpolnjuje predpisanih zahtev za trženje, in izrekli 19 sankcij za prekrške.

11 GOZDARSTVO IN LOVSTVO

11.1 Gozdarstvo

11.1.1 Površina gozdov, lesna zaloga in posek lesa

Površina gozdov

Po podatkih MKGP (evidenca dejanske rabe kmetijskih in gozdnih zemljišč) je bilo konec leta 2019 v Sloveniji 1.195.808 ha gozdov, kar je 58,96 % celotne površine Slovenije. Ob upoštevanju desetletnih gozdnogospodarskih načrtov (GGN) je površina slovenskih gozdov v letu 2019 znašala 1.176.754 ha, skupaj z drugimi gozdnimi zemljišči pa 1.194.704 ha. Od površine slovenskih gozdov je največ gospodarskih gozdov (1.068.484 ha); to so večnamenski gozdovi in gozdovi s posebnim namenom, v katerih so gozdnogospodarski ukrepi dovoljeni. Sledijo varovalni gozdovi (98.762 ha) in gozdni rezervati (9.508 ha).

Površina gozdov se na ravni države po več kot 130 letih ne povečuje več, obstajajo pa razlike med posameznimi območji. Še vedno velja, da se z gozdom zaraščajo površine na odmaknjenih in za kmetijsko proizvodnjo manj primernih zemljiščih, na primestnih območjih in na območjih intenzivnega kmetijstva (predvsem ravninski in nižinski svet) pa se pojavljajo veliki pritiski na gozd in gozdni prostor. Ob upoštevanju soglasij in dovoljenj ter nezakonitih posegov v gozdove je bilo v letu 2019 evidentiranih 2.851 posegov na skupni površini 577 ha, kar je podobno kot v letu 2018 (552 ha). V strukturi vzrokov za posege v gozdove v letu 2019 je bilo na prvem mestu kmetijstvo (57 %), sledita mu infrastruktura (17 %) in rudarstvo (9 %).

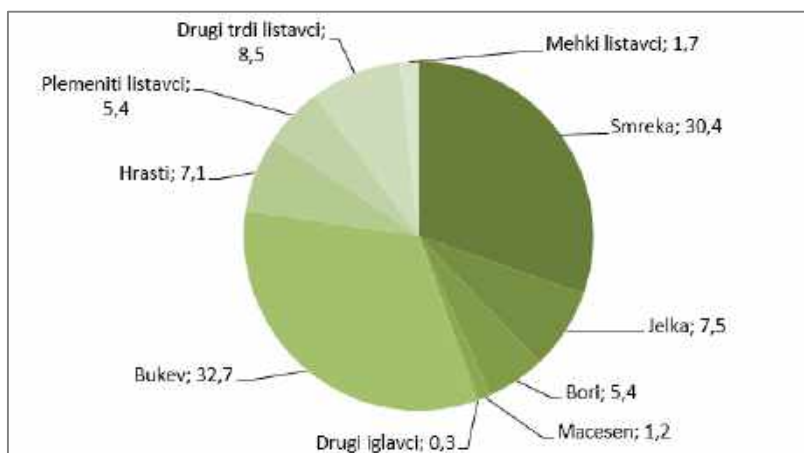
Lastništvo gozdov

Razmerje površin državnih in zasebnih gozdov (z občinskimi) se je spremenilo s 34 : 66 v letu 1996 na 20 : 80 v letu 2019. Po podatkih GGN je tako največ gozdov v letu 2019 v zasebni lasti (77 %; 907.080 ha). Sledijo gozdovi v državni lasti (20 %; 238.646 ha) in gozdovi v lasti lokalnih skupnosti (3 %; 31.028 ha).

Lesna zaloga

Ob upoštevanju podatkov GGN v letu 2019 znaša lesna zaloga gozdov v skupnem obsegu 356.745.852 m³, kar je za 0,4 % več glede na predhodno leto.

Slika 37: Struktura lesne zaloge po drevesnih vrstah v letu 2019

Vir: ZGS

Povprečna lesna zaloga vseh gozdov (ob upoštevanju tudi na novo zaraslih površin) znaša 303 m³/ha, v gospodarskih gozdovih pa znaša lesna zaloga 310 m³/ha. Letni prirastek lesa v vseh gozdovih je ob koncu leta 2019 znašal 7,50 m³/ha in 7,77 m³ v gospodarskih gozdovih.

Zaradi posledic prenamnožitve podlubnikov ter poseka oslabljenih in starih dreves, se nadaljuje trend zmanjševanja deleža iglavcev in večanja deleža listavcev, pri čemer razmerje med iglavci in listavci v lesni zalogi trenutno znaša 45 : 55. V zadnjih petih letih je največje zmanjšanje pri smreki in borih, povečala pa sta se deleža bukve in plemenitih listavcev. Deleži drugih drevesnih vrst (macesen, jelka in mehki listavci) ostajajo večinoma nespremenjeni.

Posek lesa v gozdovih

Letni možni posek na podlagi GGN se je v letu 2019 glede na leto prej povečal za 2 %, na 6.985.621 m³. Posekanih pa je bilo 5.287.863 m³ lesne mase oziroma 13 % manj kot v letu prej. Od tega je bilo posekanih 3.326.578 m³ iglavcev, kar je manj kot v predhodnem letu (– 24 %), in 1.961.285 m³ listavcev, kar je več kot leto prej (+16 %). Glede na možni posek po GGN je količina poseka dosegla 76 % načrtovanega poseka; ob tem je bil posek iglavcev nekoliko presežen (105 %), realizacija poseka listavcev (51 %) pa izjemno majhna.

Preglednica 82: Možni posek, evidentirana količina poseka in delež realizacije; 2016–2019

	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Možni posek (m³), skupaj	6.457.375	6.607.265	6.837.356	6.985.621	102,2
Iglavci	2.920.939	2.973.607	3.070.344	3.157.261	102,8
Listavci	3.536.436	3.633.658	3.767.012	3.828.360	101,6
Količina poseka (m³), skupaj	6.102.630	4.984.635	6.060.959	5.287.863	87,2
Iglavci	4.013.145	3.295.974	4.367.576	3.326.578	76,2
Listavci	2.089.485	1.688.661	1.693.383	1.961.285	115,8
Realizacija (%), skupaj	95	75	89	76	
Iglavci	137	111	142	105	
Listavci	59	46	45	51	

Vir: ZGS

Preglednica 83: Posek v slovenskih gozdovih po vrstah sečnje (m³); 2019

	Iglavci	Listavci	Skupaj	Struktura (%)
Varstveni (sanacijske sečnje) posek	1.940.200	191.713	2.131.914	40,3
Negovalni posek	837.993	1.399.636	2.237.629	42,3
Posek oslabelega drevja	445.631	258.079	703.710	13,3
Krčitve	47.903	57.975	105.878	2,0
Posek za gozdno infrastrukturo	41.721	29.789	71.510	1,4
Posek brez odobritve	9.172	17.635	26.807	0,5
Umetna obnova	1.226	3.959	5.185	0,1
Ostali vzroki sečnje	2.733	2.498	5.231	0,1
Skupaj	3.326.579	1.961.284	5.287.863	100
Letni možni posek	3.157.261	3.828.360	6.985.621	

Vir: ZGS

V letu 2019 je evidentirani posek brez odobritve znašal 0,5 % od skupne količine poseka, od tega pri iglavcih 0,3 % in 0,9 % pri listavcih. Vseh dogodkov s posekom brez odobritve je bilo 1.734 (leta 2018: 1.283). Največ poseka brez odobritve je bilo v letu 2019 v GGO Celje (1,1 %), Sežana (1,0 %) in Ljubljana (0,9 %), najmanj pa v GGO Postojna in Kočevje (0,1 %). Po številu nedovoljenih posekov izstopajo GGO Novo mesto (277), Maribor (257) in Murska Sobota (247).

11.1.2 Varstvo, obnova in nega gozdov

Varstvo gozdov

Sanitarni posek, skupaj s posekom prizadetega drevja zaradi sečnje, je v letu 2019 znašal 2,8 milijona m³ drevja (leta 2018: 4,0 mio m³) oziroma 53 % celotnega poseka. Velik delež sanitarnega poseka je zlasti posledica poseka zaradi prenamnožitve podlubnikov na območju vetroloma iz leta 2017, poseka poškodovanih dreves v vetrolomih iz decembra 2017 in oktobra 2018 ter lokalno močnih vetrov v letu 2019. V sanitarnem poseku tako obsega posek zaradi podlubnikov 47 %, posek zaradi naravnih ujm 40 % (34 % veter, 4 % žled iz leta 2014 in 2 % sneg in plazovi), sledi posek zaradi bolezni gozdnega drevja (7 %) in posek iz drugih sanitarnih vzrokov (6 %).

V sanitarnem poseku je bilo posekanih 84 % iglavcev in 16 % listavcev. Zaradi prevladujočega sanitarnega poseka zaradi smrekovih podlubnikov in dejstva, da je bila v vetrolomih najbolj poškodovana smreka, je bil v sanitarnem poseku največji delež smreke (72 %), sledijo jelka (10 %) in bukev (8 %). Delež vseh drugih drevesnih vrst v sanitarnem poseku je 10 %.

Preglednica 84: Sanitarni posek (000 m³); 2009–2019

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sanitarni posek, skupaj	929	698	660	715	1.377	4.207	3.942	3.769	2.543	4.043	2.836
Iglavci	698	539	509	536	811	2.464	2.857	1.018	2.178	3.549	2.386
Listavci	231	159	151	179	567	1.743	1.085	2.751	365	495	450
Delež v celotnem poseku (%)	28	21	17	18	29	66	65	62	51	67	53

Vir: ZGS

Največji delež porabljenega časa za izvajanje varstvenih del v gozdovih je bil namenjen varstvu pred divjadjo (61 %), sledita varstvo pred požari (19 %) in varstvo pred škodljivimi žuželkami (17 %). Za druga varstvena dela je bilo porabljenih 4 % časa.

Preglednica 85: Obseg opravljenih varstvenih del v gozdovih (število dni); 2009–2019

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Varstvo pred divjadjo	7.342	7.076	6.586	4.401	3.419	3.058	3.329	3.723	4.392	4.371	7.274
Varstvo pred podlubniki	6.209	5.543	4.228	1.864	2.253	4.903	3.167	2.928	2.764	1.936	1.975
Varstvo pred požari	2.493	3.731	6.045	1.659	1.748	3.277	2.155	3.723	2.482	2.050	2.242
Drugo varstvo	714	541	551	338	266	247	282	215	793	484	456

Vir: ZGS

Povečana požarna ogroženost je bila razglašena konec februarja in v začetku marca na območju celotne države, na Primorskem je trajala do 19. marca 2020. Na JV Slovenije je bila razglašena tudi konec junija in v začetku julija. V tem obdobju ni bilo večjih gozdnih požarov. Največji požar v letu 2019 je bil avgusta na Cerju v Kraškem GGO. Zajel je dobrih 85 ha površin, od tega 37 ha gozda in 48 ha kmetijskih površin v zaraščanju.

V letu 2019 je bilo popisanih 84 požarov v naravnem okolju (od tega je gozdno površino zajelo 61 požarov). Skupne opožarjene površine je bilo 154 ha (leta 2018: 20 ha), od tega 45 % visokega gozda, 2 % panjevcev in 53 % negozdnih površin. Povprečna pogorela površina v gozdnih požarih je bila 1,83 ha. Največ požarov je bilo v GGO Sežana (42 požarov).

Preglednica 86: Število gozdnih požarov in površina pogorišč; 2009–2019

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Število požarov	122	32	114	168	75	35	93	90	108	32	84
Površina pogorišč (ha)	201	120	288	1.006	66	18	65	526	441	20	154

Vir: ZGS

Obnova in nega gozdov

V letu 2019 so bila v gozdovih vseh lastništev skupno opravljena negovalna dela na 4.298 ha. Glede na letni program je to 42 % negovalnih del, glede na načrtovano nego v GGN pa 32 %. V zasebnih gozdovih so bila negovalna dela opravljena na 1.876 ha, kar je 26 % v primerjavi s programom vlaganj v gozdove za leto 2019 in 20 % od obsega negovalnih del, predvidenih z GGN. V državnih gozdovih so bila negovalna dela v letu 2019 opravljena na 2.336 ha, kar je 76 % v primerjavi s programom del za leto 2019 in 60 % od obsega negovalnih del, predvidenih z GGN.

Preglednica 87: Struktura obnove in nege gozdov; 2016–2019

Vrsta dela	Program (ha)				Realizacija (ha)				Indeks (program = 100)			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Priprava sestoja	2.745	2.461	1.789	2.044	637	599	872	796	23	24	49	39
Priprava tal	409	383	411	523	179	222	292	428	44	58	71	82
Saditev in setev	681	654	700	776	334	346	478	586	49	53	68	76
Skupaj obnova	3.835	3.498	2.900	3.343	1.150	1.167	1.642	1.810	30	33	57	54
Obžetev	1.457	1.620	1.848	2.123	887	1.037	1.247	1.530	61	64	67	72
Nega mladja	1.409	1.476	1.379	1.571	512	530	471	601	36	36	34	38
Nega gošče	2.618	2.821	2.750	2.881	787	1.019	934	1.061	30	36	34	37
Redčenja (I. in II.)	4.512	4.398	3.773	3.726	1.292	1.154	1.130	1.106	29	26	30	30
Skupaj negovalna dela	9.996	10.315	9.750	10.301	3.478	3.740	3.782	4.298	35	36	39	42
Skupaj gojitvena dela	13.831	13.813	12.650	13.644	4.628	4.907	5.424	6.108	33	36	43	48

Vir: ZGS

11.1.3 Dela na gozdnih prometnicah

Po podatkih iz evidence gozdnih cest (EGC), ki jo vodi ZGS, je bila leta 2019 skupna dolžina gozdnih cest 12.717 km (gozdne ceste in protipožarne gozdne ceste), od tega 3.690 km v državnih gozdovih, 8.921 km v zasebnih gozdovih in 106 km v gozdovih lokalnih skupnosti. Leta 2019 je bilo zgrajenih 9,4 km gozdnih cest, kar je 1,1 km manj kot v letu 2018.

Preglednica 88: Gradnja in rekonstrukcija gozdnih vlak (km); 2009–2019

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Zasebni gozdovi, od tega:											
– novogradnje	295,3	174,4	336,3	308,3	177,8	237,6	254,9	265,9	366,9	324,2	282,0
– rekonstrukcije	148,4	90,0	72,6	74,1	42,7	42,0	58,4	53,5	50,1	49,0	48,0
Državni gozdovi, od tega:											
– novogradnje	168,6	348,1	193,4	173,0	139,9	114,5	138,9	129,6	90,6	89,8	93,5
– rekonstrukcije	169,5	112,7	137,5	118,9	112,4	76,6	104,1	75,6	63,2	47,1	41,7
Skupaj, od tega:											
– novogradnje	463,9	522,5	529,7	481,3	317,7	352,0	394,0	395,0	457,5	414,0	375,5
– rekonstrukcije	317,9	202,7	210,1	193,0	155,1	118,6	162,5	129,1	113,4	96,1	89,7
Skupaj, gozdne vlake	781,8	725,2	739,8	674,3	472,8	470,6	556,5	524,1	570,9	510,1	465,2

Vir: ZGS

Obseg gradenj gozdnih cest se je rahlo zmanjšal v državnih gozdovih in nekoliko povečal v zasebnih gozdovih, vendar še vedno zaostaja za cilji območnih načrtov. Rekonstruiranih je bilo

2,8 km gozdnih cest, kar je 0,7 km več kot v letu 2018. Leta 2019 je ZGS označil (trasiral) okoli 569 km gozdnih vlak (leta 2018 526 km) ter pripravil in na novo zgradil 465 km gozdnih vlak.

Preglednica 89: Struktura virov financiranja za vzdrževanje gozdnih cest; 2009–2019

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Skupaj (000 EUR)	5.801	5.619	5.253	5.276	5.639	6.774	6.094	4.771	4.727	6.040	5.620
Struktura (%)											
proračun RS	22	23	24	24	22	18	21	27	27	21	25
lastniki gozdov	38	35	38	38	36	30	25	33	41	42	52
SiDG*	14	16	14	17	18	20	25	–	–	12	–
občine	22	26	24	21	24	15	18	21	29	25	23
drugo	3	–	–	–	–	16	11	18**	3	–	–

* Do leta 2016 je z državnimi gozdovi gospodaril SKZGRS, naprej pa SiDG.

** Koncesijska sredstva.

Vir: ZGS

Obseg vseh zbranih sredstev za vzdrževanje gozdnih cest je v letu 2019 znašal 5,6 milijona EUR. Ta sredstva obsegajo predvsem pristojbine lastnikov gozdov ter sredstva države in občin. Poleg tega je precejšen del sredstev (700.000 EUR) v okviru sanacije gozdov prispeval tudi SiDG. Sredstva občin so po območjih porazdeljena zelo neenakomerno. Največji prispevek občin je na območjih, kjer se gozdne ceste uporabljajo tudi v javne namene (npr. območna enota ZGS Slovenj Gradec), na drugih območjih pa je precej manjši ali ga sploh ni.

11.1.4 Gozdni lesni sortimenti in druge gozdne dobrine

Gozdni lesni sortimenti

V letu 2019 je obseg proizvodnje gozdnih lesnih sortimentov (GLS) znašal 4.729 tisoč m³, kar je manj od predhodnega leta, vendar na podobni ravni kot v letu 2017. Razlog za 8 % zmanjšanje proizvodnje GLS v primerjavi z letom 2018 je predvsem v manjšem obsegu sanitarnega poseka zaradi naravnih motenj v gozdovih. Kljub manjši proizvodnji GLS, je bila proizvodnja sortimentov listavcev za 15 % večja kot v letu 2018 ter primerljiva z letoma 2015 in 2016. Proizvodnja sortimentov iglavcev se je zmanjšala za 19 %; na tako nizki ravni ni bila že vse od leta 2013.

Preglednica 90: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m³); 2017–2019

	2017			2018			2019		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Hlodovina	2.200	295	2.495	2.553	280	2.833	2.123	352	2.476
Les za celulozo in plošče	532	400	932	659	366	1.025	492	500	992
Drug okrogli industrijski les	20	50	70	33	55	88	20	47	67
Les za kurjavo	170	943	1.113	220	979	1.199	163	1.032	1.195
Skupaj*	2.922	1.688	4.610	3.466	1.680	5.146	2.798	1.931	4.729

* Gozdni lesni sortimenti iz gozdov.

Vir: MKGP, ZGS, GIS, SURS, SiDG, preračuni GIS.

Proizvodnja GLS v državnih gozdovih (v upravljanju družbe SiDG d.o.o. in Ministrstva za obrambo RS) se je v letu 2019 zmanjšala (za 15 %) in znašala 1,30 milijona m³. Obseg proizvodnje je bil še vedno večji kot v letu 2017 (1,16 mio m³) in podoben obsegu iz leta 2016, ko je proizvodnja GLS v državnih gozdovih znašala 1,37 milijona m³. Po drevesnih vrstah sortimentov se je proizvodnja v državnih gozdovih v letu 2019 izrazito povečala pri listavcih (+82 %) in zmanjšala pri iglavcih (–35 %). Čeprav se je proizvodnja GLS iglavcev zmanjšala za kar občuten delež, je v primerjavi z letom 2017 še vedno za 16 % večja, kar kaže na ekstremno leto 2018, predvsem z vidika sanitarnih sečenj. Delež proizvodnje hlodovine

iglavcev iz državnih gozdov je v letu 2019 znašal 28 % (leta 2018: 37 %) glede na skupno proizvodnjo hlodovine iglavcev. Ostalo izvira iz zasebnih gozdov (v manjšem obsegu še iz gozdov lokalnih skupnosti), ki so hkrati glavni vir hlodovine iglavcev, ki gre nadaljnje v izvoz.

Glede na strukturo poseka kategorij GLS iglavcev iz državnih gozdov se je v letu 2019 delež hlodovine zmanjšal v primerjavi z letom 2018 (za 3 %). Se je pa v strukturi poseka iglavcev povečal delež kategorije les za celulozo in plošče. Pri strukturi poseka kategorij GLS listavcev iz državnih gozdov se je v letu 2019 povečal delež hlodovine in lesa za celulozo in plošče (skupaj +11 %), zmanjšal pa delež kategorije drugi okrogli industrijski les ter les za kurjavo.

Največ okroglega lesa so predelala podjetja v industriji žaganega lesa (nad 1 milijon m³), od tega z več kot 80 % prevladuje predelava iglavcev. Sledijo industrije lesnih kompozitov, mehanske celuloze in kemikalij, ki so skupno predelale več kot pol milijona m³ (od tega je dobra polovica lesa iglavcev). Velik porabnik okroglega lesa so gospodinjstva, ki letno porabijo nad milijon m³ lesa za kurjavo, vendar del tega izvira tudi iz negozdnih virov. Po podatkih SURS-a se poraba drv v gospodinjstvih za proizvodnjo energije zmanjšuje. Med razlogi so tudi globalno segrevanje ozračja in posledično milejše zime v zadnjem obdobju.

Slika 38: Poraba drv (pridobljenih iz gozdnih in negozdnih površin) v gospodinjstvih za proizvodnjo energije (000 t); 2009–2018

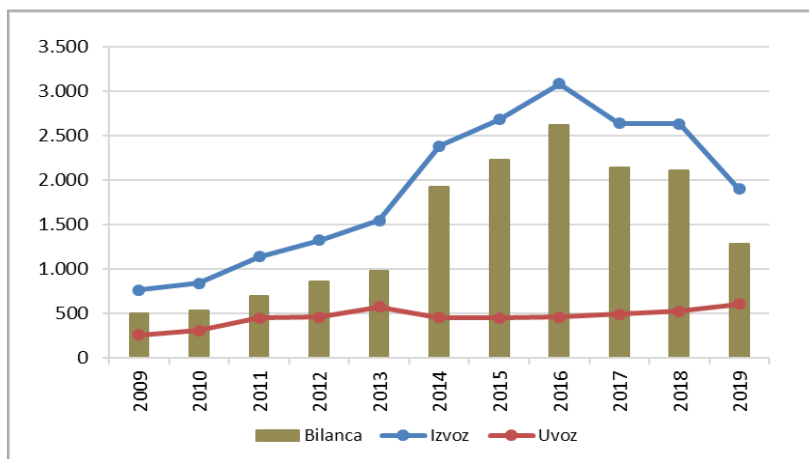
Vir: SURS

V obdobju 2007–2017 se je po podatkih zbranih s strani Gozdarskega inštituta Slovenije krepila proizvodnja sekancev, ki je v letu 2017 dosegla 2,2 milijona nasutih m³. Vhodne surovine za proizvodnjo sekancev so predvsem sečni ostanki (36 %), okrogli les slabše kakovosti (32 %) in žagarski ostanki (28 %), majhen delež pa predstavljajo ostali viri (4 %).

Zunanja trgovina gozdnih lesnih sortimentov

Zaradi neuravnoteženosti med letno proizvodnjo in porabo se je v Sloveniji pred letom 2018 več kot desetletje povečeval zunanjetrgovinski presežek v vseh kategorijah okroglega lesa, največji pa je bil zabeležen v obdobju 2015–2018 (nad 2 milijona m³ za okrogli les skupaj).

Podatki o zunanjetrgovinskem presežku pomenijo, da je proizvodnja okroglega lesa večja od porabe. V letu 2019 se je zunanjetrgovinski presežek okroglega lesa zmanjšal za kar 39 % v primerjavi z letom prej. Še vedno je največji zunanjetrgovinski presežek v kategoriji hlodi za žago in furnir iglavcev, ki je v letu 2019 znašal 0,66 milijona m³, vendar se je v primerjavi z letom 2018 zmanjšal za 53 %. Kar za 77 % se je v primerjavi z letom 2018 povečal zunanjetrgovinski presežek v kategoriji okrogli industrijski les listavcev.

Slika 39: Izvoz, uvoz in zunanjetrgovinska bilanca okroglega lesa (000 m³); 2009–2019

Vir: SURS, preračuni GIS

Slovenija je izrazita izvoznica nepredelanega okroglega lesa. Izvoz okroglega lesa se je v letu 2019 glede na predhodno leto na skupni ravni zmanjšal za 28 % in je znašal 1,91 milijona m³. Pri tem se je izvoz okroglega industrijskega lesa iglavcev zmanjšal za 39 % (1,17 mio m³), izvoz okroglega industrijskega lesa listavcev pa povečal za 54 % (0,55 mio m³) in je dosegel največjo količino po letu 2015. Izvoz v kategoriji lesa za kurjavo (listavci in iglavci) se je v primerjavi z letom prej zmanjšal za 46 % in dosegel najmanjšo količino v obdobju 2007–2019 (0,20 mio m³).

Preglednica 91: Izvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m³); 2014–2019

IZVOZ	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Okrogli les – skupaj, od tega:	2.385	2.683	3.084	3.062	2.636	1.910
– Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	1.965	2.303	2.718	2.466	2.278	1.714
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	1.363	1.665	2.228	1.938	1.919	1.168
<i>hlodi za žago in furnir, iglavci</i>	954	1.289	1.810	1.416	1.436	769
<i>les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci</i>	410	375	418	522	483	399
– Okrogli industrijski les, listavci	601	638	489	528	359	546
– Les za kurjavo – skupaj	420	380	366	595	358	196

Vir: SURS, preračuni GIS

Glavni državi uvoznici nepredelanega okroglega lesa iz Slovenije sta bili v letu 2019 Avstrija (46 %) in Italija (37 %), ki od celotne izvožene količine okroglega lesa iz Slovenije v tem letu obsegata 83 % trga. Po strukturi posameznih kategorij se je v Avstrijo glede na količino lesa največ izvažala hlodovina iglavcev (71 %), v Italijo pa je prevladoval izvoz okroglega industrijskega lesa listavcev (55 %), ki skupaj s kategorijo les za kurjavo listavcev predstavljata 72 % celotne izvožene količine okroglega lesa v Italijo.

Izvoz GLS je v letu 2019 predstavljal 40 % celotne proizvedene količine GLS v Sloveniji, vendar del izvoza izvira tudi iz uvoza. Izvoz hlodovine iglavcev za žago in furnir je v letu 2019 predstavljal 36 % proizvedene količine teh sortimentov (leto 2018: 55 %).

Uvoz nepredelanega okroglega lesa v Slovenijo od leta 2016 narašča in je v letu 2019 presegel 0,6 milijona m³. Glede na skupno količino uvoženega okroglega lesa na slovenski trg v letu 2019 prevladujeta les za celulozo in plošče ter drugi okrogli industrijski les iglavcev (38 %), sledi les za kurjavo listavcev (26 %). Delež uvoza hlodovine iglavcev v skupni količini uvoženega okroglega lesa v letu 2019 se je povečal na 18 % (leto 2018: 5 %). Glavne države izvoznice nepredelanega lesa v Slovenijo so bile v letu 2019 Hrvaška, Italija in Avstrija. Iz Hrvaške sta se uvažala predvsem okrogli industrijski les listavcev in les za kurjavo listavcev,

iz Italije pa sta prevladovala uvoz hlodovine iglavcev ter les za celulozo in plošče iglavcev. Iz Avstrije je bil večinoma uvožen les za celulozo in plošče iglavcev.

Preglednica 92: Uvoz gozdnih lesnih sortimentov (000 m³); 2014–2019

UVOZ	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Okrogli les – skupaj, od tega:	455	449	459	563	524	614
– Okrogli industrijski les – skupaj, od tega:	288	297	274	343	350	456
– Okrogli industrijski les, iglavci, od tega:	154	185	144	201	237	344
hlodi za žago in furnir, iglavci	15	16	24	18	29	113
les za celulozo in plošče ter drug okrogli industrijski les, iglavci	139	169	120	183	208	231
– Okrogli industrijski les, listavci	134	112	130	141	113	112
– Les za kurjavo – skupaj	168	152	184	220	174	158

Vir: SURS, preračuni GIS

Med dejavniki, ki so vplivali na zunanjo trgovino lesa v letu 2019, je tudi ukrep Hrvaške, ki je z junijem 2017 omejila (prepovedala) izvoz nepredelane hrastovine za dve leti. Prepoved izhaja iz sprejetega predpisa o fitosanitarnih ukrepih za preprečevanje širjenja stenice hrastove čipkarice (*Corythucha arcuata*) in velja za ves okrogli les (hlodovina, les za plošče, drug industrijski les, les za kurjavo), žagan les, če je vlažnost nad 20 %, ter za lesne ostanke, ki nastanejo pri pridobivanju lesa in predelavi lesa, drevesnih vrst dob in graden.

Cene gozdnih lesnih sortimentov

Odkupne cene GLS iz zasebnih gozdov, ki jih mesečno in letno spremlja SURS, odražajo posledice sanacije ujm (žled, podlubniki in vetrolom) ter dogajanja na trgih v Avstriji in Italiji.

Odkupne cene hlodovine iglavcev so bile tudi v letu 2019 pod vplivom sanacije škod predvsem zaradi podlubnikov. Na skupni ravni so se cene v primerjavi z letom 2018 v povprečju znižale za 7 %, najbolj v drugi polovici leta 2019 (zaradi znižanja cen v Avstriji in Italiji, ki sta prevladujoča trga za hlodovino iglavcev iz zasebnih gozdov).

Preglednica 93: Odkupne cene gozdnih lesnih sortimentov iz zasebnih gozdov (EUR/m³, brez DDV)

	2015	2016	2017	2018	2019	2019_1č	2019_2č	2019_3č	2019_4č
Hlodi – iglavcev, skupaj	58,3	59,5	61,1	62,5	58,3	61,4	59,0	57,0	56,6
Hlodi, hrast	100,0	111,5	130,5	149,4	152,5	158,7	140,9	129,7	158,1
Hlodi, bukev	58,0	59,5	59,7	66,4	69,0	70,2	66,1	66,2	70,1
Les za celulozo in plošče, iglavcev	22,5	23,4	25,3	30,0	30,2	30,8	31,3	29,1	30,0
Les za celulozo in plošče, listavcev	34,4	33,7	41,2	48,0	46,4	49,7	42,6	42,1	46,2
Les za kurjavo, listavcev	29,2	31,0	37,6	43,0	46,7	z	z	44,6	43,8

2019_1č: prvo četrtletje leta 2019

2019_2č: drugo četrtletje leta 2019

2019_3č: tretje četrtletje leta 2019

2019_4č: četrto četrtletje leta 2019

z – Zaupni podatki.

Vir: SURS, preračuni GIS

Poleg hlodovine iglavcev so se odkupne cene iz zasebnih gozdov v letu 2019 znižale tudi pri kategorijah les za celulozo in plošče listavcev ter drugi okrogli industrijski les iglavcev. Povprečne odkupne cene hlodovine hrasta in bukve so se v letu 2019 zvišale za 2 % oziroma 4 % v primerjavi s prejšnjim letom, kar je posledica povečanega povpraševanja domačih in tujih podjetij po teh sortimentih. Najbolj se je v letu 2019 zvišala odkupna cena lesa slabše kakovosti listavcev (+9 %), kar kaže na pridobivanje vrednosti te kategorije GLS.

Cene na trgu GLS je v letu 2019 mesečno objavljala SURS, trikrat v letu pa jih je po izbranih kakovostnih razredih objavljala GIS. SiDG je javno objavljala cene po različnih vrstah prodaje (rezultati iz javnih pozivov, mesečni ceniki GLS za obračun GLS po dolgoročnih pogodbah ter tudi cenik lesa za kurjavo za fizične osebe).

Dosežene cene GLS iz državnih gozdov, ki jih upravlja SiDG, so bile v letu 2019 pod vplivom razmer na srednjeevropskem trgu gozdnih lesnih sortimentov, kjer sta bila ob povečanem obsegu sanitarne sečnje iglavcev zabeležena presežek gozdnih lesnih sortimentov iglavcev in močan padec prodajnih cen. V prodanih količinah so s 65 % prevladovali sortimenti iglavcev.

Povprečne prodajne cene GLS iz državnih gozdov so bile v letu 2019 pri hlodovini iglavcev 52,4 EUR/m³ (–7 % glede na leto 2018), pri hlodovini listavcev, pri katerih prevladuje bukovina pa 65,7 EUR/m³ (+2 %). Pri lesu za celulozo in plošče iglavcev (celulozni les) je bila dosežena cena 33,2 EUR/m³ (–5 %), pri lesu za plošče listavcev 44,4 EUR/m³ (–1 %), pri lesu za kurjavo listavcev pa 45,3 EUR/m³ (+6 %).

Gozdno semenarstvo in drevesničarstvo

Na MKGP je bilo v letu 2019 v register dobaviteljev gozdnega reprodukcijskega materiala vpisanih osem dobaviteljev, ki se ukvarjajo s pridelovanjem, trženjem in uporabo gozdnega reprodukcijskega materiala. Ta obsega semenski material, dele rastlin in sadilni material tistih drevesnih vrst in umetnih križancev, ki se v skladu s predpisi uporabljajo za obnovo gozdov s sadnjo in setvijo, pogozdovanje, snovanje in vzdrževanje trajnih zaščitnih ali protierozijskih pasov gozdnega drevja ter snovanje in vzdrževanje plantaž gozdnega drevja.

Leta 2019 je bilo za obnovo gozdov s sadnjo ter za sanacijo po ujmah in v požarih poškodovanih gozdov uporabljenih skupno 1.295.561 sadik gozdnega drevja 26 drevesnih vrst (56 % iglavcev in 44 % listavcev). Za izvedbo biomeliorativnih del, katerih namen je izboljšanje okolja za gozdne živali, je bilo dodatno posajenih še 3.260 sadik plodonosnih vrst. Za obnovo gozda so lastniki gozdov sami zagotovili 80 kg semena doba in 75 kg semena plodonosnih drevesnih vrst (oreh, kostanj ipd).

V letu 2019 ni bilo semenskega obroda drevesnih vrst, katerih seme lahko skladiščimo na dolgi rok, zato se rezerve semenskega materiala za semensko hranilnico ZGS niso dopolnjevale. Količine zalog semena v semenski hranilnici ZGS so konec leta 2019 skupaj znašale 446 kg.

11.1.5 Proračunski izdatki za naloge na področju gozdarstva in lovstva

V letu 2019 je bilo v okviru proračuna MKGP gozdarstvu namenjenih 68,9 milijona EUR. Del te vrednosti sestavljajo tudi sredstva, zbrana v okviru Gozdnega sklada, kjer se zbirajo sredstva od razpolaganja z državnimi gozdovi, iz letnega nadomestila za upravljanje državnih gozdov v višini 20 % prihodkov od zaračunane prodaje lesa in iz koncesijske dajatve za izkoriščanje državnih gozdov. Brez teh sredstev je bilo v gozdarstvu in lovstvu za redno financiranje in sofinanciranje nalog, ki jih določa Zakon o gozdovih, porabljenih 26,2 milijona EUR. Sredstva za naloge po Zakonu o gozdovih so bila leta 2019 nekoliko višja kot leta 2018 (+5,4 %). Skupaj z nalogami, ki jih določa Zakon o gospodarjenju z gozdovi v lasti RS, pa je bilo porabljenih 51,4 milijona EUR oziroma 69 % več kot v predhodnem letu, kar je predvsem rezultat občutno višjih sredstev Gozdnega sklada.

Preglednica 94: Poraba proračunskih sredstev za naloge na področju gozdarstva in lovstva (000 EUR); 2015–2019

	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
JAVNA GOZDARSKA SLUŽBA	19.700,0	20.168,6	21.103,3	21.532,5	22.737,2	105,6
PROGRAM OBNOVE, NEGE IN VARSTVA GOZDOV	1.315,9	1.298,7	1.274,3	1.320,9	1.338,9	101,4
Obnova gozdov	177,2	173,0	172,0	212,9	234,9	110,3
Obnova gozdov na pogoriščih in od ujm poškodovanih gozdov	194,2	184,8	195,0	184,7	177,3	96,0
Nega gozdov	345,3	345,6	332,7	345,5	358,8	103,8
Varstvo gozdov	526,6	513,6	513,4	499,1	514,6	103,1
Semenarska in drevsničarska dejavnost	2,5	11,7	3,1	25,0	3,3	13,2
Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali	70,0	70,0	58,1	53,7	50,0	93,1
VZDRŽEVANJE IN GRADNJA GOZDNIH CEST	1.182,4	1.215,0	1.263,4	1.266,7	1.420,4	112,1
SPREMLJAJOČI UKREPI V GOZDARSTVU IN LOVSTVU	512,3	672,6	645,6	710,9	670,4	94,3
Izvršba odločb ZZG Slovenije	7,8	3,9	1,0	0,0	0,7	–
Odškodnine zaradi razglasitve gozdov s posebnim namenom	1,5	2,0	2,0	2,0	2,0	100,0
Nevladne organizacije, strokovne prireditve, publicistika	0,0	7,1	2,7	5,3	0,0	0,0
Znanstvenoraziskovalno delo	343,0	366,2	399,5	397,8	389,3	97,9
Odškodnine za škodo, ki jo povzroči divjad	160,0	293,4	240,4	305,8	278,4	91,0
NALOGE PO ZAKONU O GOZDOVIH SKUPAJ	22.710,7	23.354,9	24.286,5	24.831,0	26.166,9	105,4
Odprava posledic žleda (sredstva proračunske rezerve)	–	–	–	–	–	–
Solidarnostna pomoč EU (gozdne ceste)	298,1	–	–	–	–	–
Javna služba za področje divjadi in lovstva	–	–	4,0	4,0	13,0	–
Gozdni sklad	–	449,6	1.677,4	5.571,6	25.196,4	–
NALOGE V GOZDARSTVU IN LOVSTVU SKUPAJ	23.008,8	23.804,4	25.967,9	30.406,6	51.376,3	–
Gozdni sklad – zbiranje sredstev*	–	5.621,3	9.711,1	13.932,4	17.547,4	–
SKUPAJ GOZDARSTVO IN LOVSTVO	23.008,8	29.425,7	35.679,0	44.339,02	68.923,7	–

* Navedena so zbrana sredstva Gozdnega sklada, dejanska izplačila iz tega naslova pa so navedena zgoraj.

Vir: MKGP

11.1.6 Znanstvenoraziskovalno delo in izobraževanje

Na Srednji gozdarski in lesarski šoli (SGLŠ) v Postojni je bilo v letu 2019 v program gozdar vpisanih 62 dijakov in v program gozdarski tehnik 78 dijakov, šolanje pa je zaključilo 22 dijakov v programu gozdar in 26 dijakov v programu gozdarski tehnik. Šola je izvajala tečaje za nacionalno poklicno kvalifikacijo (NPK) in skupno podelila 600 NPK certifikatov, in sicer 68 za gozdarja gojitelja, 188 za gozdarja sekača, 109 za gozdarja traktorista, 39 za gozdarja žičničarja, 39 za odkupovalca/odpremnika lesa, 156 za upravljavca strojev za strojno sečnjo in izvoz lesa z zgibnim polprikoličarjem ter enega za revirnega lovca.

Na Lesarsko šolo Maribor je bilo v šolskem letu 2018/19 v program gozdar vpisanih 25 dijakov, v program gozdar pa 24 dijakov. V letu 2019 so izobraževanje uspešno zaključili štiri gozdarje in 10 gozdarjev.

Na Biotehniško fakulteto, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire, je bilo v študijskem letu 2018/19 vpisanih skupno 210 študentov, od tega 72 v univerzitetni študijski program, 98 v visokošolski študijski program in 40 v magistrski študijski program. V letu 2019 je študij zaključilo 21 študentov univerzitetnega študijskega programa, 18 študentov visokošolskega in osem študentov magistrskega študijskega programa. V študijskem letu 2019/20 je vpisanih skupno 224 študentov, od tega 71 v univerzitetni študijski program, 99 v visokošolski študijski program in 54 v magistrski študijski program.

11.1.7 Gozdarska inšpekcija

Gozdarska inšpekcija, ki deluje v okviru Inšpektorata RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (IRSKGLR), šteje 16 gozdarskih inšpektorjev (vključno z vodjo inšpekcije). Sedež inšpektorjev je v območnih enotah in izpostavah inšpektorata, območje delovanja pa je omejeno z mejami GGO. Obseg dela gozdarskih inšpektorjev se zaradi naravnih ujm in posledične prevelike namnožitve škodljivih insektov, povečanega pritiska na gozd predvsem v okolici urbanih središč (nelegalni posegi v gozd, nedovoljena vožnja, nabiranje gozdnih plodov ...) ter posledično povečanega števila prijav in sprememb predpisov oziroma novih predpisov povečuje, število gozdarskih inšpektorjev pa kljub novim in zahtevnejšim nalogam že od leta 1995 ostaja enako.

Prednostna naloga nadzora v letu 2019 je bila nadzor nad izvajanjem sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del zaradi sanacije posledic naravnih ujm v preteklih letih. Gozdarski inšpektorji so leta 2019 opravili 2.657 pregledov ter izdali 165 odločb v inšpekcijskem postopku, 126 sklepov v zvezi s temi postopki in 24 sklepov v izvršilnih postopkih. Izdanih je bilo tudi 203 opozoril po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru (ZIN), s katerimi se zavezance opozori na nepravilnosti in na njihove posledice ter določi rok za njihovo odpravo.

Gozdarska inšpekcija je v letu 2019, podobno kot v preteklih letih, posebno pozornost namenila nadzoru nad izvajanjem določb zakona, ki ureja gozdove, s področja varstva in gojenja gozdov, predvsem neizvajanja sanitarnih sečenj v določenih rokih, ki je bilo v inšpekcijskih postopkih obravnavano 362-krat. Gozdarska inšpekcija je lani zaradi odprave posledic nepravilnosti pri izvedbi varstvenih in gojitvenih del izdala pet inšpekcijskih odločb in 10 opozoril po ZIN.

Povsem v vrhu števila kršitev predpisov je še vedno posek brez ali v nasprotju z izdano odločbo ZGS, v letu 2019 je bilo izvedenih 186 pregledov legalnosti sečnje. V predelih, kjer je velik obseg sanitarne sečnje, se obseg nedovoljenega poseka zmanjšuje. V povezavi z ugotovitvami v pregledih so bile izdane tri inšpekcijske odločbe in 32 opozoril po ZIN.

Tretji najpogostejši razlog inšpekcijskega ukrepanja so posegi v gozd brez soglasja ZGS oziroma sum kršitev 21. člena ZG. Med te po vsebini spadajo tudi krčitve gozdov v kmetijske namene brez dovoljenja ZGS. Pregledov te vrste kršitev je bilo 178. Izdanih je bilo 29 inšpekcijskih odločb in 18 opozoril po ZIN.

V letu 2019 je bilo izvedenih 98 inšpekcijskih nadzorov zaradi suma kršitev 1. odstavka 18. člena zakona, ki ureja gozdove, to je zmanjševanje ravnosti in rodovitnosti rastišč, stabilnosti ali trajnosti gozda oziroma ogrožanje funkcij gozdov. Izdanih je bilo 10 opozoril po ZIN in 16 ureditvenih odločb v inšpekcijskih postopkih.

Uredba (EU) št. 995/2010 prepoveduje dajanje nezakonito posekanega lesa na trg. Subjekti, ki dajejo les ali lesne proizvode na trg, morajo ravnati s potrebno skrbnostjo, zato morajo imeti vzpostavljen sistem potrebne skrbnosti (SPS). Trgovci z lesom in lesnimi proizvodi morajo biti v celotni dobavni verigi sposobni navesti dobavitelje in kupce proizvodov. Nadzor SPS se opravlja tudi ob drugih kršitvah določb Zakona o gozdovih, zlasti ob obravnavi nelegalnega poseka dreves. Nadzor je bil opravljen pri 243 subjektih, od tega je bilo pregledano 218 fizičnih in 25 pravnih oseb. Pri nadzoru SPS je bilo izdanih osem opozoril po ZIN z rokom za odpravo pomanjkljivosti in dve inšpekcijski odločbi. V prekrškovnih postopkih je bilo kršiteljem izrečenih, ker niso imeli vzpostavljenega sistema potrebne skrbnosti ali pa je bil ta pomanjkljiv ali pa so ravnali v nasprotju z njim, 18 opozoril po ZP, trije opomini in pet glob.

Gozdarska inšpekcija v skladu z Uredbo (EU) 995/2010, ki prepoveduje dajanje nezakonito posekanega lesa na trg, nadzoruje tudi dajanje nezakonito posekanega lesa na trg, ko sta

odvoz in prodaja lesa že izvršena. Tako je poleg globe zaradi sečnje dreves brez odločbe ali v nasprotju z določbo ZGS v letu 2019 izrekla tudi 12 opozoril po ZP, tri opomine in 24 glob zaradi dajanja nelegalnega posekanega lesa na trg. V dveh primerih sta bili izdani inšpekcijski odločbi, ki sta zavezancema prepovedali dati na trg nezakonito posekan les, ki še ni bil odpeljan iz gozda.

Skupno število izrečenih ukrepov v prekrškovnem postopku v letu 2019 ostaja na ravni prehodnega leta. Obseg prekrškovnih postopkov še vedno daleč presega dolgoletno povprečje pred letom 2016. Od skupno 944 ukrepov je bilo izrečenih 190 opozoril, 86 plačilnih nalogov, 371 odločb z izrekom opomina in 297 odločb z izrekom globe.

11.1.8 Mednarodno sodelovanje v gozdarstvu

Sodelovanje med Slovenijo in Kitajsko – Mehanizem 16+1 gozdarstvo

Slovenija od leta 2016 vodi Mehanizem za usklajevanje sodelovanja med Kitajsko ter državami srednje in vzhodne Evrope na področju gozdarstva (Mehanizem 16+1 gozdarstvo). Mehanizem 16+1 gozdarstvo je mehanizem za krepitev poslovnega, znanstvenega in političnega sodelovanja na področju gozdarstva in lesarstva ter je del širšega Mehanizma 16+1, ki deluje na izjemno širokem spektru sodelovanja. V prvi polovici leta 2019 se je pobudi pridružila tudi Grčija (v nadaljnjem besedilu: Mehanizem 17+1 gozdarstvo).

Aprila leta 2019 je v Varšavi na Poljskem potekalo tretje zasedanje Skupine za zvezo Mehanizma 16+1 gozdarstvo, ki je obravnavala in sprejela dveletni načrt sodelovanja v okviru Mehanizma 16+1 gozdarstvo za obdobje 2019–2020 na področju administrativnega sodelovanja, znanosti in izobraževanja ter na poslovnem področju. V sklopu dveletnega načrta si bodo države članice v okviru Mehanizma 16+1 prizadevale za povečanje prepoznavnosti mehanizma med deležniki, usklajeno delovanje vseh držav članic za doseganje ciljev mehanizma, vzpostavitev financiranja skupnih raziskovalnih projektov in objavo kataloga investicijskih priložnosti.

Države članice so na tretjem zasedanju Skupine za zvezo Mehanizma 16+1 gozdarstvo razpravljale tudi o temi in kraju tretjega srečanja na visoki ravni Mehanizma 16+1 gozdarstvo. Tretje srečanje na visoki ravni Mehanizma 17+1 gozdarstvo bo v letu 2020 gostila LR Kitajska na temo z naslovom »Vloga in pomen gozdov in gozdno-lesne industrije v bio-gospodarstvu« ter s stranskimi dogodki na področju poslovnega in znanstvenega sodelovanja, kar je na obisku državnega sekretarja dr. Podgorška na Kitajskem v mesecu maju 2019 potrdil državni sekretar gospod Peng Youdong.

V okviru sodelovanja Mehanizma 17+1 gozdarstvo je Kitajska v letu 2019 organizirala tudi več seminarjev na temo gozdarstva.

FAO

V Innsbrucku je potekalo 32. srečanje delovne skupine za upravljanje gorskih povodij (Working Party on Management of Mountain Watersheds, WPMMW), ene najstarejših skupin organizacije FAO. Ob boku tega dogodka je potekala tudi konferenca na temo varovalnih gozdov. Države članice skupine so na tridnevnem dogodku predstavile zakonodajo o varovalnih gozdovih in ekosistemskih storitvah, načine določanja in upravljanja. Na konferenci je bil poudarek na predstavitvi zgodovine, pomena in sedanjega upravljanja varovalnih gozdov v Avstriji, Turčiji, Švici, Franciji in Sloveniji ter sporazumov in projektov, kot na primer Alpske konvencije, GreenRisk4Alps in ROCKtheAlps. Razprava se je osredotočala na načine, kako sprejete politike vplivajo na upravljanje gorskih gozdov in dejavnike naravnih nesreč. V organizacijskem smislu skupine je potekala še razprava o ustanovitvi dodatne podskupine na

temo varovalnih gozdov. Ta bi se pridružila že obstoječima na temo upravljanja voda v gozdnem prostoru ter na temo zmanjševanja in upravljanja z nevarnostmi v gorskem prostoru.

UNECE, FAO

V Beogradu je decembra 2019 potekala delavnica o stanju gozdov, klimatskih spremembah in dejavnikih, ki ogrožajo optimalno stanje gozdnih ekosistemov v državah vzhodne in jugovzhodne Evrope. Delavnica predstavlja izhodišče priprav na srečanje ministrov, pristojnih za gozdarstvo. Na slavnostnem dogodku, ki bo leta 2021 potekal v Turčiji, bodo države sporočile neobvezujoče zaveze obnove gozdov.

Sodelovanje na evropski ravni

FRA

Obsežen pregled stanja in značilnosti slovenskega gozdarstva je bil v letu 2018 poročan v okviru skupnega sodelovanja Global Forest Resources Assessment, ki deluje v okviru FAO, v letu 2019 pa so potekali pregledi podatkov, besedil in povzetkov. V obsežnem vprašalniku so predstavljeni stanje slovenskih gozdov, lastnosti gozdarstva, značilnosti gozdarske industrije in ukrepi za zagotavljanje trajnostnega koriščenja gozdnih produktov.

INTERGRATE - Informar

Projekt Informar se posveča povezovanju politike upravljanja, prakse in raziskav, z namenom promocije gospodarjenja z gozdovi ob hkratnem varovanju narave. Na dogodku, ki je potekal ob danskem mestu Aalborg, je Danska predstavila pomen funkcij gozda, njihove spremembe skozi čas, pogoste ukrepe varovanja narave v gozdarstvu in prednosti sonaravnega upravljanja z gozdovi. Na dogodku je bila predstavljena tudi Marteloscope mreža ploskev v velikosti 1 ha, ki trenutno obsega 80 lokacij v 17 državah. Vsaka posamezna ploskev predstavlja primer integriranega upravljanja z gozdovi. V Sloveniji trenutno delujejo ploskve Pahernik, Ravna Gora in Studenec. Slednji predstavlja tudi ploskev v projektu Lifegenmon.

LULUCF

Uredba (EU) 2018/841 vključuje vsa zemljišča po površini in namenski rabi ter določa pravila obračunavanja ponorov in emisij toplogrednih plinov. S to uredbo EU uresničuje del svojih zavez iz Pariškega sporazuma. Slovenija je skladno z uredbo Evropski komisiji decembra leta 2019 posredovala Nacionalni načrt RS za obračunavanje emisij in odvzemov toplogrednih plinov na področju gozdarstva (NFAP) s popravljenimi referenčnimi vrednostmi za gospodarjenje z gozdovi.

11.2 Lovstvo

Organiziranost slovenskega lovstva ter upravljanje divjadi in njenega življenjskega okolja ureja predvsem Zakon o divjadi in lovstvu, ki je začel veljati leta 2004. Zakon ureja upravljanje divjadi, ki obsega načrtovanje, ohranjanje, trajnostno gospodarjenje in spremljanje stanja divjadi ter načine njihovega izvajanja. Divjad je državna lastnina in tudi lovska pravica pripada državi, ki pa jo lahko prenese na usposobljeno pravno osebo. Država je v letu 2009 podelila koncesije za upravljanje divjadi lovskim družinam. Divjad so vrste prosto živečih sesalcev in ptic, ki se lovijo. Med divjad niso uvrščene velike zveri (rjavi medved, volk in ris), ki so zavarovane prosto živeče živalske vrste.

V Sloveniji je ustanovljenih 411 lovišč in 12 lovišč s posebnim namenom. Od 12 lovišč s posebnim namenom je v 10 loviščih upravljavec ZGS, v lovišču Triglav Bled je upravljalec

Javni zavod Triglavski narodni park in v lovišču Brdo pri Kranju pa Javni gospodarski zavod protokolarne storitve RS. Z divjadjo v loviščih trajnostno gospodarijo lovske družine. Trenutno na območju Slovenije deluje 417 lovskih družin (411 družin je pridobilo koncesijo za trajnostno gospodarjenje z divjadjo), združenih v 15 lovsko upravljaljskih območjih.

Zakon o divjadi in lovstvu med lovske organizacije uvršča tudi območna združenja upravljalcev lovišč in lovišč s posebnim namenom, v katera se morajo združevati vsi upravljalci lovišč in lovišč s posebnim namenom v določenem lovsko upravljaljskem območju. Njihovi glavni nalogi sta urejanje in usklajevanje nalog pri upravljanju divjadi in njenega življenjskega okolja, v sodelovanju z ZGS pa v javnem interesu opravljajo tudi letne preglede odstrela in izgub za presojo pravilnosti izvedenega načrta odvzema divjadi.

Usmerjanje razvoja populacij prostoživečih živali

ZGS je tudi v letu 2019 pripravil in izdelal predloge letnih lovsko upravljaljskih načrtov za 15 lovsko upravljaljskih območjih v sodelovanju z lovskimi organizacijami, območnimi enotami Zavoda RS za varstvo narave, območnimi enotami KGZS ter lokalnimi in drugimi skupnostmi, katerih dejavnost je povezana z divjadjo in njenim okoljem. Osnovna usmeritev vseh predloženih letnih lovsko upravljaljskih načrtov območjih, ki jih je pozneje s sklepom sprejel minister, pristojen za lovstvo, je ohranjanje primerne številčnosti vseh vrst divjadi. Usmeritve v načrtih so pripravljene na podlagi smernic iz dolgoročnih lovsko upravljaljskih načrtov lovsko upravljaljskih območjih za obdobje 2011–2020, ki jih je ZGS izdelal ob sodelovanju lovskih organizacij in jih uskladal z Zavodom RS za varstvo narave.

Cilj trajnostnega gospodarjenja z rastlinojedimi parkljarji (jelenjad, srnjad, muflon, gams in damjak) in divjim prašičem so zdrave populacije divjadi s stabilno spolno in starostno strukturo, usklajene tudi s populacijami drugih vrst in njihovim okoljem. Stanje male poljske divjadi še vedno vzbuja skrb, pri čemer se je stanje izboljšalo na tistih območjih, kjer se je zaradi garij in povečanega lova zmanjšala številčnost plenilcev male divjadi (lisice, kune belice in zlatice). Na območjih, kjer je prisotno intenzivno kmetijstvo (prekomerna uporaba fitofarmaceutskih sredstev, izsekavanje mejic in posamičnega drevja) je stanje še vedno zaskrbljujoče. V letu 2019 so posamezne lovske organizacije in celo skupine lovišč na podlagi ocene stanja poročale o normalizaciji številčnosti divjega prašiča, ki pa je ponekod še vedno velika. Uresničevanje letnih lovskih upravljaljskih načrtov območjih pri oblikovanju primerne okolja za te vrste divjadi iz preteklih let in ustreznost pri poseganju v populacije se bosta v nadaljnjih letih gotovo še obrestovala.

Pregled odstrela in ugotovljenih izgub

Podatki o odstrelu in izgubah v letu 2019 nekoliko odstopajo od podatkov zadnjega desetletja. Odvzem srnjadi se je ponovno zmanjšal (–3 %), po številu živali pa ostaja še vedno visok. Odvzem pri jelenjadi je visok že nekaj let zapored in se je v primerjavi s predhodnim letom povečal (+3 %), rekorden odvzem pa je bil pri divjem prašiču (+58 %). Glede na predhodno leto je zabeležen večji odvzem pri medvedu in volku.

Pregled odstrela, izgub, načrta odstrela, realizacije načrta in izločeno število štirih najpomembnejših vrst divjadi na 100 ha skupne površine v štirih najbolj reprezentativnih lovsko upravljaljskih območjih v Sloveniji kažejo, da je bila realizacija odvzema srnjadi v nižinskem slovensko-goriškem lovsko upravljaljskem območju nekoliko pod načrtovanim, podobno je bilo tudi v primeru gamsa v triglavskem lovsko upravljalnem območju. V kočevsko-belokranjskem lovsko upravljaljskem območju je bil načrt odstrela jelenjadi izveden 85-odstotno. V primorskem lovskem upravljaljskem območju pa je bila realizacija odvzema divjega prašiča rekordna in močno nad načrtovano.

Preglednica 95: Pregled odstrela in ugotovljenih izgub divjadi in velikih zveri; 2009–2019

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Srna	42.844	41.830	40.726	41.927	41.204	41.406	41.670	40.948	41.870	39.786	38.759
Navadni jelen	5.198	5.369	5.131	5.780	5.983	6.344	6.591	7.101	8.229	7.674	7.885
Damjak	174	244	202	245	226	235	228	234	284	234	287
Muflon	628	713	595	672	659	579	579	580	593	531	575
Gams	2.675	2.516	2.424	2.483	2.416	2.372	2.427	2.496	2.500	2.582	2.514
Divji prašič	7.908	8.958	7.305	13.159	8.820	9.930	8.579	9.038	12.457	8.481	13.430
Medved	85	108	64	132	63	143	113	47	122	153	183
Ris	0	0	0	2	0	1	0	2	0	0	2
Volk	9	10	10	14	3	12	7	2	8	11	20
Poljski zajec	3.619	3.240	3.506	3.480	3.064	2.683	2.476	2.275	2.187	1.942	1.878
Fazan	23.636	21.095	23.952	21.195	17.187	13.976	15.822	16.450	16.432	14.887	14.332
Poljska jerebica	1.517	1.515	1.532	1.463	1.509	1.449	1.471	1.870	1.972	1.291	1.064
Raca mlakarica	4.289	3.811	3.935	3.645	3.605	2.833	2.991	2.642	2.421	2.439	2.824

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Preglednica 96: Odstrel in ugotovljene izgube na 100 ha površine v letu 2019

Vrsta divjadi	Leto 2019			Izločeno število na 100 ha lovne površine LUO		
	Odstrel in ugotovljene izgube	Načrt odvzema	Realizacija načrta (%)	Povp. LUO	Maks. LUO	Lovsko upravljavsko območje (LUO)
Srna	2.450	2.654	92	2,07	3,72	slovensko-goriško
Navadni jelen	2.285	2.700	85	0,42	1,13	kočevsko-belokranjsko
Gams	651	706	93	0,13	0,60	triglavsko
Divji prašič	3.419	2.800	122	0,72	2,56	primorsko

Vir: ZGS

Škoda, ki jo povzroča divjad

Škoda, ki jo povzroča divjad, je eden od biokazalnikov, na podlagi katerega lahko posredno sklepamo o vplivu divjadi na okolje. Vrednost škode (merjena v EUR), ki jo povzročijo rastlinojede divjadi in divji prašiči, precej niha in se je v letu 2019 povečala.

Preglednica 97: Škoda, ki jo povzročata rastlinojeda divjad in divji prašič; 2009–2019

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Škoda (v 000 EUR)	463,0	391,1	422,7	599,2	778,3	480,6	446,8	424,4	582,0	433,5	667,0

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Preglednica 98: Ocena strukture škod na kmetijskih kulturah, ki jih povzročajo divjad in velike zveri (%); 2009–2019

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Divji prašič	39	28	41	47	55	45	38	35	37	36	30
Druge parkljasta divjad	13	11	11	11	20	22	25	29	22	32	18
Druge divjad	1	1	1	1	1	1	1	1	2	1	1
Velike zveri	47	60	47	42	24	32	36	35	39	32	51
Skupaj	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Delež škod, ki jih povzroča divji prašič, se je v zadnjih desetih letih zmanjšal in v letu 2019 znaša 30 %. Prav tako se je zmanjšal delež škod ostale parkljaste divjadi in v letu 2019 znaša 18 %. Opazno se je povečal delež škod velikih zveri. Škode, ki so jih povzročile druge vrste divjadi, so bile zanemarljive.

Odškodnine za škode, ki jih je povzročila divjad na nelovnih površinah, so bile tudi v letu 2019 plačane iz sredstev proračuna RS.

Biotehniška dela

Biotehniški ukrepi so pomembni pri zmanjševanju negativnega vpliva divjadi na njeno življenjsko okolje, predvsem na obseg škod. Zimsko krmljenje je v večini primerov povezano z jelenjadjo, preprečevalno pa z divjim prašičem. Manjši delež krmljenja je namenjen gamsu, muflonu in damjaku. V večini primerov je zimsko krmljenje koristno, če je krma neprimerna, pa ima lahko tudi negativne učinke. Cilj je, da se divjad odvrča od kmetijskih in gozdnih površin, kjer bi lahko nastala večja škoda. Podoben učinek kot krmljenje imajo tudi krmne njive. Razlika je, da so lahko krmne njive za poljsko divjad tudi remize, kjer najdejo mesto za kritje, parjenje, valjenje in vzrejo mladičev.

Prikaz posegov v populacije divjadi, izvedenih biotehniških del in škode, ki jo povzroča divjad, kažejo umirjanje težav. Pri usmerjanju in izvajanju upravljanja populacij divjadi je treba odnose oziroma ukrepe usklajevati in odpravljati nevarnosti za ustvarjanje prevelikih sporov, ki praviloma onemogočajo premišljeno strokovno ravnanje.

Preglednica 99: Prikaz opravljenih biotehniških del; 2009–2019

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Zimsko in preprečevalno krmljenje (t)	3.484	3.418	3.383	2.772	2.792	2.724	2.552	2.321	2.269	2.283	1.719
Krmne njive (ha)	458,2	459,0	520,7	481,0	423,6	419,1	406,2	400,4	409,4	427,3	398,5
Pridelovalne njive (ha)	94,3	98,5	110,7	95,0	95,3	86,0	89,6	81,3	73,7	72,5	98,5

Vir: Podatki lovskih organizacij, ZGS

Vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali

Za vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali državni proračun vsako leto namenja določena sredstva, ki so večinoma odvisna od motivacije lastnikov gozdnih parcel. Sredstva so namenjena izključno lastnikom gozdnih zemljišč. Lastniki gozdov so izkoristili pretežni del teh sredstev, preostalo pa so prejeli izvajalci del, zlasti lovske organizacije. Če lastniki gozdov nimajo interesa, da bi delo opravili sami, lahko s pooblastilom in odstopno izjavo odstopijo delo in pravico do prejema subvencije izvajalcu del (upravljavcu lovišča oziroma lovski družini).

Večji obseg del za izboljšanje življenjskega okolja prostoživečih živali izvedejo lovske organizacije, ki od lastnika pridobijo objekt za delo (zemljišče), lastniki pa zadržijo subvencijo kot obliko medsebojne poravnave za najem zemljišča. Pomemben delež pri zagotavljanju primernih pogojev za prostoživeče živali prispevajo tudi delavci ZGS s strokovnim delom in lastniki gozdov z delom v gozdovih skladno z nasveti in gozdnogojitvenimi načrti. Strokovno pravilna in ob pravem času izvedena dela v gozdovih lahko precej prispevajo k izboljšanju življenjskega okolja prostoživečih živali. Upoštevanje usmeritev za prilagojeno gospodarjenje z gozdom je še zlasti pomembno za ohranitev redkih in ogroženih vrst.

12 RIBIŠTVO

12.1 Morsko ribištvo in ribogojstvo

Vzreja in ulov v morskem ribištvu

V letu 2019 so slovenski morski gospodarski ribiči iztovorili približno 121 ton svežih ribiških proizvodov. V slovenskih ribiških pristaniščih je bila v primerjavi z letom 2018 iztovorjena skupna masa morskih organizmov manjša za 4 %. Iztovor rib, ki predstavlja večino iztovora slovenskih ribičev, se je glede na leto 2018 zmanjšal za 4 %. Zmanjšala sta se tudi iztovor glavonožcev (–8 %) ter iztovor školjk in polžev (–3 %), povečal pa se je iztovor rakov (+58 %).

Od skupnega iztovora (121 ton) je z 90 tonami prevladoval iztovor rib, kar predstavlja 75 % celotnega morskega iztovora. Od tega je bilo iztovorjenih 78,6 ton pridnenih rib (65 % celotnega iztovora rib) in 11,3 tone pelagičnih rib, drugega iztovora rib ni bilo.

V letu 2019 je bilo iztovorjenih približno 29 ton mehkužcev (glavonožcev, školjk in polžev) oziroma 24 % celotnega iztovora, slabi 2 toni pa je znašal iztovor rakov.

Preglednica 100: Ulov, iztovor in vzreja morskih rib, glavonožcev, rakov in školjk (t); 2013–2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Morski iztovor	238,0	254,1	196,3	152,3	128,4	126,3	120,8	95,6
ribe	204,2	216,7	169,1	115,9	105,3	94,3	90,0	96,1
glavonožci	32,8	34,1	23,4	27,6	21,3	30,1	27,6	91,7
raki	0,6	2,1	2,6	7,5	1,4	1,1	1,7	158,2
školjke in polži	0,4	1,2	1,2	1,3	0,4	1,5	1,5	96,7
Marikultura skupaj	387,6	496,3	631,1	664,2	725,9	683,5	913,7	133,7
Prostočasni ribolov	9,3	6,2	6,0	14,3	12,3	11,2	12,3	109,8
Morski iztovor, marikultura in prostočasni ribolov	634,9	756,6	833,4	830,8	866,6	821,0	1.046,8	127,5

* Začasni podatki z dne 1. 5. 2020.

Vir: MKGP, SURS, ZZRS

V letu 2019 je bilo skupno vzrejenih 914 ton morskih rib in mehkužcev (marikultura skupaj), kar je 34 % več kot v letu 2018 in 43 % nad povprečjem zadnjega petletnega obdobja.

V okviru prostočasnega morskega ribolova, ki združuje športni in rekreacijski ribolov, je bil ulov leta 2019 za 10 % večji od ulova v letu 2018. V kategorijo prostočasnega ribolova spadajo športni ribolov, športni ribolov s podvodno puško, rekreacijski ribolov in organizirana športna tekmovanja.

Delovno aktivne osebe v morskem gospodarskem ribolovu in morskem ribogojstvu (marikulturi)

Leta 2018 je bilo v dejavnostih morskega gospodarskega ribolova in marikulture udeleženih 121 delovno aktivnih oseb, kar je 11 oseb manj kot leta 2017. Od tega se je 89 oseb ukvarjalo z gospodarskim ribolovom (leta 2017: 96 oseb), 32 oseb pa z marikulturo oziroma morskoukvarjalno (leta 2017: 36 oseb).

Med osebami, ki so se leta 2018 ukvarjale z dejavnostjo morskega gospodarskega ribolova, so po podatkih SURS prevladovali samozaposleni ribiči. Teh je bilo 66, preostalih 23 oseb pa je bilo zaposlenih v podjetjih ali pri samostojnih podjetnikih. Število zaposlenih v podjetjih ali pri samostojnih podjetnikih leta 2018 se je v primerjavi z letom 2017 zmanjšalo za 12 %. Čedalje več fizičnih ali pravnih oseb, ki so delovno aktivne v morskem gospodarskem ribolovu,

je delovno aktivnih tudi v kakšni drugi gospodarski dejavnosti, na primer v turizmu, trgovini, prevozih potnikov na morju in v gostinstvu.

Preglednica 101: Delovno aktivno prebivalstvo v morskem ribištvu in akvakulturi (marikulturi); 2014–2018

	Število delovno aktivnih oseb					Število delovno aktivnih oseb s polnim delovnim časom				
	2014	2015	2016	2017	2018	2014	2015	2016	2017	2018
Gospodarski ribolov	125	124	101	96	89	71	63	50	45	45
Marikultura	42	35	35	36	32	26	22	22	22	21
Skupaj	167	159	136	132	121	97	85	72	67	66

Vir: SURS

Leta 2018 se je z dejavnostjo morskega gospodarskega ribištva za polni delovni čas ukvarjalo 66 oseb, kar je za odstotek manj kot leta 2017. V dejavnosti morskega gospodarskega ribolova je delalo 45 oseb s polnim delovnim časom in v dejavnosti marikulture 21 oseb.

Ribiška plovila in oprema v morskem ribištvu in ribogojstvu

Število vseh plovil za morski gospodarski ribolov, ki so bila na dan 31. decembra 2019 zabeležena v evidenci ribiških plovil v informacijskem sistemu InfoRib, ki ga upravlja MKGP, je bilo 137, kar je za 3 plovila več kot v letu 2018. Povečalo se je število ribiških plovil med 6 in 11,9 m, in sicer za 2 plovili, za 1 plovilo pa se je povečalo tudi število plovil dolžine do 5,9 m.

Tudi v letu 2019 so v slovenski ribiški floti prevladovala plovila celotne dolžine med 6 in 11,9 m (47 % vseh plovil), tem so sledila plovila celotne dolžine do 5,9 m (42 %). Število plovil celotne dolžine med 12 m in 17,9 m ter nad 18 m se v primerjavi z lanskim letom ni spremenilo.

Preglednica 102: Vsa plovila v registru ribiških plovil ter aktivna plovila po dolžini in opremi; 2014–2019

	Plovila v registru ribiških plovil*							Aktivna plovila**					
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Dolžina 18 m in več	1	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	
Dolžina od 12 do 17,9 m	13	13	12	13	15	15	12	9	9	9	10	10	
Dolžina od 6 do 11,9 m	75	74	76	76	62	64	46	43	43	41	38	35	
Dolžina do 5,9 m	80	81	82	81	56	57	34	34	31	29	29	26	
Plovila skupaj	169	169	171	171	134	137	92	86	83	79	77	71	
Plovila glede na prvo ribolovno orodje***													
Zabodne in zapletne mreže	148	148	150	150	111	113	73	70	68	64	62	58	
Vlečne mreže	16	16	16	16	17	17	14	12	11	10	13	11	
Obkroževalne mreže	5	5	5	5	6	6	5	4	4	5	2	7	

* Stanje na dan 31. decembra posameznega leta.

** Vsaj en oddan ladijski dnevnik v posameznem letu.

*** Segmentirana na podlagi prvega ribolovnega orodja v zadnjem izdanem dovoljenju za gospodarski ribolov.

Vir: MKGP (InfoRib)

Glede na prvo ribolovno orodje so v slovenski ribiški floti tudi leta 2019 po številu prevladovala plovila z zabodnimi in zapletnimi mrežami. Te so bile kot prvo ribolovno orodje navedene pri 113 plovilih, kar zajema 83 % plovil z veljavnimi dovoljenji za gospodarski ribolov. Sledila so jim plovila, ki so imela kot prvo ribolovno orodje navedene vlečne mreže (17 plovil) in plovila z obkroževalnimi mrežami (6 plovil). Ob tem je treba opozoriti, da čeprav je plovil z vlečno mrežo po številu manj, ujamejo pomemben delež celotnega ulova. V letu 2019 je imelo eno plovilo kot prvo ribolovno orodje navedeno t. i. LHP ribolovno orodje (ročne ribiške vrvice in ribiške palice).

Aktivno število plovil je že nekaj let za približno polovico manjše od števila registriranih ribiških plovil. Med aktivnimi plovili, to so tista, ki so oddala vsaj en ladijski dnevnik v posameznem letu (v ladijske dnevnike se vpisuje ulov), je bilo leta 2019 (enako kot leto prej) po številu največ ribiških plovil celotne dolžine od 6 do 11,9 m, kar pomeni skoraj polovico vseh aktivnih plovil. Sledila so jim plovila celotne dolžine do 5,9 m (37 %). Preostalo so bila aktivna plovila celotne dolžine od 12 m do 17,9 m, aktivnih ribiških plovil v dolžini nad 18 m pa tudi leta 2019 ni bilo.

Aktivna plovila so v posameznem letu segmentirana tudi na podlagi tistega ribolovnega orodja, ki ga imajo vpisanega kot prvo oziroma glavno ribolovno orodje v dovoljenju za gospodarski ribolov. To pomeni, da so lahko nekatera ribiška plovila v posameznem letu aktivna z ribolovnimi orodji, ki niso vpisana kot prvo oziroma glavno ribolovno orodje v dovoljenjih za gospodarski ribolov, oziroma so bila aktivna z ribolovnim orodjem (orodji), ki so v dovoljenjih za gospodarski ribolov navedena za prvim oziroma glavnim ribolovnim orodjem.

Glede na prvo ribolovno orodje, ki so ga imela aktivna plovila v letu 2019 vpisanega v dovoljenju za gospodarski ribolov, so bila z 58 plovili med aktivnimi plovili najštevilnejša tista, ki so uporabljala zabodne in zapletne mreže (82 %). Z 11 aktivnimi plovili so sledila plovila z vlečnimi mrežami, dve plovili pa sta uporabljali obkroževalne mreže.

Flota plovil, ki se uporablja v marikulturi, je leta 2019 znašala 16 plovil. Od teh so bila tri plovila celotne dolžine do 5,9 m, devet plovil celotne dolžine od 6 do 11,9 m ter po dve plovili dolžine od 12 do 17,9 m in dolžine več kot 18 m.

12.2 Sladkovodno ribištvo

Vzreja in ulov v sladkovodnem ribištvu

V Sloveniji je v celinskih oziroma sladkih vodah dovoljen le prostočasni oziroma rekreacijski ribolov. Večino ulova predstavljajo toplovodne vrste. Ribe, ki so vzrejene v komercialnih ribnikih za trženje športnega ribolova, se po metodologiji štejejo kot v akvakulturi vzrejene ribe. Podatki o ribah, vzrejenih v komercialnih ribnikih za trženje športnega ribolova, so zato vključeni v podatke o vzreji rib v ribogojnicah.

Preglednica 103: Ulov in vzreja sladkovodnih rib (t); 2013–2019

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Vzreja v ribogojnicah	846,7	944,6	958,9	1.161,7	1.003,7	1.259,2	1.240,0	98,5
– hladnovodne ribe	691,5	795,8	797,7	945,6	819,3	1.064,1	1.050,0	98,7
– toplovodne ribe	155,2	148,8	161,2	216,1	184,4	195,1	190,0	97,4
Športni sladkovodni ribolov	154,1	145,0	141,1	143,5	144,4	146,2	130,6	89,3
– hladnovodne ribe	20,8	22,2	23,1	24,9	25,4	25,4	23,3	91,6
– toplovodne ribe	133,3	122,8	118,0	118,6	119,0	120,7	107,3	88,9
Skupaj sladkovodno ribištvo	1.000,8	1.089,6	1.100,0	1.305,2	1.148,1	1.405,4	1.370,6	97,5

* Stanje na dan 31. decembra.

Vir: MKGP, Javni zavod za ribištvo Slovenije (ribiški kataster), SURS

V letu 2019 je bilo v ribogojnicah vzrejenih 1.240 ton sladkovodnih rib, kar je rahlo manj kot v letu prej. Pri tem je prevladovala vzreja hladnovodnih rib, ki je znašala 1.050 ton, kar je na ravni predhodnega leta. Vzreja toplovodnih rib je v letu 2019 znašala 190 ton in se je glede na leto 2018 zmanjšala za 3 %.

Uplen v rekreativnem sladkovodnem ribolovu je leta 2019 znašal 131 ton, kar je 11 % manj kot leta 2018, pri čemer se je uplen hladnovodnih rib zmanjšal za 8 %, uplen toplovodnih rib pa za 11 %.

Delovno aktivne osebe v sladkovodnem ribogojstvu

Z vzrejo sladkovodnih rib se je v letu 2018 ukvarjalo 167 oseb, kar je pet delovno aktivnih oseb več kot v letu 2017.

Preglednica 104: Število delovno aktivnih oseb v sladkovodnem ribogojstvu; 2013–2018

		2013	2014	2015	2016	2017	2018
Po pogostosti dela:	– polni delovni čas	60	64	65	63	61	59
	– skrajšani delovni čas	132	134	115	114	101	108
Po vrsti dela:	– ribogojec	117	121	122	:	:	:
	– drugo	75	77	58	:	:	:
Po zaposlitvenem statusu:	– zaposlen	90	96	97	87	84	97
	– samozaposlen	102	102	83	90	78	70
Skupaj		192	198	180	177	162	167

Vir: SURS

Glede na strukturo delovno aktivnih oseb v sladkovodni akvakulturi so tudi leta 2018, podobno kot v predhodnih letih, prevladovali osebe s skrajšanim delovnim časom. Zanjih nekaj let znaša delež teh oseb v povprečju več kot 65 %.

12.3 Odkupna vrednost vzrejenih vodnih organizmov

Skupna količina vzrejenih vodnih organizmov se je v letu 2019 povečala za 9 %, odkupna vrednost (v EUR) pa za slabih 7 %. Zadnja leta k odkupni vrednosti največ prispeva akvakultura (leta 2019: 88 %), za katero je v zadnjem obdobju značilna rast, medtem ko se odkupna vrednost iz gospodarskega ribolova nekoliko zmanjšuje in je v zadnjih treh letih manjša od 1 milijona EUR.

Preglednica 105: Količina in odkupna vrednost (brez DDV) ulovljenih/iztovorjenih in vzrejenih vodnih organizmov; 2012–2017

	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Gospodarski ribolov (t)	254	196	152	128	126	121	95,7
Gospodarski ribolov (mio EUR)	1,29	1,27	1,08	0,89	0,87	0,92	105,7
Akvakultura (t)	1.441	1.590	1.826	1.730	1.943	2.134	109,8
Akvakultura (mio EUR)	3,75	3,99	4,98	4,57	6,23	6,65	106,7
Skupaj (t)	1.695	1.786	1.978	1.858	2.069	2.254	109,0
Skupaj (mio EUR)	5,04	5,26	6,06	5,46	7,10	7,57	106,6

* Začasni podatki.

Vir: MKGP, ZZRS, SURS

12.4 Finančni ukrepi v ribištvu

Tudi v letu 2019 je MKGP finančno podprlo razvoj ribištva. Skupaj je bilo za ribištvo v letu 2019 izplačanih 3,2 milijona EUR, kar je za 35 % več kot v predhodnem letu.

V okviru sredstev za informacijski sistem je bilo v letu 2019 izplačanih dobrih 77 tisoč EUR. Zavodu za ribištvo Slovenije je bilo leta 2019 zagotovljeno financiranje javne službe na področju ribištva, ki se izvaja na podlagi potrjenega letnega programa dela in finančnega načrta. Letni program vključuje naslednje naloge: vodenje ribiškega katastra, priprava soglasij in strokovnih mnenj za poseg na vodah, izvajanje monitoringa rib in populacij rib, izdelava ribiško-gojitvenih načrtov, priprava strokovnih podlag za podeljevanje koncesij, upravljanje izločenih voda, raziskovanje ribolovnih virov, spremljanje stanja za zagotavljanje trajnostne

rabe rib ter poročanje državnim organom in organom EU. Za izvajanje teh nalog je bilo v letu 2019 na voljo 460 tisoč EUR, kar je za 5 % več kot v preteklem letu.

Preglednica 106: Proračunska sredstva za ribištvo; 2014–2019

	Izplačano (000 EUR)						Indeks 2019/18
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	
Informacijski sistem ribištva	19,7	13,0	80,1	52,8	103,0	77,3	75,0
Javni zavod za ribištvo Slovenije	405,0	400,0	406,3	561,6	439,9	460,2	104,6
Javna služba v ribištvo Slovenije	–	–	–	–	10,3	36,6	356,5
Varstvo naravnih virov v ribištvo	45,1	14,3	19,1	16,3	208,1	111,1	53,4
Ukrepi v ribištvo (EU + SLO)	163,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-
Evropski sklad za ribištvo 2007–13 (EU+SLO)	4.558,9	2.984,1	2.049,5	0,0	0,0	0,0	-
Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 (EU + SLO)	118,9	133,1	422,1	520,0	1.598,3	2.508,3	156,9
Skupaj državni proračun	5.311,1	3.544,5	2.977,0	1.150,7	2.359,5	3.193,5	135,3
Evropski sklad za ribištvo 2007–13 (sredstva občin)	0,0	211,2	43,5	0,0	0,0	0,0	-
Skupaj ribištvo	5.311,1	3.755,7	3.020,5	1.150,7	2.359,5	3.193,5	135,3

Vir: MKGP

V letu 2019 je bilo slabih 37 tisoč EUR zagotovljenih za financiranje izvajanja javne službe svetovanja v ribištvo, kar je precej več kot v letu 2018, ko je bilo za ta namen izplačanih 10 tisoč EUR. Sredstva v okviru varstva naravnih virov v ribištvo so v letu 2019 znašala dobrih 111 tisoč EUR, kar je za več kot polovico manj v primerjavi z letom 2018.

Iz sredstev v okviru Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 sta bila v letu 2019 izplačana 2,5 milijona EUR.

LITERATURA IN VIRI

1) Statistični in drugi podatki (razpoložljivi do 31. maja 2020)

SURS (Statistični urad Republike Slovenije):

Osnovni podatki po naročilu.

- Celotni odkup kmetijskih pridelkov po skupinah in vrstah, Slovenija (mesečni in letni podatki),
- Količine in vrednosti prodanih pridelkov in proizvodov na živilskih trgih, Slovenija (letni podatki),
- Uvoz in izvoz živilskih proizvodov po državah (KN 1–24; 8-mestna) (mesečni podatki),
- Proizvodnja, zaloge, poraba in prodaja živilskih proizvodov, Slovenija (mesečni podatki).

Objave s področja kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo.

- Rastlinska pridelava, Slovenija, 2019. 10. 4. 2020.

<https://www.stat.si/StatWeb/news/Index/8007>

- Popis vrtnarstva, Slovenija, 2019. 15. 5. 2020.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8816>

- Ekonomski računi za kmetijstvo, Slovenija, 2018. 1. 10. 2019.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8392>

- Realni dohodek iz kmetijstva – druga ocena, Slovenija, 2019. 31. 1. 2020.

<http://www.stat.si/StatWeb/prikazi-novico?id=8614>

- Živinoreja, Slovenija, 2019 – začasni podatki. 28. 5. 2020.

<https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/8855>

- Različne objave s področja okolje in naravni viri, podpodročje kmetijstvo in ribištvo, ter drugih področij (ekonomsko področje – podpodročje nacionalni računi, cene, rudarstvo in predelovalne dejavnosti).

<https://pxweb.stat.si/SiStat>

Eurostat:

Eurostat, Database. Različne objave s področja kmetijstvo, nacionalni računi (kupna moč).

https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=prc_ppp_ind&lang=en

Eurostat, Main tables. Različne objave s področja kmetijstvo.

<http://ec.europa.eu/eurostat/data/database>

Evropska komisija:

Hrana, kmetijstvo, ribištvo:

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries_en

- Skupna kmetijska politika

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy_en

- Kmetijstvo

https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/farming/facts-and-figures_en

Drugi podatki:

AJPES. Informacije o poslovanju gospodarskih družb s področja predelovalnih dejavnosti v Republiki Sloveniji. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve.

https://www.ajpes.si/Letna_porocila/Splosno

ARSKTRP. Ljubljana, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja:

- Tržna poročila.

<https://www.gov.si/zbirke/storitve/priprava-trznih-porocil-za-kmetijske-pridelke-in-zivila/>

- Novice.

<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/agencija-za-kmetijske-trge-in-razvoj-podezelja/novice/>

- Storitve (ukrepi).

<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/agencija-za-kmetijske-trge-in-razvoj-podezelja/storitve/>

ARSO. Mesečni bilten ARSO – Letnik 2018. Ljubljana, Agencija RS za okolje.

<http://www.arso.gov.si/o%20agenciji/knji%C5%BEnica/mese%C4%8Dni%20bilten/bilten2018.htm>

(30. 5. 2019)

ARSO. Mesečni bilten ARSO – Letnik 2019. Ljubljana, Agencija RS za okolje.

<https://www.arso.gov.si/o%20agenciji/knji%C5%BEnica/mese%C4%8Dni%20bilten/bilten2019.htm>

(28. 5. 2020)

Centralna podatkovna zbirka Govedo (CPZ Govedo). Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

<https://www.govedo.si/cpz-govedo/>

FADN RICA. Individualni standardni rezultati za Slovenijo na podlagi SO:

– *Obračunska leta 2014–2016 (podatki Evropske komisije, junij 2020),*

– *Obračunski leti 2017 in 2018 (podatki Evropske komisije, maj 2020; obračunsko leto 2018: začasni podatki)*

Ministrstvo za finance (MF). Bilten javnih financ, Pregled mesečnih, četrletnih in letnih javnofinančnih gibanj: Konsolidirana bilanca javnega financiranja.

<https://www.gov.si/teme/fiskalna-in-javnofinancna-politika/>

MKGP/ARSKTRP. Specifikacija proračuna po proračunskih postavkah in namenih (interni, neobjavljeni podatki). Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije, Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja.

MKGP. Podatki iz registra pridelovalcev grozdja in vina. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije.

MKGP. Podatki iz registra kmetijskih pridelovalcev. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije.

Modelni izračuni KIS. Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

https://www.kis.si/MODELNE_KALKULACIJE_2

Služba za uradno potrjevanje semenskega in sadilnega materiala kmetijskih rastlin. Pridelava semena kmetijskih rastlin. Ljubljana, Kmetijski inštitut Slovenije.

Zavod RS za zaposlovanje (ZRSZ). Stopnja registrirane brezposelnosti po teritorialnih enotah; Statistične regije, 2001–2020.

https://www.ess.gov.si/files/13149/stopnje_reg_%20BP_stat_reg_2001-2020.xls

2) Drugi viri

Javni razpisi MKGP/MKO. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (Ministrstvo za kmetijstvo in okolje) Republike Slovenije.

http://www.mkgp.gov.si/si/javne_objave/javni_razpisi/

Program razvoja podeželja Republike Slovenije 2014–2020 (7. sprememba). Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (18. 5. 2020).

<https://www.program-podezelja.si/sl/kaj-je-program-razvoja-podezelja-2014-2020>

Banka Slovenije (BS). 2020. Bilten. April 2020, Letnik XXIX št. 4.

<https://www.bsi.si/publikacije/statisticna-porocila/bilten-banke-slovenije>

UMAR. 2019. Jesenska napoved gospodarskih gibanj 2019. Ljubljana, september 2019. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.

<http://www.umar.gov.si/napovedi/>

UMAR. 2020. Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2020. Ljubljana, marec 2020. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj.

<http://www.umar.gov.si/napovedi/>

Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2019

Statistične priloge

Kazalo prilog

STRUKTURA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV	176
Priloga 1: Število kmetijskih gospodarstev; 2000–2016.....	176
Priloga 2: Raba zemljišč na kmetijskih gospodarstvih; 2000–2016	176
Priloga 3: Povprečna površina kmetijskih zemljišč v uporabi na kmetijsko gospodarstvo; 2000–2016	177
Priloga 4: Kmetijska gospodarstva po velikostnih razredih kmetijskih zemljišč v uporabi; 2000–2016	177
Priloga 5: Kmetijska gospodarstva z živino; 2000–2016.....	178
Priloga 6: Kmetijska gospodarstva po velikostnih razredih števila GVŽ; 2000–2016.....	179
Priloga 7: Povprečno število živali na kmetijsko gospodarstvo z živino; 2000–2016.....	179
Priloga 8: Delovna sila v kmetijstvu; 2000–2016	180
Priloga 9: Polnovredne delovne moči v kmetijstvu; 2000–2016.....	180
Priloga 10: Splošna izobrazba gospodarjev-upraviteljev na družinskih kmetijah; 2000–2016	181
Priloga 11: Kmetijska izobrazba gospodarjev-upraviteljev na družinskih kmetijah; 2000–2016	181
Priloga 12: Starostna struktura na družinskih kmetijah; 2000–2016.....	181
Priloga 13: Kmetijska gospodarstva, KZU in ekonomska velikost po glavnih tipih kmetovanja; 2016	182
Priloga 14: Kmetijska gospodarstva, KZU, ekonomska velikost, GVŽ in PDM po velikostnih razredih ekonomske velikosti; 2016.....	182
Priloga 15: Dopolnilne dejavnosti na družinskih kmetijah; 2000–2016	183
OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE	184
Priloga 16: Indeksi obsega kmetijske proizvodnje (2015 = 100); 2007–2019	184
Priloga 17: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; ha); 2007–2019	185
Priloga 18: Struktura kmetijske zemlje v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; %); 2007–2019.....	186
Priloga 19: Pridelovalna površina na kmetijskih gospodarstvih (ha); 2007–2019.....	187
Priloga 20: Rastlinska pridelava na kmetijskih gospodarstvih (t); 2007–2019.....	188
Priloga 21: Hektarski pridelki v rastlinski pridelavi na kmetijskih gospodarstvih (t/ha); 2007– 2019	189
Priloga 22: Število živine in živinorejska proizvodnja; 2007–2019.....	190
Priloga 23: Odkup in prodaja na tržnicah za nekatere pomembnejše kmetijske pridelke (t); 2007–2019	191
Priloga 24: Zakol živine v klavnicah; 2007–2019	192
PORABA KMETIJSKIH PROIZVODOV IN STOPNJE SAMOOSKRBE	193
Priloga 25: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg; koledarsko leto); 2007–2019	193
Priloga 26: Stopnja samooskrbe s kmetijskimi proizvodi (%; koledarsko leto); 2007–2019	194
CENE V KMETIJSTVU	195
Priloga 27: Nominalni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (2015 = 100); 2007– 2019	195
Priloga 28: Realni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (2015 = 100); 2007–2019	196
Priloga 29: Indeksi cen inputov za kmetijstvo; 2007–2019	197
Priloga 30: Povprečne letne odkupne cene pomembnejših kmetijskih pridelkov (EUR/t, tekoči tečaj); 2007–2019	198
EKONOMSKI RAČUNI ZA KMETIJSTVO	199

Priloga 31: Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah (mio EUR, tekoči tečaj, tekoče cene); 2007–2019	199
Priloga 32: Delež posameznih proizvodov v vrednosti proizvodnje po osnovnih cenah (%); 2007–2019	200
Priloga 33: Vrednost in struktura vmesne potrošnje v kmetijstvu; 2007–2019	201
Priloga 34: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (mio EUR, tekoče cene, tekoči tečaj); 2007–2019.....	202
Priloga 35: Indeksi osnovnih kazalnikov ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (realno; 2015 = 100); 2007–2019	203
PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	204
Priloga 36: Proračunska izplačila, povezana s kmetijstvom (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2007–2019	204
Priloga 37: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2007–2019.....	205
Priloga 38: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2007–2019.....	206
Priloga 39: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2007–2019	207
ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI	208
Priloga 40: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2007–2019.....	208
Priloga 41: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2007–2019	209
Priloga 42: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2007–2019	210
Priloga 43: Količinski izvoz nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2007–2019	211
Priloga 44: Količinski uvoz nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2007–2019	212
Priloga 45: Količinska zunanjetrgovinska bilanca nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2007–2019.....	213
Priloga 46: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU–15 (000 EUR); 2007–2019	214
Priloga 47: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU–15 (000 EUR); 2007–2019	215
Priloga 48: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU–15 (000 EUR); 2007–2019	216
Priloga 49: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU–10 in EU–2 (000 EUR); 2007–2019	217
Priloga 50: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU–10 in EU–2 (000 EUR); 2007–2019	218
Priloga 51: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU–10 in EU–2 (000 EUR); 2007–2019	219
Priloga 52: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga na Hrvaško (000 EUR); 2007–2019	220
Priloga 53: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz Hrvaške (000 EUR); 2007–2019	221
Priloga 54: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga s Hrvaško (000 EUR); 2007–2019	222
Priloga 55: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU–28 (000 EUR); 2007–2019	223
Priloga 56: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU–28 (000 EUR); 2007–2019	224
Priloga 57: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU–28 (000 EUR); 2007–2019	225

Priloga 58: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2007–2019.....	226
Priloga 59: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2007–2019.....	227
Priloga 60: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2007–2019.....	228
UKREPI KMETIJSKE POLITIKE.....	229
Priloga 61: Razpoložljiva sredstva, izplačila, nepravilnosti in finančni popravki pri neposrednih plačilih in tržnih ukrepih za evropsko proračunsko leto 2019 (od 16. 10. 2018 do 15. 10. 2019) ter ukrepi PRP, kumulativno za celotno programsko obdobje do 15. 10. 2019.....	229
Priloga 62: Izplačana neposredna plačila glede na uredbeno leto; 2015–2019.....	230
Priloga 63: Vrste in višina izravnalnih plačil na enoto za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (tekoči tečaj); 2007–2019.....	231
Priloga 64: Izplačana izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki glede na uredbeno leto; 2015–2019.....	232
Priloga 65: Izplačana kmetijsko-okoljska plačila glede na uredbeno leto; 2010–2014.....	233
Priloga 66: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015–2019 – se nadaljuje.....	234
Priloga 67: Vloženi zahtevki za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila; 2015–2019 (uredbeno leto) – se nadaljuje.....	240
Priloga 68: Vrste in višina plačil na enoto za ukrep dobrobit živali (EUR/GVŽ); 2014–2019.....	243
Priloga 69: Število kmetijskih gospodarstev in izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah; 2015–2019 (subvencijsko leto).....	243
Priloga 70: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2020 (do 31. 12. 2019) – se nadaljuje.....	244
EKOLOŠKO KMETOVANJE.....	246
Priloga 71: Ekološke kmetije in kmetijska zemljišča v uporabi, v kontroli ekološkega kmetovanja; 2007–2019.....	246
Priloga 72: Kmetijska zemljišča v uporabi, vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2007–2019.....	247
Priloga 73: Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov, po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2012–2019.....	248
Priloga 74: Število živali v ekološki reji po vrstah živali; 2010–2019.....	249
Priloga 75: Prireja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah proizvodov; 2012–2019.....	249
JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO.....	250
Priloga 76: Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2019.....	250
Priloga 77: Raziskovalni projekti s področja kmetijstva in živilstva, ki jih je v letu 2019 financiralo MKGP.....	251
GOZDARSTVO.....	254
Priloga 78: Površine gozdov po gozdnogospodarskih območjih glede na gozdnogospodarski načrt in lastniška struktura (ha); 2019.....	254
Priloga 79: Lesna zaloga gozdov po gozdnogospodarskih območjih; 2019.....	254
Priloga 80: Posek lesa v gozdovih (m ³); 1991–2019.....	255
Priloga 81: Letni možni posek lesa po gozdnogospodarskih območjih na podlagi gozdnogospodarskega načrta (m ³); 2019.....	255
Priloga 82: Delež poseka glede na možni posek (%); 2001–2019.....	256
Priloga 83: Sortimentna sestava lesa iz državnih gozdov (%); 2007–2019.....	256
Priloga 84: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m ³); 2007–2019.....	257
Priloga 85: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti (000 m ³); 2007–2019.....	258

Priloga 86: Poraba proračunskih sredstev v gozdarstvu in lovstvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2007–2019	259
RIBIŠTVO	260
Priloga 87: Poraba proračunskih sredstev v ribištvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2007–2019	260

STRUKTURA KMETIJSKIH GOSPODARSTEV

Priloga 1: Število kmetijskih gospodarstev; 2000–2016

	Število					Indeks 2000 = 100				Delež (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
Gospodarstva skupaj	86.467	77.175	74.646	72.377	69.902	89,3	86,3	83,7	80,8	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Brez kmetijskih zemljišč v rabi	44	34	191	100	82	77,3	434,1	227,3	186,4	0,1	0,0	0,3	0,1	0,1
Gospodarstva s kmetijskimi zemljišči v uporabi	86.423	77.141	74.455	72.277	69.820	89,3	86,2	83,6	80,8	99,9	100,0	99,7	99,9	99,9
Gospodarstva s kmetijskimi zemljišči v zaraščanju	26.068	21.089	13.985	12.537	:	80,9	53,6	48,1	–	30,1	27,3	18,7	17,3	–
Gosp. z drugimi neobdelanimi kmet. zemljišči	3.668	1.945	2.479	3.254	:	53,0	67,6	88,7	–	4,2	2,5	3,3	4,5	–
Gosp. s kmet. zemljišči v zaraščanju in drugimi neobdelanimi kmetijskimi zemljišči	29.736	23.034	16.464	15.791	10.163	77,5	55,4	53,1	34,2	34,4	29,8	22,1	21,8	14,5
Gospodarstva z njivami in vrtovi	80.858	71.981	63.272	68.744	66.675	89,0	78,3	85,0	82,5	93,5	93,3	84,8	95,0	95,4
Gosp. z drevesnicami, trsnicami in matičnjaki	273	169	289	487	403	61,9	105,9	178,4	147,6	0,3	0,2	0,4	0,7	0,6
Gospodarstva s sadovnjaki in oljčniki	42.727	28.870	22.161	21.994	20.717	67,6	51,9	51,5	48,5	49,4	37,4	29,7	30,4	29,6
Gospodarstva z vinogradi	35.129	27.337	26.328	26.480	23.041	77,8	74,9	75,4	65,6	40,6	35,4	35,3	36,6	33,0
Gospodarstva s trajnimi travniki in pašniki	74.230	64.236	61.949	62.301	60.401	86,5	83,5	83,9	81,4	85,8	83,2	83,0	86,1	86,4
Gospodarstva z gozdom	76.670	68.935	62.832	64.541	62.242	89,9	82,0	84,2	81,2	88,7	89,3	84,2	89,2	89,0
Nerodovitno	81.314	75.070	74.646	72.377	69.902	92,3	91,8	89,0	86,0	94,0	97,3	100,0	100,0	100,0

Vir: SURS

Priloga 2: Raba zemljišč na kmetijskih gospodarstvih; 2000–2016

	Površina (ha)					Indeks 2000 = 100				Delež (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
Skupaj zemljišča	950.269	921.312	897.769	893.431	897.650	97,0	94,5	94,0	94,5	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kmetijska zemljišča – skupaj	537.249	526.660	507.091	499.414	494.641	98,0	94,4	93,0	92,1	56,5	57,2	56,5	55,9	55,1
Kmetijska zemljišča v uporabi	485.879	485.432	474.432	477.023	479.589	99,9	97,6	98,2	98,7	51,1	52,7	52,8	53,4	53,4
Kmet. zemljišča v zaraščanju in druga neobdelana kmet. zemljišča	51.370	41.229	32.659	22.391	15.052	80,3	63,6	43,6	29,3	5,4	4,5	3,6	2,5	1,7
Kmetijska zemljišča v zaraščanju	46.639	38.524	29.923	17.726	:	82,6	64,2	38,0	–	4,9	4,2	3,3	2,0	–
Druge neobdelana kmet. zemljišča	4.731	2.705	2.736	4.665	:	57,2	57,8	98,6	–	0,5	0,3	0,3	0,5	–
Njive in vrtovi	170.571	175.864	170.144	173.697	176.518	103,1	99,7	101,8	103,5	17,9	19,1	19,0	19,4	19,7
Drevesnice, trsnice in matičnjaki	233	294	362	344	288	126,2	155,4	147,6	123,6	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sadovnjaki in oljčniki	13.062	10.727	10.082	10.700	11.297	82,1	77,2	81,9	86,5	1,4	1,2	1,1	1,2	1,3
Vinogradi	16.603	16.428	16.351	16.234	15.241	98,9	98,5	97,8	91,8	1,7	1,8	1,8	1,8	1,7
Trajni travniki in pašniki*	285.410	282.119	277.492	276.047	276.244	98,8	97,2	96,7	96,8	30,0	30,6	30,9	30,9	30,8
Gozd	394.701	376.741	373.629	375.504	387.868	95,4	94,7	95,1	98,3	41,5	40,9	41,6	42,0	43,2
Nerodovitno	18.320	17.911	17.049	18.513	15.142	97,8	93,1	101,1	82,7	1,9	1,9	1,9	2,1	1,7

* Brez skupnih travnikov in pašnikov.

Vir: SURS

Priloga 3: Povprečna površina kmetijskih zemljišč v uporabi na kmetijsko gospodarstvo; 2000–2016

	Ha/KMG					Indeks 2000 = 100				Delež (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
Kmetijska zemljišča v uporabi	5,6	6,3	6,4	6,6	6,9	111,9	113,1	117,3	122,1	100	100	100	100	100
Njive in vrtovi	2,1	2,4	2,7	2,5	2,6	115,8	127,5	119,8	125,5	37,5	38,8	42,3	38,3	38,6
Drevesnice, trsnice in matičnjaki	0,9	1,7	1,3	0,7	0,7	203,8	146,8	82,8	83,7	15,2	27,7	19,7	10,7	10,4
Sadovnjaki in oljčniki	0,3	0,4	0,5	0,5	0,5	121,5	148,8	159,1	178,4	5,4	5,9	7,2	7,4	7,9
Vinogradi	0,5	0,6	0,6	0,6	0,7	127,1	131,4	129,7	140,0	8,4	9,6	9,8	9,3	9,6
Trajni travniki in pašniki*	3,8	4,4	4,5	4,4	4,6	114,2	116,5	115,2	118,9	68,4	69,8	70,5	67,2	66,7

* Brez skupnih travnikov in pašnikov.

Vir: SURS

Priloga 4: Kmetijska gospodarstva po velikostnih razredih kmetijskih zemljišč v uporabi; 2000–2016

	Število KMG					Indeks 2000 = 100				Struktura (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
KMG (število)	86.467	77.175	74.646	72.377	69.902	89,3	86,3	83,7	80,8	100	100	100	100	100
> 0–2	23.042	17.975	20.593	18.654	17.583	78,0	89,4	81,0	76,3	26,6	23,3	27,6	25,8	25,2
2 –< 10	52.444	47.639	42.665	42.337	40.510	90,8	81,4	80,7	77,2	60,7	61,7	57,2	58,5	58,0
10 –< 20	9.165	8.819	8.100	7.882	7.922	96,2	88,4	86,0	86,4	10,6	11,4	10,9	10,9	11,3
20 –< 30	1.264	1.709	1.916	1.956	2.100	135,2	151,6	154,7	166,1	1,5	2,2	2,6	2,7	3,0
30 –< 50	377	723	920	1.043	1.195	191,8	244,0	276,7	317,0	0,4	0,9	1,2	1,4	1,7
>= 50	175	311	452	506	593	177,7	258,3	289,1	338,9	0,2	0,4	0,6	0,7	0,8
KZU (ha)	485.879	485.432	474.432	477.023	479.589	99,9	97,6	98,2	98,7	100	100	100	100	100
> 0–2	26.399	20.783	22.050	20.999	19.784	78,7	83,5	79,5	74,9	5,4	4,3	4,6	4,4	4,1
2 –< 10	256.390	232.311	205.954	202.490	191.615	90,6	80,3	79,0	74,7	52,8	47,9	43,4	42,4	40,0
10 –< 20	121.063	118.142	109.491	107.004	107.498	97,6	90,4	88,4	88,8	24,9	24,3	23,1	22,4	22,4
20 –< 30	29.927	40.452	45.939	47.318	50.454	135,2	153,5	158,1	168,6	6,2	8,3	9,7	9,9	10,5
30 –< 50	13.805	26.345	34.250	38.955	45.169	190,8	248,1	282,2	327,2	2,8	5,4	7,2	8,2	9,4
>= 50	38.294	47.399	56.750	60.258	65.069	123,8	148,2	157,4	169,9	7,9	9,8	12,0	12,6	13,6
KZU/KMG (ha)	5,6	6,3	6,4	6,6	6,9	111,9	113,1	117,3	122,1	–	–	–	–	–

Vir: SURS

Priloga 5: Kmetijska gospodarstva z živino; 2000–2016

	Število KMG					Indeks 2000 = 100				Delež (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
Gospodarstva skupaj	86.467	77.175	74.646	72.377	69.902	89,3	86,3	83,7	80,8	100	100	100	100	100
Gospodarstva z živino	77.452	66.909	58.648	57.749	55.782	86,4	75,7	74,6	72,0	89,6	86,7	78,6	79,8	79,8
Gospodarstva z govedom	56.097	43.675	36.119	34.087	32.805	77,9	64,4	60,8	58,5	64,9	56,6	48,4	47,1	46,9
Gospod. s kravami molznicami	28.588	19.711	10.953	9.770	9.572	68,9	38,3	34,2	33,5	33,1	25,5	14,7	13,5	13,7
Gosp. z drugimi kravami	19.357	17.452	20.288	18.928	16.131	90,2	104,8	97,8	83,3	22,4	22,6	27,2	26,2	23,1
Gospodarstva s prašiči	44.623	33.945	26.441	23.700	22.649	76,1	59,3	53,1	50,8	51,6	44,0	35,4	32,7	32,4
Gosp. s plemenskimi svinjami	10.132	7.615	5.070	4.218	3.435	75,2	50,0	41,6	33,9	11,7	9,9	6,8	5,8	4,9
Gospodarstva z ovcami	4.330	5.747	6.181	6.243	6.150	132,7	142,7	144,2	142,0	5,0	7,4	8,3	8,6	8,8
Gospodarstva s kozami	4.775	4.108	4.214	4.022	4.598	86,0	88,3	84,2	96,3	5,5	5,3	5,6	5,6	6,6
Gospodarstva s konji	4.634	5.128	5.948	6.029	5.766	110,7	128,4	130,1	124,4	5,4	6,6	8,0	8,3	8,2
Gospodarstva s perutnino	58.929	45.512	36.240	36.657	37.840	77,2	61,5	62,2	64,2	68,2	59,0	48,5	50,6	54,1
Gosp. s pitovnimi piščanci	6.363	4.355	2.911	4.652	5.514	68,4	45,7	73,1	86,7	7,4	5,6	3,9	6,4	7,9
Gosp. s kokošmi nesnicami	55.773	43.818	34.837	35.499	36.711	78,6	62,5	63,6	65,8	64,5	56,8	46,7	49,0	52,5
Gospodarstva s kunci	12.682	10.303	8.051	8.300	8.672	81,2	63,5	65,4	68,4	14,7	13,4	10,8	11,5	12,4
Gosp. z jelenjadjo	190	235	352	505 ^M	406 ^M	123,7	185,3	265,8	213,7	0,2	0,3	0,5	0,7	0,6
Živina														
Glave velike živine (GVŽ)	470.498	421.587	421.553	399.349	418.684	89,6	89,6	84,9	89,0	–	–	–	–	–
Govedo	499.546	461.224	472.333	462.066	486.014	92,3	94,6	92,5	97,3	–	–	–	–	–
Krave molznice	141.574	130.683	107.957	103.849	111.115	92,3	76,3	73,4	78,5	–	–	–	–	–
Druge krave	54.431	54.850	66.738	65.207	60.679	100,8	122,6	119,8	111,5	–	–	–	–	–
Prašiči	601.953	505.161	382.031	287.498	273.359	83,9	63,5	47,8	45,4	–	–	–	–	–
Plemenske svinje	49.621	42.499	27.940	18.743	16.625	85,6	56,3	37,8	33,5	–	–	–	–	–
Ovce	96.027	131.126	137.737	130.657	134.929	136,6	143,4	136,1	140,5	–	–	–	–	–
Koze	29.385	30.826	34.864	34.542	38.564	104,9	118,6	117,5	131,2	–	–	–	–	–
Konji	14.407	19.249	22.673	21.832	19.453	133,6	157,4	151,5	135,0	–	–	–	–	–
Perutnina (000 kljunov)	6.731.009	3.292.826	4.900.990	4.858.025	6.222.661	48,9	72,8	72,2	92,4	–	–	–	–	–
Pitovni piščanci	4.253.811	1.714.779	2.797.207	2.855.129	3.941.612	40,3	65,8	67,1	92,7	–	–	–	–	–
Kokoši nesnice	1.581.388	1.072.156	1.500.192	1.177.654	1.607.519	67,8	94,9	74,5	101,7	–	–	–	–	–
Kunci	180.274	130.106	85.088	96.218	109.753	72,2	47,2	53,4	60,9	–	–	–	–	–
Jelenjad	4.189	4.513	7.341	9.745	8.790	107,7	175,2	232,6	209,8	–	–	–	–	–

M – manj natančna ocena, previdna uporaba.

Vir: SURS

Priloga 6: Kmetijska gospodarstva po velikostnih razredih števila GVŽ; 2000–2016

	Število KMG					Indeks 2000 = 100				Struktura (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
Gospodarstva z GVŽ	77.452	66.909	58.648	57.749	55.782	86,4	75,7	74,6	72,0	100	100	100	100	100
> 0–2	29.108	26.787	22.861	23.478	23.084	92,0	78,5	80,7	79,3	37,6	40,0	39,0	40,7	41,4
2 –< 10	36.319	29.111	24.570	23.899	21.984	80,2	67,7	65,8	60,5	46,9	43,5	41,9	41,4	39,4
10 –< 20	8.328	7.099	6.678	6.122	5.698	85,2	80,2	73,5	68,4	10,8	10,6	11,4	10,6	10,2
20 –< 30	2.209	2.142	2.176	1.943	2.355	97,0	98,5	88,0	106,6	2,9	3,2	3,7	3,4	4,2
30 –< 50	1.037	1.213	1.510	1.426	1.600	117,0	145,6	137,5	154,3	1,3	1,8	2,6	2,5	2,9
>= 50	451	557	853	880	1.061	123,5	189,1	195,1	235,3	0,6	0,8	1,5	1,5	1,9
Število GVŽ	470.498	421.587	421.553	399.349	418.684	89,6	89,6	84,9	89,0	100	100	100	100	100
> 0–2	22.701	19.621	15.871	14.991	14.208	86,4	69,9	66,0	62,6	4,8	4,7	3,8	3,8	3,4
2 –< 10	172.436	139.281	118.346	114.350	105.840	80,8	68,6	66,3	61,4	36,6	33,0	28,1	28,6	25,3
10 –< 20	114.864	98.041	93.327	86.171	79.690	85,4	81,3	75,0	69,4	24,4	23,3	22,1	21,6	19,0
20 –< 30	53.106	51.919	52.873	47.556	56.545	97,8	99,6	89,5	106,5	11,3	12,3	12,5	11,9	13,5
30 –< 50	38.026	45.141	56.908	53.928	60.330	118,7	149,7	141,8	158,7	8,1	10,7	13,5	13,5	14,4
>= 50	69.365	67.584	84.227	82.353	102.072	97,4	121,4	118,7	147,2	14,7	16,0	20,0	20,6	24,4
Povprečno št. GVŽ/KMG	6,1	6,3	7,2	6,9	7,5	103,7	118,3	113,8	123,6	–	–	–	–	–

Vir: SURS

Priloga 7: Povprečno število živali na kmetijsko gospodarstvo z živino; 2000–2016

	Število KMG					Indeks 2000 = 100			
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016
GVŽ	6,1	6,3	7,2	6,9	7,5	103,7	118,3	113,8	123,6
Govedo	8,9	10,6	13,1	13,6	14,8	118,6	146,9	152,2	166,4
Krave molznice	5,0	6,6	9,9	10,6	11,6	133,9	199,0	214,6	234,4
Druge krave	2,8	3,1	3,3	3,4	3,8	111,8	117,0	122,5	133,8
Prašiči	13,5	14,9	14,4	12,1	12,1	110,3	107,1	89,9	89,5
Perutnina	114,2	72,4	135,2	132,5	164,4	63,3	118,4	116,0	144,0
Kokoši nesnice	28,4	24,5	43,1	33,2	43,8	86,3	151,9	117,0	154,4
Pitovni piščanci	668,5	393,7	960,9	613,7	714,8	58,9	143,7	91,8	106,9
Konji	3,1	3,8	3,8	3,6	3,4	120,7	122,6	116,5	108,5
Ovce	22,2	22,8	22,3	20,9	21,9	102,9	100,5	94,4	98,9
Koze	6,2	7,5	8,3	8,6	8,4	121,9	134,4	139,6	136,3
Kunci	14,2	12,6	10,6	11,6	12,7	88,8	74,3	81,6	89,0
Jelenjad	22,0	19,2	20,9	19,3 ^M	21,7 ^M	87,1	94,6	87,5	98,2

M – manj natančna ocena, previdna uporaba.

Vir: SURS

Priloga 8: Delovna sila v kmetijstvu; 2000–2016

	Število oseb					Indeks 2000 = 100				Struktura (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
Skupaj delovna sila v kmetijstvu	256.783	208.766	211.191	203.618	199.071	81,3	82,2	79,3	77,5	100	100	100	100	100
Redno in sezonsko zaposleni v podjetjih in zadrugah	4.058	4.466	5.594	5.266	5.358	110,1	137,9	129,8	132,0	1,6	2,1	2,6	2,6	2,7
Redno zaposleni na družinskih kmetijah	197	283	352	354	544 ^M	143,7	178,7	179,7	276,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3
Družinska delovna sila	252.528	204.017	205.245	197.998	193.169	80,8	81,3	78,4	76,5	98,3	97,7	97,2	97,2	97,0
Gospodar-upravitelj	86.336	77.042	74.425	72.176	69.671	89,2	86,2	83,6	80,7	33,6	36,9	35,2	35,4	35,0
Drugi družinski člani	166.192	126.975	130.820	125.822	123.498	76,4	78,7	75,7	74,3	64,7	60,8	61,9	61,8	62,0

M – manj natančna ocena, previdna uporaba.

Vir: SURS

Priloga 9: Polnovredne delovne moči v kmetijstvu; 2000–2016

	Število PDM					Indeks 2000 = 100				Struktura (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
Skupaj delovna sila v kmetijstvu	107.809	95.263	77.012	82.746	79.967	88,4	71,4	76,8	74,2	100	100	100	100	100
Redno in sezonsko zaposleni v podjetjih in zadrugah	4.032	3.124	2.610	1.942	2.078	77,5	64,7	48,2	51,5	3,7	3,3	3,4	2,3	2,6
Redno zaposleni na družinskih kmetijah	156	221	225	246	359	141,7	144,2	157,7	230,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,4
Sezonska delovna sila na kmetijah	3.622	4.558	4.686	2.658	3.255	125,8	129,4	73,4	89,9	3,4	4,8	6,1	3,2	4,1
Sezonska delovna sila v kmet. podjetjih in zadrugah	:	315	573	389	494	–	–	–	–	–	0,3	0,7	0,5	0,6
Družinska delovna sila	99.718	86.758	68.682	77.286	73.587	87,0	68,9	77,5	73,8	92,5	91,1	89,2	93,4	92,0
Gospodar-upravitelj	44.690	40.912	34.645	38.866	36.609	91,5	77,5	87,0	81,9	41,5	42,9	45,0	47,0	45,8
Drugi družinski člani	55.028	45.846	34.037	38.420	36.978	83,3	61,9	69,8	67,2	51,0	48,1	44,2	46,4	46,2
Strojne storitve na družinskih kmetijah	281	277	227	210	177	98,6	80,8	74,7	63,0	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2
Strojne storitve v kmetijskih podjetjih in zadrugah	:	10	10	15	17	–	–	–	–	–	–	–	–	–
PDM/100 ha KZU	22,2	19,6	16,2	17,3	16,7	88,4	73,2	78,2	75,1	–	–	–	–	–
PDM/KMG	1,25	1,23	1,03	1,14	1,14	99,0	82,7	91,7	91,8	–	–	–	–	–

Vir: SURS

Priloga 10: Splošna izobrazba gospodarjev-upraviteljev na družinskih kmetijah; 2000–2016

	Število oseb					Indeks 2000 = 100				Struktura (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
Gosposdarji-upravitelji skupaj	86.336	77.042	74.425	72.176	69.671	89,2	86,2	83,6	80,7	100	100	100	100	100
Brez izobrazbe ali nepopolna osnovna izobrazba	19.434	15.344	8.992	1.949	1.832	79,0	46,3	10,0	9,4	22,5	19,9	12,1	2,7	2,6
Osnovna izobrazba	40.698	32.813	27.704	20.953	17.567	80,6	68,1	51,5	43,2	47,1	42,6	37,2	29,0	25,2
Nižja ali srednja izobrazba	33.044	33.221	37.627	42.477	42.256	100,5	113,9	128,5	127,9	38,3	43,1	50,6	58,9	60,7
Višja ali visoka izobrazba	2.781	2.874	4.598	6.798	8.016	103,3	165,3	244,4	288,2	3,2	3,7	6,2	9,4	11,5
Ni podatka	96	461	0	0	0	480,2	0,0	0,0	0,0	0,1	0,6	0,0	0,0	0,0

Vir: SURS

Priloga 11: Kmetijska izobrazba gospodarjev-upraviteljev na družinskih kmetijah; 2000–2016

	Število oseb					Indeks 2000 = 100				Struktura (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
Gosposdarji-upravitelji skupaj	86.336	77.042	74.425	72.176	69.671	89,2	86,2	83,6	80,7	100	100	100	100	100
Samo praktične izkušnje	72.440	55.562	47.970	36.152	34.969	76,7	66,2	49,9	48,3	83,9	72,1	64,5	50,1	50,2
Tečajji iz kmetijstva	7.045	16.368	19.896	27.618	24.720	232,3	282,4	392,0	350,9	8,2	21,2	26,7	38,3	35,5
Poklicna ali srednja izobrazba	4.340	4.429	5.540	6.835	7.907	102,1	127,6	157,5	182,2	5,0	5,7	7,4	9,5	11,3
Višja ali visoka izobrazba	642	681	1.019	1.570	2.074	106,1	158,7	244,5	323,1	0,7	0,9	1,4	2,2	3,0
Ni podatka	1.869	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,2	0,0	0,0	0,0	0,0

Vir: SURS

Priloga 12: Starostna struktura na družinskih kmetijah; 2000–2016

	Število oseb			Indeks 2010 = 100		Struktura (%)		
	2010	2013	2016	2013	2016	2010	2013	2016
Družinska delovna sila skupaj	205.245	197.998	193.169	96,5	94,1	100	100	100
< 25 let	25.456	23.001	16.494	90,4	64,8	12,4	11,6	8,5
25–34 let	28.008	27.055	24.201	96,6	86,4	13,6	13,7	12,5
35–44 let	34.387	32.321	31.137	94,0	90,5	16,8	16,3	16,1
45–54 let	39.963	40.452	39.997	101,2	100,1	19,5	20,4	20,7
55–64 let	36.157	38.807	40.087	107,3	110,9	17,6	19,6	20,8
>= 65 let	41.274	36.362	41.254	88,1	100,0	20,1	18,4	21,4
Povprečna starost gospodarjev	57	56	57	98,2	100,0	–	–	–
Povprečna starost drugih družinskih članov	43	43	46	100,0	107,0	–	–	–
Število gospodarjev	74.425	72.176	69.671	97,0	93,6	36,3	36,5	36,1
Število drugih družinskih članov	130.820	125.822	123.498	96,2	94,4	63,7	63,5	63,9

Vir: SURS

Priloga 13: Kmetijska gospodarstva, KZU in ekonomska velikost po glavnih tipih kmetovanja; 2016

Tip kmetovanja	Število KMG	KZU (ha)	KZU/KMG	Standardni prihodek (000 EUR)			Struktura (%)		
				Skupaj	Na KMG	Na ha KZU	KMG	KZU	Standardni prihodek
Skupaj	69.902	479.589	6,9	1.158.773	16,58	2,42	100	100	100
Specializirani pridelovalec poljščin	13.413	80.114	6,0	106.024	7,90	1,32	19,2	16,7	9,1
Specializirani vrtnar	432	1.678	3,9	27.631	63,96	16,47	0,6	0,3	2,4
Specializirani gojitelj trajnih nasadov	9.189	28.153	3,1	160.069	17,42	5,69	13,1	5,9	13,8
Specializirani rejec pašne živine	24.983	242.447	9,7	503.913	20,17	2,08	35,7	50,6	43,5
Specializirani prašičerejci in perutninarji	410	5.248	12,8	93.768	228,70	17,87	0,6	1,1	8,1
Mešana rastlinska pridelava	5.720	23.544	4,1	60.449	10,57	2,57	8,2	4,9	5,2
Mešana živinoreja	3.793	21.048	5,5	42.767	11,28	2,03	5,4	4,4	3,7
Mešano rastlinska pridelava - živinoreja	11.962	77.356	6,5	164.152	13,72	2,12	17,1	16,1	14,2

Vir: SURS

Priloga 14: Kmetijska gospodarstva, KZU, ekonomska velikost, GVŽ in PDM po velikostnih razredih ekonomske velikosti; 2016

Velikostni razred ekonomske velikosti	Število KMG	KZU (ha)	Standardni prihodek (000 EUR)	Število GVŽ	Število PDM	Struktura (%)				
						Število KMG	KZU	Standardni prihodek	GVŽ	PDM
Skupaj	69.902	479.589	1.158.773	418.684	79.967	100	100	100	100	100
< 2.000 EUR	10.002	14.913	12.676	3.463 ^M	4.746	14,3	3,1	1,1	0,8	5,9
2.000 –< 4.000 EUR	13.248	32.794	39.278	12.552	9.497	19,0	6,8	3,4	3,0	11,9
4.000 –< 8.000 EUR	17.857	68.851	102.796	39.582	18.303	25,5	14,4	8,9	9,5	22,9
8.000 –< 15.000 EUR	13.332	86.530	145.857	62.208	16.651	19,1	18,0	12,6	14,9	20,8
15.000 –< 25.000 EUR	5.843	55.939	111.921	48.146	8.468	8,4	11,7	9,7	11,5	10,6
25.000 –< 50.000 EUR	5.168	74.182	183.630	74.501	9.329	7,4	15,5	15,8	17,8	11,7
50.000 < 100.000 EUR	2.901	66.006	199.272	75.626	6.354	4,2	13,8	17,2	18,1	7,9
> 100.000 EUR	1.552	80.374	363.343	102.607	6.620	2,2	16,8	31,4	24,5	8,3

M – manj natančna ocena, previdna uporaba.

Vir: SURS

Priloga 15: Dopolnilne dejavnosti na družinskih kmetijah; 2000–2016

	Število					Indeks 2000 = 100				Struktura (%)				
	2000	2005	2010	2013	2016	2005	2010	2013	2016	2000	2005	2010	2013	2016
Gospodarstva z vsaj eno dopolnilno dejavnostjo	3.987	3.146	12.517	11.676	12.486	78,9	313,9	292,9	313,2					
Predelava mesa	221	189	155	337 ^M	257 ^M	85,5	70,1	152,5	116,3	5,5	6,0	1,2	2,9	2,1
Predelava mleka	247	185	242	241 ^M	264 ^M	74,9	98,0	97,6	106,9	6,2	5,9	1,9	2,1	2,1
Predelava sadja in zelenjave	394	390	502	342 ^M	403 ^M	99,0	127,4	86,8	102,3	9,9	12,4	4,0	2,9	3,2
Druge dejavnosti, povezane s predelavo hrane	172	200	1.637	1.135 ^M	623 ^M	116,3	951,7	659,9	362,2	4,3	6,4	13,1	9,7	5,0
Predelava lesa	699	449	513	520 ^M	415 ^M	64,2	73,4	74,4	59,4	17,5	14,3	4,1	4,5	3,3
Opravljanje storitev s kmetijsko mehanizacijo za druge	750	796	310	262 ^M	243 ^M	106,1	41,3	34,9	32,4	18,8	25,3	2,5	2,2	1,9
Turizem na kmetijskem gospodarstvu	692	628	642	726 ^M	665 ^M	90,8	92,8	104,9	96,1	17,4	20,0	5,1	6,2	5,3
Domača obrt	268	171	167	181 ^M	153 ^M	63,8	62,3	67,5	57,1	6,7	5,4	1,3	1,6	1,2
Ribogojstvo	75	13	28	61	20 ^M	17,3	37,3	81,3	26,7	1,9	0,4	0,2	0,5	0,2
Gozdarske storitve	200	300	173	239 ^M	153 ^M	150,0	86,5	119,5	76,5	5,0	9,5	1,4	2,0	1,2
Gozdarstvo	104	80	:	:	:	76,9	–	–	–	2,6	2,5	–	–	–
Trgovina z lesom	:	:	9.078	8.705	9.809	–	–	–	–	–	–	72,5	74,6	78,6
Komunalne storitve	330	297	328	391 ^M	626 ^M	90,0	99,4	118,5	189,7	8,3	9,4	2,6	3,3	5,0
Proizvodnja in trženje energije iz obnovljivih virov energije	:	79	78	96 ^M	167 ^M	–	–	–	–	–	2,5	0,6	0,8	1,3
Drugo	:	16	407	81	303 ^M	–	–	–	–	–	0,5	3,3	0,7	2,4

M – manj natančna ocena, previdna uporaba.

Vir: SURS

OBSEG KMETIJSKE PROIZVODNJE

Priloga 16: Indeksi obsega kmetijske proizvodnje (2015 = 100); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	2019/18
Žito	83,1	89,8	83,9	90,0	97,4	93,0	73,4	103,6	100,0	102,3	88,3	95,9	102,6	6,9 %
Industrijske rastline	91,5	85,1	96,2	102,7	106,3	81,3	66,8	101,8	100,0	128,6	105,3	131,0	104,9	-20,0 %
Krmne rastline	91,7	94,4	94,6	97,6	90,8	78,9	71,1	91,6	100,0	101,8	79,6	100,1	99,0	-1,0 %
Zelenjadnice, sadike in okrasne rastline	72,1	80,9	88,9	69,3	79,8	77,3	80,0	92,1	100,0	104,8	100,0	101,0	110,2	9,2 %
Krompir	129,3	103,1	96,5	110,9	106,6	86,3	68,4	108,0	100,0	92,9	87,4	78,7	70,1	-10,9 %
Sadje, grozdje, oljke	99,2	86,4	87,1	96,8	89,8	63,8	79,7	81,5	100,0	64,1	38,0	138,1	72,6	-47,4 %
Vino	84,9	74,8	84,6	86,8	97,8	72,7	85,5	87,1	100,0	78,9	68,8	113,3	96,6	-14,7 %
Drugi rastlinski pridelki	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	200,0	100,0	100,0	100,0	166,7	166,7	166,7	166,8	0,1 %
Rastlinska pridelava	87,7	86,4	89,0	90,4	92,0	77,0	75,9	91,5	100,0	92,3	75,9	116,6	104,2	-10,6 %
Govedo	102,2	98,0	98,8	99,1	101,2	97,8	95,2	96,6	100,0	104,7	104,2	104,2	106,4	2,1 %
Prašiči	229,7	214,6	171,7	163,9	145,5	124,7	107,0	112,7	100,0	109,3	110,8	110,6	115,3	4,3 %
Konji	76,3	79,3	79,3	84,9	94,0	100,3	108,9	111,8	100,0	100,0	97,2	84,1	82,8	-1,6 %
Drobnica	122,8	113,5	119,6	119,6	99,9	92,2	75,6	104,3	100,0	101,2	102,4	102,4	103,1	0,7 %
Perutnina	100,4	100,8	103,4	104,7	99,6	101,6	98,0	101,9	100,0	109,0	116,6	117,4	117,0	-0,4 %
Druge živali	144,0	144,0	154,3	154,3	102,9	85,7	100,0	100,0	100,0	126,7	120,3	120,3	120,6	0,2 %
Mleko	98,4	96,6	95,0	95,6	95,2	97,8	94,3	97,6	100,0	102,8	102,6	99,6	98,1	-1,4 %
Jajca	80,5	90,3	90,0	89,4	92,4	80,8	90,8	85,4	100,0	101,3	103,9	104,4	105,2	0,8 %
Drugi živalski proizvodi	90,3	86,7	94,2	89,3	137,6	78,1	105,9	65,0	100,0	79,9	71,7	82,4	71,7	-13,0 %
Živinoreja	109,0	106,5	103,4	103,2	102,6	98,3	96,1	96,9	100,0	103,4	104,3	104,0	103,9	-0,1 %
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	96,8	95,0	95,2	95,9	96,6	86,0	84,4	93,9	100,0	97,0	87,7	111,6	104,6	-6,3 %
Kmetijske storitve	109,3	114,5	110,1	109,5	106,9	106,9	99,0	100,0	100,0	87,4	87,4	87,9	87,9	0,0 %
KMETIJSKA PROIZVODNJA	97,0	95,3	95,4	96,1	96,7	86,3	84,7	94,0	100,0	96,8	87,7	111,2	104,3	-6,2 %

* Začasni podatki.

Vir: Eurostat, SURS, preračuni KIS

Priloga 17: Kmetijska zemlja v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; ha); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Kmetijska zemlja v rabi skupaj	498.466	492.424	468.496	482.653	458.195	479.653	478.888	482.218	476.862	477.671	481.415	477.296	479.822	100,5
Trajni nasadi	26.147	26.148	26.003	26.796	26.848	26.827	27.303	27.234	27.017	27.636	27.836	27.781	27.865	100,3
Sadovnjaki:	8.928	8.928	8.783	9.191	9.243	9.223	9.949	9.885	9.905	10.351	10.466	10.562	10.653	100,9
– intenzivni sadovnjaki	4.022	4.022	3.893	3.901	3.952	3.933	3.917	3.855	3.857	3.920	4.016	4.095	4.160	101,6
– ekstenzivni sadovnjaki	4.906	4.906	4.890	5.290	5.291	5.290	6.032	6.031	6.050	6.433	6.451	6.468	6.494	100,4
Vinogradi	16.086	16.086	16.086	16.351	16.352	16.351	16.085	16.009	15.692	15.824	15.839	15.630	15.549	99,5
Oljčniki	910	910	910	892	892	892	925	996	1.076	1.173	1.243	1.302	1.374	105,5
Drevesnice in trsnice	224	224	224	362	362	362	344	344	344	288	288	288	288	100,0
Travniki in pašniki*	297.284	285.973	267.304	285.713	262.603	281.159	277.475	279.916	278.678	276.247	279.216	277.172	277.755	100,2
Njive in vrtovi	175.035	180.303	175.189	170.144	168.744	171.667	174.110	175.070	171.167	173.787	174.363	172.341	174.202	101,1
Žito	98.586	105.016	100.173	93.941	94.125	98.377	97.830	98.293	96.975	95.508	95.193	95.004	95.723	100,8
Suhe stročnice	2.337	1.578	1.030	886	1.134	748	686	691	847	1.258	1.306	1.077	1.029	95,5
Krompir	5.736	4.427	4.175	4.124	3.640	3.386	3.307	3.600	3.319	3.164	3.165	2.812	2.796	99,4
Krmne korenovke ipd.	527	559	469	352	231	260	248	221	175	147	223	320	80	25,0
Sladkorna pesa	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0	0	184	
Oljnice	9.666	8.161	9.054	11.787	11.021	10.242	10.309	10.526	8.939	11.698	11.447	9.446	8.709	92,2
Hmelj	1.572	1.638	1.660	1.488	1.376	1.159	1.166	1.296	1.405	1.485	1.591	1.667	1.616	96,9
Druge industrijske rastline	17	17	17	46	27	50	73	45	75	90	142	109	120	110,1
Zelenjadnice in jagode	2.861	3.545	3.516	2.378	3.387	3.923	3.987	4.138	4.115	4.630	4.559	4.416	5.319	120,4
Zelena krma z njiv	51.467	54.404	54.007	54.374	52.992	52.709	55.761	55.650	53.894	54.213	54.973	55.780	56.691	101,6
Seme	183	183	183	230	230	230	187	187	187	375	375	375	375	100,0
Cvetje in okrasne rastline	154	154	154	76	78	72	96	73	53	85	48	53	32	60,4
Drugo na njivah**	42	37	37	112	24	24	13	13	13	27	27	27	27	100,0
Neobdelane njive	1.887	584	714	349	479	487	448	338	1.170	1.109	1.313	1.254	1.501	119,7

* Vključeni skupni pašniki.

** Sadike zelenjadnic, zelišč in jagod ter drugo.

Vir: SURS

Priloga 18: Struktura kmetijske zemlje v rabi na kmetijskih gospodarstvih (osnovna površina; %); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kmetijska zemlja v rabi skupaj	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Trajni nasadi	5,2	5,3	5,6	5,6	5,9	5,6	5,7	5,6	5,7	5,8	5,8	5,8	5,8
Sadovnjaki	1,8	1,8	1,9	1,9	2,0	1,9	2,1	2,0	2,1	2,2	2,2	2,2	2,2
Vinogradi	3,2	3,3	3,4	3,4	3,6	3,4	3,4	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,2
Oljčniki	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
Drevesnice in trsnice	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Travniki in pašniki*	59,6	58,1	57,1	59,2	57,3	58,6	57,9	58,0	58,4	57,8	58,0	58,1	57,9
Njive in vrtovi	35,1	36,6	37,4	35,3	36,8	35,8	36,4	36,3	35,9	36,4	36,2	36,1	36,3
Žito	19,8	21,3	21,4	19,5	20,5	20,5	20,4	20,4	20,3	20,0	19,8	19,9	19,9
Suhe stročnice	0,5	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,2	0,2
Krompir	1,2	0,9	0,9	0,9	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6	0,6
Krmne korenovke ipd.	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Sladkorna pesa	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Oljnice	1,9	1,7	1,9	2,4	2,4	2,1	2,2	2,2	1,9	2,4	2,4	2,0	1,8
Hmelj	0,3	0,3	0,4	0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Druge industrijske rastline	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Zelenjadnice in jagode	0,6	0,7	0,8	0,5	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	1,1
Zelena krma z njiv	10,3	11,0	11,5	11,3	11,6	11,0	11,6	11,5	11,3	11,3	11,4	11,7	11,8
Seme	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Cvetje in okrasne rastline	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Drugo na njivah**	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Neobdelane njive	0,4	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3

* Vključeni skupni pašniki.

** Sadike zelenjadnic, zelišč in jagod ter drugo.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 19: Pridelovalna površina na kmetijskih gospodarstvih (ha); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Žito*	99.275	105.564	100.866	94.760	94.979	99.733	98.972	99.884	98.955	98.355	98.461	98.246	98.624	100,4
– pšenica in pira	32.040	35.413	34.534	31.946	29.665	34.586	31.759	33.124	30.734	31.461	28.017	27.823	26.727	96,1
– koruza za zrnje	40.906	43.698	38.611	36.433	40.185	39.166	41.857	38.331	37.743	36.388	38.290	37.079	38.883	104,9
– ječmen	18.532	19.229	20.089	18.730	17.477	17.967	17.314	18.482	20.110	19.184	20.369	20.994	21.139	100,7
– rž	820	714	892	796	808	902	1.489	1.640	1.236	970	1.081	1.301	1.178	90,5
– oves	2.332	1.887	1.773	1.773	1.842	1.369	1.203	1.364	1.506	1.332	1.448	1.245	1.207	96,9
– tritikala	3.091	3.241	3.399	3.477	3.347	3.640	3.490	4.229	4.491	5.288	5.032	5.668	5.804	102,4
– drugo žito*	1.554	1.382	1.568	1.605	1.655	2.103	1.860	2.714	3.135	3.732	4.224	4.136	3.686	89,1
Suhe stročnice	2.337	1.578	1.030	886	1.134	748	686	691	847	1.258	1.306	1.077	1.029	95,5
Krompir	5.736	4.427	4.175	4.124	3.640	3.386	3.307	3.600	3.319	3.164	3.165	2.812	2.796	99,4
Krmne korenovke ipd.*	1.977	1.564	1.911	1.314	1.381	1.350	1.266	1.195	921	891	971	915	921	100,7
Sladkorna pesa	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	:	:	184	
Oljnice	9.666	8.161	9.054	11.787	11.021	10.242	10.309	10.526	8.939	11.698	11.447	9.446	8.709	92,2
– oljna ogrščica	5.358	4.442	4.424	5.303	4.770	5.141	6.131	5.563	1.629	3.156	3.435	3.397	3.245	95,5
– sončnice	246	256	227	203	374	367	273	252	230	241	299	288	334	116,0
– soja	126	49	66	109	107	140	278	404	1.705	2.466	2.908	1.756	1.433	81,6
– oljne buče	3.936	3.414	4.324	6.141	5.718	4.512	3.433	3.943	4.939	5.410	4.500	3.650	3.284	90,0
Hmelj	1.572	1.638	1.660	1.488	1.376	1.159	1.166	1.296	1.405	1.485	1.591	1.667	1.616	96,9
Zelena krma z njiv*	59.207	61.454	63.736	62.355	61.186	61.464	65.288	62.710	59.767	61.298	62.698	64.762	63.218	97,6
– silažna koruza	26.802	26.543	26.125	25.868	25.970	27.438	30.011	29.485	28.735	28.689	29.194	29.820	30.151	101,1
– drugi enoletni posevki	2.182	986	1.127	983	915	1.061	856	662	661	824	771	780	694	89,0
– detelje in lucerna	3.090	4.351	5.860	5.548	5.452	5.338	5.722	5.549	8.507	10.499	10.159	9.630	8.521	88,5
– trave in travno-deteljne mešanice	27.133	29.574	30.624	29.956	28.849	27.627	28.699	27.014	21.864	21.286	22.574	24.532	23.852	97,2
Zelenjadnice*	3.550	4.294	4.275	2.803	4.048	4.371	4.845	5.057	5.002	5.515	5.434	5.252	6.427	122,4
Sadje**	9.037	9.052	8.893	9.293	9.342	9.303	10.055	9.973	10.012	10.462	10.574	10.679	10.765	100,8
– jabolka	4.855	4.855	4.697	4.945	4.915	4.882	4.889	4.790	4.717	4.807	4.753	4.733	4.681	98,9
– hruške	890	890	881	928	926	932	981	971	966	1.016	1.023	1.033	1.038	100,5
– breskve	674	674	669	591	617	557	590	555	515	512	494	476	465	97,7
– drugo sadje	2.619	2.634	2.647	2.829	2.884	2.932	3.595	3.656	3.815	4.127	4.303	4.438	4.581	103,2
Grozdje	16.086	16.086	16.086	16.351	16.352	16.351	16.085	16.009	15.692	15.824	15.839	15.630	15.549	99,5
Oljke	910	910	910	892	892	892	925	996	1.076	1.173	1.243	1.302	1.374	105,5
Krma s trajnih travnikov in pašnikov***	297.284	285.973	267.304	285.712	262.603	281.159	277.475	279.916	278.678	276.247	279.216	277.172	277.755	100,2

* Skupaj z naknadnimi posevki. ** Skupaj z jagodami. *** Vključeni skupni pašniki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 20: Rastlinska pridelava na kmetijskih gospodarstvih (t); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Žito*	531.888	579.634	532.845	568.846	607.798	576.407	457.339	648.887	624.047	638.064	546.994	596.663	641.739	107,6
– pšenica in pira	133.339	160.297	136.905	153.481	153.575	188.065	138.235	173.245	157.058	163.165	140.961	121.900	139.811	114,7
– koruza za zrnje	308.259	319.902	302.600	311.117	349.030	277.358	226.634	350.583	338.712	346.211	272.177	350.489	360.357	102,8
– ječmen	67.904	76.788	70.793	80.120	79.386	84.727	69.303	89.700	93.174	91.653	97.929	88.057	102.480	116,4
– rž	2.509	2.080	2.318	2.676	2.843	3.422	5.012	6.737	4.658	3.978	4.415	4.542	4.479	98,6
– oves	5.547	4.987	4.260	5.168	5.818	4.351	3.107	4.448	5.023	4.327	4.641	3.397	4.033	118,7
– tritikala	12.032	13.260	13.532	14.067	14.767	15.917	12.641	20.068	20.934	24.719	22.923	23.572	26.892	114,1
– drugo žito*	2.298	2.320	2.437	2.217	2.379	2.567	2.407	4.106	4.488	4.011	3.948	4.706	3.687	78,3
Suhe stročnice	6.005	4.248	2.089	1.921	3.281	1.527	920	1.522	1.895	2.882	2.692	2.504	2.520	100,6
Krompir	131.049	100.319	103.425	101.208	96.179	79.253	62.155	96.819	91.036	84.907	77.075	72.917	65.958	90,5
Krmne korenovke ipd.*	38.841	31.648	36.415	23.852	21.235	20.032	19.025	17.639	16.635	16.411	17.294	22.384	14.630	65,4
Sladkorna pesa	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	:	0	11.282	
Oljnice	18.333	13.321	12.899	20.227	19.300	20.492	17.812	23.965	12.657	21.008	20.020	16.863	16.823	99,8
– oljna ogrščica	14.740	10.949	9.845	15.522	13.948	16.692	15.113	19.883	3.643	8.590	8.999	7.657	9.452	123,4
– sončnice	427	414	330	476	976	868	506	527	578	600	524	791	798	100,9
– soja	348	137	193	290	292	343	463	1.046	4.689	7.387	7.713	5.331	4.244	79,6
– oljne buče	2.818	1.821	2.532	3.888	3.985	2.542	1.588	2.269	3.410	4.117	2.517	2.745	1.973	71,9
Hmelj	2.157	2.304	2.669	2.073	2.154	1.338	1.227	2.270	2.065	2.478	2.160	3.078	2.572	83,6
Zelena krma z njiv*	1.335.869	1.374.488	1.433.188	1.389.257	1.427.350	1.245.106	1.066.651	1.626.587	1.622.649	1.635.467	1.354.772	1.673.134	1.631.087	97,5
– silažna koruza	1.121.160	1.133.259	1.173.053	1.132.813	1.189.013	1.057.298	889.991	1.390.295	1.398.512	1.398.014	1.162.804	1.427.941	1.393.671	97,6
– drugi enoletni posevki	16.716	15.140	15.385	12.529	14.562	11.301	8.717	12.216	10.110	13.076	8.310	13.794	10.109	73,3
– detelje in lucerna	21.084	29.461	34.543	38.687	35.460	30.157	29.612	38.675	58.540	75.507	59.222	66.783	59.789	89,5
– trave in travno-deteljne mešanice	176.909	196.628	210.207	205.228	188.315	146.350	138.331	185.401	155.487	148.870	124.436	164.616	167.518	101,8
Zelenjadnice*	65.223	78.194	83.866	59.984	77.292	70.759	71.273	86.209	95.546	105.504	96.354	100.574	120.121	119,4
Sadje**	152.423	132.342	132.822	153.668	142.355	97.587	133.865	133.493	156.114	90.955	39.721	192.385	89.023	46,3
– jabolka	114.493	102.893	95.662	117.569	105.355	74.263	92.449	99.909	115.091	59.566	20.019	142.015	64.232	45,2
– hruške	11.823	9.299	11.459	10.889	11.425	6.509	11.138	10.208	11.068	8.280	3.623	15.897	5.317	33,4
– breskve	9.252	6.780	9.950	7.962	8.603	6.203	6.998	5.459	6.938	5.556	2.996	5.982	4.779	79,9
– drugo sadje	16.855	13.370	15.751	17.248	16.972	10.612	23.280	17.917	23.017	17.553	13.083	28.491	14.695	51,6
Grozdje	122.543	105.719	112.855	108.541	121.396	92.323	100.177	94.209	117.586	94.780	89.416	126.958	105.035	82,7
Oljke	1.604	2.455	1.823	1.895	1.704	740	1.479	814	1.578	1.662	1.685	3.958	1.976	49,9
Krma s trajnih travnikov in pašnikov***	1.525.022	1.572.063	1.538.220	1.638.819	1.451.932	1.283.162	1.174.446	1.589.103	1.633.585	1.661.714	1.247.770	1.613.181	1.620.189	100,4

* Skupaj z naknadnimi posevki. ** Skupaj z jagodami. *** Vključeni skupni pašniki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 21: Hektarski pridelki v rastlinski pridelavi na kmetijskih gospodarstvih (t/ha); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Žito*	5,4	5,5	5,3	6,0	6,4	5,8	4,6	6,5	6,31	6,5	5,6	6,1	6,5	107,1
– pšenica in pira	4,2	4,5	4,0	4,8	5,2	5,4	4,4	5,2	5,1	5,2	5,0	4,4	5,2	119,4
– koruza za zrnje	7,5	7,3	7,8	8,5	8,7	7,1	5,4	9,1	9,0	9,5	7,1	9,5	9,3	98,0
– ječmen	3,7	4,0	3,5	4,3	4,5	4,7	4,0	4,9	4,6	4,8	4,8	4,2	4,8	115,6
– rž	3,1	2,9	2,6	3,4	3,5	3,8	3,4	4,1	3,8	4,1	4,1	3,5	3,8	108,9
– oves	2,4	2,6	2,4	2,9	3,2	3,2	2,6	3,3	3,3	3,2	3,2	2,7	3,3	122,5
– tritikala	3,9	4,1	4,0	4,0	4,4	4,4	3,6	4,7	4,7	4,7	4,6	4,2	4,6	111,4
– drugo žito*	1,5	1,7	1,6	1,4	1,4	1,2	1,3	1,5	1,4	1,1	0,9	1,1	1,0	87,9
Suhe stročnice	2,6	2,7	2,0	2,2	2,9	2,0	1,3	2,2	2,2	2,3	2,1	2,3	2,4	105,3
Krompir	22,8	22,7	24,8	24,5	26,4	23,4	18,8	26,9	27,4	26,8	24,4	25,9	23,6	91,0
Krmne korenovke ipd.*	19,6	20,2	19,1	18,2	15,4	14,8	15,0	14,8	18,1	18,4	17,8	24,5	15,9	64,9
Sladkorna pesa	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	:	:	61,3	
Oljnice	1,9	1,6	1,4	1,7	1,8	2,0	1,7	2,3	1,4	1,8	1,7	1,8	1,9	108,2
– oljna ogrščica	2,8	2,5	2,2	2,9	2,9	3,2	2,5	3,6	2,2	2,7	2,6	2,3	2,9	129,2
– sončnice	1,7	1,6	1,5	2,3	2,6	2,4	1,9	2,1	2,5	2,5	1,8	2,7	2,4	87,0
– soja	2,8	2,8	2,9	2,7	2,7	2,5	1,7	2,6	2,8	3,0	2,7	3,0	3,0	97,6
– oljne buče	0,7	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6	0,5	0,6	0,7	0,8	0,6	0,8	0,6	79,9
Hmelj	1,4	1,4	1,6	1,4	1,6	1,2	1,1	1,8	1,5	1,7	1,4	1,8	1,6	86,2
Zelena krma z njiv*	22,6	22,4	22,5	22,3	23,3	20,3	16,3	25,9	27,1	26,7	21,7	25,8	25,8	99,9
– silažna koruza	41,8	42,7	44,9	43,8	45,8	38,5	29,7	47,2	48,7	48,7	39,8	47,9	46,2	96,5
– drugi enoletni posevki	7,7	15,4	13,7	12,7	15,9	10,7	10,2	18,5	15,3	15,9	10,8	17,7	14,6	82,4
– detelje in lucerna	6,8	6,8	5,9	7,0	6,5	5,6	5,2	7,0	6,9	7,2	5,8	6,9	7,0	101,2
– trave in travno-deteljne mešanice	6,5	6,6	6,9	6,9	6,5	5,3	4,8	6,9	7,1	7,0	5,6	6,7	7,0	104,7
Zelenjadnice*	18,4	18,2	19,6	21,4	19,1	16,2	14,7	17,0	19,1	19,1	17,7	19,1	18,7	97,6
Sadje**	16,9	14,6	14,9	16,5	15,2	10,5	13,3	13,4	15,6	8,7	3,8	18,0	8,3	45,9
– jabolka	23,6	21,2	20,4	23,8	21,4	15,2	18,9	20,9	24,4	12,4	4,2	30,0	13,7	45,7
– hruške	13,3	10,5	13,0	11,7	12,3	7,0	11,4	10,5	11,5	8,1	3,5	15,4	5,1	33,3
– breskve	13,7	10,1	14,9	13,5	13,9	11,1	11,9	9,8	13,5	10,9	6,1	12,6	10,3	81,8
– drugo sadje	6,4	5,1	6,0	6,1	5,9	3,6	6,5	4,9	6,0	4,3	3,0	6,4	3,2	50,0
Grozdje	7,6	6,6	7,0	6,6	7,4	5,6	6,2	5,9	7,5	6,0	5,6	8,1	6,8	83,2
Oljke	1,8	2,7	2,0	2,1	1,9	0,8	1,6	0,8	1,5	1,4	1,4	3,0	1,4	47,3
Krma s trajnih travnikov in pašnikov***	5,1	5,5	5,8	5,7	5,5	4,6	4,2	5,7	5,9	6,0	4,5	5,8	5,8	100,2

* Skupaj z naknadnimi posevki. ** Skupaj z jagodami. *** Vključeni skupni pašniki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 22: Število živine in živinorejska proizvodnja; 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
ŠTEVILO ŽIVINE (konec leta)														
Govedo	479.581	469.983	472.878	470.151	462.300	460.063	460.576	468.253	484.192	488.598	479.614	476.806	483.068	101,3
– od tega krave	177.636	175.962	174.076	173.354	170.739	167.525	165.785	168.316	169.875	171.339	168.727	166.246	165.935	99,8
Prašiči	542.590	432.011	415.230	395.593	347.310	296.097	288.350	281.319	271.385	265.744	257.241	259.125	240.138	92,7
– od tega plemenske svinje	37.054	31.500	29.141	26.052	22.303	17.566	17.340	16.410	15.886	15.146	15.828	14.381	12.908	89,8
Drobnica	159.408	163.186	168.004	155.985	146.621	140.503	130.019	135.931	136.365	142.250	133.978	134.542	134.617	100,1
– od tega plemenska drobnica	109.803	111.825	117.127	110.287	100.610	94.099	88.093	93.150	93.649	96.132	95.970	94.303	93.750	99,4
Perutnina (000)	4.559	4.575	5.212	4.618	4.007	4.839	4.907	5.259	5.754	6.116	6.410	6.696	6.645	99,2
Konji**	19.623			22.673			21.832			19.453				
Kunci**	115.572			85.088			96.218			109.753				
Čebelje družine**	41.245			59.857			62.716			86.500				
Damjaki in navadna jelenjad**	4.803			7.341			9.745			8.790				
PROIZVODNJA (000 t)														
Prirast (živa masa)	242,3	236,6	222,1	223,0	214,9	206,9	195,0	200,4	196,3	211,9	218,0	218,2	221,7	101,6
govedo	77,8	77,2	74,7	77,6	80,2	77,7	75,2	74,8	76,8	81,8	81,2	80,5	82,1	102,0
prašiči	77,7	72,2	57,8	55,3	49,2	42,3	36,1	38,1	33,6	36,8	37,2	37,3	38,1	102,1
perutnina	82,6	83,2	85,3	86,4	82,2	83,7	80,8	84	82,5	89,9	96,2	96,9	98,1	101,2
drobnica	4,2	4,0	4,3	3,7	3,3	3,2	2,9	3,5	3,4	3,40	3,43	3,54	3,38	95,6
Domača prireja mesa (klavna masa)	167,3	168,6	150,8	153,3	147,7	143,4	131,4	132,6	128,0	140,9	148,7	147,0	146,1	99,4
govedo	43,0	44,5	41,0	43,2	44,7	43,4	41,1	39,6	38,6	44,4	47,4	45,0	43,1	95,8
prašiči	62,4	61,3	45,3	44,5	40,2	36,0	29,0	29,6	26,4	28,9	29,6	29,5	30,5	103,4
perutnina	59,8	60,9	62,5	63,6	60,9	62,2	59,7	61,8	61,3	66,0	70,0	70,7	70,8	100,1
drobnica	2,1	1,9	2,0	2,0	1,9	1,8	1,6	1,6	1,7	1,6	1,7	1,8	1,7	94,0
Vse pridobljeno meso (klavna masa)	157,3	153,6	143,1	144,1	135,9	131,2	121,1	123,3	121,8	132,7	138,4	137,6	140,1	101,8
govedo	38,4	37,2	35,6	35,7	35,8	33,5	31,9	31,5	33,4	35,7	36,0	34,8	35,6	102,3
prašiči	57,3	54,6	44,1	44,2	39,0	35,6	29,4	29,7	27,3	30,7	31,4	31,3	32,2	102,9
perutnina	59,5	59,9	61,4	62,2	59,2	60,3	58,2	60,5	59,4	64,7	69,3	69,7	70,6	101,3
drobnica	2,1	1,9	2,0	2,0	1,9	1,8	1,6	1,6	1,7	1,6	1,7	1,8	1,7	94,1
Namolzeno mleko	668,3	655,7	627,7	605,7	603,3	622,5	596,9	618,5	633,8	651,4	650,0	631,2	618,1	97,9
kravje mleko	666,5	653,7	625,5	603,9	601,6	620,9	595,5	616,6	631,7	649,7	648,0	628,9	615,5	97,9
ovčje in kozje mleko	1,8	2,0	2,2	1,8	1,7	1,6	1,4	1,9	2,1	1,7	2,0	2,3	2,6	114,2
Znesena jajca (mio kosov)	322,4	358,8	360,3	357,1	369,2	322,7	357,6	340,3	391,3	386,9	397,0	413,0	419,9	101,7
Natočeni med	1,5	1,6	1,9	1,7	2,5	1,0	2,4	0,5	2,0	1,3	0,8	1,7	0,7	37,4
Nastrižena volna	0,18	0,19	0,19	0,18	0,16	0,16	0,15	0,16	0,15	0,16	0,16	0,15	0,15	99,3

* Začasni podatki. ** Stanje sredi leta (strukturno raziskovanje).

Vir: SURS

Priloga 23: Odkup in prodaja na tržnicah za nekatere pomembnejše kmetijske pridelke (t); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
RASTLINSKI PRIDELKI														
Žito	101.763	108.224	130.915	132.079	147.917	170.799	118.718	180.460	175.160	147.215	185.668	184.603	234.351	126,9
Od tega:														
– pšenica	52.532	54.528	56.584	64.777	74.116	99.570	67.242	84.081	76.393	51.251	85.674	46.952	79.335	169,0
– koruza	44.288	46.786	68.497	59.258	65.131	59.376	42.634	84.376	83.852	81.697	79.249	119.795	128.232	107,0
– ječmen	3.169	5.667	3.029	6.056	6.742	9.345	5.712	7.020	11.078	11.805	15.620	12.822	19.448	151,7
Fižol za zrnje	92	79	138	90	66	71	47	66	81	82	z	77	66	85,7
– odkup	1	2	2	5	1	1	1	9	9	9	z	47	37	78,3
– prodaja na tržnicah	92	76	136	85	64	70	46	57	72	73	66	30	29	97,0
Krompir jedilni	5.999	6.296	5.781	7.171	6.254	5.133	3.952	5.332	5.955	4.902	6.963	8.149	9.463	116,1
– odkup	5.019	5.298	4.902	6.369	5.495	4.478	3.449	4.939	5.597	4.485	6.537	7.722	9.004	116,6
– prodaja na tržnicah	979	998	879	802	760	655	504	393	358	417	426	427	459	107,5
Oljnice	11.031	4.779	7.352	9.430	8.806	9.653	9.476	9.455	5.372	8.793	8.757	8.275	10.400	125,7
Hmelj	1.792	1.064	1.608	1.715	977	1.331	1.128	1.328	882	1.198	1.449	1.887	1.418	75,1
Zelenjadnice	13.302	10.929	9.677	9.193	8.571	7.594	8.090	12.362	12.462	15.155	17.641	18.479	20.975	113,5
– odkup	9.792	7.664	6.953	6.545	6.268	5.496	5.999	10.300	10.194	12.616	15.055	16.121	18.495	114,7
– prodaja na tržnicah	3.510	3.265	2.724	2.648	2.303	2.098	2.090	2.062	2.268	2.540	2.587	2.358	2.480	105,2
Sadje	42.667	35.666	32.063	33.031	40.207	26.228	24.186	26.295	30.719	24.863	9.728	21.494	26.311	122,4
– odkup	41.179	34.180	30.797	31.766	39.271	25.394	23.357	25.573	29.965	24.004	8.904	20.720	25.563	123,4
– prodaja na tržnicah	1.488	1.486	1.265	1.265	936	834	829	721	754	859	824	775	749	96,6
Grozdje za predelavo	33.234	27.415	25.150	20.486	20.813	15.615	15.233	14.394	15.288	12.310	17.005	24.553	16.981	69,2
Vino (000 l)	12.874	12.391	13.412	13.499	10.892	10.791	15.528	14.122	10.598	10.345	10.375	10.073	10.485	104,1
Oljčno olje (tržnice) (000 l)	1,0	0,7	0,8	0,8	1,5	1,8	1,7	1,7	11,5	11,4	10,6	22,4	28,2	125,9
ŽIVALSKI PROIZVODI														
Kravje mleko	530.374	524.311	516.792	519.500	525.592	535.057	516.971	531.694	553.678	574.714	578.852	570.636	563.971	98,8
Jedilna jajca (000)	130.563	131.021	121.825	121.950	133.315	136.481	141.012	138.023	145.439	157.072	180.019	188.778	190.628	101,0
– odkup	127.123	127.378	119.797	120.082	131.739	134.062	139.049	135.799	144.532	156.249	179.288	187.990	189.848	101,0
– prodaja na tržnicah	3.440	3.642	2.028	1.868	1.576	2.418	1.963	2.223	907	822	731	788	780	99,0
Valilna jajca (000)	17.528	18.609	19.887	28.611	27.908	18.410	15.541	17.568	15.072	15.093	z	z	z	
Med	364	319	450	340	395	198	192	105	118	105	107	z	124	
– med skupaj (odkup)	318	249	366	203	264	111	132	55	66	45	45	z	68	
– med gozdni (odkup)	80	39	48	33	61	29	45	16	27	15	16	17	16	97,2
– prodaja na tržnicah	47	70	84	137	131	87	61	50	52	60	62	61	56	92,7

z – skupno

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 24: Zakol živine v klavnicah; 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
ŠTEVILO														
Govedo*	128.087	131.533	125.264	124.858	124.447	115.711	110.326	108.391	112.038	116.952	120.116	115.760	116.295	100,5
Prašiči*	405.311	380.703	291.588	289.303	273.904	252.512	227.856	238.871	239.309	257.747	245.377	249.816	259.759	104,0
Perutnina (000)	33.356	33.893	33.188	32.678	31.843	32.041	32.316	33.594	33.322	35.986	38.500	38.238	38.841	101,6
Drobnica	10.663	10.143	9.548	9.413	9.678	9.290	7.863	9.311	9.681	10.529	12.074	13.361	13.601	101,8
Konji	1.379	1.315	1.493	1.632	1.689	1.721	1.393	1.544	1.391	1.417	1.301	1.051	1.163	110,7
Kunci	22.119	29.615	24.441	17.730	13.452	12.971	14.209	16.034	11.151	13.925	11.302	11.624	2.478	21,3
MASA TRUPOV (t)														
Govedo*	36.203	36.943	35.260	35.772	35.571	33.089	32.104	31.566	33.583	35.656	35.795	34.870	35.737	102,5
Prašiči*	33.187	31.406	24.113	24.903	22.954	21.033	18.953	20.208	20.371	22.686	21.885	22.310	23.705	106,3
Perutnina	58.910	58.692	59.543	61.431	58.284	58.661	57.088	59.798	58.761	64.006	68.663	69.168	70.004	101,2
Drobnica	134	125	119	116	118	115	92	115	119	131	151	169	168	99,7
Konji	324	305	352	382	381	381	307	344	317	319	287	235	255	108,5
Kunci	29	38	32	23	17	17	18	21	14	19	15	15	3	21,3
POVPREČNA MASA (kg)														
Govedo	282,6	280,9	281,5	286,5	285,8	286,0	291,0	291,2	299,8	304,9	298,0	301,2	307,3	102,0
Prašiči	81,9	82,5	82,7	86,1	83,8	83,3	83,2	84,6	85,1	88,0	89,2	89,3	91,3	102,2
Perutnina	1,8	1,7	1,8	1,9	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	99,4
Drobnica	12,6	12,3	12,5	12,4	12,2	12,4	11,7	12,3	12,3	12,4	12,5	12,6	12,4	97,9
Konji	235,3	232,2	235,6	234,2	225,7	221,6	220,2	222,8	227,9	224,9	220,8	223,9	219,4	98,0
Kunci	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,4	1,3	1,3	1,3	100,0

* Skupaj z uvoženo klavno živino.

Vir: SURS

PORABA KMETIJSKIH PROIZVODOV IN STOPNJE SAMOOSKRBE

Priloga 25: Poraba kmetijskih proizvodov na prebivalca (kg; koledarsko leto); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Žito** (brez riža)	91,9	88,6	80,7	90,1	87,6	85,4	83,0	88,6	89,9	90,0	89,9	91,7	87,2	95,1
– pšenica**	72,4	70,3	63,9	74,7	72,5	70,5	68,2	75,4	76,3	76,1	74,9	76,8	73,0	95,1
– koruza**	12,4	11,5	10,7	9,4	10,0	9,9	9,3	6,4	7,3	8,0	8,0	7,9	9,1	115,4
– rž**	3,6	3,5	3,5	3,1	2,4	2,2	2,3	2,9	2,1	2,3	2,3	2,5	N	
Riž	4,2	4,1	4,3	5,1	5,8	5,5	5,7	5,6	4,9	5,0	4,7	4,5	4,4	99,3
Krompir (svež in predelan, brez škroba)	81,4	77,5	72,0	70,3	66,4	63,3	59,6	62,4	68,3	68,5	68,0	66,5	63,7	95,8
Sladkor***	33,1	36,4	38,1	38,5	40,1	36,1	34,5	36,9	35,2	33,6	36,2	34,3	37,9	110,5
Zelenjava (sveža in predelana)	90,3	101,0	103,2	91,8	97,1	95,3	96,4	103,9	109,9	113,4	114,0	111,4	123,2	110,6
Sadje (sveže in predelano)	131,7	151,7	148,5	135,2	129,3	113,0	129,4	131,1	134,2	122,7	121,6	152,5	128,9	84,5
Vino (l) – tržno leto	39,6	37,1	37,8	37,7	39,7	37,1	36,1	37,2	39,3	37,6	32,2	38,0	:	
Meso (skupaj z drobovino)	94,7	96,6	94,1	93,7	89,5	88,1	82,2	85,0	88,3	94,2	93,1	92,6	90,8	98,1
– goveje in telečje meso	21,1	21,3	20,5	19,9	19,8	18,9	18,6	18,1	19,0	20,0	20,8	19,8	20,0	100,9
– prašičje meso	42,0	43,2	40,5	41,6	39,6	37,7	35,5	36,8	37,0	40,7	37,6	37,9	36,7	97,0
– perutninsko meso	26,1	26,7	28,1	27,7	26,2	27,7	24,8	27,0	28,9	30,0	31,1	31,2	30,8	98,7
– meso drobnice	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,8	0,9	0,9	1,0	0,9	0,9	0,9	92,4
Mleko, skupaj (ekvivalent surovega mleka)	223,6	234,0	230,0	223,7	218,9	225,9	218,6	219,9	218,7	213,2	209,9	215,5	213,8	99,2
Mlečni izdelki – tržna bilanca														
– sveže mleko	54,3	58,0	56,0	53,5	53,4	51,9	55,5	58,9	51,1	41,7	34,5	32,1	25,3	78,8
– fermentirani izdelki	17,9	17,8	19,0	19,4	19,5	19,1	18,3	17,9	17,9	17,9	18,7	19,7	20,1	102,0
– smetana	7,8	8,5	7,6	6,2	6,8	6,1	6,4	6,2	6,6	7,4	8,0	7,8	7,5	96,0
– sir in skuta	14,0	15,0	14,7	14,3	14,3	14,6	14,5	14,9	15,5	15,1	15,1	16,3	16,4	101,0
– maslo	1,2	1,2	1,3	1,4	1,5	1,6	1,8	1,9	2,0	2,2	2,2	2,3	2,2	96,4
Jajca	8,9	10,0	10,2	10,1	10,1	9,1	10,3	9,8	11,1	10,7	11,5	10,9	11,7	107,4
Med	0,9	1,0	1,1	1,1	1,4	1,0	1,4	1,1	1,4	1,1	0,9	1,1	0,8	71,5

* Začasni podatki.

** V ekvivalentu moke.

*** V ekvivalentu belega sladkorja.

: ni podatka.

N za objavo premalo zanesljiva ocena.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 26: Stopnja samooskrbe s kmetijskimi proizvodi (%; koledarsko leto); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
Žito (brez riža)	53,6	63,5	56,6	56,6	71,1	70,2	54,7	76,6	72,1	74,1	63,2	69,1	74,1
– pšenica	46,6	55,1	47,9	49,3	54,9	64,8	46,8	59,0	52,1	52,5	46,2	40,9	47,7
– koruza	58,0	72,3	63,3	61,5	82,4	71,5	57,9	91,0	86,9	92,0	71,6	89,2	93,1
– ječmen	52,7	57,1	52,8	54,3	68,0	81,3	62,0	72,2	73,4	74,1	74,4	68,2	72,2
– rž	21,6	18,8	22,0	31,1	43,2	49,6	74,6	72,6	61,1	47,0	60,7	59,6	N
Svež krompir	90,0	75,5	83,5	85,3	84,0	77,9	64,4	91,4	80,5	77,4	67,2	72,4	67,9
Krompir (svež in predelan, brez škroba)	70,4	57,4	62,8	62,9	63,0	55,1	46,3	67,5	58,8	54,9	49,9	48,4	45,4
Sladkor	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sveža zelenjava	45,6	46,2	48,3	40,5	48,1	45,3	44,8	49,7	51,6	54,7	51,2	54,4	57,4
Zelenjava (sveža in predelana)	33,8	36,0	37,4	30,1	36,5	34,0	33,8	37,8	39,6	41,7	38,5	40,9	43,7
Sveže sadje	68,9	59,8	57,6	64,3	63,5	50,4	56,5	56,2	60,4	44,0	21,3	60,8	43,7
Sadje (sveže in predelano)	49,0	37,7	38,5	46,7	46,5	37,2	42,9	41,9	47,0	31,8	14,5	47,2	29,6
Vino – tržno leto	105,1	96,8	100,2	96,3	102,1	83,2	92,7	84,2	99,5	84,0	92,4	110,4	:
Meso (skupaj z drobovino)	92,5	91,0	82,6	84,2	84,7	83,4	81,9	79,8	73,9	76,4	81,5	80,6	80,9
– goveje in telečje meso	101,3	103,1	98,1	106,0	109,7	111,5	107,4	106,3	98,6	107,7	110,5	109,5	103,1
– prašičje meso	73,6	70,2	54,8	52,3	49,5	46,5	39,6	39,0	34,6	34,4	38,0	37,6	39,8
– perutninsko meso	113,7	112,9	109,1	112,2	113,3	109,3	117,4	111,4	103,1	106,7	109,4	109,5	109,9
– meso drobnice	99,1	98,6	97,4	99,0	98,9	99,0	95,4	87,4	85,4	81,7	90,4	92,4	93,2
Mleko, skupaj (ekvivalent SS)	120,3	114,6	113,8	116,4	119,7	117,4	118,2	120,3	125,1	131,7	134,3	128,7	127,5
Mlečni izdelki – tržna bilanca													
– sveže mleko	126,7	98,6	105,5	110,8	107,9	109,6	109,7	115,9	139,0	175,0	226,2	227,3	279,6
– fermentirani izdelki	92,3	92,1	82,8	79,5	83,9	86,3	92,5	83,6	80,7	92,5	108,7	107,3	107,3
– smetana	96,8	92,6	95,9	114,5	101,9	106,1	97,0	94,3	89,8	79,1	74,2	75,0	77,4
– sir in skuta	66,5	64,5	61,5	63,7	63,6	59,8	54,6	55,4	48,6	50,0	54,1	49,1	46,9
– maslo	102,3	92,9	86,7	89,7	89,0	76,7	63,5	60,4	53,6	52,2	59,8	54,9	54,3
Jajca	95,1	95,4	93,1	92,7	96,2	92,3	91,4	90,4	93,0	94,8	90,4	95,6	95,1
Med	77,9	81,6	85,1	74,2	85,2	51,2	82,2	20,1	70,5	58,9	45,0	79,0	40,9

* Začasni podatki.

: ni podatka.

N za objavo premalo zanesljiva ocena.

Vir: SURS, preračuni KIS

CENE V KMETIJSTVU

Priloga 27: Nominalni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (2015 = 100); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019/18
Rastlinski pridelki	97,6	111,1	90,4	92,2	96,5	103,7	115,7	95,5	100,0	104,8	116,1	114,3	117,8	3,1 %
Žito	121,5	108,8	77,0	97,8	117,8	136,2	110,2	93,7	100,0	87,3	98,0	101,3	93,6	-7,6 %
– navadna pšenica	92,2	99,4	66,6	74,6	114,3	114,1	104,7	96,1	100,0	78,5	89,2	91,5	94,8	3,6 %
– koruza za zrnje	155,8	111,4	83,0	126,5	119,8	161,6	113,8	88,3	100,0	95,6	108,4	111,8	91,2	-18,5 %
– krmni ječmen	109,5	109,5	88,0	77,4	131,0	131,1	129,3	113,2	100,0	97,8	93,8	103,8	101,1	-2,6 %
Krompir	163,3	131,9	101,8	115,5	114,4	110,7	224,6	130,9	100,0	126,0	127,5	138,1	202,5	46,7 %
Oljnice	65,9	111,5	84,7	85,6	105,0	109,9	98,9	88,9	100,0	92,1	85,0	81,2	85,0	4,8 %
Druge industrijske rastline (hmelj)	122,5	258,7	122,3	69,6	41,3	52,4	68,2	81,0	100,0	122,3	112,3	121,4	132,1	8,8 %
Zelenjadnice	80,7	89,4	82,2	92,3	92,3	100,5	119,6	98,8	100,0	101,3	106,5	114,4	122,2	6,9 %
Cvetje, okrasne rastline, sadike	89,2	94,1	99,3	90,4	87,2	90,8	88,6	90,2	100,0	106,9	105,5	108,7	109,1	0,4 %
Sveže sadje	88,7	116,7	93,4	90,6	98,2	106,3	124,3	91,9	100,0	105,6	139,6	120,6	107,1	-11,3 %
Grozdje za predelavo	91,5	104,5	94,9	89,9	85,6	94,2	90,2	93,0	100,0	113,8	117,8	112,2	123,6	10,2 %
Vino	83,0	86,2	78,2	82,9	90,7	89,9	78,3	86,6	100,0	105,5	109,2	108,2	108,7	0,4 %
Oljčno olje	80,0	91,7	91,7	91,7	91,7	83,3	91,7	91,7	100,0	100,0	100,0	91,7	91,7	0,0 %
Živali in živalski proizvodi	88,2	99,8	89,0	90,0	99,9	103,8	108,3	109,8	100,0	94,5	101,8	101,9	106,1	4,1 %
Govedo	80,4	84,7	85,1	84,6	95,0	105,3	103,0	99,3	100,0	97,1	100,7	102,7	101,3	-1,4 %
Prašiči	86,8	96,7	89,4	89,6	96,4	108,9	110,6	106,1	100,0	98,8	106,6	102,0	117,4	15,1 %
Jagnjeta	77,0	78,0	80,0	78,7	76,2	77,1	80,7	88,8	100,0	101,2	100,5	100,1	101,3	1,2 %
Perutnina	84,3	99,8	95,0	94,6	100,6	101,8	108,9	103,3	100,0	98,3	92,6	92,9	95,3	2,5 %
Konji	94,8	90,6	101,1	95,4	92,4	101,5	100,7	93,4	100,0	105,0	z	z	116,9	
Mleko, kravje	98,8	116,2	92,2	94,1	107,0	106,4	114,0	121,9	100,0	88,7	106,6	106,4	113,8	6,9 %
Jajca, jedilna	81,4	84,7	85,7	88,5	90,3	99,3	104,1	103,0	100,0	99,0	98,1	99,3	102,0	2,7 %
Drugi živalski proizvodi	67,3	58,9	33,8	63,9	75,4	74,6	83,4	100,3	100,0	107,4	99,8	92,7	93,8	1,2 %
KMETIJSTVO SKUPAJ	91,4	103,6	89,5	90,8	98,7	103,8	110,9	104,7	100,0	98,2	106,9	106,3	110,3	3,7 %

z – zaupno

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 28: Realni indeksi cen kmetijskih pridelkov pri pridelovalcih (2015 = 100); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019/18
Rastlinski pridelki	112,2	120,8	97,5	97,7	100,5	105,1	115,3	95,0	100,0	104,9	114,6	110,8	112,4	1,4 %
Žito	139,7	118,4	83,0	103,6	122,6	138,1	109,9	93,2	100,0	87,3	96,7	98,2	89,3	-9,1 %
– navadna pšenica	105,9	108,1	71,8	79,0	119,0	115,7	104,4	95,6	100,0	78,6	88,0	88,7	90,4	1,9 %
– koruza za zrnje	179,0	121,2	89,5	134,0	124,7	163,9	113,4	87,8	100,0	95,7	106,9	108,4	87,0	-19,8 %
– krmni ječmen	125,8	119,1	94,9	82,0	136,3	133,0	128,9	112,6	100,0	97,9	92,5	100,6	96,5	-4,1 %
Krompir	187,7	143,5	109,7	122,4	119,0	112,3	223,9	130,2	100,0	126,0	125,8	133,9	193,2	44,3 %
Oljnice	75,7	121,3	91,4	90,7	109,2	111,5	98,6	88,4	100,0	92,2	83,8	78,7	81,1	3,1 %
Druge industrijske rastline (hmelj)	140,8	281,4	131,9	73,8	43,0	53,2	68,0	80,6	100,0	122,4	110,8	117,7	126,0	7,1 %
Zelenjadnice	92,8	97,2	88,7	97,8	96,1	101,9	119,2	98,3	100,0	101,4	105,0	110,9	116,6	5,2 %
Cvetje, okrasne rastline, sadike	102,5	102,4	107,1	95,8	90,7	92,1	88,3	89,7	100,0	106,9	104,1	105,4	104,1	-1,2 %
Sveže sadje	102,0	127,0	100,8	96,0	102,2	107,8	123,9	91,4	100,0	105,6	137,7	117,0	102,1	-12,7 %
Grozdje za predelavo	105,1	113,7	102,3	95,3	89,0	95,6	89,9	92,5	100,0	113,8	116,2	108,8	117,9	8,4 %
Vino	95,4	93,7	84,3	87,9	94,3	91,2	78,1	86,2	100,0	105,5	107,7	104,9	103,7	-1,2 %
Oljčno olje	92,0	99,7	98,9	97,1	95,4	84,5	91,4	91,2	100,0	100,1	98,6	88,9	87,5	-1,6 %
Živali in živalski proizvodi	101,4	108,6	96,0	95,4	103,9	105,3	107,9	109,2	100,0	94,6	100,5	98,8	101,2	2,5 %
Govedo	92,4	92,1	91,8	89,7	98,9	106,8	102,7	98,7	100,0	97,1	99,3	99,6	96,7	-3,0 %
Prašiči	99,7	105,2	96,4	95,0	100,3	110,5	110,2	105,5	100,0	98,9	105,1	98,9	112,0	13,3 %
Jagnjeta	88,5	84,9	86,3	83,4	79,3	78,2	80,5	88,3	100,0	101,3	99,1	97,0	96,6	-0,5 %
Perutnina	96,8	108,5	102,4	100,2	104,6	103,3	108,6	102,8	100,0	98,4	91,4	90,1	90,9	0,9 %
Konji	108,9	98,5	109,1	101,1	96,1	102,9	100,4	92,9	100,0	105,1	z	z	z	
Mleko, kravje	113,6	126,4	99,4	99,6	111,4	107,9	113,6	121,2	100,0	88,7	105,1	103,2	108,5	5,2 %
Jajca, jedilna	93,5	92,2	92,4	93,7	93,9	100,7	103,7	102,4	100,0	99,0	96,8	96,3	97,3	1,1 %
Drugi živalski proizvodi	77,4	64,0	36,5	67,7	78,4	75,7	83,2	99,8	100,0	107,5	98,5	89,9	89,5	-0,4 %
KMETIJSTVO SKUPAJ	105,1	112,7	96,6	96,2	102,7	105,2	110,5	104,2	100,0	98,2	105,5	103,1	105,2	2,1 %

z – zaupno

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 29: Indeksi cen inputov za kmetijstvo; 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019/18
NOMINALNO														
Inputi za tekočo porabo (1)	80,3	99,0	88,2	90,3	102,6	107,8	110,7	104,8	100,0	97,0	97,3	101,0	103,5	2,4 %
Semena in sadike	79,1	88,3	91,7	82,7	92,4	96,9	102,1	100,8	100,0	95,5	95,6	92,3	101,7	10,2 %
Energija; maziva	82,1	96,4	83,8	96,6	106,2	116,2	116,4	113,6	100,0	91,6	99,7	108,4	106,8	-1,5 %
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	61,4	118,8	88,6	82,5	106,2	113,8	105,4	92,7	100,0	88,7	78,7	83,6	88,6	6,0 %
Sredstva za varstvo rastlin	73,1	76,5	81,4	83,6	86,6	91,5	95,9	98,7	100,0	101,1	99,7	101,0	106,7	5,6 %
Veterinarske storitve	84,8	90,0	92,9	94,7	96,4	98,1	99,7	100,0	100,0	100,0	104,8	107,1	110,1	2,8 %
Krmila	86,7	109,2	88,8	89,8	111,7	115,9	126,1	110,7	100,0	101,2	99,2	102,4	103,7	1,3 %
Vzdrževanje opreme	71,9	80,4	86,1	88,6	90,8	92,8	96,4	98,9	100,0	100,3	101,6	102,8	102,8	-0,1 %
Vzdrževanje zgradb	84,0	90,2	93,1	93,6	94,7	99,0	97,7	97,8	100,0	100,6	100,4	101,8	105,1	3,3 %
Drugi proizvodi in storitve	93,0	94,0	95,3	95,5	95,3	95,6	96,9	99,9	100,0	100,4	100,7	104,2	110,0	5,5 %
Inputi za investicije (2)	81,6	85,8	90,9	91,2	94,1	95,7	97,6	97,9	100,0	101,5	103,5	107,2	110,5	3,2 %
Oprema	80,4	84,5	91,7	91,1	94,0	95,6	97,5	97,6	100,0	101,4	103,1	106,9	110,6	3,5 %
mehanizacija in druga oprema	79,2	83,4	90,7	89,7	92,7	94,5	96,1	96,5	100,0	100,9	102,9	106,6	110,4	3,6 %
transportna oprema (traktorji)	81,6	85,7	92,7	92,6	95,3	96,7	99,0	98,9	100,0	101,9	103,4	107,2	110,9	3,4 %
Zgradbe	84,4	88,8	88,8	91,4	94,6	96,1	97,8	98,7	100,0	101,8	104,4	107,9	110,3	2,2 %
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1 + 2)	80,7	94,9	89,0	90,6	100,0	104,0	106,7	102,7	100,0	98,4	99,2	102,9	105,6	2,7 %
REALNO														
Inputi za tekočo porabo (1)	92,3	107,7	95,1	95,7	106,7	109,3	110,4	104,3	100,0	97,0	95,9	97,9	98,7	0,8 %
Semena in sadike	90,8	96,1	98,9	87,6	96,2	98,3	101,8	100,2	100,0	95,5	94,3	89,5	97,0	8,4 %
Energija; maziva	94,3	104,9	90,3	102,3	110,6	117,8	116,0	113,0	100,0	91,6	98,4	105,1	101,9	-3,1 %
Gnojila in sredstva za izboljšavo tal	70,6	129,2	95,6	87,4	110,6	115,4	105,0	92,2	100,0	88,7	77,7	81,1	84,6	4,3 %
Sredstva za varstvo rastlin	84,0	83,2	87,8	88,6	90,2	92,8	95,5	98,2	100,0	101,2	98,4	98,0	101,7	3,9 %
Veterinarske storitve	97,4	97,9	100,1	100,3	100,3	99,5	99,4	99,5	100,0	100,1	103,3	103,9	105,0	1,1 %
Krmila	99,7	118,7	95,8	95,1	116,3	117,5	125,7	110,1	100,0	101,2	97,8	99,3	99,0	-0,3 %
Vzdrževanje opreme	82,6	87,4	92,8	93,9	94,5	94,1	96,1	98,4	100,0	100,4	100,2	99,7	98,0	-1,7 %
Vzdrževanje zgradb	96,5	98,1	100,4	99,2	98,6	100,4	97,3	97,3	100,0	100,7	99,0	98,7	100,3	1,6 %
Drugi proizvodi in storitve	106,9	102,3	102,8	101,2	99,2	97,0	96,6	99,4	100,0	100,4	99,3	101,1	105,0	3,9 %
Inputi za investicije (2)	93,7	93,3	98,0	96,6	98,0	97,1	97,3	97,4	100,0	101,5	102,0	103,9	105,4	1,5 %
Oprema	92,4	91,9	98,9	96,5	97,8	97,0	97,2	97,1	100,0	101,4	101,7	103,6	105,5	1,8 %
mehanizacija in druga oprema	91,0	90,7	97,9	95,0	96,5	95,9	95,8	96,0	100,0	101,0	101,5	103,3	105,3	1,9 %
transportna oprema (traktorji)	93,8	93,2	100,0	98,1	99,2	98,1	98,7	98,3	100,0	101,9	102,0	103,9	105,8	1,7 %
Zgradbe	97,0	96,6	95,8	96,8	98,4	97,5	97,5	98,2	100,0	101,8	103,0	104,6	105,2	0,6 %
INPUTI ZA KMETIJSTVO, skupaj (1 + 2)	92,7	103,2	96,0	96,0	104,0	105,5	106,3	102,1	100,0	98,4	97,8	99,8	100,8	1,0 %

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 30: Povprečne letne odkupne cene pomembnejših kmetijskih pridelkov (EUR/t, tekoči tečaj); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
RASTLINSKI PRIDELKI														
Pšenica (brez semenske)	170,9	178,4	119,3	135,7	193,1	195,6	181,0	169,1	168,3	133,8	154,0	159,4	163,2	102,4
Koruza za zrnje (brez semenske)	199,1	114,3	98,8	155,1	170,3	199,8	169,2	125,3	131,8	130,6	141,3	146,9	123,7	84,2
Krmni ječmen	145,7	159,4	104,6	108,4	180,8	179,6	177,3	153,3	133,8	133,0	128,8	142,4	137,2	96,4
Jedilni krompir	219,7	199,7	148,1	173,8	170,9	177,5	391,7	209,8	186,4	232,8	231,6	232,7	351,9	151,2
Fižol v zrnju (suh)	1.460,5	1.353,5	2.515,1	2.933,4	2.938,2	3.136,7	3.730,3	3.294,4	3.400,2	3.637,2	z	3.415,5	3.390,3	99,3
Oljna ogrščica	220,3	380,8	255,3	273,5	421,7	449,6	358,4	307,5	363,6	326,6	320,1	305,9	315,9	103,3
Seme buč	1.987,6	2.389,1	2.610,2	3.111,8	2.998,4	2.938,4	2.833,5	3.377,6	3.774,7	2.955,7	2.430,5	1.990,9	2.746,4	137,9
Hmelj	8.746,1	13.240,5	5.310,4	3.377,3	2.599,5	3.243,2	3.384,8	4.622,8	5.623,0	6.608,6	6.204,1	6.850,7	7.536,6	110,0
Čebula	410,3	283,5	408,5	414,8	324,2	432,4	542,7	369,8	322,1	409,3	426,5	515,8	412,6	80,0
Korenje	387,3	429,3	244,9	489,2	468,9	493,9	438,0	381,8	471,1	443,6	z	z	518,4	
Paradižnik	625,7	671,1	519,8	624,9	515,9	907,7	944,4	1.328,3	1.302,2	z	z	z	z	
Cvetača	677,9	586,4	644,5	706,0	622,1	697,9	753,3	791,8	836,4	952,0	z	1.006,8	z	
Zelje	195,8	229,9	196,7	223,5	235,3	240,2	312,4	236,6	254,3	236,1	246,2	295,3	346,7	117,4
Solata	639,1	718,7	641,7	653,1	567,2	584,4	981,1	703,6	822,3	737,9	760,3	922,4	1.054,9	114,4
Namizna jabolka	418,5	592,2	434,5	410,6	452,0	473,6	575,2	409,9	461,1	494,9	628,5	391,4	490,2	125,2
Namizne hruške	589,3	674,9	647,3	747,7	713,4	722,1	817,7	650,2	727,9	817,0	895,9	776,1	923,5	119,0
Namizne breskve	596,8	747,6	696,5	709,2	658,9	834,9	1.052,5	799,9	740,4	746,4	892,4	888,6	816,5	91,9
Grozdje za predelavo	446,3	439,2	461,0	445,0	426,4	474,7	461,4	456,8	501,5	554,6	595,4	565,4	604,6	106,9
Vino (000 l)	2.030,2	2.160,6	1.985,8	2.161,0	2.373,5	2.243,7	1.912,0	2.136,9	2.598,7	2.671,7	2.695,6	2.793,3	2.849,2	102,0
ŽIVALI IN ŽIVALSKI PROIZVODI														
Živina za zakol (živa masa)														
teleta	2.270,5	2.282,3	2.229,3	2.182,3	2.193,6	2.268,5	2.334,7	2.340,2	2.321,5	2.294,4	2.224,5	2.190,3	2.236,7	102,1
mlado govedo (vse kategorije)	1.444,5	1.523,8	1.549,1	1.549,0	1.712,7	1.878,9	1.826,2	1.783,9	1.790,0	1.746,3	1.801,8	1.836,8	1.812,3	98,7
biki do 24 mesecev	1.459,4	1.537,7	1.572,2	1.572,1	1.740,6	1.915,1	1.849,9	1.801,5	1.809,5	1.759,1	1.821,6	1.856,8	1.827,6	98,4
prašiči (do 150 kg)	1.080,0	1.204,6	1.102,8	1.117,3	1.204,2	1.348,4	1.372,2	1.317,2	1.240,2	1.223,4	1.321,8	1.265,0	1.460,4	115,4
piščanci	905,1	1.083,0	1.025,9	1.024,0	1.089,2	1.096,5	1.180,9	1.105,8	1.076,5	1.057,0	994,5	996,7	1.028,0	103,1
jagnjeta	2.050,1	2.069,4	2.088,1	2.063,3	1.997,7	2.033,7	2.127,4	2.332,9	2.612,7	2.646,3	2.625,2	2.622,5	2.652,2	101,1
konji	1.764,7	1.574,0	1.832,5	1.729,2	1.664,0	1.824,2	1.815,8	1.760,4	1.808,2	1.863,7	z	z	2.057,9	
Kravje mleko	278,3	327,9	259,9	265,5	302,2	300,3	321,5	344,6	282,5	250,0	300,5	300,0	321,2	107,0
Jedilna jajca (000 kosov)	86,8	90,2	91,1	93,9	95,5	105,4	110,4	108,9	105,9	104,8	104,0	105,2	108,0	102,6
Med	1.780,5	1.979,3	2.407,0	3.184,4	3.675,7	3.388,3	4.035,4	4.316,5	4.835,9	4.655,7	4.775,7	z	5.069,1	
med gozdni	2.228,7	2.381,8	3.230,8	4.133,4	4.399,8	4.093,2	4.587,8	4.759,6	5.276,3	5.018,8	5.116,9	5.378,8	5.771,3	107,3

z – zaupno

Vir: SURS, preračuni KIS

EKONOMSKI RAČUNI ZA KMETIJSTVO

Priloga 31: Vrednost kmetijske proizvodnje po osnovnih cenah (mio EUR, tekoči tečaj, tekoče cene); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Žito	94,6	79,6	54,8	79,6	105,6	109,0	77,3	91,0	87,0	82,8	75,8	85,8	81,3	94,8
Od tega: – pšenica	22,3	28,1	16,0	20,4	29,0	36,2	24,6	29,0	26,0	21,5	21,5	19,0	22,0	115,8
– ječmen	9,3	11,5	6,9	8,2	13,5	14,4	11,4	12,7	11,7	11,5	11,9	11,6	13,2	113,4
– koruza za zrnje	58,7	35,0	28,9	46,4	57,1	52,7	36,5	41,8	42,5	43,0	36,6	49,1	40,0	81,4
Industrijske rastline	30,3	41,5	25,5	25,6	26,8	21,8	16,6	28,4	31,5	39,7	29,8	37,2	33,1	88,9
Od tega: – oljnice	9,1	8,8	9,2	16,7	18,6	15,6	10,6	15,1	17,0	18,5	12,3	10,4	10,0	96,5
– hmelj	19,0	30,7	14,4	7,0	5,6	4,3	4,2	10,5	11,6	16,4	13,4	21,1	:	
Krmne rastline	176,5	173,5	167,9	185,3	205,0	192,5	180,2	213,7	198,0	199,4	156,9	202,0	199,0	98,5
Od tega: – silažna koruza	37,3	31,4	30,2	33,5	43,5	42,8	35,6	48,0	40,4	43,5	36,9	46,3	:	
Zelenjadnice, sadike, okrasne rastline	63,8	76,0	83,0	69,7	77,0	80,8	93,7	101,9	117,6	121,2	120,9	129,0	148,3	114,9
Od tega: – sveže vrtnine	39,3	50,5	52,2	41,8	50,0	50,7	60,7	67,0	79,1	83,9	82,6	93,1	112,2	120,5
Krompir	28,1	23,5	18,8	20,7	19,4	15,9	23,1	21,5	17,0	20,1	19,2	18,8	24,8	132,1
Sadje, grozdje, oljke	91,7	98,3	86,3	95,4	102,3	77,6	110,5	90,3	124,2	88,0	70,5	131,3	74,3	56,6
Od tega: – sadje	71,8	82,0	69,3	81,0	87,2	63,8	97,6	81,7	107,6	72,4	51,9	110,6	54,9	49,7
– grozdje	19,9	16,3	17,0	14,4	15,1	13,9	12,9	8,7	16,6	15,6	18,6	20,7	19,4	93,8
Vino	100,4	92,7	96,0	105,6	128,8	95,9	93,6	105,9	147,6	121,0	108,0	179,2	168,5	94,0
Oljčno olje	2,9	4,5	3,9	4,4	3,9	1,8	3,7	2,1	4,2	4,1	4,1	9,8	7,9	80,2
Drugi rastlinski proizvodi	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,5	0,5	0,5	0,5	100,1
Rastlinska pridelava	588,4	589,8	536,4	586,3	669,1	595,4	598,6	655,1	727,4	676,8	585,7	793,6	737,7	93,0
Živina	310,0	327,2	304,8	302,1	315,2	312,2	300,1	299,3	293,4	306,4	314,3	316,3	329,0	104,0
Od tega: – govedo	136,0	136,9	138,7	138,1	154,5	150,9	143,1	141,2	147,0	149,7	153,2	155,9	157,0	100,7
– prašiči	84,0	86,4	64,5	61,4	58,6	56,5	49,1	49,8	41,8	44,9	49,2	47,3	56,5	119,5
– drobnica	8,7	8,1	8,6	7,9	6,5	6,1	5,0	7,2	8,4	8,6	8,7	8,7	8,8	101,5
– perutnina	77,2	92,0	88,6	90,4	91,5	94,0	97,5	95,8	91,2	97,6	98,0	99,3	101,4	102,1
Živalski proizvodi	199,2	229,6	190,6	194,6	229,6	223,2	242,2	252,6	238,8	218,5	245,2	243,0	250,9	103,2
Od tega: – mleko	164,3	189,8	147,9	152,1	172,4	175,9	181,6	201,5	169,3	154,1	184,7	179,0	188,6	105,4
– jajca	24,6	29,2	29,3	29,5	31,0	29,9	35,2	32,7	37,2	36,3	36,9	37,5	38,7	103,3
– drugi živalski proizvodi	10,3	10,5	13,4	13,1	26,1	17,4	25,4	18,4	32,4	28,2	23,5	26,5	23,5	88,8
Živinoreja	509,2	556,7	495,4	496,7	544,8	535,4	542,4	551,9	532,3	524,9	559,5	559,3	579,9	103,7
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	1.097,6	1.146,5	1.031,7	1.083,0	1.213,9	1.130,8	1.140,9	1.207,0	1.259,6	1.201,6	1.145,2	1.352,8	1.317,5	97,4
Kmetijske storitve	18,8	20,7	20,5	20,6	20,0	20,3	19,2	19,7	19,9	17,7	18,0	18,4	18,9	102,7
KMETIJSKA PROIZVODNJA	1.116,4	1.167,2	1.052,2	1.103,6	1.233,8	1.151,1	1.160,1	1.226,7	1.279,5	1.219,3	1.163,2	1.371,2	1.336,4	97,5

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 32: Delež posameznih proizvodov v vrednosti proizvodnje po osnovnih cenah (%); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
Žito	8,5	6,8	5,2	7,2	8,6	9,5	6,7	7,4	6,8	6,8	6,5	6,3	6,1
Od tega: – pšenica	2,0	2,4	1,5	1,8	2,4	3,1	2,1	2,4	2,0	1,8	1,8	1,4	1,6
– ječmen	0,8	1,0	0,7	0,7	1,1	1,3	1,0	1,0	0,9	0,9	1,0	0,8	1,0
– koruza za zrnje	5,3	3,0	2,7	4,2	4,6	4,6	3,1	3,4	3,3	3,5	3,1	3,6	3,0
Industrijske rastline	2,7	3,6	2,4	2,3	2,2	1,9	1,4	2,3	2,5	3,3	2,6	2,7	2,5
Od tega: – oljnice	0,8	0,8	0,9	1,5	1,5	1,4	0,9	1,2	1,3	1,5	1,1	0,8	0,8
– hmelj	1,7	2,6	1,4	0,6	0,5	0,4	0,4	0,9	0,9	1,3	1,2	1,5	:
Krmne rastline	15,8	14,9	16,0	16,8	16,6	16,7	15,5	17,4	15,5	16,4	13,5	14,7	14,9
Od tega: – silažna koruza	3,3	2,7	2,9	3,0	3,5	3,7	3,1	3,9	3,2	3,6	3,2	3,4	:
Zelenjadnice, sadike, okrasne rastline	5,7	6,5	7,9	6,3	6,2	7,0	8,1	8,3	9,2	9,9	10,4	9,4	11,1
Od tega: – sveže vrtnine	3,5	4,3	5,0	3,8	4,1	4,4	5,2	5,5	6,2	6,9	7,1	6,8	8,4
Krompir	2,5	2,0	1,8	1,9	1,6	1,4	2,0	1,8	1,3	1,6	1,7	1,4	1,9
Sadje, grozdje, oljke	8,2	8,4	8,2	8,6	8,3	6,7	9,5	7,4	9,7	7,2	6,1	9,6	5,6
Od tega: – sadje	6,4	7,0	6,6	7,3	7,1	5,5	8,4	6,7	8,4	5,9	4,5	8,1	4,1
– grozdje	1,8	1,4	1,6	1,3	1,2	1,2	1,1	0,7	1,3	1,3	1,6	1,5	1,5
Vino	9,0	7,9	9,1	9,6	10,4	8,3	8,1	8,6	11,5	9,9	9,3	13,1	12,6
Oljčno olje	0,3	0,4	0,4	0,4	0,3	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3	0,4	0,7	0,6
Drugi rastlinski proizvodi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rastlinska pridelava	52,7	50,5	51,0	53,1	54,2	51,7	51,6	53,4	56,9	55,5	50,4	57,9	55,2
Živina	27,8	28,0	29,0	27,4	25,5	27,1	25,9	24,4	22,9	25,1	27,0	23,1	24,6
Od tega: – govedo	12,2	11,7	13,2	12,5	12,5	13,1	12,3	11,5	11,5	12,3	13,2	11,4	11,7
– prašiči	7,5	7,4	6,1	5,6	4,7	4,9	4,2	4,1	3,3	3,7	4,2	3,4	4,2
– drobnica	0,8	0,7	0,8	0,7	0,5	0,5	0,4	0,6	0,7	0,7	0,7	0,6	0,7
– perutnina	6,9	7,9	8,4	8,2	7,4	8,2	8,4	7,8	7,1	8,0	8,4	7,2	7,6
Živalski proizvodi	17,8	19,7	18,1	17,6	18,6	19,4	20,9	20,6	18,7	17,9	21,1	17,7	18,8
Od tega: – mleko	14,7	16,3	14,1	13,8	14,0	15,3	15,7	16,4	13,2	12,6	15,9	13,1	14,1
– jajca	2,2	2,5	2,8	2,7	2,5	2,6	3,0	2,7	2,9	3,0	3,2	2,7	2,9
– drugi živalski proizvodi	0,9	0,9	1,3	1,2	2,1	1,5	2,2	1,5	2,5	2,3	2,0	1,9	1,8
Živinoreja	45,6	47,7	47,1	45,0	44,2	46,5	46,8	45,0	41,6	43,0	48,1	40,8	43,4
PROIZVODNJA KMETIJSKIH PROIZVODOV	98,3	98,2	98,1	98,1	98,4	98,2	98,3	98,4	98,4	98,5	98,5	98,7	98,6
Kmetijske storitve	1,7	1,8	1,9	1,9	1,6	1,8	1,7	1,6	1,6	1,5	1,5	1,3	1,4
KMETIJSKA PROIZVODNJA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 33: Vrednost in struktura vmesne potrošnje v kmetijstvu; 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Vrednost (mio EUR; tekoče cene; tekoči tečaj)														
Seme in sadike	29,9	31,1	31,0	29,8	31,6	32,4	35,7	35,4	36,3	34,7	34,7	33,4	36,8	110,3
Energija	86,8	101,1	88,6	101,4	110,1	117,5	118,6	115,8	99,9	91,9	101,1	109,7	110,7	100,9
Gnojila	35,1	68,7	43,8	49,3	57,1	58,9	54,6	52,9	57,2	48,6	42,8	45,1	47,8	105,9
Sredstva za varstvo rastlin	20,7	22,6	23,1	23,4	21,3	21,5	22,0	23,3	23,5	25,4	25,4	25,0	26,4	105,5
Veterinarski izdatki	26,7	28,0	28,5	26,8	25,9	26,5	26,0	27,0	26,9	27,9	30,5	30,8	31,6	102,7
Krma	399,7	420,4	343,9	359,4	400,7	397,1	386,7	383,6	385,9	394,5	373,4	382,9	378,0	98,7
<i>kupljena krma</i>	147,5	187,9	125,2	114,8	124,8	121,3	135,7	144,8	132,4	140,2	146,9	137,4	137,5	100,1
<i>domača krma</i>	252,2	232,5	218,8	244,6	275,9	275,8	251,0	238,8	253,5	254,3	226,5	245,5	240,5	98,0
Vzdrževanje strojev in opreme	30,7	32,2	34,1	33,8	34,0	35,2	35,8	36,7	38,0	38,7	39,8	42,3	42,3	99,9
Vzdrževanje zgradb	12,1	12,7	13,2	13,3	13,2	13,2	13,7	13,8	14,0	14,2	14,6	15,1	15,5	102,9
Kmetijske storitve	18,8	20,7	20,5	20,6	20,0	20,3	19,2	19,7	19,9	17,7	18,0	18,4	18,9	102,7
Posredno merjene storitve finančnega posredništva	1,4	1,5	2,6	2,2	1,7	1,4	1,1	1,2	1,2	1,1	0,9	0,9	0,9	97,2
Drugi proizvodi in storitve	35,7	35,5	37,4	39,4	41,1	39,1	39,5	41,9	43,0	42,7	41,7	46,7	49,3	105,5
VMESNA POTROŠNJA	697,5	774,5	666,7	699,5	756,6	763,1	752,8	751,2	745,7	737,3	722,8	750,2	758,2	101,1
Struktura (%)														
Seme in sadike	4,3	4,0	4,6	4,3	4,2	4,2	4,7	4,7	4,9	4,7	4,8	4,5	4,9	
Energija	12,4	13,1	13,3	14,5	14,6	15,4	15,8	15,4	13,4	12,5	14,0	14,6	14,6	
Gnojila	5,0	8,9	6,6	7,0	7,5	7,7	7,3	7,0	7,7	6,6	5,9	6,0	6,3	
Sredstva za varstvo rastlin	3,0	2,9	3,5	3,3	2,8	2,8	2,9	3,1	3,2	3,4	3,5	3,3	3,5	
Veterinarski izdatki	3,8	3,6	4,3	3,8	3,4	3,5	3,5	3,6	3,6	3,8	4,2	4,1	4,2	
Krma	57,3	54,3	51,6	51,4	53,0	52,0	51,4	51,1	51,8	53,5	51,7	51,0	49,9	
<i>kupljena krma</i>	21,1	24,3	18,8	16,4	16,5	15,9	18,0	19,3	17,8	19,0	20,3	18,3	18,1	
<i>domača krma</i>	36,2	30,0	32,8	35,0	36,5	36,1	33,3	31,8	34,0	34,5	31,3	32,7	31,7	
Vzdrževanje strojev in opreme	4,4	4,2	5,1	4,8	4,5	4,6	4,8	4,9	5,1	5,2	5,5	5,6	5,6	
Vzdrževanje zgradb	1,7	1,6	2,0	1,9	1,7	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0	2,1	
Kmetijske storitve	2,7	2,7	3,1	2,9	2,6	2,7	2,6	2,6	2,7	2,4	2,5	2,5	2,5	
Posredno merjene storitve finančnega posredništva	0,2	0,2	0,4	0,3	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	
Drugi proizvodi in storitve	5,1	4,6	5,6	5,6	5,4	5,1	5,2	5,6	5,8	5,8	5,8	6,2	6,5	
VMESNA POTROŠNJA	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 34: Osnovni kazalniki ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (mio EUR, tekoče cene, tekoči tečaj); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah	1.105,7	1.156,0	1.041,4	1.092,7	1.222,7	1.151,1	1.160,1	1.226,7	1.279,5	1.219,3	1.163,2	1.371,2	1.336,4	97,5
Subvencije na proizvod	10,7	11,2	10,8	10,9	11,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Davki na proizvod	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah	1.116,4	1.167,2	1.052,2	1.103,6	1.233,8	1.151,1	1.160,1	1.226,7	1.279,5	1.219,3	1.163,2	1.371,2	1.336,4	97,5
Vmesna potrošnja**	697,5	774,5	666,7	699,5	756,6	763,1	752,8	751,2	745,7	737,3	722,8	750,2	758,2	101,1
Bruto dodana vrednost po osnovnih cenah (BDV)	418,9	392,7	385,5	404,1	477,2	388,0	407,3	475,5	533,8	482,0	440,4	621,0	578,2	93,1
Poraba fiksnega kapitala	224,3	237,0	245,5	241,5	243,1	245,6	250,5	256,5	258,1	259,7	262,1	267,3	270,6	101,2
Neto dodana vrednost po osnovnih cenah (NDV)	194,6	155,7	140,0	162,6	234,1	142,4	156,8	219,0	275,7	222,3	178,3	353,7	307,6	87,0
Druge subvencije na proizvodnjo	236,3	236,0	234,6	238,8	235,5	250,7	254,5	246,0	238,5	246,9	259,9	247,4	247,4	100,0
Drugi davki na proizvodnjo**	21,4	21,1	14,8	4,4	2,9	4,5	5,7	6,6	5,8	4,3	5,4	5,5	5,7	102,8
Faktorski dohodek (FD)	409,5	370,6	359,8	397,1	466,8	388,7	405,6	458,4	508,4	465,0	432,9	595,6	549,4	92,2
Število polnovrednih delovnih moči (000 PDM)	84,0	83,2	80,2	77,0	78,0	80,8	82,7	81,8	81,4	80,0	78,7	78,0	77,6	99,5
BDV/PDM (EUR)	4.990	4.721	4.807	5.247	6.119	4.802	4.922	5.813	6.560	6.027	5.592,5	7.960	7.451	93,6
NDV/PDM (EUR)	2.318	1.872	1.746	2.111	3.002	1.762	1.895	2.677	3.388	2.780	2.264	4.534	3.964	87,4
FD/PDM (EUR)	4.878	4.455	4.487	5.156	5.986	4.811	4.902	5.604	6.248	5.815	5.497	7.634	7.080	92,7
EU–28														
BDV/PDM (EUR)	13.514	13.620	12.061	14.913	16.361	16.582	17.328	17.638	17.748	17.662	20.114	19.662	20.748	105,5
NDV/PDM (EUR)	8.973	8.778	7.087	9.387	10.523	10.563	11.147	11.348	11.321	11.233	13.506	12.871	13.653	106,1
FD/PDM (EUR)	12.318	12.312	10.918	13.810	15.210	15.246	15.947	16.267	16.075	16.321	18.528	18.048	18.922	104,8

* Začasni podatki.

** Vrednosti postavk »Drugi davki na proizvodnjo« in »Posredno merjene storitve finančnega posredništva« (podpostavka vmesne potrošnje) sta bili spremenjeni v skladu s spremembami podatkov nacionalnih računov (SURS, 1. 10. 2019).

Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

Priloga 35: Indeksi osnovnih kazalnikov ekonomskih računov za kmetijstvo in primerjava z EU (realno; 2015 = 100); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	2019/18
Vrednost proizvodnje po proizvajalčevih cenah	96,8	96,8	84,3	89,4	99,0	92,8	92,0	96,8	100,0	94,5	88,8	102,4	97,5	-4,8%
Subvencije na proizvod	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Davki na proizvod	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vrednost proizvodnje po osnovnih cenah	97,7	97,8	85,2	90,3	99,9	92,8	92,0	96,8	100,0	94,5	88,8	102,4	97,5	-4,8%
Vmesna potrošnja**	104,7	111,3	92,7	98,2	105,2	105,5	102,5	101,7	100,0	98,1	94,6	96,1	94,9	-1,3%
Bruto dodana vrednost po osnovnih cenah (BDV)	87,9	78,8	74,8	79,2	92,7	75,0	77,5	90,0	100,0	89,6	80,6	111,1	101,1	-9,1%
Poraba fiksnega kapitala	97,3	98,4	98,6	97,9	97,6	98,1	98,5	100,4	100,0	99,8	99,2	98,9	97,8	-1,1%
Neto dodana vrednost po osnovnih cenah (NDV)	79,0	60,5	52,6	61,7	88,0	53,3	57,7	80,2	100,0	80,0	63,1	122,6	104,1	-15,1%
Druge subvencije na proizvodnjo	110,9	106,0	101,9	104,8	102,3	108,4	108,3	104,2	100,0	102,7	106,4	99,1	96,8	-2,3%
Drugi davki na proizvodnjo**	413,2	389,8	264,4	79,4	51,8	80,0	99,8	114,9	100,0	73,5	90,9	90,6	90,9	0,4%
Faktorski dohodek (FD)	90,2	78,1	73,3	81,8	95,2	78,8	81,0	91,1	100,0	90,7	83,1	111,9	100,8	-9,9%
Število polnovrednih delovnih moči (000 PDM)	103,2	102,2	98,5	94,6	95,8	99,3	101,7	100,5	100,0	98,3	96,8	95,9	95,4	-0,5%
BDV/PDM (EUR)	85,2	77,1	75,9	83,7	96,7	75,5	76,2	89,5	100,0	91,2	83,2	115,9	106,0	-8,6%
NDV/PDM (EUR)	76,6	59,2	53,4	65,2	91,8	53,6	56,8	79,8	100,0	81,4	65,3	127,8	109,2	-14,6%
FD/PDM (EUR)	87,4	76,4	74,4	86,4	99,3	79,4	79,6	90,6	100,0	92,3	85,9	116,7	105,7	-9,4%
EU-28														
BDV/PDM (EUR)	83,1	81,7	73,3	89,1	96,7	96,6	100,2	101,0	100,0	99,8	112,4	108,6	112,4	3,5%
NDV/PDM (EUR)	86,3	82,0	67,4	87,6	97,2	96,2	100,8	101,7	100,0	99,8	118,3	111,6	115,9	3,9%
FD/PDM (EUR)	83,4	81,3	73,3	91,1	99,2	97,9	101,8	102,8	100,0	102,0	114,3	110,1	113,2	2,8%

* Začasni podatki.

** Vrednosti postavk »Drugi davki na proizvodnjo« in »Posredno merjene storitve finančnega posredništva« (podpostavka vmesne potrošnje) sta bili spremenjeni v skladu s spremembami podatkov nacionalnih računov (SURS, 1. 10. 2019).

Vir: SURS, Eurostat, preračuni KIS

PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO

Priloga 36: Proračunska izplačila, povezana s kmetijstvom (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
PRORAČUN MKGP IN ORGANOV V SESTAVI*	379.908	466.321	479.220	427.894	421.645	604.215	617.335	743.532	398.099	380.645	385.391	434.537	481.111	110,7
<i>operativni in upravni stroški**</i>	52.878	53.942	54.737	55.127	57.429	205.951	236.336	389.624	49.209	55.901	48.697	49.271	52.896	107,4
<i>proračunski transferji gozdarstvu (MKGP)***</i>	24.625	25.130	27.471	27.080	26.326	23.307	22.491	22.260	23.009	29.426	35.679	44.339	68.924	155,4
<i>proračunski transferji ribištvu (MKGP)</i>	2.763	1.765	957	3.589	4.623	5.749	5.559	5.311	3.545	2.977	1.151	2.360	3.194	135,3
Proračunski transferji kmetijstvu (MKGP)****	299.641	385.484	396.056	342.098	333.267	369.207	352.950	326.337	322.337	292.342	299.864	338.568	356.097	105,2
PRORAČUNSKI TRANSFERJI KMETIJSTVU IZ DRUGIH VIROV	14.225	12.036	8.070	13.445	16.105	14.943	22.271	24.035	20.205	20.352	24.130	33.780	20.580	60,9
<i>državna pomoč ob naravnih nesrečah (proračunska rezerva)</i>	9.143	5.654	339	26	37	0	5.604	5.223	0	0	3.500	12.712*	0	0,0
<i>vračilo trošarine za gorivo (Ministrstvo za finance)</i>	5.082	6.381	7.731	13.418	16.068	14.943	16.667	18.812	20.205	20.352	20.630	21.067	20.580	97,7
SKUPAJ PRORAČUNSKA IZPLAČILA ZA KMETIJSTVO	313.866	397.519	404.126	355.543	349.373	384.150	375.221	350.372	342.542	312.694	323.994	372.347	376.677	101,2
<i>od tega EU</i>	142.778	214.384	232.094	203.743	215.140	263.466	266.720	253.492	250.465	228.430	230.651	257.856	269.845	104,6
Po skupinah ukrepov:														
TRŽNI UKREPI IN NEPOSREDNE PODPORE PROIZVAJALCEM	97.292	183.008	178.784	162.879	161.895	163.218	169.217	163.987	155.430	163.889	166.870	175.023	161.559	92,3
RAZVOJ PODEŽELJA IN KMETIJSKA STRUKTURNA POLITIKA	175.361	170.887	181.512	149.775	143.418	182.510	169.011	149.518	149.479	112.131	117.066	156.812	172.449	110,0
SPLOŠNE STORITVE V PODPORO RAZVOJU KMETIJSTVA	41.213	43.625	43.830	42.889	44.060	38.421	36.993	36.867	37.633	36.674	40.058	40.512	42.669	105,3

* V letih 2012–2014 proračun Ministrstva za kmetijstvo in okolje (MKO), v preostalih letih proračun MKGP skupaj z organi v sestavi; podatki med seboj niso primerljivi.

** Plače, materialni stroški, upravni transferji in projekti, vračila sredstev proračunu EU.

*** V letu 2014 brez sredstev proračunske rezerve za odpravo posledic žleda.

**** Brez izplačil škode po divjadi, ki je vključena med transferje gozdarstvu.

+ Znesek ne vključuje znižanj iz naslova kompenzacij.

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 37: Proračunska izplačila za tržne ukrepe in neposredne podpore proizvajalcem (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Ukrepi za podporo trgu	4.104	3.012	3.120	2.341	1.561	3.414	3.653	927	944	1.032	1.105	1.311	1.326	101,1
Izvozne podpore	2.505	835	813	702	546	261	2	0	0	0	0	0	0	
Tržni ukrepi	1.406	2.073	2.209	1.576	1.012	2.948	3.651	927	944	1.032	1.105	1.311	1.326	101,1
<i>podpore odkupu in zasebnemu skladiščenju</i>	22	73	31	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
<i>podpore porabi kmetijskih proizvodov</i>	1.383	2.000	2.178	1.576	1.012	2.948	3.651	927	944	1.032	1.105	1.311	1.326	101,1
Splošni stroški intervencijskih ukrepov	193	104	98	64	3	206	0	0	0	0	0	0	0	
Ukrepi neposrednih podpor proizvajalcem	93.188	179.996	175.664	160.538	160.334	159.804	165.564	163.060	154.486	162.857	165.766	173.712	160.234	92,2
Neposredna plačila in ukrepi za zniževanje stroškov	83.660	151.436	172.985	151.710	158.735	159.579	159.211	157.151	153.842	159.113	158.686	160.473	159.661	99,5
Neposredna plačila proizvajalcem	74.607	138.703	152.364	131.643	137.494	140.249	137.873	134.242	131.720	137.353	135.811	134.961	134.338	99,5
<i>neposredna plačila na enoto pridelka</i>	18.136	29	12	245	1.936	1.808	1.919	1.936	1.913	0	0	0	0	
<i>neposredna plačila na površino/žival</i>	56.441	17.617	19.040	18.306	17.488	17.786	6.612	6.513	6.392	20.513	20.284	17.454	17.336	99,3
<i>proizvodno nevezana neposredna plačila</i>	0	121.455	133.797	115.235	118.836	121.106	129.543	126.067	123.674	116.840	115.527	117.507	117.003	99,6
<i>nerazporejeno, nepravilnosti, vračila</i>	29	-398	-485	-2.143	-767	-451	-201	-275	-260	0	0	0	0	
Ukrepi za zniževanje stroškov kmetovanja	9.054	12.733	20.621	20.067	21.242	19.329	21.337	22.908	22.123	21.760	22.875	25.511	25.322	99,3
<i>vračilo trošarine za gorivo</i>	5.082	6.381	7.731	13.418	16.068	14.943	16.667	18.812	20.205	20.352	20.630	21.067	20.580	97,7
<i>podpore za zavarovanje</i>	3.972	6.351	12.890	6.648	5.174	4.387	4.670	4.097	1.918	1.408	2.245	4.444	4.742	106,7
Odškodnine in druga izredna plačila	9.528	28.560	2.679	8.828	1.598	225	6.353	5.910	644	3.744	7.080	13.239	573	4,3
Nadomestila za zmanjšanje proizvodnje	18	21.667	329	501	524	0	0	0	0	0	0	0	0	
Izredna pomoč na posameznih trgih	0	1.056	1.848	4.330	571	25	139	395	478	3.599	3.514	1	441	
Druge odškodnine in nadomestila	9.510	5.837	502	3.996	504	200	6.214	5.514	166	146	3.566	13.238	132	1,0
TRŽNI UKREPI IN NEPOSREDNE PODPORE PROIZVAJALCEM	97.292	183.008	178.784	162.879	161.895	163.218	169.217	163.987	155.430	163.889	166.870	175.023	161.559	92,3
<i>od tega EU</i>	32.123	80.272	83.400	85.754	101.908	118.679	131.906	134.844	132.920	140.377	138.467	135.911	135.294	99,5

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 38: Proračunska izplačila za razvoj podeželja in kmetijsko strukturno politiko (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Ukrepi za krepitev konkurenčnosti agroživilstva	81.391	52.971	69.119	49.110	36.232	55.702	55.066	54.011	53.496	16.200	25.022	59.588	63.391	106,4
Posodabljanje in prestrukturiranje kmetijskih gospodarstev	71.020	26.132	32.864	26.679	17.363	33.400	32.983	34.065	30.385	12.080	18.770	49.359	49.355	100,0
Podpore naložbam na kmetijskih gospodarstvih	10.589	17.744	20.740	17.604	15.273	25.099	18.909	25.041	29.720	5.225	9.474	27.773	35.595	128,2
<i>naložbe v posodobitev kmetijske proizvodnje</i>	7.781	15.234	17.888	14.634	12.419	21.010	14.689	20.533	25.166	555	4.975	23.265	30.974	133,1
<i>naložbe v trajne nasade</i>	2.153	2.405	2.789	2.915	2.854	4.089	4.220	4.508	4.554	4.670	4.499	4.508	4.620	102,5
<i>naložbe v izboljšanje zemljišč in infrastrukturo na gospodarstvih</i>	655	104	63	54	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Druge strukturne podpore kmetijskim gospodarstvom	60.430	8.388	12.125	9.075	2.090	8.301	14.074	9.024	665	6.855	9.296	21.586	13.760	63,7
<i>pomoč za zagon kmetijske dejavnosti (mladi kmetje)</i>	277	6.769	11.060	7.841	1.025	7.380	13.062	8.393	-170	6.241	8.538	6.755	9.446	139,8
<i>prilaganje in izvajanje standardov</i>	59.518	1.507	186	66	10	0	0	0	0	0	0	0	0	
<i>sodelovanje kmetovalcev v shemah kakovosti proizvodov</i>	487	34	65	45	51	86	104	119	137	0	166	317	631	199,0
<i>uporaba storitev svetovanja</i>	0	0	0	0	0	0	0	0	247	154	240	185	3.182	1724,2
<i>druge podpore kmetijskim gospodarstvom</i>	149	78	814	1.123	1.005	836	908	512	450	461	353	14.330	501	3,5
Izboljšanje kmetijske infrastrukture	3.846	4.089	5.324	4.769	4.260	4.308	6.916	9.370	8.711	1.714	2.413	2.265	2.169	95,8
<i>naložbe v zemljiške operacije</i>	807	1.481	2.470	1.794	1.528	1.616	4.444	6.857	6.747	288	1.315	1.309	1.377	105,2
<i>zgodnje upokojevanje kmetov</i>	2.568	2.468	2.641	2.794	2.569	2.604	2.377	2.215	1.640	1.082	757	594	416	70,1
<i>druge infrastrukturne podpore kmetijstvu</i>	471	141	213	182	163	88	94	298	325	345	341	362	376	103,7
Organiziranost, predelava, trženje in promocija agroživilstva	6.526	22.749	30.931	17.662	14.610	17.994	15.167	10.576	14.400	2.406	3.839	7.964	11.867	149,0
Skupine in organizacije proizvajalcev	0	49	886	1.151	1.354	1.560	1.220	1.890	2.404	18	0	69	75	109,5
Naložbe v skladiščenje, predelavo in trženje kmetijskih proizvodov in živil	3.665	8.222	4.093	13.761	10.364	13.815	11.464	6.495	9.508	372	1.423	4.504	8.649	192,0
<i>naložbe v predelavo kmetijskih proizvodov na kmetijah</i>	486	1.017	380	1.279	964	1.360	3.241	3.030	6.645	202	0	0	0	
<i>naložbe v živilsko industrijo</i>	3.179	7.206	3.712	12.482	9.401	12.455	8.223	3.465	2.863	170	1.423	4.504	8.649	192,0
Trženje in promocija kmetijskih proizvodov in živil	2.861	1.977	2.748	2.750	2.891	2.619	2.483	2.191	2.488	2.016	2.416	3.392	3.143	92,7
Druge podpore agroživilstvu (prestrukturiranje TSO)	0	12.502	23.204	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-
Ukrepi za zagotavljanje okoljskih in drugih družbenih koristi	91.721	110.342	94.236	74.049	79.851	94.425	85.457	66.838	75.683	93.659	87.692	86.690	92.280	106,4
Izravnalna plačila kmetovalcem na OMD	44.566	69.694	53.337	35.959	41.512	55.750	46.995	27.688	35.642	60.550	44.392	41.063	45.364	110,5
Plačila za kmetijsko-okoljsko-podnebne storitve	41.088	34.774	34.903	32.330	31.562	31.822	29.923	29.601	28.655	24.300	28.857	30.033	30.589	101,9
Plačila za ekološko kmetovanje	6.068	5.874	5.996	5.760	6.777	6.854	8.540	9.549	10.007	7.587	8.734	9.059	9.578	105,7
Plačila za zagotavljanje dobrobiti živali v kmetijstvu	0	0	0	0	0	0	0	0	1.380	1.222	5.710	6.536	6.750	103,3
Ukrepi v podporo podeželskemu gospodarstvu in prebivalstvu	2.248	7.575	18.157	26.616	27.335	32.382	28.487	28.670	20.299	2.273	4.351	10.533	16.778	159,3
Podpore razvoju gozdarstva in gozdno-lesne verige	419	4.909	6.096	7.540	3.226	3.847	6.121	3.072	1.570	1.128	3.788	7.682	11.066	144,1
Vzpostavitev in razvoj nekmetskih dejavnosti na podeželju	1.638	2.656	10.134	11.656	13.500	12.414	5.868	11.829	9.116	31	153	0	11	
<i>podpore diverzifikaciji kmetijskih gospodarstev v nekmetske dejavnosti</i>	1.638	1.700	4.412	3.335	2.763	4.664	2.076	4.787	5.475	0	0	0	11	
<i>podpore razvoju nekmetskih dejavnosti na podeželju</i>	0	956	5.722	8.321	10.737	7.750	3.792	7.041	3.641	31	153	0	0	
Podeželska infrastruktura, osnovne storitve in obnova vasi	192	10	963	2.934	6.006	11.390	9.125	8.237	6.570	0	120	180	4	2,2
Krepitev lokalnih razvojnih pobud (LEADER)	0	0	963	4.486	4.603	4.731	7.373	5.532	3.043	1.113	290	2.672	5.698	213,3
RAZVOJ PODEŽELJA IN STRUKTURNA POLITIKA	175.361	170.887	181.512	149.775	143.418	182.510	169.011	149.518	149.479	112.131	117.066	156.812	172.449	110,0
<i>od tega EU</i>	108.609	131.675	146.065	115.527	110.807	142.170	131.361	115.587	113.366	84.202	87.425	116.891	128.951	110,3

Vir: MKGP, ARSKTRP, preračuni KIS

Priloga 39: Proračunska izplačila za splošne storitve v podporo razvoju kmetijstva (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Raziskovalne, razvojne, svetovalne in strokovne storitve	22.705	24.191	24.508	23.705	23.977	20.365	18.940	18.901	18.088	18.339	19.880	20.583	21.597	104,9
Raziskave in razvoj	1.847	1.738	1.851	1.646	2.289	1.819	1.227	1.285	1.285	1.436	1.730	1.656	1.578	95,3
Svetovalna služba	10.760	11.603	11.624	11.585	11.069	9.739	8.396	8.228	7.732	7.940	8.487	9.194	9.696	105,5
Kmetijsko šolstvo in infrastruktura	490	456	713	445	442	201	1.027	961	738	300	637	560	641	114,6
Strokovne naloge v kmetijstvu	9.609	10.393	10.320	10.030	10.176	8.606	8.290	8.427	8.333	8.663	9.025	9.174	9.682	105,5
Nadzor nad varnostjo in kakovostjo hrane in krme	15.369	16.323	15.907	16.052	16.939	13.670	12.669	12.869	12.633	12.713	15.781	15.466	16.179	104,6
Ukrepi na področju veterinarstva	13.158	14.034	13.623	13.952	13.557	11.268	10.395	10.610	10.311	10.066	13.156	12.345	12.826	103,9
Fitosanitarni ukrepi ter varstvo in registracija sort	1.810	1.999	1.997	2.016	3.229	2.319	1.909	1.854	1.858	2.184	2.441	2.970	3.228	108,7
Ukrepi na področju kakovosti hrane in krme	400	289	287	84	152	83	365	405	464	463	184	151	125	82,8
Druge splošne storitve	3.139	3.112	3.415	3.131	3.144	4.386	5.384	5.097	6.913	5.623	4.398	4.463	4.892	109,6
Podpora nevladnim organizacijam	285	275	168	269	280	187	200	214	305	326	341	354	322	91,1
Tehnična pomoč	1.004	1.434	1.737	1.646	1.763	2.009	2.324	2.041	3.490	3.413	4.000	4.021	4.481	111,4
Drugo	1.850	1.402	1.511	1.216	1.100	2.190	2.859	2.843	3.117	1.884	57	88	89	100,4
SPLOŠNE STORITVE V PODORO RAZVOJU KMETIJSTVA	41.213	43.625	43.830	42.889	44.060	38.421	36.993	36.867	37.633	36.674	40.058	40.512	42.669	105,3
<i>od tega EU</i>	<i>2.046</i>	<i>2.437</i>	<i>2.628</i>	<i>2.461</i>	<i>2.425</i>	<i>2.617</i>	<i>3.453</i>	<i>3.061</i>	<i>4.179</i>	<i>3.851</i>	<i>4.759</i>	<i>5.053</i>	<i>5.600</i>	<i>110,8</i>

Vir: MKGP, preračuni KIS

ZUNANJA TRGOVINA Z AGROŽIVILSKIMI PROIZVODI

Priloga 40: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2007–2019

KNCT	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
01 Žive živali	21.191	35.901	27.510	32.586	41.867	45.801	46.130	43.112	39.896	45.983	61.932	60.082	51.465	85,7
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	51.218	55.057	47.999	54.393	63.720	61.022	68.004	71.946	80.975	85.377	95.689	109.113	116.134	106,4
03 Ribe, raki	2.767	4.430	4.027	1.919	1.988	1.837	2.970	8.539	8.352	9.291	8.759	10.252	13.904	135,6
04 Mlečni izdelki, jajca, med	106.260	122.135	96.121	123.558	132.569	132.801	142.018	143.012	136.124	140.679	174.590	175.826	175.354	99,7
05 Proizvodi živalskega porekla	566	663	1.295	1.061	1.650	2.734	2.298	1.611	1.393	2.088	2.466	2.591	3.083	119,0
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	5.373	4.919	5.054	5.213	5.560	6.430	6.886	8.476	9.976	11.867	13.316	12.976	13.322	102,7
07 Užitne vrtnine	7.818	9.283	7.158	10.157	11.534	12.211	13.989	18.141	20.192	22.639	22.426	32.150	45.249	140,7
08 Užitno sadje	34.058	51.445	50.886	43.179	54.007	30.086	33.605	54.831	74.454	64.432	75.229	70.453	85.275	121,0
09 Kava, čaj, začimbe	3.512	3.663	3.456	2.946	3.768	8.831	14.128	12.700	15.129	20.724	26.552	40.432	37.405	92,5
10 Žita	6.883	11.314	12.583	19.328	23.012	38.988	33.829	27.480	35.451	34.841	51.625	52.058	59.451	114,2
11 Proizvodi mlinске industrije	1.309	1.291	3.657	7.724	8.433	9.066	5.947	5.396	6.912	8.355	13.396	12.348	11.965	96,9
12 Oljna semena in plodovi	22.600	78.049	20.617	92.712	105.397	37.524	34.954	24.785	26.462	42.486	50.065	51.104	48.998	95,9
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	5.436	12.498	8.473	9.072	7.342	7.799	6.492	9.927	11.244	12.178	13.442	15.240	17.083	112,1
14 Rastlinski material za pletarstvo	64	67	72	22	29	13	12	14	7	7	9	5	31	641,4
15 Masti in olja	13.421	14.803	10.020	11.007	14.658	21.120	17.880	25.522	22.681	23.768	25.606	22.852	44.933	196,6
16 Izdelki iz mesa	54.526	60.165	59.025	61.995	65.931	67.865	72.505	74.495	84.594	90.845	99.648	108.567	114.261	105,2
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	26.428	17.085	14.436	25.163	34.820	39.595	37.222	40.677	32.932	31.340	21.694	27.301	31.633	115,9
18 Kakav in kakavovi izdelki	8.798	11.189	9.685	8.317	10.898	14.410	15.172	15.019	16.440	17.996	19.064	20.634	31.387	152,1
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	26.598	28.616	26.806	27.958	32.339	37.892	45.310	53.719	56.809	62.599	71.545	77.255	82.402	106,7
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	12.888	13.090	12.777	13.259	13.003	12.460	11.934	11.382	11.835	13.422	13.434	14.282	15.645	109,5
21 Razna živila	38.961	68.108	76.486	75.011	77.759	83.426	101.162	105.524	119.750	138.318	191.920	220.262	240.896	109,4
22 Pijače, alkoholi in kis	67.489	72.724	73.805	73.698	81.352	87.901	92.882	105.398	115.430	116.419	111.323	124.096	139.109	112,1
23 Ostanke in odpadki živil, krma	128.448	102.608	135.484	80.528	83.626	67.188	82.243	105.584	132.721	139.472	104.937	154.120	134.347	87,2
24 Tobak	52	52	143	147	70	91	145	311	349	2.512	1.824	1.466	2.232	152,3
SKUPAJ	646.665	779.154	707.573	780.954	875.333	827.092	887.717	967.600	1.060.108	1.137.638	1.270.489	1.415.465	1.515.565	107,1

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 41: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2007–2019

KNCT		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
01	Žive živali	16.188	16.886	20.448	19.676	19.868	20.690	20.349	23.172	26.473	25.732	29.429	31.067	33.000	106,2
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	124.241	146.934	149.663	159.304	171.499	183.196	190.079	197.679	211.361	226.538	226.222	235.911	249.842	105,9
03	Ribe, raki	32.639	37.168	36.206	35.529	41.135	39.841	38.970	44.094	49.118	63.786	64.500	68.351	74.163	108,5
04	Mlečni izdelki, jajca, med	86.633	108.639	102.054	125.481	132.501	134.897	152.541	154.435	150.925	148.380	173.891	181.452	178.378	98,3
05	Proizvodi živalskega porekla	4.736	6.899	6.013	5.793	5.678	7.646	8.181	5.692	5.407	5.523	7.475	7.904	8.484	107,3
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	38.741	43.340	40.928	42.235	40.463	40.623	44.600	40.165	40.747	45.873	50.290	49.328	50.825	103,0
07	Užitne vrtnine	87.546	91.343	90.187	99.813	93.446	95.149	107.733	100.941	107.583	114.445	123.832	126.434	152.369	120,5
08	Užitno sadje	117.348	153.602	142.098	140.962	143.028	138.657	152.505	157.379	187.063	194.567	222.239	211.627	217.009	102,5
09	Kava, čaj, začimbe	28.550	30.970	30.260	33.713	44.000	46.808	46.215	44.484	53.051	53.524	67.017	82.915	78.786	95,0
10	Žita	88.622	75.430	48.898	55.933	89.741	68.217	85.670	82.319	70.591	66.630	81.700	84.750	83.445	98,5
11	Proizvodi mlinske industrije	28.963	37.467	29.252	25.973	34.036	33.318	33.324	32.525	32.416	31.216	32.665	36.437	36.996	101,5
12	Oljna semena in plodovi	17.744	57.951	20.051	92.094	112.512	43.214	39.270	27.799	35.316	37.847	36.054	39.478	39.655	100,4
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	9.231	10.581	8.342	10.726	10.875	8.440	9.863	12.417	11.654	12.298	13.416	15.295	17.433	114,0
14	Rastlinski material za pletarstvo	528	507	471	464	415	356	410	413	460	619	846	872	1.083	124,1
15	Masti in olja	54.974	68.684	55.769	68.722	69.241	75.780	70.344	72.822	72.015	73.967	75.674	73.842	85.283	115,5
16	Izdelki iz mesa	40.588	50.599	54.256	55.021	60.757	61.929	64.827	64.354	69.418	72.017	77.880	85.639	90.377	105,5
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	50.759	59.300	65.201	59.676	100.063	97.223	83.963	84.402	75.142	62.925	66.816	67.993	74.818	110,0
18	Kakav in kakavovi izdelki	64.943	67.709	67.434	72.649	78.875	76.358	81.484	85.965	89.244	97.207	95.480	103.169	110.434	107,0
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	86.878	99.047	108.038	114.670	120.236	128.424	136.151	142.039	146.446	153.905	167.831	170.922	184.589	108,0
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	70.088	73.207	70.143	72.147	76.783	76.039	79.654	78.389	81.697	85.572	93.977	98.765	105.666	107,0
21	Razna živila	88.312	118.712	129.263	122.850	135.040	133.172	147.423	144.460	152.740	167.184	177.075	193.071	202.312	104,8
22	Pijače, alkoholi in kis	86.080	96.147	96.664	102.088	106.534	112.350	108.390	120.791	138.859	142.742	149.360	161.098	173.420	107,6
23	Ostanki in odpadki živil, krma	180.801	162.237	199.430	95.074	145.396	149.718	161.676	188.736	221.463	233.051	229.662	251.137	233.855	93,1
24	Tobak	56.167	71.492	71.214	70.340	73.714	78.772	66.855	64.436	68.184	65.783	68.229	75.082	87.561	116,6
SKUPAJ		1.461.301	1.684.851	1.642.282	1.680.934	1.905.838	1.850.816	1.930.479	1.969.908	2.097.372	2.181.330	2.331.561	2.452.538	2.569.780	104,8

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 42: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga (000 EUR); 2007–2019

KNCT	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
01 Žive živali	5.003	19.015	7.062	12.909	21.999	25.111	25.781	19.940	13.423	20.251	32.503	29.015	18.465
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	-73.023	-91.877	-101.664	-104.911	-107.779	-122.173	-122.076	-125.733	-130.387	-141.161	-130.533	-126.798	-133.708
03 Ribe, raki	-29.872	-32.738	-32.178	-33.611	-39.147	-38.005	-36.001	-35.554	-40.767	-54.494	-55.741	-58.099	-60.259
04 Mlečni izdelki, jajca, med	19.627	13.496	-5.933	-1.923	67	-2.095	-10.523	-11.423	-14.801	-7.702	699	-5.627	-3.024
05 Proizvodi živalskega porekla	-4.170	-6.235	-4.718	-4.732	-4.028	-4.912	-5.883	-4.081	-4.014	-3.435	-5.009	-5.313	-5.401
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	-33.368	-38.421	-35.875	-37.022	-34.903	-34.193	-37.713	-31.689	-30.771	-34.006	-36.974	-36.352	-37.503
07 Užitne vrtnine	-79.728	-82.060	-83.029	-89.656	-81.913	-82.938	-93.744	-82.800	-87.391	-91.806	-101.406	-94.284	-107.120
08 Užitno sadje	-83.290	-102.157	-91.212	-97.783	-89.021	-108.571	-118.900	-102.548	-112.609	-130.134	-147.010	-141.174	-131.733
09 Kava, čaj, začimbe	-25.039	-27.307	-26.805	-30.767	-40.232	-37.976	-32.087	-31.784	-37.921	-32.800	-40.465	-42.483	-41.382
10 Žita	-81.739	-64.117	-36.315	-36.605	-66.729	-29.229	-51.841	-54.839	-35.140	-31.789	-30.076	-32.692	-23.993
11 Proizvodi mlinske industrije	-27.654	-36.176	-25.595	-18.249	-25.602	-24.253	-27.376	-27.129	-25.504	-22.860	-19.269	-24.089	-25.030
12 Oljna semena in plodovi	4.856	20.098	566	618	-7.115	-5.689	-4.316	-3.014	-8.853	4.639	14.012	11.626	9.344
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-3.795	1.917	131	-1.654	-3.533	-641	-3.371	-2.490	-409	-120	26	-55	-350
14 Rastlinski material za pletarstvo	-465	-440	-399	-443	-386	-343	-398	-399	-453	-612	-837	-867	-1.052
15 Masti in olja	-41.553	-53.881	-45.749	-57.714	-54.583	-54.660	-52.464	-47.300	-49.334	-50.199	-50.069	-50.990	-40.350
16 Izdelki iz mesa	13.938	9.566	4.769	6.974	5.174	5.937	7.678	10.141	15.176	18.828	21.768	22.928	23.885
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-24.330	-42.215	-50.765	-34.512	-65.243	-57.628	-46.741	-43.726	-42.210	-31.585	-45.122	-40.691	-43.185
18 Kakav in kakavovi izdelki	-56.145	-56.520	-57.749	-64.333	-67.977	-61.948	-66.312	-70.947	-72.803	-79.211	-76.417	-82.535	-79.047
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	-60.280	-70.431	-81.233	-86.713	-87.897	-90.532	-90.841	-88.320	-89.637	-91.306	-96.286	-93.666	-102.187
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	-57.199	-60.118	-57.366	-58.888	-63.780	-63.580	-67.720	-67.007	-69.861	-72.150	-80.543	-84.483	-90.021
21 Razna živila	-49.351	-50.603	-52.777	-47.839	-57.281	-49.746	-46.261	-38.935	-32.990	-28.866	14.845	27.191	38.584
22 Pijače, alkoholi in kis	-18.591	-23.423	-22.859	-28.390	-25.182	-24.449	-15.508	-15.393	-23.429	-26.323	-38.038	-37.002	-34.311
23 Ostanki in odpadki živil, krma	-52.353	-59.630	-63.946	-14.545	-61.769	-82.530	-79.433	-83.152	-88.742	-93.579	-124.725	-97.017	-99.507
24 Tobak	-56.115	-71.441	-71.071	-70.192	-73.644	-78.681	-66.710	-64.125	-67.835	-63.271	-66.405	-73.616	-85.329
SKUPAJ	-814.637	-905.697	-934.709	-899.980	-1.030.505	-1.023.724	-1.042.762	-1.002.308	-1.037.265	-1.043.692	-1.061.072	-1.037.073	-1.054.215

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 43: Količinski izvoz nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2007–2019

KNCT		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
0102	Živo govedo	8.685	13.731	13.104	16.835	18.799	20.855	20.921	19.419	19.481	23.362	29.114	27.474	23.123	84,2
0103	Živi prašiči	7.180	9.798	4.320	2.617	3.787	2.675	1.436	1.965	761	219	2	54	260	481,9
02	Meso, drugi užitni klavnični proizv.	17.977	21.298	20.040	24.950	25.951	24.281	27.357	27.796	27.671	30.438	33.908	38.719	40.389	104,3
0201, 0202	Od tega: – goveje	2.343	2.547	2.441	3.312	3.633	2.047	2.057	2.833	5.229	5.216	5.471	6.193	7.263	117,3
0203	– prašičje	970	1.260	1.196	1.531	1.531	1.276	1.051	1.459	1.901	1.800	2.480	3.894	4.327	111,1
0207	– perutninsko	12.584	14.429	13.601	17.204	17.669	18.145	21.331	19.800	16.554	19.415	21.754	23.088	23.205	100,5
0401	Mleko in smetana, nekoncentrirana	218.882	225.927	224.606	254.308	254.003	276.222	273.241	272.775	305.319	319.578	313.166	307.561	290.011	94,3
0402	Mleko v prahu, koncentrirano mleko	69	561	503	2.012	612	606	119	452	129	520	568	534	1.558	291,5
0403, 0404	Fermentirani izdelki in sirotka	37.398	29.058	14.781	17.819	31.924	28.237	20.932	17.479	13.272	18.978	31.554	38.804	36.683	94,5
0405	Maslo in namazi	656	590	719	870	613	436	91	187	97	97	157	113	117	104,2
0406	Sir in skuta	2.936	3.069	3.926	4.299	3.967	3.029	3.632	3.625	5.257	8.144	10.047	10.254	8.799	85,8
0407	Jajca v lupini	1.593	1.927	1.800	1.892	2.162	1.718	1.459	1.859	1.811	2.262	1.880	1.961	1.880	95,9
07	Užitne vrtnine	7.645	10.671	6.618	11.917	21.156	14.599	12.925	17.685	19.859	22.843	21.782	33.442	50.047	149,7
08	Užitno sadje	72.814	87.849	89.528	87.129	96.509	60.057	66.302	96.413	129.053	93.280	99.742	91.740	119.509	130,3
0808	Od tega: jabolka, hruške	35.949	29.766	25.912	36.269	40.985	33.433	35.596	44.477	63.251	31.729	24.584	23.807	29.961	125,8
10	Žita	31.186	57.652	87.119	110.133	104.970	164.644	150.194	149.113	199.177	189.099	252.812	260.312	298.019	114,5
1001	Od tega: – pšenica	11.290	4.941	29.205	35.995	12.383	65.046	54.011	51.913	61.173	62.152	87.196	84.591	59.397	70,2
1003	– ječmen	862	3.247	2.371	4.880	7.138	8.161	4.847	5.412	10.640	5.566	23.008	13.222	6.414	48,5
1005	– koruza	16.871	46.589	53.766	67.032	82.927	88.356	88.756	88.744	124.102	118.600	137.616	157.644	225.707	143,2
11	Proizvodi mlinske industrije	2.601	2.022	11.170	23.714	17.044	21.534	10.997	12.664	18.268	27.153	41.625	35.813	33.825	94,4
1101	Od tega: pšenična moka	581	364	9.061	20.669	13.191	17.992	3.570	9.507	12.202	13.452	18.856	17.581	14.603	83,1
1210	Hmelj	1.680	1.474	1.628	2.642	1.632	1.262	1.403	1.831	1.826	2.152	2.566	2.948	3.322	112,7
15	Masti in olja	19.741	15.915	13.128	13.517	15.385	22.506	21.394	31.419	28.534	29.226	28.862	27.511	52.759	191,8
1512	Od tega: olje iz sončnic	3.151	2.208	182	973	762	3.689	1.095	5.744	5.538	2.831	5.042	8.194	25.654	313,1
16	Izdelki iz mesa	20.865	22.556	20.944	20.693	20.628	21.149	20.982	22.124	25.164	26.846	29.300	30.787	31.651	102,8
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	30.005	12.121	8.271	30.890	30.520	37.128	38.589	63.189	52.969	43.222	22.583	41.570	43.747	105,2
1701	Od tega: sladkor iz trsa ali pese	19.333	6.919	3.662	26.180	25.305	32.327	34.319	58.393	48.115	38.384	17.834	36.188	37.864	104,6
19	Izdelki iz žit, škroba in mleka	15.193	15.262	13.353	14.354	14.225	16.399	18.600	21.073	24.050	26.953	32.936	35.995	39.207	108,9
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	9.170	8.570	8.309	8.809	7.772	7.441	9.928	7.594	8.566	7.721	7.774	7.032	7.243	103,0
2204	Vino	4.317	5.129	6.199	5.227	5.576	4.682	8.086	7.686	5.295	4.677	5.850	6.806	5.232	76,9
2304	Oljne pogače in tropine iz soje	502.217	246.075	378.703	183.823	201.507	135.717	148.609	204.818	281.715	321.032	228.780	343.887	309.867	90,1

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 44: Količinski uvoz nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2007–2019

KNCT		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
0102	Živo govedo	4.535	4.606	4.476	4.260	4.139	3.821	3.999	5.205	7.668	5.857	6.258	7.927	7.939	100,1
0103	Živi prašiči	680	1.177	2.728	2.234	2.264	2.149	1.952	2.135	1.923	2.524	2.392	2.395	2.387	99,7
02	Meso, drugi užitni klavnični proizv.	52.733	58.309	62.954	66.149	66.890	68.617	70.100	75.451	83.726	87.686	82.871	88.225	86.050	97,5
0201, 0202	Od tega: – goveje	5.572	6.904	7.291	6.862	7.070	5.995	7.013	7.649	10.102	9.828	10.396	11.405	11.940	104,7
0203	– prašičje	33.952	36.116	39.582	42.188	42.065	43.109	43.200	45.370	49.135	53.443	47.115	48.151	45.035	93,5
0207	– perutninsko	8.879	10.559	11.083	12.091	13.191	14.810	14.896	15.364	17.424	17.700	18.338	20.191	20.320	100,6
0401	Mleko in smetana, nekoncentrirana	41.835	67.584	57.699	85.330	84.130	87.408	75.193	56.802	53.062	46.763	44.683	49.603	40.840	82,3
0402	Mleko v prahu, koncentrirano mleko	2.567	2.758	2.789	4.627	3.285	4.032	4.315	4.612	5.374	5.339	5.594	6.069	6.324	104,2
0403, 0404	Fermentirani izdelki in sirotka	15.176	16.325	18.757	19.172	18.332	18.828	17.925	18.701	19.166	16.094	14.973	14.592	15.405	105,6
0405	Maslo in namazi	609	733	1.065	1.174	943	1.205	1.382	1.716	2.074	2.287	2.024	2.265	2.299	101,5
0406	Sir in skuta	12.150	14.418	14.907	15.042	14.825	15.070	16.967	17.581	21.415	23.332	24.924	26.870	26.804	99,8
0407	Jajca v lupini	1.536	2.059	2.244	2.319	1.817	2.175	2.161	2.094	1.866	1.995	2.083	1.334	1.056	79,1
07	Užitne vrtnine	111.958	123.122	119.952	116.438	121.748	114.597	128.272	125.590	128.492	130.702	140.759	145.978	169.574	116,2
08	Užitno sadje	157.399	194.738	203.193	189.601	193.876	174.532	188.010	218.222	249.898	230.085	269.929	233.905	252.339	107,9
0808	Od tega: jabolka, hruške	12.606	22.177	23.068	25.668	24.655	32.295	34.956	49.267	64.232	35.018	57.924	37.108	32.814	88,4
10	Žita	432.481	354.430	317.160	305.685	385.131	290.315	370.735	385.278	343.262	346.602	411.661	425.499	383.055	90,0
1001	Od tega: – pšenica	138.757	142.525	121.056	106.156	157.977	101.391	144.036	142.415	145.836	166.754	171.897	173.786	176.692	101,7
1003	– ječmen	36.157	30.069	22.821	31.013	30.213	15.718	19.719	33.604	26.429	22.142	31.493	25.052	18.223	72,7
1005	– koruza	231.090	158.062	149.913	149.764	175.514	152.243	189.535	188.499	153.326	138.343	191.066	210.826	172.505	81,8
11	Proizvodi mlinске industrije	76.485	81.132	72.997	72.181	75.566	73.047	69.798	72.570	75.811	82.808	95.764	98.420	93.479	95,0
1101	Od tega: pšenična moka	14.454	19.156	18.610	19.767	18.726	19.122	18.246	19.174	23.076	27.492	29.018	31.155	22.459	72,1
1210	Hmelj	182	141	115	241	40	37	63	36	53	143	126	160	226	141,7
15	Masti in olja	71.829	66.207	67.675	76.540	60.366	68.747	63.124	76.696	74.326	82.961	76.714	77.829	98.502	126,6
1512	Od tega: olje iz sončnic	21.266	15.972	21.017	18.986	16.665	20.008	20.727	27.441	25.631	23.009	30.678	33.212	49.338	148,6
16	Izdelki iz mesa	10.575	12.984	14.040	14.349	15.101	14.761	15.174	15.164	17.003	18.225	19.292	21.380	21.597	101,0
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	64.688	78.184	94.560	91.326	126.619	113.236	107.134	127.131	124.815	88.490	94.989	118.492	131.959	111,4
1701	Od tega: sladkor iz trsa ali pese	40.892	54.918	72.535	68.933	103.217	90.510	85.646	104.011	99.266	65.308	72.834	93.287	103.759	111,2
19	Izdelki iz žit, škroba in mleka	43.885	48.249	51.591	54.108	53.954	56.947	61.039	61.475	64.558	69.157	74.926	77.262	85.256	110,3
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	64.054	70.103	69.260	66.421	62.709	60.456	61.772	62.067	64.505	69.455	71.207	74.927	77.493	103,4
2204	Vino	6.703	6.861	6.502	7.175	9.931	8.697	9.454	12.971	13.953	13.391	12.049	10.945	9.848	90,0
2304	Oljne pogače in tropine iz soje	625.973	365.438	488.881	133.227	262.761	231.445	208.846	287.598	382.550	448.238	432.845	466.007	420.124	90,2

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 45: Količinska zunanjetrgovinska bilanca nekaterih kmetijskih pridelkov in agroživilskih izdelkov (t); 2007–2019

KNCT		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
0102	Živo govedo	4.150	9.125	8.627	12.575	14.659	17.034	16.923	14.214	11.813	17.505	22.856	19.547	15.184
0103	Živi prašiči	6.500	8.620	1.592	383	1.523	525	-516	-170	-1.162	-2.305	-2.391	-2.341	-2.127
02	Meso, drugi užitni klavnični proizv.	-34.757	-37.011	-42.914	-41.199	-40.939	-44.336	-42.743	-47.655	-56.055	-57.248	-48.963	-49.506	-45.661
0201, 0202	Od tega: – goveje	-3.228	-4.357	-4.850	-3.550	-3.437	-3.948	-4.956	-4.816	-4.873	-4.612	-4.925	-5.212	-4.677
0203	– prašičje	-32.982	-34.856	-38.386	-40.657	-40.534	-41.834	-42.149	-43.912	-47.234	-51.643	-44.635	-44.257	-40.708
0207	– perutninsko	3.705	3.870	2.518	5.113	4.478	3.336	6.435	4.437	-870	1.716	3.416	2.896	2.884
0401	Mleko in smetana, nekoncentrirana	177.046	158.343	166.907	168.978	169.873	188.815	198.047	215.973	252.256	272.815	268.483	257.959	249.171
0402	Mleko v prahu, koncentrirano mleko	-2.498	-2.197	-2.286	-2.614	-2.674	-3.426	-4.196	-4.159	-5.245	-4.819	-5.026	-5.535	-4.765
0403, 0404	Fermentirani izdelki in sirotka	22.222	12.734	-3.976	-1.352	13.592	9.410	3.007	-1.222	-5.894	2.884	16.580	24.212	21.277
0405	Maslo in namazi	47	-144	-346	-304	-330	-769	-1.291	-1.528	-1.976	-2.190	-1.866	-2.152	-2.182
0406	Sir in skuta	-9.214	-11.349	-10.981	-10.743	-10.858	-12.041	-13.335	-13.957	-16.158	-15.188	-14.877	-16.616	-18.006
0407	Jajca v lupini	58	-132	-445	-426	345	-457	-702	-235	-55	267	-203	627	825
07	Užitne vrtnine	-104.312	-112.452	-113.335	-104.521	-100.592	-99.998	-115.347	-107.905	-108.633	-107.859	-118.977	-112.536	-119.528
08	Užitno sadje	-84.584	-106.889	-113.665	-102.472	-97.367	-114.476	-121.707	-121.809	-120.845	-136.804	-170.187	-142.165	-132.830
0808	Od tega: jabolka, hruške	23.343	7.589	2.844	10.600	16.329	1.138	640	-4.790	-981	-3.289	-33.340	-13.301	-2.853
10	Žita	-401.296	-296.779	-230.041	-195.551	-280.160	-125.671	-220.541	-236.165	-144.085	-157.503	-158.850	-165.187	-85.035
1001	Od tega: – pšenica	-127.467	-137.584	-91.852	-70.161	-145.594	-36.345	-90.025	-90.502	-84.663	-104.602	-84.701	-89.195	-117.294
1003	– ječmen	-35.295	-26.823	-20.449	-26.133	-23.075	-7.557	-14.872	-28.192	-15.788	-16.575	-8.485	-11.830	-11.809
1005	– koruza	-214.219	-111.473	-96.147	-82.732	-92.586	-63.887	-100.779	-99.754	-29.223	-19.743	-53.450	-53.182	53.202
11	Proizvodi mlinške industrije	-73.884	-79.110	-61.826	-48.466	-58.521	-51.513	-58.801	-59.906	-57.543	-55.655	-54.139	-62.608	-59.655
1101	Od tega: pšenična moka	-13.873	-18.792	-9.549	902	-5.535	-1.130	-14.676	-9.667	-10.874	-14.040	-10.162	-13.575	-7.856
1210	Hmelj	1.498	1.333	1.512	2.400	1.592	1.224	1.340	1.795	1.773	2.010	2.441	2.789	3.096
15	Masti in olja	-52.088	-50.293	-54.547	-63.023	-44.980	-46.241	-41.730	-45.277	-45.791	-53.736	-47.852	-50.317	-45.743
1512	Od tega: olje iz sončnic	-18.114	-13.764	-20.836	-18.013	-15.903	-16.318	-19.632	-21.698	-20.093	-20.178	-25.635	-25.017	-23.684
16	Izdelki iz mesa	10.289	9.572	6.904	6.344	5.527	6.387	5.808	6.960	8.161	8.621	10.008	9.408	10.054
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	-34.683	-66.063	-86.289	-60.436	-96.099	-76.108	-68.545	-63.942	-71.846	-45.268	-72.406	-76.922	-88.212
1701	Od tega: sladkor iz trsa ali pese	-21.559	-47.999	-68.873	-42.752	-77.912	-58.184	-51.327	-45.618	-51.151	-26.924	-55.000	-57.099	-65.894
19	Izdelki iz žit, škroba in mleka	-28.692	-32.988	-38.239	-39.754	-39.729	-40.548	-42.439	-40.402	-40.508	-42.204	-41.990	-41.267	-46.049
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	-54.884	-61.532	-60.952	-57.612	-54.937	-53.015	-51.844	-54.473	-55.939	-61.733	-63.433	-67.895	-70.250
2204	Vino	-2.385	-1.732	-303	-1.948	-4.355	-4.015	-1.368	-5.285	-8.658	-8.714	-6.198	-4.139	-4.615
2304	Oljne pogače in tropine iz soje	-123.755	-119.363	-110.178	50.596	-61.254	-95.728	-60.237	-82.780	-100.836	-127.206	-204.064	-122.120	-110.258

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 46: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU-15 (000 EUR); 2007–2019

KNCT	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
01 Žive živali	19.425	31.799	23.988	28.854	40.868	44.619	42.108	38.148	37.535	39.560	51.980	53.677	46.868	87,3
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	37.676	37.191	31.472	33.284	38.062	33.163	37.322	34.145	37.215	38.705	39.607	41.858	43.945	105,0
03 Ribe, raki	964	2.643	2.601	971	639	550	1.999	3.595	3.237	2.820	2.533	2.795	2.046	73,2
04 Mlečni izdelki, jajca, med	83.243	94.970	70.747	89.627	94.499	95.973	98.467	103.542	90.469	81.458	99.952	94.718	92.687	97,9
05 Proizvodi živalskega porekla	183	245	181	209	457	901	741	1.288	1.028	1.597	1.994	1.472	1.777	120,8
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	2.255	1.404	1.094	1.216	1.604	1.249	1.543	2.266	2.528	4.219	3.248	3.478	3.759	108,1
07 Užitne vrtnine	4.324	3.123	3.929	5.277	7.153	7.935	8.051	11.476	14.397	15.968	14.678	21.009	29.994	142,8
08 Užitno sadje	17.032	16.130	13.607	12.913	13.572	7.283	13.493	20.594	25.766	18.468	22.042	21.961	26.000	118,4
09 Kava, čaj, začimbe	426	367	448	326	632	1.372	1.080	1.817	3.609	5.765	6.584	11.592	6.975	60,2
10 Žita	4.954	7.818	10.839	15.459	16.903	32.813	29.467	22.994	30.728	31.419	45.888	47.054	53.732	114,2
11 Proizvodi mlinske industrije	226	53	120	81	137	90	548	705	1.262	2.247	4.174	3.985	3.893	97,7
12 Oljna semena in plodovi	10.010	43.824	9.737	84.936	96.154	28.807	25.799	15.734	17.269	27.516	24.984	33.212	30.427	91,6
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	3.756	3.183	3.933	5.613	4.263	5.275	3.748	5.453	6.276	8.446	9.732	10.587	12.138	114,6
14 Rastlinski material za pletarstvo	2	0	12	0	1	1	0	6	0	1	3	0	1	
15 Masti in olja	5.538	3.472	2.796	4.433	6.143	6.545	5.419	6.160	12.268	15.937	15.221	14.334	30.602	213,5
16 Izdelki iz mesa	19.496	23.112	23.375	27.322	32.888	32.727	36.544	36.510	41.508	43.871	46.912	50.652	50.398	99,5
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	21.702	11.679	8.700	17.340	25.918	23.396	22.696	21.234	16.695	12.791	9.355	12.122	13.522	111,6
18 Kakav in kakavovi izdelki	4.617	6.305	5.007	4.628	5.403	7.269	7.463	7.178	7.020	8.421	8.449	9.728	16.340	168,0
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	3.814	4.906	5.882	7.460	9.415	10.789	14.033	16.730	19.038	22.654	30.841	37.193	35.626	95,8
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	2.969	2.693	3.779	3.853	3.255	3.544	4.243	3.073	3.126	5.069	4.179	4.405	5.378	122,1
21 Razna živila	3.316	6.976	7.352	9.482	15.393	18.884	25.205	32.492	43.532	50.131	55.568	73.392	81.859	111,5
22 Pijače, alkoholi in kis	13.815	16.581	18.694	16.676	19.303	27.914	28.472	35.423	41.562	48.779	34.582	34.146	33.453	98,0
23 Ostanke in odpadki živil, krma	67.608	62.068	69.242	13.077	14.932	3.844	8.627	8.142	8.822	17.543	17.128	30.985	24.314	78,5
24 Tobak	0	0	11	105	42	0	0	0	83	1.003	95	764	447	58,6
SKUPAJ	327.352	380.541	317.547	383.141	447.637	394.943	417.069	428.705	464.973	504.388	549.732	615.118	646.180	105,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 47: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU-15 (000 EUR); 2007–2019

KNCT	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
01 Žive živali	5.115	6.419	8.872	7.447	7.502	7.768	8.593	8.368	7.508	8.976	10.068	8.117	11.226	138,3
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	103.428	122.857	129.386	137.129	148.404	157.889	158.261	151.948	144.785	154.650	156.333	161.016	168.310	104,5
03 Ribe, raki	25.516	29.666	28.266	28.288	31.745	30.267	28.641	29.879	30.336	36.903	41.826	41.780	45.617	109,2
04 Mlečni izdelki, jajca, med	73.005	87.033	89.444	100.633	104.565	109.485	126.841	132.688	122.147	110.327	123.061	127.815	131.257	102,7
05 Proizvodi živalskega porekla	4.142	6.157	5.431	5.091	4.681	4.862	5.482	4.529	3.938	3.856	5.486	5.535	5.863	105,9
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	38.072	42.554	40.230	41.216	39.468	38.943	42.383	38.530	38.670	42.253	45.316	44.169	45.100	102,1
07 Užitne vrtnine	72.215	75.737	75.781	82.922	76.873	77.434	87.570	78.396	80.908	82.479	86.793	87.406	101.347	115,9
08 Užitno sadje	87.898	106.811	91.458	97.529	90.169	100.302	103.276	103.168	115.677	122.519	138.452	129.740	129.213	99,6
09 Kava, čaj, začimbe	14.434	14.391	15.446	15.104	18.471	20.504	21.141	20.993	22.895	24.960	29.267	37.811	36.752	97,2
10 Žita	23.601	22.053	16.169	15.120	32.149	18.222	22.459	23.832	21.597	22.124	22.074	19.457	23.629	121,4
11 Proizvodi mlinске industrije	20.477	25.145	18.739	17.567	21.580	19.325	20.896	20.816	21.110	18.060	16.292	16.928	16.789	99,2
12 Oljna semena in plodovi	13.640	17.841	14.472	16.327	17.617	16.850	20.523	19.193	21.841	21.983	22.800	23.219	24.238	104,4
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	8.105	9.913	7.736	9.973	10.289	7.688	8.871	10.073	8.759	10.481	11.253	12.071	14.358	118,9
14 Rastlinski material za pletarstvo	335	327	253	217	268	244	254	243	290	439	688	733	742	101,1
15 Masti in olja	22.500	31.453	25.888	25.030	30.911	30.661	36.008	31.024	31.030	32.241	29.554	28.983	27.843	96,1
16 Izdelki iz mesa	32.137	40.242	42.750	43.255	47.702	48.528	49.848	47.344	43.640	41.755	43.573	47.695	51.348	107,7
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	25.122	31.156	24.845	24.467	31.434	23.547	28.293	49.668	48.186	35.593	37.361	33.034	33.267	100,7
18 Kakav in kakavovi izdelki	51.998	53.680	52.720	58.309	62.837	60.826	64.772	63.576	61.344	67.129	54.950	65.516	71.049	108,4
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	63.575	72.581	79.329	85.384	89.261	95.933	99.937	100.623	98.149	104.417	112.382	112.079	116.623	104,1
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	50.149	54.442	54.266	57.150	60.387	59.238	62.149	59.410	60.724	62.004	68.323	69.942	72.656	103,9
21 Razna živila	55.338	67.267	71.551	74.560	83.419	82.013	92.317	86.856	88.844	93.905	98.130	110.568	117.613	106,4
22 Pijače, alkoholi in kis	65.185	72.813	71.787	68.067	69.666	74.121	66.601	75.903	89.032	88.320	91.291	93.632	99.503	106,3
23 Ostanke in odpadki živil, krma	34.902	41.022	46.496	44.991	52.777	56.855	62.201	56.914	60.335	57.837	56.023	62.845	67.621	107,6
24 Tobak	20.688	23.069	16.589	15.652	13.750	16.483	15.655	14.342	12.945	11.198	13.607	14.683	16.271	110,8
SKUPAJ	911.576	1.054.629	1.027.904	1.071.425	1.145.928	1.157.988	1.232.972	1.228.313	1.234.690	1.254.407	1.314.903	1.354.773	1.428.235	105,4

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 48: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU-15 (000 EUR); 2007–2019

KNCT		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
01	Žive živali	14.310	25.380	15.116	21.407	33.365	36.852	33.515	29.780	30.027	30.584	41.912	45.560	35.641
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	-65.753	-85.666	-97.914	-103.845	-110.342	-124.726	-120.939	-117.803	-107.570	-115.945	-116.725	-119.158	-124.365
03	Ribe, raki	-24.552	-27.024	-25.665	-27.317	-31.106	-29.717	-26.643	-26.284	-27.099	-34.083	-39.293	-38.985	-43.571
04	Mlečni izdelki, jajca, med	10.238	7.937	-18.696	-11.006	-10.066	-13.512	-28.374	-29.146	-31.679	-28.870	-23.109	-33.096	-38.570
05	Proizvodi živalskega porekla	-3.958	-5.911	-5.249	-4.883	-4.223	-3.961	-4.742	-3.241	-2.910	-2.259	-3.492	-4.063	-4.086
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	-35.818	-41.151	-39.135	-40.000	-37.863	-37.695	-40.840	-36.265	-36.142	-38.034	-42.068	-40.691	-41.341
07	Užitne vrtnine	-67.890	-72.615	-71.852	-77.644	-69.720	-69.499	-79.519	-66.919	-66.510	-66.511	-72.115	-66.398	-71.353
08	Užitno sadje	-70.867	-90.681	-77.851	-84.616	-76.598	-93.019	-89.782	-82.574	-89.911	-104.051	-116.410	-107.780	-103.213
09	Kava, čaj, začimbe	-14.008	-14.024	-14.998	-14.778	-17.839	-19.132	-20.061	-19.176	-19.286	-19.195	-22.683	-26.219	-29.777
10	Žita	-18.647	-14.235	-5.330	339	-15.247	14.591	7.008	-837	9.131	9.295	23.814	27.597	30.103
11	Proizvodi mlsne industrije	-20.250	-25.091	-18.619	-17.486	-21.443	-19.234	-20.349	-20.111	-19.847	-15.813	-12.117	-12.942	-12.897
12	Oljna semena in plodovi	-3.630	25.983	-4.735	68.609	78.537	11.957	5.277	-3.459	-4.572	5.533	2.184	9.994	6.189
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-4.348	-6.730	-3.803	-4.360	-6.026	-2.413	-5.123	-4.620	-2.482	-2.035	-1.521	-1.484	-2.220
14	Rastlinski material za pletarstvo	-333	-327	-242	-216	-268	-243	-253	-237	-290	-437	-684	-733	-741
15	Masti in olja	-16.962	-27.981	-23.092	-20.597	-24.768	-24.116	-30.589	-24.864	-18.763	-16.304	-14.333	-14.649	2.759
16	Izdelki iz mesa	-12.641	-17.130	-19.375	-15.933	-14.814	-15.801	-13.305	-10.834	-2.132	2.116	3.339	2.957	-951
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	-3.420	-19.477	-16.145	-7.126	-5.516	-152	-5.597	-28.434	-31.491	-22.802	-28.006	-20.912	-19.745
18	Kakav in kakavovi izdelki	-47.381	-47.375	-47.714	-53.681	-57.435	-53.557	-57.308	-56.398	-54.324	-58.707	-46.501	-55.788	-54.710
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	-59.761	-67.675	-73.447	-77.924	-79.846	-85.144	-85.903	-83.893	-79.112	-81.763	-81.540	-74.886	-80.997
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	-47.180	-51.749	-50.487	-53.297	-57.133	-55.694	-57.906	-56.337	-57.597	-56.935	-64.145	-65.538	-67.278
21	Razna živila	-52.021	-60.291	-64.199	-65.077	-68.026	-63.129	-67.112	-54.364	-45.312	-43.774	-42.562	-37.176	-35.754
22	Pijače, alkoholi in kis	-51.369	-56.232	-53.093	-51.391	-50.363	-46.207	-38.129	-40.480	-47.470	-39.542	-56.709	-59.485	-66.050
23	Ostanki in odpadki živil, krma	32.707	21.046	22.745	-31.913	-37.844	-53.011	-53.574	-48.771	-51.513	-40.293	-38.895	-31.860	-43.307
24	Tobak	-20.688	-23.069	-16.578	-15.546	-13.707	-16.483	-15.655	-14.342	-12.862	-10.194	-13.512	-13.919	-15.823
	SKUPAJ	-584.224	-674.088	-710.357	-688.284	-698.290	-763.045	-815.903	-799.609	-769.717	-750.019	-765.171	-739.655	-782.055

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 49: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU-10 in EU-2 (000 EUR); 2007–2019

KNCT		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
01	Žive živali	693	754	198	1.043	99	233	1.039	1.298	250	96	198	209	500	239,6
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	3.917	5.834	2.794	3.071	2.656	3.760	3.932	2.293	2.288	1.794	3.813	4.799	3.955	82,4
03	Ribe, raki	299	296	327	299	689	339	286	1.112	467	1.575	851	245	457	186,5
04	Mlečni izdelki, jajca, med	1.032	1.669	825	2.399	2.761	2.043	1.911	3.322	2.029	2.785	5.281	3.019	3.532	117,0
05	Proizvodi živalskega porekla	147	272	155	178	249	1.101	1.186	146	256	250	94	36	59	163,2
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	245	528	933	745	845	2.325	2.569	3.755	4.425	3.884	5.158	4.345	3.572	82,2
07	Užitne vrtnine	687	2.592	248	1.081	913	282	889	857	777	1.223	1.562	2.463	4.858	197,2
08	Užitno sadje	6.515	19.600	23.541	17.404	28.236	8.963	9.482	11.109	14.801	10.737	13.562	11.918	19.287	161,8
09	Kava, čaj, začimbe	597	718	737	386	272	445	6.029	2.573	1.137	1.067	2.595	3.999	3.737	93,4
10	Žita	290	1.081	126	1.835	4.280	4.019	1.887	289	854	474	359	245	370	150,8
11	Proizvodi mlinske industrije	18	6	0	0	20	216	372	559	454	357	1.338	907	972	107,2
12	Oljna semena in plodovi	2.977	8.832	845	802	2.942	2.028	3.674	1.050	1.134	6.160	11.003	3.687	5.485	148,8
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	6	1.217	12	85	369	454	393	768	514	791	329	434	277	63,9
14	Rastlinski material za pletarstvo	1	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	
15	Masti in olja	2.647	2.715	1.627	1.085	2.510	3.270	898	1.063	2.301	1.386	2.806	2.890	4.558	157,7
16	Izdelki iz mesa	1.044	1.086	1.174	1.481	1.837	1.969	2.298	2.576	3.211	4.345	5.640	7.068	7.668	108,5
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	680	773	1.314	3.906	3.805	10.649	9.087	7.466	2.808	2.720	2.559	4.722	2.860	60,6
18	Kakav in kakavovi izdelki	1.089	1.419	1.473	1.574	1.849	2.706	2.876	2.284	2.231	2.475	2.920	3.948	6.156	155,9
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	602	1.016	649	885	1.248	1.380	1.901	1.773	2.699	4.015	3.440	2.405	2.149	89,4
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	1.550	1.326	1.155	1.640	1.797	1.129	661	806	886	1.030	1.056	780	748	95,9
21	Razna živila	4.058	9.130	13.644	6.051	6.303	7.580	13.249	12.486	12.698	15.622	24.100	29.800	36.911	123,9
22	Pijače, alkoholi in kis	1.991	2.530	2.375	3.572	3.424	2.608	6.923	7.728	6.789	5.059	5.708	7.256	9.005	124,1
23	Ostanki in odpadki živil, krma	46.170	20.154	47.787	47.548	55.007	51.615	51.393	56.486	81.021	68.209	44.043	67.578	54.675	80,9
24	Tobak	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	90	819	915,1
	SKUPAJ	77.255	83.548	101.938	97.070	122.111	109.116	122.934	121.802	144.030	136.055	138.428	162.841	172.610	106,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 50: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU-10 in EU-2 (000 EUR); 2007–2019

KNCT	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
01 Žive živali	10.878	10.444	11.561	12.207	12.237	12.288	10.769	13.029	15.077	14.226	16.125	20.674	20.450	98,9
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	20.435	23.387	20.038	21.354	22.268	24.827	29.144	35.711	42.600	43.509	43.751	47.498	55.365	116,6
03 Ribe, raki	237	176	348	325	496	709	669	1.561	1.042	1.230	1.874	3.139	4.402	140,3
04 Mlečni izdelki, jajca, med	11.141	19.103	9.573	20.064	22.270	20.023	19.732	14.009	13.424	16.693	26.639	25.924	19.666	75,9
05 Proizvodi živalskega porekla	36	89	141	259	270	248	803	355	541	684	647	1.002	1.203	120,0
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	348	405	431	434	355	627	997	694	602	1.888	3.275	3.445	4.211	122,2
07 Užitne vrtnine	4.604	4.855	4.362	3.859	3.805	4.646	4.988	5.245	5.436	5.980	5.731	7.381	7.309	99,0
08 Užitno sadje	3.396	5.876	5.138	4.807	5.804	6.441	8.598	5.664	6.326	7.576	11.481	12.549	6.433	51,3
09 Kava, čaj, začimbe	573	699	442	725	760	978	5.495	2.539	1.584	1.701	2.103	2.338	2.494	106,7
10 Žita	55.409	51.171	31.240	38.942	54.675	45.731	48.959	41.887	35.144	30.930	39.002	33.687	36.475	108,3
11 Proizvodi mlinske industrije	3.521	7.175	7.526	5.370	6.967	7.787	6.018	6.512	5.775	5.477	9.409	10.816	12.307	113,8
12 Oljna semena in plodovi	914	2.123	2.745	2.795	2.998	3.320	2.797	2.398	2.747	3.329	2.683	3.402	4.109	120,8
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	20	17	57	31	50	147	38	44	112	238	174	1.205	1.628	135,1
14 Rastlinski material za pletarstvo	6	2	3	39	1	1	33	4	1	4	3	5	157	
15 Masti in olja	8.735	9.193	7.871	10.923	7.449	20.201	22.760	29.559	22.067	17.748	20.254	17.882	22.356	125,0
16 Izdelki iz mesa	3.011	3.759	4.287	4.915	5.684	6.076	6.523	7.228	8.212	10.947	11.695	12.301	10.820	88,0
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	9.754	14.098	17.436	10.764	20.480	40.057	29.621	17.925	16.232	14.244	15.306	20.416	22.054	108,0
18 Kakav in kakavovi izdelki	5.426	5.229	5.132	5.583	6.788	7.797	8.062	7.484	6.281	6.890	3.617	6.895	9.005	130,6
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	8.525	9.032	9.435	9.705	9.347	9.981	10.187	11.292	12.969	13.213	13.907	14.837	18.816	126,8
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	11.755	9.742	7.922	8.267	8.089	8.468	7.740	6.850	7.518	8.775	10.106	11.448	12.850	112,2
21 Razna živila	15.786	26.846	28.100	26.632	29.985	30.600	35.301	32.519	33.671	40.436	41.798	42.801	43.318	101,2
22 Pijače, alkoholi in kis	8.759	10.041	10.342	10.728	12.547	13.301	15.135	15.763	15.088	16.133	15.918	20.225	22.620	111,8
23 Ostanke in odpadki živil, krma	10.677	15.276	13.396	12.681	13.137	15.102	17.877	18.037	19.504	20.853	23.726	28.002	23.614	84,3
24 Tobak	33.778	46.619	52.577	52.636	56.266	58.610	48.519	47.813	52.632	52.434	53.971	59.658	70.800	118,7
SKUPAJ	227.725	275.357	250.102	264.046	302.729	337.963	340.763	324.124	324.586	335.140	373.195	407.532	432.462	106,1

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 51: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU-10 in EU-2 (000 EUR); 2007–2019

KNCT		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
01	Žive živali	-10.185	-9.690	-11.363	-11.164	-12.138	-12.055	-9.729	-11.731	-14.826	-14.130	-15.927	-20.465	-19.950
02	Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	-16.519	-17.553	-17.244	-18.283	-19.611	-21.067	-25.211	-33.417	-40.312	-41.715	-39.939	-42.700	-51.410
03	Ribe, raki	62	121	-21	-26	193	-369	-383	-449	-575	346	-1.023	-2.893	-3.945
04	Mlečni izdelki, jajca, med	-10.109	-17.434	-8.748	-17.665	-19.509	-17.980	-17.821	-10.686	-11.396	-13.908	-21.358	-22.905	-16.133
05	Proizvodi živalskega porekla	111	182	14	-82	-21	854	382	-209	-285	-434	-553	-965	-1.143
06	Živo drevje, čebulnice, cvetje	-103	123	502	311	489	1.698	1.572	3.060	3.823	1.996	1.884	900	-638
07	Užitne vrtnine	-3.916	-2.262	-4.114	-2.778	-2.892	-4.364	-4.099	-4.388	-4.659	-4.757	-4.170	-4.918	-2.452
08	Užitno sadje	3.120	13.724	18.403	12.597	22.432	2.522	884	5.445	8.474	3.161	2.081	-631	12.854
09	Kava, čaj, začimbe	24	19	296	-339	-489	-532	534	34	-446	-634	492	1.661	1.243
10	Žita	-55.120	-50.090	-31.114	-37.108	-50.395	-41.712	-47.072	-41.598	-34.291	-30.456	-38.642	-33.442	-36.105
11	Proizvodi mlinске industrije	-3.502	-7.169	-7.526	-5.369	-6.947	-7.570	-5.646	-5.954	-5.321	-5.120	-8.072	-9.909	-11.335
12	Oljna semena in plodovi	2.063	6.709	-1.900	-1.993	-56	-1.292	877	-1.348	-1.613	2.831	8.320	285	1.376
13	Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-13	1.200	-45	54	319	307	355	724	402	553	155	-772	-1.351
14	Rastlinski material za pletarstvo	-5	-2	-3	-39	-1	0	-32	-4	0	-4	-3	-5	-157
15	Masti in olja	-6.088	-6.478	-6.244	-9.838	-4.940	-16.931	-21.862	-28.496	-19.766	-16.362	-17.447	-14.993	-17.798
16	Izdelki iz mesa	-1.967	-2.674	-3.113	-3.434	-3.847	-4.107	-4.225	-4.653	-5.002	-6.602	-6.055	-5.233	-3.152
17	Sladkor in sladkorni proizvodi	-9.074	-13.324	-16.122	-6.858	-16.675	-29.407	-20.534	-10.459	-13.423	-11.524	-12.747	-15.694	-19.194
18	Kakav in kakavovi izdelki	-4.337	-3.811	-3.659	-4.009	-4.940	-5.091	-5.185	-5.200	-4.050	-4.416	-697	-2.947	-2.850
19	Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	-7.924	-8.016	-8.785	-8.820	-8.099	-8.601	-8.286	-9.519	-10.271	-9.198	-10.467	-12.432	-16.666
20	Izdelki iz vrtnin, sadja	-10.206	-8.416	-6.767	-6.627	-6.292	-7.338	-7.080	-6.043	-6.633	-7.746	-9.050	-10.668	-12.102
21	Razna živila	-11.728	-17.716	-14.456	-20.581	-23.682	-23.020	-22.052	-20.033	-20.973	-24.813	-17.699	-13.001	-6.408
22	Pijače, alkoholi in kis	-6.768	-7.511	-7.968	-7.156	-9.122	-10.693	-8.212	-8.035	-8.299	-11.075	-10.209	-12.970	-13.615
23	Ostanki in odpadki živil, krma	35.492	4.878	34.392	34.867	41.870	36.513	33.516	38.449	61.517	47.356	20.317	39.576	31.061
24	Tobak	-33.778	-46.619	-52.577	-52.636	-56.266	-58.610	-48.519	-47.813	-52.632	-52.434	-53.957	-59.568	-69.981
	SKUPAJ	-150.471	-191.809	-148.164	-166.975	-180.618	-228.847	-217.829	-202.322	-180.556	-199.085	-234.766	-244.691	-259.852

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 52: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga na Hrvaško (000 EUR); 2007–2019

KNCT	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
01 Žive živali	647	452	375	227	330	262	429	714	797	4.067	3.516	2.780	2.589	93,1
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	3.734	3.793	2.648	2.789	2.664	2.924	4.680	11.440	14.152	14.373	18.258	22.171	25.624	115,6
03 Ribe, raki	658	884	702	532	625	885	580	3.340	3.448	4.398	5.374	6.754	9.346	138,4
04 Mlečni izdelki, jajca, med	5.832	6.513	5.416	7.417	8.516	8.543	13.571	13.043	21.118	31.398	39.941	44.272	44.802	101,2
05 Proizvodi živalskega porekla	4	1	874	626	428	269	154	83	66	155	299	777	858	110,5
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	1.899	2.117	2.044	2.627	2.399	2.244	2.261	1.782	2.137	2.707	3.512	3.943	4.611	116,9
07 Užitne vrtnine	849	830	636	753	770	1.081	1.867	2.797	2.385	3.410	4.597	7.306	8.594	117,6
08 Užitno sadje	2.857	4.709	2.949	1.870	2.127	3.503	3.363	15.466	25.473	27.396	33.073	28.785	31.021	107,8
09 Kava, čaj, začimbe	1.003	979	1.005	979	1.583	4.977	5.079	6.561	8.480	11.372	12.090	14.292	15.706	109,9
10 Žita	912	1.071	941	1.156	900	1.108	1.146	2.533	2.533	1.800	3.139	3.647	3.929	107,7
11 Proizvodi mlinske industrije	586	600	554	964	1.506	1.738	3.401	1.137	1.194	1.896	3.016	2.747	2.763	100,6
12 Oljna semena in plodovi	3.328	3.561	2.758	1.734	1.631	1.602	1.258	2.223	1.539	2.056	5.044	4.399	3.986	90,6
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	69	68	89	341	464	285	224	194	171	149	224	118	98	82,9
14 Rastlinski material za pletarstvo	23	27	16	8	15	3	4	3	5	3	5	4	6	133,3
15 Masti in olja	3.567	6.110	3.553	3.749	4.171	8.892	9.842	16.908	7.034	5.512	5.600	4.148	6.931	167,1
16 Izdelki iz mesa	8.258	8.430	8.082	6.852	6.109	7.183	8.415	11.606	14.812	17.014	20.023	22.446	24.329	108,4
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	1.521	1.891	1.594	1.619	1.987	2.057	2.479	6.086	9.055	11.275	4.618	7.053	10.280	145,8
18 Kakav in kakavovi izdelki	1.240	2.090	1.793	757	1.893	2.486	2.785	2.669	3.334	3.739	4.432	5.027	6.152	122,4
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	9.070	9.185	6.832	6.169	6.122	6.491	7.050	9.032	12.362	13.303	16.106	18.885	24.758	131,1
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	5.084	4.901	4.270	3.987	3.768	3.550	2.768	3.468	3.477	3.282	3.537	4.102	4.161	101,4
21 Razna živila	9.591	9.408	8.709	7.196	7.769	7.632	9.406	11.185	12.502	16.464	19.275	18.521	19.103	103,1
22 Pijače, alkoholi in kis	16.193	16.306	13.176	14.733	17.161	16.857	15.773	18.026	18.190	20.018	26.421	31.818	38.083	119,7
23 Ostanke in odpadki živil, krma	2.952	2.198	1.422	1.449	2.074	1.867	10.221	31.560	32.427	42.693	31.449	43.792	44.361	101,3
24 Tobak	1	3	10	0	0	19	0	0	18	1.144	1.173	258	449	174,3
SKUPAJ	79.879	86.128	70.447	68.535	75.013	86.459	106.755	171.854	196.708	239.624	264.723	298.047	332.541	111,6

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 53: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz Hrvaške (000 EUR); 2007–2019

KNCT	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
01 Žive živali	105	1	5	3	118	619	972	1.775	3.886	2.524	3.209	2.225	1.322	59,4
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	378	690	234	791	668	349	2.626	9.867	23.776	28.183	25.703	27.160	25.781	94,9
03 Ribe, raki	2.124	2.474	2.870	2.554	3.232	2.761	4.905	7.633	12.023	19.247	16.621	19.098	18.983	99,4
04 Mlečni izdelki, jajca, med	2.353	2.395	2.984	4.520	5.485	5.156	5.773	7.311	14.752	20.942	23.723	27.273	26.838	98,4
05 Proizvodi živalskega porekla	27	181	216	53	87	490	585	677	745	663	841	957	787	82,3
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	63	67	67	57	73	91	392	279	577	1.076	960	1.026	1.053	102,7
07 Užitne vrtnine	1.622	1.837	935	822	997	1.617	3.634	4.893	6.782	7.749	7.756	7.201	9.982	138,6
08 Užitno sadje	3.365	3.987	3.311	4.299	3.135	3.943	6.613	7.225	6.370	8.425	10.320	8.475	11.086	130,8
09 Kava, čaj, začimbe	566	949	988	1.023	1.411	1.491	1.258	1.611	2.520	4.600	6.365	6.206	5.107	82,3
10 Žita	3.976	457	1.139	572	485	1.879	11.189	14.635	12.994	11.959	15.773	27.055	21.819	80,6
11 Proizvodi mlinске industrije	1.267	756	122	270	1.110	2.356	2.300	2.927	4.289	5.598	6.055	6.822	6.674	97,8
12 Oljna semena in plodovi	1.133	607	1.044	1.228	1.025	449	871	3.586	4.203	3.069	6.589	8.777	7.639	87,0
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	197	69	80	214	172	123	201	477	499	524	608	705	632	89,6
14 Rastlinski material za pletarstvo	22	28	24	34	39	39	37	52	35	42	33	34	24	69,1
15 Masti in olja	5.530	4.485	4.795	4.555	3.792	4.259	3.489	4.234	6.229	11.670	9.976	10.872	11.466	105,5
16 Izdelki iz mesa	4.704	5.674	6.384	6.279	6.765	6.749	8.020	9.178	16.861	18.807	21.811	24.881	27.372	110,0
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	12.128	9.576	19.694	23.237	29.498	28.657	5.526	8.949	6.511	6.264	8.864	6.117	7.002	114,5
18 Kakav in kakavovi izdelki	4.465	5.319	5.514	5.186	5.497	4.760	5.688	12.274	18.707	19.758	33.889	27.954	27.229	97,4
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	10.496	11.739	13.162	13.121	14.135	14.320	16.777	21.114	25.782	26.401	31.019	31.431	35.528	113,0
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	2.717	3.133	2.696	2.598	2.605	2.611	2.774	4.127	6.672	7.928	9.262	10.029	11.686	116,5
21 Razna živila	11.241	16.550	19.934	12.533	12.686	12.319	12.453	19.345	23.598	25.963	30.111	31.609	33.208	105,1
22 Pijače, alkoholi in kis	4.975	5.433	6.926	14.670	15.603	16.376	16.619	17.567	22.243	25.344	28.870	33.741	36.313	107,6
23 Ostanke in odpadki živil, krma	2.304	2.372	3.404	1.282	2.703	1.691	2.798	5.742	5.991	6.969	7.213	11.062	10.127	91,5
24 Tobak	1.560	1.697	1.931	1.765	2.100	1.917	1.624	1.341	1.379	1.433	61	48	295	619,5
SKUPAJ	77.317	80.476	98.458	101.664	113.422	115.022	117.124	166.816	227.425	265.138	305.633	330.760	337.952	102,2

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 54: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga s Hrvaško (000 EUR); 2007–2019

KNCT	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
01 Žive živali	542	451	369	224	212	-357	-542	-1.061	-3.089	1.543	307	555	1.267
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	3.356	3.103	2.414	1.999	1.996	2.576	2.055	1.573	-9.624	-13.811	-7.445	-4.989	-157
03 Ribe, raki	-1.466	-1.590	-2.168	-2.021	-2.607	-1.875	-4.326	-4.294	-8.575	-14.848	-11.247	-12.344	-9.637
04 Mlečni izdelki, jajca, med	3.479	4.118	2.433	2.896	3.030	3.387	7.798	5.732	6.366	10.456	16.218	16.999	17.964
05 Proizvodi živalskega porekla	-23	-180	658	573	341	-221	-431	-594	-679	-508	-542	-180	71
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	1.836	2.050	1.978	2.571	2.326	2.152	1.869	1.504	1.560	1.631	2.552	2.917	3.558
07 Užitne vrtnine	-773	-1.007	-300	-69	-227	-537	-1.767	-2.096	-4.397	-4.338	-3.158	105	-1.389
08 Užitno sadje	-508	722	-362	-2.429	-1.008	-440	-3.250	8.242	19.103	18.970	22.753	20.310	19.934
09 Kava, čaj, začimbe	437	30	17	-44	172	3.486	3.821	4.950	5.960	6.772	5.724	8.086	10.599
10 Žita	-3.064	614	-198	585	415	-771	-10.043	-12.101	-10.461	-10.159	-12.634	-23.408	-17.890
11 Proizvodi mlinske industrije	-681	-155	432	694	395	-618	1.101	-1.790	-3.095	-3.702	-3.039	-4.075	-3.911
12 Oljna semena in plodovi	2.195	2.954	1.714	506	606	1.153	388	-1.363	-2.664	-1.013	-1.546	-4.378	-3.653
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-127	-1	9	127	292	162	23	-283	-328	-375	-384	-587	-533
14 Rastlinski material za pletarstvo	1	-1	-8	-26	-23	-35	-33	-49	-30	-39	-29	-30	-18
15 Masti in olja	-1.964	1.625	-1.242	-806	380	4.633	6.353	12.674	805	-6.158	-4.376	-6.723	-4.535
16 Izdelki iz mesa	3.554	2.757	1.698	573	-655	434	395	2.428	-2.050	-1.794	-1.787	-2.435	-3.043
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-10.607	-7.686	-18.099	-21.618	-27.511	-26.600	-3.047	-2.863	2.543	5.011	-4.246	935	3.278
18 Kakav in kakavovi izdelki	-3.225	-3.229	-3.721	-4.429	-3.603	-2.275	-2.903	-9.605	-15.373	-16.019	-29.457	-22.927	-21.077
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	-1.425	-2.554	-6.330	-6.952	-8.013	-7.829	-9.728	-12.082	-13.420	-13.097	-14.913	-12.546	-10.769
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	2.368	1.767	1.574	1.389	1.163	939	-6	-659	-3.195	-4.646	-5.724	-5.926	-7.524
21 Razna živila	-1.649	-7.142	-11.226	-5.337	-4.917	-4.687	-3.047	-8.160	-11.096	-9.499	-10.836	-13.088	-14.105
22 Pijače, alkoholi in kis	11.218	10.873	6.250	63	1.558	481	-846	459	-4.053	-5.326	-2.450	-1.923	1.770
23 Ostanki in odpadki živil, krma	647	-174	-1.982	167	-629	176	7.422	25.817	26.436	35.724	24.235	32.729	34.234
24 Tobak	-1.559	-1.694	-1.921	-1.765	-2.100	-1.898	-1.624	-1.341	-1.361	-289	1.112	210	154
SKUPAJ	2.562	5.652	-28.011	-33.129	-38.408	-28.562	-10.370	5.038	-30.716	-25.515	-40.911	-32.713	-5.411

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 55: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države EU-28 (000 EUR); 2007–2019

KNCT	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
01 Žive živali	20.765	33.005	24.561	30.124	41.297	45.114	43.576	40.159	38.582	43.724	55.694	56.666	49.957	88,2
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	45.327	46.818	36.914	39.144	43.383	39.847	45.935	47.879	53.656	54.872	61.678	68.828	73.525	106,8
03 Ribe, raki	1.922	3.824	3.630	1.802	1.953	1.775	2.864	8.046	7.151	8.794	8.759	9.795	11.850	121,0
04 Mlečni izdelki, jajca, med	90.107	103.152	76.988	99.443	105.776	106.559	113.948	119.907	113.615	115.640	145.173	142.010	141.022	99,3
05 Proizvodi živalskega porekla	334	519	1.210	1.012	1.135	2.271	2.081	1.517	1.350	2.002	2.387	2.285	2.695	118,0
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	4.398	4.048	4.072	4.588	4.848	5.818	6.372	7.803	9.090	10.810	11.918	11.766	11.942	101,5
07 Užitne vrtnine	5.861	6.545	4.812	7.112	8.836	9.298	10.807	15.131	17.559	20.601	20.837	30.778	43.446	141,2
08 Užitno sadje	26.404	40.439	40.097	32.187	43.935	19.749	26.339	47.170	66.040	56.601	68.677	62.663	76.307	121,8
09 Kava, čaj, začimbe	2.026	2.064	2.191	1.692	2.486	6.794	12.188	10.950	13.227	18.204	21.269	29.882	26.417	88,4
10 Žita	6.156	9.970	11.906	18.450	22.082	37.940	32.500	25.817	34.115	33.693	49.387	50.946	58.030	113,9
11 Proizvodi mlinske industrije	831	659	674	1.045	1.663	2.045	4.321	2.401	2.910	4.500	8.527	7.639	7.628	99,9
12 Oljna semena in plodovi	16.315	56.217	13.341	87.472	100.728	32.437	30.731	19.007	19.942	35.732	41.031	41.298	39.898	96,6
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	3.832	4.468	4.034	6.039	5.096	6.013	4.365	6.415	6.961	9.386	10.285	11.139	12.513	112,3
14 Rastlinski material za pletarstvo	26	28	28	9	16	5	4	10	6	5	8	4	7	153,4
15 Masti in olja	11.751	12.297	7.976	9.266	12.824	18.708	16.159	24.131	21.602	22.834	23.628	21.372	42.091	196,9
16 Izdelki iz mesa	28.798	32.628	32.631	35.655	40.835	41.879	47.256	50.692	59.531	65.229	72.575	80.166	82.395	102,8
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	23.903	14.343	11.608	22.865	31.710	36.102	34.262	34.786	28.558	26.787	16.531	23.897	26.663	111,6
18 Kakav in kakavovi izdelki	6.946	9.814	8.273	6.959	9.145	12.460	13.125	12.131	12.585	14.635	15.801	18.703	28.647	153,2
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	13.486	15.107	13.363	14.514	16.785	18.661	22.984	27.535	34.098	39.973	50.387	58.483	62.533	106,9
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	9.603	8.919	9.204	9.480	8.820	8.224	7.672	7.347	7.489	9.381	8.772	9.287	10.288	110,8
21 Razna živila	16.966	25.513	29.704	22.729	29.465	34.096	47.859	56.163	68.732	82.217	98.943	121.714	137.873	113,3
22 Pijače, alkoholi in kis	31.999	35.418	34.245	34.980	39.888	47.379	51.169	61.177	66.540	73.856	66.711	73.220	80.540	110,0
23 Ostanke in odpadki živil, krma	116.729	84.420	118.450	62.074	72.014	57.325	70.240	96.188	122.270	128.444	92.620	142.354	123.349	86,6
24 Tobak	1	3	21	105	42	19	0	0	101	2.147	1.282	1.111	1.716	154,4
SKUPAJ	484.486	550.217	489.932	548.746	644.762	590.518	646.758	722.361	805.710	880.066	952.883	1.076.006	1.151.331	107,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 56: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav EU-28 (000 EUR); 2007–2019

KNCT	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
01 Žive živali	16.097	16.864	20.437	19.656	19.858	20.675	20.333	23.172	26.470	25.727	29.402	31.016	32.999	106,4
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	124.241	146.934	149.658	159.273	171.340	183.065	190.031	197.526	211.162	226.343	225.787	235.675	249.456	105,8
03 Ribe, raki	27.878	32.316	31.484	31.167	35.474	33.736	34.216	39.073	43.401	57.379	60.322	64.017	69.002	107,8
04 Mlečni izdelki, jajca, med	86.500	108.531	102.000	125.217	132.320	134.664	152.346	154.008	150.324	147.962	173.423	181.012	177.761	98,2
05 Proizvodi živalskega porekla	4.204	6.427	5.787	5.403	5.038	5.600	6.871	5.561	5.223	5.203	6.973	7.493	7.853	104,8
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	38.483	43.025	40.727	41.706	39.896	39.662	43.772	39.504	39.849	45.217	49.551	48.640	50.363	103,5
07 Užitne vrtnine	78.440	82.429	81.078	87.602	81.675	83.697	96.192	88.534	93.126	96.207	100.280	101.989	118.639	116,3
08 Užitno sadje	94.659	116.674	99.907	106.635	99.108	110.687	118.487	116.057	128.373	138.520	160.254	150.764	146.732	97,3
09 Kava, čaj, začimbe	15.573	16.039	16.876	16.852	20.642	22.972	27.895	25.142	26.999	31.261	37.735	46.355	44.352	95,7
10 Žita	82.987	73.681	48.548	54.634	87.310	65.832	82.607	80.353	69.736	65.012	76.849	80.199	81.923	102,1
11 Proizvodi mlinске industrije	25.264	33.075	26.387	23.207	29.658	29.467	29.215	30.255	31.173	29.136	31.755	34.566	35.771	103,5
12 Oljna semena in plodovi	15.687	20.570	18.261	20.350	21.640	20.619	24.190	25.177	28.791	28.381	32.073	35.398	35.985	101,7
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	8.322	9.998	7.873	10.218	10.511	7.957	9.110	10.594	9.369	11.243	12.035	13.981	16.618	118,9
14 Rastlinski material za pletarstvo	364	358	280	290	309	284	323	299	326	485	724	773	923	119,3
15 Masti in olja	36.765	45.131	38.554	40.507	42.152	55.121	62.256	64.816	59.326	61.659	59.783	57.737	61.665	106,8
16 Izdelki iz mesa	39.852	49.675	53.421	54.449	60.151	61.353	64.391	63.750	68.713	71.510	77.079	84.877	89.540	105,5
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	47.005	54.830	61.975	58.468	81.412	92.261	63.440	76.542	70.930	56.102	61.531	59.567	62.323	104,6
18 Kakav in kakavovi izdelki	61.889	64.228	63.366	69.078	75.122	73.383	78.521	83.333	86.332	93.777	92.456	100.365	107.284	106,9
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	82.596	93.352	101.926	108.210	112.743	120.234	126.902	133.029	136.901	144.031	157.307	158.348	170.966	108,0
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	64.621	67.317	64.884	68.015	71.081	70.317	72.664	70.386	74.914	78.707	87.691	91.419	97.192	106,3
21 Razna živila	82.364	110.662	119.585	113.724	126.090	124.932	140.071	138.719	146.113	160.303	170.040	184.979	194.140	105,0
22 Pijače, alkoholi in kis	78.918	88.288	89.055	93.464	97.816	103.798	98.355	109.233	126.363	129.797	136.079	147.598	158.435	107,3
23 Ostanki in odpadki živil, krma	47.883	58.670	63.296	58.954	68.617	73.648	82.876	80.694	85.830	85.659	86.962	101.909	101.361	99,5
24 Tobak	56.025	71.384	71.097	70.052	72.116	77.009	65.797	63.496	66.956	65.064	67.640	74.388	87.366	117,4
SKUPAJ	1.216.619	1.410.462	1.376.463	1.437.135	1.562.079	1.610.973	1.690.859	1.719.253	1.786.701	1.854.685	1.993.731	2.093.065	2.198.649	105,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 57: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami EU-28 (000 EUR); 2007–2019

KNCT	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
01 Žive živali	4.668	16.141	4.123	10.468	21.440	24.439	23.243	16.987	12.111	17.997	26.292	25.650	16.958
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	-78.915	-100.116	-112.744	-120.129	-127.957	-143.217	-144.096	-149.647	-157.506	-171.471	-164.109	-166.847	-175.932
03 Ribe, raki	-25.956	-28.493	-27.854	-29.365	-33.521	-31.961	-31.351	-31.027	-36.249	-48.585	-51.563	-54.222	-57.152
04 Mlečni izdelki, jajca, med	3.607	-5.379	-25.012	-25.775	-26.545	-28.105	-38.398	-34.100	-36.709	-32.322	-28.249	-39.002	-36.739
05 Proizvodi živalskega porekla	-3.871	-5.909	-4.577	-4.391	-3.903	-3.328	-4.790	-4.044	-3.874	-3.201	-4.586	-5.209	-5.158
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	-34.085	-38.978	-36.656	-37.119	-35.048	-33.844	-37.399	-31.701	-30.759	-34.407	-37.632	-36.874	-38.421
07 Užitne vrtnine	-72.580	-75.884	-76.266	-80.491	-72.839	-74.399	-85.385	-73.403	-75.567	-75.606	-79.443	-71.211	-75.193
08 Užitno sadje	-68.255	-76.235	-59.810	-74.448	-55.173	-90.937	-92.148	-68.887	-62.333	-81.919	-91.577	-88.101	-70.425
09 Kava, čaj, začimbe	-13.547	-13.975	-14.685	-15.161	-18.156	-16.178	-15.706	-14.192	-13.772	-13.057	-16.467	-16.473	-17.935
10 Žita	-76.831	-63.711	-36.642	-36.185	-65.227	-27.892	-50.107	-54.536	-35.621	-31.319	-27.462	-29.253	-23.892
11 Proizvodi mlinske industrije	-24.434	-32.416	-25.713	-22.162	-27.995	-27.422	-24.894	-27.854	-28.263	-24.636	-23.228	-26.926	-28.142
12 Oljna semena in plodovi	628	35.646	-4.921	67.123	79.087	11.818	6.541	-6.170	-8.849	7.351	8.958	5.900	3.913
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	-4.489	-5.531	-3.839	-4.179	-5.415	-1.944	-4.745	-4.179	-2.408	-1.857	-1.750	-2.842	-4.105
14 Rastlinski material za pletarstvo	-337	-330	-252	-281	-292	-279	-319	-290	-320	-480	-716	-769	-916
15 Masti in olja	-25.014	-32.834	-30.578	-31.241	-29.328	-36.413	-46.097	-40.685	-37.723	-38.825	-36.156	-36.365	-19.574
16 Izdelki iz mesa	-11.054	-17.047	-20.790	-18.794	-19.316	-19.474	-17.135	-13.058	-9.183	-6.280	-4.504	-4.711	-7.146
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	-23.102	-40.487	-50.367	-35.603	-49.702	-56.159	-29.179	-41.755	-42.372	-29.315	-45.000	-35.671	-35.661
18 Kakav in kakavovi izdelki	-54.943	-54.415	-55.093	-62.119	-65.978	-60.923	-65.397	-71.202	-73.747	-79.142	-76.654	-81.662	-78.637
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	-69.110	-78.245	-88.563	-93.696	-95.958	-101.573	-103.918	-105.495	-102.802	-104.058	-106.920	-99.864	-108.433
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	-55.018	-58.398	-55.680	-58.534	-62.262	-62.094	-64.992	-63.039	-67.425	-69.326	-78.919	-82.131	-86.904
21 Razna živila	-65.399	-85.149	-89.881	-90.996	-96.625	-90.836	-92.212	-82.557	-77.381	-78.086	-71.097	-63.265	-56.267
22 Pijače, alkoholi in kis	-46.919	-52.870	-54.811	-58.485	-57.927	-56.419	-47.186	-48.057	-59.823	-55.942	-69.368	-74.378	-77.895
23 Ostanke in odpadki živil, krma	68.846	25.750	55.155	3.120	3.397	-16.322	-12.636	15.495	36.440	42.786	5.658	40.445	21.988
24 Tobak	-56.024	-71.381	-71.077	-69.947	-72.074	-76.991	-65.797	-63.496	-66.855	-62.917	-66.357	-73.277	-85.650
SKUPAJ	-732.133	-860.245	-886.531	-888.388	-917.317	-1.020.454	-1.044.101	-996.893	-980.990	-974.619	-1.040.848	-1.017.059	-1.047.318

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 58: Izvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga v države nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2007–2019

KNCT	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
01 Žive živali	344	1.907	716	306	376	126	256	101	194	168	61	48	302	629,5
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	5.877	8.168	8.566	8.477	10.766	10.529	11.305	12.592	15.757	16.062	16.006	20.297	22.558	111,1
03 Ribe, raki	780	606	354	117	35	0	105	487	1.196	497	0	419	2.045	487,5
04 Mlečni izdelki, jajca, med	16.079	18.920	17.956	20.795	23.165	21.580	23.711	20.880	19.567	21.651	22.177	23.310	26.757	114,8
05 Proizvodi živalskega porekla	175	145	85	49	42	100	126	94	44	77	79	155	194	125,3
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	542	841	962	484	604	613	514	640	886	1.056	1.336	1.203	1.373	114,1
07 Užitne vrtnine	1.768	2.660	2.315	2.981	2.665	2.730	3.099	2.970	2.590	1.906	1.554	1.319	1.726	130,8
08 Užitno sadje	7.572	10.764	9.794	9.972	8.551	8.958	6.361	7.372	7.425	7.322	6.419	6.323	7.565	119,6
09 Kava, čaj, začimbe	1.435	1.393	1.206	1.169	1.222	1.989	1.853	1.667	1.827	2.186	4.611	7.513	6.823	90,8
10 Žita	711	1.341	674	875	926	1.040	935	1.058	995	1.118	973	1.079	1.330	123,2
11 Proizvodi mlinske industrije	476	510	678	742	1.110	579	699	689	613	1.026	1.299	1.214	1.160	95,6
12 Oljna semena in plodovi	4.915	5.929	3.603	2.901	2.941	2.910	2.310	2.869	2.743	2.625	3.047	3.138	3.274	104,3
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	61	730	75	91	83	80	69	103	148	212	292	692	585	84,6
14 Rastlinski material za pletarstvo	37	39	35	12	13	8	8	2	1	2	1	0	24	
15 Masti in olja	1.216	1.765	1.539	992	1.159	1.740	1.035	787	573	497	708	922	1.029	111,5
16 Izdelki iz mesa	23.670	25.033	22.882	22.851	21.191	20.934	19.399	17.426	18.633	18.757	20.012	20.503	23.842	116,3
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	1.627	2.117	2.290	1.872	2.602	2.633	2.519	2.221	2.328	2.232	2.428	2.528	3.163	125,1
18 Kakav in kakavovi izdelki	1.200	979	1.126	1.005	1.215	1.385	1.569	2.692	3.579	3.006	2.727	1.538	2.190	142,4
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	1.595	1.867	2.574	1.664	2.022	1.959	2.590	6.963	5.838	6.377	5.445	5.284	6.282	118,9
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	2.809	3.530	3.213	3.351	3.593	3.683	3.685	3.409	3.576	3.560	4.101	4.010	4.133	103,1
21 Razna živila	6.418	21.877	30.236	28.732	30.460	32.505	34.216	35.560	37.489	38.384	43.648	45.328	46.740	103,1
22 Pijače, alkoholi in kis	28.687	30.324	32.992	28.656	31.853	31.076	31.876	34.763	32.535	32.596	34.727	40.524	47.225	116,5
23 Ostanke in odpadki živil, krma	7.722	14.462	13.996	15.142	7.661	7.074	9.386	7.017	7.564	7.119	6.958	7.229	6.466	89,4
24 Tobak	51	49	122	42	28	71	143	229	199	212	343	235	177	75,3
SKUPAJ	115.766	155.955	157.989	153.278	154.285	154.300	157.768	162.593	166.299	168.647	178.950	194.813	216.960	111,4

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 59: Uvoz agroživilskih proizvodov po skupinah blaga iz držav nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2007–2019

KNCT	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*	Indeks 2019/18
01 Žive živali	37	20	1	0	11	1	0	0	0	2	1	1	0	
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	0	0	5	21	4	3	49	102	162	164	135	175	119	67,8
03 Ribe, raki	2	0	94	238	489	547	295	497	775	451	657	571	533	93,3
04 Mlečni izdelki, jajca, med	75	38	0	203	154	219	186	415	593	406	453	428	413	96,6
05 Proizvodi živalskega porekla	0	84	42	23	132	1.244	1.054	92	14	67	163	31	44	141,3
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	71	121	35	347	358	795	754	565	657	473	536	497	286	57,6
07 Užitne vrtnine	4.457	5.362	5.546	6.284	4.960	5.221	5.683	6.386	6.208	6.086	5.495	6.092	8.006	131,4
08 Užitno sadje	2.421	2.282	2.270	2.310	2.131	3.395	5.202	3.858	3.479	5.824	7.343	5.475	7.328	133,8
09 Kava, čaj, začimbe	1.135	1.800	1.535	1.632	1.988	1.242	1.403	1.449	1.587	1.986	2.332	2.710	3.222	118,9
10 Žita	609	197	266	1.250	2.348	425	2.064	1.272	855	605	572	852	709	83,3
11 Proizvodi mlinske industrije	2.957	3.317	2.106	2.165	3.695	3.105	3.170	1.440	791	1.585	534	1.212	900	74,3
12 Oljna semena in plodovi	1.040	1.851	584	557	1.170	361	408	181	626	324	715	633	369	58,2
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	0	0	4	44	1	10	30	22	9	13	66	14	8	57,0
14 Rastlinski material za pletarstvo	55	44	15	8	8	0	0	0	2	0	0	2	0	0,0
15 Masti in olja	10.988	18.940	15.104	26.686	24.923	20.057	7.058	6.879	11.336	10.862	14.533	13.951	20.875	149,6
16 Izdelki iz mesa	10	0	11	38	15	9	53	27	74	38	24	29	100	345,3
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	1.454	2.633	2.063	561	6.373	3.724	18.858	6.836	3.667	6.100	4.514	7.681	11.077	144,2
18 Kakav in kakavovi izdelki	1.586	1.623	1.629	1.344	1.343	1.033	1.237	1.464	1.747	1.869	2.020	1.980	1.954	98,7
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	4.175	5.447	5.931	6.166	7.345	8.024	8.870	8.842	9.293	9.636	10.283	12.271	13.300	108,4
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	2.493	2.450	2.651	2.906	4.689	4.250	5.670	6.607	5.058	5.381	4.831	6.035	7.027	116,4
21 Razna živila	1.899	2.415	2.828	2.694	2.395	2.672	2.300	2.383	2.960	2.654	1.911	1.830	2.045	111,8
22 Pijače, alkoholi in kis	2.263	1.770	2.435	2.802	3.155	3.197	4.351	5.190	5.209	4.707	4.871	4.436	4.472	100,8
23 Ostanke in odpadki živil, krma	219	557	1.242	1.159	957	954	918	661	1.052	1.136	2.645	4.356	4.118	94,5
24 Tobak	58	23	25	4	1.077	1.055	841	776	882	530	490	661	149	22,5
SKUPAJ	38.004	50.975	46.423	59.441	69.722	61.543	70.454	55.944	57.037	60.898	65.126	71.925	87.056	121,0

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

Priloga 60: Trgovinska bilanca agroživilskih proizvodov po skupinah blaga z državami nekdanje Jugoslavije – brez Hrvaške (000 EUR); 2007–2019

KNCT	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019*
01 Žive živali	307	1.887	714	306	365	125	256	101	194	165	60	47	302
02 Meso in drugi užitni klavnični proizvodi	5.877	8.168	8.562	8.456	10.762	10.526	11.256	12.490	15.595	15.898	15.871	20.122	22.439
03 Ribe, raki	778	606	260	-121	-454	-547	-189	-10	421	47	-657	-152	1.512
04 Mlečni izdelki, jajca, med	16.004	18.882	17.956	20.593	23.012	21.360	23.526	20.465	18.974	21.245	21.723	22.882	26.343
05 Proizvodi živalskega porekla	175	61	43	27	-90	-1.143	-928	2	29	9	-84	123	149
06 Živo drevje, čebulnice, cvetje	472	720	927	137	246	-182	-240	75	228	583	800	706	1.086
07 Užitne vrtnine	-2.689	-2.702	-3.231	-3.303	-2.295	-2.491	-2.584	-3.416	-3.618	-4.180	-3.941	-4.773	-6.280
08 Užitno sadje	5.151	8.482	7.523	7.662	6.420	5.563	1.159	3.514	3.946	1.498	-924	848	237
09 Kava, čaj, začimbe	300	-408	-329	-464	-766	748	450	218	240	200	2.279	4.804	3.601
10 Žita	102	1.144	408	-374	-1.422	614	-1.129	-213	140	513	401	227	620
11 Proizvodi mlinske industrije	-2.481	-2.807	-1.428	-1.423	-2.585	-2.526	-2.472	-751	-178	-559	765	2	260
12 Oljna semena in plodovi	3.875	4.078	3.019	2.344	1.771	2.549	1.901	2.688	2.117	2.301	2.331	2.505	2.905
13 Šelak, gume, rastlinski sok, ekstrakti	61	730	71	47	81	70	39	82	138	199	226	677	577
14 Rastlinski material za pletarstvo	-18	-5	20	5	5	8	8	2	-1	2	1	-2	24
15 Masti in olja	-9.772	-17.175	-13.565	-25.694	-23.764	-18.317	-6.024	-6.092	-10.764	-10.365	-13.825	-13.029	-19.846
16 Izdelki iz mesa	23.660	25.033	22.871	22.813	21.176	20.924	19.346	17.399	18.559	18.718	19.988	20.474	23.741
17 Sladkor in sladkorni proizvodi	172	-516	227	1.311	-3.770	-1.092	-16.339	-4.615	-1.338	-3.868	-2.087	-5.152	-7.914
18 Kakav in kakavovi izdelki	-387	-644	-502	-339	-128	352	332	1.229	1.831	1.137	707	-442	235
19 Izdelki iz žit, moke, škroba ali mleka	-2.580	-3.579	-3.357	-4.503	-5.323	-6.065	-6.280	-1.880	-3.455	-3.259	-4.838	-6.987	-7.018
20 Izdelki iz vrtnin, sadja	316	1.080	562	445	-1.095	-567	-1.985	-3.198	-1.481	-1.821	-730	-2.026	-2.895
21 Razna živila	4.519	19.462	27.408	26.038	28.065	29.832	31.916	33.178	34.529	35.731	41.736	43.499	44.695
22 Pijače, alkoholi in kis	26.423	28.553	30.556	25.854	28.698	27.879	27.525	29.572	27.326	27.890	29.856	36.088	42.752
23 Ostanki in odpadki živil, krma	7.502	13.904	12.754	13.983	6.704	6.121	8.468	6.356	6.512	5.983	4.313	2.873	2.349
24 Tobak	-7	26	97	38	-1.050	-984	-698	-547	-683	-318	-147	-426	28
SKUPAJ	77.762	104.980	111.566	93.837	84.563	92.757	87.314	106.649	109.262	107.749	113.825	122.888	129.904

* Začasni podatki.

Vir: SURS, preračuni KIS

UKREPI KMETIJSKE POLITIKE

Priloga 61: Razpoložljiva sredstva, izplačila, nepravilnosti in finančni popravki pri neposrednih plačilih in tržnih ukrepih za evropsko proračunsko leto 2019 (od 16. 10. 2018 do 15. 10. 2019) ter ukrepi PRP, kumulativno za celotno programsko obdobje do 15. 10. 2019

	PRP 2014–2020 (pravice porabe 2014–2020)*	Neposredna plačila 2019**	Tržni ukrepi***
Razpoložljiva sredstva (EUR)	837.849.803,00	133.739.567,79	/
Neto izplačila (EUR)	418.530.159,21	135.141.000,00	7.362.360,35
Razlika (EUR)	419.319.643,79	1.401.432,21	/
Razlika (%)	50,05	1,04	/
Nepravilnosti (EUR)	-118.265,20	-9.998,84	-57.925,34
Nepravilnosti (%)	63,52	5,37	31,11
Nepravilnosti upravičencev (EUR)	-118.152,81	-9.967,91	-57.925,34
Administrativne napake (EUR)	-112,39	-30,93	0,00
Finančni popravki (EUR)****	36,04	/	/
Finančni popravki (%)	/	/	/

* Za PRP 2014–2020 je med razpoložljivimi sredstvi upoštevana višina pravic porabe za del EU. V neto izplačilih je upoštevana kumulativna višina izplačil sredstev EU za celotno programsko obdobje, in sicer na dan 15. oktobra 2019.

** Podatki o neposrednih plačilih se nanašajo na uredbeno leto 2019, v izplačilih pa je zajet del EU za obdobje od 16. oktobra 2018 do 15. oktobra 2019.

*** Razpoložljiva sredstva za tržne ukrepe so določena za ukrepe podpore tržne ureditve za vino (del EU v višini 5.045.000 EUR, od tega izplačano 5.044.945,09 EUR) in za program ukrepov v čebelarstvu (del EU v višini 382.814 EUR, od tega izplačano 343.878,78 EUR). Za promocijo in informiranje kmetijskih proizvodov-tretje države (del EU izplačan v višini 1.002.901,54 EUR) ter za ukrepe šolske shema (del EU izplačan v višini 950.113,09 EUR) ovojnica ni določena.

**** Finančni popravki na skladu EKSRP in EKJS so posledica potrditve letnega obračuna za finančno leto 2019.

Vir: ARSKTRP

Priloga 62: Izplačana neposredna plačila glede na uredbeno leto; 2015–2019

Datum zajema podatkov	Enota	31. 5. 2016			31. 5. 2017			31. 5. 2018			31. 5. 2019			31. 5. 2020		
		2015		000 EUR	2016		000 EUR	2017		000 EUR	2018		000 EUR	2019		000 EUR
		KMG	Št. enot		KMG	Št. enot		KMG	Št. enot		KMG	Št. enot		KMG	Št. enot	
Proizvodno vezana plačila				20.346			20.342			17.448			17.385			17.257
Beljakovinske rastline	ha	4.760	8.425	2.701	5.845	11.229	2.697	34	22	7	23	15	5	19	13	4
Strna žita	ha	21.103	55.833	6.807	20.990	55.834	6.807	19.688	53.513	6.763	19.865	55.287	6.724	18.890	54.112	6.674
Zelenjadnice	ha	600	1.005	1.985	877	1.672	2.063	912	1.853	1.909	908	1.729	1.960	1.043	2.781	1.944
Reja govedi (biki, voli)	glava	19.750	140.084	4.098	16.940	77.332	4.045	16.465	78.296	4.027	15.978	77.775	4.010	15.617	78.123	3.985
Mleko v gorskih območjih	glava	2.917	36.096	4.755	2.924	36.303	4.730	2.916	36.270	4.743	2.696	36.815	4.687	2.549	36.414	4.65
Proizvodno nevezana plačila				116.014			115.183			117.143			117.072			116.249
Shema osnovnega plačila	ha	56.512	448.319	72.189	56.282	445.148	71.730	56.247	444.616	71.715	55.932	442.876	72.165	55.382	441.090	71.408
Plačilo za zeleno komponento	ha	56.603	449.061	41.094	56.297	445.192	40.702	56.265	444.738	40.669	55.944	443.011	40.123	55.393	441.031	40.108
Dodatno plačilo za mlade kmete	ha	3.665	38.841	2.730	4.181	44.097	2.750	4.342	44.971	2.633	4.275	43.402	2.676	4.073	43.342	2.639
Območja z naravnimi omejitvami	ha	–	–	–	–	–	–	14.829	35.804	2.125	15.319	35.880	2.107	15.700	35.663	2.093
<i>regija I (nagib od najmanj 35 % do 50 %)</i>	ha	–	–	–	–	–	–	–	–	1.532	–	–	1.521	–	–	1.515
<i>regija II (nagib od najmanj 50 %)</i>	ha	–	–	–	–	–	–	–	–	593	–	–	586	–	–	579
Skupaj NP		56.719		136.360	56.418		135.525	56.339		134.590			134.457			133.505

Vir: ARSKTRP

Priloga 63: Vrste in višina izravnalnih plačil na enoto za območja z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (tekoči tečaj); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
FIKSNI DEL PLAČIL (EUR/ha)													
OMD plačila po območjih*													
Gorsko višinska območja	185,30	183,45	183,45	114,45	114,45	114,45	114,45	114,45	107,50	107,50	107,50	107,50	107,50
KMG – planine	185,30	183,45	183,45	114,45	114,45	114,45	114,45	114,45	107,50	107,50	107,50	107,50	107,50
Strma območja	158,40	156,82	156,82	85,69	85,69	85,69	85,69	85,69	80,50	80,50	80,50	80,50	80,50
Kraška območja	158,40	156,82	156,82	99,18	99,18	99,18	99,18	99,18	93,20	93,20	93,20	93,20	93,20
Gričevnato hribovita območja	130,30	129,00	129,00	70,49	70,49	70,49	70,49	70,49	66,20	66,20	66,20	66,20	66,20
Različni neugodni pogoji (druga KMG)	63,90	63,26	63,26	34,43	34,43	34,43	34,43	34,43	32,30	32,30	32,30	32,30	32,30
Osnovna KMG	25,00	25,00	25,00	13,66	13,66	13,66	13,66	13,66	12,80	12,80	12,80	12,80	12,80
Nacionalna prehodna plačila**													
Gorsko višinska območja	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Strma območja	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Kraška območja	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Gričevnato hribovita območja	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Različni neugodni pogoji (druga KMG)	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Osnovna KMG	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
VARIABILNI DEL PLAČIL													
Vrednost točke za variabilni del	–	–	–	0,43	0,43	0,43	0,43	0,43	0,40	0,40	0,40	0,40	0,40
Delež variabilnega dela (%)	–	–	–	45	45	45	45	45	45	45	45	45	45

* Od leta 2004 ukrep v okviru Programa razvoja podeželja (PRP).

** Plačila za kmetijska gospodarstva, ki niso bila več upravičena do izravnalnih plačil za OMD v okviru PRP 2004–2006, so pa razvrščena v OMD po seznamu iz leta 2003.

Vir: Uradni list RS (več številok)

Priloga 64: Izplačana izravnalna plačila za območja z omejenimi dejavniki glede na uredbeno leto; 2015–2019

Datum zajema podatkov	31. 5. 2016			31. 5. 2018			31. 5. 2018			31.5.2019			31.5.2020		
	2015			2016			2017			2018			2019		
	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR
Gorsko višinska KMG	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Strma KMG	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Gričevnato hribovita KMG	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Kraška KMG	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Različni neugodni pogoji (druga KMG)	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Osnovna KMG	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
KMG – planine	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:	:
Gorska območja	34.004	237.477	31.895	34.135	238.770	32.059,5	34.233	240.267	32.271	34.172	241.094	32.375	33.999	242.59	32.480
Območja s posebnimi omejitvami	9.976	73.643	7.197	9.959	74.176	7.242,5	9.919	74.342	7.240	9.843	74.579	7.250	4.714	35.769	4.806
Druga območja	2.583	15.840	2.483	2.600	15.962	2.504,8	2.591	16.013	2.507	2.581	16.001	2.499	7.883	57.090	5.166
Skupaj OMD	46.563	326.960	41.575	46.694	328.908	41.807	46.743	330.622	42.019	46.596	331.674	42.123	46.596	335.45	42.451
Povprečno EUR/ha			127,2			127,1			127,1			127,0			126,5

Vir: ARSKTRP

Priloga 65: Izplačana kmetijsko-okoljska plačila glede na uredbeno leto; 2010–2014

Datum zajema podatkov	31. 5. 2012			31. 5. 2013			31. 5. 2014			Proračun 2014			31. 5. 2016		
	2010			2011			2012			2013			2014		
	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR	KMG	ha	000 EUR
Ohranjanje kolobarja	1.973	17.782	1.599	1.957	18.035	1.548	1.645	17.100	1.533	:	:	1.547	1.563	16.837	1.508
Neprezimni posevki	–	–	–	–	–	–	215	1.275	69	:	:	69	233	1.407	77
Ozelenitev njivskih površin	4.669	59.085	8.962	4.657	60.423	9.103	3.992	59.806	9.032	:	:	9.066	3.815	57.120	8.717
Integrirano poljedelstvo	1.766	44.555	7.234	1.759	44.683	7.247	1.655	45.156	7.357	:	:	7.401	1.598	44.565	7.253
Integrirano sadjarstvo	778	3.089	941	769	3.068	934	627	2.787	861	:	:	856	553	2.527	793
Integrirano vinogradništvo	2.131	8.054	2.721	2.130	7.988	2.707	1.841	7.603	2.575	:	:	2.445	1.672	7.006	2.383
Integrirano vrtnarstvo	251	788	143	251	757	138	:	697	127	:	:	124	188	600	109
Planinska paša	:	4.428	301	:	4.596	311	100	4.170	279	:	:	267	100	4.169	281
Košnja strmih travnikov	:	17.823	1.838	:	17.809	1.829	:	12.466	1.286	:	:	1.197	:	11.997	1.235
Košnja grbinastih travnikov	29	22	3	26	22	3	20	19	3	:	:	2	21	19	2
Travniški sadovnjaki	727	610	56	722	604	55	533	456	42	:	:	36	513	420	38
Strmi vinogradi	:	1.592	613	:	1.603	625	:	1.656	650	:	:	645	:	1.590	637
Reja avtohtonih in tradicionalnih pasem živali (na GVŽ)	1.040	–	491	1.022	–	486	848	–	449	:	–	430	2	–	457
Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort rastlin	1.863	4.588	421	1.889	4.851	444	1.402	3.605	344	:	:	328	1.260	3.256	310
Sonaravna reja domačih živali	9.074	70.444	5.798	9.095	70.832	5.807	6.966	59.283	4.891	:	:	4.586	6.259	52.392	4.322
Ohranjanje ekstenzivnega travinja	1.338	7.109	328	1.353	7.268	334	1.024	5.719	263	:	:	235	913	4.543	217
Ohranjanje ekstenzivnih kraških pašnikov	16	419	59	17	387	64	20	434	73	:	:	78	23	450	76
Ohranjanje krajine na zavarovanih območjih (dodatek)	8	–	2	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Reja živali v osrednjem območju pojavljanja velikih zveri	596	7.314	192	600	7.459	195	495	6.738	176	:	:	164	460	6.260	165
Ohranjanje posebnih travniških habitatov	213	622	72	200	604	72	171	615	72	:	:	75	166	659	79
Pokritost tal na vodovarstvenem območju	:	604	30	:	599	27	:	240	8	:	:	7	:	211	7
Ohranjanje habitatov ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov	39	373	25	40	383	26	38	363	24	:	:	25	41	405	27
Ohranjanje steljnikov	28	40	7	21	32	6	19	40	8	:	:	7	15	26	5
Ohranjanje travniških habitatov metuljev	97	224	26	95	218	26	87	270	31	:	:	32	101	299	35
Ekološko kmetovanje	:	28.758	6.667	:	29.902	6.916	:	27.846	6.415	:	:	6.597	:	31.345	7.285
Ekološko kmetovanje – preusmerjanje	–	–	–	–	–	–	1.417	5.287	2.167	:	:	2.951	:	6.725	2.704
Stroški kontrole – ekološka pridelava	9	–	1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
SKUPAJ	:	278.322	38.532	:	282.121	38.902	:	263.630	38.736	:	:	39.173	:	254.831	38.721
Skupaj neto (eden ali več ukrepov na isti površini)	18.343	197.662		18.456			16.163						15.915	188.975	

Vir: MKGP, ARSKTRP

Priloga 66: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015–2019 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016	2017	2018	2019
1	Poljedelstvo in zelenjadarstvo						
	Petletni kolobar (POZ_KOL)	EUR/ha	114,78	114,78	114,78	114,78	114,78
	Nmin analiza (POZ_NMIN)	EUR/ha	22,62	22,62	22,62	22,62	22,62
	POZ_NMIN na najožjih VVO (VVO_I_DR)	EUR/ha		15,77	15,77	15,77	15,77
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI)	EUR/ha	95,28				
		EUR/m ³		3,81	3,81	3,81	3,81
	Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (POZ_POD)	EUR/ha	126,00	126,00	126,00	126,00	126,00
	Uporaba protiinsektnih mrež (POZ_FFSM)	EUR/ha	215,34	215,34	215,34	215,34	215,34
	Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (POZ_FFSV)	EUR/ha	26,52	26,52	26,52	26,52	26,52
	Uporaba zastirk ali mehansko zatiranje plevelov (POZ_MEHZ)	EUR/ha	89,46	89,46	89,46	89,46	89,46
	Konzervirajoča obdelava tal (POZ_KONZ)	EUR/ha	40,68	40,68	40,68	40,68	40,68
	Ozelenitev njivskih površin (POZ_ZEL)	EUR/ha	113,88	113,88	113,88	113,88	113,88
	Neprezimni medonosni posevki (POZ_NEP)	EUR/ha	93,60	93,60	93,60	93,60	93,60
2	Hmeljarstvo						
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru (HML_POKT)	EUR/ha	100,80	100,80	100,80	100,80	100,80
	Nmin analiza (HML_NMIN)	EUR/ha	22,86	22,86	22,86	22,86	22,86
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI)	EUR/ha	95,34				
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI)	EUR/m ³		3,81	3,81	3,81	3,81
	Kompostiranje rastlinskih odpadkov po obiranju hmelja (HML_KOMP)	EUR/ha	27,60	27,60	27,60	27,60	27,60
Uporaba biorazgradljivih vrvic (HML_BIOV)	EUR/ha	158,10	158,10	158,10	158,10	158,10	
3	Sadjarstvo						
	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (SAD_VABE)	EUR/ha	144,96	144,96	144,96	144,96	144,96
	Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (SAD_EKGN)	EUR/ha	69,24	69,24	69,24	69,24	69,24
	Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (SAD_KONF)	EUR/ha	180,30	180,30	180,30	180,30	180,30
	Mehansko zatiranje plevelov (pod drevesi) (SAD_MEHZ)	EUR/ha	155,10	155,10	155,10	155,10	155,10
Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (SAD_POKT)	EUR/ha	114,96	229,92	229,92	229,92	229,92	
4	Vinogradništvo						
	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (VIN_VABE)						
	VIN_VABE: nagib do 35%	EUR/ha	143,04	143,04	143,04	143,04	143,04
	VIN_VABE: nagib nad 35%	EUR/ha	188,10	188,10	188,10	188,10	188,10
Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (VIN_EKGN)							
VIN_EKGN: nagib do 35%	EUR/ha	76,80	76,80	76,80	76,80	76,80	

Priloga 66: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015–2019 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016	2017	2018	2019
4	Vinogradništvo						
	VIN_EKGN: nagib nad 35%	EUR/ha	96,96	96,96	96,96	96,96	96,96
	Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (nagib do 35%) (VIN_KONF)	EUR/ha	180,30				
	Mehansko zatiranje plevelov (pod trtami) (VIN_MEHZ)						
	VIN_MEHZ: nagib do 35%	EUR/ha	163,44	163,44	163,44	163,44	163,44
	VIN_MEHZ: nagib nad 35%	EUR/ha	227,10	227,10	227,10	227,10	227,10
	Opustitev uporabe insekticidov (VIN_INSK)						
	VIN_INSK: nagib do 35%	EUR/ha		191,54	191,54	191,54	191,54
	VIN_INSK: nagib nad 35%	EUR/ha		270,74	270,74	270,74	270,74
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru z negovano ledino (VIN_POKT)						
	VIN_POKT: nagib do 35%	EUR/ha	105,42				
	VIN_POKT: nagib do 35%, vertikala	EUR/ha		217,45	217,45	217,45	217,45
	VIN_POKT: nagib do 35%, terasa	EUR/ha		278,68	278,68	278,68	278,68
	VIN_POKT: nagib nad 35%	EUR/ha	171,12				
	VIN_POKT: nagib nad 35%, vertikala	EUR/ha		392,02	392,02	392,02	392,02
	VIN_POKT: nagib nad 35%, terasa	EUR/ha		516,66	516,66	516,66	516,66
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru čez zimo (VIN_MEDV)						
	VIN_MEDV: nagib do 35%	EUR/ha	105,42				
	VIN_MEDV: nagib do 35%, vertikala	EUR/ha		217,45	217,45	217,45	217,45
	VIN_MEDV: nagib do 35%, terasa	EUR/ha		278,68	278,68	278,68	278,68
	VIN_MEDV: nagib nad 35%	EUR/ha	171,12				
	VIN_MEDV: nagib nad 35%, vertikala	EUR/ha		392,02	392,02	392,02	392,02
	VIN_MEDV: nagib nad 35%, terasa	EUR/ha		516,66	516,66	516,66	516,66
5	Trajno travinje I (0.5–1.8 GVŽ/ha)						
	Nepokošen strnjen pas (5–10% površine) (TRZ_I_NPAS)	EUR/ha	50,04	50,04	50,04	50,04	50,04
	TRZ_I_NPAS: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	42,50	42,50	42,50	42,50	42,50
	TRZ_I_NPAS: območja MET1 in MET2	EUR/ha	28,70	28,70	28,70	28,70	28,70
	TRZ_I_NPAS: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10
	TRZ_I_NPAS: območja STE1 in STE2	EUR/ha	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI)	EUR/ha	38,52				
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI)	EUR/m ³		1,28	1,28	1,28	1,28
	Spravilo mrve s travinja (TRZ_I_MRVA)	EUR/ha	25,26	25,26	25,26	25,26	25,26
	TRZ_I_MRVA: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10
	TRZ_I_MRVA: območja MET1 in MET2	EUR/ha	8,10	8,10	8,10	8,10	8,10

Priloga 66: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015–2019 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016	2017	2018	2019
	Trajno travinje I (0.5–1.8 GVŽ/ha)						
	Opustitev silaže (TRZ_I_OSIL)	EUR/ha	45,84	45,84	45,84	45,84	45,84
6	Trajno travinje II (0.5–1.8 GVŽ/ha)						
	Opustitev silaže (TRZ_II_OSIL)	EUR/ha	45,84	45,84	45,84	45,84	45,84
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (TRZ_II_NPAS)	EUR/ha	50,04	50,04	50,04	50,04	50,04
	TRZ_II_NPAS: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	42,50	42,50	42,50	42,50	42,50
	TRZ_II_NPAS: območja MET1 in MET2	EUR/ha	28,70	28,70	28,70	28,70	28,70
	TRZ_II_NPAS: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10
	TRZ_II_NPAS: območja STE1 in STE2	EUR/ha	20,10	20,10	20,10	20,10	20,10
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI)	EUR/ha	41,64				
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI)	EUR/m ³		1,39	1,39	1,39	1,39
7	Posebni traviščni habitati (0.2–1.5 GVŽ/ha)						
	Košnja/paša ni dovoljena do 30. junija (HAB_KOS)						
	HAB_KOS: območja HAB1	EUR/ha	238,20	238,20	238,20	238,20	238,20
	HAB_KOS: območja HAB2	EUR/ha	157,50	157,50	157,50	157,50	157,50
	HAB_KOS: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				255,90	255,90
	HAB_KOS + KRA_S50	EUR/ha	53,10	53,10	53,10	53,10	53,10
	HAB_KOS + KRA_GRB	EUR/ha	81,60	81,60	81,60	81,60	81,60
	HAB_KOS + KRA_GRB : območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				103,10	103,10
	HAB_KOS + EKp	EUR/ha	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00
	HAB_KOS+EKp: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				51,20	51,20
	HAB_KOS + EK: območja HAB1	EUR/ha	102,10	102,10	102,10	102,10	102,10
	HAB_KOS + EK: območja HAB2	EUR/ha	25,00	25,00	25,00	25,00	25,00
	HAB_KOS+EK: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				128,10	128,10
	Gnojenje samo z organskimi gnojili v omejeni količini (HAB_ORGG)						
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov	EUR/ha	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60
	HAB_ORGG2: območja mokrotnih travnikov	EUR/ha				50,80	50,80
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 v kombinaciji z KRA_S50	EUR/ha	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov v kombinaciji z KRA_GRB	EUR/ha	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60
	HAB_ORGG2: območja mokrotnih travnikov v kombinaciji z KRA_GRB	EUR/ha				50,80	50,80
	HAB_ORGG: območja HAB1 in HAB2v kombinaciji z EK	EUR/ha	25,60	25,60	25,60	25,60	25,60

Priloga 66: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015–2019 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016	2017	2018	2019
	Posebni traviščni habitati (0.2–1.5 GVŽ/ha)						
	Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA)						
	HAB_MRVA: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov	EUR/ha	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10
	HAB_MRVA: območja HAB1 in HAB2 v kombinaciji z EK	EUR/ha	7,10	7,10	7,10	7,10	7,10
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (HAB_NPAS)						
	HAB_NPAS: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov	EUR/ha	42,50	67,90	67,90	67,90	67,90
	HAB_NPAS: območja HAB1 in HAB2 in območja mokrotnih travnikov v kombinaciji z EKp in EK	EUR/ha	42,50	67,90	67,90	67,90	67,90
8	Traviščni habitati metuljev (0–1.5 GVŽ/ha)						
	Košnja/paša ni dovoljena med 15. junijem in 15. septembrom (MET_KOS)						
	MET_KOS: območja MET1	EUR/ha	238,20	329,79	329,79	329,79	329,79
	MET_KOS: območja MET2	EUR/ha	142,20	160,24	160,24	160,24	160,24
	MET_KOS + KRA_S50	EUR/ha	78,70	88,13	88,13	88,13	88,13
	MET_KOS + KRA_GRB	EUR/ha	107,20	120,18	120,18	120,18	120,18
	MET_KOS + EKp	EUR/ha	62,50				
	MET_KOS + EKp: območja MET1	EUR/ha		70,00	70,00	70,00	70,00
	MET_KOS + EKp: območja MET2	EUR/ha		65,00	65,00	65,00	65,00
	MET_KOS + EK: območja MET1	EUR/ha	102,10	200,00	200,00	200,00	200,00
	MET_KOS + EK: območja MET2	EUR/ha	62,50	65,00	65,00	65,00	65,00
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (MET_NPAS)						
	MET_NPAS: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	28,70	54,10	54,10	54,10	54,10
	MET_NPAS + EK: območja HAB1 in HAB2	EUR/ha	28,70	54,10	54,10	54,10	54,10
	Spravilo mrve s travinja (MET_MRVA)	EUR/ha	8,10	8,10	8,10	8,10	8,10
9	Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (0–1.5 GVŽ/ha)						
	Košnja ni dovoljena pred 1. avgustom (VTR_KOS)						
	VTR_KOS: območja VTR1	EUR/ha	258,40	349,99	349,99	349,99	349,99
	VTR_KOS: območja VTR2	EUR/ha	158,20	223,10	223,10	223,10	223,10
	VTR_KOS + KRA_S50: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	78,70	131,80	131,80	131,80	131,80
	VTR_KOS + KRA_GRB: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	107,20	172,38	172,38	172,38	172,38
	VTR_KOS + EKp	EUR/ha	60,50				
	VTR_KOS + Ekp: območja VTR1	EUR/ha		90,20	90,20	90,20	90,20
	VTR_KOS + Ekp: območja VTR2	EUR/ha		85,20	85,20	85,20	85,20
	VTR_KOS + EK: območja VTR1	EUR/ha	122,30	220,20	220,20	220,20	220,20
	VTR_KOS + EK: območja VTR2	EUR/ha	60,50	85,20	85,20	85,20	85,20
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (VTR_NPAS)						
	VTR_NPAS: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	45,50	45,50	45,50	45,50

Priloga 66: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015–2019 – se nadaljuje

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016	2017	2018	2019
9	Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov (0–1.5 GVŽ/ha) VTR_NPAS + EK: območja VTR1 in VTR2	EUR/ha	20,10	45,50	45,50	45,50	45,50
10	Steljniki (0–1.5 GVŽ/ha) Košnja/paša ni dovoljena do 25. avgusta (STE_KOS) STE_KOS: območja STE1 STE_KOS: območja STE2 STE_KOS + KRA_S50, območja STE1 in STE2 STE_KOS + KRA_GRB, območja STE1 in STE2 STE_KOS + EKp STE_KOS + EKp: območja STE1 STE_KOS + EKp: območja STE2 STE_KOS + EK: območja STE1 STE_KOS + EK: območja STE2 Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (STE_NPAS) STE_NPAS: območja STE1 in STE2 STE_NPAS + EK: območja STE1 in STE2	EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha	238,20 138,00 78,70 107,20 40,30 102,10 40,30 20,10 20,10	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50	329,79 202,90 111,60 152,18 70,00 65,00 200,00 65,00 45,50 45,50
11	Vodni viri Ozelenitev njivskih površin (VOD_ZEL) Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (VOD_FFSV) Neprezimni medonosni posevki (VOD_NEP) Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (VOD_POD)	EUR/ha EUR/ha EUR/ha EUR/ha	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00	189,80 44,20 156,00 210,00
12	Ohranjanje habitatov strmih travnikov (KRA_S50)	EUR/ha	217,50	217,50	217,50	217,50	217,50
13	Grbinasti travniki (KRA_GRB)	EUR/ha	144,20	144,20	144,20	144,20	144,20
14	Reja domačih živali na območju pojavljanja velikih zveri (0.5–1.5 GVŽ/ha) Varovanje črede z visokimi preničnimi elektromrežami (KRA_OGRM) Varovanje črede ob prisotnosti pastirja (KRA_VARPA) Varovanje črede s pastirskimi psi (KRA_VARPP)	EUR/ha EUR/ha EUR/ha	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60	119,90 112,60 107,60
15	Planinska paša (0.5–1.5 GVŽ/ha) Paša po čredinkah na planini (KRA_CRED) Planinska paša s pastirjem (KRA_PAST)	EUR/ha EUR/ha	64,30 112,60	64,30 112,60	64,30 112,60	64,30 112,60	64,30 112,60
16	Visokodebelni travniški sadovnjaki (KRA_VTSA)	EUR/ha	204,20	204,20	204,20	204,20	204,20
17	Ohranjanje mejic (KRA_MEJ)	EUR/m			1,60	1,60	1,60

Priloga 66: Vrste in višina plačil na enoto za kmetijsko-okoljsko-podnebne ukrepe; 2015–2019 – nadaljevanje

	Operacije in zahteve	Enota	2015	2016	2017	2018	2019
18	Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje (GEN_PAS)						
	GEN_PAS	EUR/GVŽ	116,17				
	GEN_PAS: avtohtone pasme	EUR/GVŽ		193,62	193,62	193,62	193,62
	GEN_PAS: tradicionalne pasme	EUR/GVŽ		116,17	116,17	116,17	116,17
19	Ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija						
	GEN_SOR: Pridelava avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	EUR/ha	136,38	136,38	136,38	136,38	136,38
	GEN_SEME: Pridelava semenskega materiala avtohtonih in tradicionalnih sort kmetijskih rastlin	EUR/ha		167,76	167,76	167,76	167,76

Vir: Uradni list RS, št 13/15, 21/15, 30/15, 54/15, 16/16, 51/16, 84/16, 15/17, 63/17, 68/17, 5/18, 65/18, 81/18, 10/19, 76/19, 7/20 in 61/20

Priloga 67: Vloženi zahtevki za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila; 2015–2019 (uredbeno leto) – se nadaljuje

Operacija	Zahteva	2015		2016		2017		2018		2019	
		Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. vlog	Št. ha	Št. ha	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha
Poljedelstvo in zelenjadarstvo	Petletni kolobar (POZ_KOL)_obvezna	2.706	58.867	2.894	62.731	2.885	63.593	2.869	64.118	2.857	64.891
	Nmin analiza (POZ_NMIN)_obvezna	2.706	58.867	2.894	62.731	2.885	63.593	2.869	64.118	2.857	64.891
	Setev rastlin za podor (zeleno gnojenje) (POZ_POD)	565	3.612	683	4.925	681	5.133	671	5.249	670	5.382
	Ozelenitev njivskih površin (POZ_ZEL)	903	7.701	965	8.843	962	9.068	938	9.589	931	9.767
	Gnojenje z organsk. gnojili z nizkimi izpusti v zrak (POZ_NIZI)	437	16.221	541	19.048	543	19.484	540	20.052	539	20.028
	Uporaba protiinsektnih mrež (POZ_FFSM)	0	0	0	0						
	Uporaba zastirk ali mehansko zatiranje plevelov (POZ_MEHZ)	41	392	48	439	49	472	48	498	48	498
	Neprezimni medonosni posevki (POZ_NEP)	38	829	43	1.135	44	1.039	42	1.228	43	1.222
	Konzervirajoča obdelava tal (POZ_KONZ)	270	8.290	996	24.499	995	25.513	993	25.817	989	26.637
Uporaba samo FFS, ki so dovolj. na najožjih VVO (POZ_FFVS)	549	5.876	603	7.180	608	7.308	588	7.252	584	7.363	
Hmeljarstvo	Pokritost tal v medvrstnem prostoru (HML_POKT)_obvezna	34	527	37	590	38	642	37	686	35	651
	Nmin analiza (HML_NMIN)_obvezna	34	527	37	590	38	642	37	686	35	651
	Uporaba biorazgradljivih vrvic (HML_BIOV)	2	8	1	5	1	8	1	9	1	10
	Gnojenje z organsk. gnojili z nizkimi izpusti v zrak (HML_NIZI)	26	332	26	293	27	331	26	363	25	350
	Kompostiranje rastl. odpadkov po obiranju hme. (HML_KOMP)	20	284	21	297	22	317	22	325	21	299
Sadjarstvo	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (SAD_VABE)_obvezna	218	936	461	1.973	459	1.995	461	2.016	460	2026
	Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (SAD_EKGN)	218	936	141	363	138	342	137	341	136	328
	Uporaba metode konfuzije in dezorientacije (SAD_KONF)	28	475	68	810	67	806	67	800	66	794
	Pokritost tal v medvr. prostoru z negovano ledino (SAD_POKT)	38	84	350	1.488	348	1.532	349	1.552	348	1554
	Mehansko zatiranje plevelov (pod drevesi) (SAD_MEHZ)	62	104	157	227	152	218	151	210	146	212
Vinogradništvo	Uporaba feromonskih in lepljivih vab (VIN_VABE)_obvezna									1.079	6.711
	VIN_VABE: nagib do 35%	472	2.586	1.056	5.775	1.050	5.817	1.042	5.985		
	VIN_VABE: nagib nad 35%	113	360	264	555	260	567	267	585		
	Gnojenje samo z gnojili, ki so dovoljena v ekološki pridelavi (VIN_EKGN)									645	3.738
	VIN_EKGN: nagib do 35%	472	2.586	631	3.182	624	3.194	617	3.273		
	VIN_EKGN: nagib nad 35%	113	360	156	409	151	414	154	422		
	Opustitev uporabe insekticidov (VIN_INSK)									808	5.256
	VIN_INSK: nagib do 35%			788	4.480	783	4.506	779	4.668		
	VIN_INSK: nagib nad 35%			221	446	217	452	222	465		
	Pokritost tal v medvrstne prostoru z negovano ledino (VIN_POKT)									791	4.793
VIN_POKT: nagib do 35%	128	410	774	4.086	771	4.113	763	2.744			
VIN_POKT: nagib nad 35%	16	105	182	426	174	421	179	425			

Priloga 67: Vloženi zahtevki za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila; 2015–2019 (uredbeno leto) – se nadaljuje

Operacija	Zahteva	2015		2016		2017		2018		2019	
		Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. vlog	Št. ha	Št. ha	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha
Vinogradništvo	Mehansko zatiranje plevelov (pod trtami) (VIN_MEHZ)									307	1.099
	VIN_MEHZ: nagib do 35%	126	346	310	989	303	1.013	301	1.037		
	VIN_MEHZ: nagib nad 35%	23	29	45	45	44	38	47	41		
	Pokritost tal v medvrstnem prostoru čez zimo (VIN_MEDV)									108	286
	VIN_MEDV: nagib do 35%	0	0	107	214	107	216	105	231		
	VIN_MEDV: nagib nad 35%	0	0	30	44	30	50	30	55		
Trajno travinje I	Nepokoš. strnjen pas(5–10% površin) (TRZ_I_NPAS)_obvezna	209	1.472	225	1.518	224	1.547	222	1.555	221	1563
	Gnojenje z organskimi gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_I_NIZI)	18	216	21	234	21	240	21	239	21	241
	Spravilo mrve s travinja (TRZ_I_MRVA)	15	140	15	147	15	146	15	142	15	142
	Opustitev silaže (TRZ_I_OSIL)	28	128	34	159	34	165	34	166	34	169
Trajno travinje II	Opustitev silaže (TRZ_II_OSIL)_obvezna	757	5.571	836	5.929	829	5.953	819	5.867	812	6047
	Gnojenje z organsk.i gnojili z nizkimi izpusti v zrak (TRZ_II_NIZI)	29	376	29	355	29	347	28	353	28	344
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (TRZ_II_NPAS)	135	692	147	727	145	714	142	714	139	722
Posebni travniški habitati	Košnja/paša ni dovoljena do 30. junija (HAB_KOS)_obvezna									844	5238
	HAB_KOS: območja HAB1	146	887	208	1.171	217	1.237	243	1.309		
	HAB_KOS: območja HAB2	405	2.313	464	2.470	465	2.576	550	3.292		
	Gnoj. samo z organ. gnoj. v omejeni kol. (HAB_ORGG)_obvezna	531	3.200	648	3.641	658	3.816	32	74		
	Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA)	214	982	239	1.003	243	1.109			844	5238
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (HAB_NPAS)	90	568	114	721	114	739	766	4.615		
	HAB_ORGG2: mokrotni travniki							32	74		
	Spravilo mrve s travinja (HAB_MRVA)					243	1.109	301	1.548	136	798
Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (HAB_NPAS)					114	739	129	777	323	1.751	
Traviščni habitati metuljev	Košnja/paša ni dovolj. med 15. juni. in 15. sept. (MET_KOS)_obvezna							32	74		
	MET_KOS: območja MET1	173	415	241	530	250	550	301	1.548	323	1751
	MET_KOS: območja MET2	13	53	14	52	15	52	129	777	136	798
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (MET_NPAS)_obvezna	79	228	156	373	165	401			269	643
	Spravilo mrve s travinja (MET_MRVA)	45	134	55	148	56	157	252	561		

Priloga 67: Vloženi zahtevki za kmetijsko-okoljska-podnebna plačila; 2015–2019 (uredbeno leto) – nadaljevanje

Operacija	Zahteva	2015		2016		2017		2018		2019	
		Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. vlog	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha	Št. vlog	Št. ha
Habitati ptic vlažnih ekstenzivnih travnikov	Košnja ni dovoljena pred 1. avgustom (VTR_KOS)_obvezna									238	1.365
	VTR_KOS: območja VTR1	91	309	116	397	125	437	129	438		
	VTR_KOS: območja VTR2	86	754	97	843	100	851	104	873		
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (VTR_NPAS)	28	349	38	396	41	373	40	385	42	394
Steljniki	Košnja/paša ni dovoljena do 25. avgusta (STE_KOS)_obvezna									8	15
	STE_KOS: območja STE1	8	14	8	15	8	15	8	13		
	STE_KOS: območja STE2	0	0	0	0	0	0	0	0		
	Nepokošen strnjen pas (5 –10% površine) (STE_NPAS)_obvezna	5	11	7	12	/	/				
Vodni viri	Ozelenitev njivskih površin (VOD_ZEL)_obvezna	1.867	27.409	1.965	29.258	1.970	29.773	1.965	30.307	1.972	30.879
	Uporaba samo FFS, ki so dovoljena na najožjih VVO (VOD_FFSV)_obvezna	1.848	34.694	1.940	36.526	1.940	37.057	1.940	37.399	1.939	37.877
	Neprezimni medonosni posevki (VOD_NEP)	38	1.041	39	1.036	42	1.133	43	1.078	43	1.184
	Setev rastlin za podpor (zeleno gnojenje) (VOD_POD)	752	7.498	915	9.456	925	9.990	940	10.497	950	10.958
Ohranjanje habitatov strmih travnikov		266	350	283	371	283	390	283	389		
Grbinasti travniki (KRA_GRB)		6	12	5	6	5	9	5	9		
Reja živali na Območju poja-vljanja zveri	Varovanje črede z visokimi premič. elektromrežami (KRA_OGRM)	26	504	57	1.042	56	1.072	55	1.070	58	1.134
	Varovanje črede s pastirskimi psi (KRA_VARPP)	12	557	20	752	17	674	22	818	23	846
	Varovanje črede ob prisotnosti pastirja (KRA_VARPA)	0	0	4	180	4	169	4	175	4	177
Planinska paša	Paša po čredinkah na planini (KRA_CRED)	22	871	23	927	23	924	23	924	26	958
	Planinska paša s pastirjem (KRA_PAST)	91	4.429	101	4.920	99	4.785	100	4.842	106	4.924
Visokodebelni travniški sadovnjaki (KRA_VTSA)		591	617	688	719	702	741	704	743	714	772
Ohranjanje mejic (KRA_MEJ)						98	120,3	104	130	120	148,3
Reja lokalnih pasem, ki jim grozi prenehanje reje (GEN_PAS)**		613	4.816	760	5.933	753	6.099	750	6.094	758	7.034
Ohranjanje rastlinskih genskih virov, ki jim grozi genska erozija (GEN_SOR)			995	9.467	1.354	1.414	14.752	1.449	15.262	1.484	16.120
Pridelava semenskega materiala avtohtonih in tradicionalnih sort kmet. rastlin (GEN_SEME)		-	-	0	0	2	7	2	7	2	7
SKUPAJ		20.590	282.727	27.390	338.433	27.549	345.932	27.847	351.981	27.203	360.961

* km. ** GVŽ.

Vir: MKGP

Priloga 68: Vrste in višina plačil na enoto za ukrep dobrobit živali (EUR/GVŽ); 2014–2019

Zahteva	2014	2015	2016	2017	2018	2019
PRAŠIČI*						
Minimalno število plemenskih svinj in mladice	20	20	10	10	10	10
Minimalno število prašičev pitancev	100	100	50	50	50	50
Zahteva						
10 % večja neovirana talna površina na žival v skupinskih boksih						
- plemenske svinje in mladice	129,62	129,62	129,62	129,62	129,62	129,62
- tekači in pitanci	36,70	36,70	36,70	36,70	36,70	36,70
Skupinska reja z izpustom						
- plemenske svinje in mladice	61,77	61,77	61,77	61,77	61,77	61,77
- tekači in pitanci	33,83	33,83	33,83	33,83	33,83	33,83
Dodatna ponudba voluminozne krme za plemenske svinje in mladice	48,30	48,30	48,30	48,3	48,3	48,3
Kirurška kastracija sesnih pujskov moškega spola z uporabo anestezije				17,1	17,1	17,1
Toplotno ugodje plemenskih svinj in sesnih pujskov	25,64	25,64	25,64	25,64	25,64	25,64
Intenzivnost osvetlitve						
- plemenske svinje in mladice	5,17					
- tekači in pitanci	1,44					
Preprečevanje vročinskega stresa						
- plemenske svinje in mladice	14,16					
- tekači in pitanci	3,95					
Napajanje						
- plemenske svinje in mladice	2,74					
- pitanci	1,89					
Preprečevanje izčrpanosti plemenskih svinj v laktaciji	7,60					
GOVEDO**						
Minimalno število GVŽ govedi v ukrepu			2	2	2	2
Zahteva						
Paša govedi			53,40	53,40	53,40	53,40
DROBNICA**						
Minimalno število GVŽ drobnice v ukrepu				2	2	2
Zahteva						
Paša drobnice				27,60	27,60	27,60

* Od leta 2016 ukrep lahko izvajajo rejci, ki imajo najmanj 10 plemenskih svinj in mladice oziroma 50 prašičev pitancev ali tekačev.

** Ukrep lahko izvajajo rejci, ki imajo v ukrepu najmanj 2 GVŽ govedi ali drobnice.

Vir: MKGP

Priloga 69: Število kmetijskih gospodarstev in izplačana izravnalna plačila za ukrep dobrobit živali po uredbah; 2015–2019 (subvencijsko leto)

	Uredba 2015 (izplačano 31.5.2016)		Uredba 2016 (izplačano 31.8.2017)		Uredba 2017 (izplačano 31.5.2018)		Uredba 2018 (izplačano 31.5.2019)		Uredba 2019 (izplačano 31.5.2020)	
	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR	KMG	000 EUR
Prašiči	169	1.222,0	225	1.982,1	255	2.105,8	255	2.105,8	251	2.058,4
Govedo			6.765	3.739,1	7.592	4.537,7	7.592	4.537,7	7.621	4.724,2
Drobnica					577	105	577	105	565	107,0
Skupaj	169	1.222,0	6.990	5.721,2	8.424	6.748,9	8.424	6.748,9	8.437	6.889,6

Vir: MKGP, ARSKTRP

Priloga 70: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2020 (do 31. 12. 2019) – se nadaljuje

Ime ukrepa		Razpoložljivo 2014–2020 (000 EUR)	Število objavljenih razpisov	Razpisano (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)	Skupaj 2019	Delež (dodeljeno/ razpoložljivo)	Delež (izplačano/ razpoložljivo)
1.	Prenos znanja in dejavnosti informiranja	7.500,0			2.322,1	1.480,4	440,2	31,0	19,7
1.1	Poklicno usposabljanje in pridobivanja spretnosti	5.140,0			2.308,5	1.471,4	431,1	44,9	28,6
1.2	Podpora za demonstracijske aktivnosti	2.360,0			13,6	9,1	9,1	0,6	0,4
2.1	Pomoč pri uporabi svetovalnih storitev	6.268,0			5.600,4	4.007,2	3.182,0	89,3	63,9
3.	Sheme kakovosti za kmetijske proizvode in živila	4.400,0	4	4.300,0	2.546,1	1.199,4	630,6	57,9	27,3
	izplačila iz naslova ukrepa 133 PRP 2007–2013				86,4	17,9			
4.	Naložbe v fizična sredstva	215.876,4		242.700,0	155.772,4	95.270,8	45.057,6	72,2	44,1
4.1	Naložbe v kmetijska gospodarstva	121.044,6	10	122.700,0	93.385,2	64.892,5	30.974,2	77,1	53,6
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				5.948,7	5.948,7	15,3		
4.2	Naložbe v predelavo, trženje in razvoj kmet. proizvodov	61.761,3	5	75.000,0	35.333,2	17.397,1	8.648,7	57,2	28,2
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				2.856,7	2.856,7	34,7		
4.3	Naložbe v kmetijsko-gozdarsko infrastrukturo, povezano	33.070,6	7	45.000,0	27.054,0	12.981,1	5.434,7	81,8	39,3
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				6.088,5	6.088,5	1,8		
6.	Razvoj kmetij in podjetij	125.983,3			63.412,7	45.024,9		50,3	35,7
6.1	Pomoč za zagon dejavnosti za mlade kmete	63.650,0	5	68.000,0	43.432,1	30.979,8	9.446,1	68,2	48,7
6.3	Pomoč za zagon dejavnosti , namenjen razvoju majhnih kmetij	40.000,0	2		19.785,0	13.849,5	31,5	49,5	34,6
6.4	Naložbe v vzpostavitev nekmetijskih dejavnosti	22.333,3			195,6	195,6	10,7	0,9	0,9
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				195,6	195,6	10,7	0,9	0,9
7.	Osnovne storitve in obnova vasi na podeželju				303,8	303,8	4,0	3,0	3,0
7.3	Podpora za širokopasovno infrastrukturo ter zagotavljanje dostopa do širokopasovnega interneta	10.000,0							
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				303,8	303,8	4,0	3,0	3,0
8.	Naložbe v razvoj in izboljšanje gozdov	53.581,1			27.945,4	16.654,5		52,2	31,1
8.4	Odprava škode v gozdovih – naravne nesreče	14.554,4	4	7.100,0	3.601,0	3.601,0	1.664,5	24,7	24,7
8.6	Naložbe v gozdarske tehnologije ter predelavo, mobilizacijo in trženje gozdarskih proizvodov	39.026,7	5	34.000,0	24.344,4	13.053,5	3.966,4	62,4	33,4
	Obveznosti iz PRP 2007–2013				1.349,1	1.349,1			
9.	Ustanovitev skupin in organizacij proizvajalcev	2.228,0	2	3.232,4	495,6	75,0	75,0	22,2	3,4

Priloga 70: Sredstva za ukrepe Programa razvoja podeželja 2014–2020 (do 31. 12. 2019) – nadaljevanje

Ime ukrepa	Razpoložljivo 2014–2020 (000 EUR)	Število objavljenih razpisov	Razpisano (000 EUR)	Dodeljena sredstva (000 EUR)	Izplačano (000 EUR)	Skupaj 2019	Delež (dodeljeno/ razpoložljivo)	Delež (izplačano/ razpoložljivo)
10. Kmetijsko-okoljsko-podnebna plačila	207.127,4			175.864,4	142.498,9	30.558,8	84,9	68,8
10.1 Plačilo kmetijsko-okoljskih-podnebnih obveznosti	206.487,4			175.705,8	142.498,9	30.558,8	84,8	69,0
10.2 Podp. za ohran., trajnostno rabo in razvoj gen. virov v kmetijstvu	640,0			158,6				
11. Ekološko kmetovanje	66.131,0			55.309,6	44.963,2	9.577,7	83,6	68,0
11.1 Plačila za preusmeritev v ekološko kmetovanje	17.194,1			8.895,1	7.853,0	1.763,7		
11.2 Plačila za ekološko kmetovanje	48.936,9			46.414,5	37.110,1	7.814,0		
13. Plačila območjem z naravnimi ali drugimi posebnimi omejitvami	252.614,9			210.222,4	206.870,3	45.364,2	83,2	81,9
13.1 Izplačilo nadomestil v gorskih območjih	193.781,0			161.429,3	158.865,3	34.898,1		
13.2 Nadomestila za druga območja z naravnimi omejitvami	16.953,9			14.770,7	14.379,0	4.729,8		
13.3 Nadomestila za druga območja s posebnimi omejitvami Pretekle obveznosti, večletne sankcije in obresti	41.880,0			34.022,5	33.626,1	5.736,3		
14. Dobrobit živali	36.333,3			28.847,0	21.520,8	6.749,7	79,4	59,2
16. Sodelovanje	20.062,5			11.861,5	0,0		59,1	
16.2 Pilotni projekti ter razvoj novih proizvodov, praks ...	8.767,3	2	10.000,0	6.721,9			76,7	
Horizontalno in vertikalno sodelovanje v dobavni verigi za vzpostavitev in razvoj kratkih dobavnih verig	3.771,8	2	5.375,3	679,8			18,0	
Blažitev podnebnih sprememb ali prilagajanje nanje ter skupni pristop k okoljskim projektom in praksam	5.617,5	2	6.000,0	2.810,6			50,0	
Diverzifikacija kmetijskih dejavnosti v dejavnosti v zvezi z zdravstvenim varstvom in socialnim vključevanjem ...	1.905,9	2	1.000,0	1.649,1			86,5	
19. LEADER	56.365,6			32.908,5	9.773,4		58,4	17,3
19.1 Pripravljalna podpora	401,7		1.000,0	401,7	401,7		100,0	100,0
Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	37.608,1			17.528,3	5.136,7	4.411,8	46,6	13,7
Obveznosti iz PRP 2007–2013				726,0	726,0	1,1		
19.3 Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja LAS	7.000,0	2	5.188,3	3.884,9	606,2	606,2	55,5	8,7
19.4 Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	11.355,8			11.093,7	3.628,7	1.529,2	97,7	32,0
Tehnična pomoč	39.099,7			17.450,0	17.450,0	4.481,5	44,6	44,6
Zgodnje upokojevanje 2007–2013	3.574,8			2.848,3	2.848,3	416,1	79,7	79,7
Skupaj	1.107.146,0			793.710,2	609.941,0	167.354,6	71,7	55,1

Vir: MKGP

EKOLOŠKO KMETOVANJE

Priloga 71: Ekološke kmetije in kmetijska zemljišča v uporabi, v kontroli ekološkega kmetovanja; 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Ekološke kmetije v kontroli, skupaj	2.000	2.067	2.096	2.218	2.363	2.682	3.049	3.298	3.417	3.518	3.635	3.741	3.828	102,3
ekološke kmetije s certifikatom	1.610	1.789	1.853	1.897	1.999	2.104	2.232	2.537	2.699	2.933	3.190	3.320	3.494	105,2
ekološke kmetije v preusmeritvi	390	278	243	321	364	578	817	761	718	585	445	421	334	79,3
Delež od vseh kmetij (%)	2,7	2,7	2,8	3,0	3,2	3,6	4,2	4,6	4,7	5,0	5,2	5,4	5,4	
Kmetijska zemljišča v ekološki kontroli, skupaj (ha)	29.322	29.836	29.388	30.689	32.149	35.101	38.664	41.237	42.188	43.579	46.222	47.848	49.638	103,7
kmetijska zemljišča, ekološke kmetije s certifikatom	23.560	26.125	25.816	25.056	27.448	28.807	30.041	33.536	32.488	36.353	40.349	41.669	44.455	106,7
kmetijska zemljišča, ekološke kmetije v preusmeritvi	5.762	3.711	3.572	5.632	4.700	6.294	8.624	7.701	9.700	7.226	5.874	6.179	5.183	83,9
Delež od vse KZU (%)	5,9	6,1	6,3	6,4	7,0	7,3	8,1	8,6	8,8	9,1	9,6	10,0	10,3	

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 72: Kmetijska zemljišča v uporabi, vključena v kontrolo ekološkega kmetovanja po kulturah oziroma načinu rabe (ha); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Kmetijska zemljišča, v ekološki kontroli (ha)	29.322,0	29.836,4	29.388,4	30.688,5	32.148,7	35.100,7	38.664,5	41.237,2	42.188,5	43.578,8	46.222,4	47.848,3	49.638,3	103,7
Njive in vrtovi, od tega:	2.651,9	2.608,2	2.922,5	3.329,7	3.383,7	3.787,2	4.383,5	4.731,7	5.359,1	5.700,5	5.942,3	6.270,0	6.520,4	104,0
zelenjadnice in jagode	107,8	101,2	124,2	122,4	151,1	183,6	232,6	214,4	281,0	267,0	227,1	245,2	307,5	125,4
Trajni travniki in pašniki	25.796,5	26.309,0	25.432,4	26.189,7	27.531,1	29.814,1	32.527,1	34.595,8	34.653,3	35.494,2	37.606,7	38.700,5	40.027,5	103,4
Trajni nasadi, od tega:	873,6	919,2	1.033,5	1.169,1	1.234,0	1.499,3	1.754,0	1.909,8	2.176,1	2.384,1	2.673,4	2.877,8	3.090,2	107,4
sadovnjaki	668,6	712,3	780,3	793,1	855,1	988,4	1.144,3	1.260,1	1.466,1	1.608,0	1.869,7	1.962,1	2.106,1	107,3
vinogradi	184,0	190,7	203,3	296,9	287,2	324,1	401,3	421,8	495,2	536,1	561,1	657,0	705,8	107,4
oljčniki	21,0	16,2	50,0	76,6	91,6	184,5	208,3	226,2	214,1	240,1	242,6	258,7	278,3	107,6
drevesnice, trsnice in matičnjaki	0,0	0,0	0,0	2,4	0,0	2,3	0,0	1,7	0,8	0,0	0,0	0,0	0,3	
Kmetijska zemljišča, z ekološkim certifikatom (ha)	23.560,3	26.125,0	25.816,3	25.056,1	27.448,3	28.806,6	30.040,6	33.536,4	32.488,3	36.352,6	40.348,7	41.668,9	44.455,4	106,7
Njive in vrtovi, od tega:	1.982,4	2.193,1	2.382,4	2.557,0	2.771,9	2.871,5	3.257,0	3.817,7	3.893,7	4.374,6	5.076,4	5.415,9	5.617,6	103,7
zelenjadnice in jagode	89,6	88,8	112,5	109,7	115,9	135,3	176,0	169,8	224,5	229,4	195,5	217,6	250,4	115,1
Trajni travniki in pašniki	20.993,3	23.285,5	22.668,8	21.668,2	23.793,9	24.968,2	25.610,6	28.437,1	27.183,1	30.284,1	33.405,1	34.052,4	36.385,0	106,8
Trajni nasadi, od tega:	584,5	646,3	765,2	830,9	882,4	966,9	1.173,0	1.281,6	1.411,5	1.693,9	1.867,2	2.200,5	2.452,9	111,5
sadovnjaki	538,2	588,3	647,9	647,0	707,7	745,3	848,9	926,8	989,1	1.166,4	1.337,5	1.520,7	1.672,2	110,0
vinogradi	44,7	52,5	90,8	149,6	131,8	158,8	248,2	261,2	272,2	342,4	337,9	462,2	548,3	118,6
oljčniki	1,7	5,5	26,6	32,0	42,9	60,5	75,8	92,0	149,9	185,1	191,9	217,6	232,4	106,8
drevesnice, trsnice in matičnjaki	0,0	0,0	0,0	2,3	0,0	2,3	0,0	1,7	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	
Kmetijska zemljišča, v preusmeritvi (ha)	5.761,7	3.711,5	3.572,1	5.632,5	4.700,5	6.294,1	8.623,9	7.700,8	9.700,2	7.226,2	5.873,7	6.179,4	5.182,9	83,9
Njive in vrtovi, od tega:	669,5	415,1	540,2	772,7	611,7	915,7	1.126,5	913,9	1.465,4	1.325,9	865,9	854,1	902,8	105,7
zelenjadnice in jagode	18,3	12,4	11,7	12,7	35,2	48,3	56,6	44,7	56,6	37,6	31,6	27,6	57,2	206,8
Trajni travniki in pašniki	4.803,2	3.023,5	2.763,6	4.521,6	3.737,2	4.845,9	6.916,5	6.158,8	7.470,2	5.210,1	4.201,6	4.648,0	3.642,6	78,4
Trajni nasadi, od tega:	289,1	272,9	268,3	338,2	351,5	532,5	581,0	628,1	764,7	690,2	806,2	677,3	637,3	94,1
sadovnjaki	130,5	124,0	132,4	146,1	147,4	243,1	295,4	333,3	477,0	441,6	532,3	441,4	433,9	98,3
vinogradi	139,3	138,2	112,5	147,4	155,4	165,3	153,1	160,6	222,9	193,7	223,2	194,9	157,5	80,8
oljčniki	19,3	10,8	23,4	44,6	48,7	124,1	132,5	134,2	64,2	55,0	50,7	41,0	45,9	111,8
drevesnice, trsnice in matičnjaki	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	0,0	0,0	0,0	0,3	

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 73: Pridelava ekoloških rastlinskih pridelkov, po pomembnejših skupinah kmetijskih kultur (t); 2012–2019

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Žita za zrnje, od tega:	2.861,9	2.942,8	3.929,3	3.386,4	4.725,2	4.848,9	5.492,4	5.628,9	102,5
pšenica in pira	649,3	614,0	1.314,5	1.205,1	1.460,5	1.676,2	1.602,3	1.769,6	110,4
ječmen	409,0	427,6	561,3	460,7	865,6	744,2	815,1	858,5	105,3
oves	256,1	413,6	396,2	446,8	358,4	514,6	653,9	846,0	129,4
koruza za zrnje	653,7	586,1	1.005,5	544,2	1.264,4	867,7	1.048,2	1.109,2	105,8
Stročnice za suho zrnje	-	-	38,1	73,6	105,6	201,3	114,6	105,5	92,1
Korenovke in gomoljnice, od tega:	1.114,6	1.184,8	1.579,1	1.611,3	1.622,2	1.767,9	1.823,6	1.626,3	89,2
krompir	1.018,2	1.069,5	1.402,2	1.392,6	1.471,1	1.566,5	1.547,2	1.385,3	89,5
Industrijske rastline, od tega:	184,0	124,7	155,8	216,5	88,3	426,7	334,6	306,0	91,5
oljnice	157,8	86,6	130,3	182,1	76,4	382,2	266,6	257,7	96,7
Zelena krma z njiv, od tega:	5.643,0	6.300,9	10.857,1	9.356,7	12.124,0	14.297,7	19.408,4	18.550,6	95,6
silážna koruza	349,0	201,5	514,2	954,7	1.155,8	2.307,5	2.811,1	2.406,4	85,6
začasno travinje na njivah	1.262,4	1.367,4	1.892,3	2.275,8	4.059,3	4.355,5	4.823,1	5.832,6	120,9
Zelenjadnice, melone in jagode, od tega:	712,6	1.232,9	1.437,7	1.600,9	1.770,5	1.515,9	1.834,2	1.795,4	97,9
zelenjadnice in melone	701,6	1.217,6	1.410,7	1.573,1	1.746,3	1.478,0	1.780,0	1.739,9	97,7
jagode	10,9	15,3	27,0	27,8	24,2	37,9	54,2	55,4	102,4
Sadje, brez jagod	1.207,3	1.817,2	1.845,3	2.744,5	1.937,2	895,4	5.020,8	1.520,9	30,3
Oljke	100,0	210,1	175,9	340,1	417,9	423,1	552,4	421,4	76,3
Grozdje	570,5	816,0	964,0	1.208,0	1.017,4	1.312,3	1.505,0	2.203,3	146,4
Trajno travinje (seno)	56.142,3	64.210,8	75.477,0	48.571,7	50.936,5	50.483,5	59.332,5	101.950,4	171,8

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 74: Število živali v ekološki reji po vrstah živali; 2010–2019

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Govedo	20.623	22.915	22.977	25.168	27.359	30.592	33.397	35.095	35.751	37.126	103,8
Prašiči	2.367	2.219	2.485	2.798	3.135	3.345	3.648	3.793	3.203	3.252	101,5
Drobnica, od tega:	43.654	40.588	41.081	40.101	42.238	41.654	42.698	44.030	41.927	42.310	100,9
ovce	37.529	35.352	35.383	34.234	35.790	35.193	35.841	36.981	35.071	35.225	100,4
koze	6.125	5.236	5.698	5.867	6.448	6.461	6.857	7.049	6.856	7.085	103,3
Perutnina	27.751	29.558	52.757	54.757	71.537	71.618	101.340	104.940	93.145	96.641	103,8
Kopitarji	3.081	2.981	3.262	3.544	3.846	3.878	4.093	4.089	4.054	4.095	101,0
Kunci	185	1.014	1.402	1.436	1.694	1.598	1.849	1.640	1.317	1.131	85,9
Ostalo (divjad)	290	1.546	1.616	1.737	1.896	1.973	1.984	2.092	2.271	2.465	108,5
Čebele (število panjev)	1.342	1.646	1.598	1.803	1.631	1.400	1.814	2.182	2.863	3.245	113,3

Vir: SURS (MKGP)

Priloga 75: Priraja ekoloških proizvodov živalskega izvora, po kategorijah proizvodov; 2012–2019

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Indeks 2019/18
Meso skupaj, od tega (t):	294,6	177,3	200,1	151,6	323,9	326,7	410,2	330,2	80,5
goveje meso	267,9	156,5	177,4	128,1	260,2	275,1	350,1	278,4	79,5
prašičje meso	3,8	10,6	5,1	9,9	5,5	21,0	25,0	23,9	95,5
ovčje meso	4,3	3,0	1,9	3,3	1,9	3,3	2,0	0,3	15,7
kozje meso	0,2	1,3	0,1	0,5	0,4	0,3	0,1	0,4	333,3
perutninsko meso	16,6	12,7	13,6	2,0	38,2	25,5	32,8	27,1	82,5
Mleko, od tega (t):	4.829,8	5.395,0	5.626,4	6.036,2	7.127,8	6.050,9	7.186,7	7.739,6	107,7
kravje mleko	4.590,7	5.122,4	5.416,2	5.832,0	6.864,4	5.714,1	6.867,6	7.347,7	107,0
ovčje mleko	117,2	128,3	104,4	85,6	124,4	178,1	180,7	188,1	104,1
kozje mleko	121,8	144,4	105,8	118,6	139,0	158,8	138,5	203,8	147,2
Med (t)	21,4	45,0	20,3	21,8	21,2	31,3	44,2	42,0	95,0
Konzumna jajca (v 1000 kos)	3.654	4.138	4.641	6.314	6.936	8.657	10.869	11.705	107,7

Vir: SURS (MKGP)

JAVNE SLUŽBE IN DRUGE STORITVE ZA KMETIJSTVO

Priloga 76: Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2019

Tehnološko-okoljsko svetovanje in varovanje proizvodnih virov

Opis ukrepa	Št. ur
Tehnološko, gospodarsko in okoljevarstveno svetovanje	146.923
Osebno svetovanje	98.586
Predavanja, tečajji, seminarji, delavnice, krožki	22.874
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	10.756
Sestanki strokovnih skupin, strokovni kolegiji	10.866
Izdelava krmnih obrokov	3.842
Pomoč pri izdelavi razvojnih načrtov za kmetijska gospodarstva	106.550
Osebno svetovanje	63.387
Predavanja, tečajji, seminarji, delavnice, krožki, razstave, pospeševalne prireditve	16.241
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila, strokovna gradiva	5.152
Sestanki strokovnih skupin, strokovni kolegiji	6.695
Razvojni načrti kmetij, strateški načrti	4.467
Svetovanje - PRP zahtevki	10.608
Izvajanje ukrepov kmetijske politike	38.831
Osebno svetovanje	24.386
Predavanja, tečajji, seminarji, delavnice, krožki	1.774
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	954
Sestanki strokovnih skupin, strokovni kolegiji	1.239
Pregledi na NS	10.479
Svetovanje pri organizaciji in delovanju rejskih organizacij	19.005
Osebno svetovanje	8.081
Predavanja, tečajji, seminarji, delavnice, krožki, dogodki	8.822
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	2.102
Delovanje na področju kmetijstva in s kmetijstvom povezanih predpisov	6.954
Osebno svetovanje	2.808
Predavanja, tečajji, seminarji, delavnice	605
Članki, prispevki, tehnološka navodila, brošure, knjige, zborniki, obvestila	820
Priprava strokovnih podlag za zakonodajne in druge dokumente	2.722
Splošne organizacijske naloge, koordinacija dela, vodenje in usposabljanje svetovalcev	52.040
Vodenje in koordinacija	8.823
Izobraževanje in usposabljanje kmetijskih svetovalcev	21.043
Priprava navodil, obvestil, obrazcev, podatkov, protokolov	6.585
Kolegiji vodij oddelkov, kolegiji svetovalcev na zavodu,...	4.998
Organizacija strokovno pospeševalnih in promocijskih dogodkov oz. prireditev (tradicionalni letni posvet JSKS, sejem Agra, ZED, Lombergarjevi dnevi, okrogle mize,...)	3.131
Svetovanje v zvezi s pridobitvijo usposobljenosti na področju kmetijstva in s kmetijstvom povezanih področij (NPK)	745
Sodelovanje z drugimi ministrstvi in z izvajalci drugih javnih služb, razvojno-strokovnih nalog ali raziskovalnega dela doma in v tujini	4.491
Sodelovanje v strokovnih delovnih skupinah in v strokovnih odborih za posamezna področja v kmetijstvu	2.225
Opredeljene naloge s cenikom ministrstva	47.432
Izdelava načrtov kolobarjenja, gnojilnih načrtov, bilanc gnojil, jemanje vzorcev na terenu in izvajanje talnih in rastlinskih testov	2.696
Elektronsko izpolnjevanje in elektronska vložitev zbirne vloge	43.821
Priprava analiz in mnenj za uporabnike na podlagi predpisov	915
Aktivnosti kmetijske svetovalne službe v letu 2019, skupaj	417.735

Vir: KGZS – Sektor za kmetijstvo in gozdarstvo

Priloga 77: Raziskovalni projekti s področja kmetijstva in živilstva, ki jih je v letu 2019 financiralo MKGP

Aplikativni in razvojni projekti

1. L4-7520 UPORABNA VREDNOST GENSKIH VIROV NAVADNEGA FIŽOLA ZA TRAJNOSTNO IZBOLJŠANJE PRIDELKOV IN ZDRAVO HRANO, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec Vladimir Meglič, skupna vrednost projekta v letu 2019: 10.000,00 EUR, delež MKGP: 100 % (10.000,00 EUR)
2. L4-9305 LOKALNO PRIDELANA AJDA KOT SUROVINA ZA PROIZVODNJO KAKOVOSTNIH ŽIVIL, Inštitut za nutricionistiko, nosilec Ivan Kreft, skupna vrednost projekta v letu 2019: 136.881,56 EUR, delež MKGP: 24 % (33.338,00 EUR)
3. L4-9315 ECOFAR: VARNOST PRESKRBE S HRANO IN BLAŽITEV PODNEBNIH SPREMEMB Z RAZVOJEM EKOLOŠKEGA KMETIJSTVA – OHRANITVENA OBDELAVA TAL, BIOEFEKTORJI IN TRAJNOSTNO UPRAVLJANJE S PLEVELI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec Klemen Eler, skupna vrednost projekta v letu 2019: 136.659,16 EUR, delež MKGP: 24 % (33.331,00 EUR)
4. L4-9325 RAZVOJ NOVIH, OKOLJU PRIJAZNIH, PRISTOPOV ZA INAKTIVACIJO RASTLINSKIH IN HUMANIH VIRUSOV V VODAH, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec Maja Ravnikar, skupna vrednost projekta v letu 2019: 128.660,16 EUR, delež MKGP: 19 % (25.332,00 EUR)
5. L-1840 NOVE PRAKSE ZA BLAŽENJE ABIOTSKEGA STRESA KORUZE V LUČI KLIMATSKIH SPREMEMB, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec Uroš Žibrat, skupna vrednost projekta v letu 2019: 71.989,34, delež MKGP: 30 % (22.000,00 EUR)
6. L4-1841 IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI SLOVENSКИH BELIH VIN Z BOLJŠO EKSPRESIJO SORTNIH AROM, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec Klemen Lisjak, skupna vrednost projekta v letu 2019: 71.979,76 EUR, delež MKGP: 30 % (22.000,00 EUR)

Ciljni raziskovalni program »Zagotovimo.si hrano za jutri« 2011–2020

Razpis 2016

1. V4-1601 OCENA STANJA ODPORNOSTI ŠKODLJIVIH ORGANIZMOV NA FITOFARMACEVTSKA SREDSTVA V SLOVENIJI, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Andrej Simončič, skupna vrednost projekta v letu 2019: 20.542,00 EUR, delež MKGP: 76 % (15.720,00 EUR)
2. V4-1602 UPORABA METOD Z NIZKIM TVEGANJEM ZA VARSTVO ZELENJADNIC, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec: Jaka Razinger, skupna vrednost projekta v letu 2019: 24.479,00 EUR, delež MKGP: 76 % (18.697,00 EUR)
3. V4-1603 SINERGIJA ZNANJ - RAZVOJ METOD IN POSTOPKOV ZA HITRO ODKRIVANJE IN OBVLADOVANJE BOLEZNI, KI JIH POVZROČA XYLELLA FASTIDIOSA IN NJENIH PRENAŠALCEV (VEKTORJEV), Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec projekta: Tanja Dreo, skupna vrednost projekta v letu 2019: 18.492,00 EUR, delež MKGP: 76 % (14.154,00 EUR)
4. V4-1605 UPORABA HMELJNIH PRIPRAVKOV ZA EKOLOŠKO ZATIRANJE VAROJE (VARROA DESTRUCTOR), Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, nosilec projekta: Iztok Jože Košir, skupna vrednost projekta v letu 2019: 20.422,00 EUR, delež MKGP: 76 % (15.600,00 EUR)
5. V4-1608 UČINKI IN PERSPEKTIVE SKP NA SLOVENSKO KMETIJSTVO IN PODEŽELJE, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Luka Juvančič, skupna vrednost projekta v letu 2019: 31.621,00 EUR, delež MKGP: 74 % (23.420,00 EUR)
6. V4-1610 TEHNOLOŠKE REŠITVE ZA PRIDELAVO KAKOVOSTNEGA SENA, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Viktor Jejčič, skupna vrednost projekta v letu 2019: 20.452,00 EUR, delež MKGP: 76 % (15.630,00 EUR)
7. V4-1611 PRIDELAVA INDUSTRIJSKE KONOPLJE (CANNABIS SATIVA L.) V SLOVENIJI, Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije, nosilec projekta: Barbara Čeh, skupna vrednost projekta v letu 2019: 22.470,00 EUR, delež MKGP: 76 % (17.165,00 EUR)
8. V4-1612 TEHNOLOGIJE ZA KONKURENČNEJŠO PRIDELAVO JABOLK, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Matej Stopar, skupna vrednost projekta v letu 2019: 29.849,00 EUR, delež MKGP: 77 % (23.100,00 EUR)
9. V4-1613 UVEDBA GENOMSKE SELEKCIJE IN GENOTIPIZACIJE PRI MLEČNIH PASMAM GOVEDI V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Marija Klopčič, skupna vrednost projekta v letu 2019: 22.470,00 EUR, delež MKGP: 76 % (17.165,00 EUR)

10. V4-1617 PROGRAM REHABILITACIJE JADRANSKEGA LIPANA (THYMALLUS AELIANI) V SLOVENIJI NA OSNOVI NOVIH GENETSKIH OZNAČEVALCEV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Aleš Snoj, skupna vrednost projekta v letu 2019: 15.615,00 EUR, delež MKGP: 76 % (12.000,00 EUR)
11. V4-1618 OGROŽENOST LOKALNIH SORT ZARADI GENSKE EROZIJE IN NJIHOVA VREDNOST ZA PRIDELAVO IN UPORABO, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Kristina Ugrinovič, skupna vrednost projekta v letu 2019: 24.502,00 EUR, delež MKGP: 76 % (18.720,00 EUR)
12. V4-1619 KMETOVANJE NA VRSTNO BOGATIH TRAVNIKIH, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Jože Verbič, skupna vrednost projekta v letu 2019: 20.452,00 EUR, delež MKGP: 76 % (15.630,00 EUR)
13. V4-1621 MOŽNOSTI UPORABE OSTANKOV PROIZVODNJE V OLJKARSTVU, Univerza na Primorskem, Znanstveno-raziskovalno središče Università del Litorale Centro di ricerche scientifiche, nosilec projekta: Bojan Butinar, skupna vrednost projekta v letu 2019: 18.358,00 EUR, delež MKGP: 76 % (14.020,00 EUR)
14. V4-1628 SPREMLJANJE ZALOG OGLJIKA V KMETIJSKIH IN GOZDARSKIH RABAH TAL ZA POTREBE POROČANJA O NACIONALNI BILANCI OGLJIKA, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Borut Vrščaj, skupna vrednost projekta v letu 2019: 21.533,00 EUR, delež MKGP: 75 % (16.230,00 EUR)

Razpis 2018

1. V4-1801 PREUČITEV IN PREDLOG IZBORA NAJPRIMERNEJŠIH NEKEMIČNIH METOD ZATIRANJA PLEVELA KOT NADOMESTILO ZA UPORABO GLIFOSATA IN DRUGIH HERBICIDOV ZA SLOVENSKE RAZMERE, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Robert Leskovšek, skupna vrednost projekta v letu 2019: 25.882,00 EUR, delež MKGP: 57 % (14.800,00 EUR)
2. V4-1802 OBVLADOVANJE PLODOVE VINSKE MUŠICE (DROSOPHILA SUZUKI) Z METODAMI Z NIZKIM TVEGANJEM, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Jaka Razinger, skupna vrednost projekta v letu 2019: 23.364,00 EUR, delež MKGP: 57 % (13.360,00 EUR)
3. V4-1803 DETEKCIJA VIRUSOV INFLUENCE TIP A V OKOLJSKIH VZORCIH, KRMI IN NASTILJU TER PRIPRAVA ALGORITMA ZA DIAGNOSTIKO INFLUENCE PRI PRAŠIČIH, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Brigita Slavec, skupna vrednost projekta v letu 2019: 38.793,00 EUR, delež MKGP: 57 % (22.200,00 EUR)
4. V4-1804 UGOTAVLJANJE POTI ŠIRJENJA HUDE GNILOBE ČEBELJE ZALEGE Z GENETSKO TIPIZACIJO SEVOV POVZROČITELJA BOLEZNI, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Darja Kušar, skupna vrednost projekta v letu 2019: 44.452,00 EUR, delež MKGP: 68 % (30.600,00 EUR)
5. V4-1805 MOŽNOSTI OBVLADOVANJA PARATUBERKULOZE V REJAH KRAV MOLZNIC IN DVIG KONKURENČNOSTI SLOVENSKE GOVEDOREJE, Univerza v Ljubljani, Veterinarska fakulteta, nosilec projekta: Matjaž Ocepek, skupna vrednost projekta v letu 2019: 26.943,00 EUR, delež MKGP: 57 % (15.400,00 EUR)
6. V4-1806 VZPOSTAVITEV SISTEMA UPORABE DNA MARKERJEV ZA GENETSKO IDENTIFIKACIJO PRI PREVERJANJU SORTNE PRISTNOSTI IN ČISTOSTI POMEMBNEJŠIH VRST ŽIT IN KRIŽNIC KOT OSNOVA ZA KAKOVOSTNO PRIDELAVO SEMENSKIH POSEVKOV TER VARNO IN KAKOVOSTNO PRIDELANO HRANO IN KRMO, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Vladimir Meglič, skupna vrednost projekta v letu 2019: 19.761,00 EUR, delež MKGP: 57 % (11.320,00 EUR)
7. V4-1807 UGOTAVLJANJE ŠKOD V ČEBELARSTVU, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Maja Ivana Smodiš Škerl, skupna vrednost projekta v letu 2019: 15.967,00 EUR, delež MKGP: 71 % (11.350,00 EUR)
8. V4-1808 UPORABA TEHNOLOGIJE DNA ZA UGOTAVLJANJE PONEVERB V RIBIŠKIH PROIZVODIH Z VREDNOTENJEM SOCIO EKONOMSKIH VIDIKOV, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec projekta: Lovrenc Lipej, skupna vrednost projekta v letu 2019: 44.452,00 EUR, delež MKGP: 68 % (30.600,00 EUR)
9. V4-1809 RAZVOJ MODELA ZA SISTEMATIČNO SPREMLJANJE EKONOMSKEGA POLOŽAJA IN ANALIZO VPLIVA KMETIJSKE POLITIKE NA RAVNI TIPIČNIH KMETIJSKIH GOSPODARSTEV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Jaka Žgajnar, skupna vrednost projekta v letu 2019: 23.364,00 EUR, delež MKGP: 57 % (13.360,00 EUR)
10. V5-1810 IT ZASKP - ZASNOVA INFORMACIJSKIH REŠITEV V PODPORO IZVAJANJU SKUPNE KMETIJSKE POLITIKE EVROPSKE UNIJE NA PODLAGI PODATKOV, Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede, nosilec projekta: Marko Lovec, skupna vrednost projekta v letu 2019: 44.452,00 EUR, delež MKGP: 68 % (30.600,00 EUR)
11. V4-1811 UPORABA PODATKOV SATELITSKEGA SISTEMA SENTINEL TER NEKATERIH OSTALIH PODATKOV DALJINSKEGA ZAZNAVANJA ZA KONTROLO NEPOSREDNIH PLAČIL V KMETIJSTVU, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Uroš Žibrat, skupna vrednost projekta v letu 2019: 63.809,00 EUR, delež MKGP: 71 % (45.388,00 EUR)
12. V4-1813 VZPOSTAVITEV SISTEMA VZORČNIH KMETIJ ZA NAMEN STALNEGA SPREMLJANJA KAZALCEV TRAJNOSTNEGA KMETIJSTVA, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Andrej Simončič, skupna vrednost projekta v letu 2019: 35.891,00 EUR, delež MKGP: 57 % (20.500,00 EUR)

13. V4-1814 ANALITIČNE PODPORE ZA VEČJO UČINKOVITOST IN CILJNOST KMETIJSKE POLITIKE DO OKOLJA IN NARAVE V SLOVENIJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Andrej Udovč, skupna vrednost projekta v letu 2019: 92.608,00 EUR, delež MKGP 68 % (63.750,00 EUR)
14. V4-1815 ZMANJŠANJA SUŠNEGA STRESA IN POVEČANJA RODOVITNOSTI TAL Z UVAJANJEM OHRANITVENE (KONZERVACIJSKE) OBDELAVA TAL V TRAJNOSTNO POLJEDELSTVO, Univerza v Mariboru, Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, nosilec projekta: Denis Stajanko, skupna vrednost projekta v letu 2019: 30.562,00 EUR, delež MKGP: 57 % (17.480,00 EUR)
15. V4-1816 ZMANJŠEVANJE IZPUSTOV TOPLOGREDNIH PLINOV IN AMONIJAKA NA KMETIJSKIH GOSPODARSTVIH, Kmetijski inštitut Slovenije, nosilec projekta: Jože Verbič, skupna vrednost projekta v letu 2019: 53.738,00 EUR, delež MKGP: 68 % (37.000,00 EUR)
16. V4-1817 TEHNOLOŠKE REŠITVE ZA IZBOLJŠANJE DOBREGA POČUTJA REJNIH ŽIVALI V PERUTNINARSTVU IN PRAŠIČEREJI, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Manja Zupan, skupna vrednost projekta v letu 2019: 55.565,00 EUR, delež MKGP: 68 % (38.250,00 EUR)
17. V4-1824 PREMOSTITEV VRZELI V BIOGOSPODARSTVU: OD GOZDNE IN KMETIJSKE BIOMASE DO INOVATIVNIH TEHNOLOŠKIH REŠITEV, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nosilec projekta: Luka Juvančič, skupna vrednost projekta v letu 2019: 22.805,00 EUR, delež MKGP: 45 % (10.300,00 EUR)

Ciljni raziskovalni program »CRP 2019«

1. V1-1938 ZASNOVA MONITORINGA DIVJIH OPRAŠEVALCEV V SLOVENIJI, Nacionalni inštitut za biologijo, nosilec projekta: Al Vrezec, skupna vrednost projekta: v letu 2019: 9.836,00 EUR, delež MKGP: 0,0 % (0,0 EUR).

Mednarodni raziskovalni projekti

SusAn

1. FreeWalk - RAZVOJ EKONOMSKO ZANIMIVIH SISTEMOV PROSTE REJE ŽIVALI, KI BODO IZBOLJŠALI DOBRO POČUTJE IN ZDRAVJE ŽIVALI, KAKOVOST GNOJA IN BODO HKRATI CENJENI S STRANI DRUŽBE, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, nacionalni nosilec: Marija Klopčič, 2017, celotna vrednost projekta: 75.000,00 EUR; sredstva v letu 2019: 25.900,00 EUR (SLO udeležba: 15.000,00 EUR, EU udeležba: 10.900,00 EUR)
2. BPractices - NOVI INDIKATORJI IN PRAKSE ZA IZBOLJŠANJE ZDRAVSTVENEGA STANJA ČEBEL V OBDOBJU MALEGA PANJSKEGA HROŠČA (AETHINA TUMIDA) V EVROPI, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Maja Ivana Smodiš Škerl, 2017, celotna vrednost projekta: 69.000,00 EUR; sredstva v letu 2019: 19.100,00 EUR (SLO udeležba: 9.000,00 EUR, EU udeležba: 10.100,00 EUR)
3. SuSi - TRAJNOSTNA PRIREJA PRAŠIČJEGA MESA Z IMUNOKASTRACIJO, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Marjeta Čandek Potokar, 2017, celotna vrednost projekta: 75.000,00 EUR; sredstva v letu 2019: 22.900,00 EUR (SLO udeležba: 12.000,00 EUR, EU udeležba: 10.900,00 EUR)
4. EcoLamb - CELOVITO OBLIKOVANJE PROIZVODNJE ZA ZMANJŠANJE EKOLOŠKEGA ODTISA MESA, Univerza v Novi Gorici, nacionalni nosilec: Tanja Peric, 2017, celotna vrednost projekta: 75.000,00 EUR; sredstva v letu 2019: 27.100,00 EUR (SLO udeležba: 14.000,00 EUR, EU udeležba: 13.100,00 EUR)

ERA NET ArimNet2

1. Medvitis - OHRANJANJE RAZNOLIKOSTI VINSKE TRTE (VITIS SP.) V SPREMINJAJOČEM OKOLJU MEDITERANSKEGA PROSTORA, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Barbara Pipan, 2019, celotna vrednost projekta: 50.000,00 EUR; sredstva MKGP v letu 2019: 17.000,00 EUR

ERA NET Cofund

1. BIOVINE - IZKORIŠČANJE BIODIVERZITETE V VINOGRADNIŠKIH SISTEMIH Z NAMENOM ZMANJŠANJA ŠKOD IN UPORABE PESTICIDOV TER POVEČANJA EKOSISTEMSKIH USLUG, Kmetijski inštitut Slovenije, nacionalni nosilec: Saša Širca, 2019, celotna vrednost projekta: 110.000,00 EUR; sredstva v letu 2019: 37.000,00 EUR (SLO udeležba: 33.000,00 EUR, EU udeležba: 4.000,00 EUR)

GOZDARSTVO

Priloga 78: Površine gozdov po gozdnogospodarskih območjih glede na gozdnogospodarski načrt in lastniška struktura (ha); 2019

GGO	Lastništvo			Gozdovi, SKUPAJ	Druga gozda zemljišča
	Država	Zasebniki	Lokalna skupnost		
Tolmin	33.767	99.379	15.890	149.036	4.125
Bled	9.484	53.474	447	63.405	6.143
Kranj	6.597	63.344	1.077	71.018	1.299
Ljubljana	13.675	130.157	649	144.481	1.631
Postojna	30.601	48.055	532	79.188	218
Kočevje	47.476	40.739	4.713	92.928	296
Novo mesto	22.505	74.054	1.557	98.116	332
Brežice	9.191	60.057	315	69.563	465
Celje	11.757	62.526	694	74.977	333
Nazarje	1.569	46.417	63	48.049	1.420
Slovenj Gradec	16.467	44.263	0	60.730	386
Maribor	19.353	76.767	128	96.248	314
Murska Sobota	8.035	31.684	299	40.018	93
Sežana	8.168	76.165	4.663	88.996	897
SKUPAJ	238.646	907.080	31.028	1.176.754	17.952
Struktura (%)	20	77	3	100	

Vir: ZGS

Priloga 79: Lesna zaloga gozdov po gozdnogospodarskih območjih; 2019

GGO	Lesna zaloga (m ³)			Lesna zaloga (m ³ /ha)		
	Iglavci	Listavci	Skupaj	Iglavci	Listavci	Skupaj
Tolmin	9.393.446	27.560.112	36.953.558	63	184,9	248
Bled	15.264.174	5.989.919	21.254.093	240,7	94,5	335,2
Kranj	16.855.066	9.355.975	26.211.041	237,3	131,7	369,1
Ljubljana	16.306.950	24.089.019	40.395.969	112,9	166,7	279,6
Postojna	12.088.985	11.888.457	23.977.442	152,7	150,1	302,8
Kočevje	13.788.857	16.909.366	30.698.223	148,4	182	330,3
Novo mesto	8.718.537	22.000.690	30.719.227	88,9	224,2	313,1
Brežice	3.251.456	16.383.064	19.634.520	46,7	235,5	282,3
Celje	8.549.278	15.172.946	23.722.224	114	202,4	316,4
Nazarje	13.102.004	4.855.475	17.957.479	272,7	101,1	373,7
Slovenj Gradec	19.608.773	4.067.455	23.676.228	322,9	67	389,9
Maribor	15.216.742	20.216.609	35.433.351	158,1	210	368,1
Murska Sobota	2.683.510	8.646.264	11.329.774	67,1	216,1	283,1
Sežana	4.688.162	10.094.561	14.782.723	52,7	113,4	166,1
SKUPAJ	159.515.940	197.229.912	356.745.852	135,6	167,7	303,2

Vir: ZGS

Priloga 80: Posek lesa v gozdovih (m³); 1991–2019

	Iglavci	Listavci	Skupaj
1991	1.242.503	856.090	2.098.593
1992	1.208.318	959.636	2.167.954
1993	1.289.585	798.081	2.087.666
1994	1.411.275	843.605	2.254.880
1995	1.247.957	843.953	2.091.909
1996	1.512.284	818.119	2.330.404
1997	1.387.932	1.179.128	2.567.060
1998	1.396.052	1.074.121	2.470.173
1999	1.349.117	1.047.198	2.396.315
2000	1.422.750	1.186.289	2.609.039
2001	1.458.837	1.155.464	2.614.301
2002	1.496.665	1.148.889	2.645.553
2003	1.822.887	1.184.211	3.007.097
2004	1.820.390	1.137.607	2.957.997
2005	2.033.390	1.202.710	3.236.100
2006	2.242.755	1.475.508	3.718.263
2007	2.042.735	1.199.335	3.242.070
2008	2.055.341	1.372.031	3.427.372
2009	1.853.772	1.520.419	3.374.191
2010	1.808.066	1.566.071	3.374.137
2011	2.040.015	1.855.622	3.895.636
2012	2.152.467	1.758.340	3.910.807
2013	2.190.572	1.733.423	3.923.995
2014	3.463.295	2.886.440	6.349.736
2015	3.922.547	2.108.495	6.031.042
2016	4.013.145	2.089.485	6.102.630
2017	3.295.974	1.688.661	4.984.635
2018	4.367.576	1.693.383	6.060.959
2019	3.326.578	1.961.285	5.287.863

Vir: ZGS

Priloga 81: Letni možni posek lesa po gozdnogospodarskih območjih na podlagi gozdnogospodarskega načrta (m³); 2019

GGO	Iglavci	Listavci	Skupaj
Tolmin	181.225	510.665	691.890
Bled	201.931	66.407	268.338
Kranj	331.392	163.103	494.495
Ljubljana	346.356	478.496	824.852
Postojna	270.820	185.019	455.839
Kočevje	307.505	297.724	605.229
Novo mesto	201.604	543.922	745.526
Brežice	75.071	337.764	412.835
Celje	184.450	328.093	512.543
Nazarje	247.136	74.333	321.469
Slovenj Gradec	359.900	68.089	427.989
Maribor	283.460	376.971	660.431
Murska Sobota	51.835	181.860	233.695
Sežana	114.576	215.914	330.490
SKUPAJ	3.157.261	3.828.360	6.985.621

Vir: ZGS

Priloga 82: Delež poseka glede na možni posek (%); 2001–2019

Posek/ možni posek	Iglavci	Listavci	Skupaj
2001	83	67	72
2002	81	63	72
2003	94	57	75
2004	90	53	71
2005	99	54	75
2006	104	63	82
2007	89	48	68
2008	87	53	70
2009	76	57	66
2010	71	56	63
2011	79	64	71
2012	73	65	68
2013	79	54	65
2014	122	86	103
2015	136	61	95
2016	134	60	94
2017	111	46	75
2018	142	45	89
2019	105	51	76

Vir: ZGS

Priloga 83: Sortimentna sestava lesa iz državnih gozdov (%); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Skupaj iglavci	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
– hlovovina	75	71	68	69	71	75	74	64	68	71	74	75	72
– drug okrogli industrijski les	2	6	5	7	8	4	4	9	7	4	2	2	0
– les za celulozo in plošče ter les za kurjavo	23	23	27	24	21	21	22	27	25	25	24	23	28
Skupaj listavci	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
– hlovovina	36	32	28	28	27	22	24	19	21	24	26	19	24
– drugo	64	68	72	72	73	78	76	81	79	76	74	81	76

Vir: Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS in SiDG, preračuni GIS

Priloga 84: Gozdni lesni sortimenti, pridobljeni v Sloveniji (000 m³); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Iglavci													
Hlodovina	1.413	1.386	1.213	1.180	1.297	1.390	1.429	1.815	2.210	2.660	2.200	2.553	2.123
Les za celulozo in plošče	223	204	211	187	222	232	251	634	550	578	532	659	492
Drug okrogli industrijski les	27	26	44	52	63	41	42	114	100	75	20	33	20
Les za kurjavo	126	130	114	136	177	192	194	224	225	200	170	220	163
Skupaj	1.789	1.746	1.582	1.555	1.759	1.855	1.915	2.787	3.085	3.513	2.922	3.466	2.798
Listavci													
Hlodovina	286	300	301	272	284	252	266	303	321	329	295	280	352
Les za celulozo in plošče	131	112	159	129	158	302	241	581	595	438	400	366	500
Drug okrogli industrijski les	15	34	19	21	27	23	79	106	77	60	50	55	47
Les za kurjavo	662	798	869	968	1.159	1.009	1.013	1.476	1.106	1.162	943	979	1.032
Skupaj	1.093	1.244	1.348	1.390	1.629	1.586	1.599	2.465	2.099	1.988	1.688	1.680	1.931
Iglavci in listavci													
Hlodovina	1.699	1.686	1.514	1.452	1.582	1.641	1.695	2.118	2.531	2.989	2.495	2.833	2.476
Les za celulozo in plošče	353	316	370	316	380	534	492	1.215	1.145	1.016	932	1.025	992
Drug okrogli industrijski les	41	60	63	73	90	65	121	219	177	135	70	88	67
Les za kurjavo	788	928	983	1.104	1.336	1.201	1.207	1.700	1.331	1.362	1.113	1.199	1.195
Skupaj	2.882	2.990	2.930	2.945	3.388	3.440	3.515	5.252	5.184	5.501	4.610	5.146	4.729

Vir: MKGP, preračuni GIS

Priloga 85: Zunanja trgovina z gozdnimi lesnimi sortimenti (000 m³); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Izvoz													
Okrogli industrijski les, iglavci	309.217	274.147	306.086	337.479	512.886	669.902	791.844	1.363.466	1.664.675	2.228.329	1.687.618	1.919.202	1.168.090
Okrogli industrijski les, listavci	197.271	201.375	200.778	228.138	295.381	358.391	406.397	601.376	638.478	489.203	490.780	358.953	546.218
Les za kurjavo	213.618	248.844	260.081	278.399	334.147	295.251	351.444	419.989	379.503	366.014	461.435	357.881	196.084
Skupaj	720.106	724.366	766.945	844.016	1.142.414	1.323.544	1.549.685	2.384.831	2.682.656	3.083.546	2.639.833	2.636.037	1.910.392
Uvoz													
Okrogli industrijski les, iglavci	74.446	48.360	58.677	59.245	103.779	119.280	193.705	153.654	184.824	143.723	194.841	236.527	343.585
Okrogli industrijski les, listavci	121.628	111.924	104.774	134.271	141.852	85.193	133.501	134.117	112.086	130.407	123.640	113.326	112.414
Les za kurjavo	63.651	80.822	97.871	113.347	202.556	255.911	246.591	167.677	151.626	184.371	177.804	173.764	158.161
Skupaj	259.725	241.106	261.322	306.863	448.187	460.384	573.797	455.448	448.536	458.501	496.286	523.617	614.160
Izvoz – uvoz													
Okrogli industrijski les, iglavci	234.771	225.787	247.409	278.234	409.107	550.622	598.139	1.209.812	1.479.851	2.084.606	1.492.777	1.682.675	824.506
Okrogli industrijski les, listavci	75.643	89.451	96.004	93.867	153.529	273.198	272.896	467.259	526.392	358.796	367.140	245.627	433.804
Les za kurjavo	149.967	168.022	162.210	165.052	131.591	39.340	104.853	252.312	227.877	181.643	283.631	184.117	37.923
Skupaj	460.381	483.260	505.623	537.153	694.227	863.160	975.888	1.929.383	2.234.120	2.625.045	2.143.548	2.112.419	1.296.232

Vir: SURS, preračuni GIS

Priloga 86: Poraba proračunskih sredstev v gozdarstvu in lovstvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Javna gozdarska služba	18.648,3	20.341,5	22.656,9	22.654,5	21.524,0	20.317,5	19.429,8	19.263,3	19.700,0	20.168,6	21.103,3	21.532,5	22.737,2
Obnova gozdov	1.656,4	1.594,1	1.196,0	822,9	786,3	373,0	374,9	371,7	371,5	357,8	367,0	397,6	412,2
Nega gozdov	319,8	352,6	390,4	570,0	676,8	341,0	383,9	162,7	345,3	345,6	332,7	345,5	358,8
Varstvo gozdov	1.410,7	852,7	1.055,7	1.007,0	1.071,3	341,6	448,2	635,1	526,6	513,6	513,4	499,1	514,6
Vzdrževanje in gradnja gozdnih cest	1.525,8	1.335,9	1.268,3	1.257,1	1.233,5	1.266,7	1.264,5	1.236,0	1.182,4	1.215,0	1.263,4	1.266,7	1.420,4
Druge naloge	782,1	606,8	604,9	636,5	884,4	563,5	440,1	430,9	424,9	460,9	466,4	483,7	445,4
<i>semenarska in drevesničarska dejavnost</i>	:	7,8	7,3	2,6	14,1	3,3	5,9	5,9	2,5	11,7	3,1	25,0	3,3
<i>vzdrževanje življenjskega okolja prostoživečih živali</i>	:	97,1	73,9	74,3	97,9	43,0	50,0	49,0	70,0	70,0	58,1	53,7	50,0
<i>nakup varovalnih gozdov in gozdov s posebnim namenom</i>	:	0,0	3,4	76,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
<i>izvršba odločb ZZG Slovenije</i>	:	0,3	3,5	4,3	7,3	0,1	0,2	3,5	7,8	3,9	1,0	0,0	0,7
<i>odškodnine zaradi razglasitve gozdov s posebnim namenom</i>	:	0,5	8,0	2,0	0,0	2,6	2,1	3,0	1,5	2,0	2,0	2,0	2,0
<i>nevladne organizacije, strokovne prireditve, publicistika</i>	:	52,0	4,7	18,5	4,7	3,3	3,7	0,0	0,0	7,1	2,7	5,3	0,0
<i>znanstvenoraziskovalno delo v gozdarstvu</i>	480,2	449,2	504,1	458,8	760,4	511,2	378,2	369,5	343,0	366,2	399,5	397,8	389,3
<i>gozdarstvo – drugo</i>	301,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Odškodnina za škodo od divjadi	31,7	46,6	156,6	131,9	149,6	104,1	149,5	160,0	160,0	293,4	240,4	305,8	278,4
Naloge na področju gozdarstva po ZGS	24.374,8	25.130,3	27.329,0	27.079,8	26.325,9	23.307,3	22.490,9	22.259,6	22.710,7	23.354,9	24.286,5	24.831,0	26.167,00
Odprava posledic žleda (proračunska rezerva)	–	–	–	–	–	–	–	2.758,0	–	–	–	–	–
Solidarnostna pomoč EU (žled)	–	–	–	–	–	–	–	–	298,1	–	–	–	–
Javna služba za področje divjadi in lova	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4,0	4,0	13,0
Forest focus (EU + SLO)	250,5	–	141,8	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Gozdni sklad	–	–	–	–	–	–	–	–	–	449,6	1.677,4	5.571,6	25.196,4
GOZDARSTVO IN LOVSTVO SKUPAJ	24.625,3	25.130,3	27.470,8	27.079,8	26.325,9	23.307,3	22.490,9	25.017,6	23.008,8	23.804,4	25.967,9	30.406,6	51.376,40
Gozdni sklad – zbiranje sredstev	–	–	–	–	–	–	–	–	–	5.621,3	9.711,1	13.932,4	17.547,4
SKUPAJ	24.625,3	25.130,3	27.470,8	27.079,8	26.325,9	23.307,3	22.490,9	25.017,6	23.008,8	29.425,7	35.679,0	44.339,0	68.923,7

Vir: MKGP, ARSKTRP

RIBIŠTVO

Priloga 87: Poraba proračunskih sredstev v ribištvu (000 EUR, koledarsko leto, tekoči tečaj); 2007–2019

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Informacijski sistem	–	2,7	178,2	61,6	3,2	16,2	3,9	19,7	13,0	80,1	52,8	103,0	77,3
Javni zavod za ribištvo	703,9	882,3	565,1	565,2	537,6	471,8	415,4	405,0	400,0	406,3	561,6	439,9	460,2
Javna služba v ribištvu	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	10,3	36,6
Varstvo naravnih virov	128,6	100,5	12,7	32,6	101,8	14,7	–	45,1	14,3	19,1	16,3	208,1	111,1
Morsko ribištvo in marikultura	–	127,3	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ribogojstvo, predelava in trženje – EPD 2004–06 (EU + SLO)	1.517,1	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Posodobitev plovil in mali priobalni ribolov – EPD 2004–06 (EU + SLO)	0,0	466,9	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ukrepi v ribištvu	413,5	185,6	144,8	185,8	230,7	214,1	245,4	163,6	–	–	–	–	–
Evropski sklad za ribištvo 2007–13 (EU + SLO)	–	–	55,6	2.744,2	3.749,7	5.032,4	4.894,2	4.558,9	2.984,1	2.049,5	0,0	0,0	0,0
Evropski sklad za pomorstvo in ribištvo 2014–2020 (EU + SLO)	–	–	–	–	–	–	–	118,9	133,1	422,1	520,0	1.598,3	2.508,3
Ribištvo skupaj	2.763,1	1.765,3	956,4	3.589,4	4.623,0	5.749,2	5.558,9	5.311,1	3.544,5	2.976,9	1.150,7	2.359,5	3.193,5
<i>od tega EU</i>	<i>1.240,3</i>	<i>427,9</i>	<i>106,3</i>	<i>2.296,8</i>	<i>3.142,4</i>	<i>3.860,6</i>	<i>3.935,6</i>	<i>3.618,2</i>	<i>2.344,6</i>	<i>1.889,6</i>	<i>407,4</i>	<i>1.193,0</i>	<i>1.903,5</i>
Sredstva občin (Evropski sklad za ribištvo)				209,7	279,5	51,5	163,4	0,0	211,2	43,5	0,0	0,0	0,0
SKUPAJ	2.763,1	1.765,2	956,5	3.799,1	4.902,5	5.800,7	5.722,3	5.311,1	3.755,7	3.020,5	1.150,7	2.359,5	3.193,5

Vir: MKGP

 Kmetijski inštitut Slovenije

www.kis.si